

NEBESKE TAJNE tom V

Emanuel Svedenborg

Prevod

Risto Rundo

PREDGOVOR DVADESET I OSMOM POGLAVLJU.

3650. U predgovoru prethodnog poglavlja otkriveno je šta je Gospod učio i predskazao kod Mateja XXIV., stihovi 8 do 14, o Poslednjem Sudu, to jest, poslednjim danima crkve (vidi br. 3486-3489). Ovde sledi sada po redu objašnjenje u skladu s istim postupkom, sadržaja stihova 15 do 18 u istom poglavlju: *Kad ugledate mrzost opušćenje (pustošenja), o kojoj govori prorok Danilo, gdje stoji na mjestu svetome (koji čita da razumije): tada koji bude u Judeji neka bježe u gore; i koji bude na krovu da ne silazi uzeti što mu je u kući; i koji bude u polju da se ne vrati natrag da uzme haljine svoje .*

3651. Svako vidi da ove reči sadrže tajne, te ako se ovde tajne ne otkriju, nemoguće je znati što je označeno sa *koji bude u Judeji da beži u gore; onim koji je na krovu da ne silazi uzeti što mu je u kući, i onim koji je u polju da ne uzima haljine svoje.* Ako se ne zna šta znače ove reči u unutrašnjem smislu, oni koji istražuju i tumače Reč, mogu da budu zavedeni i da steknu mišljenje koje bi bilo sasvim strano istini; ili se može desiti da oni koji u srcu odriču svetost Reči dođu do zaključka da ovi izrazi opisuju samo bežanje od neprijatelja, koji se približava; tako da misle da u ovim rečima nema ničega svetoga; a u stvari ove Gospodove reči potpuno opisuju pustošenje crkve u pogledu dobara ljubavi i istina vere; kao što se može videti iz objašnjenja reči koje su u pitanju.

3652. Prema unutrašnjem smislu, značenje je kao što sledi. *Kada dakle ugledate mrzost opustošenja.* Ovo označava pustošenje crkve. Ovo se dešava kada se Gospod više ne priznaje; stoga zači, kada više nema ljubavi i vere u Njega; isto tako kada više nema ljubavi prema bližnjemu, pa stoga, i kada nema više ni vere koja dolazi od dobra i istine. Kada se ovo desi u crkvi, ili tamo gde je Reč – to jest, kada su ljudi takvi u mislima srca, iako ne i u nauku koji im je na usnama – tada dolazi do pustošenja i do onoga što se naziva *mrzost (gadost)*; tako da reči, *kada ugledate mrzost opustošenja*, znače da (da je to vreme ili stanje) kada svak ovo opaža; a šta treba uraditi u takvom slučaju, kaže se u stihovima 16 do 18. *O čemu govori prorok Danilo.* Ovo je, u unutrašnjem smislu, označeno kod proroka; jer tamo gde se pominje prorok po imenu, ne misli se na proroka nego na samu proročku Reč; jer imena nikada ne dopiru u nebo (vidi br. 1876, 1888); nije jednim prorokom označeno isto što i drugim; šta je označeno Mojsijem, Ilijom, Elišom, može se videti u predgovoru poglavlja XVIII, i u br. 2762; Danilom se označava svo proroštvo o Gospodovom dolasku, i o stanju crkve; a u ovom slučaju, o njenom poslednjem stanju. O pustošenju se često govori kod Proroka, a u doslovnom smislu radi se o pustošenju Jevrejske i Izrailjske crkve, dok se u unutrašnjem smislu radi o pustošenju crkve u opšte, a to znači i o pustošenju u ovom slučaju. *Gdje stoji na svetome mjestu.* Ovo označava pustošenje svih stvari dobra i istine; *sveto mjesto* je stanje ljubavi i vere (da mjesto u unutrašnjem smislu znači stanje, vidi gore br. 2625, 2837, 3356, 3387); svetost ovoga mesta je dobro koje dolazi od ljubavi, i istina koja dolazi od vere; i samo je ovo označeno svetim u reči, jer su ove stvari od Gospoda, koji je samo Sveto, i Svetinja (Svetilište). *Koji čita neka razumije.* Ovo označava da ovo mogu da primete jasno oni koji pripadaju crkvi, posebno oni koji su u ljubavi i u veri; a kojima će sada biti govora. *Tada koji budu u Judeji neka bježe u goru.* Ovo označava da će oni koji pripadaju crkvi gledati samo na Gospoda, to jest da će ga voleti, i da će voleti bližnjega (da se *Judejom* označava crkva, biće pokazano niže, da se *gorom* označava Sam Gospod, a da *gore* (množina) označavaju ljubav prema Njemu, i ljubav prema bližnjemu, može se videti u br. 795, 796, 1430, 2722). Prema smislu slova, značenje bi bilo, da kada Jerusolim bude opkoljen, kao što je i bio opkoljen Rimljanima, tada treba da tamo beže, to jest u gore, prema onome što je napisano kod Luke: *A kada vidite da Jerusolim opkoli vojska, onda znajte da se približilo vrijeme da opusti. Tada koji*

budu u Judeji neka bježe u gore, i koji budu u gradu neka ne ulaze u njega (XXI.20,21). U ovom odlomku isti je slučaj sa Jerusalimom, da se u doslovnom smislu misli na Jerusalim, a da se u unutrašnjem smislu misli na Gospodovu crkvu (vidi br. 402, 2117); jer svaka i sve stvari koje su zabeležene u Reči o Jevrejskoj i Izrailjskog crkvi predstavljaju Gospodovo carstvo u nebima i Njegovo carstvo na zemlji, a to je crkva, kao što je često bilo pokazano. Stoga pod Jerusalimom u unutrašnjem smislu ne misli se na Jerusalim, ili pod Judejom na Judeju. Ovima se ozačava i predstavljaju nebeske i duhovne stvari Gospodovog carstva, a događaji, koji su se odigrali, služe kao reprezentacija. A Reč je tako napisana da bi je ljudi, koji Je čitaju, mogli shvatiti, ali u isto vreme kako bi je razumeli anđeli koji su kod čoveka. To je i bio razlog da je Gospod govorio na ovaj način; jer da je govorio drugačije, Reč ne bi bila prilagođena, i čovek ne bi mogao da razume Reč dok je čita, osobito u to vreme; niti bi je razumeli anđeli; pa je takvu ne bi shvatili ni ljudi ni anđeli. *Neka oni koji su na krovu ne silaze da uzmu što iz kuće.* Ovo označava da oni koji su u ljubavi ka bližnjemu, da se ne zadržavaju na nauku vere. U Reči krov ozačava više čovekovo stanje, to jest njegovo stanje u pogledu dobra; a oni koji su ispod, označavaju niže stanje čoveka, a to je stanje u pogledu istine (br. 710, 1708, 2233, 2234, 3142, 3538). Što se tiče stanja čovek koji pripada crkvi, ovakav je slučaj: Dok se preporađa, on uči istine radi dobra, jer ima osećanje istine koje ovome služi; ali kada je preporođen, on postupa od istine i od dobra. Kada dosegne ovo stanje, ne treba da se vraća u svoje pretodno stanje, jer bi u tome slučaju razmišljao od istina o dobru u kojemu je, pa bi tako izokrenuo svoje stanje, jer svako rezonovanje (umovanje) treba da prestane onda kada je u njegovoj volji i dobro i istina, jer on tada i misli i postupa od volje, to jest, po savesti, a ne kao pre po razumevanju; jer ako bi mislio i postupao od razumevanja, on bi pao u iskušenje u kojemu bi popustio. To je ono što je označeno, *neka ne silazi da uzme što iz kuće.* I *koji bude u polju neka se ne vraća da uzme haljine svoje.* Ovo označava da oni koji su u dobru od istine ne treba da se odvrćaju od dobra da bi se okretali nauku vere. U Reči se pod poljem misli na na stanje čoveka u pogledu dobra (šta je označeno poljem, vidi br. 368, 2971, 3196, 3310, 3500, 3508); *haljina ili tunika* označava ono što oblači dobro, to jest, nauk istine, jer je to kao odelo dobru (da haljine imaju ovo značenje, može se videti gore br. 297, 1073, 2576,

3301). Svako može da vidi da ove reči skrivaju dublje značenje od onoga koje se pokazuje u slovu, jer ih je izgovorio Sam Gospod.

3653. Iz svega ovoga sada je očito da ovi stihovi potpuno opisuju pustošenje crkve u pogledu dobara i istina vere, a u isto vreme daje se uputstvo onima koji su u tim dobrima i istinama, šta treba da čine. Ima tri vrste ljudi u crkvi: onih koji su u ljubavi prema Gospodu; onih koji su u ljubavi prema bližnjemu; i onih koji su u osećanju istine (koji vole istinu?). Oni koji pripadaju prvoj klasi, a koji su u ljubavi prema Gospodu, označeni su posebno rečima, *neka oni koji su u Judeji beže u goru*. Oni koji pripadaju drugoj klasi, a koji su u ljubavi prema bližnjemu, posebno su označeni rečima, *onaj koji je ne krovu da ne silazi da nešto uzme iz kuće*, Oni koji su u osećanju istine, posebno su označeni rečima, *onaj koji je u polju da se ne vraća po haljine svoje*. (Vidi šta je rečeno i objašnjeno u odnosu na ove reči, br. 2454; i šta je označeno sa *vratiti se*, i sa *pogledati natrag*).

3654. Da u unutrašnjem smislu Judeja ne označava Judeju; niti da Jerusalem označava Jerusalem, može se videti iz mnogih odlomaka u Reči. Judeja se često pominje u Reči kao zemlja Judina, a zemljom Judinom, kao i zemljom Hananejskom se označava Gospodovo carstvo na zemlji (stoga i crkva, jer crkva je Gospodovo carstvo na zemlji), i zato što je Gospodovo nebesko carstvo predstavljeno Judom, ili Jevrejskom nacijom, a Njegovo duhovno carstvo Izrailjem ili Izrailjskim narodom, zato što je postojala takva predstava, stoga kad se u Reči pomene ta nacija i taj narod, samo se to označava u unutrašnjem smislu. Da je ovakav slučaj, biće pokazano kasnije kad se bude govorilo o Judi i zemlji Judinoj; a u međuvremenu (može se videti) iz sledećih odlomaka kod Proroka. Kod Isaije: *Dragi moj ima vinograd na rodnu brdašcu. I ogradi ga, i otrijebi iz njega kamenje, i nasadi ga plemenitom lozom, i sazida kulu usred njega, i iskopa pivnicu u njemu, i počeka da rodi groždem, a ono rodi vinjagom. Pa sada, stanovnici Jerusalimski, i ljudi Judejci, sudite između mene i vinograda mojega. Uparložiću ga, neće se rezati ni kopati, nego će rasti čkalj i trnje, i zapovijediću oblacima da ne puštaju više dažda na nj. Da, vinograd je Jehove nad vojskama dom Izrailjev, i ljudi su Judejci mili sad njegov; on čeka sud, a gle nasilja, čeka pravdu, a gle vike (V. 1-3,6,7)*. U ovom odlomku, u smislu slova, govori se o izokrenutom stanju Izrailjaca i Jevreja, a u unutrašnjem smislu o izokrenutom stanju crkve predstavljene Izrailjem i

Judom. Stanovnik Jerusalmiski je dobro, ili što je isto, oni koji su u dobru, a što se može videti, br. 2268, 2451, 2712, 3613; i da Jerusalem označava crkvu, vidi br. 402, 2117). Značenje *kuće Izrailjeve* je slično (da *kuća* označava dobro. može se videti gore, br. 710, 1708, 2233, 2234, 3142, 3538; i da *Izrailj* označava crkvu, br. 3305); slično, *čovjek iz Judeje ili Judejac* označava istinu (br. 265, 749, 1007, 3134, 3310, 3459), a Judejcem (Judom) označava se dobro, ali sa razlikom da Judejac iznačava istinu od dobra ljubavi prema Gospodu (koja se naziva nebeska istina), to jest, označava one koji su u takvoj istini. Kod istoga: *I podignuće zastavu narodima i prognane Izrailjeve i rasijane Judine sabraće s četiri kraja zemaljska, I nestaće zavisti Efraimove, i neprijatelji Judini istrijebiće se; Efraim ne će zavidjeti Judi, a Juda ne će zlobiti Efraimu. I Jehova će presušiti zaliv mora Egipatskog, i mahuće rukom svojom svrh rijeke sa silnijem vjetrom svojim, i udariće je po sedam krakova da se može prelaziti u obući. I biće put ostatku naroda njegov, što ostane od Asirske, kao što je bio Izrailju kad izide iz zemlje Egipatske (XI. 12,13,15,16)*. Ovde se u smislu slova radi o povratku Izrailjaca i Jevreja iz ropstva, ali, u unutrašnjem smislu, to je o jednoj novoj crkvi u opšte, i o crkvi u svakom pojedincu koji se rađa iznova ili koji postaje crkva. *Ostatak Izrailjev* označava istine kod takvih osoba; *rasedjani Judejci*, njihova dobra; *Efraim*, njihov intelektualni deo u tome što se više neće opirati; *Egipat*, reči-znanja; *Asur*, rezonovanja (mudrovanja) koja slede, kojam su oni izokrenuli (istinu?); *ostatak i rasuti ostaci*, to su oni koji su ostali, označavaju istine i dobra koja nadživljavaju (pustošenje?). (Da *Efraim* označava intelektualni deo, biće razjašnjeno na drugom mestu; a da je *Egipat* označava znanja-reči, br. 1164, 1165, 1186, 1462, 2588, 3325; da je *Egipat* znanja-reči, br. 1164, 1165, 1186, 1462, 2588, 3325; da je *Asur* umovanje, br. 119, 1186; a da su ostaci dobra i istine od Gospoda pohranjeni u unutrašnjem čoveku, br. 468, 530, 560, 561, 660, 661, 798, 1050, 1738, 1906, 2284). Kod istoga: *Čuj me, dome Jakovljev, koji se zovete imenom Izrailjevim, i iz vode Judine izidoste, koji se kunete imenom Jehovinom, i Boga Ozrailjeva pominjete, ali ne po istini i pravdi, jer se imenuju po svetom gradu, i oslanjaju se na Boga Izrailjeva, kojemu je ime Jehova nad vojskama (XLVIII. 1,2)*. Ovde voda Judina označava istine koje su od dobra ljubavi prema Gospodu, a te su istine sama dobra ljubavi ka bližnjemu, koja se nazivaju duhovnim dobrima, i koja sačinjavaju duhovnu crkvu, čije je unutrašnje *Izrailj*, a spoljašnje *dom Jakovljev*; otuda je jasno šta je označeno domom

Jakovljevim koji se naziva Izrailjem, i njihovim dolaženjem iz vode Judine. Kod istoga: *Jer ću izvesti sjeme iz Jakova i iz Jude našljednika gorama svojim i naslijediće ih izbranici moji, i sluge moje naseliće se ondje (LXV.9). Iz Jude našljednika gorama*, u najvišem smislu, označava Gospoda, a u reprezentativnom smislu one koji su u ljubavi ka Gospodu, tako i u dobru ljubavi ka Gospodu i u ljubavi prema bližnjemu. (Da gore označavaju ova dobra, bilo je gore pokazano, br. 3652). Tako kod Mojsija: *Laviću Judo! S plijena si se vratio, sine moj; spusti se i leže kao ljuti lav; ko će ga probuditi? (Postanje XLIX.9)* Ovde je sasvim jasno da je, u najvišem smislu, Judom označen Gospod, a u reprezentativnom smislu oni koji su u dobru ljubavi prema Njemu. Tako kod Davida: *Kad iziđe Izrailj iz Misira (Egipta), dom Jakovljev iz naroda tuđega, Juda postade svetinja Božija, Izrailj oblast njegova (Psalam CXIV.1,2).* I u ovom odlomku Juda označava nebesko dobro, koje je dobro ljubavi ka Gospodu; a Izrailj, nebesku istinu, ili duhovno dobro. Tako kod Jeremije: *Gle, idu dani, govori Jehova, u koje ću podignuti Davidu klicu pravednu, koja će carovati i biti srećna i činiti sud i pravdu na zemlji. U njegove dane spašće se Juda, i Izrailj će nastavati u miru, i ovo mu je ime kojim će se zvati: Jehova pravda naša (XXIII.5,6; XXXIII.15,16).*

Ovde se govori o Gospodovom dolasku, a Juda iznačava one koji su u dobru ljubavi prema Gospodu; Izrailj, one koji su u istini ovoga dobra. Da se Judom ne označava Juda, ni Izrailjem Izrailj, jasno je iz činjenice da ni Juda ni Izrailj nisu bili spaseni. Na sličan način kod istoga: *Jer ću povratiti roblje Judino i roblje Izrailjevo, i sazidaću ih kao prije (XXXIII.7).* Kod istoga: *U te dane i u to vrijeme, govori Jehova, doći će sinovi Izrailjevi i sinovi Judini zajedno, ići će plačući i tražiće Jehovu Boga svojega. Pitaće za put u Sion, i obrativši se onamo reći će: hodite, sjedinimo se s Jehovom zavjetom vječnim koji se ne zaboravlja (L.4,5).* I opet: *U to će se vrijeme Jerusolim zvati prijesto Jehovin, i svi će se narodi sabrati u nj, k imenu Jehovinom u Jerusalimu, i ne će više ići po misli srca svojega zloga. U to će vrijeme dom Judin ići s domom Izrailjevim. I doći će zajedno iz zemlje sjeverne u zemlju koju dadoh u našljedstvo ocima vašim (III.17,18).* Opet: *Evo idu dani, govori Jehova, kad ću zasijati dom Izrailjev i dom Judin sjemenom čovječijim i sjemenom od stoke. Evo, idu dani, Govori Jehova, kad ću učiniti s domom Izrailjevim i domom Judinim nov zavjet; nego ovo je zavjet što ću učiniti s domom Izrailjevim poslije ovih dana,*

govori Jehova: metnuću zavjet svoj u njih, i na srcu njihovu zapisaću ga i biću im Bog i oni će mi biti narod (XXXI.27,31,33). Da Izrailj ili dom Izrailjev nije ovde označen, sasvim je jasno, jer su oni bili rasuti među Neznabošce, i nisu nikada vraćeni iz ropstva (*prim. prev. nije jasno na koje ropstvo autor misli; izvesno ne na ropstvo Vavilonsko jer su se iz njega vratili, ali ne iz ropstva u koje su ih naterali Rimljani iz kojega se u autorovo vreme još nisu bili vratili*)), stoga se ovde ne misli na Judu ili dom Judin, nego se u unutrašnjem smislu označavaju oni koji pripadaju Gospodovim duhovnim i nebeskim carstvima. S ovima se čini novi zavet (savez), ispisan na njihovim srcima; a novi zavet označava povezivanje s Gospodom preko dobra (vidi br. 665, 666, 1023, 1038, 1864, 1996, 2003, 2021, 2037); a zakon napisan na njihovim srcima označava opažanje dobra i istine, a isto tako i savest. Tako kod Joila: *Tada će gore kapati slatkim vinom, i humovi će se topiti od mlijeka, i svijem potocima Judinijem teći će voda, i izaći će izvor iz doma Jehovinog i natopiće dolinu Sitim. A Juda će ostati do vijeka i Jerusalim od koljena do koljena (III.18,20).* Kod Malahije: *Evo, poslaću anđela svojega, koji će pripremiti put pred mnom, i iz nenada će doći u crkvu svoju Jehova, kojega vi tražite, i anđeo zavjetni, kojega vi želite, evo doći će, veli Jehova nad vojskama I ugodan će biti Jehovi prinos Judin i Jerusalimski kao u staro vrijeme i kao u pređašnjih godina (III.1,4).* Ovde se govori o Gospodovom dolasku; da u to vreme prinos Jude i Jerusalimski nije bio ugodan Jehovi, to je očito. Slučaj je isti svuda u Reči gde se pominje Juda i Izrailj, kao i Jerusalim. Iz svega ovoga jasno je šta je označeno Judom kod Mateje, naime Gospodova crkva, koja je u ovom slučaju bila opustošena.

3655. Predmet o kome se govori u prethodnim stihovima iz Jevanđeliste, je prvo i drugo stanje izopačenja crkve. Da se prvo stanje sastojalo u tome, da su počeli s tim da ne znaju šta je dobro i šta je istinito, i da se raspravljaju o tome među sobom, odakle su proizašle obmane, što se može videti gore (br. 3354); i da se drugo stanje sastojalo u tome, da su prezirali ono što je dobro i istinito, i što su se tome opirali, tako da je izumrla vera u Gospoda, i to onoliko koliko je nestajalo ljubavi ka bližnjemu, što se može videti gore (br. 3487, 3488). tako da je predmet o kome se raspravlja u ovome predgovoru treće stanje crkve, koje je pustošenje u odnosu na dobro i istinu.

POGLAVLJE XXVIII.

1. *Tada isak dozva Jakova, i blagoslovi ga, i zapovijedi mu i reče: nemoj da se oženiš kojom iz kćeri Hananejskih.*
2. *Ustani, idi u Padam-Aram u dom Batuela (Vatuela) oca matere tvoj, i odande se oženi između kćeri Labana (Lavana) ujaka tvojega.*
3. *A Bog svemogući da te blagoslovi, i da ti da veliku porodicu i umnoži te, da od tebe postane mnoštvo naroda,*
4. *I da ti da blagoslov Avramov, tebi i sjemenu tvojemu, da naslijediš zemlju u kojoj si došljak koju Bog dade Avramu.*
5. *Tako opravi Isak Jakova, i on pođ u Padam-Aram k Labanu sinu Batuela Sirina, bratu Rebeke matere Jakovljeve i Isavove.*
6. *A Isav vidje gdje Isak blagoslovi Jakova i opravi ga u Padam-Aram da se odande oženi, i gdje blagosiljaći ga zapovijedi mu i reče: nemoj da se oženiš kojom između kćeri Hananejskih,*
7. *I gdje Jakov posluša oca svojega i mater svoju, i otide u Padam-Aram:*
8. *I vidje Isav da kćeri Hananejske nisu po volji Isaku ocu njegovu.*
9. *Pa otide Isav Ismailu, i uze za ženu preko žena svojih Maheletu, kćer Ismaila sina Avramova, sestru Nabajotovu.*
10. *A Jakov otide do Bersabeje (Versaveje) idući za Haran.*
11. *I dođe na jedno mjesto, i ondje zanoći, jer sunce bješe zašlo; i uze kamen na onome mjestu, i metnu ga pod glavu, i zaspao na onom mjestu.*
12. *I usni, a to ljestve stajahu na zemlji a vrhom ticahu u nebo, i gle, anđeli Božiji po njima se penjahu i silažahu;*
13. *I gle na vrhu stajaše Jehova i reče: ja sam Jehova Bog Avrama oca tvojega i Bog Isakov: tu zemlju na kojoj spavaš tebi ću dati i sjemenu tvojemu:*

14. I sjemena će tvojega biti kao praha na zemlji, te ćeš se raširiti na zapad i na istok i na sjever i na jug, i svi narodi na zemlji blagosloviće se tebi i u sjemenu tvojemu.

15. I evo, ja sam s tobom, i čuvaću te kuda god pođeš, i dovešću te natrag u ovu zemlju, jer te neću ostaviti ondje dok ne učinim što rekoh.

16. A kad se Jakov probudi od sna, reče: za cijelo je Jehova na ovom mjestu; a ja ne znah.

17. I uplaši se, i reče: kako je strašno mjesto ovo! ovdje je doista kuća Božija, i ovo su vrata nebeska.

19. I usta Jakov u jutru rano i uze kamen što bješe metnuo sebi pod glavu, i utvrdi ga za spomen i preli ga uljem.

20. I učini Jakov zavjet, govoreći: ako Bog bude sa mnom i sačuva me na putu kojim idem i da mi hljeba da jedem i odijela da se oblačim,

21. I ako se vratim na miru u dom oca svojega, Jehova će mi biti Bog;

22. A kamen ovaj koji utvrdih za spomen biće dom Božiji; i što mi god daš, od svega ću deseto dati tebi.

SADRŽAJ.

3656. U najvišem smislu ovo poglavlje govori o Gospodu, kako je počeo da čini Svoje Prirodno Božanskim kako u pogledu istine tako i u pogledu dobra; tu je opisan proces u opštem na sličan način (stihovi 1 do 10).

3657. U unutrašnjem smislu opisuje se kako je Gospod počeo da pravi Svoje Prirodno Božanskim počevši od poslednjih stvari reda, kako bi time doveo u red ono što je posredno, i kako bi to povezao sa svim stvarima Prvog (u redu); to jest, s Njegovim Božanskim Samim. Ali u unutrašnjem reprezentativnom smislu, tu se opisuje kako je Gospod preporodio ljudsko Prirodno počevši od poslenjeg u redu,

kako bi tako doveo u red ono što je u sredini, da bi preko Racionalnog to povezao sa Sobom (stihovi 11 do 22).

3658. Stihovi 1,2. *Tada Isak dozva Jakova, i blagoslovui ga, i zapovijedi mu i reče: nemoj da se oženiš kojom između kćeri Hananejskih. Ustani, i idi u Param-Aram u dom Batuela oca matere svoje, i odande se oženi između kćeri Labana ujaka svojega:* *Tada Isak dozva jakova*, označava Gospodovo opažanje kvaliteta dobra o istine; i *blagoslovi ga*, označava da bi se tako ostvarilo povezivanje, i *zapovijedi mu i reče*, označava razmišljanje i opažanje; nemoj da se oženiš kojom između kćeri Hananejskih, označava da to bude pod uslovom da do povezivanje ne dođe preko osećanja za obmanu i zlo; *ustani*, označava pod uslovom da da se to dobro izdigne iznad toga; u *Padam-Aram*, označava poznavanja takve istine; u *dom Batuela oca matere svoje, i oženi se između kćeri Labana ujaka svojega*, označava sporedno (kolateralno) spoljašnje dobro, i istinu iz toga dobra, koja treba da se poveže.

3659. Stih 1. *Tada Isak dozva Jakova.* Da ovo označava Gospodovo opažanje kvaliteta dobra od istine, vidi se iz značenja *dozvati nekoga*, što je opažati kvalitet (br. 3609); i iz reprezentacije Isaka, a to je Gospod kao Božansko dobro Božanskog Racionalnog (br. 1893, 2066, 2072, 2083, 2630, 3912, 3194, 3210), i iz reprezentacije Jakova, a to je Gospod kao prirodna istina (br. 1893, 3305, 3525, 3546, 3576, 3599). Ali ovde, i u onome što sledi u ovome poglavlju, Jakov predstavlja dobro od ove istine; iz čega je jasno da se rečima, *Isak dozva Jakova*, označava Gospodovo opažanje kvaliteta dobra od istine. Razlog da Jakov ovde predstavlja dobro od ove istine je to, da on sada nosi Isavovo prvenstvo, i blagoslov, i što je na taj način uzeo na sebe Isavovu osobu, ali ne dalje od dobra od istine, što je i ranije imao; jer svaka istina, bila kojega da je kvaliteta, ima dobro u sebi, jer istina nije istina osim ako je od dobra; samo iz toga razloga se naziva istinom. Prvenstvo, koje je preuzeo od Isava, znači i privilegiju (prvenstvo) da njegovo potomstvo nasledi ono što je obećano Abrahamu i Isaku o zemlji Hahanskoj, i tako je njima predstavljeno Gospodovo Božansko Prirodno, kao što je Isakom bilo predstavljeno Božansko Racionalno, a Abrahamom Njegovo Božansko Samo; a kako bi reprezentativ (predstavljanje) palo na na jednu osobu, bilo je dopušteno da se oduzme Isavu prvenstvo, a posle i blagoslov. Otuda je to, da

sada Jakov predstavlja dobro Prirodnog, ali ovde prvo predstavlja dobro od te istine, naime, istine koju je malo pre toga predstavljao. O Isavu se i dalje govori, kao u sledećim stihovima (6-8) ovoga poglavlja, kako bi on mogao predstavljati dobro od istine i unutrašnju istinu od dobra u Gospodovom Prirodnom, koje još nije moglo biti predstavljeno Jakovom. A šta je dobro od istine koje je ovde predstavljeno Jakovom, i kakvo je to dobro, biće pokazano u onome što sledi.

3660. *I blagoslovi ga.* Da ovo označava da će na oaj način doći do povezivanja, jasno je iz značenja biti blagosloven, što je biti povezan (vidi br. 3504, 3514, 3530, 3565, 3584) . Razlog da Isak otac sada blagosilja sina Jakova, iako je došao bio na lukavi način i oteo Isavu blagoslov, i što se Isak jako uplašio zbog toga što je učinio, (kao što se vidi iz prethodnih poglavlja, stihovi 33 i 35), je to što je sada Isak opazio da će Jakovljevo potomstvo, a ne Isavovo, zaposesti zemlju Hanansku; pa je stoga Isak potvrdio blagoslov. A lukavstvo koje je nagnalo Isaka da se jako uplaši, označavalo je i predstavljalo ono što je bilo obmana kod Jakovljevog potomstva u pogledu reprezentativa (predstavljanja): time hoće da se kaže da su bili daleko od iskrenosti i od toga da predstavljaju nebeske stvari Gospodovog carstva, i da su bili sasvim drugačiji nego li Drevna crkva, jer su bili samo u spoljašnjim stvarima odvojenim od unutrašnjih, i da su bili tako daleko, da su često postajali otvoreno idolopoklonici. Šta je označeno sa biti povezan, to jest sa povezivanjem, što je ovde označeno u unutrašnjem smislu sa biti blagosloven, bilo je gore pokazano, naime, da prirodno u pogledu dobra i istine treba da se pridruži Racionalnom, ili onome što je isto, treba da se spoljašnji čovek poveže s unutrašnjim; jer da bi Gospod svoje Prirodno učinio Božanskim, On je morao da u njega usadi takvo dobro i istinu koja bi bila saobrazna dobru i istini Božanskog Racionalnog. Bez saobraznih dobara i istina, nikakvo povezivanje nije moguće. Postojei bezbroj dobara i istina u Prirodnom, to jest, koje su svojstvene prirodnom čoveku, tako su bezbrojne, da čovek jedva može da poznaje samo one najopštije, uprkos toga što kada se pomenu prirodno dobro i istina, čoveku se čini da je jedno slično drugome. A pošto je ovako, jasno je da ima dobara i istina Prirodnog u kojima mogu biti i dobra i istine Prirodnog a koje mogu da se povežu s dobrima i istinama Racionalnog preko saobraznosti. O ovakvim dobrima i istinama govori se u ovome i sledećim poglavljima. Poznavati ova dobra i istine, i razlikovati ih jedne

od drugih, te i posmatrati njihov kvalitet, pa tako i kako se one prilagođavaju za povezivanje, to se ne pokazuje čoveku sve dok ne razmišlja od unutrašnjih (stvari), ili od prosvetljenja u svetlosti neba; to je razlog da ove stvari izgledaju čoveku kao da su nekoj tami i kao da su neprijatne. Ali one su takve da ih mogu razumeti i shvatiti Anđeli, pa čak i duhovi; jer na misli anđela i duhove na utuiču svetsle brige, ni telesne i svetske stvari, kao što je bio slučaj onda kada su živeli kao ljudi u svetu. Anđeli i duhovi uživaju prijatnost inteligencije i blagoslov mudrosti kada im se ovakve stvari pokažu po unutrašnjem smislu Reči; jer tada ono što je Božansko, to ih obasjava: jer se tu u najvišem smislu govori o Gospodu, a u reprezentativnom smislu se govori o crkvi i novom rođenju; a kroz to su oni u Godpodovoj Božanskoh sferi, kao i u sferi Njegovih ciljeva i službi.

3661. *I zapovijedi mu i reče.* Da ovo označava razmišljanje i opažanje, jasno je iz značenja, u istorijskim delovima Reči, izraza *zapovediti*, što znači razmišljati; i iz značenja *reći*, što je opažati (vidi br. 1791, 1815, 1819, 1822, 1898, 1919, 2080, 2619, 2862). Razmišljanje je umno posmatranje nečega u pogledu prirode i kvaliteta predmeta razmatranja, iz čega proističe opažanje.

3662. *Nemoj da se oženiš nekom iz kćeri Hananejskih.* Da ovo označava pod uslovom da se ne poveže s osećanjem za zabludu i zlo, vidi se iz značenja *kćeri*, što su osećanja (br. 568, 2362, 392); I iz značenja *Hanana*, što je obmana i zlo (br. 1093, 1140, 1141, 1167, 1205, 1444, 1573, 1574, 1868).

3663. Stih 2. *Ustani.* Da ovo označava pod uslovom da se to dobro uzdizne iznad toga, jasno je iz značenja *uzdići (ustati)*, koje podrazumeva neko uzdizanje (br. 2401, 2785, 2912, 2927, 3171); u sadašnjem slučaju, uzdizanje iz takvih stvari koje su označene *kćerima Hananejskim*, prema stvarima koje su označene *kćerima Labanovim*, o kojim se govori u onome što sledi.

3664. *Idi u Padam-Aram.* Da ovo označava poznavanja takve istine, jasno je iz značenja *Arama ili Sirije*, što su poznavanja (vidi br. 1232, 1234, 3249). Da Pama-Aram označava poznavanja istine vidi se iz toga što je to bilo u Siriji gde su reke, gde su obitavali Nahor, Betuel, i Laban; a da se Sirijom označavaju poznavanja istine, može se videti gore (br. 3051). I Padam-Aram se gore pominje (XXV.20), a opet niže (XXXI.18); na kojim mestima takođe označava poznavanja istine.

3665. *U dom Betuela oca metere svoje, i oženi se odande.* Da ovo označava sporedno (kolateralno) dobro, i istinu koja iz njega proističe a s kojom treba da se poveže, jasno je iz reprezentacije Betuela, što je dobro Neznabožaca prve klase (vidi br. 2865): iz reprezentacije Labana, što je osećanje dobra kod prirodnog čoveka, koje je osećanje spoljašnjeg dobra, a što je zapravo sporedno dobro osnovne vrste (br. 3129, 3130, 3160, 3612); i iz značenja *uzeti za ženu između kćeri*, što je biti pridružen ili povezan s osećanjima istine. Da uzeti za ženu označava biti povezan, jasno je, i da su kćeri osećanja, može se videti gore (br. 568, 2362, 3024). Otuda se vidi šta označavaju ove reči, naime, da dobro prirodnog, ovde predstavljeno Jakovom, treba da se poveže s istinama koje potiču iz sporednog spoljašnjeg dobra. Tu se radi o ovom slučaju: Kada se čovek iznova rađa, njega Gospod prvo vodi kao malo dete, posle kao dete, a kasnije kao mladića, i na kraju kao odraslog čoveka. Istine koje uči kao malo dete, sasvim su spoljašnje i telesne, jer (dete) još nije sposobno da shvati unutrašnje istine. Ove istine su samo poznavanja stvari koje sadrže, iznutra, Božanske stvari; jer ima pozavanja stvari koje ne sadrže ništa Božansko iznutra: a ima poznavanja koja to sadrže. Pozavanja (znanja) koja sadrže ono što je Božansko, takva su da mogu da prime unutrašnje istine sve više i više, postepeno, i po redu; dok pozavanja koja ne sadrže ono što je Božansko, takva su da ona ne mogu da prime, nego odbacuju unutrašnje istine, jer poznavanja spoljašnjeg i telesnog dobra i istine je kao njiva, koja je takva da prima semena jedne ili druge prirode, dovodeći do zrelosti jednu vrstu semena, a gušeći drugu. Poznavanja koja duboko u sebi sadrže Božansko, primaju u sebe nebesku istinu i dobro, imajući ovu sposobnost od Božanskog koje je unutra, a koje sve raspoređuje; ali poznavanja koja u sebi ne sadrže ono što je Božansko, primaju samo ono što je obmana i zlo, pošto je takva njihova priroda. Ona pozavanja spoljapšnjih i telesnih stvari koja primaju duhovnu i nebesku istinu i dobro, ovde su označena *Labanoviim kćerima* iz kuće Betuela; dok ona poznavanja koja ih ne primaju, označena su *kćerima Hananejskim*. Poznavanja koja se stiču (uče) u ranom detinjstvu su ugalvnom opšti sasudi (prijemnici), koji treba da se ispune dobrima; pa koliko ih primaju, toliko je čovek prosvetljen. Ako su sasudi (prijemnici) takvi da primaju prava dobra (prim. prev. *prava dobra* su ona čiji je cilj dobro bližnjega), tada Božansko prosvetljava čoveka, i to postepeno sve više i više; ali ako su ona takva da ne mogu da sadrže prava dobra, tada čovek

ne biva prosvetljen. (*prim. prev. poznavanja lepih i prijatnih stvari, kao što su drveća, plodovi, ptice, su ta koja predstavljaju duhovne stvari, i kao takve ih osećaju anđeli; a ta poznavanja služe kao baza za primanje pravih istina, ne telesnih, kada dete odraste i počne da se preporađa; za to je važno da se dete opkoli lepim i prijatnim stvarima, koje s ljubavlju roditelji ili staratelji pružaju deci. Bez toga, dete nema pravu šansu da se duhovno preporodi*). Samo može da izgleda kao da je prosvetljen, ali je to iz varljivog svetla, koje dolazi od obmane i zla, što ga vodi sve više u mrak u odnosu na dobro i istinu. Ovakvih poznavanja ima toliko mnogo, da se njihove vrste ne mogu prebrojati; a još se manje mogu razlikovati njihove podvrste; jer ona potiču uglavnom od Božanskog preko Racionalnog u Prirodno. Jer neka teku neposredno preko dobra koje pripada Racionalnom, a otuda se ulivaju u dobro koje pripada Prirodnom; a isto tako se ulivaju i u istinu ovoga dobra, a otuda dalje u spoljašnje ili telesno Prirodno, gde se dele u razne ogranke (tokove). A neka (poznavanja ili znanja) teku posredno preko istine Racionalnog u istinu Prirodnog, a isto tako i u dobro ove istine, a otuda dalje u spoljašnje ili telesno Prirodno (vidi br. 3573, 3616). Ona su kao nacije, porodice, i kuće, i kao krvni srodnici i veze među njima, gde ima takvih koja potiču u izravnoj liniji od praoca, a neka koja potiču od linije koja je više neposredna ili kolataralna. U nebima, te su stvari vrlo razdvojene, jer se tamo sva društva, pa tako i srodnosti, ili razlike pokazuju prema vrstama i podvrstama dobra i istine (br. 685, 2508, 2556, 2739, 3612). Ova društva i srodnosti bili su predstavljeni kod drevnih ljudi, koji su bili nebeski ljudi, njihovim obitavalištima, u kojima su živeli podeljeni u nacije, porodice, i kuće (br. 470, 471, 483, 1159, 1249); to je bio razlog da je bilo uređeno (zapovedeno) da oni koji su pripadali reprezentativnoj crkvi sklapaju brakove unutar porodica njihove vlastite nacije; jer su na ovaj način mogli da predstavljaju nebo, kao i povezanosti njihovih društava u pogledu dobra i istine – kao što je bio slučaj s Jakovom, koji je otišao u kuću Betuela oca njegove majke, i oženio se između kćeri Labana brata njegove majke. Što se tiče ovih poznavanja spoljašnje ili telesne istine koja je od sporednog dobra, a koja, kao što je rečeno, sadrži u sebi ono što je Božansko, pa stoga mogu da prime prava dobra – kao što su poznavanja (znanja) kod male dece koja se posle preporađaju – ona (ova poznavanja) su u glavnom ona koja su sadržana (predstavljena) u istorijskim delovima Reči, ako ona koja su bila predstavljena

rajskim vrtom, prvim čovekom u njemu, drvetom poznanja, gde je bila i zmija koja je obmanjivala. Ovo su poznavanja koja sadrže ono što je Božansko, i koja primaju duhovna i nebeska dobra i istine, zato što ona predstavljaju i označavaju ova dobra i istine. Ovakva su poznavanja predstavljena svim stvarima u istorijskim delovima Reči, kao onima kojima se opisuje šator od statnka i hram, i o njihova gradnja; kao i onim što je rečeno o Aronovim haljinama i (haljinama) njegovih sinova; kao i o svetkovinama oko šatora od sastanka, o prvim plodovima žetve, presnom hlebu, i sličnim stvarima. Kada malo dete poznaje ove stvari i misli o njima, anđeli koji su kod njega, misle o Božanskim stvarima koje su ovima predstavljene i označene; pa stoga što ove stavri utiču na anđele, njihova se osećanja prenose i osećaju kao priyatnost i uživanje koje doživljavaju mala deca u tome; a to priprema um maloga deteta da primi prave istine i dobra. Ova i mnoga druga poznavanja (znanja) spoljašnje ili telesne istine imaju svoj izvor u kolateralnom (sporednom) dobru.

3666. Stihovi 3-5. *A Bog Svemogući da te blagoslovi, i da ti da veliku porodicu i umnoži te, da od tebe postane mnoštvo naroda, i da ti da blagoslov Abrahamov, tebi i sjemenu tvojemu s tobom, da naslijediš zemlju u kojoj si došljak, koju Bog dade Abrahamu. Tako opravi Isak Jakova, i on pođe u Padam-Aram k Labanu, sinu Betuela Sirina, bratu Rebeke matere Jakovljeve i Isavove. Da te Bog Svemogući blagoslovi, označava iskušenja te istine i dobra preko kojih dolazi do povezivanja; i da ti da veliku porodicu i umnoži te, označava dobra i istine koja proističu; i da od tebe postane mnoštvo naroda, označava obilje; i da ti da blagoslov Abrahama, označava povezivanje Božanskog Samog s dobrom i istinom Prirodnog; tebi i sjemenu tvojemu s tobom, označava s dobro i istinom koja proističe iz toga (dobra); da naslijediš zemlju u kojoj si došljak, označava život (ispunjen) poučavanjem; koju Bog dade Abrahamu, označava ono što je od Božanskog; tako opravi Isak Jakova, označava početak manifestacije (očitovanja); i on pođe u Padam-Aram, označava ovde kao i pre poznavanja te istine; k Labanu sinu Betuela Aramejca (Sirina), označava sporedno (kolateralno) dobro; bratu Rebeke, matere Jakovljeve i Isavove, označava privlačnost, koja je predstavljena majkom, između dobra od istine, koja je Jakov, i istine od dobra, koje je Isav.*

3667. Stih 3. *Da te Bog Svemogući (Šadai) blagoslovi.* Da ovo označava iskušenja te istine i dobra preko kojih dolazi do povezivanja, jasno je iz značenja Bog Svemogući, koji je (označava) Iskušenja (a o kojem značenju biće govora u onome što sledi); i iz značenja *biti blagosloven*, što je biti povezan (vidi br. 3504, 3514, 3530, 3565, 3584). Pošto je Jakovom sada predstavljeno dobro od istine, kao što je pre pokazano (br. 3659), stoga se ovde to dobro i istina označavaju sa *te (tebe)*. Razlog da Bog Svemogući označava iskušenja, je u tome što su ljudi u drevna vremena videli razlike u Bogu Svevišnjem, nazivajući Ga raznim imenima, u skladu s dobrima, koja su od Njega, i u skladu s istinama, čiji veliki broj pokazuje da je (Bog) bio poznat svakome. Oni koji su pripadali Drevnoj Crkvi, pod ovim nazivima podrazumevali su jednog Boga, naime, Gospoda, kojega su nazivali Jehovom; ali kad je crkva otpada od dobra i istine, a u isto vreme i od mudrosti, počeli su da se klanjaju onolikom broju bogova koliko je bilo naziva (imena) jednoga Boga; tako da je svaka nacija, i na kraju svaka porodica, priznavala jednoga od njih za svoga boga; otuda se pojavilo toliko bogova, koji se tako često pominju u Reči. Isto se desilo u porodici Tere oca Abrahamovog, a tako isto i u kući samog Abrahama, koji se klanjao drugim bogovima (kao što se može videti gore, br. 1356, 2559), a posebno Bogu Šadai (Bog Iskušatelj) (br. 1992). Da su se u toj kući klanjali tome Bogu (Iskušatelju), vidi se iz ovih Mojsijevih reči: *I javio sam se Avramu, Isaku i Jakovu imenom Bog Šadai (Bog Iskušatelj), a imenom svojim Jehova ne bih im poznat (Izlazak VI.3)*. Ovo je bio razloga da je Abrahamu bilo rečeno: *ja sam Bog Iskušatelj (svemogući); ja sam Bog Svemogući (Šadai, Iskušatelj), po mojoj volji živi, i budi pošten (savršen) (Postanje XVII.1)*. I to je razlog što ovde Isak kaže Jakovu, *Bog Šadai (Svemogući) da te blagoslovi*. Da je ovako, jasno je i iz onoga što sledi u ovome poglavlju, da posle što je Gospod rekao Jakovu u snu, *Ja sam Jehova Bog Abrahama oca tvojega, i Bog Isakov (stih 13)*, Jakov i dalje govori, *Ako Bog bude samnom, i sačuva me na putu kojim idem i da mi hljeba da jedem i odijela da oblačim, i ako se vratim na miru u dom oca svojega, Jehova će mi biti Bog (stihovi 20, 21)*; iz čega se vidi da ni kuća Jakovljeva nije priznavala Jehovu, jer Jakov kaže da *bi Ga on Jakov priznao za Boga ako mu bude dobročinitelj*, baš kao što je to danas u Hrišćanskom Neznaboštvu. Međutim, što se posebno tiče Boga Šadai (Iskušatelja), Gospod je bio tako nazivan u Drevnoj Crkvi u vezi s iskupšenjem kao i blagoslovima i darovima posle iskušenja, kao što je pokazano u Drugom delu (br.

1992). To je razlog da Bog Šadai u unutrašnjem smislu označava iskušenja. Da se kroz iskušenja ostvaruje povezivanje dobra i istine, vidi o tome šta je rečeno i pokazano o iskušenjima (br. 2819).

3668. *I da ti da veliku porodicu (da te učini plodnim) i da te umnoži.* Da ovo označava proističuća dobra i istine, jasno je po tome što se pominje *biti plodan*, što se odnosi na dobro, i *umnožiti se*, što se odnosi na istinu (br. 43, 55, 9013, 983, 2846, 2847).

3669. *Da od tebe postane mnoštvo naroda.* Da ovo označava obilje, jasno je bez objašnjavanja; *mnoštvo naroda*, posebno se ovime opisuje istina, jer se narodom u Reči označavaju oni (ljudi) koji su u istini (br. 1259, 1260, 1416, 1849). Ovde se kaže *mnoštvo naroda*, jer se ovde govori o dobru od istine koje je predstavljeno Jakovom (*prim. prev. dobro od istine je dobro koje čovek čini u poslušnosti istini koja ga vodi, a dobro koje je istina, ili istina od dobra, to je ono dobo-istin, koja se često naziva mudročću, do koje čovek dolazi onda kada čini dobro iz poslušnosti prema istini, koja istina kao da izvire iz dobra a koja je dobro i istina sjedinjeni kao muž i žena u skladnom braku. Ovaj proces se često naziva kod autora ciklusom života*), jer dobro koje je od istine je jedna stvar, a dobro koje je istina je druga stvar; dobro koje je od istine je ono što se ovde naziva *Jakovom*, a dobro koje je istina je ono što se naziva *Isavom*; dobro koje je od istine je nešto obrnuto dobru koje je istina. Oni koji se nanovo rađaju, pre nego se završi njihovo novo rađanje, oni su u dobru koje je od istine; dok su oni koji su preporođeni, u dobru koje je istina. Da je njihovo stanje obrnuto, vidi gore (br. 3539, 3548, 3556, 3563, 3570, 3576, 3603),

3670. Stih 4. *I da ti da blagoslov Abrahamov.* Da ovo označava povezivanje Božanskog Samog sa dobrom i istinom Prirodnog, vidi se iz značenja *blagoslova*, koji je povezivanje, (br. 3660, 3667); i iz reprezentacije *Abrahama*, koji je Gospodovo Božansko Samo, koje se naziva *Otac* (o čemu vidi br. 2011, 3251, 3439). A pošto su ove reči upućene Jakovu, kojim je predstavljeno Gospodovo Božansko Prirodno u pogledu Božanskog dobra i istine, stoga je ovde označeno povezivanje Božanskog Samog s dobrom i istinom Prirodnog, pa je to ono što je označeno u unutrašnjem smislu rečima, *da ti da blagoslov Abrahama*. U smislu

slova, Abrahamovim blagoslovom misli se na zemlju Hanansku, a isto je označeno i sledećim rečima, *i da naslijediš zemlju u kojoj si došljak, koju je Bog dao Abrahamu*; svako po smislu slova reči ovako shvata ko veruje da istorijski delovi Reči ne sadrže nešto što je sveto i tajno: a posebno Jevrejska nacija, koja, oslanjajući se na snagu ovih reči, traži za sebe veće privilegije od svakog drugog naroda i nacije. Njihovi očevi razumevali su ove reči na isti način, a osobito ih je tako shvatao Jakov, čiji se kvalitet vidi iz onoga što je gore rečeno (br. 3667), naime, da on ne bi znao ni priznavao Jehovu, ako mu ne da telesne i svetske blagoslove. Ali da se ovde ne misli na Abrahama, Isaka, ili Jakova, i da je Jakovom predstavljen Gospod u pogledu Prirodnog koje je trebalo na učini Božanskim, sasvim je jasno iz objašnjenja datoga gore. da nema značaja kakav je čovek koji predstavlja, da li je rđav ili dobar, i da rđav čovek isto kao i dobar može da predstavlja i da je predstavljao Gospodovo Božansko, može se videti gore (br. 665, 1097, 1361). Isto se može videti iz reprezentativa koji postoje i danas; jer svi kraljevi, ma ko da su, i ma kakvi da su, kraljevstvo kojem služe, predstavlja Gospoda; na sličan način, svi sveštenici, bilo kakvi da su, predstavljaju svoju službu. Kraljevska i sveštencička služba po sebi su svete, bez obzira kakve su osobe koju tu službu vrše, i ovo je razlog zašto je Reč, koju naučava zao čovek, uvek sveta, a tako isto i skrament Krštenja i Svete Večere, i druga takve stvari. I iz ovioga je jasno da nijedan kralj ne može da sebe smatra svetim od onoga što pripada samoj kraljevskoj službi; niti sveštenik može da sebi prisvaja ono što pripada sveštencičkoj službi. A onoliko koliko ijedan od njih prisvaja nešto što pripada njihovoj službi, toliko se za njegov karakter može reći da je duhovni kradljivac (lopov, lupež), jer je to zank duhovne krađe; a isto tako, koliko on čini zlo, to jest, koliko postupa protivno onome što je pravedno i časno, i protivno onome što je dobro i istinito, toliko odbacuje svetost kraljevstva i sveštenstva koje predstavlja svetost službe, i tada predstavlja ono što je obrnuto. Iz ovoga razloga u reprezentativnoj Jevrejskoj crkvi bilo je toliko zakona povezanih sa svetošću u kojoj moraju da budu sveštenici dok vrše svetu službu . o čemu će, po Gospodovoj Božanskoj Milosti, biti govora u onome što sledi.

3671. *I sjemenu tvojem s tobom.* Da ovo označava s dobrom i istinom (od dobra), vidi se iz reprezentativa Jakova (iz onoga što je predstavljeno Jakovom), na kojega

se ovde misli pod *s tobom*, što je dobro od istine, ili dobro u kojemu je istina (o čemu vidi gore); i iz značenja *sjemena*, što je dobro i istina vere (br. 1025, 1447, 1610, 2848, 3373). *S tobom* označava da je to pridruženo dobru od istine koje je Jakov. S dobrom i istinom isti je slučaj kao sa semenom i njivom; unutrašnje dobro je kao seme koje niče, ali samo na dobroj njivi; spoljašnje dobro i istina su kao njiva u kojem seme klija; ovo dobro (to jest, unutrašnje dobro i istina) ne mogu inače da puste korena. Iz ovoga razloga prvo se rađa nanovo čovekovo Racionalno, jer su u njemu semenke, a tek posle Prirodno, kako bi služilo kao njiva (br. 3286, 3321, 3368, 3493, 3576, 3623); pa pošto je Prirodno kao njiva, to se dobro i istina mogu oploditi i umnožiti u Racionalnom, što se ne bi moglo desiti da nema negde njive, u kojoj seme kože da pusti koren. Iz ovoga upoređenja se može videti kakav je slučaj sa preporađanjem i sa mnogim njegovim tajnama. Shvatiti dobro i istinu, i hteti ih, to pripada Racionalnom; opažanja dobra i istine su kao semenke; ali poznavati ih i prevesti ih u delo, to pripada Prirodnom. Reči-znanja i dela su kao njiva; pa kada na čoveka utiču reči-znanja koje potvrđuju dobro i istinu, a posebno kada oseća zadovoljstvo kada ih sprovodi u delo, tada je seme u njivi, i raste kao na svojoj njivi. Na ovaj način dobro se oplođava, a istina umnožava, i oni se neprekidno uzdižu iz njive u Racionalno, i usavršavaju ga. Slučaj je drugačiji kada čovek shvata dobro i istinu, i kada u sebi opaža neku naklonost volje prema (dobru i istini), ali još uvek ne voli da ih upozna a još manje da ih čini (pretvara u dela). U ovakvom slučaju, dobro se ne može oploditi niti se istina može umnožiti u Racionalnom.

3672. *Da naslijediš zemlju u kojoj si došljak.* Da ovo označava život u poučavanju (život poučavanja), jasno je iz značenja *naslediti*, što je imati nečiji život (br. 2658, 2851), u ovom slučaju, život od Božanskog, što je označeno rečima koje sada slede; i iz značenja *biti došljak*. što je poučavanje (br. 1463, 2025); *zemlja* označava (stanje) gde je život. Život poučavanja o kojem se ovde govori, je život dobra od istine, koji je ovde predstavljen Jakovom; jer kada čovek živi prema istinama u kojima je poučavan, on je tada u životu poučavanja.

3673. *Koju Bog dade Abrahamu.* Da ovo označava ono što je od Božanskog, jasno je iz reprezentacije Abrahama, koji je Gospod u pogledu Božanskoga, koje se u Reči naziva Ocem (br. 2011, 3251, 3439). Da *Bog dade* označava da se ovo

pripisuje Gospodu, jasno je. Otuda je vidljivo da reči koju *Bog dade Abrahamu*, označavaju život koji je od Božanskog.

3574. Stih 5. *Tako Isak opravi Jakova*. Da ovo označava početak pojavljivanja (manifestacije, postojanja), vidi se iz toga što Jakov sada počinje da predstavlja dobro od istine, a to je početak pojavljivanja Gospodovog Božanskog Prirodnog; jer je to ono što je sadržano u onome što sledi o Jakova kao došljaku kod Labana. Stoga se sa *tako Isak opravi Jakova* označava početak pojavljivanja (Gospodovog Božanskog Prirodnog).

3675. *I on pođe u Padam-Aram*. Da ovo označava pšoznavanja te istine, vidi se iz značenja Padam-Arama, što je poznavanja istine (br. 3664).

3676. *K Labanu sinu Batuela Sirina (Aramejca)*. Da ovo označava sporedno (kolateralno) dobro, jasno je iz reprezentacije Labana, što je sporedno dobro obične vrste (o čemu vidi gore, br. 3665), i iz reprezentacije Batuela, što je dobro Neznabožaca prve klase (vidi br. 2865, 3665), od kojega, kao iz obične vrste, potiče dobro predstavljeno Labanom. Razlog da je ovde Batuelu dat nadimak *Aramejac*, je u tome, što Aram ili Sirija označavaju poznavanja dobra i istine (vidi br. 1232, 1234, 3249), a o čemu se ovde govori. Spoljašnja istina, od koje dolazi dobro ovde predstavljeno Jakovom, nije ništa drugo nego poznavanja (znanja), jer su ovo istine koje se prvo uče, i koje oni koji počinju da se preporučaju, smatraju istinama. Ali poznavanja (znanja) nisu u sebi istine, nego su istine od Božanskih stvari koje su u njima (u znanjima); pa kada ove Božanske stvari počnu da prosijavaju, tada po prvi put (znanja) postaju istine. U međuvremu, ona su kao sasudi (prijemnici) preko kojih i u koje mogu da se prime istine, kao one o kojima je gore bilo reči (br. 3665), kao i sve reči-znanja koja se prva nauče.

3677. *Bratu Rebeke matere Jakovljeve i Isavove*. Da ovo označava privlačnost od majke (majčinsku privlačnost) dobra od istine, koje je *Jakov*, prema istini od dobra koja je *Isav*, vidi se iz reprezentacije Rebeke, koja je Gospodovo Božansko Racionalno u pogledu Božanske istine (o čemu je često bilo reči gore); i iz reprezentacije Jakova, koji je dobro od istine, ili dobro koje je od istine u Prirodnom; i iz reprezentacije Isava, koji je istina od dobra, ili dobro od kojega je istina u Prirodnom (vidi gore, br. 4669). za to što su sva dobra i istine, koje su u

prirodnom ili spoljašnjem čoveku, začete i rođene od Racionalnog ili unutrašnjeg čoveka; to jest, od dobra koje pripada Racionalnom kao ocu, i od istine kao majke (br. 3314, 3573, 3616), stoga se gornjim rečima označava privlačnost majke između dobra od istine koje je *Jakov*, i istine od dobra, koja je *Isav*. Šta više, oni se odnose upravo na isti način; ali vrlo je teško ovo objasniti kako bi se savim razumelo, jer ni najosnovnije stvari u ovome predmetu danas nisu poznate – kao na primer, šta je duhovno dobro i šta je njegova istina, i da postoje bezbroj vrsti dobra i njegove istine, i još više podvrsta, te da su uzajamno povezane po stepenima, nešto kao krvni srodnici i privlačnosti. Pošto su i najopštije stvari nepoznate, opisivanje stepeni i privlačnosti (među ovima) bilo bi zatamnjeno, i to još više stoga što učenici (sveti) u današnje vreme ne želi da zna takve stvari, jer taj svet voli da ostaje u samoj ljuski; naime, oni vole da raspravljaju, ne o tome kakve su ove stvari, nega da li one uopšte postoje ili ne; pa sve dok su u ovakvom stanju, oni ne žele znati ništa o bezbroj vrsta dobra i istine.

3678. Stihovi 6-9. *A isav vidje gdje Isak blagoslovi Jakova i opravi ga u Padam-Aram da se ondje oženi, i gdje blagosiljajući ga, zapovijedi mu i reče: nemoj da se oženiš kojom između kćeri Hananejskih. I gdje jakov posluša oca svojega i mater svoju, i otide u Padam-Aram. I vidje isav da kćeri hananejske nijesu po volji Isaku ocu njegovu. Pa otide isav isamilu, i uze za ženu preko žena svojih maheletu, kćer Ismaila sina Abrahamova, sestru Nabajotovu. I Isav vidje gdje isak blagoslovi Jakova, označava misao prirodnog dobra o povezivanju preko dobra od istine, koje je Jakov; i opravi ga u Padam-Aram, označava početak pokazivanja (manifestacije) (Gospodovog Božanskog prirodnog) preko poznavanja ovoga dobra; da se ondje oženi, označava povezanost kroz osećanje istine; i blagosiljajući ga, zapovijedi mu, označava razmišljanje pa otuda i opažanje kako bi došlo do povezanosti; nemoj da se oženiš kojom od kćeri hananejskih, označava da ne treba da se poveže s osećanjima obmane i zla; I gdje jakov posluša oca svojega i mater svoju, označava poslušnost i osećanje; i otide u Padam-Aram, označava ovde kao i gore, bii ispunjen onim poznavanjima dobra i istine; i vidje isav da kćeri Hananejske nisu po volji isaku ocu njegovu, označava Gospodovo providanje i predviđanje da osećanja te istine, preko koji je ranije prirodno dobro bilo povezano, da ono ne bi vodilo (sada) povezivanju; pa otide Isav ismailu, i uze*

za ženu Mahaletu, kćer Ismaila sina abrahamova, označava povezivanje ovoga dobra s istinom Božanskog porekla; i uze za ženu preko žena svojih Mahaletu, sestru Nabajotovu, označava unutrašnje osećanje nebeske istine.

3679. Stih 6. *A Isav vidje gdje Isak blagoslovi Jakova.* Da ovo označava misao koja pripada prirodnom dobru o povezivanju preko dobra od istine koja je Jakov, vidi se iz značenja *vidjeti*, što je misliti; jer vidjeti nije ništa drugo nego vidjeti na unutrašnji način, ili unutrašnji vid; i iz reprezentacije Isava, koji je dobro koje pripada Prirodnom (vidi br. 3300, 3302, 3322, 3494, 3576, 3599); iz značenja *biti blagosloven*, što je biti povezan (s Božanskim?) (br. 3504, 3514, 3530, 3565, 3584); iz reprezentacije Isaka, koji je Gospodovo Božansko Racionalno u pogledu Božanskog dobra (o čemu gore); i iz reprezentacije Jakova, koji je dobro od istine (br. 3669, 3677). Iz svega ovoga jasno je da se *sa Isav vidje gdje Isak blagoslovi Jakova*, označava misao koja pripada prirodnom dobru o povezivanju preko dobra od istine. Ali šta je označeno sa mišlju koja pripada prirodnom dobru o povezivanju preko dobra od istine, to se ne može sasvim razumeti, ali se mora nešto ukratko objasniti. Misao prirodnog dobra je misao racionalnog ili unutrašnjeg čoveka koji je unutar prirodnog ili spoljašnjeg čoveka, to jest, iz dobra ovog poslednjeg (dobra prirodnog čoveka); jer onaj koji misli, to je racionalni ili unutrašnji čovek, a ne prirodni ili spoljašnji čovek; prvi, ili unutrašnji čovek, je u svetlosti neba, u kojem svetlu postoji inteligencija i mudrost od Gospoda (br. 3195, 3339, 3636, 3643); dok je spoljašnji čovek u svetlosti sveta, u kojoj nema inteligencije, čak ni života; pa stoga ako unutrašnji čovek ne bi mislio unutar spoljašnjeg čoveka, ne bi bilo moguće misliti. Ali čoveku izgleda kao da je misao u spoljašnjem čoveku, jer on misli iz onih stvari koje ulaze preko čula a koje pripadaju svetlu. Isti je slučaj s očnim vidom. Čulni čovek pretpostavlja da oko vidi od sebe, dok je oko samo organ tela preko kojega unutrašnji čovek vidi one stvari koje su izvan tela, to jest, koje su u svetlu. Isti je slučaj i sa govorom. Čulni čovek pretpostavlja da da usta i jezik govore od sebe; a onaj koji misli malo dublje, da larinks i unutrašnji organi govore preko disanja pluća; dok uistinu misao govori preko ovih organa, jer govor nije ništa drugo nego misao koja govori (govoreća misao). Ima mnogo čulnih obmana. Sličan je slučaj sa svim prividnim životom u spoljašnjem čoveku – u tome, što je život unutrašnjeg čoveka unutra kao u svom

materijalnom i telesnom organu. Što se tiče misli, ovakav je slučaj: Sve dok čovek živi u telu, on misli iz Racionalnog u Prirodno. ali s tom razlikom, što Prirodno (ponekad) korespondira Racionalnom, a (ponekad) ne korespondira. Kada Prirodno korespondira, čovek je racionalan, i misli duhovno; ali kada Prirodno ne korespondira, čovek nije racionalan, i ne misli duhovno; jer kod čoveka, čije Prirodno korespondira Racionalnom, komunikacija je otvorena, tako da svetlost neba od Gospoda može da se uliva preko Racionalnog u Prirodno, i da ga prosvetljava inteligencijom i mudrošću. Ali kod čoveka kod kojega Prirodno ne korespondira Racionalnom, komunikacija je zatvorena, a uliva se samo nešto svetlosti okolo, i kao kroz pukotine preko Racionalnog u Prirodno; a ishod je da čovek nije racionalan, i da ne misli duhovno; jer čovek misli u skladu s influksom svetlosti neba koju on uživa. Ovo pokazuje da svaki čovek misli prema stanju korespondencije u odnosu na dobro i istinu koji pripadaju Prirodnom kod Racionalnog. Ali duhovi i anđeli ne misle na isti način kao čovek; i njihova se misao završava u Prirodnom, jer oni čuvaju svu prirodnu memoriju i osećanja, ali im nije dozvoljeno da se služe tom memorijom (vidi br. 2475-2479); no iako im nije dopušteno da je koriste, ona im ipak služi kao plan (podloga), ili kao temelj, kako bi se ideje njihove misli u njima završavale. Otuda to, da su ideje njihovih misli više unutrašnje, a njihov govor s ljudima nije kao kod čoveka sačinjen iz oblika reči, nego iz oblika postojećih stvari; što pokazuje da je njihov govor u skladu sa korespondencijama njihovog Prirodnog s njihovim Racionalnim; *(prim.prev. Pod korespondencijom ili saobraznošću između Racionalnog i Prirodnog, autor misli na slaganje misli i govora, to jest, na iskrenost, a pod ne korespondencijom, na i neslaganje, što je obmanjivanje ili licemerstvo. Kod anđela postoji potpuno slaganje, to je iskrenost, i ubedljivost koja često nedostaje kod ljudi u svetu);* i (što pokazuje) da ima duhova koji su racionalni, i koji misle duhovno, ali i onih koji nisu racionalni i koji ne misle duhovno; a ovo je sasvim u skladu s njihovim osećanjima i mislima koje su imali u životu tela; to jest, u skladu sa stanjem života, koji su stekli u svetu. Iz ovoga se može donekle videti šta je misao koja pripada prirodnom dobru; naime, da je to misao u dobru koje pripada Prirodnom. Prema idejama duhova *to se naziva misao prirodnog dobra koje pripada Prirodnom. U ovom poslednjem, to jest, u dobru koje pripada Prirodnom, Racionalno misli kada se upravlja kreće prema dobru kao svrsi. Na taj način*

misao, koja pripada prirodnom dobru o povezivanju preko dobra istine, to je misao u Prirodnom o svrsi, naime, o tome kako istina može da se poveže; a ovo sve prema Božanskom redu na zajednički način, koji, kao što je gore često rečeno, dolazi od takvih stvari koje su spoljašnje, a koje su na taj način poslednje i završne u redu. Jer svako preporađanje prirodnog počinje od ovih. Ove poslednje ili završne stvari su prvo znanja, kao ona kod male dece i malo starije dece, o kojima je bilo reči gore (br. 3665). U početku istina od dobra, koja je *Isav*, nije povezana u spoljašnjem obliku s dobrom istine, koja je *Jakov*; jer je dobro od istine obrnuto u odnosu na istinu od dobra (br. 3669); ali su ipak povezani duboko unutra, to jest, u odnosu na svrhe, jer je svrha (cilj) istine dobro po tome što se istine mogu pripajiti prema redu; a i ovo je svrha dobra koje je od istine; a pošto svrha (cilj) povezuje, stoga su oni i povezani (br. 3562, 3565). Obrnuti red je u početku samo sredstvo u odnosu na svrhu (cilj).

3680. *I otide u Padam-Aram.* Da ovo označava početak manifestacije (postojanja) kroz poznavanja ovoga dobra, vidi se iz značenja *otići*, što je početak manifestacije (br. 3674); i iz značenja Padam-Arama, što je poznavanja istina (br. 3664). Nazivaju se poznavanjem dobra, jer sve su istine poznavanja dobra; a istine koje nisu od dobra, ili nisu usmerene ka dobru kao svrsi, nisu istine; a koliko su usmerene prema nauku (doktrini), nazivaju se poznanjima istine.

3681. *Da se odande oženi.* Da ovo označava povezivanje preko osećanja istine, jasno je iz značenja *žene*, što je osećanje istine (br. 1468, 2517, 3236); kako bi se primilo ono što treba da se pripoji.

3682. *I gdje blagosiljajući ga zapovijedi mu i reče.* Da ovo označava razmišljanje i opažanje o tome kako da se ostvari to povezivanje, jasno je iz značenja *blagosloviti*, što je povezati (br. 3504, 3514, 3530, 3565, 3584); i iz značenja zapovijedi i reče, što je razmišljanje i opažanje (br. 3661).

3683. *Nemoj se oženiti kojom od kćeri Hananejskih.* Da ovo označava da on ne treba da se poveže s osećanjem obmane i zla, jasno je iz značenja *oženiti se*, što je biti udružen i povezan; i iz značenja *kćeri Hananejskih*, što su osećanja obmane i zla (vidi br. 3662).

3684. Stih 7. *I gdje Jakov posluša oca svojega i mater svoju.* Da ovo označava poslušnost i osećanje, jasno je iz značenja *poslušati*, ili *slušati nekoga*, što je povinovati se (br. 2542); a kada je to ocu majci, to označava poslušnost iz osećanja.

3685. *I otide u Padam-Aram.* Da ovo označava biti ispunjen pozavanjima dobra i istine, jasno je iz značenja *otići i biti došljak*, što je red i plan života (vidi br. 1293, 3335); ovde to znači biti ispunjen shodno redu, naime, poznavanjima onoga dobra i istine koji su označeni sa *Padam-Aramom*.

3686. Stih 8. *I vidje Isav da da kćeri Hananejske nisu po volji Isaku ocu njegovom.* Da ovo označava Gospodovu predviđanje i providanje, da osećanja one istine s kojom je prirodno dobro bilo do tada povezano, da ona neće dovesti do povezivanja, jasno je iz značenja koje ima ovde reč *videti*, što je predviđati i providati (vidi br. 2837, 2839); i iz reprezentacije *Isava*, što je Gospod u odnosu na Božansko dobro Prirodnog (o čemu vidi gore); iz značenja kćeri Hananejske, ovde kćeri Hetove, koje predstavljaju osećanja istine sa osnove (zemljišta) koje nije pravo (br. 3470, 3620, 3621, 3622); i iz značenja *ne biti po volji Isaku ocu njegovom*, to jest, da to ne vodi povezivanju dobra Prirodnog, koje je Isav, s dobrom Racionalnog, koje je Isak. Iz svega ovoga jasno je da je ovim rečima označeno Gospodovo predviđanje i providanje (proviđenje), da osećanja te istine, jer nisu s pravog osnova, neće dovesti do (željenog) povezivanja (prim. Prev. Povezivanja dobra u Prirodnom s dobrom u Racionalnom kod Gospoda). Kako stoji ova stvar, može se videti iz objašnjenja u poglavlju XXVI. Stihovi 34, 35, gde se govori o Hetovim kćerima kojima se Isav oženio; i kod poglavlja XXVII. Stih 46, gde se kaže da Jakov ne treba da se oženi nekom od kćeri Hananejskih (Hetovih). Da se kćerima Hananejskin ovde označavaju osećanja istine s osnova (zemlje) koja nije prava, a da se gore sa *kćeri Hananejske* označavaju osećanja obmane i zla (br. 3662, 3683), to je stoga što su Hetiti (sinovi Hetovi), koji nisu bili onoliko mnogo u obmanama i zlima kao što su bile druge nacije tamo – Hananejci, Amorejci, i Pereziti, a koji su pripadali crkvi Neznabožaca u zemlji Hananskoj. Otuda i to da je Hetitima predstavljena Gospodova duhovna crkva među Neznabošcima (br. 2913, 2986). Da je Pradrevna Crkva, koja je bila nebeska i koja je postojala pre potopa, da je bila u zemlji Hananskoj, može se gore videti (br. 567); i da je Drevna Crkva,

koja je bila posle potopa, isto tako bila u toj zemlji, kao i u nekoliko drugih kraljevstava, vidi gore (br. 1238, 2385). Stoga se dogodilo da su sve nacije u toj zemlji, kao i sve oblasti i reke tamo, nešto predstavljale; jer su Praderevni ljudi, koji su bili nebeski, preko predmeta koje su gledali, opazali stvari u Gospodovom carstvu (br. 920, 1409, 2896, 2897, 2995); isto tako preko oblasti i reka u toj zemlji. Posle njih, ovi reprezentativi su ostali u Drevnoj Crkvi, a tako isto i reprezentativi mesta u toj zemlji. Reč u Drevnoj Crkvi (br. 2897-2899) otuda je imala reprezentative koji su bili označeni imenima mesta, a to je bio slučaj kasnije i sa Rečju koja se naziva *Mojsije i Proroci*; i pošto je bilo tako, Abrahamu je bilo zapovedeno da ode tamo, i dato mu je obećanje da će njegovo potomstvo naslediti tu zemlju; ne zato što su oni bili bolji od drugih nacija, jer su u stvari bili među najgorim (br. 1167, 3373), nego da bi se na taj način ustanovila reprezentativna Crkva, u kojoj se nije obraćala pažnja na osobu ili mesto, nego na ono što je bilo predstavljeno (br. 3670); i da bi se imena, koja su korišćena u Pradrevnoj i Drevnoj Crkvi, zadržala.

3687. Stih 9. *Pa otide Isav Ismailu, i uze za ženu preko žena svojih Maheletu, kćer Ismaila sina Abrahamova, sestru Nabajotovu.* Da ovo označava povezivanje ovoga dobra s istinom Božanskog porekla, jasno je iz reprezentativa Isava, koji je dobro Prirodnog (o kome vidi gore); i iz reprezentativa Isamaila, Abrahamovog sina, koji je istina Božanskog porekla. Da Ismailo predstavlja Gospodovu duhovnu crkvu, pa stoga i istinu (duhovnu), može se videti gore (br. 1948, 1951, 2078, 2691, 2699, 3268); i da Abraham predstavlja Gospodovo Božansko nazvano *Ocem*, vidi gore (br. 2011, 3251, 3439). Otuda se *Mahetetom kćeri Ismaila sina Abrahamova*, označava istina Božanskog porekla. Da uzeti za ženu označava biti udružen i povezan, jasno je; a iz ovoga je očito da s *Isav otide Ismailu sinu Abrahamovu*, označava povezanost ovoga dobra s istinom Božanskog porekla.

3688. *Sestru Nabajotovu, preko svojih žena za ženu.* Da ovo označava osećanje nebeske istine koja je dublja, jasno je iz značenja *sestre*, koja je intelektualna i racionalna istina (vidi b.1495, 2508, 254, 2556, 3386); iz reprezentativa *Nabajota*, koji je dobro duhovne crkve (br. 3268); a otuda *sestra Nabajotova* označava osećanje nebeske istine; ili, što je isto, osećanje duhovnog dobra; iz značenja *žena, ili kćeri Hetovijeh*, koje su osećanja istine sa osnove (zemlje) koja nije prava

(br. 3470, 3620-3622, 3686); i iz značenja *uzeti za ženu*, što je biti udružen i povezan. Iz ovoga je jasno da se ovim rečima, skupa s onima koje neposredno prethode, označava povezanost dobra predstavljenog Isaviom, s istinom Božanskog porekla, to jest, s osećanjem nebeske istine na dublji način. Kako se ove stvari odnose međusobno, bilo je već pokazano, ali one su takve, da se teško razumeju sve dok najopštije stvari o ovom predmetu nisu poznate. Pored toga, u sadašnje vreme, svet se ne brine za ovakve stvari, jer se on brine za zemaljske a ne za nebeske stvari, iz raloga, kako takvi kažu, oni vide i poznaju one prve, a ove druge niti vide niti poznaju. Ali pošto stvari sadržane u unutrašnjem smislu Reči ne treba samo otkriti, nego isto tako i objasniti, to možemo razjasniti primerom kako stoji stvar s istinom od dobra koju predstavlja Isav, i s dobrom od istine koje predstavlja Jakov; a u isto vreme, kako je dobro od istine, pre nego li je čovek preporođen, obratno od istine od dobra; ali da su docije ovi povezani; a to znači i kako stoji stvar sa svim onim što je ranije rečeno. Neka sledeće posluži kao primer: Čovek koji je takav da može da se preporodi - jer Gospod provida, a pošto provida, On isto tako i provida za ovo – u početku, kao mlado dete, on ne zna šta su dela ljubavi ka bližnjem, jer još ne zna šta je ljubav ka bližnjem, niti zna šta je bližnji; pa stoga pošto zna iz Reči da treba davati siromasima, i da ko daje siromasima, prima nagradu u nebu, on čini dobro prosjacima više nego drugima, jer veruje da su oni to siromašni o kojima Reč govori, ne uzimajući u obzir da oni koji prose na ulicama većinom vode bezbožan i zločest život, da preziru sve što ima veze s Božanskom službom, i predaju se lenjosti i besposličanju. Urkos ovome, onaj ko je u prvoj fazi preporoda, čini dobra dela ovakvim osobama iz srca; i ova dobra dela su dela spoljašnje istine od kojih počinje preporod; istina od dobra, koja je unutrašnja, uliva se tako u ova dela, i čini dela prema znanjima koja ima dete; ali kasnije, kada se više prosvetli, on želi da čini dobro svima onima za koje veruje da su u nevolji i u potrebi; a pri tome malo razlikuje između pobožnih i nepobožnih koji su u ovome stanju, verujući da je svako bližnji u istom pogledu i stepenu. A kada se prosvetli dalje u ovim stvarima, on tada pravi razliku, i pomaže samo pravedne i dobre, znajući da pomažući rđave, on mnogima nanosi štetu, jer pomažući rđavoga i čineći mu usluge, on mu daje sredstva s kojima će druge povrediti. Na posletku, kad je već preporođen, on čini dobro samo dobrima i pobožnima, jer tada na njega ne utuče osoba kojoj čini dobro, nego dobro koje je

u njemu (u bližnjemu); a pošto je Gospod prisutan u onome što je dobro i pobožno, on tada preko osećanja za ono što je dobro, posvedočuje svoju ljubav ka Gospodu. Kada je čovek u ovoj ljubavi ka bližnjemu iz srca, tada je preporođen. Iz ovoga se vidi da je njegovo prethodno stanje bilo obrnuto (izokrenuto) u odnosu na ovo stanje, pošto je mislio da je dobro ono što nije bilo dobro; ali u početku preporoda on ne može a da ne čini takvo dobro jer njegovo poznavanje ovoga predmeta ne ide dalje; i pošto unutrašnje dobro ljubavi ka bližnjemu nije moglo da se uliva ni u koju drugu istinu osim one koja je tada čoveku bila poznata, a isto tako se vidi da je unutrašnje dobro bilo uvek oprisutno i da je sve ovo i izvelo, ali se nije miogo pokazati (manifestovati) dok se preko saznanja čovek nije prosvetlio o istinskoj prirodi dobara i istina. Iz ovoga se donekle može videti šta je dobro od istine koje Jakov ovde predstavlja, i šta je istina od odbra koju predstavlja Isav; i da su u početku ovi obrnuti, ali da su kasnije povezani.

3689. Stih 10,11. *A Jakov otide do Bersabeje idući za Haran. I dođe na jedno mjesto, i ondje zanoći, jer sunce bješe zašlo, i uze kamen na onome mjestu, i metnu ga sebi pod glavu, i zaspa na onome mjestu. A Jakov otide do Bersabeje, označava život udaljeniji od Božanskih stvari nauka (doktrine); idući za Haran, označava dobro i istinu toga stepena; i dođe na jedno mjesto, označava stanje; i ondje zanoći, jer sunce bješe zašlo, označava život u onome što je zatamnjeno; i uze kamen na onome mjestu, označava istine toga stanja; i metnu ga sebi pod glavu, označava komunikaciju najopštije prirode sa Božanskim; i zaspa na onome mjestu, označava mir toga stanja.*

3690. Stih 10. *A Jakov otide do Bersabeje.* Da ovo označava život više udaljen od Božanskih stvari nauka (doktrine), jasno je iz značenja *otići*, što je živeti (vidi br. 3335, 3685); na taj način *otići* označava živeti udaljenije; i iz značenja *Bersabeje*, koja je Božanski nauk (doktrina) (vidi br. 2723, 2858, 2859, 3466); otuda je jasno da se sa *Jakov otide do Bersabeje* označava život udaljeniji od Božanskih stvari nauka (doktrine). Za život se kaže da je udaljeniji onda, kada je u spoljašnjim istinama, i kada se živi prema njima, kao što je život u detinjstvu i ranoj mladosti onih koji se proporađaju (o kojima vidi gore, br. 3688). Da bi se dalje pokazalo šta je ovaj život, i kakav je njegov kvalitet, korisno je dodati nekoliko reči. Sve istorije (istorijske priče) u Reči su istine udaljene od suštinskih Božanskih stvari nauka

(doktrine), ali i pored toga su korisne maloj i starijoj deci, kako bi se preko njih ona uvela u unutrašnje stvari istine i dobra; a na kraju i u same Božanske stvari; jer je u njima, u njihovoj najvećoj dubini, sadržano Božansko. Kada ih deca čitaju i kada ove (istorije ili priče) na njih deluju na nevin način, tada su anđeli, koji su kod njih (kod dece), u srećnom nebeskom stanju, pošto tako na njih utiče Gospod preko unutrašnjeg smisla, a to su one stvari koje su predstavljene i označene istorijskim činjenicama; a ta nebeska sreća koja se uliva (od Gospod), čini da deca uživaju (u tim istorijskim pričama). Kako bi ovo prvo stanje moglo postojati, to jest, prvo stanje detinjstva i rane mladosti kod onih koji će se preporoditi, istorije (priče) u Reči bile su date, i napisane na takav način, kao bi u opštem i u pojedinačnom sadržavale Božanske stvari. Koliko su ovi istorijski predmeti udaljeni od Božanskih stvari nauka, može se videti iz sledećeg primera. Kada neko po prvi put sazna da je Bog bio sišao na Sinajsko Brdo, i dao tablice Mojsiju, na kojima su bile ispisane Deset zapovesti, i da je Mojsije razbio te tablice (ploče), i da je Bog napisao slične zapovesti na drugim tablicama; dok uživa u samoj istoriji (priči), taj je u životu spoljašnje istine (on doživljava spoljašnju istinu) udaljenu od Božanskih stvari nauka (doktrine), ali kasnije, kada počne da na njega utiče ono što je sadržano u njima, i kada živi po njima, on je tada u životu istine (on tada živi tu istinu), ali je još uvek udaljen od samih Božanskih stvari u njima. Jer život u skladu sa zapovestima, samo je moralni život, jer su te zapovesti poznate svima koji žive u ljudskom društvu, iz građanskog života i njegovih zakona – kao to da se moramo klajati Božanstvu, da se moraju poštovati roditelji; i da se ne sme ubijati, preljubočiniti, i krasti. Ali onaj koji se prepوراđa, on je vođen od ovog udaljenog života (to jest, moralnog života), u život koji je bliži Božanskim stvarima nauka; to jest, vođen je u duhovni život. Kad se ovo dogodi, čovek počne da se čudi zašto su se ove zaposvesti ili odredbe spustile s neba na takav čudesan način, i zašto su napisane prstom Božijima one su poznate svakome narodu i napisane kao zakoni onima koji nisu nikad ništa čuli o Reči (Božijoj). Jer kada počne da ovako misli, on je već među onima koji mogu da se preporode. Tada ga Gospod vodi u još više unutrašnje stanje, naime, u stanje u kojemu misli da su u ovome sakrivene dublje stvari s kojima on još nije upoznat; pa kada čita Reč u ovakvom stanju, on nalazi svuda kod Proroka i kod Jevanđelista, da svaka od ovi zapovesti sadrže u sebi stvari koje su još više nebeske. Na primer, u zapovesti *poštuj roditelje*, on sada vidi

da kada su ljudi ponovo rođeni, oni dobijaju drugoga Oca, i tada postaju Njegovi sinovi, i da je On taj kojemu treba odavati poštovanje, i da je to smisao koji je skriven u ovoj zapovesti. Tada, postupno, on uči da je ovaj novi Otac u stvari Gospod, i na kraju, da je On taj kome se treba klanjati, i da mu se čovek klanja onda kada Ga voli. Kada onaj koji se preporuča živi prema ovoj istini, on živi prema Božanskom nauku (doktrini), i on je tada u stanju u kome su anđeli, i on tada iz toga stanja posmatra stvari u kojima je ranije uživao, kao nešto udaljeno od njega po stepenima. Sličan je slučaj i s ostlima zapovestima Desetorečja (Dekaloga) (vidi br. 2609). Iz ovoga se sada vidi na šta se misli pod životom koji je više udaljen od Božanskih stvari nauka, koje se ovde označavaju *Jakovom koji otide u Bersabeju*.

3691. *Idući za Haran.* Da ovo označava (da je išao) prema dobru i istini, vidi se iz značenja Harana, koji je spoljašnje dobro i istina, jer se *Haranom* označava ono što je spoljašnje, a *Labanom* koji je tamo obitavao, dobro i istina; stoga se Haranom ovde označava spoljašnje dobro i istina. (Da je ovo označeno Haranom, može se videti gore, br. 1430, 3612). Iz ovoga sledi da se *sa Jakov otide u Bersabeju, idući za Haran*, u unutrašnjem smislu, označava da se on udaljio od Božanskih stvari nauka (doktrine), a to znači da se približio spoljašnjem dobru i istini. Kaže se, dobru i istini toga stepena, jer se dobra i istine razlikuju međusobno po stepenima; unutrašnja dobra i istine su višega stepena, a spoljašnje su nižega stepena. U višem stepenu su dobra i istine Racionalnog; u nižem stepenu su dobra i istine Prirodnog; a u najnižem stepenu su čulna dobra i istine tela. Unutrašnja dobra i istine, ili one višega stepena, ulivaju se u spoljašnja dobra i istine, ili one nižega stepena, i tamo se pokazuju kao izgledi (izrazi) na licu i njegovim promenama. Iz ovoga je jasno da su unutrašnja dobra i istine potpuno odvojeni od spoljašnjih dobara i istina, ili što je isto, one višeg stepena od onih nižega stepena; tako su odvojene, da one unutrašnjeg, ili višega stepena, mogu da postoje sasvim odvojeno od onih spoljašnjih, ili onih nižega stepena. Onaj ko ne poznaje razliku među stepenima, taj ne može ni da vidi razliku između unutrašnjih i spoljašnjih dobara, ni kako stoji stvar sa čovekovom dušom, to jest s njegovim duhom i telom, niti kako se odnose neba međusobno u drugome životu. Da postoje tri neba, i da je jedno nebo više unutrašnje od drugoga, a da je treće najdublje. Ova

su neba savršeno odvojena jedno od drugoga prema stepenima. Oni koji su u u najdubljem ili u trećem nebu, oni su najbliže Gospodu; oni koji su u unutrašnjem ili drugom nebu, oni su udaljeniji; a oni koji su u spoljašnjem ili prvom nebu, još su udaljeniji. Među tim nebima kamunikacija je moguća, ali samo kao što je komunikacija između onoga što je najdublje u čoveku i onoga što je spoljašnje; jer čovek koji voli Gospoda i bližnjega, je malo nebo, to jest, on u slici korepondira trima nebima, i on prima uticaj dobra i istine iz tri neba od Gospoda a prema istim stepenima. Relativna priroda ovih stepeni jednih prema drugima, može se videti iz dva slučaja koja su gore navedena (br. 3688, 3690). Oni koji zaista vole Gospoda, tako da Ga opažaju, oni su u višem stepenu dobra i istine, i u najdubljem ili rećem nebu; tako su bliži Gospodu, i nazivaju se nebeskim anđelima. Oni koji vole bližnjega, oni opažaju ljubav ka bližnjemu, ali ne toliko i Gospoda, oni su u nižem stepenu dobra i istine, i u unutrašnjem ili drugom nebu; tako su oni više udaljeni od Gospoda, i nazivaju se duhovnim anđelima. Dok su oni koji vole bližnjega iz osećanja istine, tako da opažaju samu ljubav ka bližnjem, osim od istine koja utiče na njih, ovi su u još nižem stepenu dobra i istine, i oni su u spoljašnjem ili prvom nebu; tako su oni još udaljeniji od Gospoda, i nazivaju se duhovima. Iz ovoga se donekle može videti kakav je slučaj u odnosu na stepene: naime, da se one stvari koje su u višeme stepenu, pokazuju u slikama onima koji su u sledećem nižem stepenu. Oni koji vole Gospoda, oni su bliska slika Gospoda, pa se stoga oni koji vole Gospoda nazivaju *slikama*. Oni koji vole bližnjega, i u njima postoji slika Gospoda (ali udaljenija), jer je Gospod prisutan u istinskoj ljubavi prema bližnjemu; pa se stoga takvi nazivaju *prilikama* (br. 50.51,1013); dok su oni koji osećaju istinu (vole istinu), i koji su donekle u ljubavi ka bližnjemu, i oni su slike Gospoda, ali još udaljenije. Tri neba se razlikuju prema ova tri srepna, i Gospod se uliva u njih prema ova tri stepena s Božanskim dobrom i istinom, to jest s mudročću i inteligencijom, kao i s nebeskom radošću i srećom.

3692. Stih 11. *I dođe na jedno mjesto.* Da ovo označava stanje, vidi se iz značenja mesta, koje je stanje (vidi br. 1273-1275, 1377, 2625, 2837, 3356, 3387).

3693. *I ondje zanoći, jer sunce bješe zašlo.* Da ovo označava život u onome što je zatamnjeno, vidi se iz značenja *noći*, što je stanje senke (br. 1712); Stoga *zanoćiti* označava živeti u tome stanju; i iz značenja *sunce bješe zašlo*, što je biti u onome

što je zatamnjeno; jer tada je veče, a da *veče* označava ono što je zamračeno, može se videti gore (br. 3056). Da se ovde zatamnjenjem misli na zatamnjenje inteligencije u odnosu na istinu, i zatamnjenje mudrosti u odnosu na dobro; jer svetlost koju imaju anđeli od Gospoda iznutra je inteligencija i mudrost, te stoga one (inteligencija i mudrost) potiču iz toga (vidi br. 1521, 1524, 1529, 1529, 1530, 3138, 3195, 3339, 3341, 3636, 3637, 3643); pa stoga koliko su (anđeli) u svetlosti, toliko su i u inteligenciji i mudrosti; a koliko nisu u inteligenciji i mudrosti, toliko su u senci, jer tada nemaju inteligenciju i mudrost (br. 2776, 3190, 3337). To je razlog da se u običnom govoru pod svetlošću misli na stvari razumevanja. Čovek nije svestan ovoga razloga i misli da se ovi izrazi koriste samo kao upoređenje. Ljudi koriste mnoge ovakve izraze koji se ulivaju iz opažanja ovakvih stvari koje postoje u drugom životu, u kojemu su oni i pogledu svoga duha, i da se ovi izrazi koriste u razgovoru jer se oni priznaju na unutrašnji način, ali telesne stvari kao da to brišu tako da to čovek ne primećuje, jer su telesne stvari takve, da gase stvari koje pripadaju opažanju u kojemu je unutrašnji čovek. Da u Reči *zalazak sunca* označava obmanu i zlo u kojemu su oni koji nemaju ljubavi ka bližnjemu i vere; na taj način, to označava i poslednje vreme crkve, kao što se može videti gore (br. 1837); i da to označava i zamračenje u odnosu na ono što pripada dobru i istini, kao što je to kod onih koji su u stepenu koji je udaljen od Božanskih stvari nauka, što se može videti gore (br. 3691). Da *zalazak sunca, ili sunce je zašlo*, ima ova značenja, može se videti iz ovih odlomaka u Reči. Kod Miheja: *Za to će vam utvara biti noć, i proricanje vaše tama; i sunce će zaći tijekom prorocima i da će im se smračiti (III.6)*. Sunce će zaći prorocima, označava da da više nemaju istinu i razumevanje istine; proroci označavaju one koji uči istine nauka (doktrine) (vidi br. 2534). Kod Amosa. *I u onaj dan učiniću da sunce zađe u po dne, i pomračiću zemlju za bijela dana. I pretvoriću praznike vaše u žalost i sve pjesme naše u plač (VIII.9.10)*. Učiniću da sunce zađe, označava tamu u pogledu istine kod onih koji imaju znanja dobra i istine (da podne označava stanje svetlosti, ili poznavanja istine, vidi gore br. 1458,3195). Kod Isaije: *Neće više zalaziti sunce tvoje, niti će mjesec tvoj pomrčati; jer će ti Jehova biti vidjelo vječno, i dani žalosti tvoje svršiće se (LX.20)*. Ovde se govori o Gospodovom carstvu; *sunce ne će više zalaziti*, označava da će živeti životom dobra i mudrosti, jer će biti u Gospodovoj nebeskoj ljubavi i svetlosti; *mjesec ne će pomrčati (ustegnuti svetlost svoju)*, označava da će

oni živeti životom istine i inteligencije jer će biti u Gospodovoj duhovnoj ljubavi i svetlosti. (Da je u drugom životu Gospod sunce nebeskim anđelima, a mesec duhovnim anđelima, i da su otuda oni inteligentni i mudri, vidi gore, br. 1053, 1521, 1529-1531, 2441, 2495, 3636, 3639. Iz ovoga je jasno šta je označeno u unutrašnjem smislu Reči *izlaskom i zalaskom sunca*. Kod Davida: *O Jehova, Bože moj! Velik si veoma, obukao si se u veličanstvo i krasotu. Obukao si svjetlost kao haljine, razapeo nebesa kao šator. Stvorio si mjesec da pokazuje vremena, sunce poznaje zapad svoj. Stereš tamu, i biva noć, po kojoj izlazi sve zvjerje šumsko (Psalam CIV.1,2,1920).*

I ovde na sličan način *mesec* označava inteligenciju, a *sunce* mudrost, od Gospoda: *zalazak sunca* označava tamu (inteligencije i mudrosti), *streti tamu i učinitinoć*, označava umeravanje stanja tame. Da kod anđela postoje promene stanja, od najvišeg stepena svetlosti do manjeg stepena, to jest, između najvišeg stepena mudrosti i manjeg stepena, i da su ova stanja kao jutro kada izlazi sunce, i podne kada je na najvećoj visini, a da je veče onda kada zalazi, a kasnije da je ponovo jutro, biće, po Gospodovoj Božanskoj milosti, pokazano na drugome mestu. Kod Jošue: *Od pustinje i od ovoga Libana do rijeke velike, rijeke Eufrata, sva zemlja Hetejska do velikoga miora gdje sunce zalazi (mora na zapadu), biće međa vaša (I.4)*. Ovde se opisuje prostiranje zemlje Hananske, kojom se u unutrašnjem smislu označava Gospodovo carstvo (vidi br. 1607,3038,3481), (da je reka Eufrat jedna njena granica, to jest, granica duhovnih i nebeskih stvari, vidi gore, br. 1866; a da je druga granica meliko more i gde sunce zalazi, čime je predstavljeno ono poslednje, što je u relativnoj tami; isto tako, da su sva mesta i sve granice reprezentativi (predstave), br. 1585). Kod Mojsija: *Ako uzmeš u zalog haljinu bližnjemu svojem, vrati mu je prije nego sunce zađe; jer mu je to sve čime pokriva tijelo svoje u čemu će spavati (Izalazak XXII.26,27)*. Opet: *Ako je siromah, ne spavaj sa zalogom njegovijem: nego mu ga vrati do zahoda sunčanoga, da bi ležeći na haljini blagosiljao te, a to će ti se primiti za pravdu pred Jehovom Bogom tvojim (Zakoni Ponovljenj XXIV.12,13)*. Da je u ovome zakonu, kao i u ostalim, predstavljen i označen Božanski zakon, koji je zakon istine i dobra u Gospodovom carstvu, od kojega dolazi ovaj zakon, jasno je iz datih pojedinosti. Da je ovo sami temelj zakona da ne treba druge ljude lišiti spoljašnjih istina, a to su stvari nauka

po kojima oni žive, i njihovi obredi; a da su takve istine haljina, može se videti gore (br.297,1073,2576). Vрати mu zalog do zalaska sunca, označava da će inače istine da nestanu kod njega; a pošto je ova istina spoljašnja, to se kaže, *čime pokriva tijelo svoje u kojoj haljini će spavati*. Opet: *Ko bi se dotakao takoga nečega, biće nečist do večera; za to neka ne jede svetijeh stvari ako ne okupa tijelo svoje u vodi. A kada zađe sunce, biće čist, i onda može jesti od svetijeh stvari (Levitska XXII.6.7)*. I opet: *Ako se među vama ko oskrvni od nečega što mu se dogodi noću, neka izide iz okola i neka ne ulazi u oko. A pred veče neka se opere vodom, pa kad sunce zađe, neka uđe u oko (Zakoni Ponovljeni XXIII.10,11)*. Da ovaj zakon ima poreklo u zakonima dobra i istine, to jest, zakonima reda u Gospodovom carstvu, jasno je; inače ne bi nikad bilo zapovedeno da nečista osoba ostaje nečista do večeri, i da onda treba da se opere vodom, i da će po zalasku sunca biti čista. Zakon reda u Gospodovom carstvu od kojega potiče ovaj zakon, je da kada anđeoski duhovi (duhovi koji se pripremaju za nebo) padnu u stanje ljubavi prema sebi, a tako i u stanje obmane, tada se oni vraćaju u svoje prirodno ili niže stanje, a tada se ispunjavaju znanjima o dobru i istini u vezi s predmetima koji su u pitanju, što je označeno *da se operu vodom u veče*. Da pranje vodom označava biti očišćen od obmana, može se videti gore, br. 3147, 3148; i da je voda znanje o istini, br. 28, 680, 739, 2702, 3058). I pošto proborave u tom tamnom stanju, koje je označeno zalaskom sunca, oni se vraćaju u prethodno stanje, koje je označeno se *biti čist, i vraćanjem u oko*, o kojem će predmetu, po Gospodovoj Božanskom milosti, biti govora na drugom mestu iz iskustva. Iz onoga što je rečeno, sada je jasno da kada se u Reči pominje zalazak sunca, to kod dobrih označava tamno stanje u pogledu istine, a kod rđavih (zlih), stanje obmane.

3694. *I uze kamen na onome mjestu*. Da ovo označava istine toga stanja, vidi se iz značenja *kamenja*, što su niže istine, kao što su one koje pripadaju prirodnom čoveku (vidi br. 643,1298).

3695. *I metnu sebi pod glavu*. Da ovo označava komunikaciju najopštoje prirode sa Božanskim, vidi se iz značenja *pod glavu (jastuk)*, jer glava ili vrat označavaju komunikaciju najopštije prirode; jer da potiljak ili vrat označavaju komunikaciju unutrašnjih stvari sa spoljašnjim stvarima a preko toga i povezivanje, može se videti gore (br.3542,3603). Otuda ono što je ispod potiljka ili vrata označava ovu

komunikaciju najdubljih ili Božanskih stvari sa najviše spoljašnjim, a to je u isto vreme i komunikacija najopštije prirode; jer ono što je spoljašnje, to je relativno nešto opšte; jer pojedinosti (detalji) unutrašnjih stvari pokazuju se kao jedna, a to znači kao jedna opšta, u spoljašnjim stvarima. Pored ostalog, ovo su stvari koje su predstavljene i označene *lestvicama na zemlji, koje su dosizale nebo, s anđelima Božijim kako uzlaze i silaze po njima*, o čemu će biti govora ubrzo.

3696. *I zaspa (leže) na onome mjestu.* Da ovo označava mir toga stanja, vidi se iz značenja *zaspati (leći)*, što je stanje mira: jer to je označeno *sa leći ili spavati*. Da je ovo označeno u unutrašnjem smislu *sa leći*, može se videti iz drugih odlomaka u Reči, o čemu niže. Kod onih koji treba da se preporode, o kojima se ovde govori u unutrašnjem relativnom smislu, slučaj je ovakav: oni su u početku u miru, ili miru u spojašnjim stvarima, što se nativa mirom; a to dolazi od Božanskog stanja mira koje je u njima u najvećoj dubini; ali to dolazi i od spoljašnjih stvari tako što se uklanjaju požude i obmane; jer je to ono što uzrokuje nemir. Osim toga, na početku svog života, to jest, u detinjstvu, svaki čovek je u stanju mira; ali kako raste, i sazreva, on se udaljava od ovoga stanja, jer se predaje svetskim brigama, pa stoga i nemiru koji uzrokuju požude ljubavi prema sebi i svetu, kao i obmanama koje iz toga proističu. Tome je sličan sličaj s čovekom koji se preporađa; u početku, on je u miru; ali kako prelazi u novi život, on prelazi polako u stanje nemira, jer zla i obmane, kojima je ranije bio ispunjen, sada se pokazuju i uznemiravaju ga, tako da na kraju upada u iskušenja i muke koje nameću đavoske čete, koje neprekidno nastoje da razruše njegov novi život. Međutim, u najvećoj dubini, ovaj čovek je u stanju mira, jer da nije ovako, on se ne bi borio, jer dok se bori, on teži ka ovome stanju kao svome cilju, i kada ne bi imao ovo kao cilj, on ne bi imao snage da se bori. Štaviše, ovo je razlog da on pobeđuje, te zato što je to cilj za kojim ide, on i stiže do ovoga cilja posle borbi ili iskušenja. Ovo je kao proleće, koje dolazi posle jeseni i zime, ili kao zora, koja dolazi posle večeri i noći. (Da je mir u duhovnim stvarima kao proleće i zora u prirodnim stvarima, može se videti gore, br. 1726,2780; a taj mir dolazi od dobra i istine, dok nemir dolazi od obmane i zla, br. 3179). Da u Reči *leći (spavati)* označava stanje mira, može se videti iz sledećih odlomaka. Kod *Mojsija*: Ako uživate u mojim uredbama, i zapovijesti moje uzdržite i ušćinite, jer ću dati mir zemlji. Te ćete spavati, a neće

biti nikoga da vas plaši; učiniću da nestanu zle zvijeri iz zemlje, i mač neće prolaziti preko vaše zemlje (Levitska XXVII.3,6). Ovde *leći (spavati)* jasno označava stanje mira i tišine; *zle zvijeri* označavaju požude od zla (br. 45,46,908), koje će nestati; *mač* označava obmanu koj se bori protivu istine (br. 2799), koji *neće prolaziti preko* ; sve ovo pokazuje da mir i tišina potiču od dobra i istine, a da remećenje mira i tišine potiče od zala i od obmana. Kod Isaije: I vuk će boraviti s jagnjetom, ris će ležati s jaretom, i mako dijete vodiće ih. I krava i medvjedica zajedno će pasti, mlad njihova ležaće zajedno, i lav će jesti slamu kao vo (XI.6,7). Ovde se govori o Gospodu, i o miru u Njegovom carstvu; da *će ležati zajedno*, označava da im ne može nauditi nijedno zlo i obmana. Kod Osije: *I tada ću učiniti zavjet sa zvijerjem poljskim i sa pticama nebeskim i s bubinama zemaljskim, i polomiću luk i mač i rat da ih nestane u zemlji, i učiniću da leže bez straha (II.18)*. I ovde na sličan način ležati označava mir kad se uklone obmane i zla, koje uzrokuju nemir. Kod Davida: Ja liježem, spavam i ustajem, jer me Gospod čuva. Ne bojim se mnogo tisuća naroda što sa svijeh strana navaljuje na mene (Psalam III.5,6). Ovde ležati i spavati označava stanje mira i sigurnosti. Opet: Ja mirno liježem i spavam, jer ti, Gospode, sam daješ mi te sam bez straha (Psalam IV.8)- I opet: Na zelenoj travi pase me, vodi me na tihu vodu. Dušu moju oporavlja, vodi me stazana pravednim imena radi svojega (Psalam XXIII.2,3). Iz ovh se odlomaka vidi da su *mir i tišina* označeni sa *leći i sa leći na onomemestu*, jer u unutrašnjem smislu, mesto označava stanje (br.3692).

3697. Stihovi 12-15. *I usni, a to ljestve stajahu na zemlji a vrhom ticahu u nebo, i gle, anđeli Božiji po njima se penjahu i silažahu. I gle, na vrhu stajaše Jehova i reče: Ja sam Jehova Bog Abrahama oca tvojega i Bog Isakov, tu zemlju na kojoj spavaš tebi ću dati i sjemenu tvojemu; i sjemena će tvojega biti kao prha na zemlji, te ćeš se raširiti na zapad i na istok i na sjever i na jug, i svi narodi (porodice) na zemlji blagosloviće se u tebi i u sjemenu tvojemu. I evo, ja sam s tobom, čuvaću te kuda god pođeš, i dovešću te natrag u ovu zemlju, jer te ne ću otaviti dokle god ne učinim što ti rekoh. I usni, označava predviđanje (proviđanje); a to ljestve stajahu na zemlji, označava komunikaciju najniže istine i njenoga dobra; a vrhom ticahu u nebo, označava sa Božanskim; anđeli Božiji po njima se penjahu i silažahu, označava beskonačnu i večnu komunikaciju, i povezivanje kroz to; i to*

(komunikaciju) od onoga što je najniže koje se uzdiže, a posle, kada se red izokrene, koje silazi (spušta); *i gle, Jehova stajaše na njima*, označava Gospoda u najvišem (stepenu); *i On reče: Ja sam Jehova Bog Abrahamoma oca tvojega*, označava Gospoda, da dobro dolazi od Njega; *i Bog Isakov*, označava Gospoda kao Božansko Ljudsko; *i zemlju na kojoj spavaš*, tebi ću je dati, označava dobro u kome je On bio, da je to bilo od onoga što je Njegov proprium; *i sjemenu tvojemu*, označava da je i to bila istina; *i sjemena tvojega biće kao praha na zemlji*, označava da će Božanske istine prirodne biti kao i prirodnog dobra; *i ti ćeš se raširiti na zapad (ka moru), i na istok*, označava beskonačno širenje dobra; *i na sjever i na jug*, označava beskonačno širenje istine; *i svi narodi (porodice) blagosloviće se u tebi*, označava da će sve istine od dobra nauka (doktrine) biti povezane (spojene) s dobrom.: *i u sjemenu tvojemu*, označava i s istinom; *I evo, ja sam s tobom*, označava Božansko; *čuvaću te gdje godpođeš*, označava Božansko Proviđenje; *i dovešću te natrag u ovu zemlju*, označava povezivanje s Božanskim naukom; jer te ne ću ostaviti dokle god ne učinim što ti *rekoh*, označava da ništa neće nedostajati, kako bi se sve izvršilo.

3698. Stih 12. *I usni*. Da ovo označava predviđanje (proviđanje), jasno je iz značenja *sanjati*, što je, u unutrašnjem smislu, predviđati buduće stvari; jer su proročki snovi, koji su bili Božanski, predviđanja stvari koje su trebale da se dogode, kao što se vidi iz onih koji su navedeni u Reči (vidi br. 1975,1976). Pošto je takvo značenje u unutrašnjem smislu, značenje *snova i snevati*, stoga u najvišem smislu, u kome se govori o Gospodu, oni označavaju predviđanje; jer su pretskazivanja od Gospodovog Božanskog proviđanja. Da je ovo jedini izvor predstazivanja o događajima koji ne teku po običniom prirodnom redu, pa se stoga ne mogu predvideti, može se videti iz Reči, kao iz ovih reči kod Mojsija: Što bi prorok rekao u ime Jehovino, pa se ne zbude i ne navrši, to je riječ koje nije rekao Jehova; nego je iz oholosti rekao onaj prorok; ne boj ga se (XVIII.22) Ali ako se preskazanja i dogode, ona i pored toga mogu da budu od zlobnih i oholih koji se klanjaju drugom bogu, kao št se vidi iz ovoga odlomka; Ako ustane među vama prorok ili koji sne sanja, ili kaže znak ili čudo, pa se zbude taj znak ili čudo koje ti kaže, i on ti reče: hajde da idemo za drugim bogovima, kojih ne znaš, i njima da služimo, nemoj poslušati što ti kaže taj prorok ili sanjač, jer vas kuša Jehova Bog

da bi se znalo ljubite li Jehovu Boga svojega iz svega srca svojega i sve duše svoje (Zakoni Ponovljeni XIII.1-3), Iz ovoga se vidi da samo predskazanje nije od Božanskog, nego je ubeđenje da se služi drugim bogovima bilo od onoga što pripada proroku, kojemu je ovo bilo dozvoljeno kako bi se oni iskušavati, kao što se kaže. Iz ovoag kao i iz drugih razloga, bivalo je često u stara vremena da su oni koji su služili Baalima o drugim bogovima isto tako proricali, videli viđenja, i snevali snove, i da su se njihove reči ostvarivale, kroza šta su mnogi bili zavedeni; o kojima čitamo kod Jeremije XXIII; pored drugih koji su se nazivali, pogađači, gatari, i pitoni, a to su bili oni koji su se bavili prirodnom magijom, pa stoga nisu mogli pretskazati ništa Božansko, nego samo ono što je bilo protivno Božanskom, to jest, protivno Gospodu, i protivno dobru ljubavi i istini vere u Njega. Ovo je magija, bilo kako to izgleda u spoljašnjem obliku.

3699. *A to ljestve stajahu na zemlji.* Da ovo označava komunikaciju najnižih istina i njihovoga dobra, vidi se iz značenja ljestvica, što je komunikacija, o kojoj ćemo ubrzo govoriti; i iz značenja *zemlje*, što je najn, jer se odmah zatim kaže da vrhom ticahu u nebo, što označava ono najviše. Sve ovo pokazuje da *ljestve postavljene između zemlje i neba*, ili između onoga što je najniže i i najviše i njegovog dobra, da je time označena komunikacija; a da se ovde govori o komunikaciji najniže istine, što je označeno sa *ljestve na zemlji*, ovo se vidi iz toga što se ovde govori o istini i dobru toga stepena, a što je u unutrašnjem smislu predstavljeno Jakovom. U izvornom jeziku, izraz *ljestve* potiče od izraza koji označava *stazu ili put*; a da se staza ili put odnose na istinu, može se videti gore (br. 627, 2333). Pored toga, kad anđeli razgovaraju o istijni, to je predstavljeno u svetu duhova kao *putevi* (br. 189, 3477); sve ovo pokazuje šta je označeno *ljestvama*, čija je jedna strana postavljena na zemlju, a druga dodiruje nebo, naime, to označava komunikaciju istine koja je na najnižem mestum, s istinom koja je na najvišem, o kojoj će komunikaciji biti govora u onome što sledi (Da ima najnižih istina i dobara, kao i najviših istina i dobara, i da postoje stepeni među njima kao ljestve, može se videti gore, br. 3691).

3700. *A vrhom ticahu nebo.* Da ovo označava Božansko, naime, da je postojala komunikacija s Božanskim, vidi se iz značenja *glave, ili vrha ljestve*, što je ono najviše; i iz značenja *neba*, što označava Božansko; jer u najvišem smislu, u

kojemu se govori samo o Gospodu, nebo označava Božansko Samo; ali u reprezentativnom smislu, koji govori o čoveku koji se preporuča, to označava najdublje dobro i njegovu istinu koja je od Gospoda, kao što je ona u nebu, i od koje je samo nebo (sačinjeno?). I ovo se naziva Božanskim, jer je od Gospoda; jer Gospod, ili što je isto, Božansko, koje je samo od Gospoda, je sve u svemu neba; i sve tamo što nije od Božanskog, ne pripada nebu. Ovo je razlog da je ponekad gore rečeno da je Gospod samo nebo, i da su svi oni koji su u nebu, da su u Gospodu.

3701. *I gle, anđeli Božiji po njima se penjahu i silažahu.* Da ovo označava beskonačnu i večnu komunikaciju i povezivanje preko nje; i da iz onoga što je najniže počinje uspon, a posle, kada se red izokrene, da postoji spuštanje, to je vidljivo iz značenja *anđela*, koji su nešto Božansko od Gospoda, a to nešto je označeno njima kad god se pomenu u Reči (vidi br. 1925, 2319, 2821, 3039). Da u ovom slučaju označavaju Božansku istinu, vidi se po tome što se kaže da su Božiji (od Boga), jer se *Bog* imenuje onda kada se u unutrašnjem smislu govori o istini, a *Jehova* onda kada se govori o dobru (br. 2586, 2769, 2807, 2822); i ovo je razlog da se odmah zatim imenuje Jehova, kad se kaže *na vrhu stajaše Jehova* (*prim. prev. U Daničićevom prevodu stoji umesto Jehova, uvek reč Gospod*), on se ovde označava sa *Bog*, kad se kaže *anđeli Božiji*, jer je predmet istina od koje je dobro, koja je ovde predstavljena *Jakovom*, kao što je gore često rečeno. Da se penjanjem i spuštanjem na ljestvi označava beskonačna i večna komunikacija i povezivanje preko nje, vidi se i bez objašnjavanja. Komunikacija i povezivanje se ne može odnositi na Gospodovo Božansko samo, i na Njegovo Božansko Ljudsko, osim kada se u isto vreme kaže da je Ono (Gospodovo Božansko) beskonačno i večno. Jer je u Gospodu sve beskonačno i večno; beskonačno kao Biće (Esse), a večno kao Manifestacija (Existere); iz svega ovoga jasno je da je *ljestvama na zemlji koje vrhom ticahu nebo* i anđelima Božijim koji se penjahu i silažahu, potpuno značenje uzdizanje od najnižeg, a kada se red izokrene, spuštanje. Kako stoji stvar s uzdizanjem i spuštanjem, može se videti iz onoga što je gore rečeno (br. 3539, 3556, 3570, 3576, 3603, 3607, 3665, 3690). Ali pošto je ovaj red po kome se čovek preporuča, a koji je opisan u unutrašnjem smislu ovoga i sledećih stihova, sasvim nepoznat u crkvi, njegova priroda treba da se dalje rasvetli.

Poznato je da se čovek rađa po prirodi sličan svojim roditeljima, i dedovima, kao i precima unazad više vekova; stoga se rađa sa naslednim zlom od njih, zlom koje se postupno nagomilalo, i to toliko da, gledano s toga gledišta, on je samo zlo. Rezultat toga je to, da je razum i volja čovekova sasvim razorena; da od sebe on ne želi ništa dobro, pa stoga ni ne razume ništa što je istinito; pa je stopga ono što on naziva dobrim i veruje da je dobro, to je zlo, a ono što naziva istinom i veruje da je istina, to je obmana. Na primer: voli sebe više od drugih; želi sebi bolje ne drugima; žudi za onim što pripada drugome; misli samo o sebi, osim o drugima onda kada je to radi njega samoga. Pošto čovek želi ove stvari za sebe, on to naziva dobrima, kao i istinama; i šta više, ako neko povredi ili nastoji da ga povredi u pogledu ovih dobara i istina, on ga mrzi, i gori osvetom protivu njega, želi i traži njegovu propast, i uživa u tome, a sve toliko onoliko koliko se utvrđuje u ovakvim stvarima, to jest, onoliko koliko te svoje želi i ostvaruje. Kada ovakav čovek dođe u drugi život, on ima iste želje; sama priroda koju je stekao u stvarnom životu, ostaje, i uživanje koje smo pomenuli, jasno se opaža. Iz ovoga razloga ovakav čovek ne može da bude ni u jednom nebeskom društvu, u kojemu svako želi više dobra drugome nego sebi, nego mora da bude u nekom paklenom društvu gde se oseća isto uživanje (*prim. prev. gde pakleni duhovi osećaju uživanje u istim stvarima kao i on*). Ovu prirodu čovek mora da iskoreni dok je u svetu, a što se može postići samo preko preporoda od Gospoda; to jest, tako što prima sasvim novu volju i novi razum; ili, drugim rečima, tako što postaje novi (čovek) u pogledu ove obe sposobnosti. Ali da bi došlo do ovoga, čovek mora da bude ponovo rođen kao malo dete, i mora naučiti šta je zlo i obmana, i šta je dobro i istina; jer bez znanja ili spoznaja, on se ne može ispuniti nijednim dobrom; jer od sebe, on priznaje kao dobro samo zlo, i ništa kao istinito osim ono što je obmana. Imajući u vidu ovaj cilj, on se prvo uči spoznajama koje nisu sasvim suprotne onima koje već ima, kao to, da ljubav počinje od sebe; da se pre svega mora čovek brinuti za sebe a onda za druge; da dobro treba činiti onima koji izgledaju siromašni i u izvanjskoj nevolji, bez obzira kakvog su karaktera iznutra; isto tako, da se mora činiti dobro udovicama i siročadi zato što se oni tako nazivaju; i na kraju, i neprijateljima u opštem smislu, ma ko da su; i da na taj način čovek zaslužuje nebo. Ova i ovakva saznanja stiču se u detinjstvu njegovog novog života, i ona su takve prirode da vuku ponešto od njegovog pređašnjeg života, ali i nešto od

njegovog novog života u koji se sada uvodi; pa su stoga ta saznanja takva, da ona sadrže sve ono što vodi oblikovanju nove volje i novog razuma. Ovo su najniža dobra i istine, od kojih počinju oni koji se nanovo rađaju, i pošto su ta saznanja takva, ona postaju istine koje su više unutrašnje ili bliže Božanskim istinama, čovek može pomoću njih da iskoreni obmane koje je imao pre nego li je poverovao u istine. Ali oni koji se zaista preporađaju, ti ne uče ove istine samo kao znanja, nego i kao život, jer oni čine (tvore, pretvaraju u dela) ove istine; ali oni ih tvore u početku samo iz nove volje kojom ih Gospod nadahnjuje bez njihovog znanja; i kako primaju novu volju, tako primaju i ova saznanja, pretvarajući ih u dela, i tako i zaista i veruju; ali onoliko koliko ne primaju novu volju, oni su iapak u stanju da uče ovakve stvari, ali ih ne mogu prevesti i u dela, jer se staraju samo za znanja, a ne i za život. Ovo je stanje detinjstva i mladoga doba u odnosu na novi život koji treba da stupi na mesto pređašnjeg života. A stanje mladosti i zrelosti života je kada on više na gleda ko j ko po izgledu, nego kakav je taj u odnosu na dobro; prvo u građanskom životu, zatim u moralnom životu, i na kraju u duhovnom životu; i tada čovek počinje da se stara za i da voli dobro na prvome mestu, i da od dobra voli osobu; a na kraju, kada postane savršeniji, on se brine da čini dobro onima koji su u dobrom, i to prema kvalitetu dobra u njima, da bi na kraju osećao uživanje u tome da im čini dobro, jer uživa u dobru, i oseća zadovoljstvo u onome što to potvrđuje (potvrđuje to dobro). Ove stvari koje potvrđuju dobro, on naziva istinama; i one postaju istine u njegovom novom razumu, a koje istine proističu iz dobara koja su u njegovoj volji. U onom stepenu u kojem oseća prijetnost u ovome dobru i ovim istinama, on oseća neprijetnost zala svog prethodnog života, kao i neprijetnost u pređašnjim obmanama; a rezultat je u tome, što dolazi do odvajanja stvari koje pripadaju njegovoj prethodnoj volji i razumu od stvari koje pripadaju novoj volji i novom razumu; a sve ovo je u skladu s osećanjem koje prati nova saznanja, i prema osećanju za njihovu primenu u životu. Stoga, čovek tada vidi da su istine njegovog detinjstva bile relativno izokrenute, i da su one postupno svedene u jedan drugačiji red, to jest, da su potčinjene na obratan način, i da one koje su ranije bile na prvome mestu, da su sada na poslednjem mestu; na taj način on vidi da su istine njegovog deinstva i rane mladosti bile anđeli Božiji koji su se penjali po lestvima od zemlje ka nebu; a

kasnije, sa sticanjem istina u zreloom dobu, on razume na šta se misli kadase kaže da su seandeli Božiji spuštali lestvama s neba na zemlju.

3702. Stih 13. *I gle, Jehova stajaše na vrhu.* Da ovo označava Gospoda u najvišem (Svevišnjega), vidi se iz toga što se u Reči Staroga Zaveta Gospod često naziva Jehovom (br. 1736,3023,3035); i što se u Reči Novoga Zaveta nigde ne naziva jhovom, nego umesto Jehovom naziva se Gospodom (br. 2921). Da *stajaše na*, označava biti u najvišem, jasno je bez objašnjenja. Tajna koja leži skrivena u unutrašnjem smislu ovih reči, je da sva dobra i sve istine silaze od Gospoda, i uzlaze (penju se) ka Njemu; to jest, da je On prvi i poslednji; jer je čovek tako stvoren da Gospodove Božanske stvari mogu kroz njega da se spuste sve do poslednjih stvari prirode, a od poslednjih stvari prirode da se uzdignu k Njemu; tako da čovek može da bude posrednik (medium) koji sjedinjuje Božansko sa svetom prirode, i svet prirode sa Božanskim; pa tako da poslednje prirode može da živi od Božanskog preko čoveka kao posrednika koji ujedinjuje; a što bi tako i bilo, kad bi čovek živeo po Božanskom redui. Da je čovek bio ovako stvoren, vidi se po tome što je on po svome telu jedan mali svet, jer su u njemu sadržane sve tajne prirodnog sveta; jer sve skrivene osobite etera sadržane su u oku; i sve osobine vazduha sadržane su u uhu; i sve ono što je nevidljivo a što lebdi u vazduhu, ulazi u organe mirisa gde se opaža; i sve ono što je nevidljivo u vodi, nalazi se u organu ukusa; i sve promene u dodiru svuda su na telu; pored toga, stvari koje su još skrivenije, opažale bi se u njegovim unutrašnjim organima kad bi njegov život bio u skladu s ovim redom. Iz ovoga se vidi da bi postojao silazak Božanskog preko čoveka u poslednje u prirodi, i iz poslednjeg u prirodi uzlaženje ka Božanskom, kad bi čovek, s verom u srcu, to jest, s ljubavlju priznaao Gospoda kao prvo i poslednje. Ovakvi su bili pradrevni ljudi, koji su bili nebeski; jer sve što su shvatali preko čula, služilo im je za to da misle o stvarima koje pripadaju Gospodu; to jest, o Gospodu i Njegovome carstvu; u tome je bilo njihovo uživanje u svetskim i zemaljskim stvarima (vidi br. 1409,2896,2897,2995). Štaviše, dok su ovako posmatrali niže i poslednje stvari prirode, one su im pred očima izgledale kao da žive; jer je život od kojega su silazile, bio u njihovom unutrašnjem vidu i opažanju, a predmeti pred njihovim očima bile su slike ovoga života; koje slike su, iako bez života, njima izgledale kao žive. Takvo je opažanje nebeskih

anđela u pogledu stvari u svetu; kao što je meni bilo često dato da vidim; a otuda mala deca imaju takvo opažanje (br. 2297,2298). Iz svega ovoga možemo da vidimo kakvi su oni preko kojih Gospodove Božanske stvari silaze do poslednjih, a od poslednjih se uspinju k Njemu, i predstavljaju Božansku komunikaciju i povezivanje koje je u najvišem smislu označeno *anđelima koji se penjahu i silažahu po ljestvama na zemlji, čiji je vrh dosizao nebo, a na kojim je stajao Jehova*.

3703. *I reče. Ja sam Jehova Bog Abrahama oca tvojega.* Da ovo označava Gospoda, da od Njega dolazi dobro, jasno je iz toga što je Jehova Božansko Esse Gospodovo, koji se zbog Božanskog dobra naziva Bog Abrahama (Da Abraham predstavlja Gospoda kao Božansko dobro, može se videti gore, br. 2172, 2198). A pošto su od Božanskog dobra sva nebeska i duhovna dobra kao i istine, to se ovde kaže, *Abrahama oca to jest, tvojega oca, to jest, oca Jakovljevog, iako je Isak bio njegov otac.* Da u unutrašnjem smislu otac označava dobro, to je stoga što je dobro ono iz čega su sve stvari kako u opštem tako i u posebnom, a istina je ono kroza što se ona (dobra) pokazuju (manifestuju); a to je istina da sve stvari postoje iz braka dobra i istine. Nebo samo, koje se sastoji od Božanskog braka dobra i istine, potiče iz Božanskog braka dobra i istine u Gospodu. U celokupnoj prirodi, sve stvari kako u opštem tako i u posebnom, odnose se na dobro i istinu; jer i u prirodi su predstavljena nebeska i duhovna dobra i istine neba; a u nebu su predstavljena Božanska dobra i istine Gospodove. Iz ovoga se vidi da je dobro kao otac, a istina kao majka; i da stoga u Reči u unutrašnjem smislu, ocem se označava dobro, a majkom istina, ali i dobro i istina iz kojih se rađaju niža ili izvedena dobra i istine, koje su relativno kao kćeri i sinovi, pa se stoga u Reči i nazivaju *kćerima i sinovima* (br. 489-491, 2362). Oni su relativno i kao braća i sestre, kao unučad i praunučad, i kao zetovi, i kao svekrve, i kao snahe; jednom rečju, kao srodnici i prijatelji u svakom stepenu, i to sve iz braka dobra, koje je otac, s istinom, koja je majka. (Da u unutrašnjem smislu otac označava dobro, može se videti iz mnogih odlomaka, kao iz sledećih. Kod Isaije: *Poslušajte me, koji idete za pravdom, koji tražite Jehovu; pogledajte stijenu iz koje ste isječeni, i duboku jamu iz koje ste iskopani. Pogledajte oca svojega Avrama i Saru, koja vas je rodila, kako ga inokosna pozvah i blagoslovih ga i umnožih ga. Jer će Jehova utješuti Sion, utješiće*

sve razvaline njegove, i pustinju negovu učiniće ka bude kao Eden i pustoš njegova kao vrt Jehovin, radost će se i veselje nalaziti u njemu, zahvaljivanje i pjevanje (Ll. 1-3). Ovde je predmet Gospod i Njegov dolazak, što je jasno iz svake pojedinosti; a koji se u pogledu Božanske istine naziva *stijena, i jama*; a u pogledu Božanskiog dobra, *Avramom ocem*; A pošto je Božanski brak dobra i istine predstavljen Abrahamom i Sarom (vidi br. 1468, 1901, 1965, 1989, 2911, 2963, 2065, 2172, 2173, 2198, 2507, 2833, 2836, 2904, 3245, 3251, 3305), to se kaže, *Abraham otac vaš i Sara majka vaša koji vas rodiše*. Iz ovoga razloga i kaže se, da oni treba da budu kao stijena i kao jama, a isto tako i kao Abraham njihov otac i Sara njihova majka; pa stoga odmah slede i reči, *Jehova će utješiti Sion*, čime se označava nebeska crkva (br. 2362), i utješice opusta mjesta, i učiniće da pustinja bude kao Eden, a a pustoš njegovakao vrt Kehovin. Isto je označeno Abrahamom u drugim odlomcima Reči gde se on naziva ocem, kao kod Jovana: *Ja govorim što vidim od oca svojega; i vi činite što vidjeste od oca svojega. Odgovorvši rekoše: otac je naš Abraham. Isus im reče; kad biste bili djeca Abrahamova, činili biste djela Abrahamova, ali vi činite djela oca vašega (VIII.38,39, 41)*. I kod Mateje: *Ne mislite u sebi: naš je otac Abraham; jer ja vam kažem Bog može od ovoga kamena da načini djecu Abrahamovu. Već i sjekira stoji kod korjena drveta; svako drvo dakle koje ne rađa dobra roda, siječe se i u oganj baca (III. 9.10)*. I kod Luke: *A kad umrije siromah (Lazar), odnesoše ga anđeli u naručje Avramovo; a umrije i bogati, i zakopaše ga. I u paklu kad bješe u mukama podiže oči svoje i ugleda iz daleka Avrama i Lazara u naručju njegovom, i povikavši reče: Avrame! Smiluj se na mene i pošlji mi Lazara neka umoči u vodu vrh prsta svojega, i da mi rashladi jezik, jer se mučim u ovome plamenu. Tada reče: molim te dakle, oče, da ga pošlješ kući oca mojega (XVI.22-24,27)*. Vidljivo je da se u ovim odlomcima ne misli na Abrahama, nego na Gospoda kao Božansko dobro (Da je Abraham nepoznat u nebu, i da se misli na Gospoda kad se Abraham pomenje, može se videti gore, br. 1834, 1876, 1989, 3305). Da u unutrašnjem smislu otac označava dobro, može se videti iz sledećih odlomaka. Kod Mojsija: *Poštuj oca i majku; da bi ti se produžili dani na zemlji koju ti Jehova Bog tvoj dade (Izlazak XX.12; Zak. Ponovljeni V.16)*. Da je ova zapovest, kao i ostale u Dekalogu (Desetorečju), istina u oba smisla; i da u unutrašnjem smislu *poštovati oca i majku* znači voleti dobro i istinu, a u dobru i istini Gospoda, može se videt gore (br. 2609, 3690). Da *dani na zemlji* označavaju

stanja dobra u Gospodovom carstvu, jasno je iz značenja *dana*, koji su stanja (br. 23, 487, 488, 493, 893, 2788); i iz značenja *Hanana*, koji je ovde zemlja, a što je Gospodovo carstvo (vidi br. 1607, 3038, 3481); *i da bi se produžili*, da se to odnosi na dobro (br. 1613). Zbog ovoga značenja oca i majke, u reprezentativnoj Jevrejskoj crkvi, bilo je puno zakona o roditeljima i sinovima, gde svi u unutrašnjem smislu označavaju dobro i istinu, a u najvišem smislu Gospoda kao Božansko dobro i Božansku istinu. Kao kod *Mojsija: Ko udari oca svojega i mater svoju, da se pogubi. Ko opsuje oca svojega ili mater svioju, da se pogubi (Izlazak XXI.15,17) Opet: Svaki čovek koji opsuje oca svoga ili mater svoju, da se pogubi, onaj ko opsuje oca ili majku, krv njegova da bude na njemu (Levitska XX.9). Opet: Proklet da je ko bi ružio oca svojega ili mater svoju. A vas narod neka reče: Amen (Zak. Ponovljeni XXVII.16). Kod Jezikilja: Gle, knezovi (glavari) Izrailjevi u tebi dadoše se da proljevaju krv svaki svom silom svojom. Oca i mater preziru u tebi, čine krivo inostrancu usred tebe, siroti i udovici čine nasilje u tebi (XXII.6,7). Kod Mojsija: Ko bi imao sina samovoljna i nepokrona, koji ne sluša oca svojega i matere svoje, kojega oni i karaše pa opet ne poslušaju, neka ga uzmu otac i mati, i neka ga dovedu na vrata mjesta svojega. Tada svi ljudi onoga mjesta neka ga zaspu kamenjem da pogine, i tako izvadi zlo iz tebe, da sav Izrailj čuje i boji se (XXI.18,19,21). U svim ovim odlomcima, u smislu slova, pod *ocem i majkom* misli se na oca i majku; ali u unutrašnjem smislu, na dobro i istinu; a u najvišem smislu na Gospoda kao Božansko dobro i Božansku istinu, kao što Gospod sam uči kod *Mateje: Isus pruži ruku svoju prema učenicima, i reče: Evo Moje majkke i Moga oca; jer kod god vrši volju Moga Oca koji je u nebesima, taj je Moj brat, i sestra, i majka (XII.49). I opet: A vi se ne zovite rabi (učitelji), jer je u vas jedan rabi Hrist, a vi ste svi braća. I ocem svojim ne zovite nikoga na zemlji, jer je u vas jedan otac koji je na nebesima (XXIII.8,9). Ovde se ne zabranjuje nazivati nekoga učiteljem, ili ocem na zemlji; nego je zabranjeno priznavati nekoga u srcu nijednog drugog oca osim Gospoda; to jest, kada se pomene *učitelj i otac*, misli se na Gospoda, koji je ovde predstavljen u najvišem smislu, a u skladu s onim što je bilo rečeno gore (br. 3702) – da su pradrevni mislili o Gospodu kad god su nešto opažali na zemlji. Isto to je označeno u onome što je Gospod rekao učenicima, kad je rekao: *Gospode, dopusti mi da odem i sahranim oca mojega; a Isusu mu reče: idi za mnom, i neka mrtvi sahranjuju mrtve (Mateja VIII.21,22). U odnosu na Oca u***

nebu, ili na Gospoda, otac na zemlji je kao mrtav čovek prema živome. Na taj način, sami zakon o poštovanju roditelja kao da je mrtav, ako se u tome ne poštuje, i ne voli Gospod: jer taj zakon (o poštovanju roditelja) proističe iz Božanskog zakona; i iz njega potiče sve ono što je živo u tome zakonu; stoga je Gospod kazao: *idi za mnom, neka mrtvi sahranjuju mrtve*. Isto je označeno onim što je Ilija rekao Elisiju: *I otide (Ilija) odande, i nađe Elisija (Elizeja) sina Safatova gdje ore, i dvanaest jarmova pred njim, i sam bješe kod dvanaestoga; i idući mimo nj, Ilija baci na nj plašt svoj. A on ostavi volove, i otrča za Ilijom i reče: da cjelujem oca svojega i mater svoju, pa ću ići za tobom. A on mu reče: idi, vrati se, jer šta sam ti učinio? (I o Carevima XIX.19,20)*. Da je Ilijom bio predstavljen Gospod, može se videti gore (predgovor poglavlju XVIII, i br. 2762). Kod *Malahije*: *Evo, ja ću vam poslati Iliju proroka prije nego dođe veliki i strašni dan Gospodov. I on će obratiti srca otaca k sinovima, i srce sinova k ocima njihovijem, da ne dođem i satrem zemlju (IV.5,6)*. Kod Luke, anđeo reče Zahariji o njegovom sinu Jovanu: *I on će ići pred licem mojim, u duhu i sili Ilije, da obrati srca otaca k sinovima (I.17)*. Ovde se jasno vidi da se pod ocima i sinovima ne misli na očeve i sinove, nego na dobra i istine crkve, koju je Gospod treba da ponovo ustanovi. Kod *Malahije*: *I oči će vaše vidjeti, i vi ćete reći: velik je Gospod na međama Izrailjevim. Sin poštuje oca i sluga gospodara svojega; ako sam ja otac, gdje je čast Moja? (ko se mene plaši?) (I.5,6)*. Ovde otac označava one koji su u dobroj crkvi; a gospodar, one koji su u istini crkvi; otac jasno označava Gospoda kao Božansko dobro, a gospodar, kao Božansku isinu. Kod *David*: *Otac moj i mati moja neka me ostanu, ali Gospod neka me prihvati (Psalam XXVII.10)*. Ovde otac i mati označavaju dobro i istinu, za koje se kaže da ga mogu napustiti onda kada on opazi da sam od sebe ne može da učini ništa dobro, niti da sazna bilo šta istinito; i da ne treba to razumeti tako, da otac i majka mogu da napuste Davida. Opet: *Ti si najljepši između sinova ljudskih, blagodat teče iz usta tvojih, jer te je blagoslovio Bog do vijeka. Sva je ukrašena kći careva iznutra, haljina joj je zlatom iskićena. Mjesto otaca tvojih biće sinovi tvoji, postavićeš ih knezovima na svoj zemlji (Psalam XLV. 2,13,16)*, Ovde se govori o Gospodu; mjesto otaca tvojih biće sinovi tvoji, označava da će Božanske istine biti kao Božanska dobra, *kći careve*, označavaju ljubav prema istini; *haljina zlatom iskićena*, to označava kvalitet istine koja proističe od dobra. Pošto je predmet ovde Gospod i Njegovo Božansko Ljudsko, kao što se vidi iz celoga

Psalma i pojedinosti u njemu, to je jasno da svaka i sve stvari ovde imaju posebno značenje; tako da se pod carevim kćerima ne misli na careve kćeri, niti na haljine izvezene zlatom, niti da će oševi zameniti sinovi, niti da će ovi postati knezovi u zemlji; nego da su ovde svakim izrazom označene Božanske nebeske i duhovne stvari. (Da su *kćeri* osećanja ili ljubav, može se videti gore, br. 490, 491, 2362; da je *car* Božanska istina, br. 1672, 1728, 2015, 2069, 3009; da je *zlato* dobro, br. 113, 1551, 1552; da *izvezena* znači prirodno znanja, br. 2831; a ovde, dakle, Božansku prirodnu istinu; da *sinovi koji su umesto očeva* označavaju istine od dobra, u ovom slučaju Božanske istine kao Božanska Dobra, br. 264, 489, 491, 533, 1147, 1729, 1733, 2159, 2623, 2803, 2813; da su *knezovi na svojoj zemlji* prve stvari Gospodovog carsva i crkve; da su *knezovi prve stvari* (glavne stvari), br. 1482, 2089; da je *zemlja Gospodovo carstvo i crkva*, br. 1413, 1607, 1633, 1850, 2117, 2118, 3355). Kod *Mojsija: Ali samo oči tvoji omilješe Jehovi, i izabra sjeme njihovo nakon njih, vas između svih naroda. Za to obrežite srce svoje, i nemojte više biti tvrdovrati* (Zak. Ponovljeni X.15,16). Ovde se u unutrašnjem smislu *očevima* označavaju Drevne i Pradrevne crkve, koje su se tako nazivale zbog ljubavi prema dobru i istini u kojoj su bili; zbog ljubavi prema dobru, pradrevni ljudi, koji su bili nebeski; a zbog ljubavi prema istini, drevni, koji su bili duhovni ljudi. Njihova dobra i istine su ono što se naziva *sjemenom koje Bog izabra*. Da Abraham, Isak, i Jakov i njegovih dvanaest sinova nisu ono na što se ovde misli, i da Izrailjski i Jevrejski narod nisu seme, sasvim je jasno; ali ovo se kaže o njima i njima kako bi njima unutrašnji smisao bio razumljiv u spoljašnjem smislu. Kod *Isaije: Dijete će ustajati na starca i nepošten čovjek na poštena. I čovjek će uhvatiti brata svojega iz kuće oca svojega govoreći: imaš haljinu, budi nam knez, ovaj rasap neka je pod tvojom rukom. A on će se zakleti u onaj dan: neću biti ljekar, niti imam kod kuće hljeba ni haljine, ne postavljajte me knezom narodu* (III.5-7). Ovde se u unutrašnjem smislu govori o izokrenutn stanju crkve, kada istina nije više priznata kao istina, niti se zna šta je dobro. A *čovjek koji hvata brata svojega iz kuće oca svojega*, označava priznavanje da je sve dobro (da je i zlo dobro); *haljina* označava istinu (br.1073,2576); *knez*, glavne stvari nauka (br. 1482,2089); *nema nihljeba i haljina u mojoj kući*, označava da nema ni dobra ni istine (da hljeb označava dobro, vidi gore, br. 276,680,3478, da *haljina* označava istinu (br. 297,2576): Iz reprezentacije dobra i istine preko oca i majke, kao i preko kćeri i

sinova, u reprezentativnim crkvama postojali su brojni zakoni koji su u svemu imali ono što je Božansko, kao ovi koji slede: *Ako se kći sveštenika oskrvni počinivši kurvarstvo, neka bude spaljena (Levitska XXI.9)*. Ovde *kći sveštenika* označava osećanje dobra; *otac*, dobro od kojega je ovo osećanje; *počiniti kurvarstvo* oznčava oskrvunti (profanisati) dobro (Šta je označeno sa *počiniti kurvarstvo*, može se videti gore, br. 2466, 2729, 3399; a što je označeno sa *oskrvniti (profanisati)*, br. 1008. 1010. 1059. 2051, 3398. 3399. Isto tako, ako kći sveštenika postane udovica ili razvedena, i ako nema potomstva (semena), treba da se vrati u očevu kuću, i da kao u svojoj mladosti, jede hljeb očev, a tu ne će jesti stranac od toga (Levitska XXII.13); kao i ovaj zakon: *I ako ugledaš u robiju lijepu ženu, i omili ti da bi je htio uzeti za ženu, odvedi je kući svojoj; i neka obrije glavu svoju i sreže nokte svoje; i neka skine sa sebe haljine svoje u kojima je zarobljena, i neka sjedi u kući tvojoj, i žali za ocem svojim cio mjesec; potom lezi s njom i uzmi je za ženu (Zak. Ponovljeni XXI.11-13)*. Sve u ovom zakonu, kako opšte tako i posebno, predstavlja prirodnu istinu, naime, da kada se pročisti od obmana, nju dobro usvaja; ovakva istina je označena *ženom među robljem, lijepoga izgleda*; čišćenje od obmana je označeno sa, *odvedi je kući svojoj, neka obrije glavu, i otseče nokte, da odbaci haljine u kojima jezarobljena, i neka žali za ocem i majkom*; usvajanje je označeno *lezi s njom, i uzmije za ženu*. Zakoni o kojima čitamo u Reči o braku, da ih treba sklapati unutar plemena i porodice; a isto tako zakoni o nasleđivanju, da ono ne treba da ide od plemena u drugo, svi ovi zakoni dolazili su iz istoga izvora, a to je nebeski i duhovni brak u Gospodovom carstvu, ili iz braka dobra i istine, gde su ova dva (dobro i istine) označena *ocem i majkom*; na isti način, zakoni koji su bili propisani o stepenim srodstva dozvoljenog ili zabranjenog: svaki se zakon u Reči o ovim predmetima odnosio se zakon udruživnja i povezivanja dobra i istine u nebu, a isto tako udruživanja zala i obmana u paklu, koji u odvojeni od onih prethodnih (zakona). (O stepenima dozvoljenim i zabranjenim vidi *Leviticus XX*; o nasledstvima, da ne treba da prelaze iz jednoog u drugo pleme, i o brakovima koji treba da se sklapaju unutar plemena, vidi Brojevi XXVII. Stihovi 7-?; i na drugim mestima; da su u nebu sve stvari raspoređene u skladu sa srodstvima i privlačnostima dobra i istine, vidi gore, br. 685,917,2739,3612). Zato što je Izrailjski narod predstavljao Gospodovo carstvo u nebima, pa stoga i nebeski red u nebima, to je bilo tako zapovedeno da

treba da se razlikuju po plemenima, i po porodicama, i po kućama njihovih otaca (Brojevi XXVI); i da na ovaj način izmere oko (prostor, kamp) oko šatora od sastanka, kao što je napisano kod *Mojsija: Sinovi Izrailjevi neka staju u oko svaki kod svoje zastave sa znakom doma otaca svojih, prema šatoru od sastanka u naokolo. I učiniše sinovi Izrailjevi sve kako zapovijedi Jehova Mojsiju, tako stajahu u oko, i tako išahu svaki po porodici svojoj i po domu otaca svojih (Brojevi II.2,34).* Pa stoga: *Kad Balam vidje Izrailja kako stoji po plemenima svojim, duh Božiji siđe na njega, i on otvori priču svioju govoreći: Kako su lijepi šatori tvoji, Jakove, i kolibe tvoje, Izrailje! Pružili su se kao potoci, kao vrtovi kraj rijeke, kao mirisava drveta koje je posadio Jehova, kao kedri na vodi (Brojevi XXIV.5,6 itd).* U ovom proročanstvu ne misli se ni na Izrailja ni na Jakova, nego na Gospodovo carstvo u nebima, i na Njegovu crkvu u zemljama, koje (crkve) su predstavljene onim redom u kojemu ih je Balam tada video. Što je jasno iz samih reči. Iz onoga što je rečeno, može se znati šta je označeno u unutrašnjem smislu Reči *siročadima*, da su to oni koji su bez oca (u duhovnom smislu); naime, oni koji su u nevinosti i ljubavi ka bližnjem, a koji žele da znaju i da čine ono što je dobro, a koji nisu u stanju da to čine. U takvom su stanju osobito oni koji su izvan crkve, a za koje se Gospod stara, i koje u drugom životu usvaja kao *sinove*; pa zato što su ovi označeni *siročadima*, stoga kada se ovi pomenu u Redči, u mnogim odlomcima pominju se i *došljaci i udovice*; *došljacima* su označeni oni koji primaju pouku o dobrima i istinama (br.1463); a *udovicama* oni koji su u istini ali ne isto toliko i u dobru, a koji žele da budu u dobru. Zbog toga što je s ova tri naziva – siročad, došljaci, i udovice – nešto slično je označeno u nizu, stoga , kao što je ranije rečeno, oni se pominju zajedno u mnogim odlomcima (vidi Zak Ponovljeni XIV.29; XVI.14; XXIV.17,19; Jer. VII.6; XXII.3; Jez. XXII.7,10; Ps. XCLVI.9). Iz svega što je rečeno može se videti da je u pravom smislu ocem označeno dobro; a u najvišem smislu označen je Gospod. Ali pošto većina izraza u Reči imaju i obrnuti smisao, tako je i s *ocem*; pa u tome smislu označava zlo; a tako je i s *majkom*, koja u pravom smislu znači istinu, a u suprotnom smislu obmanu. Da je tako, može se videti iz sledećih odlomaka. Kod *Davidu: Bezakonje otaca njegovih nek se spomene kod Jehove, i grijeh matere njegove nek se ne izbriše (Psalam CIX.14).* I opet: *Odustaše i odvrgoše se kao i oci njihovi, slagaše kao rđav luk (Psalam LVII.57).* (prim.prev. Misli se na luk i strelu) Kod *Mojsija: Ali ako priznadu bezakonje svoje i bezakonje otaca svojih po*

grijesima, kojima mi griješiše i kojima oni idoše u suprot (Levitska XXVI.39). Kod Isaije: Pripravite pokolj sinovima njegovijem za bezakonja otaca njihovijeh da se ne podignu i ne naslijede zemlje i ne napune vasiljene gradovima (XIV.21). Opet: Platiću im za bezakonja vaša i za bezakonja otaca vaših, veli Jehova, koji kadiše po gorama, i na humovima ružiše me (LXV.6,7). Kod Jeremije: Kao što se lupež posrami kad se uhvati, tako će se posramit dom Izrailjev, oni, carevi njihovi, i knezovi njihovi i proroci njihovi, i koji govore drvetu: ti si otac moj; i kamenu: ti si me rodio; jer mi okrenuše leđa a ne lice! A kad su u nevolji, govore: ustani i izbavi nas (II.26,27). Opet: Evi metnuću ovome narodu smetnju (kamen spoticanja), o koje će se spotaći i ocevi i sinovi, susjed i prijatelj mu, i poginuće (VI.21). Opet: Sinovi kupe drva, a očevi lože oganj; i žene mijese tijesto, da peku kolače carici nebeskoj, i da ljevaju naljeve drugim bogovima, da bi mene dražili (VII.128). I kod Jezikilja: I učiniću ti što još nijesam učinio niti ću više činiti za sve gadove tvoje. Za to će oci jesti sinove usred tebe, i sinovi će jesti oce svoje, i izvršiću na tebi sudove i rasijaću sav ostatak tvoj u sve vjetrove (V.9,10). Ovdje se govori o skrnavljenju onoga što je sveto. Opet: Ovako veli Jehova Bog: postanjem i rodom ti si iz zemlje Hananske; otac ti ješe Amorejac, a mati Hetejka (XVI.3). Kod Meteja: A predaće brat brata na smrt a otac sina i ustaće djeca na roditelje i pobiće ih; I svi će mrziti na vas imena mojega radi, ali koji pretrpi do kraja, blago njemu, jer sam došao da rastavim čovjeka od oca njegova i kćer od matere njezine i snahu od svekrve njezine; i neprijatelji čovjeku postaće domašnji njegovi. Koji ljubi oca i mater većma nego mene, nije mene dostojan, ili koji ljubi sina ili kćer većma nego mene, nije mene dostojan (X.21,22,35-37; Luke XII.49,52,53). Opet: I svaki koji ostavi kuće, ili braću, ili sestre, ili oca, ili mater, ili ženu, ili djecu, ili zemlju, imena mojega radi, primiće sto puta onoliko, i dobiće život vječni (Mat. XIX.29; Luka XVIII.29,30; Marko X.29,30). Kod Luke: Ako ko dođe k meni a ne mrzi na svojega oca, i na mater, i na ženu, i na djecu, i na braću, i na sestre, i nasu dušu svoju, ne može biti moj učenik (XIV.26). Kod Marka: A predaće brat brata na smrt, a otac sina, i ustaće djeca na roditelje, i pobiće ih. I svi će omrznuti na vas imena mojega radi. A koji pretrpi do kraja, blago njemu (XIII.12,13; Luka XXI.16,17). Ovdje se govori o svršetku vremena, i o stanju crkve, koja je izokrenuta u pogledu dobra i istine, kao što je opisano; da će zlo ustati protivu istine, a obmana protivu dobra. Da u obrnutom smislu otac označava zlo, jasno je iz odlomaka koji su do sad navedeni,

kao i iz ovoga kod Jovana: *Za što ne razumijete govora mojega, jer ne možete riječi mojih da slušate. Vaš je otac đavo; i slasti oca sviojega hoćete činiti; on je krvnik ljudski od početka, i ne stoji na istini jer nema istine u njemu; kad govori laž, svoje govori: jer je laža i otac laži (VIII.42,44).*

3704. *I Bog Isakov.* Da ovo označava Gospoda kao Božansko Ljudsko, jasno je iz reprezentacije Isaka, što je Gospodovo Božansko Racionalno; a pošto ljudsko počinje u Racionalnom (vidi br. 2194), i pošto ljudsko potiče i opstoji zahvaljujući Racionalnom, stoga ovde *Bog Isakov* označava Gospodovo Božansko Ljudsko. Kao u nebu, i kod čoveka, kao i sveukupnoj prirodi, sve kako u opštem tako i u posebnom odnosi se na dobro i istinu, pa stoga i u Gospodovom Božanskom postoji razlika između Božanskog dobra i Božanske istine. Pa se Gospodovo Božansko dobro naziva *Ocem*, a Njegova Božanska istina *Sinom*, dok je Gospodovo Božansko samo dobro; *to jest, Dobro samo; a Božanska istina je Gospodovo Božansko dobro koje se pokazuje u nebu; to jest, pred anđelima. To je slično suncu. U svojoj suštini, sunce je čista vatra, a svetlost, koja se vidi tamo, nije u suncu, ali je iz (od) sunca. (Da je Gospod u pogledu Božanskog dobra predstavljen suncem, i da je On u drugom životu sunce u sveukupnom nebu, može se videti gore, br. 1053, 1524, 1529, 1531, 2495, 3636, 3643; i da je Gospod u pogledu Božanske istine predstavljen svetlošću, i da je On svetlost u celom nebu, vidi br. 1053,1521, 1529, 1530, 2776, 3138, 3195, 3222, 3223, 3339, 3341, 3636, 3643).* Na taj način, u svojoj suštini Gospod je samo Božansko dobro, a tako isto i u pogledu Božanskog samog i Božanskog Ljudskog; ali Božanska istina nije Božansko dobro, nego je od Božanskog dobra, jer kao što je ranije rečeno, ono se tako pokazuje (izgleda) u nebu. I pošto Božansko dobro izgleda kao Božanska istina, stoga, kako bi ga čovek shvatio, u Gospodovom Božanskom postoji razlika između Božanskog dobra i Božanske istine: a Božansko dobro je ono što se u Reči naziva *Ocem*, a Božanska istine ono što se naziva *Sinom*. Ovo je tajna koja je pohranjena u tome što Sam Gospod često govori o Svome Ocu kao nekome ko se razlikuje od Njega; a na drugim mestima tvrdi da su On i Otac jedno. (Da u unutrašnjem smislu Otac označava dobro; i u najvišem smislu, Gospoda kao Božansko dobro, pokazano je gore, br. 3703; a da Sin označava istinu, a Sin Božiji i Sin čovjekov, Gospoda kao Božansku istinu, br. 1729,1730,2159,2803,2813). Isto se vidi i iz svih

odlomaka gde Gospod pominje svoga Oca, i naziva sebe Sinom. Da se Gospod koji se u Starom Zavetu naziva Jehovom, može se videti gore, br. 1343,1736,2921); i da se On tamo naziva Ocem, jasno je iz sledećih odlomaka. Kao kod Isaije: Jer nam se rodi dijete, sin nam se dade, kojemu je vlast na ramenu, i ime će mu biti: divni, savjetnik, Bog silni, otac vječni, knez mirni (IX.6). Ovde se jasno vidi ko je dijete koje se rodi, i Sin koji nam se dade. Da je to Gospod, stoga, se vidi da se Gospod naziva Ocem vječnim. Kod Jeremije: Biću Otac Izrailju, a Efraim biće Moj prvenac (XXXI.9). Ovo se kaže za Gospoda, koji je Bog Izrailjev, i Svetac Izrailjev, kao što se može videti gore (br. 3305): a ovde Otac Izrailju. Kod Malahija: Zar nemamo jednoga Oca? Zar nas nije On stvorio? (II.10). Ovde u unutrašnjem smislu, stvoriti znači preporoditi; kao i u drugim odlomcima Reči (vidi br. 16,88,472); a pošto je Gospod jedini koji daje Novo rođenje i koji Otkupljuje, to se On ovde naziva Ocem i Bogom. Isto tako kod Isaije: Ti si otac naš, jer Abraham nas ne poznade, a Izrailj ne prizna nas; Ti, Jehova si naš Otac, tako Ti je ime u vječnosti (LXIII.16). Opet: I obući ću mu Tvoju haljinu, i tvojim ću ga pojasom opasati, i tvoju ću mu vlast dati u ruke, i biće Otac Jerusalimljanima i domu Judinu. I metnuću mu ključ od doma Davidiva na rame: kad on otvori, ne će niko zatvoriti, i kad od zatvori, ne će niko otvoriti. I kao klin uglaviću ga na tvrdu mjestu, i biće prijesto slave domu oca svojega; I o Njemu će se vješati sva slava doma njegova, sinova i unuka svakojaki sudovi (posude), i najmanji, i čaše i mjehovi (XXII.21-24).

Sasvim je jasno da je Gospod taj koji je u unutrašnjem smislu predstavljen i označen, i da se naziva Ocem Jerusalimljanima i domu Judinom; i da je na njegovom ramenu ključ doma Davidovog. Koji otvara a niko ne zatvara, i koji zatvara a niko ne otvara (pogledaj predgovor poglavlju XXII.): i Njegov je presto slava oca njegova, i na njemu i od njega su sve svete stvari, koje se nazivaju sudovim (posudama), nebeske stvari su čaše, a svete duhovne stvari su sudovi najmanji. Pošto su kraljevi i sveštenici predstavljali Gospod, kraljevi, njihovim kraljevstvom, Gospoda kao Božansku istinu; a sveštenici Gospoda kao Božansko dobro (br. 3670), stoga se sveštenici ovde nazivaju očevima, kao što se može videti i iz knjige o Sudijama: Miha reče leviti (svešteniku): ostani kod mene, bi budi mi otac i sveštenik (XVII.10). Slično su mu rekli i sinovi Danovi. A oni mu rekoše: muči (šuti), metni ruku na usta, pa hajde s nama, i budi nam otac i sveštenik (XVIII.19).

Da su ih tako nazivali i kraljevi (carevi), vidi se iz knjige o Carevima: Car Izrailjev reče Eliseju: Oče, da li da ih pogubim? A ovaj odgovori: nemoj ih pogubiti (VI.21,22). (prim. prev. Ovo se ne nalazi na označenom mestu) Joaz car je uputio ove reči Eliseju kad je ovaj umro: I on plaka nad njim, i reče: Oče, oče, kola Izrailjeva, i konjanici (XIII.14) (prim. prev. U King James prevodu, ovo mesto je u gl .II.12 Prve Knjige o Carevima). Razlog da da su ih carevi (kraljevi) tako nazivali, bio je to, što su carevi predstavljali Gospoda kao Božansku istinu; a sveštenici su predstavljali Gospoda kao Božansko dobro; a tako isto stoga što se istina odnosi prema dobru kao sin prema ocu, jer je istina od dobra. Ovo je vrlo dobro poznato u drugom životu, pa se stoga u nebu samo Gospod naziva Ocem, a Gospod se opaža u nebu kada se u Reči jenađelista pominje otac (vidi br. 15,1729). Kada se (u nebu) uvode u dobro i istinu, sva mala deca se ue da priznaju Gospoda kao svog Oca; tako isto, i novopridošli (duhovi) kada stignu u nebo, poučavaju se vrlo brižljivo o tome da postoji samo jedan Bog; a oni koji su rođeni unutar crkve, njih se uči da se celo Trojstvo sadrži u Gospodu; jer skoro svi koji stignu iz Hrišćanskog sveta donose sa sobom ideju o tri boga, iako ustima kažu da postoji samo jedan Bog; jer je ljudski nemoguće misliti o jednom, kad je ranije ušla ideja o tri, i kad se svaki naziva Bogom, i kad se oni razlikuju po atributima i službama, i kada se njima odvojeno klanja. Pa se stoga klanjaju trima bogovima u srcu, dok se ustima klanjaju samo jednom. Da je celo Trojstvo u Gospodu, poznato je u Hrišćanskom svetu, ali oni (Hrišćani) u drugom životu malo misle o Gospodu (malo do Njega drže); Njegovo Ljudsko je kamen spoticanja za mnoge, jer oni razlikuju Ljudsko od Božanskog, jer za Ljudsko ne veruju da je Božansko; i takvi ljudi (koji tako veruju) sebe smatraju pravednicima, i i misle da su čisti i skoro sveti; ali ovakvi ljudi ne misle o tome da je Gospod proslavio, to jest, da je Svoje Ljudsko učinio Božanskim; i da je bio začet od Jehove samoga; međutim, niko ne može da postane pravedan, a još manje posvećen, osim od Božanskog, to jest od Gospodovog Božanskog Ljudskog, koje je predstavljeno i označeno u Svetoj Večeri, gde se izričito kaže da je hleb Njegovo telo a vino da je Njegova krv. Da je Gospod jedno s Ocem, i da je On od večnosti, i da On vlada svemirom, pa da je On stoga Božansko dobro i Božanska istina sama, sasvim je vidljivo iz Reč. Da je jedan s Ocem, vidi se iz ovih odlomaka kod Jovana: Niko nije vidio Oca nikada; samo ga je vidio jedinorođeni Sin, koji je u nedrima Oca (I.18). Opet: I za to više gledahu Židovi da ga ubiju što ne samo

kvaraše subotu nego i ocem svojim nazivaše Jehovu i građaše se jednak Bogu. A Isus odgoarajući reče im: zaista, zaista vam kažem, Sin ne može ništa činiti sam od sebe nego što vidi da Otac čini; jer on čini ono i Sin čini onako: jer otac ljubi Sina, i sve mu pokazuje što sam čini; i pokazaoće Mu veća djela od ovijeh da se vi čudite. Jer kako otac podiže mrtve i oživljuje, tako i Sin koje hoće oživljuje, Jer Otac ne sudi nikome, nego sav sud daje Sinu. Da svi poštuju Sina kao što poštuju oca; ko ne poštuje Sina, ne poštuje Oca koji ga je poslao. Zaista, zaista vam kažem: ko moju riječ sluša i vjeruje onome ko je mene poslao, ima život vječni, i ne dolazi na sud, nego je prešao iz smrti u život. Zaista vam kažem: ide čas i već je nastao, kad ćemrtvi čuti glas sina Božijega, i čuvši oživjeti. Jer kao što Otac ima život u sebi, tako daje i Sinu da ima život u sebi; i daje mu vlast da i sud čini, jer je Sin čovječiji. Ne divite se ovome, jer ide čas u koji će svi koji su u grobovima čuti glas Sina Božijega. Ako ja svedočim za sebe, moje svjedočanstvo nije istinito. Ima drugi koji svedoči za mene; i znam da je istinito svjedočanstvo što svedoči za mene. I Otac koji me posla, sam svedoči za mene. Ni glasa njegova nikad ne čujete, ni lica njegova ne vidjeste. I riječi njegove nemate u sebi da stoji; jer vi ne vjerujete onom ko ga posla. Pretražite Pisma, jer vi mislite da imate u njima život vječni. I Ona svedoče za mene (V. 18 itd). Ovde se pod ocem misli na Božansko dobro; a pod Sinom, na Božansku istinu, obe u Gospodu. Iz Božanskog dobra, koje je Otac, može da proizađe samo oni što je Božansko, a to što proizlazi je Božanska istina, koja je Sin. Opet: U prorociam stoji napisano: i biće svi naučeni od Boga. Svako koji čuje od Oca i nauči, doći će k meni. Ne da je ko vidio Oca osim onoga koji je od Boga, on vidje Oca (Jovan VI.45,46). Opet: Tada mu govorahu: gdje je otac tvoj? Isus odgovori: ni mene ne znate ni oca mojega; kad biste znali mene, znali biste i oca mojega (VIII.19). Opet: Ja i otac jedno smo. Ako li tvorim, ako i meni ne vjerujete, djelima mojim vjerujte da je Otac u meni, i ja u njemu (X.30,38). Opet: Isus reče: ko mene vjeruje, ne vjeruje mene, nego onoga koji me posla; i ko vidi mene, vidi onoga koji me posla. Ja dođoh vidjelo na svijet, da ni jedan koji mene vjeruje ne ostane u tami (XII.44-46). Pod Ocem koji ga šalje, označava se u unutrašnjem smislu, da On proističe od oca; isto je označeno i u drugim odlomcima gde Gospod kaže da Ga je Otac poslao. Da je svetlost Božanska istina, može se videti gore. Opet: Ja sam put i istina i život, niko ne će doći ocu do kroza me. Kad biste mene znali, onda biste znali i oca mojega; i odsele poznajete ga i vidjeste ga: Reče mu

Filip: Gospode! Pokaži nam oca, i biće nam dosta. Isus mu reče: toliko sam vrijeme s vama i nijesi me poznao, Filipe? Koji vidje mene, vidje oca; pa kako ti govoriš: pokaži nam oca? Zar ne vjeruješ da sam ja u ocu i otac u meni? Riječi koje vam ja govorim ne govorim od sebe; nego otac koji je u meni on tvori djela. Vjerujte meni da sam ja u ocu i otac u meni; ako li meni ne vjerujete, vjerujte mi po tijem djelima. Zaista, zaista vam kažem: koji vjeruje mene, djela koja ja tvorim i on će tvoriti, i veća od ovijeh će tvoriti: jer ja idem k ocu svojem, i što god zaištete u oca u moje ime, ono ću vam učiniti, da se proslavi otac u sinu (Jovan XIV.6-13). Opet: Ko ima zapovijesti Moje i drži ih, on je onaj koji ima ljubav k meni, a koji ima ljubav k meni, imaće k njemu ljubav i otac Moj; i ja ću imati ljubav k njemu, i javiću mu se sam. Isus odgovori i reče: ko ima ljubav k Meni, i otac moj imaće ljubav k njemu; i k njemu ćemo doći, i u njega ćemo se staniti (XIV.21,23). Oni koji su u Božanskoj istini su oni koji imaju Njegove zapovesti i drže ih; a oni koji su u Božanskom dobru su oni koji imaju ljubav k njemu; o kojima je rekao da će k njima i Otac imati ljubav, i Mi ćemo doći k njemu i staniti se; to jest, to će učiniti Božansko dobro i Božanska istina; stoga se kaže kod istoga jJevanđeliste: U taj dan znaćete da sam u Mome Ocu, i da ste vi u meni (Jovan XIV.20) I na drugome mestu: Oče sveti, sačuvaj ih u ime svoje, one koje si mi dao, da budu jedno kao i mi (XVII.11). Iz ovih odlomaka jasno je da je Gospod govorio o Ocu od Božanskog dobra koje je On sam imao, i o Sinu od Božanske istine koja je od Božanskog dobra; stoga da su Otac i Sin ne dva, nego jedan. Razlog da je Gospod ovako govorio bio je u tome, da bi Reč bila primljena kako na zemlji tako i u nebu; a isto tako zbog toga što, pre nego li je bio porslavljen, On je bio Božanska istina koja je od Božanskog dobra; ali kad je bio proslavljen, On je postao Božansko dobro samo u svakoj suštini, te je od njega svo Božansko dobro i Božanska istina. DA JE GOSPOD BIO OD VEČNOSTI (ab aeterno), može se videti iz toga što je Gospod govorio preko proroka; kao i zbog toga što je Božanska istina od Njega, On je nazivan Rečju; o čemu kod Jovana: U početku bješe Riječ, i Riječ bješe u Boga, i Bog bješe Riječ. Ona bješe u početku u Boga. Sve je kroz nju postalo što je postalo. U njoj bješe život, i život bješe vidjelo ljudima. I Riječ postade tijelo, i useli se u nj puno blagodati i istine, i vidjesmo slavu njegovu, slavu kao jedinorodnoga od oca (I.1-4,14). Riječ označava svu istinu u nebima i na zemlji koja je od Božanskog. Da je Gospod od večnosti, On jasno uči kod Jovana: Ivan svjedoči za njega i više govoreći: ovaj bješe za koga rekoh: koji za mnom ide

prije mene postade, jer prije mene bješe. Odgovori im Jovan govoreći: ja kršćavam vodom, a među vama stoji koga vi ne znate. Ovo je onaj za koga ja rekoh: za mnom ide čovjek koje preda me postade, jer prije mene bješe (I.15,26,27,30). Opet: A kad vidite Sina čovječijega da odlazi gore gdje je prije bio (VI.62). Opet: Isus im reče: zaista, zaista vam kažem: prije Abrahama, ja sam (VIII.58). Opet: Znajući Isus da mu sve otac dade u ruke, i da od nejga iziđe, i k Bogu ide (XIII.3). Opet: Jer sam otac ima ljubav k vama kao što vi imate ljubav k meni, i vjerovaste da ja od Boga izidoh. Iziđoh od Oca i dođoh na svijet; i opet ostavljam svijet, i idem k Ocu (XVI.27,28). Opet: Ja tebe proslavih na zemlji: posao svrših koji si mi dao da radim. I sad proslavi ti mene, oče, u tebe samoga slavom koju imadoh u tebe prije nego svijet postade. Oče! Hoću da i oni koje si mi dao budu sa mnom gdje sam ja; da vide slavu moju koju si mi dao; jer si imao ljubav k meni prije postanja svijeta (XVII.4,5,24). Kod Isaije: Dijete nam se rodi, Sun nam se dade; i njegovo ime će biti Divni, Savjetnik, Bog, Junak, Otac od Vječnosti, Knez Mirni (IX.6). DA GOSPOD VLADA NAD SVEMIROM, jasno je kod Mateje;. Sve je meni predao otac moj (XI.27). Opet: Daće Mi se svaka vlast na nebu i na zemlji (XXVIII.18). Kod Jovana: Otac ljubi Sina i dade mu sve u Njegove ruke: onaj ko vjeruje u Sina, ima život vječni (III.35,36). Opet: Jer Otac ne sudi nikome, nego sav sud dade Sinu (V.22). Opet: Isus znajući da je Otac dao sve u Njegove ruke (XIII.3). Opet: Sve što ima Otac Moje je (XVI.15). Opet: Isus reče: Oče! Dođe čas, proslavi Sina svojega, da i Sin tvoj proslavi tebe . Kao što si mi dao vlast nad svakijem tijelom da svemu što si mu dao da život vječni (XVII.1,2). Opet: I Moje sve je Tvoje, i Tvoje Moje, i ja se proslavih u njima. I više nijesam na svijetu, a oni su na svijetu, a ja idem k tebi (XVII.10,11). Kod Luke: Otac je sve dao u Moje ruke (X:22). Iz svih navedenih odlomaka, jasno je da je Božansko dobro ono što se naziva Ocem; a da je Božanska istina ono što se naziva Sinom; i da Gospod od Božanskog dobra preko Božanske istine vlada na svim stvarima u svemiru, kako u opštem tako i u posebnom. Pošto je ovako, i pošto je očito iz Reči, za čuđenje je da ljudi u Hrišćanskom svetu ne priznaju, kao u nebu, i ne obožavaju Gospoda samoga, to jest jednog Boga; jer oni i uče i znaju da je celo Trojstvo u Gospodu, da je Duh Sveti, kome se klanja kao posebnom Bogu odvojeno od Sina i Oca, da je to Sveto duha, ili Sveto koje preko duhova i anđela proističe od Gospoda, to jest, od

Njegovog Božanskog dobra preko Božanske istine, to će biti, po Gospodovboj Božanskoj milosti, pokazano na drugome mestu.

3705. *Tu zemlju na kojoj spavaš (ležiš) tebi ću dati.* Da ovo označava dobro u kojemu je On bio, da je to bilo od Njegovog propriuma, vidi se iz značenja zemlje, što je ovde dobro Prirodnog, o čemu će biti govora u onome što sledi; iz značenja *gdje ležiš*, što je ono u čemu je On bio: i iz značenja *daću tebi*, što znači od onoga što je Njegov proprium; o čemu u onome što sledi. Da *zemlja* označava dobro Prirodnog koje je od sada predstavljeno Jakovom, to je zato što se zemljom Hananskom označava Gospodovo carstvo vidi br. 1413, 1431, 1585, 1607, 1866); a pošto označava Gospodovo carstvo, to u najvišem smislu označava Gospoda (vidi br. 3038); jer Gospod je sve u svemu Njegovoga carstva; ništa što nije od Njega ili što Ga ne poštuje, ne pripada Njegovom carstvu. Gospodovo carstvo je isto tako označeno u Reči sa *nebo i zemlja* (br. 1733, 1850, 2117, 2118); ali u ovom slučaju, njegovo unutrašnje označeno je *nebo*, a njegovo spoljašnje, *zemljom* (br. 82, 1411, 1733, 3355); stoga, u najvišem smislu, nebo označava Gospoda u pogledu Njegovog Božanskog Racionalnog, a zemlja u pogledu njegovog Božanskog prirodnog; ovde, stoga, zemlja na kojoj ležiš označava dobro Prirodnog, u kojemu je On bio a koje je predstavljeno jakovom. Da jakov označava Gospoda u pogledu Božanskog Prirodnog, već je više puta rečeno. Pored toga, da je značenje zemlje različito, vidi gore (br. 620, 636, 1067, 2571, 3368, 3379); a to iz razloga što Hanan, koji se naziva svetm zemljom, označava Gospodovo carstvo u opštem; a kada se nebo pomene zajedno sa zemljom, tada, kao i pre, nebo označava ono što je unutrašnje, a zemlja ono što je spoljašnje; stoga, označava i Gospodovo carstvo na zemlji, to jest, crkvu; pa stoga, isto tako, označava čoveka koji je carstvovao Gospodovo, ili koji je rkva. Na taj način, nebo označava u čoveku ono što je unutrašnje, a zemlja ono što je spoljašnje; ili što je isto, nebo označava Racionalno, a zemlja Prirodno; jer Racionalno je unutrašnje kod čoveka a Prirodno je spoljašnje. I pošto zemlja ima ova značenja, to ona označava i ono što čoveka čini carstvom Gospodovim, naime, dobro ljubavi koje je od Božanskog; iz svega ovoga se vidi kako su raznovrsna značenja *zemlje* u Reči. Da *tebi ću dati* znači da je to bilo od Njegovog propriuma, može se videt iz značenja *davanja*, u Reči, kada se to odnosi na Gospoda; jer, kao što je pokazano, Gospod je Božansko dobro a i

Božanska istina; prvo se naziva *Ocem*, a drugo *Sinom*; a pošto je Božansko dobro od Njega, stoga i od Njegovog propriuma, to sledi da *davati tebi*, kada to kaže Jehova, i kada se odnosi na Gospoda, to označava da je to od Njegovoga propriuma. Ovo pokazuje šta je označeno u unutrašnjem smislu onim što Gospod tako često kaže, da Mu je Otac dao, to jest, da je On sam Sebi dao; kao kod *Jovana: Oče! Dađe čas, proslavi Sina svojega, da i Sin tvoj proslavi Tebe. Kao što si Mu dao vlast nad svakim tijelom da svemu što si mu dao da život vječni. A ovo je život vječni da poznaju Tebe jedinoga istinoga Boga, i koga si poslao Isuhrista. Ja Tebe proslavih na zemlji: posao svrših koji si mi dao da radim. I sad proslavi Ti Mene, Oče, u Tebe samoga slavom koju imadoh prije nego svijet postade. Ja javih ime Tvoje ljudima koje si mi dao od svijeta; tvoji bijahu pa si ih meni dao, i tvoju riječ održaše. Sad razumješe da sve što si mi dao, da je od Tebe. Jer riječi koje si dao Meni dadoh im, i primiše, i poznadoše istinito da od tebe iziđoh, i vjerovali da si Me Ti poslao. Ja se za njih molim: ne molim se za (sav) svijet, nego za one koje si mi dao, jer su Tvoji. I Moje sve je Tvoje, i Tvoje Moje; i ja se proslavih u njima (XVII.1-10)*. Ovde se time da je *Otac dao*, označava da su bili dati od Božanskog dobra koje je bilo Njegovo; a to je od Njegovog propriuma. Iz svega ovoga je vidljivo kakva je duboka tajna sakrivena u svakoj reči koju je Gospod rekao; a isto tako, kaliko se smisao slova razlikuje od nutrašnjeg smisla, a još više od najvišeg smisla. Razlog što je Gospod tako govorio, bio je u tome što se u to vreme nije se znala nijedna Božaska istina, pa su na ovaj način ljudi ipak mogli da shvate na svoj način Reč, i da je prime; a anđeli na njihov način; jer su oni znali da su Jehova i On jedno, i da je Otac označavao Božansko dobro; otuda su isto tako znali da kad on kaže da Mu je Otac da, da je to On sam Sebi dao, i da je to bilo od njegovoga propriuma (njegovog vlastitog bića).

3706. *I sjemenu tvojemu*. Da ovo označava tako isto i istinu, jasno je iz značenja semena, što je istina vere (vidi br. 255, 880, 1025, 1447, 1610, 2848, 3038, 3310, 3373).

3707. Stih 14. *I sjemena tvojega biće kao praha na zemlji*. Da ovo označava da bi Božanska istina prirodna bila kao prirodno dobro, vidi se iz značenja *semena*, što je istina (vidi gore, br. 3706); otuda *sjemenu tvojemu ili sjemenu Jakovljevom* predstavlja Gospodovo Božansko Prirodno, kao što je gore pokazano:- i iz

značenja *praha nazemlji*, što je dobro (vidi br. 1610). Stoga *sjemena tvojega biće kao praha na zemlji*, označava dobro, i to stoga što zemlja označava Gospodovo carstvo, pa stoga označava i dobro, kao što je pokazano gore (br. 3705); praha na zemlji stoga označava dobro, ali prirodno dobro, jer se zemljom, kao što je pomenuto, označava se ono što je niže u Gospodovom carstvu, a to znači Prirodno; dok se nebom, kada se pomene, označava ono što je unutrašnje, ili Racionalno. Ovo je razlog što se oplođavanje dobra i umnožavanje istine svuda u Reči izražava sa *biće sjemena kao zvijezda nanebu i kao praha na zemlji*. Zvezdama na nebu označavaju se racionalne stvari, a prahom na zemlji, prirodne stvari; koje tako rastu (uvećavaju se). Šta je označeno kad se kaže da će prirodna istina biti kao prirodno dobro, biće, po Gospodovoj Božanskoj milosti, objašnjeni kasnije.

3708. *Te ćeš se raširiti i na zapad (prema moru) i na istok.* Da ovo označava beskonačno prostiranje (širenje) dobra; *i na sjever i na jug*, označava beskrajno širenje istine, to jest, svih stanja dobra i istine, vidi se iz značenja *raširiti se*, što je prostiranje; u ovom slučaju, beskonačno prostiranje, jer se odnosi na Gospoda; iz značenja *mora ili zapada*, što je dobro, iako zatamnjeno, a to znači na svom početku; iz značenja *istoka*, što je dobro koje je svetlo, pa stoga i savršeno: iz značenja *sjevera*, što je istina ali zatamnjena; i iz značenja *juga*, što je istina u svetlu. U mnogim odlomcima u Reči pominje se *more, ili zapad, istok i sjever, kao i jug*; ali zato što se do sada nije znalo da išta od ovoga u Reči ima unutrašnji smisao, u kome sve ove stvari ne označavaju svetske stvari kao što izgleda u smislu slova, nego duhovne i nebeske stvari; a u najvišem smislu, Božanske stvari Gospoda samoga, stoga je čovek mislio da su zapad, sjever, istok, i jug samo strane sveta, i da širenje prema tim stranama označava umnožavanje. Ali ovim izrazima se ne označavaju strane sveta, niti razmnožavanje nekog naroda, nego stanja dobra i istine, i njihova širenja, i to se može videti iz svih odlomaka u Reči, osobito iz Proroka, gde se ovi izrazi pominju, da se u nebu ne zna za zapad, istok, sever, i jug, jer tamo sunce, koje je Gospod, nije kao sunce na svetu, koje se diže i silazi, a kad je u najvećoj visini čini podne, a kad je u najmanjoj, čini noć; nego se (sunce u nebu) pokazuje neprekidno, ali u skladu sa stanjima onih koji od njega primaju svetlost, jer njegovo svetlo sadrži u sebi mudrost i inteligenciju (vidi br. 1619-1632, 2776, 3138, 3168, 3167, 3190, 3195, 3222, 3223, 3339, 3341, 3485,

3636, 3643); dakle, pokazuje se prema stanju mudrosti i inteligencije svake osobe: onima koji su u dobru i istini, pokazuje se s toplinom i svetlošću slično našem suncu kada se diže i u podne; dok onima koji nisu u dobru i istini, pokazuje se kao naše sunce pri zalasku, i u noći. Iz ovoga se može videti da se u unutrašnjem smislu Reči *istokom, jugom, zapadom, i severom*, označavaju stanja dobra i istine. Neka se zna da se stanja dobra i istine ne opisuju u Reči samo pomoću strana sveta, nego i vremenima ili stanjima godine – *prolećem, letom, jeseni, i zimom*; kao i vremenima ili stanjima dana – *jutrom, podnevi, večerom, i noću*, i sve to iz sličnoga razloga; ali kada se govori o širenju dobra i istine, to se opisuje stranama sveta. Šta je označeno svakom stranom sveta, može se videti iz odlomaka u Reči gde se oni pominju. Da se *istokom* označava Gospod, i dobro ljubavi i milosrđa koji su od Gospoda, bilo je gore pokazano (br. 101,1250,3249), i da *jug* označava istinu u svetlosti (br. 1458,3195); ali šta je označeno u pravom smislu *zapadoma a šta severom*, i šta to znači u obrnutom smislu, može se videti iz sledećih odlomaka. Kod *Isaije: Ne boj se, jer sam ja s tobom*; Ovde se radi o novoj duhovnoj crkvi, *od istoka dovešću sjeme tvoje, i od zapada sabraću te. Kazaću sjeveru: daj; i jugu: ne brani; dovedi sinove moje s krajeva zemaljskih (XLIII.5,6)*, označava duhovnu crkvu koja se ovde naziva Jakovom i Izrailjem. *Dovesti sjeme s istoka, i sabrati sa zapada*, označava one koji su u dobru; *reci sjeveru; daj, i jugu, ne brani*, označava one koji su u istini. Kod *Davidu: Skupio ih iz zemalja, od istoka i zapada, od sjevera i mora. Lutaše po pustinji gdje se ne živi, put gradu naseljenome ne nahodiše (Psalam CVII.4,5)*. Ovo opisuje one koji ne znaju dobro i istinu. *Od istoka i od zapada* označava one koji su u neznanju o dobru; *od sjevera i od mora*, one koji ne znaju o dobru; o onima koji su u neznanju o dobru, kaže se da *lutaše po pustinji*, a za one koji su u neznanju o istini, da *lutaše onamo gdje niko ne živi*; a o onima koji su u neznanju kako o dobru tako i o istini, kaže se da *ne nalažahu puta gradu naseljenome*. (Da grad označava dobro od istine, može se videti gore, br. 402, 2443, 2943, 3216; i da se *naseliti se* odnosi na dobro, br. 2268, 3451, 2712) Kod *Isaije: Gle, ovi će iz daleka doći. Gle, i oni od sjevera i od zapada, i oni iz zemlje Sinske (XLIX.12)*. Ovde *sever* označava one koji su u tami u pogledu istine; a *zapad* one koji su u tami u odnosu na dobro, za koje se kaže da će doći iz daleka, jer su oni udaljeni od svetlosti koja je od Gospoda. Kod *Amosa: Gle, idu dani, govori Jehova, kad ću pustiti glad na zemlju, ne glad hljeba i žed*

vode, nego slušanja reječi Jehovinih. I potucaće se od mora do mora, i od sjevera i od istoka tražeći riječ Jehovinu, i ne će je naći (VIII.11,12). Ovde glad označava nedostatak i gubljenje saznanja (br. 1460,3364); lutati od mora do mora, označava saznanja u opštem, vidi gore br. 28,2850); a potucati se odsjevera do istoka, označava lutati od ovih saznanja koja su u tami do onih koja su u svetlosti. Jasno je da se ovde misli na saznanja, jer se kaže, da će tražiti riječ Jehovinu, i da je ne će nalaziti. Kod Jeremije: *Idi i viči ove riječi k sjeveru, i reci: vrati se, odmetnice Izrailje, veli Jehova, i ne ću pustiti da padne gnjev moj na vas, jer sam milostiv, veli Jehova, ne ću se gnjeviti do vijeka. U to će vrijeme dom Judin ići s domom Izrailjevijem, i doći će zajedno iz zemlje sjeverne u zemlju koju dadoh u našljedstvo ocima vašim (III.12,18).* Ovde se govori o obnovi crkve koja je od Neznabožaca. Sjever označava one koji su u neznanju istine, ali su u životu dobra. Jasno je da se u ovome odlomku ne misli na sever, niti na zemlju severnu; jer Izrailj više nije postojao. Opet: *Tako da je živ Jehova koji je izveo sinove Izrailjeve iz zemlje sjeverne i iz svijeh zemalja u koje ih bješe razagnao (XVI.15).* Ovde sever na sličan način označava neznanje istine. Opet: *Evo, ja ću ih dovesti iz zemlje sjeverne, i sabraću ih iz krajeva zemaljskih, i slijepa i hroma, i trudnu i porodilju, sve zajedno, zbor veliki vratiće se ovamo (XXX.8).* Zemlja sjeverna označava nepoznavanje dobra, zbog (nemanja) istine; a zato što zemlja Hananska predstavlja Gospodovo carstvo, a otuda i dobro (br. 3705); a ono što je bilo posred njega (Hanana), kao Sion i Jerusolim, označavali su najdublje dobro s kojim je istina bila spojena; a sve ono što je u tami, naziva se zemljom severnom, kao i krajevima zemaljskim. Osim toga, pošto se svo dobro koje se uliva sa svetlošću od Gospoda završava u onome što je tamno u čoveku, to se sever naziva i skupštinom ilikongregacijom, kao kod Isaije: *A govorio si u srcu svom: izaći ću na nebo, više zijezda Božijih podignuću prijesto svoj, i sješću na gori zornoj na strani sjevernoj (XIV.13).* Opet: *Ridajte, vrata! Viči, grade! Rastopila si se sva zemlja Filistejska, jer od sjevera ide dim i niko se neće osamiti u zborovima njegovijem (XIV.31).* Kod Davida: *Velik je Jehova i slavan veoma u gradu Boga našegam na svetoj gori svojoj. Prekrasna je visina, utjeha svoj zemlji gora Sion, na sjevernoj strani njezinoj gospodara velikoga (Psalam XLVIII.1,2).* Opet: *Tvoje je nebo i Tvoja je zemlja: Ti si sazdao vaseljenu i što je god u njoj, Sjever i jug (na desnu ruku) Ti si stvorio, Tavor i Ermon o tvom se imenu raduje (Psalam LXXXIX.11,12).* Ovde sjever označava one koji su više

udaljeni od svetlosti dobra i istine; a na desnu ruku (jug) one koji su bliže. (Da su oni u Gospodovoj desnoj ruci, vidi gore, br. 1274, 1276). Kod Zaharije: *Vidjeh , a to četvora kola izlažahu između dvije gore, a te gore bijahu od mjedi; u prvijem kolima bjehu konji riđi, a u drugim kolima konji vrani, a u trećim kolima konji bijeli, a u četvrtim kolima konji šareni, jaki. I rekoh anđelu koji govoraše sa mnom, šta je to, gospodaru moj? A anđeo odgovori i reče mi: to su četiri vjetra nebeska, koji izlaze ispred Gospoda sve zemlje, gdje stajaše. Konji vrani što su nad jednijem, oni idu u sjevernu zemlju, a bijeli idu za njima; a šareni idu u južnu zemlju. I jaki izašavši šćahu da idu i prolaze zemlju, i reče: Idite, prolazite zemlju. I stadoše prolaziti zemlju. Tada me zovnu, i reče mi: vidi, koji otidoše u zemlju sjevernu, umiriše duh moj u zemlji sjevernoj (VI.1-8).* Četvora kola koja izlažahu između dvije gore mjedene označavaju stvari nauka o dobru. Da kola označavaju stvari nauka (doktrine), biće pokazano na drugome mestu; da gora označava ljubav, može se videti gore (br. 795,1430,2722); otuda *dvije gore* označavaju dve ljubavi – nebesku ljubav, koja je ljubav ka Gospodu, i duhovnu ljubav, koja je ljubav ka bližnjemu; da mjed (bronzina) označava dobro iz toga, koje je u Prirodnom, vidi gore (br. 425, 1551); da konji označavaju intelektualne stvari, a to je razumevanje doktrinarnih stvari o dobru (vidi br. 2760-2762, 3217), *zemlja južna* označava one koji su u poznanjima dobra i istine (br. 1458, 3195), *zemlja sjeverna*, one koji su u neznanju o dobru i istini, ali su u životu dobra (imaju dobar život, ili čine dobro u životu), u kojemu su pravedni Neznabošci, te kada se među njima ustanovljava jedna nova crkva, kaže se da se duh Božiji smirio. Kod Jeremije: *Tako da je živ Gospod, koji je izveo i doveo sjeme doma Izrailjeva iz sjeverne zemlje i iz svijeh zemalja, u koje ih bijah razagnao, i oni će sjedjeti u svojoj zemlji (XXIII.8).* Iz sjeverne zemlje označava iz tame neznanja u odnosu na dobro i istinu. Opet: *Eda li će gvožđe slomiti gvožđe sjeverno i mjed? (XV.12).* Gvožđe označava prirodnu istinu (br. 425,426); *mjed*, prirodno dobro, jer je od Prirodnog, gde je relativno tama i završetak. Da ovo proroštvo ne znači da su gvožđe i mjed sa severa, jasno je bez objašnjenja; jer šta bi u tome bilo Božansko, ili povezano s onim što prethodi i što sledi, kada bi značenje bilo da su gvožđe i mjed otuda? Kod Meteje: *I ja vam kažem da će mnogi od istoka i od zapada doći i sješće za trpezu s Avramom i Isakom i Jakovbom u carstvu nebeskom (VIII.11; Luka XIII.29).* Ovde mnogi će od istoka i zapada označava one koji su u poznanjima i životu dobra, i

one koji su u tami i u neznanju; stoga one koji su unutar crkve i one koji su izvan; jer da su stanja dobra označena *s istok i zapad*, rečeno je gore. (Da sjesti s Avramom, Isakom, i Jakovom, označava biti kod Gospoda, može se videti gore, br. 3305). Da će tome slično, doći od istoka i od zapada koji će biti kod Gospoda u Njegovom carstvu ili u Njegovoj crkvi, kaže se kod Proroka; kao kod *Isaije: Dovešću sjeme tvoje od istoka, i skupiću ga od zapada (XLIII.5)*. Opet: *Bojaće se imena Jehovinog oni sa zapada, i slave Njegove od istoka (LIX.19)*. Opet: *Da bi poznali od istoka sunčanoga i od zapada da nema drugoga osim mene; ja sam jhova, i nema drugoga (XLI.25)*. Štaviše, da je takvo značenje *istoka, zapada, juga, i sjevera*, može se jasno videti iz toga kako je sagrađen šator (od sastanka); iz toga kako su (Izrailjci) stajali u okolu i kako su se kretali sinovi Izrailjevi; iz opisa zemlje Hananske; a isto tako iz opisa novoga hrama, novog Jerusalima, i nove crkve. *Iz toga kako je sagrađen šator*, da su sve stavri u njemu raspoređene prema stranama (sveta) (Izlazak XXXVIII); kao šta treba da bude na istoku i zapadu uglova, a šta na jugu i severu uglova (Izlazak XXVI.18,20,22,27; XXVII.9,12,14); i da svetnjak prema stolu treba da bude na južnoj strani šatora, da sto bude na severnoj strani (Izlazak XXVI.35;XL.22). Iz toga kako su stajali u okolu i kako su se kretali sinovi Izrailjevi, tako isto prema stranama, da su bili u okolu oko šatora od sastanka sa plemenima Jude, Isahara, I Zevulona prema istoku; sa plemenima Ruvima. Simeona, i Gada prema jugu, sa plemenima Efraima, Manasije, i Venijamina prema zapadu; i sa plemenima Dana, Ašera, i Naftalima prema severu (Brojevi II.1 do kraja). Isto tako, da Leviti i Geršoniti budu prema zapadu, a Koatiti prema jugu, Marariti prema severu; i da Mojsije, Aran, i njegovi sinovi, budu ispred šatora prema istoku (Brojevi III.23-38); čime je bio predstavljen nebeski red u Gospodovom carstvu koji je u skladu sa stanjima dobra i istine; i da kada se kreću prema jugu, treba da zatrupe (Brojevi X.6), i kada se zaustave u okolu, i kada se pokrenu (treba da daju znak trubom)(Brojevi II.34); *Iz opisa zemlje Hananske*, koja je prvo opisana kod Mojsija i pogledu granica okolo nje, i to kod svernoga kraja, kod zapadnoga kraja, sevrnoga kraja, i istočnoga kraja (Brojevi XXXIV.2-12); a isto tako kasnije kada se zemlja dodeljivala plemenima (Jošua XV do XIX.); iz čega, kao i iz onoga kako su pradrevni ljudi živeli u Hananu, sva mesta postala su reprezentativi i značenja, prema njihovom položaju, udaljenosti, i granicama u pogledu strana (br. 1607,1866). *Iz opisa novoga hrama, novoga Jerusalima, i nove*

zemlje, a isto tako iz strana kod Jezikilja, u tome što se grad gradio od juga, i da su vrata zgrade bila na jugu, i da su vrata zgrade morala da budu okrenuta prema istoku, prema severu, i prema jugu (XL.2,6,19,20-46); *prema merama (razmerama) hrama*, da su njegova vrata prema severu, i prema jugu (XLI.11); *o predvorju*, da treba da bude na severu, istoku, jugu, i zapadu (XLII.1,4,10,11,17-20); *ida je slava Jehove Boga Izrailjeva ušla od istoka* (XLIII.1,2,4); *o vratima na spoljašnjem predvorju* (XLI.1,2,4; XLIV.1.9.10.19,20); *o granicama svete zemlje* (XLVII.), *prema severu* (stihovi 15-17), *prema istoku* (stih 18), *prema jugu* (stih 19), *i prema zapadu* (stih 20); *i o nasledstvu (baštini) prema stranama za svako pleme* (XLVIII); *i o vratima (kapijama) svetog Jerusalima, na istoku, severu, jugu, i zapadu* (*Okr. XXI.13*), *iz svega ovoga jasno je da u unutrašnjem smislu četiri strane sveta, prema kojima su gornje svete stvari ili reprezentativi onoga što je sveto, bile postavljene, da one ne označavaju te strane, nego stanja dobra i istine u Gospodovom carstvu, a da u obrnutom smislu sever, i zapad, označavaju ono što je zabluda i zlo, može se videti iz sledećih odlomaka. Kod Jeremije: Opet mi dođe riječ Jehovina drugom govoreći: šta vidiš? i rekoh: vidim lonac gdje vri, prednja mu je strana prema sjeveru. Tada mi reče Jehova: sa sjevera će navaliti zlo na sve stanovnike ove zemlje. Jer, gle, ja ću sazvati sve porodice iz sjevernijih carstava, veli Jehova, te će doći, i svaki će metnuti svoj prijesto na vratima Jerusalimskim i oko svijeh zidova njegovijeh i oko svijeh gradova Judinijeh (I.13-15)- Opet: Podignite zastavu prema Sionu, bježite i ne stajte, jer ću dovesti zlo od sjevera i pogibao veliku (IV.6). Opet: Gle, ide glas i vreva velika iz sjeverne zemlje da obrati gradove Judine u pustoš, u stan zmajevski (X.22). Opet: U Tekvi zatrubite u trubu, i podignite znak ognjen nad Bet-Akeremom, jer se vidi zlo od sjevera i velika pogibao. Evo, narod će doći iz zemlje sjeverne, i veliki će narod ustati od krajeva zemaljskih (VI.1,22). Opet: I uzeh čašu iz ruke Jehovine, i napojih sve te narode, ka kojima me posla Jehova, Jerusalem i gradove Judine i careve njegove i knezove njegove, da budu pustoš i čudo i podsmjeh i uklin kao što je danas. Faraona cara Egipatskog i sluge njegove i knezove njegove i sav narod njegovl sve careve Arapske i sve careve od mješavine koji žive u pustinji. I sve careve sjevernem koji su blizu i koji su daleko, kako jednoga tako drugoga, i sva carstva zemaljska što su po zemlji (XXV. 17-20,22,26). Opet: Da ne uteče laki, niti se izbavi jaki; da se na sjeveru na brijegu rijeke Eufrata spotaknu i padnu. Ko je taj koji se diže kao potok i*

vode mu se kolebaju kao rijeke? Egipat se diže kao potok i njegove se vode kolebaju kao rijeke, i veli: *Idem, pokriću zemlju, i zatrću grad i one koji žive u njemu. Jer je ovo dan osvete Jehove nad vojskama, da se osveti neprijateljima svojim; mač će ih proždrijeti i nasitiće se i opiće se krvlju njihovom; jer će biti žrtva Jehove Boga nad vojskama u zemlji sjevernoj na rijeci Eufratu. Posrami se kći Egipatska, predana je u ruke narodu sjevernome (XLVI.6-8,10.20,24). Opet: Ovako veli jehova: evo, voda dolazi sa sjevera, i biće kao potok koji je razlijeva, i potopiće zemlju i što je u njoj, grad i one koji žive u njemu; i ljudi će vikati, i ridaće svi stanovnici zemaljski (XLVII.2). Opet: Riječ Jehovina na Vavilon: jer se narod podiže sa sjevera, koji će mu zemlju opustiti, da ne će biti nikoga da živi u njoj (L.3). Opet: Jer, evo, ja ću podignuti i davešću na Vavilon zbor velikih naroda iz zemlje sjeverne, koji će se uvrstati da se biju s njim, i uzeće ga; strijele su im kao u dobra junaka, ne vraćaju se prazne. Evo, narod će doći sa sjevera, velik narod, i carevi silni podignuće se od krajeva zemaljskih (L.9,41). Opet: Nebo i zemlja, i sve što je u njima pjevaće nad Vavilonom, jer će doći na nj sa sjevera zatirač, govori Jehova (LI.48). Opet: Za to prorokuj, sine čovječiji, i reci Gogu: ovako veli Jehova Bog: u ono vrijeme, kad će moj narod živjeti bez straha, ne ćeš li znati? I doći ćeš iz svojega mjesta, sa sjevernoga kraja, ti i mnogi narodi s tobom, svi jašući na konjima, mnoštvo veliko i vojska velika (XXXVIII. 14-16). Opet: Evo me na te, Gože, kneže i glavo Molohu i Tubalu, i vratiću te natrag i vodiću te, i izvešću te iz sjevernijeh krajeva i dovešću te u gore Izrailjeve. Na gorama ćeš Izrailjevim pasti i čete tvoje i narodi koji budu s tobom. Na polju ćeš pasti, jer ja rekoh, Govori Jehova Bog (Jez. XXXIX.1,2,4,5). Zaharija; Ej, ej, bježite iz zemlje sjeverne, govori Jehova, jer vas razasuh u četiri vjetra nebeska, govori Jehova. Ei, Sione, što sjediš kod kćeri Vavilonske, izbavi je (II. 6.7).*

Iz ovih je odlomaka jasno šta je označeno, u obrnutom smislu, *sjeverom*; naime, obmana od koje potiče zlo, i obana koja potiče od zla. Pošto obmana koja potiče od zla ima svoj uzrok u umovanju o Božanskim stvarima, i protivu Božanskih stvari, od reči-znanja koja pripadaju prirodnom čoveku, to se stoga naziva *sjevernim narodom iz Egipta* (da Egipat označava reči-znanja, može se videi gore, br. 1164, 1165, 2588). Pošto obmana koja potiče od zla ima uzrok u spoljašnjem bogoštovanju koje je sveto samo po izgledu, a čije je unutrašnje profanisano, to se

naziva *narodom sjevernim iz Vavilona*. (Da Vavilon označava spoljašnje bogoštovanje, može se videti gore, br. 1182, 1283, 1304, 1306-1308, 1321, 1322, 1326; da je Vavilon to što uzrokuje pustošenje, br. 1327). Kako obmana koja dolazi od zla tako i obmana koja je uzrok zla, vezuju se za Goga, jer Gog označava bogoštovanje u spoljašnjem bez unutrašnjeg, stoga, idolopokloničko bogoštovanje, vidi gore, br. 1151. Iz tame koja je pripada prirodnom čoveku ishodi i ono što je istinito i ono što je lažno; kada čovek primi rasvetljenje kroz Reč od Gospoda, tada se njegova tama pretvara u svetlo, jer se tada otvara unutrašnji put preko kojega se odvija komunikacija i uticaj preko neba od Gospoda, ali kada se ne dopušta da bude prosvetljen kroz Reč od Gospoda, nego samo preko svoje inteligencije, tada njegova tama postaje mrak, i obmana; jer je unutrašnji put zatvoren, i nema uticaja ni komunikacije preko neba od Gospoda, osim toliko da još uvek izgleda čovek u spoljašnjem obliku, dok misli i govori od onoga što je zlo i obmana. Iz ooga razloga, kod prethodnog (čoveka) *sjever* označava ono što je istinito, ali kod drugoga ono što je obmana; jer se prethodni uzdiže u svetlost, dok se potonji spušta u tamu, to jest, udaljava se od svetlosti; tako je prethodni nošen na jug, a potonji u paklene oblasti. Da *sever* označava mrak koji dolazi od obmane, a *jug* svetlosti istine, vrlo je jasno kod *Danila*, gde se opisuju ovan i jarac, kao car južni i car sjeverni; o ovnu i jarcu, kaže se: *Vidjeh ovna gdje bode na zapad i na sjever i na jug, i nijedna zvijezda ne mogaše mu odoljeti, i ne bijaše nikoga ko bi izbavio od njega, nego činjaše što hoćaše, i osili. A kad ja motrah, gle, izađe jarac od zapada povrh sve zemlje a ne doticaše se zemlje; i taj jarac imaše rog znamenit među očima svojim. I iz jednog od njih izide jedan rog malen i naraste vrlo velik prema jugu i istoku i prema krasnoj zemlji (Danilo VIII.4,5,9). O caru južnom i caru sjevernom* (car južni označava one koji su u saznanjima istine; a *car sjeverni*, one koji su u obmani), napisano je: *I poslije nekoliko godina oni će se oprijateljiti, i kći južnoga cara doći će k caru sjevernome da učini pogodbu; ali ona ne će sačuvati silu mišici, niti će se on održati mišicom svojom, nego će biti predana i ona i oni koji je dovedu i sin njezin i onaj koji bude pomagao u to vrijeme. Po tom će izdanka iz korjena njezina nastati jedan na mjesto njegovo, koji će doći s vojskom svojom, i udariti na gradove sjevernoga, i biće ih i osvojiti ih. I bogove će njihove, i knezove njihove sa zakladama njihovijem dragocijenijem i srebrnim odnijesti u ropstvo u Egipat, i ostaće nekoliko godina u Ergiptu, i ostaće nekoliko godina jači od cara*

sjevernoga. I tako će car južni doći u svoje carstvo, i vratiće se u svoju zemlju. Ali će sinovi njegovi zaratiti, i skupiće veliku vojsku, i jedan će doći iznenada, i poplaviti i proći; i vrativši se ratovaće do grada njegova. Tada će se razljutiti car južni, i izaći će i ratovaće s njim, s carem sjevernijem, i podignuće veliku vojsku, te će mu biti data u ruke vojska. I kad razbije vojsku, ponijeće se srce njegovo, i pobiće tisuće, ali se neće ukrijepiti. Jer će car sjeverni opet dignuti vojsku veću od prve; i poslije nekoliko godina doći će s velikom vojskom i velikim blagom. I u to će vrijeme mnogi ustati na cara južnoga; i zlikovci od tvojega naroda podignuće se da se potvrdi utvara, i popadaće. I doći će car sjeverni, i načiniće opkope, i uzeće tvrde gradove, i mišica južnoga cara ne će odoljeti ni izabrani narod njegov, niti će biti sile da se opre. I vojska će stajati uza nj, i oskrvnuće svetinju u gradu, i ukinuti žrtvu svagdašnju i postaviti gnusobu pustošnu. I koji su bezbožni prema zavjetu, on će ih laskanjem otpaditi, ali narod koji poznaje Boga svojega ohrabriće se i izvršiće. I razumni u narodu naučiće mnogo, padaće od mača i ognja, ropstva i grabeža mnogo vremena. A u posljednje vrijeme južni će car se pobiti s njim; i car će sjeverni udariti na nj kao vihor s kolima i konjicima i s mnogo lađa, i ušavši u zemlju poplaviće i proći. I doći u krasnu zemlju, i mnoge će propasti, a ne će se izbaviti od njegovijeh ruku Edomska, Moapska i glavno dio sinova Amonovijeh. I posegnuće rukom svojom na zemlje, i zemlja Egipatska ne će umaknuti. I osvojiće blago u zlatu i u srebru i sve zaklade Egipatske; i Libijani i Etiopljani ići će za njim. Ali će ga glasovi s istoka i sa sjevera smesti, te će izaći s velikim gnjevom da pogubi i zatre mnoge. I razapeće šatore dvora svojega među morima na krasnoj svetoj gori; i kada dođe k svome kraju, niko mu ne će pomoći (Danilo XI.). Car južni označava one koji su u svetlosti istine, a car sjeverni one koji su prvo u senci, a posle u tami obmane, što se može se videti iz pojedinosti; i da je tako to opis stanja crkve, i načina na koji se (crkva) postupno izvitoperuje. Oni se nazivaju carevi južni i sjeverni, jer se carevima označavaju, u unutrašnjem smislu Reči, istine, a u oprečnom smislu, obmane (br. 1672,2015,2069): a carstvima, stvari koje pripadju istini, a u obrnutom smislu, stvari koje pripadaju obmani (br. 1672, 2547).

3709. *I svi narodi na zemlji blagosloviće se u tebi.* Da ovo označava da se sva istina od dobra doktrine treba spojiti s dobrom, jasno je iz značenja *biti blagosloven*, što

znači povezan (spojen) (vidi br. 3501, 3514, 3530, 3565, 3584); iz značenja naroda (porodica), što su dobra, a tako isto i istine od dobra (br. 1159, 1261); i iz značenja *zemlje*, što je crkva, pa stoga i nauk o dobru i istini u prirodnom ili spoljašnjem čoveku, koji je čovek ovde predstavljen Jakovom (br. 268, 566, 990, 3671). Sve ovo pokazuje da reči *u tebi će svi narodi porodice) biti blagosloveni*, označava da će sve istine od dobra nauka biti spojene sa dobrom. Istine od dobra nauka su stvari nauka ljubavi ka Gospodu i milosrđa prema bližnjemu, za koje se kaže da su spojene s dobrom u prirodnom čoveku onda kada ih on poznaje kako bi činio dobro iz zadovoljstva i uživanja (kako bi uživao u činjenju dobra).

3710. *I u sjemenu tvojemu.* Da ovo oznčava i sa istinom; naime, da će se spojiti s njom, vidi se iz značenja *sjemena*, što je istina (br. 29, 1025, 1447, 1610, 2848, 3373).

3711. Stih 15. *I evo, ja sam s tobom.* Da ovo označava ono što je Božansko; i da *ja sam s tobom gde god ideš*, označava Božansko Proviđenje, jasno je iz toga što *Ja* ovde označava Jehovu, to jest Božansko Gospodovo; i iz značenja *ja sam s tobom gde god ideš*, što je Proviđenje od Božanskog; a pošto se govori o Gospodu, tu se označava Božansko Proviđenje. Ovde se Božanskim i Božanskim Proviđenjem označava da Gospod treba da učini Božanskim čak i Svoje Prirodno.

3712. *I dovešću te natrag u ovu zemlju.* Da ovo označava povezivanje sa Božanskim naukom (doktrinom), vidi se iz značenja *dovesti natrag*, što je ponovo biti povezan; i iz znčenja *zemlje*, što je nauk o dobru i istini u prirodnom čoveku (vidi br. 268,566,990); u ovom slučaju Božanski nauk, jer je Jakovom i Labanom kao došljacima predstavljeno ono pomoću čega je Gospod učinio Svoje Prirodno Božanskim; a *dovođenjem natrag Jakova*, to jest njegovim povratkom u zemlju Hanansku, predstavljen je cilj (dovođenja natrag); naime, da je sada Gospod morao da učini Svoje Prirodno Božanskim; na taj način, rečima *Dovešću te natrad u ovuzemlju*, označava se povezivanje sa Božanskim naukom. Božanski nauk je Božanska istina; a Božanska istina je cela Gospodova Reč: Božanski nauk sam je Reč u najvišem smislu, u kojoj se govori samo o Gospodu; a zbog ovoga, Božanski nauk je Reč u unutrašnjem smislu, u kojemu se govori o Gospodovom carstvu u nebima i na zemlji. Božanski nauk je isto tako Reč i u doslovnom smislu, u kome se

govori o stvarima koje su u svetu i na zemlji. A pošto doslovni smisao sadrži u sebi unutrašnji smisao, a ovaj (sadrži) najviši smisao, i pošto doslovni smisao korespondira unutrašnjim smislovima preko korespondencija i značenja, stoga je nauk u njemu (u doslovnom smislu) isto tako Božanski. Pošto Jakov predstavlja Gospodovo Božansko Prirodno, on tako isto predstavlja i Reč u doslovnom smislu; jer dobro je poznato da je Gospod Reč, to jest, sva Božanska istina. Prirodno u Reči je slično doslovnom smislu, te je stoga ono je relativno pokrivalo (vidi predgovor poglavlju XVIII.); pošto je njeno racionalno (racionalno u Reči) slično duhovnom smislu Reči – to je slično i unutrašnjem smislu; a pošto je Gospod Reč, to se može reći da je unutrašnji smisao predstavljen Isakom, a najviši smisao Abrahamom. Iz ovoga se može videti šta je povezivanje (spajanje) sa Božanskim naukom, kada se odnosi na Gospodovo Božansko Prirodno koje je predstavljeno Jakovom. Međutim, sve ove stvari nisu u Gospodu, jer u Njemu je sve Božansko dobro, a ne Božanska istina, a još manje Božanska prirodna istina; nego je Božanska istina Božansko dobro koje izgleda (pokazuje se) u nebu pred anđelima, a na zemlji pred ljudima; pa iako je to samo izgled, ipak je to Božanska istina, jer je ona od Božanskog dobra; baš kao što je svetlost od sunca, jer je od (iz) sunca (vidi br. 3704).

3713. Stihovi 16,17. *A kad se Jakov probudi od sna, reče: za cijelo, Jehova je na ovome mjestu, a ja ne znam. I uplaši se, i reče: kako je strašno (udivljujuće) mjesto ovo! Ovdje je doista kuća Božoja, i ovo su vrata nebeska. A kad se Jakov probudi odsna, označava prosvetljenje: i reče: za cijelo, Jehova je na ovome mjestu, označava Božansko u ovome stanju; a ja ne znam, označava zamračeno stanje; i uplaši se, označava svetu promenu; i reče: kako je strašno ovo mjesto! označava svetost stanja; ovdje je doista kuća Božija, označava Gospodovo carstvo u poslednjem reda; i ovo su vrata nebeska, označava poslednje u čemu se red zatvara, kroza što poslednje izgleda kao ulazak iz prirode.*

3715. Stih 16. *I Jakov se probudi od sna.* Da ovo označava prosvetljenje, vidi se iz značenja *sna*, što je stanje zamračeno u upoređenju sa budnim stanjem; otuda *probudi se od sna*, u duhovnom smislu, označava prosvetljenost.

3716. *I reče: doista ovo je kuća Božija.* Da ovo označava Božansko u ovome stanju, vidi se iz značenja *reči* u istorijskim delovima Reči, što je opažati, što se često pominje gore; i iz značenja *mjesta*, što je stanje (vidi br. 1273-1275, 1377, 2625, 837, 3356, 3387). Da *Jehova* označava Božansko, jasno je; iz svega vrlo je jasno, da *on reče: doista, ovo je kuća Božija*, označava opažanje da je Božansko bilo u tome stanju.

3717. *A ja ne znadoh.* Da ovo označava (da je on bio) u zatamnjenom stanju, jasno je bez objašnjenja; jer *ne znati ili biti u neznanju*, označava ono što je zamračeno u pogledu intelektualnog vida; iz *ne znati ili iz biti u neznanju*, što označava ono što je mračno, i iz *probuditi se od sna*, što označava prosvetljenje, jasno je šta je i kakva je priroda unutrašnjeg smisla Reči; naime, da se ono što je u doslovnom smislu, to je ono što se pokazuje spoljašnjem vidu, ili nekom drugom čulu, i što se shvata u skladu s tim (spoljašnjim) čulima; dok su stvari unutrašnjeg smisla takve da se pokazuju unutrašnjem vidu, to jest, pokazuje se nekom unutrašnjem čulu unutrašnjeg čoveka. Iste stvari koje su sadržane u doslovnom smislu, koje čovek shvata prema spoljašnjim čulima, to jest, prema ideji koja se od njih dobija, te stvari anđeli opažaju u skladu s unutrašnjim čulima; to jest, u skladu s onim što je u nebu, ili u skladu s idejom koja otuda dolazi. Pređašnje i potonje stvari odnose se kao što se odnose svetlost sveta prema svetlosti neba; stvari u svetlosti sveta su mrtve u upoređenju sa stvarima koje su u svetlosti neba; jer u svetlosti neba je mudrost i inteligencija od Gospoda (vidi br. 3636,3643); pa stoga, kada se stvari koje su u svetlosti sveta uklone ili izbrišu, ostaju one koje su u svetlosti neba; na taj način, umesto zemaljskih ostaju nebeske stvari, a umesto prirodnih, duhovne; kao u gornjem slučaju, *ne znadoh, ili biti u neznanju*, označava biti u mračnom stanju u pogledu dobra i istine; a *probudi se od sna*, označava prosvetljenje; a tako i u drugim slučajevima.

3718. Stih 17. *I uplaši se.* Da ovo označava svetu promenu, vidi se iz značenja *straha*, što je sveta promena; što je jasno iz onoga što neposredno sledi, jer *on reče: kako je strašno ovo mjesto! Doista je ovo kuća Božija, i ovo su vrata nebeska*, u kojim rečima se može videti da se tu misli na svetu promenu (Šta je strah u unutrašnjem smislu, može se videti gore, br. 2826). Govoreći uopšteno, ima dve vrste straha – strah u kome je nešto sveto, i strah u kome nema ništa sveto; strah

u kome nema ništa sveto, to je strah u kome su rđavi ljudi, ali strah u kome ima nešto sveto, to je strah u kome su dobri (ljudi). Ovaj poslednji strah (to jest, strah u kome su dobri), naziva se strah iz poštovanja ili sveti strah, a on je posledica našega divljenja i čežnje za onim što je Božansko, i tako isto posledica naše ljubavi. Ljubav u kojoj nema straha iz poštovanja ili svetoga straha, lišena je ukusa, ili je kao hrana nezasoljena, a to znači otužna; a ljubav koja je popraćena strahom je kao začinjena hrana, ali se u njoj ne oseća so. Strah iz ljubavi je strah da se ne povredi Gospod na bilo koji način, ili da se ne naškodi bližnjemu ni na koji način, to jest da se ne povredi dobro i istina ni na koji način, a to znači na se ne povrede svete stvari ljubavi i vere, a tako isto i bogoštovanja. Ali ovaj strah nije iste vrste kod svake osobe. Govoreći uopšteno, što ima više ljubavi prema dobru i istini, to je veći strah da se ovo ne povredi; ali u toj istoj meri, taj strah ne izgleda kao strah; s druge strane, što je manje ljubavi prema dobru i istini, to ima i manje straha zbog njih, i to manje strah izgleda kao ljubav, a više izgleda kao strah; otuda kod takvih (ljudi), strah je pakao. Tamo gde nema ljubavi prema dobru i istini, tamo nema nikakvog poštovanja i nikakvog svetog straha, nego postoji samo strah da se ne izgubi čast, dobitak, i ugled, kao i strah od kazne i smrti; koji strah je spoljašnji, i uglavnom deluje na telo i prirodnog čoveka i na njegove misli; dok s druge strane, prethodni strah, ili strah iz poštovanja ili sveti strah, uglavnom deluje na duh to jest, na unutrašnjeg čoveka njegovu savest.

3719. *I reče: Kako je strašno mjesto ovo!* Da ovo označava svetost stanja, vidi se iz značenja straha koji je sveta promena (vidi upravo gore, br. 3718); i pošto u izvornom jeziku reč *strašan* dolazi od reči *strah*, to se njom označava i svetost; i pošto u unutrašnjem smislu strah označava ono što je sveto, kao što je rečeno, istim izrazom u izvornom jeziku označava se divljenje i poštovanje, što je strah iz poštovanja (strahopoštovanje): i iz značenja *mjesto*, što je stanje (vidi gore, br. 3716).

3720. *Ovo je doista kuća Božija!* Da ovo označava Gospodovo carstvo u poslednjem reda, vidi se iz značenja *kuće Božije*. *Kuća Božija* se pominje u mnogim odeljcima Reči, a to u spoljašnjem smislu, ili po smislu slova, označava posvećenu zgradu gde se obavlja bogoštovanje; ali u unutrašnjem smislu, to označava crkvu; a u univerzalnom smislu, nebo; a u najuniverzalnijem smislu, Gospodovo

unuiverzalno nebo; u najvišem smislu, međutim, označava Gospoda Samoga u pogledu Božanskog Ljudskog. U Reči, ponekad čitamo o *kući Božijoj*, ponekad o *hramu*, a ova imaju isto značenje, ali s ovom razlikom – da se kuća Božija pominje tamo gde se govori o dobru; do se *hram* pominje tamo gde se govori o istini. Iz ovoga se jasno vidi da se kućom Božijom označava Gospodova nebeska crkva, a u više univerzalnom smislu nebo nebeskih anđela, a u najuniverzalnijem smislu Gospodovo nebesko carstvo, a u najvišem smislu Gospoda kao Božansko dobro; i da se *hramom* označava Gospodovo duhovno carstvo, a u više univerzalnom smislu nebo duhovnih anđela, a u još više univerzalnom smislu Gospodovo duhovno carstvo, a u najvišem smislu, Gospoda kao Božansku istinu (vidi br. 2048). Razlog što *kuća Božija* označava nebesko, koje je od dobra, a *hram* duhovno koje je od istine, je u tome što u Reči *kuća* označava dobro (br. 710, 2234, 2234, 2559, 3128, 3652); a isto tako zato što su kod pradrevnih ljudi kuće bili sagrađene od drveta, jer drvo označava dobro (br. 643, 1110, 2784, 2812); dok *hram* označava istinu, zato što su hramovi bili sagrađeni od kamena; a da *kamenje* označava istine, može se videti gore, br. 643, 1296, 1298). Da drvo i kamen imaju ovakva značenja, nije samo vidljivo iz Reči gde se oni pominju, nego i iz predstava u drugom životu; jer oni koji veruju da se nebo zaslužuje dobrim delima, njima se čini da seku drvo, a oni koji veruju da se zaslužuje znanjem istina, u tome što smatraju da su više upoznati s istinama od ostalih, njima se čini da tešu kamenje; što sam često video. Ovime sam se uverio da je to značenje drveta i kamena, naime, da drvo označava dobro, a kamen istinu; kao i iz iskustva (u drugom životu), da kad se ugleda drvena kuća, pokazuje se ideja dobra, a kada se vidi kuća od kamena, pokazuje se ideja istine; o čemu su me anđeli poučili. To je razlog da kada se u Reči pomene kuća Božija, anđelima se predstavlja ideja dobra, a dobro je onakvo o kakovom se dobru govori na tome mestu, a kada se pominje hram, predstavlja se ideja istine, a istina je takva kao što je ona o kojoj se govori. Iz ovoga se ponovo može zaključiti koliko su duboke i sasvim sakrivene nebeske tajne u Reči. Razlog da se *kućom Božijom* ovde označava Gospodovo carstvo u poslednjem reda, je to što se govori o Jakovu, koji predstavlja Gospodovo Božansko Prirodno, kao što je gore često pokazano. Prirodno je poslednje reda, jer u ovome se završavaju sve unutrašnje stvari, koje su tu zajedno, pa se bezbojne

stvari vide kao jedna, pa stoga je to u relativnoj tami. Ova relativna tama je razmatrana nekoliko puta do sada.

3721. *I ovo su vrata nebeska.* Da ovo označava poslednje gde se red završava, a preko kojeg poslednjeg po izgledu postoji ulaz iz prirode, vidi se iz značenja *vrata*, što je nešto kroza šta se ulazi i izlazi. Da ovo označava poslednje u čemu se red završava, je stoga što se ovde govori o prirodnom koje je ovde predstavljeno Jakovom. (Šta se označava *vratima*, jasno je iz onoga što je već rečeno i onoga što sledi, br. 2851, 3187; a da je Prirodno ono što je poslednje u redu, vidi se iz onoga što je navedeno, br. 775, 2181, 2987-3002, 3020, 3167, 3483, 3489, 3576, 3671). Da preko ovoga poslednjeg postoji po izgledu ulaz od prirode, je stoga što preko prirodnog čovekovog uma stvari iz neba (to jest, od Gospoda) utiču u i silaze u prirodu; a preko istoga uma stvari prirode se uspinju (br. 3702); ali da je ulaz samo po izgledu od prirode preko prirodnog uma u unutrašnje stvari, može se videti iz onoga što je često rečeno i pokazano gore. Čoveku izgleda kao da svetski predmeti ulaze preko telesnih ili spoljašnjih čula, i utiču na unutrašnje stvari; te da na taj način postoji ulaz od poslednjeg reda u ono što je unutra; ali da je ovo samo izgled, jasno je iz opšteg pravila da posteriorne stvari nemogu da utiču i priorne; ili što je isto, niže u više; ili što je isto, spoljašnj stvari u unutrašnje, ili što je isto, svetske i prirodne stvari u stvari neba i duha; jer su prve grublje prirode, a druge čistije prirode; grublje stvari spoljašnjeg ili prirodnog čoveka nastaju i opstoje od onih koje pripadaju unutrašnjem ili racionalnom čoveku; a ove ne mogu da utiču na čistije stvari, nego na njih utiču čistije stvari. Kaav je slučaj s ovim influksom (uticajem), iako se po izgledu i po obmani čini da je sasvim drugačuije, to će po Božanskoj milosti Gospodovog, biti rečeno kasnije kada se bude govorilo o influksu. Iz ovoga se može reći da preko poslednjeg u čemu se završava i zatvara red, postoji po izgledu ulaz od prirode (*prim.prev. čoveku, čiji viši um nije otvoren, izgleda da ono što je u njegovom unutrašnjem umu, dolazi iz prirode preko njegovih telesnih čula. Istina je obrnuta; sve u prirodi dolazi od unutrašnjih ili duhovnih stvari, i završava se, a ne počinje kako se čoveku čini, u prirodnim ili svetskim stvarima*).

3722. Stihovi 18,19. *U usta Jakov u jutro rano i uze kamen što bješe metnuo sebi pod glavu, i utvrdi ga za spomen i preli ga uljem. I prozva ono mjesto Betel (Vetili),*

a pređe bješe ime onome gradu Luz. Usta Jakov rano u jutro, označava stanje prosvetljenosti; i uze kamen, označava istinu; i uze kamen što bješe metnuo sebi podglavu, označava nešto preko čega postoji komunikacija sa Božanskim; i utvrdi ga zaspomen, označava svetu granicu; i preli ga uljem, označava sveto dobro iz čega je potekla (komunikacija?); i prozva ono mjesto Betel (Vetilj), označava kvalitet stanja; a pređe bješe ime onome gradu Luz, označava kakvo je bilo prethodno stanje.

3723. Stih 18. *I usta jakov u jutro rano.* Da ovo označava stanje prosvetljenja, jasno je iz značenja ustati rano, što je stanje prosvetljenosti (vidi br. 3458); jer kad se u Reči pomene *ustajanje*, tu se podrazumeva nešto što je uzdignuto (br. 2401, 2785, 2912, 2927, 31719); a jutro označava dolazak nebeske svetlosti. Tako u ovom slučaju označava da je došlo do izdizanja iz tame u svetlost, a to je prosvetljenje.

3724. *I uze kamen.* Da ovo označava istinu, jasno je iz značenja kamena, a to je istina (br. 1296,1298,3720).

3725. *Što bješe metnuo sebi pod glavu.* Da ovo označava ono preko čega postoji komunikacija sa Božanskim, jasno je iz značenja *ispod glave (ili podrške vratu)*, a što je komunikacija najopštije vrste, o kojoj vidi gore (br. 3695).

3726. *I utvrdi ga za spomen.* Da ovo označava svetu granicu, vidi se iz značenja spomena (stuba, spomenika), o čemu u onome što sledi. Kakav je ovaj slučaj, može se videti iz onoga što se događa ranije; naime, da je predmet razmatranja red po kojemu je Gospod učinio Svoje Prirodno Božanskim; a u reprezentativnom smislu, kako Gospod čini novim ili kako preporuča čovekovo Prirodno. Priroda ovoga reda bila je često iznesena i pokazana; naime, da dok se čovek nanovo rađa, i dok se drži (smatra) da je istina na prvome mestu, red je izokrenut; i da se on (red) vraća u pravo stanje onda kad se čovek nanovo rodi, i kada se dobro se postavlja na prvo mesto, a istina na poslednje (vidi br, 3325, 3330, 3332, 3336, 3548, 3556, 3563, 3570, 3576, 3603, 3688). Ovo je bilo predstavljeno lestvama po kojima su se anđeli penjali i spuštali (br. 3701). Sada se govori o penjanju (uzdizanju), naime, tu se počinje od poslednjeg u redu (o čemu vidi gore, br. 3720, 3721); u ovome stihu istina je ta koja je u poslednjem reda. Upravo ovo poslednje

reda naziva se svetom granicom, a označeno je kamenom koji je Jekov koristio da nasloni glavu i koji je postavio za spomen. Da je istina poslednje reda (u redu), može se videti iz toga što dobro ne može da se završi u dobrom, nego u istini, jer je istina prijemnik dobra (br. 2261, 2434, 3049, 3068, 3180, 3318, 3387, 3470, 3370). Dobro u čoveku bez istine, to jest, bez povezanosti s istinom, slično je dobru kod male dece, koja još nemaju ni malo mudrosti, jer nemaju inteligencije (razumevanja); ali kako dete napreduje prema odraslom dobu, ono prima istinu od dobra, odnosno onoliko koliko se istina u njemu povezuje s dobrom, toliko ono postaje čovek. Ovo pokazuje da je dobro prvo u redu, a istina poslednje; a to znači da čovek treba da počne od reči-znanja, koje su istine prirodnog čoveka, a posle od doktrinarnih stvari, koje su istine duhovnog čoveka u njegovom prirodnom, kako bi bio uveden u inteligenciju mudrosti (inteligenciju koja vodi u mudrost); to jest, da uđe u duhovni život preko čega čovek postaje čovek (u pravom smislu) (br. 3504). Na primer, (on postupna shvata) kako bi čovek kao duhovan (čovek) mogao da voli bližnjega, da on mora prvo da nauči šta su duhovna ljubav i ljubav ka bližnjemu, i ko je njegov bližnji. Pre nego on ovo sazna, on uistinu voli bližnjega, ali on to čini kao prirodan, ne kao duhovan čovek, to jest, on to čini od prirodnog dobra, ne od duhovnog dobra (br. 3470=, 3471); tek onda kada on ovo sazna (nauči), tada se duhovno dobro od Gospoda može usaditi u njegova saznanja; a ovakav je slučaj sa svim ostalim što se naziva spoznajama ili doktrinarnim stvarima, ili opštim istinama. Kaže se stoga, da se sve ovo dešava da bi se dobro od Gospod moglo usaditi u spoznaje, i da je istina prijemnik dobra. Oni koji imaju ideju o spoznajama da su to apstraktne stvari (slično ideji koju većina ljudi imaju o mislima), ne mogu shvatiti šta znači da se dobro usađuje u spoznaje, i da je istina prijemnik dobra. Ali neka se zna da spoznanja i istine nisu ništa više odvojene (apstraktne) od najčistijih supstanci unutrašnjeg čoveka, to jest, od duha, nego što je vid odvojen (apstratan) od oka, ili sluh od uha kao organa. Postoje čistije supstance, i stvarne supstance, od kojih spoznaje i misli postaju ono što se pokazuje (manifestuje); a čije se promene oblika, kada ožive i kada se izmene kroz influks života od Gospoda, postaju vidljive; a njihova slaganja i harmonije, naporedo i istovremeno, utiču na um, i čine ono što se naziva lepim, prijatnim, i divnim. Sami duhovi kod čoveka su oblici, to jest, oni se sastoje od kontinuiranih oblika, ali čistije prirode, ali koje nisu vidljive telesnom vidu. A pošto ovi oblici ili

supstance nisu vidljive telesnom oku, čovek misli da su spoznanja i misli samo apstraktne stvari (*prim. prev. Apstraktne stvari, znači stvari dovojene od prave stvarnosti. Autor smatra da su one, naprotiv, stvarnost, li stvarnost višega reda*). Otuda potiče ludilo našega doba – da ljudi ne veruju da imaju duh unutar sebe, duh koji će živeti posle smrti tela, dok je u stvari duh supstanca stvarnija nego što je materijalna supstanca tela; šta više, ako ćete verovati, duh je, kada se oslobodi telesnih stvari, samo to očišćeno telo za koje mnogi kažu da će ga imati na Poslednjem Sudu, kada veruju da će ponovo ustati. Da duhovi, ili što je isto, duše, imaju telo, da vide jedni druge kao u svetlu dana, da razgovaraju, i da čuju jedni druge, i da osećaju (dodir?) više nego dok su bili u telu ili na svetlu, može se videti jasno iz onoga što je obilno izneseno gore iz iskustva.

3727. U pogledu spomenika (stuba), da on označava svetu granicu, to jest poslednje reda, to dolazi od toga što su pradrevni ljudi postavljali kamenje kao granice, obeležavajući na taj način imanje i nasledstvo jedne osobe od druge, pa su ti kamenovi bili znakovi i svedoci granica na tome mestu. Pradrevni ljudi, koji su dok su gledali svaki predmet i svaki spomenik (stub), mislili o nečemu nebeskom i duhovnom (br.1977,2995), pred ovakvim stubovima koje su postavljali, mislili su o poslednjem u čoveku, a to je o poslednjem reda, što je istina u prirodnom čoveku. Drevni, koji su bili posle potopa, primili su ovo od pradrevnih ljudi koji su bili pre potopa (br. 920, 1409, 2179, 2896, 2897), te su počeli da smatraju takve kamenove svetima, kamenove koji su bili postavljeni kao granice, jer kao što je rečeno, oni su označavali svetu istinu koja je u poslednjem reda. Oni su takve kamenove nazivali *stupovima*; otuda je došlo to da su ti stupovi uvedeni u bogoštovanje, i da su ih podizali tamo gde su bili njihovi lugovi (šumarci), da bi ih posle imali i u hramovima, i da su ih preivali uljem, o čemu će nešto biti rečeno u onome što sledi. Jer se bogoštovanje Drevne Crkve sastojalo od opažanja i značenja pradrevnih ljudi koji su bili pre potopa, kao što se vidi iz odlomaka koji su upravo navedeni. Pošto su pradrevni ljudi razgovarali s anđelima i s njima se družili dok su bili na zemlji, oni su primali pouku iz neba da kamenovi označavaju istinu, a da drvo označava dobro (vidi gore, br. 3720). To je razlog da stupovi označavaju svetu granicu, to jest istinu koja je u poslednjem reda u čoveku: jer dobro, koje se uliva preko unutrašnjeg čoveka od Gospoda, završava se u

spoljašnjem čoveku, to jest u istini u unutrašnjem čoveku. Čovekova misao, govor, i delo, koje su stvari poslednjeg u redu, samo su istine od dobra, pošto su one slike ili oblici dobra; jer one pripadaju čovekovom intelektualnom delu, dok dobro koje je u njima, i od kojega su oni, pripada njegovom voljnom delu. Da su stupovi podizani kao znak i kao svedok, a isto tako i radi bogoštovanja; i da, u unutrašnjem smislu, označavaju svetu granicu, ili istinu u čovekovom Prirodnom koje je poslednje reda, može se videti iz drugih odlomaka u Reči, kao iz sledećih, gde se govori o zavetu (veri) između Labana i Jakova: *Nego hajde da uhvatimo vjeru, ja i ti, da bude svedočanstvo (svjedok) između tebe i mene. I Jakov uze kamen i utvrdi ga za spomen. I još reče Laban Jakovu: gledaj ovu gomilu i gledaj ova spomenik, koji podigoh između mene i tebe. Svjedok je ova gomila i svedok je ovaj spomenik; da ni ja ne ću prijeći preko ove gomile (granice) k tebi ni ti k meni da ne ćeš prijeći preko ove gomile i spomenika ovoga ovdje (XXXI.44,45,51,52).*

Da se u ovome odlomku stup označava istinu, videće se u objašnjenju odlomka. Kod *Isaije: U to će vrijeme biti pet gradova u zemlji Egipatskoj koji će govoriti jezikom Hananskim i zaklinjati se Jehovom nad vojskama; jedan će se grad zvati Aheres. U to će vrijeme biti oltar Jehovin u zemlji Egipatskoj, i spomenik Jehovin u zemlji njezinoj. I biće znak i svedočanstvo Jehovi nad vojskama, u zemlji Egipatskoj (XIX.18-20).*

Egipat označava reči - znanja koja pripadaju prirodnom čoveku; oltar, Božansko bogoštovanje u opšte, jer u drugoj Drevnoj Crkvi, koja je počela s Eberom, oltar je bio prvi reprezentativ bogoštovanja (br. 921,1343,2777,2811); *posred zemlje Egipatske* označava ono što je prvo i najdublje u bogoštovanju (br. 2940,2973,3436); a *stup*, istinu koja je poslednje reda u prirodnom. Da je ovo granica za znak i za svedočanstvo, to je jasno. Kod *Mojsija: I napisa Mojsije riječi Jehovine, i ustavši rano načini oltar pod gorom i dvanaest stupova z dvanaest plemena Izrailjevih (XXIV.4).* Ovde na sličan način oltar je bio predstava sveg bogoštovanja, i to dobra bogoštovanja; dok su dvanaest stupova predstavljali istinu koja je od dobra u bogoštovanju. (Da dvanaest označava sve stvari istine u jednom skupu, može se videti gore, br. 577, 2089, 2129, 2130, 3272); da dvanaest plemena na sličan način označavaju sve stvari istine crkve, biće po Gospodovoj Božanskoj milosti pokazano u sledećem poglavlju. Pošto su oltari bili

predstave celog dobra bogoštovanja, i pošto je Jevrejska Crkva bila ustanovljena kako bi predstavljala nebesku crkvu koja je priznavala samo onu istinu koja je poticala od dobra, a koja se nazivala nebeska istina – jer nije bila voljna da odvajaju istinu od dobra, tako da nije htela ni da pomene veru ili istinu ako nije mislila na dobro, i to sve od dobra, br. 202, 337, 2069, 2715, 2718, 3246), stoga je postojala predstava (reprezentativ) istine preko kamenja na oltaru, te je bilo zabranjeno predstavljati je (istinu) stupovima da se ne bi na taj način istina odvajala od dobra, i kako bi se ustanovilo reprezentativno bogoštovanje umesto dobra. Iz ovoga razloga, napisano je kod *Mojsija: Ne sadi luga (šume) ni od kakijeh drveta kod oltara Jehove Boga svojega, koji načiniš; i ne podiži nikakoga lika; na to mrzi Jehova Bog tvoj (Zak. Ponovljeni XVI.21,22)*. Klanjati se istini odvojeno od dobra, ili veri odvojeno od ljubavi ka bližnjemu, protivno je Božanskom, jer je protivno redu, i to je označeno zabranom, *ne ćeš saditiluga ni od kakijeh drveta kod oltara Jehove Boga tvojega*. No i pred toga, oni su podizali stupove, i to je predstavljalo stvari koje se protive redu, kao što se vidi kod *Osije: Izrailj je prazna loza vinova, ostavlja rod za se; što više roda ima, to više umnožava oltare; što mu je bolja zemlja, to više kiti likove. Srce im je razdijeljeno. Za to su krivi; on će oboriti oltare njihove, polomiće likove njihove (X.1,2)*. U *prvoj knjizi o Carevima: I Juda činjaše što je zlo pred Jehovom; i grijesima svojim koje držahu dražaše ga sve većma nego oci njihovi svijem što činiše. Jer i oni načiniše sebi visine i stupove i lugove na svakom visokom humu i pod svakim zelenim drvetom (XIV.22,23)*. U *drugoj knjizi o Carevima: Sinovi Izrailjevi podigoše stupove i lugove na svakom brdu visokom, i pod svakim zelenim drvetom (XVII.10)*. Opet: Za to što su Neznabošci po predaji verovali da je svetost bogoštovanja predstavljena oltarima i stupovima, a bili su u zlu i obmani, stoga su se oltarima kod Neznabožaca označavala zla bogoštovanja, a stupovima, obmane; iz ovoga razloga bilo je zapovedeno da se razruše. Kao kod *Mojsija: Srušite njihove oltare, i polomite njihove stupove, i posecite lugove njihove (Izlazak XXXIV.13; Zak. Ponovljeni VII.5; XII.3)*. Opet: *Nemoj se klanjati bogovima njihovijem niti im služiti, ni činiti ono što oni čine, nego ih sasvijem obori i likove njihve sasvijem izlomi (Izlazak XXIII.24)*. Bogovima nacija (Neznabožaca) označene su obmane; njihovim delima, zla; izlomi njihove stupove, označava srušiti bogoštovanje koje dolazi od obmana. Kod *Jeremije: I izlomiće stupove u domu sunčanome što je u zemlji Egipatskoj, i kuće bogova Egipatskih popaliće*

*ognjem (XLIII.13). Kod Jezikilja: Navukodonosor car vavilonski kopitama konja svojih izgaziće sve ulice tvoje, pobiće narod tvoj mačem, i stupovi sile tvoje popadaće na zemlju (XXVI.11). Ovde se govori o Tiru. Navukodonosor car vavilonski označava ono što uzrokuje pustošenje (br. 1327); kopita konjska označavaju najniže intelektualne stvari, kao što se reči-znanja od samih čulnih stvari; da kopita označavaju najniže stvari Gospodove Božanske milosti, može se potvrditi na drugome mestu; konji označavaju intelektualne stvari (br. 2760.27629; ulice, istine, a u obrnutom smislu, obmane (br. 2336); izgaziti je srušiti spozanja istine, koja je označena *Tirom*. Da Tir, akoji je predmet o kme se ovde goori, označava spoznaje istine, može se videti gore, br. 1201); pobiti narod mačem, označava srušiti istine onim što je lažno. (Da se narod odnosi na istinu, može se videti gore, br. 1250, 325, 3581; i da mač označava obamnu koja vojuje, br. 2799). Iz ovoga svega se može videti šta se podrazumeva pod *oboriti silne stupove na zemlju*. Da se silni (jaki) odnosi o na istinito i na lažno, isto tako je vidljivo u Reči.*

3728. *I preli ga (glavu kamena) uljem*. Da ovo označava sveto dobro, vidi se iz značenje ulja, što je nebeska ljubav, ili dobro (vidi br. 3009); i iz značenja *glave*, a to je ono što je više, ili što je isto, ono što je unutrašnje. Da je dobro više, ili unutrašnje, a da je istina niže, ili spoljašnje, pokazano je gore mnogo puta. Iz svega ovoga vidi se šta je bilo označeno drevnim obredom prelivanja uljem stupa, to jest, bilo je označeno da istina ne treba da bude bez dobra, nego treba da bude od dobra, to jest, da dobro treba da vlada kao što glava vlada nad telom; jer istina bez dobra nije istina, nego samo zvuk bez života, koji se izgubi sam od sebe. U drugom života (istina) se isto tako izgubi kod onih koji misle da znaju istinu ili stvari nauka vere, kao i stvari nauka ljubavi, ako ne žive životom dobra, i ako njihova istina ne dolazila od dobra. Otuda ni crkva ni crkva ako se u njoj istina odvaja od dobra, to jest vera od ljubavi prema bližnjemu; nego samo ako istina dolazi od dobra, ili vera od ljubavi ka bližnjemu. Upravo je ovo označeno rečima koje je Gospod rekao Jakovu: *Ja sam Bog od Betela (Vetilja), gdje si prelio kamen, i učinio Mi zavjet (Postanje XXXI.13)*. I onim što je ponovo rečeno: *A Jakov metnu spomenik (kamenu stup) na istome mjestu gdje mu Bog govori, spomenik od kamena, i pokropi ga kropljenjem, i preli ga uljem (Postanje XXXV.14)*. Kropljenjem

kamenog stupa uljem označeno je Božansko dobro vere; a prelivanjem uljem, Božansko dobro ljubavi. Svako može da vidi da bi prelivanje kamena uljem bilo nešto smešno i idolopolonično kada ne bi označavalo nešto nebesko i duhovno.

3729. *Stih 19. I prozva ono mjesto Betel (Vetilj).* Da ovo označava kvalitet stanja, jasno je iz značenja *imena i prozvati imenom*, što je kvalitet (br. 144, 145, 1754, 1896, 2009, 2724, 3006, 3321). Kvalitet stanja je ono što je označeno *Betelom*. U izvornom jeziku *Betel* znači *kuća Božija*; a da je to dobro u posljednjem reda, može se videti gore (br. 3720).

3730. *A pređe bješe ime onome gradu Luz.* Da ovo označava kvalitet prethodnog stanja, vidi se iz značenja *imena*, što je kvalitet (vidi upravo gore, br. 3729); i iz značenja *grada*, što je nauk istine (br. 402,2268,2449,2712,2912,3216). U izvornom jeziku *Luz* znači recesiju (otpadanje), to jest razdvajanje, do kojega dolazi kada se nauk istine postavi na prvo mesto, a dobro je zanemareno, to jest kada je istina sama u posljednjem reda; ali kada je istina zajedno s dobrom u posljednjem reda, tada nema recesije (otpadanja) ili razdvajanja, nego porasta i spajanja. To je kvalitet stanja koje je označeno *Luzom*.

3731. *Stihovi 20-22. I učini Jakov zavjet govoreći: ako Bog bude sa mnom i sačuva me na putu kojim idem i da mi hljeba da jedem i odijela da se oblačim. I ako se vratim na miru u dom oca svojega, Jehova će mi biti Bog. I učini Jakov zavjet govoreći, označava stanje providenja; ako Bog bude sa mnom i sačuva me na putu kojim idem, označava neprekidno Providenje; i ako mi da hljeba dajem, označava čak i povezivnje s Božanskim dobrom, i odijela da se oblačim, označava povezivanje sa Božanskom istinom; i ako se vratim u miru u dom oca svojega, označava čak i savršeno jedinstvo; Jehova će mi biti Bog, označava da i Božansko prirodno treba da postane Jehova; a kamen ovaj koji utvrdih zaspomenik (stup), označava istinu koja je poslednje (reda); i biće kuća (dom) Božija, označava ovde kao i pre, Gospodovo carstvo u posljednjem reda, u kojemu su više stvari kao u svojoj kući (svome domu); i što mi god daš, od svega ću desetodati tebi, označava da će učiniti sve stvari Božanskim u opštem i u posebnom, Svojom vlastitom moći.*

3732. Stih 20. *I učini Jakov zavjet.* Da ovo označava stanje Proviđenja, očito je iz značenja *zavetovati se*, što je u unutrašnjem smislu hteti da Gospod proviđa, a stoga u najvišem smislu, u kome se govori o Gospodu, stanje Proviđenja. Da u unutrašnjem smislu *zavetovati se* označava hteti da Gospod proviđa, je stoga što u zavetu postoji želja i osećanje da se desi ono što se hoće; stoga, da Gospod providi (da Gospod priskrbi). Tu se nalazi i obećanje, i u isto vreme obaveza na strani čoveka, da on po njoj postupi ako se desi ono što je predmet njegove želje; kao ovde u slučaju Jakova, da mu Jehova bude Bog, i da kamen koji je postavio bude kuća Božija, i da daje desetak od svega što on dobija, ako ga Jehova sačuva na putu kojim ide, i ako mu da (providi) hleba da jede i odeće da se obuče, i ako se vrati u miru u dom oca svojega. Ovo pokazuje da su uno vreme (dane) zaveti bili posebni ugovori, naročito u vezi sa priznavanjem Boga koji bi postao njihov Bog pod uslovom da im da ono što žele, i da Mu se uzvрати nekim darom ako On providi (priskrbi, pripremi). Iz svega ovoga vidi se kakvi su bili očevi Jevrejske nacije, po tome kakav je bio Jakov koji još nije bio priznao Jehovu, koji je još bio neodlučan da li da prizna Njega ili nekog drugog Boga. To je bilo nešto posebno u toj naciji, čak od vremena njihovih otaca, da je svaki želeo svog vlastitog Boga, pa ako se i klanjao Jehovi, to je bilo samo klanjanje nekom Bogu koji se naziva Jehova, i koji se u to vreme razlikovao od bogova drugih nacija, tako da je njihovo bogoštovanje čak i u ovom pogledu bilo idolopoklonično; jer klanjanje samom imenu, čak i imenu Jehovinom, samo je idolopoklonstvo (br. 1094). Isti je slučaj i s onima koji se nazivaju Hrišćanima i koji kažu da se klanjaju Hristu, ali ne žive po njegovim zapovestima; ovi Mu se klanjaju kao idolopoklonici, jer se klanjaju samo Njegovom imenu, jer to je lažni Hristos kojemu se klanjaju; o kojem lažnom Hristu, vidi Mateja XXIV.23,24 (br.3010).

3733. *Ako Bog bude sa mnom, i sačuva me na putu kojim idem.* Da ovo označava neprekidno Božansko, jasno je iz značenja *Bog sa* bilo kim, i sačuva ga na putu kojim ide, što je neprekidno Božanski, jer ovo se odnosi na Gospoda koji je u samoj suštini života Jehova; tako da je Njegov ceo život od najranijeg detinjstva do kraja, bio neprekidno Božanski, sve do savršenog sjedinjenja Ljudske Suštine sa Božanskom Suštinom.

3734. *I ako mi da hljeba da jedem.* Da ovo označava da će to ići čak do spajanja s Božanskim dobrom, jasno je iz značenja *hljeba*, što je nebesko i duhovno dobro koje je od Gospoda, a u najvišem smislu Gospod Sam kao Božansko dobro (276, 680, 1798, 2165, 2177, 3464, 3478); i iz značenja *jesti*, što je biti u komunikaciji, biti usvojen, i povezan (br. 2187, 2343, 3168, 3464, 3513, 3596).

3735. *I odijela da se oblačim.* Da ovo označava povezanost sa Božanskom istinom, jasno je iz značenja *odeće*, što je istina (br. 1073, 2576), a u ovom slučaju Božanska istina, jer se govori o Gospodu; i iz značenja *oblačiti se*, što znači usvojiti i povezati. Priroda unutrašnjeg smisla Reči može se videti iz ovih i ovakvih značenja, naime, kada se govori o hlebu i odeći u smislu slova, kao i kada se o ovome govori u istorijskom značenju, kao ovde – *ako mi Bog da hljeba da jedem i odijela da se obučem*, anđeli koji su kod čoveka u isto vreme ne misle o hlebu, nego o dobru ljubavi, a u najvišem smislu o Gospodovom Božanskom dobru; niti misle o odeći, nego o istini, a u najvišem smislu o Gospodovoj Božanskoj istini. Ovakve stvari kao što su ove u smislu slova, njima su samo predmeti koji predstavljaju ono o čemu oni misle u vezi sa nebeskim i Božanskim stvarima; jer ovakve stvari su prijemnici (posude) koje su u poslednjem reda. Tako kada čovek u svetom stanju misli o hlebu, na primer o hlebu kod Svete Večere, ili o hlebu svagdašnjem u Gospodnjoj Molitvi, tada misao kod čoveka služi anđelima koji su s njim, kao predmet koji predstavlja njihovo razmišljanje o dobru ljubavi koja je od Gospoda; jer anđeli ne shvataju kao čovek ono o hlebu, nego umesto toga misle o dobru, jer je takva korespondencija (saobraznost). Na sličan način, kada u svetom stanju čovek misli o odeći, anđeli misle o istini; a tako je i sa svim ostalim u Reči. Ovo pokazuje prirodu povezivanja neba i zemlje preko Reči, naime, da je čovek koji čita Reč na svet način, u takvoj saobraznosti (korespondenciji) povezan usko s nebom, a preko neba s Gospodom, iako čovek tada misli samo o onome u Reči što je u njenom smislu slova. Sama svetost koja je tada u čoveku, potiče od influksa nebeskih i duhovnih misli i osećanja, kakva imaju anđeli. Da bi mogao postojati takav influks (uticaj), i takva povezanost čoveka sa Gospodom, Gospod je ustanovio Svetu Večeru u kojoj se izričito kaže da su hleb i vino Gospod; jer Gospodovo telo označava Njegovu Božansku ljubav, i uzajamnu ljubav u čoveku, ali onakvu kakva je kod duhovnih anđela. Iz ovoga je vrlo jasno koliko puno

Božanskog ima u svemu u Reči, iako čovek ne zna, kakvoga je to kvaliteta. Ali oni koji su u svetu bili u životu dobra, posle smrti stiču spoznanja i opažanja svih ovih stvari; jer oni tada odbacuju svetske i telesne stvari, i obače se u nebeske; i tada imaju duhovnu i nebesku ideju (o tome) kao što je imaju anđeli.

3736. Stih 21. *I ako se vratim u miru u dom oca svojega.* Da ovo označava čak do savršenog sjedinjenja, vidi se iz toga što je *dom oca mojega*, kada se odnosi na Gospoda, Božansko Samo u kojemu je Gospod bio od samog začeca, da će se vratiti u taj dom, to jest, vratiti se Božanskom dobru koje se naziva *Ocem*. Da je ovo dobro *Otac*, može se videti gore (r. 3704); a da je *vratiti se u taj dom* biti sjedinjen, vidi se samo po sebi. Na isto se misli kada je Gospdo kazao da je On došao od Oca i da je došao na svet, i da se ponovo treba da ide Ocu; a to znači, da se pod *došao od Oca* misli na to da je Božansko samo uzelo na Sebe Ljudsko; a sa *došao na svet*, da je On bio čovek; i da se *vraća Ocu*, znači da će sjediniti Ljudsku Suštinu s Božanskom Suštinom. Isto je označeno ovim Gospodovim rečima kod Jovana: *Kad vidite sina čovječijega da odlazi gore gdje je prije bio (VI.62).* Opet: *Znajući Isus da mu sve Otac dade u ruke, i da od Boga iziđe, i k Bogu ide. Dječice! Još sam malo s vama, tražićete me, i kao što rekoh Jevrejima (Židovima): kuda ja idem vi ne možete doći, i vama govorim sad ((XIII.3,33).* Opet: *A sad idem onome koji me posla, i niko me od vas ne pita: kuda ideš? Bolje je za vas da ja idem: jer ako ja ne odem, Utješitelj ne će doći k vama; ali ako odem, poslaću ga k vama. Još malo, i ne ćete me vidjeti, i opet malo, pa ćete me vidjeti: jer idem k Ocu. A nekoji od učenika njegovih rekoše među sobom: šta je to što nam kaže: još malo, i ne ćete me vidjeti, i opet malo, pa ćete me vidjeti? I: ja idem k ocu? (XVI.5,7,16,17).* Opet: *Iziđoh od Oca, i dođoh na svijet; i opet ostavljam svijetm, i idem k Ocu (XVI.28).* U ovim odlomcima, *ići k Ocu* je sjediniti Ljudsku Suštinu sa Božanskom Suštinom.

3737. *Jehova će mi biti Bog.* Da ovo označava da je i Božansko Prirodno bilo takođe Jehova, vidi se iz značenja niza stvari u najvišem unutrašnjm smislu, koji govori o sjedinjenju Gospodovog Ljudskog s Njegovim Božanskim; ali da bi se ovo razumelo, misao se mora odvojiti od istorije Jakova i usmeriti ka Gospodovom Božanskom Ljudskom, a u ovom slučaju, Njegovom Božanskom Prirodnom, koje je predstavljeno Jakovom. Samo Ljudsko, kao što je ranije ponavljano, sastoji se od

Racionalnog, koje je u isto vreme unutrašnji čovek, i od Prirodnog, koje je isto što i spoljašnji čovek, a isto tako i njegovo telo, koje služi Prirodnom kao sredstvo ili kao spoljašnji organ radi života u svetu, a koje preko Prirodnog služi Racionalnom, i pored toga, preko Racionalnog, služi Božanskom. Zato što je Gospod došao u svet kako bi celo svoje Ljudsko učinio Božanskim, i to prema Božanskom redu; a pošto je Gospodovo Prirodno predstavljeno Jakovom, i njegovim životom došljaka, u najvišem smislu, to označava način na koji je Gospod učinio Svoje Prirodno Božaskim, pa se stoga ovde kaže, *ako se vratim u miru u dom Oca svojega, Jehovaće mi biti Bog*, to se ovde označava sjedinjavanje Gospodovog Ljudskog s Njegovim Božanskim, i da On treba da i u pogledu Božanskog Prirodnog postane Jehova, preko sjedinjavanja Božanske Suštine sa Ljudskom, i Ljudske sa Božanskom. Ovo jedinstvo ne treba shvatiti tako da se misli da su to dva različita jedan od drugoga, sjedinjeni ljubavlju, kao otac sa sinom, kad otac voli sina i sin oca; ili kada brat voli brata, ili prijatelj prijatelja; nego kao stvarno sjedinjenje u jedno kako ne bi bili dva nego jedan (kao što Gospod više puta uči); pa stoga što su jedno, stoga je celo Ljudsko Gospodovo Božansko kao Biće (Esse) ili Jehova (vidi br. 1343, 1736, 2156, 2329, 2447, 2921, 3023, 3035).

3738. Stih 22. *A kamen ovaj koji utvrdih za spomen biće dom Božiji.* Da ovo označava da je istina ono što je poslednje, jasno je iz onoga što je gore rečeno (br. 3724,3726), gde se nalaze iste reči,

3739. *Jehova će mi biti Bog.* Da ovo označava Gospodovo carstvo u poslednjem reda, u kojemu su više stvari u svome domu, jasno je iz onoga što je gore rečeno (br. 3720), gde se nalaze iste reči, i dalje iz onoga što je rečeno u br. 3721. A što se tiče viših stvari da su u poslednjem reda kao u svome domu, ovakav je slučaj: Gospod je ustanovio takav red, da više stvari utiču u niže, i da se u njima pokazuju kao u slici, i gde su one zajedno u jednoj opštoj formi, i tako da su u redu od Najvišega, to jest, od Gospoda; iz toga je to, da je slika Gospoda u najdubljem nebu, koje je nebo nevinosti i mira, gde obitavaju oni koji su nebeski; koje se nebo, jer je najbliže Gospodu, naziva Njegovom *slikom*. Sledeće nebo, naime ono koje sledi i koje je nižega stepena, je *prilika* Gospoda, jer se u tome nebu, kao u nečem opštem, pokazuju stvari koje su u najvišem nebu. Poslednje nebo, koje sledi, je situirano na sličan način, jer se opšte i posebne stvari prethodnog višeg

neba pokazuju u njemu, i korespondiraju mu po formi (saobrazne su po obliku). Sličan je slučaj i sa čovekom, jer je on stvoren i načinjen na sliku tri neba. U čoveku postoji najdublje nebo koje na sličan način utiče u ono koje je niže; a ovo opet utiče u ono koje je još niže ili poslednje. Prirodno i telesno je sačinjeno od ovoga influksa (uticaja), i ono opet utiče u ono što je ispod, i na kraju u ono što je poslednje. Na ovaj način postoji povezanost poslednjih stvari s prvima, bez čega ne bi bilo povezanosti s onim što je poslednje, koje zbog toga ne bi moglo da opstoji ni za trenutak. Tako se pokazuje šta znači da su najviše stvari u poslednjim stvarima reda kao u svojoj kući (domu). Da li kažemo stvari više i niže, ili unutrašnje i spoljašnje, to je isto; jer čovekovom vidu se unutrašnje stvari pokazuju kao više; i ovoga razloga čovek zamišlja da je nebo negde visoko, dok je ono u onome što je unutrašnje.

3740. *I što mi god daš, od svega ću deseto dati tebi.* Da ovo označava da je On učinio sve stvari Božanskim u opšte i posebno, i to sve Svojom vlastitom moći, jasno je iz značenja *davati* kada se odnosi na Gospoda, a što znači da je On sve dao Sebi (vidi br. 3705), a to je, da je to sve izvedeno Njegovom vlastitom moći; i iz značenja *davanje desetina, i desetina*, što su dobra i istine koje Gospod pohranjuje u čovekovom unutrašnjem, a koja se dobra i istine nazivaju ostacima (br. 576, 1538, 2260). Kada se ovo odnosi na Gospoda, to su onda Božanska dobra i Božanske istine koje je Gospod pribavio Sebi Svojom vlastitom moći (br. 1738,1906).

NASTAVAK O VELIKOM ČOVEKU I KORESPONDECIJI S NJIM.

3741. Nebesko carstvo je po obliku kao jedan čovek, iz razloga što sve stvari u njemu korespondiraju (saobrazne su sa) Jedinom Gospodu – to jest, Njegovom Božanskom Ljudskom – koje je jedini Čovek (vidi br. 49,288,565, 1894). Iz toga što je saobrazan s Njim (korespondira njemu), nebo se naziva Velikim Čovekom. Od Gospodovog Božanskog u nebu potiču sve nebeske i duhovne stvari koje pripadaju dobru, i sve duhovne stvari koje pripadaju istini. Sve anđeli su oblici, to jest, supstancije koje su sačinjene prema primanju Božanskih stvari koje pripadaju Gospodu. Božanske stvari Gospodove anđeli primaju kao ono što se naziva

nebesko i duhovno, jer je u njima Božanski život, zajedno sa Božanskom svetlošću koja potiče iz toga, i koja dobija oblike već prema tome kako se prima. Od toga dolazi da su oblici i materijalne supstancije kod čoveka takve iste prirode, ali u nižem stepenu, jer su grublje i iz više sastojaka. Da su i ove oblici koji primaju nebeske i duhovne stvari, jasno se vidi iz znakova koji su veoma vidljivi; kao iz misli, koji se uliva u organske oblike jezika, i proizvodi govor; iz osećanja uma, koja se vidljivo pokazuju na licu, i iz volje, koja se preko mišićnih oblika pretvara u dela; i tako dalje. Misao i volja, koji proizvode takve efekte, su duhovne i nebeske (stvari), dok su oblici ili supstancije, koje ih primaju i prenose u dela, materijalne: a očito je da su ove poslednje oblikovane radi primanja onih prethodnih, i tako je jasno da su poslednje poreklom od prethodnih, i da nisu od njih, ne bi mogle postati ono što su.

3742. *I što mi god daš, od toga ću deseto dati tebi.* Da postoji samo jedan život, koji je samo od Gospoda, i da su anđeli, duhovi i ljudi ažsamo prijemnici života, pokazano mi je kroz iskustvo toliko mnogo puta, da o tome nema nikakve sumnje. U nebu postoji opažanje da je ovako, tako da anđeli jasno opažaju influks (uticaj), i kako se on uliva; kao i ponoću i kvalitet njihovog primanja istoga (influksa). Onda kada potpuno osećaju primanje (influksa), tada su mirni i srećni; inače osećaju nemir i određenu nelagodnost. Međutim, njima se život od Gospoda daje na takav način, da oni osećaju kao da život dolazi od njih samih, ali ipak znaju da to nije od njih. To usvajanje Gospodovog života potiče od Njegove ljubavi i milosti prema sveopštoj ljudskoj rasi, što se u tome, da On hoće da Sebe da svakome, sve što je Njegovo, i On im daje onoliko koliko mogu da prime, to jest, onoliko koliko su u dobru života i u životu istine, a to znači onoliko koliko su Njegova slika i prilika. A pošto takvo Božanski nastojanje (napor) neprestane proizlazi o Gospoda, kao što je ranije rečeno, to se ono i prima.

3743. Ali oni koji nisu u ljubavi ka Gospodu i prema bližnjemu, a to su oni koji nisu u životu dobra i istine, ti nisu u stanju da priznaju da postoji samo jedan život koji se uliva, a još manje da je taj život od Gospoda. Svi ovakvi se ljute, čak osećaju i odvratnost, kada im se kaže da ne žive sami od sebe. Ovome je uzrok ljubav prema sebi; i što je zadivljujuće, i pored toga što im se živim iskustvom pokaže u drugom životu da ne žive sami od sebe, iako su tada ubeđeni te kažu da je tako,

ipak posle i dalje ostaju i prvašnjem mišljenju, a to je da zamišljaju da kad bi živeli od nekoga drugoga, a ne od sebe, da bi izgubili svaku prijatnost u svom životu; jer nisu svesni da je upravo istine obratna. To je razlog da rđavi (ljudi , duhovi) usvajaju zlo, jer ne veruju da zla dolaze iz pakla; i da ne mogu da usvoje dobro, jer veruju da dobro pripada njima samima, a ne Gospodu. *(prim. prev. Ovde autor jasno pokazuje kako obmana vodi u zlo i spaja se s njom, i kako zlo vodi u obmanu, i spaja se s njim. U obe situacije dolazi do paklenog braka između obmane i zla, ili obmane i laži).* Uprkos toga, zli (ljudi, duhovi), kao i oni koji su u paklu, jesu (i pored toga) oblici koji primaju život od Gospoda, ali su oni takvi oblici, da ili odbacuju život, ili ga guše, ili izokreću dobro i istinu; i na taj način, dobra i istine, koje pripadaju Gospodovom životu, postaju kod njih zla i obmane. Ovo je slično sunčanoj svetlosti, koja - iako jednostavna i bela - i pored toga je različita kada prođe kroz razne oblike, i na taj način čini lepe i prijatne boje, kao i neke koje nisu lepe i prijatne *(prim. prev, kada ta ista svetlost prođe kroz oblike koji nisu lepi i prijatni).*

3744. Iz svega ovoga sada je jasno šta je priroda neba i šta je razlog da se nebo naziva velikim Čovekom (Maximus Homo); to jest, raznovrsnosti života dobra i istine su u njemu bezbrojne, a one su u skladu sa načinom na koji primaju život od Gospoda. Ove raznovrsnosti se odnose jedne prema drugima kao što se odnose (u čoveku) organi, udovima i utroba, koji su svi oblici koji se neprestano na drugačiji način primaju život od svoje duše, i bolje rečeno, preko svoje duše od Gospoda; a ovi oblici, uprkos njihove raznovrsnosti, svi zajedno sačinjavaju jednioga čoveka.

3745. Kako je velika ova raznovrsnost, i šta je njena priroda, može se videti po raznovrsnosti u ljudskom telu. Poznato je da nijedan organ ili ud nije kao drugi; na primer, da organ vida nije kao organ sluha, a isto važi i za organ mirisa, organ ukusa, kao i organ dodira, od kojih je ovaj poslednji rasprostrt preko celoga tela. Tako je i s udovima – rukama, šakama, slabinama, stopalima, i tabanima; a tako je i sa tkivima koja su u njima, kao u glavi, naime, u mozgu, malome mozgu, produženoj moždini, kičmenoj moždini, i sa svim malim organima, tkivima, i (krvnim) sudovima, i ćelijama od kojih je glava sačinjena; kao i onima koji pripadaju telu a koji su niže od glave, kao što je srce, pluća, stomak, jetra, pankreas, slezena, creva, i bubrezi; kao i onima koji su određeni za rađanje u oba

pola. Poznato je da su svi ovi (organi) različiti po obliku i delovanju; tako neslični da su u stavri različiti. Tako je i s oblicima unutar ovih oblika, a koji su tako tako raznovrsni da ni jedan deo nije kao drugi, i tako su različiti da jedan ne može da zameni drugi, bez neke izmene ma koliko malene. Sve ove stvari kako u opštem tako i u posebnom, saobrzne su nebima, ali na takav način, da telesne i materijalne stvari (kod čoveka) su ono što je duhovno i nebesko (u nebima), i one su saobrsazne (korepondiraju) na takav način, da one potiču od njih i tako se održavaju.

3746. U opšte, sve ove raznolikosti odnose se na stvari glave, abdomena, kao i u organima za rađanje; na sličan način, odnose se na stvari koje su unutrašnje i naone koje su spoljašnje.

3747. Ponekad razgovaram s duhovima o učenim ljudima našega vremena – da oni znaju samo za razliku između unutrašnjeg i spoljašnjeg čoveka, a ovu razliku ne vide zbog razmišljanja u unutrašnjim stvarima misli i osećanja u njima samima, nego samo od Gospodove Reči; i da još uvek ne znaju šta je unutrašnji čovek, i da mnogi još uvek sumnjaju da (unutrašnji čovek) postoji, i ponekd odriču njegovo postojanje, jer oni ne žive životom unutrašnjeg čoveka, nego samo životom spoljašnjeg čoveka; a to je tako i stoga što ih na to navodi sličnost sa divljim životinjama, koje su slične (ljudima) u pogledu organa, utrobe, čula, želja, i osećanja. (U tim razgovorima) rečeno je da učeni (ljudi) znaju manje o ovom nego li prosti, ali da im se čini da znaju više; jer oni raspravljaju o odnosu duše i tela, čak i o prirodi duše, šta je ona; dok prosti znaju da je duša unutrašnji čovek, i da čovekov duh živi posle smrti tela; isto tako, da je stavrni čovek unutar tela. I dalje, rečeno je bilo da učeni više nego prosti misle da su slični divljim životinjama, i pripisuju sve prirodi, a malo šta Božanskom: i dalje, da oni (učeni ljudi) ne misle da jd čovek, za razliku od životinja, sposoban da misli o nebu i o Bogu, i da se zbog toga može uzdignuti iznad sebe, pa stoga da može da se poveže s Gospodom preko ljubavi; i da stoga čovek mora da živi večno. Pa su dodali da su (učeni) u neznanju o tome da sve što pripada čoveku, da je to zavisno od Gospoda preko neba, i da je nebo Veliki Čovek, kojemu su saobrazne sve stvari u čoveku u opštem i u posebnom, a tako isto i sve stvari u prirodi; i da možda kada čuju ili čitaju o ovim stvarima, da im to izgleda kao paradoks, i ako im to iskustvo ne potvrdi, oni

to sve odbacuju kao izmišljotinu, kao što će učiniti i kada čuju da postoje tri stepena života u čoveku, kao što postoje i tri stepena života u nebima, to jest, tri neba; i da je čovek tako saobrazan (korespondira) trima nebima, da kada je u životu dobra i istine, da je tada po ovakvom životu on slika Gospodova, i da je tako isto u slici malo nebo. Bio sam poučen o ova tri stepena života – da se poslednji stepen naziva spoljašnjim ili prirodnim čovekom po kojemu je čovek sličan životinjama u pogledu požuda i fantazija; da je u drugom stepenu života nazvan racionalnim ili unutrašnjim čovekom koji je iznad životinja, jer kroz ovoga on može da misli i hoće ono što je dobro i istinito, i na vlada nad prirodnim čovekom, obuzdavajući i odbacujući požude i njihove fantazije, i da u sebi razmišlja o nebu, to jest, o Božanskom, za šta su divlje životinje nesposobne; i na posletku, da je treći stepen života taj koji je najmanje poznat čoveku, iako je to onaj stepen preko kojega Gospod uliče u racionalni um, iz čega čovek ima sposobnost da misli kao čovek, i da ima savest, i opažanje o tome šta je dobro i istinito, i da se uzdigne prema Gospodu uz pomoć Gospoda. Ali ove su stvari daleko od ideja učenih ljudi našega vremena, koji samo raspravljaju da li nešto postoji; i, sve dokle to čine, ne mogu znati šta postoji, a još manje šta je to.

3748. Bio je jedan duh koji je, dok je živeo u svetu, stekao reputaciju učenog čoveka, a koji je imao istančan genije kako da potvrdi obmane, ali koji je bio vrlo tupav kad je trebalo da potvrdi dobra i istine. Kao što je to pre radio u svetu, on je zamišljao da zna sve; jer ovakvi duhovi misle o sebi da su najmudriji i da od njih nije ništa skriveno; pa onakvi kakvi su bili u životu tela, takvi ostaju i u drugom životu; jer sve stvari koje pripajau nečijem životu, to jest, koje pripadaju njegovoj ljubavi i osećanju, prate ga i s njim su kao što je duša u telu, jer ovo oblikuje i daje kvalitet njegovoj duši. Ovaj je duh k meni prišao, i sa mnom razgovarao; a pošto je bio takav, pitao sam ga, Ko je više inteligentan, da li onaj koji zna mnoge obmane ili onaj koji zna malo istine? Odgovorio je, Onaj koji zna malo istine. Razlog da je dao ovakav odgovor je bio u tome, što je zamišljao da su obmane koje je znao bile istine, i da je zbog toga on mudar. Posle je hteo da razlaže o Velikom Čoveku, kao i o influksu u sve kod čoveka: ali pošto nije ništa o tome shvatao, pitao sam ga kako – dućida je stvar koja se kreće duhovna, a ona koja je pokrenuta da je telesna – kako razume tu činjenicu da misao, koja je duhovna, pokreće celo lice i

pokazuje ceo svoj izraz; a tako isto, kako pokreće sve organe govora, i to prema duhovnom opažanju takve misli; i da volja pokreće mišiće celoga tela, i hiljade mišića po celome telu, i hiljade vlakana svuda, u jedan pokret. Ali on nije znao da da neki odgovor. Tada sam s njim razgovarao o prirodi napora (nastojanja), i pitao ga da li zna da napor uzrokuje pokrete i akcije, i da svi pokreti i aktivnosti mora da u sebi imaju napor kako bi se izrazili i opstojali. On je odgovorio je da ne zna ovo; a onda je bio upitan kako može da želi da raspravlja, kad vidi da ne zna ni prva načela, u kojem slučaju raspravljanje je kao razbacivanje prašine u kojoj nema ništa zajedničko, a to su obmane koje se rasipaju tako da na kraju čovek ništa ne zna, i stoga ništa ni ne veruje.

3749. Neki duh mi je prišao a da ga nisam primetio, i uticao na moju glavu. Duhovi se razlikuju po njihovom influksu (uticaju) na razne delove tela. Pitao sam se ko je i odakle je; pošto je čutao neko vreme, anđeli koji su bili pored mene, rekoše mi da je taj duh jedan od onih koji su uzeti između onih duhova koji su bili s nekim izvanredno učenim čovekom, koji još uvek živi u svetu, a koji je stekao veliku reputaciju zbog svoje učenosti. Data je komunikacija preko ovoga duha kao posrednika s mišlju onoga čoveka. Upitah ovoga duha kakvu ideju taj učeni čovek može da stvori o Velikom Čoveku, kao i o influksu i saobraznosti (korespondenciji). On reče da ovaj nije u stanju da stvori nikakvu ideju. Zatim je bio upitan kakvu ideju taj ima o nebu. Reče, da ovaj nema nikakvu ideju (o nebu), osim svetogrđnih ideja – kao ideju da se tamo uvek svira na instrumentima kao što rade seljaci. A i pored toga, taj čovek je cenjen sa njegove učenosti, i za njega se veruje da zna šta je influks, i šta je duša, i šta je priroda odnosa (duše) sa telom; a možda se veruje i to, da on bolje od drugih ljudi zna šta je nebo. Iz ovoga je jasno kakvi su danas ljudi koji uče druge, naime, da se oni primedbama i teškoćama samo protive dobrima i istinama, iako javno tvrde da čine obrnuto.

3750. Kakvu ideju imaju o nebu oni za koje se veruje da imaju više od drugih komunikaciju s nebom, i da primaju influks iz neba, bilo mi je pokazano u živo (ad vivum). Oni koji se pokazuju iznad glave, to su oni koji su u svetu želeli da im se klanjaa kao božanstvima, a kod kojih je ljubav prema sebi bila narasla do najviše visine, uzastopnim koracima ka moći, i zamišljenom slobodom (koju im je davala ta moć); oni su varalice, pod prividom nevinosti i ljubavi ka Gospodu. Zbog toga

što zamišljaju (fantaziraju) da su visoko, oni izgledaju kao da su visoko iznad glave; ali su u stvari ispod stopala u paklu. Jedan se od ovih duhova spustio do mene; drugi su me obavestili da je taj bio Papa. On je sa mnom razgovarao vrlo učtivo, prvo o Petru i njegovim ključevima, za koje je mislio da ih poseduje. Ali kad je bio upitan kakvu ideju ima o primanju u nebo koga god on hoće, našlo se da ima tako grubu ideju o nebu, da je predstavio neka vrata kroz koja se ulazilo; reče, da otvara ta vrata besplatno sironašnima, ali da bogati moraju da plate, već prema svojim mogućnostima, i da je ono što oni plate sveto. Zapitan da li veruje da oni koje je primio i ostaju tamo, reče da ne zna, ali ako ne ostaju, da oni izlaze. Tada mu je rečeno, da on ne zna kakvi su oni iznutra, to jest da li su dostojni, i da oni mogu da budu i razbojnici, koji treba da budu u paklu. Na to odgovori, da to nije njegova briga, i da ako nisu dostojni, da će izaći. Ali bio je poučen na šta se misli pod Petrovim ključevima, naime, da se misli na veru od ljubavi i ljubav ka bližnjemu; i da pošto samo Gospod daje takvu veru, stoga je Gospod taj koji prima u nebo; i da se Petar ne pokazuje nikome; i da je on jedan običan duh, koji nema više moći od drugih. Ovaj duh je mislio o Gospodu samo toliko, da Mu se treba klanjati jer On daje takvu mić; ali da ako On ne daje takvu moć (primanja u nebo), Njemu se ne treba klanjati. Dalje: razgovarajući s njim o unutrašnjem čoveku, našlo se da o tome ima nečistu ideju. On (bivši Papa) je uživao slobodu, punoću, i prijatnost disanja kada je sedeo na prestolu u svojoj Konzistoriji, i kad je verovao da govori od Duha Svetoga, što mi je bilo pokazano u živo. Bio je doveden u stanje slično onome u kojemu je bio kada je bio tamo prisutan (jer u drugom životu svak može da bude doveden u stanje u kojemu je bio dok je bio u svetu, jer to stanje života ostaje kod njega posle smrti); osetio sam njegovo disanje, onakvo kakvo je tada imao. Bilo je slobodno, i praćeno prijatnošću – lagano, pravilno, duboko, ispunjavajući grudi; ali kada ga se osporavalo (kada se govorilo protivno onome što je on govorio), osetilo se neko kotrljanje i puzanje u njegovom abdomenu, dok je i dalje disao; a kad je mislio da je Božansko ono što uspostavlja(odlučuje), on je opažao to kao tiho disanje, kao da se s tim slaže (prim.prev. kao da se Duh Sveti s tim slaže). Posle je pokazano ko je upravljao ovakvim Papama, naime, da je to bila četa sirena koje su bile iznad glave, i koje su u svetu stekle naviku da se uvlače u sve vrste osećanja, kako bi zapovedale, to jest, da potčine druge samima sebi, i da radi sebe unište svakoga koga mogu; a koje se služe u tu svrhu svetošću i

nevinošću kao sredstvima. One izgledaju plašljive, i deluju oprezno; ali kada se pruži prilika, one srljaju, sebe radi, u okrutnost bez milosti. (*prim.prev. Autor naziva sirenama žene koje manipuliraju druge u svetu svojim spoljašnjim kvalitetima, a koje u drugom životu postupaju sa još više veštine. Njihove se akcije vide, i one bivaju kažnjene u drugom životu. Njih je autor posebno opisao u svom Duhovnom Dnevniku*).

POGLAVLJE DVADESET I DEVETO.

3751. Kao predgovor prethodnom poglavlju, dato je objašnjenje onoga što je Gospod pretkazao kod *Mateje XXIV. 15-18* o poslenjem vremenu crkve. Idući ovim redom, sada će biti otkriveno – kao predgovor ovome poglavlju - ono što je sadržano u sledećim stihovima (19 do 22); naime, u rečima: *A teško trudnicma i dojilicama u te dane. Nego se molite Bogu da ne bude bježan vaša u zimu ni u subotu; jer će biti nevolja velika kakva nije bila od postanka svijeta do sada niti će biti: i da se oni dani ne skrate, niko ne bi ostao; ali izabranijeh radi skратиće se dani oni .*

3752. Niko ne može da shvati značenje ovih reči ako se ne prosvetli kroz unutrašnji smisao. Da ove reči ne govore o rušenju Jerusalima, vidi se iz mnogih stvari u ovome poglavlju, kao iz ove: *I da se dani ovi ne skrate, niko ne bi ostao, ali izabranijeh radi skратиće se dani oni.* Tako isto iz sledećeg: *I odmah će po nevolji dana tih sunce će pomrčati, i mjesec svoju svetlost izgubiti, i zvijezde s neba pasti, i sile nebeske pokrenuti se. I tada će se pokazati znak sina čovječijega na nebu, i tada će proplakati sva plemena na zemlji; i ugledaće sina čovječijega gdje ide na oblacima nebeskim sa silom i slavom velikom (Mateja XXIV.29,30).* I iz drugih odlomaka. Da ove reči ne govore o rušenju sveta, vidi se i iz mnogih stvari sadržanih u istome poglavlju; kao iz ovih: *Koji budu na krovu, da ne silaze uzeti što mu je u kući; i koji je u polju da se ne vraća da uzme haljine svoje. Nego se molite da vaša bježan ne bude u zimu, ili u Subotu.* I iz sledećega: *Biće tada dvoje u polju: jedan će se uzeti, a drugi će ostati; dvije žene će biti za žrvnjem; jedna će se uzeti, a druga ostaviti.* Jasno je da su ove reči rečene o poslednjem vremenu crkve, to

jest, o pustošenju; jer se kaže da će crkva biti opustošena kada u njoj više nema ljubavi ka bližnjemu.

3753. Svako ko misli o Gospodu s poštovanjem i ko veruje da je Božansko bilo u Njemu, i da je On govorio od Božanskog, može da zna i da veruje da se ove reči, kao i ostale koje je Gospod govorio preko kojih je učio, da se ne odnose na jednu naciju samo, nego na celu ljudsku rasu; i ne o njenom svetskom, nego i njenom duhovnom stanju; i da se Gospodove reči odnose na Njegovo carstvo i crkvu, jer ovi su Božanski i večni. Ko god ovako veruje, zaključuje da ove reči: *Teško trudnicama i dojiljama u one dane*; da one ne označavaju one koje su trudne i koje doje; i da reči: *Molite se da vaša bježan ne bude u zimu ili u Subotu*, ne znače nikakvo bežanje zbog svetskih neprijatelja; tako je i s ostalim.

3754. U pretodnim stihovima radi se o tri stanja izokrenutosti dobra i istine u crkvi; u ovome stihu radi se o četvrtom stanju, koje je poslednje. O prvo stanju bilo je pokazano da ljudi više ne znaju šta je dobro i istinito, pa među sobom raspravljaju o dobru i istini, iz čega su proizašle obmane (br. 3354). O drugom stanju, da ljudi počinju da preziru dobro i istinu, pa i da osećanju odvratnost prema njima, tako da preti opasnost da vera u Gospoda iščezne, u onom stepenu u kojem iščezava ljubav ka bližnjemu (br. 3487,3488). O trećem stanju, da je to stanje pustošenja crkve u pogledu dobra i istine (br. 351,3652). O četvrtom stanju, sada ćemo pokazati da je to profanacija (svetogrđenje) dobra i istine. Da se ovo stanje ovde opisuje, može se videti iz svih pojedinosti u unutrašnjem smislu, kao iz sledećih:-

3755. *Ali teško trudnicama i i dojilicama u one dane.* Ovo označava one koji su ispunjeni dobrom ljubavi ka Gospodu i dobrom nevinosti. *Teško (jaoh)* je izraz koji označava opasnost od večne osude; trudnice su oni kod kojih je začeto dobro nebeske ljubavi; *dojilice* su oni lji su u nevinosti; *u one dane* označava stanja u kojima je tada crkva. *Molite se da vaša bježan ne bude u zimu ili u Subotu.* Ovo označava udaljavanje od onih stvari, da se to ne dogodi odjednom, u stanju kada je odviše hladno ili odviše vruće. *Bježan* je udaljavanje od stanja dobra ljubavi i nevinosti, o kojima se maločas govorilo; *bježan u zimu* je udaljiti se od stanja koje je pre hladno; *zima* je onda kada se oseća odvratnost prema ljubavi i nevinosti, koja

odvratnost potiče od ljubavi prema sebi; *bježan u Subotu* je udaljavanje od onih koji su u stanju prevelikke vrućine; *vrućina* je spoljašnja svetost, u kojoj je iznutra ljubav ka sebi i ljubav ka svetu. *Jer će tada biti nevolja velika kakva nije bila od postanja svijeta do sad niti će biti (stih 21)*. Ovo označava najviše stepen izopačenosti i pustošenja crkve u pogledu dobra i istine, što je svetogrđenje (profanacija); jer svetogrđenje onoga što je sveto vodi u večnu smrt, i to je gore stanje od bilo kojeg stanja zla, a utoliko je teža profanacija koliko je su profanisana dobra i istine više unutrašnje vrste; a pošto su ovakva unutrašnja dobra i istine otkrivene i poznate u Hrišćanskoj Crkvi, i pošto suprofanisana, to se kaže da će *tada biti nevolja kakova nije bila od postanja sveta do sada niti će biti. I da se oni dani ne skrate, niko ne bi ostao, ali izabranijeh radi, skratice se dani oni (stih 22)*. Ovo označava udaljavanje onih koji pripadaju crkvi od unutrašnjih dobara i istina ka spoljašnjim (dobrima i istinama) kako bi se spasili oni koji su još uvek u životu dobra i istine; *da se ne skrate dani oni*, označava stanje da se inače niko ne bi spasio; izabranima se označavaju oni koji su u životu dobra i istine.

3756. Da je ovo unutrašnji smisao ovih reči, biće potpuno pokazano – kao to da se *trudnicama* označavaju oni koji su ispunjeni dobrom; a da se *dojilicama* označavaju oni koji su ispunjeni nevinošću; da sa *bježan* označava udaljvanje od dobra i nevinosti; *zimom*, odbojnost (odvratnost) prema takvim dobrima zbog ljubavi prema sebi koja je zahvatila unutrašnje (čovekovo); i da *bježan u subotu*, označava profanaciju, do koje dolazi onda kada je svetost izvana, a ljubav ka sebi i prema svetu iznutra. Ali pošto se slične reči i izrazi pojavljuju i u onome što sledi, to će, po Gospodovoj Božanskoj milosti, njihovo značenje biti pokazano da je isto kao i ovo koje je ovde pokazano.

3757. Ali što se tiče profanacije onoga što je sveto, malo njih znaju šta je to; iako se to može videti iz onoga što je do sada rečeno i pokazano, naime, da su samo oni u stanju da profanišu svete stvari koji ih znaju i priznaju, i koji su ispunjeni dobrom i istinom; ali ne oni koji ih ne priznaju, a još manje oni koji ne znaju za njih (vidi br. 593, 1008, 1010, 1959, 3398); tako da oni koji su unutar crkve mogu da profanišu svete stvari, ali ne oni koji su izvan (br. 2051); da oni koji pripadaju nebeskoj crkvi mogu da profanišu dobra, i da oni koji pripadaju duhovnoj crkvi mogu da profanišu svete istine (br. 3399); da se stoga nisu unutrašnje stvari

otkrile Jevrejima, da ih ne bi profanisali (br. 3398); da najmanje od svih mogu Neznabošci da profanišu (br. 2051): da je praoanacija mešanje i povezivanje dobra i zla, a tako isto istine i obmane (br. 1001, 1003, 2426): da je ovo bilo označeno jedenjem krvi, što je bilo tako strogo zabranjeno u Jevrejskoj Crkvi (br. 1003): da se čovek stoga, koliko je to god moguće, sprečava da prizna i da ima veru od dobra i istine, osim ako može da u njima i ostane (br. 3398. 3402); i da se zbog ovoga takvi drže u neznanju (br. 301-303); i da stoga bogoštovanje postaje spoljašnje (br. 1327, 1328): da se unutrašnje istine ne otkrivaju sve dok crkva nije opustošena, jer se tada dobra i istine više ne mogu profanirati (br. 3398,3399): da je ovo bio razlog da je Gospod tek onda došao u svet (prim. prev. kada je prethodna, to jest, Jevrejska Crkva bila opustošena)(br. 3398): kako je velika opasnost postoji od profanacije onoga što je sveto i što pripada Reči (br. 571, 582).

POGLAVLJE XXIX.

- 1. Tada se podiže Jakov i otide u zemlju istočnu.*
- 2. O obzirući se ugleda studenac u polju; i gle, tri stada ovaca ležahu kod njega, jer se na onome studencu pojahu stada, a veliki kamen bješe studencu na vratima.*
- 3. Ondje se skupljahu sva stada, te pastiri odvaljivahu kamen s vrata studencu i pojahu stada, i poslije opet privaljivahu kamen na vrata studencu na njegovo mjesto.*
- 4. I Jakov im reče: braćo, odakle ste? Rekoše: iz Harana smo.*
- 5. A on reče: poznajete li Labana sina Nahorova? Oni rekoše: poznajemo.*
- 6. A on im reče: je li zdrav? Rekoše: jeste, i evo Rahele kćeri njegove, gdje ide za stadom.*
- 7. I on reče: još je rano niti je vrijeme vraćati stoku, napojte stoku pa idite i pasite je.*

8. *A oni rekoše: ne možemo, dokle se ne skupe sva stada, da odvalimo kamen s vrata studenca, onda ćemo napojiti stoku.*
9. *Dok on još govoraše s njima, dođe Rahela sa stadom oca svojega, jer ona pasijaše ovce.*
10. *A kad Jakov vidje Rahelu kćer Labana ujaka svojega, i stado Labana ujaka svojega, pristupi Jakov i odvali kamen studencu s vrata, i napoji stado Labana ujaka svojega.*
11. *I poljubi Jakov Rahelu, i povikavši zaplaka se.*
12. *I kaza se Jakov Raheli da je rod ocu njezinu i da je sin Rebečin; a ona otrča i javi ocu svojemu.*
13. *A kad Laban ču za Jakova sina sestre svoje, istrča mu na susret, i zagrli ga i poljubi, i uvede ga u svoju kuću. I on pripovijedi Labanu sve ovo.*
14. *A Laban mu reče: ta ti si kost moja i tijelo moje. I osta kod njega cio mjeseca dana.*
15. *Tada reče Laban Jakovu: zar badava da mi služiš, što si mi rod? Kaži mi šta će ti biti plata?*
16. *A Laban imaše dvije kćeri. Starijoj bješe ime Lija, a mlađoj Rahela.*
17. *I u Lije bjehu kvarne oči, a Rahela bješe lijepa stasa i lijepa lica.*
18. *I Jakovu omilje Rahela. Te reče: služiću ti sedam godina za Rahelu, mlađu kćer tvoju.*
19. *A Laban mu reče: bolje tebi da je dam nego drugome, ostani kod mene.*
20. *I odsluži Jakov za Rahelu sedam godina, i učiniše mu se kao nekoliko dana, jer je ljubljaoše.*
21. *I reče Jakov Labanu: daj mi ženu jer mi se navršio vrijeme, da legnem s njom.*
22. *I sazva Laban sve ljude iz onoga mjesta i načini gozbu.*

23. *A u večē uze Liju kćer svoju i uvede je k Jakovu, i on leže s njom.*
24. *I Laban dade Zelfu robinju svoju Liji kćeri svojoj da joj bude robinja.*
25. *A kad bi ujutro, gle, ono bješe Lija; te reče Jakov Labanu: šta si mi to učinio? Ne služim li za Rahelu kod tebe? Za što si me prevario?*
26. *A Laban mu reče: ne biva u našem mjestu da se mlađa udava prije starije.*
27. *Navrši nedjelju dana s tom, pa ćemo ti onda dati i drugu za službu što ćeš služiti još sedam godina drugih.*
28. *Jakov učini tako, i navrši s njom nedjelju dana, pa mu dade Laban Rahelu kćer svoju za ženu.*
29. *I dade Laban Raheli kćeri svojoj robinju svoju Balu da joj bude robinja.*
30. *I tako leže Jakov i s Rahelom, i voljaše (više) Rahelu nego Liju, i stade služiti kod Labana još sedam drugih godina.*
31. *A Jehova videći da Jakov ne mari za Liju, otvori njojzi matericu, a Rahela osta nerotkinja.*
32. *I Lija zatrudnje, i rodi sina, i nadješe mu ime Ruben (Ruvim), govoreći Jehova pogleda na jade moje, sada će me ljubiti muž moj.*
33. *I opet zatrudnje, i rodi sina, i reče: Jehova ću da sam prezrena, pa mi dade i ovoga. I nadješe mu ime Šimun.*
34. *I opet zatrudnje, i rodi sina, i reče: da ako se sada priljubi k meni muž moj, kad mu rodih tri sina. Za to mu nadje ime levije.*
35. *I zatrudnje opet, i rodi sina, i reče: sada ću hvaliti Jehovu. Za to mu nadje ime Juda, i presta rađati.*

SADRŽAJ.

3758. U unutrašnjem smislu ovoga poglavlja *Jakovom* se opisuje Gospodovo Prirodno, kako se dobro od istine u Njemu povezalo (spojilo) sa srodnim dobrom Božanskoga porekla, koje je nazvano *Labanom*; ispočetka preko osećanja spoljašnje istine, koja je *Lija*; a onda preko osećanja unutrašnje istine, koja je *Rahela*.

3759. Posle, preko rođenja četiri sina Jakovljeva od Lije, opisuje se, u najvišem smislu, uzdizanje od spoljašnje istine prema unutrašnjem dobru; ali se (opisuje) u reprezentativnom smislu stanje drkve, koja ne priznaje i ne prima unutrašnje istine koje pripadaju Reči, nego spoljašnje istine; a pošto je takav slučaj, uzdizanje prema unutrašnjim stvarima odvija se po ovome redu, naime, da (crkva) ispočetka ima istinu za koju se kaže da pripada veri; zatim, primenu ove istine; posle, ljubav prema bližnjemu, i na kraju, nebesku ljubav. Ova četiri stepena označena su sa četiri Jakovljeva sina, rođena od Lije, naime, Rubenom (Ruvimom), Simeonom, Levijem, i Judom.

UNUTRAŠNJI SMISAO.

3760. Stih 1. *Tada se podiže Jakov i otide u zemlju istočnu. Tada sepodiže Jakov,* označava uzdizanje Prirodnog; *i otide u zemlju istočnu (na istok),* označava istine ljubavi (*prim. prev. Istine ljubavi su su one istine kojima je poreklo u ljubavi ka bližnjemu i ka Gospodu*).

3761. *Tada se podiže(stopala svoja) Jakov.* Da ovo označava uzdizanje Prirodnog, vidi se iz značenja *podići se*, što je uzdizanje; i iz značenja *stopala*, što je Prirodno, o čemu u onome što sledi. Ovde označeno uzdizanje, o kome se govori u ovom poglavlju, je uzdizanje od spoljašnje istine ka unutrašnjem dobru. U najvišem smislu, pokazuje se kako je Gospod uzdigao Svoje Prirodno čak do Božanskog, prema redu, tako što je uzdizao (prirodno) od spoljašnje istine preko stepena ka unutrašnjem dobru; a u reprezentativnom smislu, ovde se govori o tome kako Gospod obnavlja čovekovo Prirodno kada ga nanovo rađa, prema sličnom redu. Da čovek, koji se nanovo rađa kao odrastao, napедуje prema redu koji je opisan u unutrašnjem smislu u ovome i sledećim poglavljima, poznato je malom broju

(ljudi), zato što malo njih razmišljaju o tome, a i stoga što se malo njih ovih dana nanovo rađa. Jer je ovo poslednje vreme crkve, kada više nema ljubavi ka bližnjemu, pa stoga ni vere; a pošto je tako, to se ne zna ni šta je vera, iako je na usnama sviju da se čovek spasava verom. (*prim. prev. Ovo je delo autor objavio pre Poslednjeg Suda koji se po njemu odigrao 1757, a koji je opisao u posebno objavljenom delu*). Još je manje poznato šta je ljubav prema bližnjemu; pa pošto su ove dve (vera i ljubav prema bližnjemu) poznate samo kao nazivi (reči, termini), a ne u pogledu njihove suštine, stoga se kaže da malo njih razmišlja o redu prema kojem neko postaje novi čovek, ili kako se preporuča, a to je razlog što se tako malo njih nanovo rađa. Pošto se ovde radi o Prirodnom, a to je predstavljeno Jakovom, to se ne kaže *usade, i otide u zemlju sinova istoka, nego podiže svoja stopala*. (*prim. prev. Autor sledi latinski prevod Schmidiusa*). Oba izraza označavaju uzdizanje (da ustajanje ima ovakva značenje, može se videti gore, br. 2401, 2785, 2927, 3171). A razlog da se ovde kaže, *podide svoja stopala*, je u tome što se ovo kaže za Prirodno; jer stopala označavaju Prirodno (br. 2162, 3147). Da stopala označavaju Prirodno, ili prirodne stvari, dolazi od korespondencije (saobraznosti) sa velikim Čovekom, o kome je bilo reči na kraju prethodnih poglavlja, u kojem Velikom Čoveku one (prirodne stvari) pripadaju oblasti stopala, a to su oni koji su u prirodnoj svetlosti a malo u duhovnoj; stoga, delovi ispod *stopala*, kao tabani i pete, označavaju najniže prirodne stvari (vidi br. 259); a otuda obuća (cipele), koja se ponekad pominje u Reči, označava telesno prirodno koje je poslednje (reda) (br. 1748).

3762. *I otide u zemlju istočnu (u zemlju sinova istoka)*. Da ovo označava (da je otišao) ka istinama od ljubavi (to jest, uzdizanje iz toga), vidi se iz značenja *zemlje sinova istoka*. Da se *Aram, ili Sirija*, nazivala *zemljom sinova istoka*, jasno je, jer je je Jakov otuda krenuo (vidi br. 3249). Da se *Sirijom* u opštem i u posebnom označava poznavanja dobra, bilo je pokazano gore (br. 1232, 1234); ali posebno, *Aram – naharim* (to jest, *Sirija od reka*) označava poznavanja istine (br. 3051,3664). U ovome slučaju, međutim, ne kaže se da je otišao u Aram ili u Siriju, nego u zemlju sinova istoka, kako bi se označilo ono o čemu se govori u celom poglavlju, naime, o uzdizanju ka istinama od ljubavi, koje se istine na drugome mestu nazivaju nebeske istine, jer su one saznanja koja se odnose na ljubav prema

bližnjemu i na ljubav prema Gospodu; u najvišem smislu, u kojem se govori o Gospodu, one su istine od Božanske ljubavi. Ove se istine, koje se odnose na ljubav ka bližnjem i ljubav ka Gospodu, moraju naučiti pre nego se čovek može nanovo roditi; a mora da budu i priznate i voljene; te onoliko koliko su priznate, voljene, i upisane u život, toliko je čovek nanovo rođen, i toliko se one u istoj meri usađuju u čovekovo Prirodno, u kojemu su one kao na svojoj zemlji. One se prvo usađuju poukom roditelja i učitelja, zatim iz Gospodove Reči; a kasnije samim čovekovim razmišljanjem, ali još nisu priznate, niti se veruju, niti su upisane, osim ako se život slaže s tim istinama; jer u ovom slučaju čovek stiče osećanje, i kako stiče osećanje od života, tako se ove istine usađuju u njegovo Prirodno kao u svoju zemlju. Istine koje se ne usađuju na ovaj način, jesu kod čoveka, ali su samo u njegovoj memoriji kao stvar znanja ili istorije, koje znanje služi samo tome da se o tome razgovara i da se preko toga stekne ugled koji služi tome da se obogati i da dođe do počasti.. Ali u ovom slučaju, istine se ne usađuju. Da se *zemljom sinova istoka* označavaju istine od ljubavi, to jest, poznavanja istine koja teži ka dobru, može se videti iz značenja *sinova*, koji označavaju istine (vidi br. 489,491,533,1147,2623); i iz značenja *istoka*, što je ljubav (br. 101,1250,3249). Njihova zemlja je tlo na kome su oni. Da su *sinovi istoka* oni koji su u poznavanjima istine i dobra, pa stoga i u istina od ljubavi, može se videti iz odeljaka u Reči. Kao u *prvoj knjizi o Carevima: Jer mudrost Solomonova bješe veća od mudrosti svijeh sinova istoka i od sve mudrosti Egipatske (IV.30)*. Ovde se *mudročću sinova istoka* označavaju unutrašnje spoznaje istine i dobra, to jest oni koji su u njima; a *mudročću Egipatskom* se označava znanje (*scientia*) istoga, koje je u nižem stepenu. (Da se Egipćanima označavaju znanja-reči u opštem, može se videti br. 1164,1165,1462). Kod *Jeremije: Ovako kaže Jehova, ustani, i idi na Kedar i opustoši sinove istoka. Uzeće im šatore i stada, zavjese njihove i sudove njihove, i kamile njihove oteće (XLIX.28,29)*. Da se *sinovima istoka* označavaju oni koji su u spoznajama dobra i istine, jasno je iz toga što je trebalo da im se otmu šatori i stada, a i njihove zavese i sudovi, kao i kamile; jer se *šatorima* označavaju svete stvari dobra (br.414, 1102, 2145, 2152, 3312); *stadima*, dobra ljubavi ka bližnjemu (br. 343, 2566), *zavesima*, svete istine (br. 2576, 3478), *sudovima*, istine vere i reči-znanja (br. 3968, 3479), *kamilama*, reči-znanja u opštem (br. 3048, 3071, 3143, 3079). Da se *sinovima istoka* označavaju oni koji su u tim stvarima, to jest,

oni koji su u pozavanjima dobra i istine; da su mudraci sa istoka, koji su došli Isus kad se rodio, bili od onih koji su se nazivali sinovima istoka, jasno je iz toga to su oni znali da Gospod treba da se rodi, i što su znali o Njegovom dolasku po zvezdi koja im se pokazala na istoku, o čemu čitamo ovo kod *Mateje*: *A kad se rodi isus u Betlemu Judinu, u vrijeme cara Iruda, a to dođu mudraci od istoka u Jerusalem, i kažu: Gdje je car Židovski što se rodio? Jer vidjesmo njegovu zvijezdu na istoku, i došli smo da mu se poklonimo (II.1,2)*. Da su ovakva proročka znanja postojala od drevnih vremena među sinovima istoka, koji su bili u Siriji, jasno je iz Balamovog proročanstva o Gospodovom dolasku, kod *Mojsija*: *Vidim ga, ali ne sad; gledam ga, ali ne iz bliza; izaći će zvijezda iz Jakova i ustaće palica iz Izrailja (Brojevi XXIV.17)*. Da je Balam (Valam) bio iz zemlje sinova istoka, to jest, iz Sirije, jasno je iz ovih reči: *I Balam otvori svoju priču, i reče: dovede me Balak s planine istočne (Brojevi XXIII.7)*. Oni mudraci koji su došli Isusu kad se rodio nazivali su se magovi, ali su se u to vreme nazivali mudracima, što je jasno iz mnogih odlomaka, kao iz *Postanja XLI,8; Izazak VII.11; Danilo II.27; IV.6,7; 1 o Carevima IV.30, i iz Proroka svuda*. Da u obrnutom smislu *sinovi istoka* označavaju poznanja zla i obmane, to jest, one koji su u njima, vidi se kod *Isaije*: *I nestaće zavisti Efraimove, i neprijatelj Judini istrijebiće se, Efraim ne će zavidjeti Judi, nego će složno letjeti na pleća Filistejima ka zapadu; zajedno će plijeniti narode (sinove) istočne (Brojevi XI.13,14)*. Kod *Jezikilja*: *Protiv sinova Amonovijeh. Evo, za to ću te predati sinovima istočnijem, i pogradiću sebi dvore u tebi, i načiniće sebi kolibe u tebi (XXV.3,4)*. U knjizi o *Sudijama*: *I kad bi Izrailjci posijali, došli mi Midijanai i Ameleci i sinovi istoka, dolazahu na njih (VI.3)*. *Midijani* označavaju one koji su u obmani jer nisu u dobru života (br. 3242); *Amaleci*, one koji su u obmanama kojima napadaju istine (br. 1679): *sinovi istoka*, one koji su u poznanjima obmane.

3763. Stihovi 2,3. *I obzirući se vidje studenac u polju; i gle, tri stada ovaca ležahu kod njega, jer se na onom studencu pojahu stada, i veliki kamen bijaše studencu na vratima. Ondje se skupljahu sva stada, te pastiri odvaljivahu kamen s vrata studenca i pojahu stada, i poslije opet privaljivahu kamen na vrata studencu na njegovo mjesto.* I obzirući se, označava opažanje; ugleda studenac, označava Reč; u polju, označava za crkvu; i gle, tri stada ovaca ležahukraj njega, označava svete stvari crkve i stvari nauka; jer se na onom studencu pojahu stada, označava znanja

koja se iz toga crpe; *i veliki kamen bijaše studentu na vratima*, označava da je bilo zatvoreno; *ondje se skupljahu stada*, označava sve crkve i sve stvari nauka zajedno koje su odatle poticale; *te pastiri odvaljivahu kamen s vrata studenca*, označava da su ih otvarali; *i napajahu stada*, označava da je otuda dolazio nauk (doktrina); *i poslije opet privaljivahu kamen na vrata studenca*, označava da su u međuvremenu bila zatvorena.

3764. Stih 2. *I obazrevši se (i on vidje)*. Da ovo označava opažanje (percepciju), jasno je iz značenja obazreti se (videti), što je opažati, o čemu vidi niže, kod stiha 32, kad se bude govorilo o Rubenu, koji je dobio ime po *vidjeti (gledati)*.

3765. *Ugleda studenac u polju*. Da ovo označava Reč, vidi se iz značenja *studenca*, što je Reč, a tako isto i nauk iz Reči (br. 2702,3096,3424). Reč se ove naziva *studenac*, jer se govori o Prirodnom, koje samo po sebi posmatra Reč jedino u doslovnom smislu; pošto se Reč naziva studenac kada se govori o Racionalnom, uz pomoć kojega se Reč može videti prema nutrašnjem smislu.

3766. *U polju*. Da ovo označava za crkve (Reč i nauk za crkve), vidi se iz značenja polja, koje je crkva u pogledu dobra (br. 2971). U Reči crkva se označava sa *zemlja, tlo, i polje*, ali s razlikama. Razlog da se *polje* označava crkvu, je to što crkva kao i polje prima seme dobra i istine; jer crkva ima Reč, iz koje dolazi seme; i ovo je razlog zašto sve u polju označava ono što pripada crkvi, kao *sejanje, žetva, žito, pšenica, ječam*, i druge stvari, i sve to s razlikama.

3767. *I gle, tri stada ovaca ležahu kod njega*. Da ovo označava svete stvari crkve i stvari nauka, jasno je iz značenja *tri*, što je ono što je sveto (br. 720,901); i iz značenja *stada ovaca*, što je ono što pripada crkvi, i stvarima nauka; posebno, *stado* označava one koji su unutar crkve, i one koji uče i koji čine dobro bližnjemu, i veruju istine vere; a u ovom slučaju *pastir* označava one koji uče ove stvari; ali u opšte, *stado* označava one koji su u dobru; a pošto se ovi uvode u dobro i istinu pomoću stvari nauka, stoga se *stodom* isto tako označavaju stvari nauka. Jer, u unutrašnjem smislu, kvalitet čoveka, i sami čovek koji je takvoga kvaliteta, označavaju se istim izrazom; jer ono što se naziva čovekom to je ono što ga čini čovekom. Iz ovog razloga više puta je rečeno da imena označavaju aktuelne stvari. Pa tako isto označavaju one kojima ovakva stvari pripadaju – kao da se

Tiro, Sidonom označavaju saznanja o dobru i istini, a tako isto i one koji su u tim saznanjima; i da *Egipat* označava reči-znanja (*scientia*), a *Asur* umovanje; a time se označavaju i oni koji su imaju ta znanja i koji umuju; a tako je i sa svakim drugim imenom. Ali govor u nebu među anđelima izvodi se preko aktuelnih stvari, bez ideje o osobi; a to je preko unuverzalnih stavri (*universalia*); a to je stoga što na ovaj način oni obuhvataju bezbroj stvari u svom razgovoru; a posebno u ovome slučaju, zato što oni pripisuju svo dobro i istinu Gospodu, a ništa samima sebi; rezultat ovoga je da sam Gospod određuje ideje u njihovom razgovoru. Iz svega ovoga, sada se može videti zašto se stadom označavaju crkve, i stvari nauka (vere). Za stada ovaca se kaže da leže pored studenca, jer su stvari nauka iz Reči. (Tako *studenac* označava Reč, kao što je malopre rečeno, br. 3765).

3768. *Jer se na tome studencu pojahu stada.* Da ovo označava da znanje dolazi otuda; to jest, dolazi od Reči, a to se vidi iz značenja *pojiti*, ili *dati piti*, što je poučavati (br, 3069); i iz značenja *stada*, što je znanje o stvarima nauka (vidi br. 3767): otuda je jasno da se *napajati stada sa studenca* označava da je znanje o stvarima nauka o dobru i istine iz Reči. U onome što sada sledi o Jakovu, govori se u najvišem smislu o Gospodu , kako je On učinio Svoje Prirodno Božanskim, a u ovome poglavlju radi se o uvođenju u to (prim.prev radi se o početnom stadiju oboženja Prirodnog), a u reprezentivnom smislu radi se o onima koji se nanovo rađaju – kako Gospod obnavlja njihovog prirodnog čoveka, a u ovome poglavlju radi se o uvođenju (u to); stoga je predmet o kome se govori u ovome poglavlju Reč i stvari nauka iz nje; jer se uvođenje i preporod izvode pomoću stvari nauka iz Reči. A porto su ove stvari označene *studencem*, i sa *tri stada ovaca*, i ovo se prikazuje se kao nešto istorijsko, to bi bilo nešto tako beznačajno da ne bi bilo vredno da se pominje u Božanskoj Reči, da ne označava ovakve stavri. Šta ovo označava, to je jasno, a to je da je svo znanje (*scientia*) i nauk dobra i istine iz Reči. Prirodni čovek može da zna, i da opaža šta je dobro i istina, ali samo prirodno i građansko dobro i istina; ali ne može da zna šta je duhovno dobro i istina, jer to mora da dođe iz otkrovenja, dakle iz Reči. Na primer: čovek možda da zna od Racionalnog da svako ko je bližnji treba da se voli, i da se treba klanjati Bogu; ali kako treba voleti bližnjega, i kako se klanjati Bogu, i šta je duhovno dobro istina, može da zna samo iz Reči – a to je da je dobro sami bližnji, pa stoga i oni koji su u

dobru (koji su dobri), i to prema (vrsti) dobra u kojoj su; i da je dobro bližnji zato što je Gospod u dobru (dobar), i da se Gospod voli onda kada se voli dobro. Tako isto, oni koji nemaju Reč, ne mogu znati da je sve dobro od Gospoda i da se ono uliva u čoveka, i uzrokuje osećanje prema dobru, i da se ovo osećanje naziva ljubavlju prema bližnjemu; niti pak oni koji nemaju Reči mogu znati ko je Bog svemira; i da je On Gospod koji je sakriven od njih; a sa je ono što je nadublje u osećanju ili u ljubavi ka bližnjemuj, to jest ono najdublje u dobru, treba da bude okrenuto prema Njemu. Iz svega ovoga jasno je šta je duhovno dobro, i da se ono može upoznati samo iz Reči. Što se tiče Neznabožaca, sve dok su u svetlu, oni ovo ne znaju, ali dok žive u uzajamnoj ljubavi, oni stiču sposobnost da prime pouku u drugom životu o ovim predmetima, i oni to lako primaju i time se ispunjavaju (vidi br. 2589-2604).

3769. *I poslije opet privaljavaju kamen na vrata studenca na njegovo mjesto.* Da ovo označava da je Reč bila zatvorena, jasno je bez objašnjenja. Za Reč se kaže da je zatvorena kada se razume samo njen doslovni smisao, i kada se sve ono što je u tome smislu smatra naukom (doktrinom). A ona je još više zatvorena kada se kao nauk shvataju i one stvari koje pogoduju požudama ljubavi prema sebi i prema svetlu: jer ove *privaljuju veliki kamen na vratastudenca*, to jest, zatvaraju Reč; tada ljudi ne znaju, niti žele znati, da postoji neki unutrašnji smisao u Reči, iako to mogu da vide iz mnogo odlomaka gde se jasno pokazuje unutrašnji smisao (prim. U malom delu Nauk o Svetom Pismu, autor u br. 55, piše da se ono što je bitno za spasenje vidi u smislu slova kao što se vide lice i ruke kod čoveka, a navodi kao primere Deset Zapovesti, Dve velike zapovesti itd) : kao i iz stvari nauka koji je primljen u crkvi, a na koje stvari nauka se oni pozivaju kada navode ceo smisao slova Reči. Na šta se misli kad se kaže da je Reč zatvorena može se videti kod Jevreja, koji sve objašnjavaju u smislu slova, pa stoga veruju da su oni izabrani narod na licu zemlje, i da će Mesija doći i vratiti ih u zemlju Hanansku, i uzdignuti ih iznad svakog naroda i plemna na zemlji; jer oni su kao utopljeni u zemałjske i telesne ljubavi, koje su takve da sasvim zatvaraju Reč u pogledu unutrašnjih stvari. Stoga oni još ne znaju da postoji nebesko carstvo, da će živeti posle smrti, šta je unutrašnji čovek, niti znaju da postoji nešto duhovno; niti znaju da je Mesija već došao da spašava duše. Da je kod njih Reč zatvorena, vidi se po tome što iako žive

među Hrićanima, oni ne primaju ništa iz njihovih stvari nauka – a prema rečima kod *Isaije: Reci tome narodu: slušajte ali ne ćete razumjeti, gledajte ali ne ćete poznati. Učini da odeblja srce tome narodu, i uši da im otežaju, i oči im zatvori, da ne vide očima svojim i ne čuju i svojim srce ne razumiju i ne obrate se i ne iscijele. Dokle ne opuste gradovi da budu bez stanovnika i kuće da budu bez ljudi, i zemlja sa svijem dokle ne opusti sa svijem (VI. 9-11; mat. 14,15; Jovan XII.40,41).*

Jer koliko je čovek u ljubavi prema sebi i svetu, i u požudama ovih ljubavi, toliko je Reč njemu zatvorena; jer je ovim ljubavima *ja (ego)* cilj, koji cilj upali prirodno svetlo (lumen), a gasi nebesko svetlo, tako da ljudi izoštreno vide stvari koje pripadaju njima i svetu, ali ne one koje pripadaju Gospodu i Njegovom carstvu; a kada je tako, oni mogu da čitaju Reč, ali sa ciljem da postignu bogatsvo i počasti, ili samo radi izgleda, ili iz navike, ili iz pobožnosti, ali ne radi popravka života (*prim. prev. Pod prirodnom svetlosti – lumenom – autor misli na svetlo ljudskog razuma koji još nije nanovo rođen, svetlo koje omogućava čoveku da razume stvari ovoga sveta, koje mu pomažu da opstane fizički, biološki i psihološki, ali ne i duhovno u ovome svetu*). Ovakvim osobama Reč je zatvorena na razne načine; nekima toliko mnogo, da nikako ne žele da znaju ništa osim stvari koje diktira nauk (doktrina), ma kakve da su te stvari. Na primer: kad bi neko rekao da moć otvaranja i zatvaranja neba nije bila data Petru, nego veri od ljubavi, što je vera označena Petrovim ključevima, pošto se se ljubav prema sebi i svetu ovome protivi, oni neće priznati ovo (tumačenje). I ako bi neko rekao da se ne treba klanjati svecima, nego samo Gospodu, oni ne bi ni ovo prihvatili. Ili ako bi neko rekao da hleb i vino u Svetoj Večeri označavaju Gospodovu ljubav prema celom ljudskom rodu, i ljubav kojom čovek odgovara Gospodu, oni ovo ne bi verovali. Ili ako neko ustvrdi da vera nema vrednosti ako ne potiče od dobra vere, to jest, od ljubavi ka bližnjemu, oni ovo objašnjavaju suprotno; a tako i u ostalim slučajevima. Oni koji su ovakvoga karaktera, ne mogu da vide ni malo istine koja je u Reči, niti su voljni da je vide, nego ostaju uporno u svojoj dogmi; i ne će da čuju da postoji unutrašnji smisao u kojemu leži svetost i slava Reči, a kada im se kaže da je tako, oni iz odbojnosti ne mogu da podnesu da se to spomene. Tako je Reč zatvorena, dok je ona u stvari takva da je otvorena sve do neba, a kroz nebo do Gospoda, a zatvorena je samo čoveku, onoliko koliko je taj čovek u zlima ljubavi prema sebi i

svetu u pogledu ciljeva svoga života, i u lažnim načelima koja iz toga proističu. Iz ovoga je jasno šta je označeno velikim kamenom na vratima studenca.

3770. Stih 3. *I ondje se skupljahu sva stada.* Da ovo označava sve crkve i njihove stvari nauka, vidi se iz značenja stada, što su crkve, a tako isto i stvari nauka koje pripadaju crkvama (o čemu vidi br. 3767, 3768). Da su ove iz Reči označeno je stadima koa sve su sakupljaju.

3771. *Te pastiri odvaljivahu kamen s vrata.* Da ovo označava da su je (Reč) otvorili, jasno je iz onoga što je do sada rečeno (br. 3769) o značenju velikoga kamena na vratima studenca. Tako je postalo jasno da njihovo uklanjanje kamena sa ulaza u studenac označava da su je (Reč) otvorili.

3772. *I pojahu stada.* Da ovo označava da je nauk izveden otuda, vidi se iz značenja *pojiti, ili dati piti*, što je poučavati (vidi br. 3069, 3768); i iz značenja *stada*, što su oni koji su u dobrima i istinama vere (br. 343, 3767). Tako *pojiti stado* je poučiti iz Reči, a to je nauk (doktrina).

3773. *I poslije opet privaljivahu kamen na vrata studenca.* Da ovo označava da je (Reč) u međuvremenu bila zatvorena, vidi se iz onoga što je gore rečeno (br. 3769, 3771) o kamenu na vratima studenca. Što se tiče otvaranja Reči crkvama, i posle toga zatvaranja (Reči u crkvama), ovakav je slučaj: U početku uspostavljanja jedne crkve, Reč je prvo ljudima zatvorena, a posle otvorena, kada to Gospod providi; a kada nauče da sav nauk zavisi od dve zapovesti, naime, da se mora Gospoda voleti iznad svega, a blišnjega kao samoga sebe; i kada se na ove dve zapovesti gleda kao na cilj, Reč je otvorena; jer ceo Zakon i Proroci, to jest, cela Reč tako zavisi od ove dve zapovesti, da se sve iz njih izvodi, to jest, sve se odnosi na njih. I pošto su tada ljudi crkve u načelima istine i dobra, oni su prosvetjeni u onom što vide u Reči, jer je Gospod tada prisutan kod njih preko anđela, i uči ih (iako oni nisu ovoga svesni), a isto tako ih vodi u život istine i dobra. Ovo se može videti u svim crkvama, da su one takve u svom ranom detinjstvu, i da se klanjaju Gospodu iz ljubavi, i da vole blišnjega od srca. Ali u toku vremena, crkve se povlače od ovih dveju zapovesti, i ostavljaju dobro ljubavi i ljubav ka blišnjemu da bi prišli tako nazvanim stvarima vere, a to je od života prelaze na nauk; a koliko ovo urade, toliko im se Reč zatvara. To je ono što je označeno rečima: *I gle, tri stada ovaca*

ležahu kod njega, jer se na onom studencu pojahu stada, a veliki kamen bijaše studencu na vratima.

3774. Stihovi 4-6. *I Jakov im reče: braćo, odakle ste? Rekoše; iz Harana smo. A on im reče: poznajete li Labana sina Nahorova? Oni rekoše: poznajemo. A on im reče: je li zdrav? Rekoše.: jeste, i evo Rahele kćeri njegove, gdje ide sa stadom. I Jakov im reče, označava istinu od dobra; braćo, odakle ste?, označava ljubav ka bližnjemu; Iz Harana smo, označava od dobra zajedničke vrste; A on im reče: poznajete li Labana sina Nahorova? Označava, da li imaju dobra zajedničke vrste? Rekoše: poznajemo ga (on ima mir), označava, Nije li ovo dobro od Gospodovog carstva? Oni rekoše: jeste, označava potvrđivanje; i evo Rahele kćeri njegove, označava osećanje za unutrašnju istinu; gdje ide sa stadom, označava unutrašnje stvari nauka.*

3775. Stih 4. *A Jakov im reče.* Da ovo označava istinu od dobra, vidi se iz reprezentacije Jakova, što je Gospodovo Božansko Prirodno, o čemu vidi gore. Zato što se sve stvari u opštem i u posenom odnose na dobro i istinu (vidi gore br. 3100, 3513, 3519) tako isti i Prirodno (odnosi se na dobro i istinu); i stoga što s, dok traje čovekovo preporađanje, dobro i istina u Prirodnom na početku u drugačijem stanju od onoga (stanja) u kojem su tokom i na kraju preporoda, stoga je Jakovom predstavljeno Prirodno u odnosu na istinu i dobro u tome stanju u to vreme; a ovde, u odnosu na istinu od dobra. Ali ako bi se objašnjavale u detalje sve ove različite stvari u svakom slučaju, to bi samo zamračilo predmet, osobito kod onih koji nemaju jasnu ideju o istini i dobru, a još manje o istini kroz koju se dolazi do dobra, i o istini koja dolazi od dobra.

3776. *Braćo, odakle ste?* Da ovo označava ljubav ka bližnjemu, šta je njeno poreklo? Jasno je iz značenja *braće*, a to su oni koji su u dobru (koji su dobri), a stoga označava i dobro samo, pa stoha i ljubav ka bližnjemu (vidi br. 367, 2360, 3303, 3459); i iz značenja *odakle ste?* Što znači, šta je ovome poreklo? Sve ovo pokazuje da se ono što u smislu slova sadrži pitanje i odgovor koji daju osobe, u unutrašnjem smislu, pretvara se u ideju u kojoj nema ništa od osobe; jer u nebu među anđelima istorijske stvari u slovu nestaju kada ostave čoveka i uđu u nebo; tako da Jakovljevo pitanje ljudima iz Harana, *Braćo, odakle ste?* Označava ljubav ka

bližnjem tamo; šta je njeno poreklo? Ovde je slučaj ovakav:- Ljubav ka bližnjemu u spoljašnjem obliku nije uvek ljubav ka bližnjemu u unutrašnjem obliku. Njen kvalitet i njen izvor poznaju se prema njenom cilju; pa tako ljubav ka bližnjemu koja ima za cilj bližnjega, opšte dobro, nebo, pa stoga i Gospoda, je prava ljubav ka bližnjemu, i ona u sebi ima osećanje za činjenje dobra od srca, kao i zadovoljstvo u ovom životu, a što u drugom životu postaje blaženstvo. Od najveće je važnosti da se ovo zna, kako bi čovek znao šta je u sebi Gospodovo carstvo. Sada se u ovim stihovima ispituje ova ljubav ka bližnjemu, to jest ovo dobro. Pa se ovde prvo pita šta je poreklo ove ljubavi ka bližnjem, što je ovde označeno sa, *Braćo, odakle ste?*

3777. *A oni rekoše: iz Harana smo.* Da ovo označava dobro zajedničke vrste (porekla), vidi se iz značenja Harana, što j sporedno dobro zajedničkog porekla (br. 3612).

3778. Stih 5. *I on im reče: Poznajete li Labana sina Nahorova?* Da ovo označava (pitanje) da li imaju dobro istog porekla (vrste)? jasno je iz reprezentacije Labana, što je sporedno (kolateralno) dobro zajedničkog porekla (vidi br. 3612, 3665); i iz reprezentacije Nahora, što je zajedničko poreklo iz kojega je i dobro predstavljeno Labanom; da *poznavati*, u unutrašnjem smislu, označava *biti otuda (poreklo)*, pokazuje se iz niza (*prim. prev. Niz je nekoliko unutrašnjih značenja iz čijeg povezivanja se zaključuje neko novo značenje*). Kako stoji slučaj sa reprezentacijom sporednog dobra predstavljenog Nahorom, Batuelom, i Labanom, biće rečeno ukratko. Tera, koji je bio otac trima sinovima – Avramu, Nahoru, i Haranu (*Postanje XI.27*), predstavlja zajedničko poreklo iz kojega potiču crkve. Sam tTera bio je idolopoklonik, ali predstave se ne obaziru na osobu nego na stvar (br. 1361). A pošto je reprezentativna Jevrejska Crkva počela od Abrahama, i bila obnovljena kod potomaka Jakovljevih, stoga Tera i njegova tri sina predstvljaju crkve – Avram pravu (istinsku) crkvu, kakva je postojala kod onih koji su imali Reč; ali Nahor njegov brat predstavljao je crkvu kakva je postojala kod Neznabožaca koji nisu imali Reč. Da je Gospodova crkva raširena po celoj zemlji, i da postoji i kod onih Neznabožca koji žive u ljubavi prema bližnjemu, pokazano je u onome što je rečeno tu i tamo o Neznabošcima (Narodima). Stoga je to razlog zbog kojega su Nahor, njegov sin Batuel, i Batuelov sin Laban,

predstavljali sporedno (kolateralno) dobro zajedničkog porekla, to jest, dobro u kome su oni koji pripadaju Gospodovoj crkvi među Neznabošcima. Ovo se dobro razlikuje od dobra zajedničkog porekla u izravnoj liniji, u ovom pogledu – da istine koje su pripojene njihovim dobrima nisu prave, jer su većina njih samo spoljašnji izgledi koji su varke čula; jer ovi Neznabošcima nemaju Reč preko koje bi primili prosvetljenje. U svojoj suštini, dobro je samo jedno, ali prima svoj kvalitet od istina koje se u njega usađuju, i na taj način postaje raznovrsno (dobro). Istine koje se Neznabošcima čine da su istine, uglavnom su da treba da se klanjaju nekome Bogu od kojega traže svoje dobro i kojemu pripisuu to dobro. I sve dokle žive u svetlu, oni ne zanju da je taj Bog Gospod; tako isto, da treba da se klanjaju svome Bogu pod likovima, koje smatraju svetima; pored mnogih drugih stvari. Uprkos toga, ove stvari nisu prepreka da se spasavaju kao i Hrišćani, pod uslovom da žive u ljubavi prema svome Bogu i u ljubavi prema bližnjemu; jer na taj način u drugom životu u stanju su da prime unutrašnje istine (vidi br. 932, 1032, 1059, 2049, 2951, 2284, 2589-2604, 2861, 2863, 3263). Ovo pokazuje šta se ovde označava sporednim dobrom zajedničkog porekla. Da su Nahorom predstavljeni u crkvi oni koji su u bratskim odnosima kroz dobro, može se videti gore (br. 2863, 2866, 2868); da je Batuelom predstavljeno dobro Neznabožaca prve klase (br. 2865, 3665); a Labanom osećanje za spoljašnje ili telesno dobro, a isto tako i sporedno dobro zajedničkog porekla (br. 3612, 3665). S ovim dobrom slučaj je da pre svega ono služi čoveku kao sredstvo da preko njega dođe do duhovnog dobra, jer je ono spoljašnje telesno, i utemeljeno u spoljašnje izgledu koji su u sebi obmane čula. U detinjstvu čovek priznaje kao istine i dobra ništa osim ovoga, pa iako ga uče šta je unutrašnje dobro i istina, on još nema nikakvu ideju o njima osim telesnu; a pošto je prva ideja takva, stoga su ovakvo dobro i istina prva sredstva preko kojih se uvode unutrašnja dobra i istine. Ovo je tajna koja je ovde predstavljena Jakovom i Labanom.

3779. Oni rekoše: poznajemo ga. Da ovo označava potvrđivanje (afirmaciju), vide se i bez objašnjenja.

3780. *Stih 6. A on im reče: je li zdrav (da li ima mir)? Da ovo označava, nije li i ovo dobro iz Gospodovog carstva? Jasno je iz značenja mira, o čemu vidi ono što sledi. U istorijskom smislu, pita se o Labanu, da li ima mir (da li je zdrav), ali u*

unutrapšnjem smislu to je pitanje o dobru koje je predstavljeno Labanom. Da *Laban* predstavlja sporedno dobro koje postoji kod Neznabožaca, koji su u opštoj crkvi, to jest, u Gospodovom carstvu, može se videti gore (br. 3778). Iz ovoga se vidi šta je označeno rečima, Zar i ovo dobro nije iz Gospodovog carstva?. Što se tiče *mira*, u najvišem smislu, to označava Gospoda samog, a otuda, u unutrašnjem smislu, Njegovo carstvo, a to je i Gospodovo Božansko koje na najdublji način utiče na dobro kod onih koji su u njemu. Da su ove stvari označene u Reči sa *mir*, jasno je iz mnogih odlomaka; kao kod *Isaije: Jer nam se rodi dijete, sin nam se dade, kojemu je vlast na ramenu, i ime će mu biti, savjetnik, Bog silni, otac vječni, knez mirni. Bez kraja će rasti vlast i mir na prijestolju Davidovu i u carstvu njegovu da se uredi i utvrdi sudom i pravdom od sada do vijeka. To će učiniti revnost Gospoda nad vojskama (IX.6,7)*. Ovde *Knez Mirni* jasno označava Gospoda; a *bez kraja će rasti vlast i mir* označava stvari koje su u Njegovom carstvu, pa tako i samo Njegovo carstvo, Opet: *I mir će biti djelo pravde, što će pravda učiniti biće pokoj i bezbrižnost do vijeka (XXXII.17,18)*. U ovome odlomku radi se o Gospodovom carstvu, gde mi, pokoj, bezbrižnost, i tišina slede jedno za drugim; *mir* (stanište mira) označava nebo. Opet: *Eto, junaci njihovi viču na polju, i poslanici (anđeli) mirni plaču gorko; putovi opustješe, putnici ne putuju; pokvari ugovor, odbaci gradove, i ne mari za čovjeka (XXXIII.7,8)*. Poslanici (anđeli) mirni (anđeli mira) označavaju one koji su u Gospodovom carstvu, pa stoga i samo to carstvo, a u najvišem smislu, Gospoda; *putovi opustješe i putnici ne putuju*, označava da više nigde nema istine; (Da su putevi i staze istine, vidi gore br. 627,2333). Opet: *Ako će se i gore pomaknuti i humovi se pokolebati, opet milost moja ne će se odmaknuti od tebe, i zavjet mira mojega neće se pokolebati, veli Jehova, koji je milostiv (LIV.10)*. Opet: *Puti mira (mirnoga) ne znaju, i na putovima njihovijem nema pravde (Isaija LIX.5)*. Kod *Jeremije: Jer sam uzeo mir svoj od taga naroda, govori Jehova, milost i žaljenje (XVI.5)*. Opet: *I razvaliće se mirni torovi (torovi mira) od žestokoga gnjeva Jehovinog (XXV.37)*. Opet: *Prorok koji proriče mir, kad se zbude riječ toga proroka, onda se poznaje da taj prorok da ga je zaista poslao Jehova (XXVIII.9)*. Opet: *Jer znam misli koje mislim za vas, Govori Jehova, misli mirne (dobre) a ne zle, da vam dam pošljedak kakav čekate (XXIX.11)*. Tako kod *Ageja: I postaviću mir na ovome mjestu, govori Jehova nad vojskama (II.9)*. Kod *Zaharije: Nego će usjev biti miran, vinova će loza nositi plod svoj,, i nebo će*

*davati rosu svoju (VIII.12). Kod Davida: Hrani čistotu i pazi pravdu, jer će u čovjeka mirna ostati natražje (XXXVII.37). Kod Luke: U kojugod kuću uđete najprije govorite: mir kući ovoj. I ako dakle bude ondje sin mira, ostaće na njemu mir vaš; ali ako ne, bude, vratiće se k vama (X.5,6). Kod Jovana: Mir vam ostavljam, mir svoj dajem vam; ne kao što ga svijet daje, da se ne plaši srce vaše, i da se ne boji (XOV.27). Opet: Isus reče: Ove vam riječi govorim, da biste u meni imali mir (XVI.33). U svim ovim odlomcima, u najvišem smislu, mir označava Gospoda, a u reprezentativnom smislu Njegovo carstvo, i dobro od Gospoda u njemu, pa stoga i Božansko koje utiče u dobro, ili u osećanje prema dobru, a što je uzrok najdublje sreće. Iz ovoga je jasno šta je označeno rečima blagoslova: *Da bi Jehova podigao lice svoje na tebe, i dao ti mir (Brojevi VI.26)*. Tako isto šta je značio drevni pozdrav, *Mir da je s tobom*; koji je pozdrav Gospod uputio apostolima (Jovan XX.19,21,26). Vidi i ono što je rečeno o miru na drugim mestima (br. 92,93,1726,2780,3170,3696).*

3781. *Rekoše: jeste (U miru je)*. Da ovo označava potvrđivanje (afirmaciju), jasno je bez objašnjavanja, jer je to potvrđan odgovor.

3782. *I evo Rahele kćeri njegove*. Da ovo označava osećanje prema unutrašnjoj istini, vidi se iz reprezentacije Rahele, što je osećanje unutrašnje istine; i Lije, što je osećanje spoljašnje istine, o čemu ćemo govoriti u onome što sledi.

3783. *Gdje ide sa stadom*. Da ovo označava stvari unutrašnjega nauka, jasno je iz značenja stada, što je pripadanje crkvi, i iz stvari nauka (doktrine) (vidi br. 3767, 3768, 3772); u ovom slučaju iz stvari unutrašnjeg nauka, jer se kaže za Rahelu, da ide sa stadom.

3784. Stihovi 7,8. *I on reče: eto, još je rano niti je vrijeme vraćati stoku, napojte stoku pa idete i pasite je. A oni rekoše: ne možemo dokle se ne skupe sva stada, da odvalimo kamen s vrata studenca, onda ćemo napijiti stoku. I on reče: eto, još je rano, označava da je sada stanje napredovalo; niti je vrijeme vraćati stoku, označava da dobra i istine crkve i stvari nauka ne mogu još da budu jedno; napojte stoku pa idite i pasite je, označava poučavanje nekih; a oni rekoše: ne možemo dok se ne skupe sva stada, označava da treba da budu jedno; da*

odvalimo kamen s vrata studenca, označava da se na taj način stvari Reči otkrivaju; *onda ćemo napojiti stoku*, označava da će onda biti poučeni.

3785. Stih 7. *I on reče: još je rano*. Da ovo označava da je sada stanje napredovalo, vidi se iz značenja *dana*, što je stanje (br. 23, 487, 488, 493, 893, 2788, 3462); da *još je rano*, označava da stanje napreduje, jasno je iz mnogih nizova.

3786. *Niti je vrijeme vraćati stoku*. Da ovo označava da dobra i istine crkve, i stvari doktrine još ne mogu da budu jedno, jasno je iz značenja *vremena*, što je stanje u opšte (br. 2625, 2788, 2837, 3254, 356); iz značenja *skupiti*, što je biti jedno; i iz značenja *stoke*, što su u opšte dobra i istine crkve i stvari nauka. Da stoka u opštem ima ovakvo značenje, je zbog toga što u obredima reprezentativne crkve, i u Reči, životinje označavaju osećanja za dobro ili istinu; što se može videti iz onoga što je gore pokazano (br. 45, 46, 142, 143, 246, 714, 715, 2679, 2697, 2979, 3203, 3502, 3508, 2510. 3665, 3699. 3701). Slučaj je isti u opštem sa crkvom kada se ponovo podiže – stvari nauka o dobru i istini mora da se sakupe u jedno, jer se na na ovima ona podiže. Pored toga, stvari nauka su povezane i odnose se jedna na drugu, pa stoga, ako se ne skupe prvo u jedno, nešto će biti neispravno, te ono što nedostaje treba da se pribavi preko čovekovog Racionalnog; a kako je slepo i iluzorno ovo (Racionalno) u duhovnim i Božanskim stvarima, kada njegovi zaključci (zaključci Racionalnog) dolaze od njega samoga (od Racionalnog), to je obilno već bilo pokazano. Iz ovoga razloga crkvi je bila data Reč, koja sadrži sve stvari nauka o dobru i istini. U ovom pogledu, kod čoveka koji se nanovo rađa, slučaj je isti kao i sa crkvom u opšte i kao što je i sa crkvom u pojedinačnom. Da stvari nauka o dobru i istini, koje pripadaju crkvi, moraju prvo da budu jedno (zajedno) u čoveku pre nego li se nanovo rodi, već je bilo pokazano. To je ono što je označeno u unutrašnjem smislu sa *Eto, još je rano, niti je vrijeme vraćati stoku*.

3787. *Napojite stoku, pa idite i pasite je*. Da ovo označava poučavanje nekih, jasno je iz značenja *napojiti stoku*, što je poučavanje iz Reči (br.3772); i iz značenja reči, *napojite stoku, pa idite i pasite je*, što označava život i nauk koji iz toga proizlazi. (Da *ići* označava život, vidi gore, 3335,3690; i da *napojiti* označava nauk, vidi gore, br. 343, i u onome što sledi). Tajna koja se ovde krije je da samo neki stižu da punog stanja (o kojem stanju vidi gore, br. 2636); a to su oni koji se nanovo rode.

3788. Stih 8. *A oni rekoše: ne možemo, dokle se ne skupe sva stada.* Da ovo označava da ni treba da budu zajedno, jasno je iz značenja skupiti se, što je biti u jednom, to jest, biti zajedno, kao gore (br. 3786); i iz značenja stada, što su stvari nauka (br. 3767, 3768). Na šta se ovde misli, može se videti iz onoga što je gore rečeno (br.3786, 3787).

3789. *Da odvalimo kamen s vrata studenca.* Da ovo označava da se tako stvari koje pripadaju Reči, otvaraju, jasno je iz značenja *odvaliti kamen*, što je otkriti (br.3769, 3771, 3773); i iz značenja *studenca*, što je Reč (br. 3424, 3765).

3790. *Onda ćemo napojiti stoku.* Da ovo označava da u ovom slučaju oni primaju pouku, jasno je iz značenja napojiti stoku, što je poučiti (br. 3772, 3787). Ovo je jasno i iz onoga što se dešava pre.

3791. Stihovi 9-11. *Dok on još govoraše s njima, dođe Rahela sa stadom oca svojega, jer ona pasijaše ovce. A kad Jakov vidje Rahelu kćer Labana ujaka svojega, i stado Labana ujaka svojega, pristuopi Jakov i odvali kamen studencu s vrata, i napoji stado Labana ujaka svojga, i poljubi Jakov Rahelu, i povikavši zaplaka se. Dok on još govoraše, označava misao u toj prilici; Rahela dođe, označava osećanje prema unutrašnjoj istini koje pripada crkvi i nauku; sa stadom oca svojega, označava od dobra po poreklu; jer ona pasijaše ovce (jer je bila pastirica); označava da osećanje prema unutrašnjoj istini uči šta je u Reči; a kad Jakov vidje Rahelu kćer Labana brata matere svoje (ujaka), označava priznavanje osećanja prema toj istini istoga porekla; i stado Labana brata matere svoje, označava crkvu i njen nauk; pristupi Jakov i odvali kamen svrata studenca, označava da Gospod od prirodnog dobra otvara Reč u pogledu njenog unutrašnjeg (smisla): i napoji stado Labana brata matere svoje, označava poučavanje; i Jakov poljubi Rahelu, označava ljubav ka unutrašnjim istinama; i povikavši zaplaka se, označava žar ljubavi.*

3792. Stih 9. *Dok on još govoraše s njima:* da ovo označava misao u toj prilici, jasno je iz značenja, u istorijskim delovima Reči, *govoriti*, što je misliti (br. 2271, 2287, 2619). Da to označava misao u toj prilici, jasno je, jer je ti bilo baš u vreme dok je govorio s njima, ili što je isto, *dok on još govoraše s njima*, Rahela dođe.

3793. Dođe Rahela sa stadom. Da ovo označava osećanje za unutrašnju istinu koje je vezano za crkvu i za nauk (doktrinu), vidi se se iz reprezentacije *Rahele*, što je osećanje za unutrašnju istinu; i iz značenja *stada*, što je crkva i njen nauk (br. 3767, 3768, 3783). Da bi se znalo kako stoji stvar sa reprezentacijom Rahele kao osećanja za unutrašnju istinu, i Lije kao osećanja za spoljašnju istinu, to će biti u kratko rečeno; naime, Prirodno koje je predstavljeno Jakovom, sastoji se od dobra i istine, i u tome Prirodnom, kao i u svim stvarima sveopšte prirode u opštem i u posebnom, mora da postoji brak dobra i istine. Bez ovoga braka ništa se ne nastaje – sve što nastaje i što je neki učinak, dolazi od ovoga. Mođutim, ovaj brak dobra i istine, ne postoji u čovekovom Prirodnom kad se rodi, jer samo se čovek ne rađa po Božanskom redu; on uistinu ima dobro neviniosti i ljubavi ka bližnjemu, koje utiče u njega u najranijem detinjstvu od Gospoda, ali nema odgovarajuće istine. Kako napreduje u godinama, ovo dobro, koje je bilo uliveno u njega u detinjstvu od Gospoda, povlači se u njegovo unutrašnje (biće), gde ga Gospod čuva, kako bi ono ublažavalo stanja života u koja čovek kasnije ulazi. Ovo je razlog što bi bez dobra iz detinjstva i rane mladosti, čovek bio gori od divlje zveru. Kada se ovo dobro detinjstva povuče unutra, zlo dolazi na njegovo mesto i ulazi u čovekovo Prirodno, a s ovim zlom i obmana sama, i tu se povezuju, i ulaze kao u brak zla i obmane. Kako bi, stoga, čovek bio spasen, on se mora nanovo roditi, i mora da se u njega ulije dobro od Gospoda, kako bi moglo doći do braka dobra i istine. To je ono što je predstavljeno Jakovom, i sa njegove dve žene, Rahelom i Lijom. Sada Jakob uzima na sebe da predstavlja dobro Prirodnog, a Rahela istinu; ali pošto se svako povezivanje istine s dobrom izvodi uz pomoć osećanja, to se osećanje prema istini mora spojiti s dobrom koje je predstavljeno Rahelom. Pored toga, u Prirodnom kao i u Racionalnom, postoji unutrašnje i spoljašnje; gde Rahela predstavlja osećanje unutrašnje istine, a Lija osećanje spoljašnje istine. Laban, koji je njihov brat, predstavlja dobro zajedičkog porekla, ali je to sporedno dobro, kao što je ranije rečeno; koje dobro je ono dobro koje u sporednoj liniji odgovara (korespondira) istini Racionalnog, koja je označena *Rebekom* (vidi br. 3012, 3013, 3077). Otuda kćeri od ovoga dobra predstavljaju osećanja Prirodnog, jer ova osećanja treba da se spare s prirodnim dobrom, one predstavljaju osećanja prema istini; jedna (kćer) predstavlja osećanje prema unutrašnjoj istini, a druga osećanje prema spoljašnjoj istini. Kada se radi o

preporodu čoveka u pogledu njegovog Prirodnog, slučaj je sasvim isti kao i sa Jakovom i dve kćeri Labanove, Rahelom i Lijom; pa stoga, svako ko je u stanju da vidi i razume Reč prema njenom unutrašnjem smislu, vidi ovu tajnu otkrivenu u njemu. Ali ovo može videti samo čovek koji je u dobru i u istini. Što god drugi mogu opažati u ovim stvarima od onoga što se odnosi na moralni i građanski život, i ma kako da inteligentni izgledaju, oni i pored toga ne vide ništa ovakve prirode da bi to mogli da priznaju; jer oni ne znaju šta je dobro i istina, pa stoga, čim se pomene dobro, njima se javlja ideja zla; a kada se pomene istina, njima se pokazuje ideja obmane; stoga, oni ne opažaju ništa od onoga što je sadržano u unutrašnjem smislu, a čim nešto o tome čuju, javlja se tama koja gasi svetlo.

3794. *Koje je bilo (stado) njenoga oca.* Da ovo označava dobro u pogledu porekla, jasno je iz reprezentacije labana, koji je ovde otac, što je sporedno dobro zajedničkog porekla (vidi br. 3612, 3665, 3778); a tako isto i iz značenja oca što je dobro (br. 3703).

3795. *Jer ona pasijaše ovce (jer je bila pastirica).* Da ovo označava da osećanje za istinu uči šta je u Reči, vidi se iz značenja *pastirice*, ili one koja *pase stado*, a što je ona koja vodi i uči (br. 343); i iz reprezentacije Rahele, koja je u ovom slučaju ona, što je osećanje za unutrašnju istinu (o čemu vidi upravo gore, br. 3793). Razlog da se kaže da se ovo uči iz Reči je u tome, što je ona došla na studenac sa stadom; i što studenac označava Reč, što se vidi gore (br. 3765). Osim toga, osećanje za istinu je to koje uči; jer od ovoga osećanja crkva je crkva, a pastirica ili pastir je pastir. Razlog zašto u Reči pastirica ili onaj ko napasa označava one koji vode i uče (druge), je u tome što stado označava one koji se vode i koji se uče, pa stoga crkve, i nauke koji pripadaju crkvi (br. 3768, 3768, 3783). Da pastir i stado imaju ovakvo značenje, dobro je poznato u Hrišćanskom svetu, jer se tako nazivaju oni koji vode i koji uče (druge), pa je nepotrebno ovo potvrđivati iz Reči.

3796. Stih 10. *A kad Jakov vidje Rahelu kćer Labana brata matere svoje.* Da ovo označava priznavanje osećanja za tu istinu u pogledu njenoga porekla, vidi se iz značenja *vidjeti*, što je ovde (videti) poreklo, vidi se iz niza ili povezivanja; i iz reprezentacije *Rahele*, koja je osećanje za unutrašnju istinu (vidi br. 3793). *Kći Labana brata matere njegove* označava poreklo, naime, da je bilo od sporednog

dobra, koje se pridružuje kao po bratstvu sa racionalnom istinom koju predstavlja *Rebeka*, majka Jakovljeva. Što se tiče osećanja istine i dobra koje čovek opaža, ovakav je slučaj: Prava (istinska) osećanja istine i dobra koje čovek opaža, sva su Božanskog porekla, jer su od Gospoda; ali na putu, kako se spuštaju, ona se granaju u razne tokove, i tako oblikuju nova porekla; jer kako se ulivaju u osećanja prema zlu i obmani, ona počinju da se razlikuju. U spoljašnjem obliku, ova se osećanja često pokazuju kao prava: ali u unutrašnjem obliku ona imaju ovaj nečisti karakter. Jedina karakteristika po kojoj se poznaju, jeste njihov cilj; ako su u pogledu cilja radi sebe ili radi sveta, tada ova osećanja nisu prava (istinita), ali ako su u pogledu cilja radi dobra bližnjega, dobra društva, i dobra svoje zemlje, a posebno radi dobra crkve i dobra Gospodovoga carstva, tada su ona prava, jer su u ovome slučaju radi Gospoda, jer Gospod je u tim dobrima. Stoga je dužnost (deo) mudrog čoveka da poznaje ciljeve koji su u njemu. Ponekada izgleda kao da su ciljevi on sam u svemu, ali to nisu; jer je to u prirodi svakoga čoveka da misli o sebi u svemu (što radi), a to je iz običaja i navike. Ali ako neko želi da zna ciljeve koji su u njemu, neka samo obrati pažnju na zadovoljstvo koje oseća u sebi kada ga hvale i slave, i s druge strane, na zadovoljstvo koje opaža od koristi odvojeno od sebe samoga: ako opaža ovo poslednje zadovoljstvo, on je u pravom osećanju. On mora isto tako da obrati pažnju na razna stanja u kojima je, jer sama stanja značajno menjaju opažanje. Ovo čovek može da istražuje u samome sebi, ali ne u drugima; jer su scljevi čovekovog osećanja poznati samo Gospodu. To je razloga da je Gospod kazao: *Ne sudi, da ne bi bio suđen; ne osuđuj, da ne bi bio osuđen (Luka VI.37)*. Jer hiljadu osoba mogu izgledati da su u sličnom osećanju u odnosu na istinu i dobro, pa ipak, svaki od njih može da bude u drugačijem osećanju u pogledu porekla, to jest, u pogledu cilja (prim.prev. Ovde autor govori o cilju kao uzroku o *causa efficientis*): da cilj određuje kvalitet osećanja, to jest, da li je pravo, nečisto, ili lažno, je to, da je čovekov cilj samo njegov život; jer čovek ima za cilj ono što pripada njegovom životu, ili što je isto, njegovoj ljubavi. Kada je dobro njegov bližnji, opšte dobro, dobro crkve i Gospodovog carstva, njegov cilj, tada je čovek u pohledu njegove duše, u Gospodovom carstvu, pa stoga i u Gospodu; jer Gospodovo carstvo nije ništa drugo nego carstvo ciljeva i službi za dobro ljudskog roda (vidi br. 3645). Sami anđeli koji su kod čoveka su samo u njegovim ciljevima. Onoliko koliko čovek ima takav cilj u kojem je i Gospodovo

carstvo, taliko anđeli uživaju da su kod njega, i povezuju se s njim kao sa bratom; ali onoliko koliko je čovek sebi cilj, toliko se anđeli povlače, a zli duhovi iz pakla približavaju, jer u paklu vlada samo takav cilj (ljubav prema sebi); iz svega ovoga se vidi koliko je začajno ispitati i poznavati šta je poreklo osećanja, a to se može znati samo po cilju.

3797. I stado Labana brata matere svoje. Da ovo označava crkvu i njen nauk (doktrinu), vidi se iz značenja *stada*, što je crkva i nauk (br. 3767,3768,3783). Razlog zbog kojega se ovde Laban naziva *bratom matere njegove*, je to što se i na ovaj način označava potvrđivanje u pogledu porekla, kao što je gore rečeno.

3798. *Pristupi Jakov i odvali kamen s vrata studencu.* Da ovo označava da je Gospod od prirodnog dobra otkrio Reč u pogledu unutrašnjih stvari, jasno je iz reprezentacije Jakova, što je Gospodovo Božansko Prirodno, kao što je ranije pokazano, a ovde, je Božansko prirodno u pogledu dobra u njemu; i iz značenja *odvaliti kamen s vrata studencu*, što je otkriti Reč u pogledu njenog unutrašnjeg (smisla) (br. 3769, 3771, 3773, 3789). Razlog da je najviši unutrašnji smisao ovde to, da je Gospod od prirodnog dobra otkrio Reč u pogledu njenog unutrašnjeg smisla, je to, što Jakov ovde predstavlja dobro u Prirodnom; jer Jakov uzima na sebe reprezentaciju dobra, jer sada istina treba da mu se pripoji preko osećanja, koje je predstavljeno Rahelom (vidi gore br. 3775, 3793): a i stoga što je Reč od dobra otkrivena u pogledu njenog unutrašnjeg smisla (br. 3773). Da se Reč otkriva od dobra, vrlo je jasno, jer svaki čovek vidi od ljubavi (ili dobra) stvari koje pripadaju ljubavi, a ono što vidi to naziva istinama, jer se one slažu s tom ljubavi. U svakoj čovekovoju ljubavi postoji svetlost njegovog života, jer je ljubav kao plamen od kojega dolazi svetlost; pa kakva je ljubav ili plamen, takva je čovekova svetlost istine. (*prim. prev. Ono što čovek voli, to ga vodi ka istini koja se slaže s onim što voli, stoga ako voli zlo, to zlo govodi da vidi obmanu i da misli da je ona istina*). Oni koji su u ljubavi prema dobru mogu videti ono što pripada toj ljubavi, pa stoga, mogu da vide istine koje su u Reči, a to sve prema količini i kvalitetu ljubavi prema dobru; jer u ovome slučaju svetlost ili inteligencija utiče iz neba, to jest, preko neba od Gospoda. Iz ovoga razloga je to, da , kao što je rečeno, niko ne može videti i priznavati unutrašnji smisao Reči ako nije u dobru života (ako ne živi dobrim životom).

3799. *I napoji stado Labana brata matere svoje.* Da ovo označava poučavanje, jasno je iz značenja *napojiti stado*, što je poučavanje (o čemu vidi gore, br. 3772). Razlog da se ovde Laban po treći put naziva *bratom materenjegove*, je to što se ukazuje na poreklo iz kojega je poteklo stado i Rahela, naime, otkuda su potekli nauk (doktrina) i osećanje prema unutrašnjoj istini.

3800. Stih 11. *I poljubi Jakov Rahelu.* Da ovo označava ljubav prema unutrašnjim istinama, jasno je iz značenja *poljubiti*, što je sjedinužiti i povezati iz osećanja (o čemu vidi gore, br. 3573, 3574), stoga iz ljubavi, jer posmtrano u sebi, ljubav je sjedinjenje i povezanost iz osećanja; i iz reprezentacije *Rahele*, što je osećanje prema unutrašnjoj istini (br. 3793). Otuda je očito da se sa *Jakov poljubi Rahelu*, označava ljubav prema unutrašnjim istinama.

3801. *I povikavši zaplaka se.* Da ovo označava žar ljubavi, jasno je iz značenja *povikati i zaplakati*, što je žar ljubavi, jer plakanje pripada tuzi, a isto tako i ljubavi, i to je u najvećem stepenu i jedno i drugo.

3802. Stihovi 12,13. *I kaza se Jakov Raheli da je rod ocu njezinom i da je sin Rebečin; a ona otrča i javi ocu svojem; a kad Laban ču za Jakova sina sestre svoje, istrča mu na susret, i zagrli ga i poljubi, i uvede ga u svoju kuću, i on pripovijedi Labanu sve ovo. I kaza se jakov Raheli da je rod ocu njezinom, označava privlačnost dobra koje je Jakov, i dobra koje je Laban; i da je sin Rebečin, označava povezivanje ove dve privlačnosti (ova dva dobra koja se privlače); a ona otrča i javi ocu svojem, označava priznavanje preko unutrašnjih istina; a kada ču Laban za sina sestre svoje, označava priznavanje srodnog dobra; istrča mu na susret, označava slaganje; i zagrli ga, označava osećanje; i poljubi ga, označava uvođenje (inicijaciju); i uvede ga u svoju kuću, označava povezanost; i on pripovijedi Labanu sve ovo, označava od istina (da je ovo prouzrokovano istinama).*

3803. Stih 12. *I kaza se Jakov Raheli da je rod ocu njezinu.* Da ovo označava privlačnost između dobra koje je *Jakov*, i dobra koje je *Laban*, vidi se iz značenja *kazati*, što je upoznati, i iz reprezentacije *Jakova*, što je dobro (o kojemu vidi gore); i iz reprezentacije *Rahele* kojoj je ovo rečeno (saopšteno), što je osećanje prema unutrašnjoj istini (br. 3793); i iz značenja *brata*, koji je ovde *Jakov*, a koji predstavlja dobro (br. 367, 2360, 3303, 3459); i iz značenja *oca*, koji je ovde

Laban, a koji predstavlja dobro (br. 3703). Iz svega ovoga kao i iz niza, vidi se da *Jakov kaza Raheli da je on brat njenoga oca*, označava privlačnost između dobra koje je Jakov i dobra koje je Laban. Ali da bi se prikazala ova privlačnost, i povezanost ova dva preko osećanja prema unutrašnjoj istini (koje je *Rahela*) učinilo bi ovo vrlo nejasnim, jer malo (ljudi) zna šta je dobro Prirodnog (dobro koje pripada Prirodnom), i da se ovo razlikuje od dobra koje pripada Racionalnom; a ne znaju ni šta je dobro zajedničkog porekla; ili šta je osećanje prema unutrašnjoj istini. Onaj čovek koji svojom vlastitom inteligencijom nije sebi stvorio neku ideju o ovim stvarima, prima samo nejasnu, a možda i nikakvu, ideju iz opisivanja; jer čovek prima samo onoliko od drugih koliko ima svoga vlastitog, to jest, koliko sebi pribavi posmatrajući predmet u sebi; sve ostalo odlazi (gubi se). Dosta je da se zna da postoje bezbrojne privlačnosti dobra i istine, i da su nebeska društva uređena prema njima (prema privlačnostima) (vidi br. 685, 917, 2739, 3612). Razlog da Jakov sebe naziva Labanovim bratom, j to što su svi (ljudi) braća od dobra (preko dobra); i iz istog razloga Laban naziva Jakova bratom (stih 15). Dobro je to što čini krvno srodstvo, i koje povezuje; jer dobro pripada ljubavi, a ljubav je duhovno povezivanje. Ovo je razlog da su se u drevnim crkvama svi oni koji su bili u dobru, nazivali su se braćom, čak i u Jevrejskoj Crkvi; a pošto je ova crkva druge smatrala nevrednima, i pretpostavljala se za izabranu, to su oni (Jevreji) nazivali braćom samo one koji su bili rođeni kao Jevreji, dok su druge nazivali drugovima ili strancima. I prvobitna Hrišćanska Crkva nazivala je braćom sve one koji su bili u dobru, ali kasnjem samo one koji su bili u njihovoj skupštini (kongregaciji). Ali ime *brat* iščezlo je među Hrišćanima, zajedno s dobrom, a to je bilo onda kada je istina došla na mesto dobra, ili vera umesto ljubavi ka bližnjemu; tada više nisu jedni druge nazivali braćom, nego bližnjim. I ovo je efekat nauka vere bez života ljubavi ka bližnjemu, da je bratimljenje s nekim koji je nižeg društvenog položaja od njihovog, njima izgledalo nešto nisko; jer kod ovakvih osoba bratimljenje nema poreklo u Gospodu, to jest, u dobru; nego je od sebe, pa stoga od počasti i dobitka. *I da je on Rebekin sin*. Da ovo označava povezivanje ova dva osećanja koja se privlače, jasno je i bez objašnjavanja; jer Rebeka, koja je bila majka Jakovu a sestra Labanu, bila je ta od koje je dolazilo povezivanje.

3804. *A ona otrča i javi ocu svojemu.* Da ovo označava priznavanje kroz (pomoću) unutrašnjih istina, jasno je iz značenja *otrčati i javiti*, što je osećanje da se nešto saopšti (javi), a u ovom slučaju to je priznavanje; i iz značenja *njenoga oca*, što je označeno Labanom. Da je priznavanje išlo uz pomoć unutrašnjih istina, predstavljeno je *Rahelom*, koja označava osećanje prema unutrašnjoj istini. Iz ovoga ishodi da se ovim rečima označava priznavanje kroz unutrašnje istine. Ovde je slučaj ovakav: Dobro koje je predstavljeno Jakovom (koje je dobro Prirodnog), kao svako dobro u opšte, poznato je i priznato da postoji, ali nije poznat njegov kvalitet koji dolazi od istina, te se stoga kroz istine upoznaje i priznaje. Dobro ne postaje dobro koje se naziva ljubavlju ka bližnjemu sve dok se u njega ne usade istine, te onda, kakve su istine koje se usađuju, takvo postaje i to dobro. Zbog toga dobro jedne osobe, iako izgleda slično dobru druge, ipak nije isto (dobro); naime, kod svake osobe u svemiru, dobro jedne razlikuje se od dobra druge osobe. Ovo je isto tako i sa ljudskim licima, na kojima se otslikava osećanje, tako da u celom ljudskom rodu nema dva lica koja su sasvim ista. Istine su kao lepo lice, gde lepota dolazi od dobra koje je oblik istine, ali dobro je to koje tako deluje. Takvi su anđeoski oblici, a takav bi bio i čovek od unutrašnjeg života kada bi bio u ljubavi ka Gospodu, i u samilosti prema bližnjemu. On je bio stvoren u takvom obliku, jer je bio slika i prilika Božija; a takvoga su oblika u pogledu njihovog duha oni koje su se nanovo rodili, bez obzira kako izgleda njihovo telo. Iz ovoga je jasno na šta se misli kad se kaže da se dobro priznaje kroz unutrašnje istine.

3805. Stih 13. *A kad Laban ču za Jakova sina sestre svoje.* Da ovo označava priznavanje srodnog dobra, vidi se nasličan način iz onoga što ishodi od ovih reči u unutrašnjem smislu; ovako se opisuje uzajamno priznavanje. Jasno je da je ovde predmet o kome se govori izbor dobra, koji izbor prethodi braku dobra i istine.

3806. *Istrča mu na susret.* Da ovo označava slaganje, jasno je iz značenja *istrčati na susret*, što je slaganje, jer se teži povezivanju; o čemu vidi niže. Poznato je da slaganje ili sličnost vodi povezivanju.

3807. *I zagrlila ga.* Da ovo označava osećanje, jasno je iz značenja *zagrliti*, što je osećanje; jer se unutrašnje osećanje pokazuje kao pokretima tela koji su mu saobrazni. Dobro je poznato da se osećanje uglavnom izražava grljenjem.

3808. *I poljubi ga.* Da ovo označava uvođenje (inicijaciju), vidi se iz značenja *poljubiti*, što je povezati se iz osećanja (vidi br. 3573, 3574, 3800); ovde uvođenje u ovu povezanost, jer uvođenje prethodi povezanosti.

3809. *I uvede ga u svoju kuću.* Da ovo označava povezivanje, jasno je iz značenja *uvesti u kuću*, što znači (uvesti) ga sebi; jer, u unutrašnjem smislu, sam čovek se naziva *kućom* (br. 3128, 3142, 3538); a (naziva se kućom) zbog dobra, koje je upravo *kuća* (br. 2233, 2234, 3652, 3729). U ovom slučaju, stoga, zbog dobra koje je predstavljeno Labanom; tako da *uvesti ga u svoju kuću* označava povezanost. Ovde je u punom smislu opisan proces povezivanja između prirodnog dobra koje je *Jakov* sa srodnim dobrom koj je predstavljeno *Labanom*. Sledećih pet stvari čine ovaj proces: naime, uzajamno priznavanje, slaganje, osećanje, uvođenje, i povezivanje. Uzajamno priznavanje je označeno Rahelom koja trči i javlja svom ocu, i Labanom koji čuje vest o Jakovu sinu svoje sestre (br. 3804. 3805); slaganje je označeno Labanovim grljenjem Jakova (br. 3807); uvođenje ljubljjenjem Jakova (br. 3807); iapovezivanje uvođenjem Jakova u svoju kuću, kao što se ovde kaže.

3810. *I on pripovjedi Labanu sve ovo.* Da ovo označava da je (povezivanje) bilo od istina (preko istina), to jest, da su priznavanje, slaganje, osećanje, uvođenje, i povezivanje bili otuda (od istina), jasno je iz niza, kao i iz reči kada se objasne prema unutrašnjem smislu, čemu je ovo zaključak.

3811. Stihovi 14, 15. *A Laban mu reče: ti si kost moja i tijelo moje. I osta kod njega cio mjesec dana. Tada reče Laban Jakovu: zar badava da mi služiš, što si mi rod? Kaži mi šta će ti biti plata. A Laban mu reče: ti si kost i tijelo moje, označava povezivanje u pogledu istina i dobara; I osta kod njega cio mjesecdana, označava novo stanje života; tada Laban reče Jakovu, zar za to što si mojbrat, označava zar za to što su krvni srodnici po dobru; zar da mi badava služiš?Kaži mi šta će ti biti plata, označava da mora da bude nešto preko čega će doći do povezivanja.*

3812. Stih 14. *A Laban mu reče: ti si kost moja i tijelo moje.* Da ovo označava da su povezani u pogledu istina i dobara, vidi se iz značenja reči, *ti si kost mojaj tijelo moje*, što je povezanost. Drevni (ljdi) su koristili ovaj oblik govora kad su govorili o onima koji pripadaju istoj kući, ili porodici, ili nekom srodstvu – *mojakost i moje tijelo* (vidi br. 157); pa otuda ove reči označavaju povezanost. Razlog da ovo

označava da je povezanost preko istina i dobara, je to što su sva duhovna povezivanja iz ovih izvedena, i što se svo prirodno povezivanje odnosi na isto. Osim toga, *kost i telo* označava čovekov proprium; kost, proprium u pogledu razuma; a telo, proprium u pogledu volje; tako sa *kost* je označen njegov proprium; a sa *telo* je označen njegov proprium u pogledu volje (br. 148,149). Što se tiče propriuma (ego-a) u opšte, postoje dve vrste, jedan je pakleni a drugi nebeski; onaj pakleni čovek prima od pakla, a onaj nebeski od neba, to jest, preko neba od Gospoda; jer svo zlo, kao i obmana koja od njega potiče, utiče iz pakla; a svo dobro, i istina koja od njega potiče, je od Gospoda. Ovo je čoveku poznato iz nauka vere, ali jedva jedan u deset hiljada to veruje. To je razlog da čovek usvaja i čini svojim zlo koje se uliva iz pakla, a dobro, koje se uliva od Gospoda, nema na njega uticaja, pa mu se stoga ne može ni pripisati (*prim.prev. Mnogi čine dobro drugima, ali ako u isto vreme čine i zlo, to dobro ne doprinosi njihovom spasenju*). Razlog da čovek ne veruje da se zlo uliva od pakla, je u tome što je on u ljubavi prema sebi, jer ova ljubav čini da se čovek ljuti kad mu se kaže da nešto na njega utiče (da se uliva). Dakle, to je razlog da je čovekov proprium samo zlo (vidi br. 210, 215, 694, 731, 874-876, 987, 1023, 1044, 1047). A druge strane, razlog da čovek veruje da je zlo iz pakla a dobro od Gospoda je to, što takav čovek nije u ljubavi prema sebi, nego u ljubavi prema Gospodu i prema bližnjemu, jer ovu ljubav prati ovakvo verovanje. U oba smisla, ovaj proprium označen je sa *kost i telo*; pa se stoga sa *kost* u Reči označava istina, a u obrnutom smislu, obmana; a sa *tel*, dobro, a u obrnutom smislu zlo. Da je ovo značenje *kosti*, može se videti iz sledećih odlomaka u Reči. Kod *Isaije: Jer će te Jehova voditi vazda, i sitiće dušu tvoju na suši, i kosti tvoje krijepiti, i bićeš kao vrt zaliven (LVIII.11)*. Ovde *krijepiti kosti* označava oživeti proprium u pogledu razuma, to jest, prosvetliti ga inteligencijom, otuda se kaže, *bićeš kao vrt zaliven*. (Da vrt označava inteligenciju, modže se videti gore, br. 100,108,1588). Opet: *Vidjeće i obradovaće se srce vaše i kosti vaše će se pomladiti kao trava (LXVI.14)*. Ovde se sa *kosti će se vaše pomladiti* označava isto što i gore. Kod *Jeremije: Nazireji njezini bijahu čistiji od snijega, bjelji od mlijeka, tijelo im bješe crvenije od dragoga kamenja, glatki kao safir. A sada im je lice crnje od ugla, ne poznaju se na ulicama, koža im se prilijepila za kosti, osušila se kao drvo (Plač IV.7,8)*. *Nazirej* označava nebeskog čoveka (br. 3301); *čistiji od snijega i bijelji odmlijeka*, označava biti u nebeskoj

istini; a pošto ova istina potiče od ljubavi prema dobru, to se kaže, *tijelo bješe crvenije od dragoga kamenja* (Belinom i čistotom opisuje se istina, br. 3301), crvenilom, dobro, br. 3300, dragim kamenjem, istine koje potiče od dobra (br. 114). *Sa koža se prilipila za kosti*, opisuje se promena stanja u pogledu nebeskih stvari ljubavi, naime, da nije bilo tela na kostima, to jest, više nie bilo dobra; jer tada sva istina postane kao koža koja se prilepi za kosti; pa se osušila kao drvo. Kod Jezikilja: *I kaži priču domu krvavom odmetničkom), i reci im: ovako veli Jehova Gospod: pristavi lonac, i nalij u nj vode. Složi u nj dijelove, stegno i pleće, i napuni ga najboljih kostiju. Uzmi najbolje iz stada, i naloži kosti ispod njega, i uzvari dobro da se kosti raskuvaju u njemu (XXIV.3-5,10)*. Ovde lonac označava nasilje učinjeno dobru i istini, zbog toga se naziva *dom krvavi (odmetnički)* (stih 6): *dijelovi, stegno, i pleće da se slože*, jesu telo, a njima se označavaju dobra; *najbolje kosti kouiima da se ispuni lonac, kosti ispod njega* su osećanje za istinu; *kosti koje se raskuvaju u njemu*, nasilje prema istini. Svako može da vidi da su u ovoj paraboli sadržane Božanske tajne; kao i to da se te tajne ne mogu znati, to jest, šta je svim ovim označeno u unutrašnjem smislu, *loncem, komadima, stegnom, kao i kuhanjem*. Kod Miheja: *Ne treba li vam znati šta je pravo? Koji mrzite na dobro i ljubite zlo, saderite kožu sa njih i meso kosti njihovijeh. I jedete meso naroda mojega i sadirite kožu s njih i kosti im prebijate, i sacijecate kao u lonac i kao meso u kotao (III.1-3)*. Ovde je označeno isto. Kod Jezekilja; *Jehova me izvede u duhu. I postavi me usred polja, koje bijaše puno kostiju. I reče mi: sine čovječiji, hoće li oživjeti ove kosti? A ja rekoh: Jehova Gospode, ti znaš. Tada mi reče: prorokuj za te kosti i kaži: čujte kosti, riječ Jehovinu. Ovako govori Jehova Gospod ovijem kostima: gle, ja ću metniti u vas duh, i oživjećete. I metnuću na vas žile, i obložiću vas mesom, i navući ću na vas kožu. I metnuću u vas duh, i oživjećete, i poznaćete da sam ja Jehova. Tada stadoh prorokovati kako mi se zapovijedi; a kada prorokovah, nasto glas i gle potres, i kosti se pribirahu svaka ka svojoj kosti. I gle, po njima izidoše žile, i ozgo se koža navuče; ali duh ne bješe u njima. I prorokoah kako mi se zapovijedi. I uđe u njih duh, i oživješe, i stadoše na noge, bješe vojska vrlo velika (XXXVII.1,3-8,10)*. Predmet o kome se govori u opštem je ustanovljavanje ponovno crkve među Neznabošcima; a u posebnom smislu, čovekovo novo rođenje: *suhe kosti* označavaju proprium razuma, koji je beživotan pre nego primi život dobra od Gospoda, a onda oživljava; *meso koje će obložiti*

kosti, jesu proprium volje, koji se naziva nebeski proprium, pa stoga označava dobro; *duh u njima* je Gospodov život, i kada se ovo uliva u čovekovo dobro koje njemu izgleda kao da dolazi od njegovog propriuma, tada dobro oživljava, a od dobra i istina, pa tako od suhih kostiju pravi se čovek. Kod *David*a: *Rasuše se kosti moje; srce moje posta kao vosak, rastopilo se u meni. Mogao bih izbrojiti sve kosti moje. Oni gledaju i od mene načiniše stvar za gledanje. Dijele haljine moje među sobom, a za dolamu moju bacaju ždrijeb (Psalam XXII. 14,17,18)*. Ovde su predmet Gospodova iskušenja u pogledu Božanskih istina, koje su bile Gospodov proprium, pa se stoga nazivaju *moje kosti*; a u pogledu označava Božanskog dobra, koje je bilo Gospodov proprium, naziva se *moje srce*. (Da *srce* označava dobro, može se videti gore, br. 3313, 3635). A zato što kosti označavaju ove istine, čije nabrojavanje označava želju da se one rasprše kroz umovanje i obmane, stoga odmah slede reči, *dijele haljine moje, a za mojudolamu bacaju ždrijeb*; a *haljine* označavaju istine, ali spoljašnje (br. 297, 1073, 2576); *dijele iz među sobom, i bacaju ždrijeb (kocku) za mojudolamu*, označava isto – kao i kod *Mateje XXVII.35*. Opet: *Daj mi a slušam radost i veselje, da se prenu kosti koje si potro (Psalam LI.8)*. Ovde *prenuti(razveseliti) kosti koje si potro* označava ponovno stvaranje kroz istine posle iskušenja. Pošto *kost* označava proprium razuma, to jest, proprium u pogledu istine, a u najvišem smislu, Božansku istinu koja je bila Gospodov proprium, to je bio razlog da je bilo zapovedeno da se za pashu ne prelama kost pashalnog jagnjeta; o čemu čitamo kod *Mojsija: U istoj kući da se jede, da ne iznesete mesa od njega iz kuće, i kosti da mu ne prelomite (Izlazak XII.46)*. I na drugome mestu; *I neka ne ostavljaju od njega ništa do jutra, i kosti da mu ne prelome za vazam neka ga slave (Brojevi IX.12)*. *Da se ne prelomi kost*, u najvišem smislu, označava ne činiti nasilje istini Božanskoj; a u reprezentativniom smislu, ne činiti nasilja istini od bilo kojega dobra; jer kvalitet dobra i forma dobra su od istina, a istina je potpora dobru, kao kost telu: Da Reč, koja je sama Božanska istina, oživljava mrtve, bilo je predstavljeno onim čovekom koji je oživeo i stao na svoje noge, kada je bio bačen u Elišin grob, samo zato što je dodirnuo njegove kosti (*2 o Carevima XIII.21*). (Da jed Eliša predstavljao Gopsoda u pogledu istine Božanske, ili Reč, može se videti gore, br. 2762). Da u obrnutom smislu kosti označavaju obmane koje pripadaju čovekovom propriumu, vidi se iz sledećih odlomaka. Kod *Jeremije: U to vrijeme izvadiće se kosti careva Judinijeh i kosti*

*knezova njihovijeh i kosti svećeničke i kosti proročke, i kosti stanovnika Jerusalimskih. I razmetnuće se prema suncu i mjesecu i svoj vojsci nebeskoj, koje ljubiše i kojoj služiše i za kojima idoše (VIII-1,2). Kod Jezikilja: I razmetnuću kosti vaše oko oltara vaših (VI.5). Kod Mojsija: Bog ga je izveo iz Egipta, i on mu je kao snaga jednoroga; poješće narode koji su mu neprijatelji, i kosti će njihove potrti, i strijelama svojim prostrijeliti ih (Brojevi XXIV.8). U drugoj knjizi o Carevima: Osija izlomi likove i isiječe gajeve, i mjesta njihova napuni kostiju ljudskih. I obazrevši se vidje Josija grobove koji bjehu ondje na gori, i posla te izvadiše kosti iz grobova, i sažeže ih na oltaru i oskrvni ga. I pokla sve svećenike visina, koji bijahu onuda, na oltarima, i sažeže kosti ljudske na njima (XXIII.14,16,20). Kod Mojsija: I ko se god dotakne u polju posječenoga mačem ili umrloga ili kosti čovječije ili groba, nečist da je sedam dana (Brojevi XIX.16,18). Pošto kosti označavaju obmane, a grobovi zla u kojima su obmane, i pošto je licemerstvo zlo koje izvana izgleda kao dobro, ali iznutra je ukaljano lažnim i profanim stvarima, stoga Gospod kaže kod Mateja: Teško vama književnici i fariseji, licemjeri, što čistite spolja čašu i zdjelu a iznutra su puni kostiju mrtvačkih i svake nečisti. Tako se i vi spolja pokazujete ljudima pravedni, a iznutra ste puni licmerja i bezkonja (XXIII.27,28). Iz ovih se odlomaka sada vidi da se *kostima* označava proprium razuma, kako u pogledu istine tako i u pogledu obmane.*

3813. Što se tiče *tela* u najvišem smislu, ono označava proprium Gospodovog Božanskog Ljudskog, koje je Božansko dobro, a u relativnom smislu označava proprium čovekove volje koju oživljava proprium Gospodovog Božanskog Ljudskog, to jest, Njegovo Božansko dobro. Ovaj proprium je ono što se naziva nebeskim propriumom, koje je u sebi Gospodov proprium koji usvajaju oni koji su u dorbu, a otuda i u istini. Ovakav proprium imaju anđeli koji su u nebima, i ljudi koji su u pogledu svojega unutrašnjeg ili u pogledu duha u Gospodovom carstvu. Ali u obrnutom smislu, *telo* označava proprium čovekove volje koja je u sebi samo zlo, i ako je ne oživi Gospodov proprium, ona se naziva *mrtvom*, pa se stoga za čoveka kaže da je *mrtav*. Da u najvišem smislu *telo* označava proprium Gospodovog Božanskog Ljudskog, to jest Njegovo Božansko dobro, vidi se iz Gospodovih reči kod Jovana: *Isus reče: ja sam hljeb živi koji siđe s neba; koji jede od ovoga hljeba živjeće u vijek; i hljeb koji ja dajem tijelo je moje. Koje ću dati za*

život svijeta. A Židovi se pripirahu između sebe govoreći: kako može ovaj dati nama tijelo svoje da jedemo? A Isus im reče: zaista, zaista vam kažem: ako ne jedete tijela sina čovječijega, i ne pijete krvi njegove, ne ćete imati života u sebi. Koji jede moje tijelo i pije moju krv ima život vječni, i ja ću ga uskrsnuti u posljednji dan: jer je tijelo moje pravo jelo i krv moja pravo piće. Koji jede moje tijelo i pije moju krv, stoji u meni i ja u njemu. Ovo je hljeb koji siđe s neba: ne kao što oci vaši jedoše manu, i pomriješe; koji jede hljeb ovaj živjeće u vijek (VI.51-56,58).

Sasvim je jasno da je ovde *tijelo* proprium Gospodovog Božanskog Ljudskogm to jest Božansko dobro; i to je ono što se u Svetoj večeri naziva *tijelo*. Da u Svetoj Večeri tijelo ili meso označava Božansko dobro, a krv Božansku istinu, može se videti gore, br. ,798,1,65,1,77,3464,3735); a pošto hljeb i vino označavaju isto što i telo i krv, naime, hljeb, Gospodovo Božansko dobro, a vino, Njegovu Božansku istinu, stoga je zapovedeno ono poslednje umesto onoga prvoga. To je razlog da je Gospod rekao: *Ja sam hljeb živi; hljeb koji ja dam je Moje tijelo; onaj koji jede Moje tijelo, i pije Moju krv, ostaje u Meni i ja u njemu; ovo je hljeb koji silazi s neba* (Da jesti znači biti dat (predan). I biti povezan, i biti usvojen, vidi gore. Br. 2187, 2343, 3168, 3596). Isti je bilo predstavljeno u Jevrejskoj Crkvi nalogom da Aron, njegovi sinovi, kao i oni koji su prinosili žrtve, i ostali koji su bili čisti, da mogu da jedu meso od žrtava, i da je ovo bilo sveto (Izazak XII.7-9; XXIX.30-34; Levitska VII.15-21; VIII.31; Zak. Ponovljeni XII.27; XVI.4). Ako bi, stoga, nečista osoba jela od toga mesa, takva osoba je trebala da bude otsečena (odbačena) od naroda (izdvojena) (Levitska VII.21). (Da su se ove žrtve nazivale *hljeb*, može se videti gore, br. 2165). Da se meso (telo) nazivalo *sveto meso* (Jer. XI.15; Agej II.12) i da se na stolove metalo meso od žrtava, vidi Jez. XL.43, gde se opisuje novi hram, čime je označeno na jasan način bogoštovanje Gospoda u Njegovom carstvu. Da u relativnom smislu telo (meso) označava proprium čovekove volje koju oživljava Gospodovo Božansko dobro, jasno je iz sledećih odlomaka. Kod *Jezikilja: I daću im novo srce, i nov duh metnuću u njih, i izvadiću iz njih kameno srce i daću im srce mesno (XI.19; XXXVI.26)*. Ovde *srce kameno iz njihovog tijela* označava volju i proprium koji nisu oživeli; a *srce mesno*, volju i proprium koji su oživeli. (Da srce predstavlja dobro koje pripada volji, može se videti gore, br. 2930, 3313, 3635) kod *Davida: Bože! Ti si Bog moj, tebe od rane mladosti tražim. Žedna je tebe duša*

moja, za tobom tijelo moje čezne (Psalam LXIII.1). Opet: Gine duša moja želeći u dvore Jehovine; srce moje i tijelo moje otima se k Bogu živome (Psalam LXXXIV.2). Kod Jova: Ali znam da je živ moj iskupitelj, i na pošljedak da će stati nad prahom. I ako se ova koža moja raščini, opet ću u tijelu (opet će to biti obučeno u kožu) svom vidjeti Boga. Ja isti vidjeću Ga, i oči moje gledaće ga, a ne drugi (XIX.25-27). Biti obučen u kožu označava Prirodno, onakvo kakvo čovek ima posle smrti (br. 3539); u tijelu vidjeti Boga, označava proprium oživljeni; stoga on kaže: ja istivijeću ga, i oči moje gledaće Ga, a ne drugi. Pošto je bilo poznato u crkvama da koža (meso) označava proprium, i pošto je knjiga o Jovu potekla od Drevn Crkve (vidi br. 3540), to je on govorio o ovim stvarima po značenjima, kao i o mnogim drugim stvarima, po običaju onoga vremena; tako da oni koji zaključuju da će telo biti sakupljeo sa četiri strane, i da će ponovo ustati, ti nisu upoznati s unutrašnjim smislom Reči. Oni koji poznaju unutrašnji smisao, znaju da će stići u drugi život s telom. ali čistijim; jer u drugom životu tela su čistija; jer oni vide jedni druge, razgovaraju, i uživaju svako čulo kao u sadašnjem telu, ali na savršeniji način (u savršenijem stepenu). Telo koje čovek nosi ovde na zemlji služi na zemlji, pa se stoga sastoji od kostiju i mesa: a telo koje duh nosi u drugom životu, prilagođeno je svrhama u tom životu, i ne sastoji se od kostiju i mesa, nego od stvari koje su tome saobrazne (br. 3726). Da u obrnutom smislu telo (meso) označava proprium čovekove volje, koji je u sebi samo zlo, jasno je iz ovih odlomaka. Kod Isaije: Svaki će jesti meso od mišice svoje (IX.2). Opet: I koji krivo čine, nahraniću ih njihovijem mesom i opiće se svojom krvlju, kao novijem vinom (XLIX.26). Kod Jeremije: I učiniću da jedu meso od svojijeh sinova i meso svojijeh kćeri, i svaki će jesti meso od druga svojega u nevolji i tjeskobi (XIX.9). Kod Mojsija: I sedam puta većma karaću vas za grijehе vaše. I ješćete meso od sinova svojih, i meso kćeri svojih ješćete (Levitska XXVI.28,29). Ovako se opisuje proprium čovekove volje, to jest čovekova priroda, jer ona je samo zlo i obmana; to jest, mržnja protivu istine i dobra, što je označeno sa ješćete meso sinova i kćeri, i meso vaših drugova. Kod Jovana: I vidjeh jednoga anđela gdje stoji na suncu i povika glasom velikijem govoreći svima pticama koje letješe ispod neba: dođite i skupite ee na veliku večeru Božiju, da jedete mesa od careva, i mesa od vojvoda, i mesa od junaka, i mesa od konja i onijeh koji sjede na njima, i mesa svijeh slobodnjaka i robova, malih i velikih (Otkrovanje XIX.17,18; Jezek. XXXIX.17-20). Da

se ovde mesom careva, knezova, junaka, konja i onih koji su na njima, slobodnjaka i robova, ne označavaju ove stvari, mora biti jasno svakome; nego se taj način, *mesom* se označavaju stvari koje do sada nisu bile poznate. Da su zla koja dolaze od obmana, kao i zla iz kojih proističu obmane, da su obe iz propriuma čovekove volje, sve je ovo označeno s ovih nekoliko izraza. Pošto je u unutrašnjem smislu obamna koja potiče iz propriuma čovekovog razuma *krv*; i pošto je zlo koje proističe iz propriuma čovekove vobolje, *meso*, stoga Gospod kaže sledeće o čoveku koji treba da se nanovo rodi: *A koji ga primiše dade im vlast da budu sinovi Božiji, koji vjeruju u ime njegovo, koji se ne rodiše od krvi, ni od volje tjelesne, ni od volje muževljeve, nego od Boga* (I.12,13). Otuda je da meso u opšte označava svakoga čoveka (vidi br. 574,1050); jer bilo da kažete čovek, ili čovekov proprium, to je ista stvar. Da se sa *meso*, u najvišem smislu, označava Gospodovo Božansko Ljudsko, jasno je iz odlomaka koji su gorenavedeni, a isto tako i kod *Jovana: I Riječ postade tijelo, i useli se u nas, i gledasmo slavu Njegovu, slavu kao jedinorodnoga od Oca* (I.14). *Ovo meso ožuijvljva svako meso, to jest, svaki čovek prima život od Gospodovog Božanskog Ljudskog tako što usvaja Njegovu ljubav, koje je usvajanje označeno sa jedenjem tijela Sina čovječijeg (Jovan VI.51-58), i sa jedenjem hljeba u Svetoj Večeri; jer hljeb je tijelo ili meso* (Mateja XXVI.26,27).

3814. *I osta kod njega cio mjesec dana.* Da ovo označava novo stanje života, vidi se iz značenja *ostati*, što je život (vidi br. 1293, 3384, 3613); i iz značenja *cijelog mjeseca dana*, što je novo stanje. (Da vremena označavaju stanja, vidi gore, br. 1274, 1382, 2625, 2788, 2837, 3254, 3356, 3404; stoga označavaju stanja i *godine, mjeseci, i dani*; ali kvalitet stanja označen je brojem koji je pridodat). Ali kada se godina, i mesec pominju u jednini, tada se označava celo stanje; pa stoga i kraj prethodnog i početak sledećeg stanja, kao što je bilo pokazano gore u objašnjenjima. Ovde se, dakle, *mesecom* označava kraj prethodnog i početak sledećeg stanja, a to je isto tako i u drugim delovima Reči. Kao kod *Isaije: I od mjeseca do mjeseca (od mladine do mladine) i od subote do subote dolaziće svako tijelo da se pokloni preda mnom, veli Jehova (LXVI.23)*. Kod *Jovana: I pokaza mi čistu rijeku vode života, bistru kao kristal, koja izlažaše iz prijestolja Božijega i jagnjetova. Nasred ulica njegovijeh s obje strane rijeke drvo života, koje rađa dvanaest rodova dajući svakoga mjeseca svoj rod; a lišće od drveta bijaše za*

iscjeljivanje narodima (Otkr. XXII.1,2). Rađanje ploda svakoga mjeseca, označava stanje koje je uvek novo u pogledu primanja dobra i primene koja iz toga potiče. Kod Mojsija: Izbroj sinove Levijeve po domovima otaca njihovijeh, po porodicama njihovijem, sve muškinje od mjesec dana i više izbroji. U Jehova reče Mojsiju: Izbroj sve prvence muške među sinovima Izrailjevim od mjeseca dana i više, i saberi broj imena njihovijeh (Brojevi III.15,40). Zbog toga što je kraj prethodnog i početak sledećeg stanja bio označen sa mesec, bilo je zapovedeno da se brojanje počne od mesec dana pa više. Opet: Ako ugledaš u roblju lijepu ženu, i omili ti da bi je htio uzeti za ženu, I neka skine haljine svoje u kojima je zarobljena, i neka sjedi u kući tvojoj, i žali za ocem svojim cio mjesec dana; po to lezi s njom, i budi joj muž i ona nek ti bude žena (Zak. Ponovljeni XXI.11.13). Ovde se mesecom dana jasno označava kraj prethodnog i početak sledećeg ili novog stanja.

3815. Stih 15. *I Laban reče Jakovu: zar badava da mi služiš, jer si rod moj? Da ovo označava da je to bilo zato što su bili krvni srodnici po dobru (od dobra), jasno je iz reprezentacije Labana, što je sporedno dobro zajedničkog porekla; i iz reprezentacije Jakova, što je dobro koje pripada Prirodnom (o čemu vidi gore); i iz značenja brata, što je biti dobar (br.3803); ovde srodničkog dobra, jer Laban kaže Jakovu, to jest, dobro dobru. Pored toga, svako krvno srodstvo vuče svoje poreklo od dobra, jer dobro pripada ljubavi. Najniži stepen ljubavi u silaznoj liniji naziva se krvno srodstvo, i označeno je u pravom smislu sa brat. Da u duhovnom svetu, ili u nebu, postoji samo srodstvo i privlačnost među onima koji vole Gospoda i bližnjega, bilo mi je pokazano time što sva društva koja sačinjavaju nebo, a koja su bezbrojna, da se razlikuju jedna od drugih prema stepenima i razlikama ljubavi, i vere koja potiče od ljubavi (vidi br. 685, 917, 2739, 3612), kao i po tome što se ona prepoznaju, ne prema odnosima koji su među njima postojali u životu tela, nego samo prema dobro i istini od toga dobra. Otac ne prepoznaje sina ili kćer, niti brat brata ili sestru, čak ni muž ženu, osim kad su u sličnom dobru. Oni se, doduše, sastaju u drugom životu, ali se ubrzo razilaze; jer dobro samo, ili ljubav i milosrđe, određuju i dodeljuju svakoga njegovom vlastitom društvu. Krvno srodstvo započinje u društvu u kojemu je određena osoba; a od ovoga se nastavljaju druga srodstva, sve do obronaka(prim. prev. Sve do krajnjih granica unutrašnjeg srodstva odnosno privlačnosti. Naime, duhovi koji su više dobru po*

kome su bliski, nalaze se u središtu društva a oni koji su im udaljeni po stepenu i vrsti dobra, nalaze se na obroncima, ili u drugom društvu).

3816. *Zar badava da mi služiš?Kaži mi šta će ti biti plata?* Da ovo označava da mora da budu sredstva za povezivanje, jasno je iz značenja *služiti badava*, što je bez iakakve obaveze; i iz značenja *plate (nagrade)*, što je sredstvo povezivanja. *Plata (nagrada)* se ponekad pominje u Reči, a u unutrašnjem smislu označava samo sredstvo za povezivanje. Razlog je to, što anđeli ne će da čuju ništa o plati, jer to *njima* ništa ne znači; šta više, njima je sasvim odvratna ideja plate (nagrade) za bilo koje dobro ili postupak; jer znaju da je kod svakoga *proprium* samo zlo, i da sve što bi radili iz *propriuma*, da bi bilo praćeno onim što je suprotno nagradi (plati); i da je sve dobro od Gospoda, i da se uliva, i to sve iz milosti; na taj način, da to nije od njih samih za šta bi trebalo da prime platu (nagradu). Činjenica je, da samo dobro postaje ne dobro kada se za njega očekuje plata (nagrada), jer se tada tome pridružuje nešto sebično, i kada se ovo dogodi, to vodi odricanju da je dobro od Gospoda, i iz milosti; stoga, onoliko koliko se neko odvaja od uticaja (influksa), toliko se odvaja od neba i blaženstva koje je u dobru i u osećanju za dobro. Osećanje za dobro (to jest, ljubav ka Gospodu i ljubav ka bližnjemu) ima u sebi blaženstvo i sreću; ovi su u osećanju i u samoj ljubavi. Činiti nešto iz osećanja i sreće da se to čini, i činiti to isto radi plate (nagrade), to su dve jedna drugoj oprečne stvari. Stoga kada se u Reči pomene *plata*, anđeli ne opažaju platu, nego ono što Gospod čini besplatno i iz milosti. No i pored toga, *nagrada (plata)* je od koristi kao sredstvo povezivanja kod onih koji još nisu uvedeni (inicirani) (u pravo dobro); jer oni koji još nisu uvedeni u dobro i njegova osećanja (to jest, oni koji još nisu do kraja preporođeni), oni ne mogu a da ne misle o nagradi, jer dobro koje oni čine, oni ga ne čine iz osećanja za dobro, nego radi sreće za sebe same; a u isto vreme i iz straha od pakla (prim. prev. Oni koji čine dobro samo zato da ne bi bili osuđeni na pakao, kod njih motiv nije ljubav prema dobru nego strah od kazne; prema tome, njihovo dobro je samo izvana dobro, a ne iznutra). Ali kada se čovek preporodi, ovo je izokreće, i i postaje osećanje za dobro, i on tada ne očekuje nagradu. Ovo se može ilustrovati onim što se dešava u građanskom životu: onaj ko voli svoju zemlju, i ima oseća zadovoljstvo da unapređuje njeno dobro iz dobre volje, taj bi bio žalostan kad bi mu se to osporilo, i molio bi da mu

se da prilika da joj čini dobro; jer je to predmet njegovog osećanja, stoga i izvor njegovog zadovoljstva i ushićenja. Ovakav biva počastvovan i uzdignut na visoke položaje; jer su ovo za njega sredstva kako bi služio svojoj zemlji, iako su ove stvari nazvane nagradama. Ali oni koji nemaju osećanja za svoju zemlju, nego samo vole sebe i svet, njih pokreće na delo samo želja za počastima i bogatstvom, koja oni smatraju ciljevima. Ovakve osobe stavljaju sebe ispred svoje zemlje (to jest, svoje vlastito dobro pre zajedničkog dobra), pa su to stoga relativno prljava (dobra); a oni su ti koji više od ostalih žele da izgleda da to oni čine iz iskrene ljubavi. Ali kada nasamo misle, oni ovo odriču (da sve rade radi opšteg dobra), i poriču da iko to čini radi opšteg dobra. Oni koji su takvi u životu tela u odnosu na njihovu zemlju, ili opšte dobro, takvi su i u drugom životu u pogledu Gospodovog carstvom jer svakoga prati njegova ljubav, jer je osećanje ili ljubav život svakoga čoveka.

3817. Stihovi 16,17. *A Laban imaše dvije kćeri: starijoj bješe ime Lija, a mlađoj Rahela. I u Lije bjehu kvarne oči, a Rahela bješe lijepa stasa i lijepa lica. A Laban imaše dvije kćeri, označava osećanje za spoljašnju istinu od dobra koje je iz zajedničkeog porekla; ime starijoj bješe Lija, označava osećanje za spoljašnju istinu s njegovim kvalitetom; a ime mlađoj bješe Rahela, označava osećanje unutrašnje istine s njenim kvalitetom; a u Lije bjehu kvarne oči, označava da je osećanje za spoljašnju istinu takvo u pogledu njenog razumevanja; A Rahela bješe lijepa stasa i lijepa lica, označava da je osećanje za unutrašnju istinu takvo u pogledu onoga što je duhovno.*

3818. Stih 16. *A Laban imaše dvije kćeri.* Da ovo označava osećanja istine koja potiče od dobra zajedničkog porekla, vidi se iz reprezentacije *Labana*, što je dobro zajedničkog porekla, ali po sporednoj silazećoj liniji (vidi br. 3612, 3665, 3778); i iz značenja *kćeri*, koje označavaju osećanja, u ovom slučaju, osećanja istine od dobra koje je predstavljeno Labanom (br. 3783).

3819. *Starijoj bješe ime Lija.* Da ovo označava osećanje spoljašnje istine sa njenim kvalitetom; a da je ime mlađe bilo Rahela, označava osećanje unutrašnje istine s njenim kvalitetom, vidi se iz reprezentacije Lije, koja je osećanje spoljašnje istine; i Rahele, koja je osećanje unutrašnje istine (vidi br. 3793); i iz značenja *imena*, što je kvalitet (br. 144, 145, 1754, 1896, 2009, 2724, 3006). Lija se naziva starijom jer

se spoljašnja istine nauči prva, a Rahela se naziva mlađom, jer se unutrašnja istina nauči kasnije, ili što je isto, na čoveka prvo utiču spoljašnje istine, a kasnije unutrašnje; jer su spoljašnje istine podloge utrašnjih, jer su one opšte u koje se usađuju unutrašnje; jer bez opšte ideje čovek ne razume ono što je pojedinačno. Ovo je razlog zašto su u opštem spoljašnje istine, a u pojedinačnom, unutrašnje istine. Prve se nazivaju spoljašnjim istinama; a druge unutrašnjim; a pošto istine bez osećanja nisu istine, jer nameju života, stoga kada se pomenu spoljašnje i unutrašnje istine, misli se na osećanja prema njima.

3820. Stih 17. *A u Lije bijahu kvarne oči.* Da ovo označava da je osećanje za spoljašnju istinu takvo u pogledu njenog razumevanja, vidi se iz reprezentacije *Lije*, koja je osećanje spoljašnje istine (vidi br. 3793); iz značenja *očiju*, koje su razumevanje (razum) (br. 2701); i iz značenja *kvarne* (slabe), što je relativno tako. Da su osećanja spoljašnje istine slaba u pogledu razumevanja; ili što je isto, da su takvi oni koji su u tim osećanjima, može se videti iz spoljašnjih to jest opštih ideja koje nisu još ilustrovane preko pojedinačnih (ideja), jer su slabe i kolebljive, i jer su kao nošene svakim povetarcem, ili drugim rečima, dopuštaju da ih privuče svako mišljenje; dok onda kada su iste ilustrovane (razjašnjene) pojedinačnim (idejama), one postaju čvrste i postojane, jer od pojedinačnih ove dobijaju ono što je suštinsko i što ih oblikuje, a što je označeno sa *Rahela bješe lijepa stasa i lijepalica*; čime su predstavljena osećanja prema unutrašnjoj istini. Šta je označeno spoljašnjim istinama i njihovim osećanjima, a šta unutrašnjim istinama i njihovim osećanjima, i time što se kaže da su prve relativno *slabih očiju*, a druge *lepe poobliku i izgledu*, može se ilustrovati jednim primerom. Oni koji su u spoljašnjim istinama, ti su samo u opštoj istini da dobro treba da se čini siromasima; oni ne znaju kako da razlikuju ko je istinski siromah, a još manje da se siromahom u Reči označavaju koji su duhovno takvi. Posledica ovoga je to, da oni čine dobro kako dobrima tako i rđavima, a pri tome nisu svesni da čineći dobro rđavima čine zlo dobrima, jer se tako daju rđavima sredstvo da čine zlo dobrima. Pa stoga su oni moji naginju ovakvoj prostoju revnosti podložni da budu veće žrtve lukavih i prevarnih (ljudi). Na suprot ovima, oni koji su u unutrašnjim istinama, znaju ko je u pravom smislu siromašan, jer prave razliku među njima, te čine dobro svakome prema tome kakav je. Uzmimo još jedan primer: oni koji su u

spoljašnjim istinama, znaju samo opštu istinu da treba da vole bližnjega; i oni veruju da je svako bližnji u istom stepenu, i da svakoga treba prigrliti s istom ljubavlju, i tako dopuštaju da ih neko zavede na krivi put. Ali oni koji su u unutrašnjoj istini, ti znaju u kojem je stepenu neko bližnji, i da je svako u nekom drugom stepenu (bližnji). Posledica je, da oni znaju bezbroj stvari koje ne znaju oni koji su u spoljašnjim istinama, pa stoga se njih ne može zvesti samim imenom bližnji, ili nekim ko se smo pretvara da je u dobru. Evo još jednog primera: oni koji su samo u spoljašnjeim istinama, pretpotavljaju da će učeni sijati kao zvezde ; i da će svi ni koji su radili u Gospodovom vinogradu primiti nagradu višu nego ostali. Dok oni koji su u unutrašnjim istinama, znaju da se pod učenima, mudrim, i razumnim, označavaju oni koji su u dobru, bez obzira da li su u nekoj ljudskoj mudrosti ili inteligenciji ili ne, i da će *ovi* sijati kao zvezde; i da oni koji se trude u Gospodnjem vinogradu primaju nagradu prema osećanju dobra i istine iz kojega su se trudili; a oni koji se trude sebe radi i sveta radi, to jest, radi slave ili bogatstva, ti imaju nagradu već u životu tela; ali u drugom životu njihova nagrada je sa rđavima (Mateja VII.22,23). Otuda je jasno koliko je slabo razumevanje onih koji su samo u spoljašnjim istinama; i da samo unutrašnje istine onim prvim daju suštinu i formu. Pa ipak, oni koji su u životu tela u spoljašnjim istinama a u isto vreme u prostom dobru, u drugom životu primaju unutrašnje istine i mudorst koja ide uz njih; jer od prostog dobra oni su u stanju i sposobnosti da primaju.

3821. *A Rahela bješe lipa stasa (forme, oblika) i lijepa lica.* Da ovo označava osećanje unutrašnjew istine takvo u pogledu onoga što je duhovno, jasno je iz onoga što je maločas rečeno gore. *Stasom (formom)* označava se suština; a licem (izgledom) se označava lepota.

3822. Stihovi 18-20. *I Jakovu omilje Rahela, te reče: služiću ti sedam godina za Rahelu, mlađu kćer tvoju. A Laban mu reče: bolje tebi da je dam nego drugom; ostani kod mene. I odsluži Jakov za Rahelu sedam godina, i učini mu se kao nekoliko dana, jer je ljubljaje. I Jakovu omilje Rahela, označava ljubav dobra prema unutrašnjoj istini; služiću ti sedam godina za Rahelu mlađu kćer tvoju, označava nastojanje (želju) i u isto vreme sveto stanje, da se poveže s unutrašnjom istinom; a Laban mu reče: bolje tebi da je dam nego drugome, ostani kod mene, označa sredstvo za povezivanje kroz unutrašnju istinu sa tim dobrom; i*

odsluži Jakov za Rahelu sedam godina, označava uspeh; i učini mu se kao sedam dana, jer je ljubljšaše, označava stanje ljubavi.

3823. Stih 18. *I Jakovu omilje Rahela.* Da ovo označava ljubav dobra prema unutrašnjoj istini, jasno je iz reprezentacije Jakova, što je dobro Prirodnog (vidi br. 3599, 3659, 3775); i iz reprezentacije Rahele, što je osećanje unutrašnje istine (br. 3793, 3819); a u ovom slučaju unutrašnje istine koja se povezuje s dobrom Prirodnog, s pogledom na povezivanje u kome je ljubav.

3824. *I on reče: služiću ti sedam godina za Rahelu mlađu kćer tvoju.* Da ovo označava želju (nastojanje), a u isto vreme i sveto stanje, da se poveže s unutrašnjom istinom, jasno je iz značenja *služiti*, što je nastojanje; i iz značenja *sedam*, što označava ono što je sveto (vidi br. 395, 433, 716, 881); i iz značenja *godina*, što su stanja (br. 487, 488, 493. 893); da je ovo bilo nastojanje da dođe do povezivanja, jasno je. Otuda se vidi da se sa *Služiću ti sedam godina za Rahelu mlađu kćer tvoju*, označava nastojanje, a u isto vreme i sveto stanje, kako bi došlo do povezivanja s unutrašnjom istinom. Za unutrašnje istine se kaže da se povezuju s Prirodnim čovekovim onda kada se one nauče, priznaju i veruju. U čovekovom Prirodnom, to jest, u memoriji ovoga čoveka, ima istina kako spoljašnjih tako i unutrašnjih. I one se tamo nalaze u obliku zapamćenih stvari nauka (vere); ali one nisu spojene sve dok ih čovek ne oseća kao životne svrhe, to jest, sve dok one nisu voljene (istine) radi života (primene u životu); jer tada se dobro s njima sparuje, a preko čega se one povezuju s Racionalnim, pa stoga i s unutrašnjim čovekom. Na ovaj način dolazi do toga da se u njih od Gospoda uliva životni influks.

3825. Stih 19. *I Laban reče: bolje da je tebi dam nego drugome.* Da ovo označava sredstvo za povezivanje preko unutrašnjih istina sa tim dobrom, vidi se iz značenja *plate (nagrade)* u vezi s kojom i u potvrdu koje su izgovorene ove reči, koje označavaju sredstva za povezivanje (vidi br. 3816). Da je *Rahela*, koja se ovde podrazumeva pod *je*, unutrašnja istina, a da je *Jakov*, koji se ovde podrazumeva pod *tebi*, dobro, bilo je gore pokazano. U pogledu povezivanja s dobrom koji se označeno sa *Jakov*, s dobrom koje je označeno sa *Laban*, preko unutrašnje istine koja je *Rahela*, ovo je tajna koja se ne može lako objasniti da bi se sasvim razumela; jer prvo treba da bude jasna ideja svakoga dobra, kao i osećanje

unutrašnje istine. Jer je razumevanje svakoga predmeta u skladu s idejama; jer nešto je ništa ako tu nema neka ideja; nešto je mračno ako je ideja mračna; izopačeno ako je ideja izopačena; a jasno ako je ideja jasna. A ideja se menja onako kako se menjaju osećanja. Mi ćemo samo kazati da je u svakom čoveku koji se rađa nanovo, dobro njegovog Prirodnog, koje je ovde predstavljeno *Jakovom*, je povezano prvo s dobrom koje je predstavljeno s Labanom, preko osećanja unutrašnje istine koje je ovde predstavljeno *Labanom*, a kasnije s dobrom koje je predstavljeno *Rahelom*, a posle tek s dobrom Racionalnog i istinom u njemu, Preko prvog povezivanja, čovek je u stanju da primi unutrašnje ili duhovne istine koje su sredstva za povezivanje Prirodnog sa Racionalnim; to jest, spoljašnjeg čoveka s unutrašnjim.

3826. Stih 20. *I odsluži Jakov za Rahelu sedam godina.* Ovo označava uspeh (dostignuće), vidi se iz značenja ovih reči, koje označavaju nastojanje (napor) a u isto vreme i sveto stanje kojim se ide ka povezivanju s unutrašnjom istinom (vidi br. 3824). Da ovde označavaju dostignuće (uspeh) ove stvari, to je jasno.

3827. *I učiniše mu se kao sedam dana, jer je ljubljša.* Da ovo označava stanje ljubavi, naime, da je ovo (stanje) bilo bez teškoća, jasno je iz značenja *učini mu se (ili njegovim očima)*, što znači da je tako izgledalo; i iz značenja *dana*, što su stanja (vidi br. 893, 2788, 3462, 3785). Otuda, *učini mu se kao sedamdana jer je ljubljša*, označava stanje ljubavi. Kada je čovek u stanju ljubavi, ili u nebeskom osećanju, on je tada u anđeoskom stanju, a to znači, kao da nije u vremenu, pod uslovom da nema nestrpljenja u osećanju; jer je nestrpljenje jedno telesno osećanje, i onoliko koliko je čovek u njemu, toliko je u vremenu; a onoliko koliko nije u njemu, toliko nije u vremenu. Ovo ovako izgleda zbog neke vrste slike koja dolazi od svih zadovoljstava i prijatnosti koji pripadaju osećanju ljubavi, u tome što kad je čovek u njima, on ne primećuje vreme. jer je tada u svom unutrašnjem čoveku. Preko osećanja prave ljubavi, čovek se povlači od telesnih i svetskih stvari, jer se njihov um uzdiže prema neb, pa se tako odvaja od vremenskih stvari. Razlog da nam se čini da je vreme nešto (da vreme traje) je u tome, što tada razmišljamo o stvarima koje ne pripadaju osećanju ili ljubavi, nego onome što je vezano sa teškoćama (mukama). Iz ovoga možemo videti šta je označeno sa

sedam godina koje su u u njegovim očimabile kao sedam dana zbog ljubavi koju je osećao za nju.

3828. Stihovi 21-24. *I reče Jakov Labanu: daj mi ženu, jer mi se navrší vrijeme, da legnem s njom. I sazva Laban sve ljude iz ovoga mjesta, i učini gozbu. A u večé uze Liju kćer svoju i uvde je k Jakovu, i on leže s njom. I Laban dade Zelfu robinju svoju Liji kćeri svojoj, da joj bude robinja. I reče Jakov Labanu: daj mi ženu, označava da odopšteg dobra, sada postoji povezanost s osećanjem unutrašnje istine; jer mi se navrší vrijeme, da legnem s njom, označava da je sada nastalo pitanje; i sazva Laban sve ljude iz ovoga mjesta, označava sve istine toga stanja; i učini gozbu, označava uvođenje (inicijaciju); I uveče, znači da je stanje još uvek bilo mračno; uze Liju kćer svoju, i uvede je k Jakovu, i on leže s njom, označava da jedo sada bilo samo povezivanje s osećanjem za spoljašnju istinu; i Laban dade Zelfu robinju svoju Liji kćeri svojoj da joj bude robinja, označava spoljašnje osećanje ilispoljašnje spone koje su sredstva koja samo služe.*

3829. Stih 21. *I reče Jakov Labanu: daj mi ženu.* Da ovo označava da od opšteg dobra, sada postoji povezanost s osećanjem za unutrašnju istinu, jasno je iz reprezentacije Jakova, koji je dobro Prirodnog (o kojemu vidi gore); u ovom slučaju opšteg dobra, jer stvari koje pripadaju Prirodnom su relativno opšte, jer postoje bezbrojne stvari koje utiču iz unutrašnjeg čoveka u prirodnog ili spoljašnjeg čoveka koje izgledaju u ovome poslednjem kao nešto opšte, i još više opšte dok se pojedinosti ne prime, kao u sadašnjem slučaju. Iz ovoga razloga dobro koje je predstavljeno Jakovom, sada se naziva opštim dobrom. Da se ovim označava povezanost s osećanjem unutrašnje istine, jasno je, jer Rahela, koja se ovde zove *moja žena*, predstavlja osećanje za unutrašnju istinu, kao što je gore pokazano.

3830. *Jer mi se navrší vrijeme da legnem s njom.* Da ovo označava da je sada stanje pitanja, vidi se iz značenja vremena (navršenih dana), što su stanja (br. 23, 187, 188, 493, 983, 2788, 3462, 3785). Da se sa *jer mi se navrší vrijeme da legnem s njom* označava da je ovo sada stanje pitanje, jasno je bez objašnjavanja.

3831. Stih 22. *I sazva Laban sve ljude iz onoga mjesta.* Da ovo označava sve istine toga stanja, jasno je iz značenja *ljudi (viri)*, što su istine (br. 3134); i iz značenja *mjesta*, što je stanje (br. 2625, 2837, 3356, 3387).

3832. *I učini gozbu.* Da ovo označava uvođenje, vidi se iz značenja *gozbe*, što je usvajanje i povezanost (vidi br. 3596); u ovom slučaju ovo se označava uvođenjem, jer uvođenje prethodi povezivanju, a ono je i zalog i svedočenje. Naime, gozbe su u drevno vreme među onima koji su znali značenja i predstave, označavale uvođenje u uzajamnu ljubav koja dolazi od ljubavi ka bližnjemu. Svadbene gozbe su označavale uvođenje u bračnu ljubav, a svete gozbe, uvođenje u duhovnu i nebesku ljubav; a to je bilo zato što je slavlje, ili jedenje i pijenje, označavalo usvajanje i povezivanje (kao što je gore pokazano, br. 3734). Zbog ovoga je Gospod rekao u istom značenju: *Mnogi će doći od istoka i od zapada i sješće za trpezu s Abrahamom i Isakom i Jakovom u carstvu nebeskom (Mateja VIII.11).* I na drugome mestu, Svojim učenicima: *Da jedete i pijete za trpezom Mojom u carstvu Mojemu (Luka XXII.30).* A kada je ustanovio Svetu Večeru, kazao je: *Kažem vam pak da ne ću od sada jesti od ovoga roda vinogradskoga do onoga dana kad ću piti s vama novoga u carstvi Oca Mojega (Mateja XXVI.29).* Svako može videti da se sa sjesti, jesti, i piti u Gospodovom carstvu ne označava sestiti, jesti, i piti; nego nešto što postoji u tome carstvu, a to je usvajanje dobra ljubavi i istine vere; na taj način to označava ono što se naziva duhovnom i nebeskom hranom. Isto tako, jasno je iz gornjih reči da postoji unutrašnji smisao u svemu što je Gospod rekao, i ako se ovaj smisao ne razume, ne može se znati što to znači sjediti sa Abrahamom, Isakom, i Jakovom, jesti i piti u Gospodovom carstvu za Njegovom trpezom, i piti u Gospodovolm carstvu za Njegovom trpezom, i piti s njima plod toga vina u carstvu Oca Njegovog; zaista, niti se može znati šta je označeno jedenjem hleba i pijenjem vina u Svetoj Večeri.

3833. Stih 23. *A uveče.* Da ovo označava stanje koje je još uvek zamračeno, kao što se vidi iz značenja večeri, što je zamračeno stanje (vidi br. 3056). Među drevnima, kod kojih su postojali odgovarajući obredi, gozbe su pripremane večerom, to jest kao večera, što je označavalo uvođenje koje prethodi povezivanju, koje je stanje relativno zamračeno. Je dok se čovek uvodi u istinu a iz nje i u dobro, sve što tada uči njemu je zamračeno; ali kada se dobro poveže s

njim (s dobrom), i kada iz njega posmatra istinu, ona tada njemu izgleda jasna, i to uzastopno sve više i više (jasna). Kad je čovek u tome stanju, on tada počinje da saznaje bezbrojne stvari, jer on sada počinje od dobra i istine, koje on veruje i opaža, kao (da se kreće) iz središta prema obodima; i kako ide napred, u istoj proporciji on vidi sve ono što je okolo njega, i postupno šire i šire, jer se neprestano širi prema obodima. Odatle on počinje od svakoga predmeta u prostoru oboda; i od ovih (predmeta) počinje nova središta u pravcu novih oboda, i tako dalje. Na ovaj način, svetlost istine od dobra pojačava se bezgranično, i postaje stalno svetlo, jer je tada čovek u svetlosti neba, koja je od Gospoda. Ali kod onih koji su u sumnji (koji sumnjaju), i koji raspravljaju da li nešto postoji, i da li je tako, ove se bezbrojne stvari ne pojavljuju; njima su i opšte i pojedinačne stvari sasvim zamračene, i jedva da se vide kao jedno stvar koja zaista postoji, a više kao jedna stvar u čije se postojanje sumnja. U ovakvom su stanju čovekova mudrost i inteligencija danas, kada se smatra da je neko mudar kad može da vešto razmišlja da li nešto postoji ili ne; a onaj se smatra mudrijim koji misli da ta stvar ne postoji. Na primer: uzmimo pretpostavku da postoji unutrašnji smisao u Reči, koji se naziva mističnim:- sve dok se u ovo ne poveruje, čoveku nije moguće da zna ni najmanju stvar od ovih bezbroj stvari koje postoje u unutrašnjem smislu, a kojih je toliko da mogu da ispune celo nebo na bezbroj načina. Drugi je primer, da čovek koji razmišlja o Božanskom Proviđenju, da li je ono sveopšte ili samo pojedinačno, takav čovek ne može da zna bezbrojne tajne Providnosti, kojih ima po broju onoliko koliko ima i verovatnosti u svačijem životu od prve do poslednje, i od stvaranja sveta do kraja; i šta više, čak i u večnosti. Opet: onaj koji razmišlja da li je moguće čoveku a bude u dobru (da bude dobar), s obzirom da je čovekova volja iz korena izopačena, ne može da zna sve tajne čovekovog preporađanja, niti da Gospod usađuje novu volju, niti može da zna tajne kako se ova usađuje; i tako je sa svim ostalim. Iz ovoga se može znati u kakvoj su tami takve osobe, to jest da one ne vide, a još manje dodiruju ni prvi prag mudrosti.

3834. *Uze Liju kćer svoju, i uvde je k njemu, i on leže s njom.* Da ovo označava da je do sada postojalo samo povezivanje s osećanjem za spoljašnju istinu, jasno je iz reprezentacije *Lije*, koja je spoljašnja istina (vidi br. 3793, 3819). Da *uvesti je k njemu* označava povezivanje takvo kakvo je kod bračnog (odnosa), to je vrlo jasno.

Slučaj je ovakav: Čovek koji je u osećanju za unutrašnju istinu (koji voli unutrašnju istinu), to jest, koji želi da zna unutrašnje tajne Gospodovog carstva, on ove tajne još uvek ne usvaja, iako ih poznaje, a ponekad i priznaje i veruje, jer još uvek voli svetske i telesne stvari, koji mu dopuštaju da ih prima i kao da veruje ove tajne; ali sve dok postoje ova osećanja (za svetske i telesne stvari), čovek se ne može povezati s unutrašnjim istinama. Do ovog povezivanja može doći samo ako čovek voli istinu od dobra (jer je dobar), i ako voli dobro; onoliko koliko je čovek u ovim osećanjima, toliko se unutrašnje istine povezuju s njim, jer su istine posude (prijemnici) koji primaju dobro. Gospod provida da se nebeske i duhovne istine povezuju samo s pravim osećanjima. Zbog ovoga opšte osećanje za istinu od dobra prethodi, pa su i istine koje se tu usađuju samo opšte istine. Stanja istine su sasvim onakva kakva su i stanja dobra (istina je onakva kakvo je i dobro s kojim se povezuju), to jest, stanja vere sa stanjima ljubavi ka bližnjemu. Na primer: Moguće je da rđav čovek zna da Gospod vlada sveukupnim nebom, i da je nebo uzajamna ljubav i ljubav ka Gospodu; tako isto da su oni koji su tamo povezani s Gospodom kroz ljubav, i da imaju mudrost, i sreću; mogu da budu i ubeđeni da je tako; ali se i pored toga istina vere ne može s njima povezati. Samo se po životu (od života) može znati da li su se ove (istine) povezale, baš kao što se drvo poznaje po svome plodu. Slučaj je kao sa groždem u kome nema semena, koje, kad se zakopa u zemlju kako ma kako da je plodna, grožđe raspada se u blatu; ili kao što je slučaj s lažnom vatrom (ignis fatuum) noću, koja nestaje čim sunce izađe.

3835. Stih 24. *I Laban dade Zelfu robinju svoju Liji kćeri svojoj da joj bude robinja.* Da ovo označava spoljašnja osećanja, ili spoljašnje sponse, koje su sredstva koja služe, jasno je iz značenja *robinje*, a to su spoljašnja osećanja (vidi br. 1895, 2567). Da *Laban je dade* označava da ona (spoljašnje osećanja) pripadaju sporednom dobru zajedničkog porekla je stoga što je to poreklo ovakvih osećanja. Nazivaju se spoljašnjim sponama, jer su sva osećanja sponse (br. 1077, 1080, 1835, 1944), jer samo osećanja drže ljude zajedno. Osećanje čoveku ne izgleda kao spona, ali se tako naziva jer to nad njim vlada, i drži ga vezanog. Međutim, unutrašnja osećanja nazivaju se unutrašnje sponse, jer se osećanja prema istini i dobru nazivaju sponse savesti. Ovima su saobrazna spoljašnja osećanja, jer svako unutrašnje osećanje ima neko saobrazno (korespondirajuće) spoljašnje. A pošto se čovek koji se rađa

nanovo uvodi u unutrašnje stvari poredstvom spoljašnjih stvari, i pošto se ovde radi o uv ođenju, stoga se kaže da je *Laban dao svoju robinju dabude robinja Liji*, čime je označeno da su ovakva osećanja data kako bi služila kao sredstvo za uvođenje. Da su ovo bila najspoljnija (osećanja), kao ona koja se nazivaju telesnim osećanjima (osetima), jasno je iz toga što Lija predstavlja osećanja spoljašnje istine. Ali o ovome predmetu biće, po Božanskoj milosti Gospodovoj, govora na drugome mestu.

3836. Stihovi 25,26. *A kad bi u jutru, gle, ono bješe Lija: te reče Jakov Labanu: šta si mi to učinio? Ne služim li ti za Rahelu kod tebe? Za što si me prevario? A Laban mu reče: ne biva u našem mjestu da se uda mlađa prije starije. A kad bi u jutru, označava prosvetljenje u onomestanju; gle, ono bješe Lija, označava da je došlo dopovezivanja sa spoljašnjom istinom; te on reče Labanu, šta si mi to učinio? Označava ljutnju (ogorčenje); ne služim li ti za Rahelu kod tebe? Označava da je postojalonastojanje da dođe do povezivanja s unutrašnjomistinom; za što si me prevario? Označava još veću ljutnju; a Laban mu reče: ne biva u našem mjestu, označava dastanje nije takvo; da se uda mlađa prije starije, označava da osećanje za spoljapšnju istinu treba da prethodi osećanju za unutrašnju istinu.*

3837. Stih 25. *A kad bi u jutru.* Da ovo označava prosvetljenje u onome stanju, vidi se iz značenja *jutra*, što je prosvetljenje (vidi br. 3458, 3723); a to, kao i svako vreme, označava stanje (br. 2625, 2788, 2837, 3356), pa tako označava stanje i *jutrom, i jutro*. Prosvetljenje se odnosi na ono što neposredno sledi, naime, da je on priznao da je postojala povezanost samo sa spoljašnjom istinom.

3838. *Gle, to bješe Lija.* Da ovo označava da je došlo do povezanosti sa spoljašnjom istinom, jasno je iz reprezentacije *Lije*, koja je osećanje za spoljašnju istinu (vidi br. 3793, 3819). Da ove reči označavaju povezanost s tim osećanjem, to je jasno, jer je Lija bila data za ženu umesto Rahele. Šta ovo povlači za sobom vidi se iz onoga što je već rečeno o povezivanju sa spoljašnjim istinama pre povezivanja s unutrašnjim istinama (br. 3834), i iz onoga što se kaže niže (br. 3843).

3839. *I on reče Labanu; šta si mi to učinio?* Da ovo označava ljutnju (ozlojeđenost), vidi se iz osećanja u ovim rečima, kao i u onima koje slede. Očito je da se radi o

ljutnji koja je, prema istorijskom smislu, sadržana u ovim rečima. Postoje dve stvari koje sačinjavaju unutrašnji smisao Reči, naime, osećanja i aktuelne (delatne) stvari; osećanja koja leže sakrivena u izrazima Reči nisu vidljiva čoveku, ali su pohranjena u dubini (njegovoj); niti mu se ona mogu pokazati, jer u životu tela on ima svetska i telesna osećanja, koja nemaju ništa zajedničko s unutrašnjim smislom Reči. Ova poslednja su osećanja duhovne i nebeske ljubavi, koja čovek manje može da opaža jer malo ih ljudi ima, a ovi su uglavno prosti ljudi, koji nisu sposobni da razmišljaju o svojim osećanjima, dok ostali ni ne znaju šta je pravo osećanje. Ova su duhovna i nebeska osećanja sadržana u ljubavi ka bližnjem, i u ljubavi ka Bogu. Oni koji nisu u njima, misle da ta osećanja nisu ništa, dok u stvari ona ispunjavaju celo nebo, i to s neiskazivim razlikama. Ovakva osećanja s njihovim razlikama pohranjena su u unutrašnjem smislu Reči, ne samo u svakom nizu nego i u svakom izrazu, kao i u svakom slogu, i ona sijaju pred anđelima kada čitaju Reč oni koji su u prostom dobru a koji su u isto vreme u nevinosti; i sve to, kao što je rečeno, sa bezbroj razlika. Postoje uglavnom dve vrste osećanja koja sijaju iz Reči pred anđelima, naime, osećanja za istinu (osećanja koja pripadaju istini) i osećanja za dobro – osećanja za istinu pred duhovnim anđelima, a osećanja za dobro pred nebeskim anđelima. Osećanja za dobro, koja pripadaju ljubavi ka Gospodu, čoveku su neizreciva, pa su stoga i neshvatljiva; ali osećanja za istinu, koja pripadaju uzajamnoj ljubavi, mogu se osetiti u opštim crtama, ali mogu ih osetiti samo oni koji su u pravoj uzajamnoj ljubavi, ali ne iz nekog unutrašnjeg opažanja, nego iz nekog zatamnjenog opažanja. Na primer, u pogledu osećanja ljutnje, o kojemu se ovde govori - onaj koji ne zna šta je osećanje za ljubav ka bližnjemu, može da zna samo onakvu ljutnju kakvu osećaju oni ljudi kojima se neko zlo desi, koje izaziva ljutinu. Međutim, anđeli nemaju takve ljutnje, nego imaju ljutnju koja je sasvim drugačija, koja nije ljutja nego revnost, u kojoj nema ništa zlo, i što je daleko od mržnje ili osvete, ili od vraćanja zla za zlo, kao što je nebo daleko od pakla; jer ta ljutnja izvire iz dobra. Ali, kao što je pre rečeno, priroda ljutnje se ne može izraziti nikakvim rečima. Slučaj je takav i s drugim osećanjima koja potiču od dobra i istine, u koja pripadaju dobru i istini, što se vidi iz toga što su anđeli samo u svrhama (namerama)(što osećaju svrhe), i u koristi od tih svrha (namera) (br. 1317, 1645, 3645). Svrhe (namere) su u stvari ljubavi ili osećanja (br, 1317, 1568, 1571, 1909, 3425, 3796); jer ono što čovek voli, to on

smatra svrhom (ciljem, namerom). A pošto je takav slučaj, anđeli su u osećanjima prema onim stvarima koje su u Reči; i to sa mnogo razlika, u skladu sa vrstama osećanja u kojima su anđeli. Iz svega ovoga dovoljno se jasno vidi kako je sveta Reč; jer u Božanskoj ljubavi, to jest, u ljubavi koja potiče od Božanskog, postoji svetost, pa i u stvarima koje su sadržane u Reči.

3840. *Ne služim li za Rahelu kod tebe?* Da ovo označava daje bilo nastojanje (trud) radi osećanja unutrašnje istine, vidi se iz reprezentacije Rahele, koja je osećanje unutrašnje istine (vidi br. 3758, 3782, 3793, 3819); i iz značenja služiti, što je nastojanje (trud) (br. 3824).

3841. *Za što si me prevario?* Da ovo označava još veću ljutnju, vidi se iz onoga što je već rečeno (br. 3839).

3842. Stih 26. *I Laban reče: ne biva u našem mjestu.* Da ovo označava da stanje nije takvo, jasno je iz značenja *mjestu*, koje je stanje (vidi br. 1273-1275, 1377, 2025, 2837, 2025, 2837, 3356, 3387). Iz ovoga se vidi da izraz, *ne biva u našem mjestu*, označava da stanje nije takvo.

3843. *Da se uda mlađa prije starije.* Da ovo označava da osećanje za unutrašnju istinu treba da prethodi osećanju za spoljašnju istinu, vidi se iz reprezentacije *Rahele*, koja je ovde mlađa, što je osećanje za unutrašnju istinu (vidi br. 3758, 3782, 3793, 3819); i iz reprezentacije *Lije*, koja je osećanje za spoljašnju istinu (br. 3793, 3819). Iz ovoga je očito da se *sa da se uda mlađa prije starije (prvorođene)*, označava da osećanje za unutrašnju istinu treba da prethodi osećanju za spoljašnju istinu. Kakav je ovo slučaj, bilo je objašnjeno gore (br. 3834), a može se dalje videti iz onoga što sledi. Onaj ko ne poznaje čovekovo stanje (kakav je čovek), uglavnom veruje da postoji povezanost ne samo sa spoljašnjim nego i s unutrašnjim istinama, kada je čovek upoznat s ovim istinama, ili kada su ove u njegovom sećanju. Međutim, nema povezanosti pre nego li čovek počne da živi u skladu s njima, jer život pokazuje povezanost. U ovom pogledu istina je kao i sve ostalo što je usađuje u čpveka od detinjstva, naime, da ona ne postaje njegova osim ako postupa u skladu s njom, i to iz osećanja, u kojem slučaju njegova se volja ispunjava njome (istinom), a ona se ne pretvara u čin zbog toga što je poznata ili zbog nauka (vere), nego iz određenog uživanja koje mu je nepoznato,

nego mu izgleda da ono potiče od njegovog raspoloženja ili njegove prirode; jer svako stiče takvu prirodu kroz naviku, i sve to od onog na šta se naučio. Stoga, do povezivanja s istinama ne može doći kod čoveka sve dok ono što je naučio preko nauka nije presađeno iz spoljašnjeg čoveka u unutrašnjeg čoveka. Kada su one u unutrašnjem čoveku, tada čovek ne deluje iz sećanja, nego iz svoje vlastite prirode, sve dok na kraju stvari, koje su usađene, ne počnu da se pretvaraju u dela kao same od sebe (spontano), pošto su sada upisane u njegovo unutrašnje sećanje; a ono što nastaje na taj način, izgleda mu kao nešto urođeno. Ovo se može videti po jezicima koje čovek nauči u detinjstvu, kao i iz sposobnosti da misli i da ima savest. Otuda se vidi da se istine nauka, pa i one koje su unutrašnje, ne povezuju s čovekom sve dok one ne pripadnu životu. Ali o ovim predmetima biće, po Božanskoj milosti Gospodovoj, govora na drugome mestu.

3844. Stihovi 27-30. *Navršui nedelju dana (sedam dana) s njom, pa ćemo ti onda dati i drugu za službu što ćeš služiti kod mene još sedam godina drugih. Jakov učini tako, i navrši s njom nedelju (sedam dana), pa mu dade Laban Rahelu kćer svoju za ženu. I dade Laban Raheli kćeri svojoj robinju svoju Balu (Bilu) da joj bude robinja. I tako leže Jakov s Rahelom i voljaše Rahelu nego Liju, i stade služiti kod Labana još sedam drugih godina. Navrši nedelju (sedam) dana s njom, označava nastavknastojanja; pa ćemo ti dati i drugu za službu što ćeš služiti kod mene još sedan drugih godina, označava da će tadabiti ispunjeno stanje nastojanja; i Jakov učini tako, i navrši ovu nedelju (sedmicu), označava efekat od ovoga; i on mu dade Rahelu kćer svoju za ženu, označava sadapovezanost dobra s osećanjem unutrašnje istine; i Laban dade Rageli kćeri svojoj Balu (Bilu) robinju svoju da joj bude robinjam, označava spoljašnja osećanja koja suspone ili sredstva; i tako leže Jakov s Rahelom, označava povezivanje s osećanjem za unutrašnju istinu; i voljaše Rahelu nego Liju, označava veću ljubav za unutrašnjunego za spoljašnju istinu; i stade služiti kod Labana drugih sedam godina, označava sveto nastojanje.*

3845. Stih 27. *I navrši nedelju (sedmicu) dana.* Da ovo označava nastavak nastojanja, vidi se iz značenja *navršiti*, što je ovde *služiti ili navršiti službu*, stoga nastojanje (br. 3824); i iz značenja *nedelje (sedmice)*, što je stanje a tako isto i ceo period (br. 728, 2044); stoga, u ovom slučaju, sledeće stanje i period, stoga ono što se nastavlja. Što se tiče značenja *nedelje (sedmice)*, to je isto kao sa mjesecom

(br. 3814), naime, da kada se pomene u jednini, označava kra prethodnog i početak sledećeg stanja, stoga jedno novo stanje, navršiti što je ići od početka do kraja. Razlog da nedelja, kao sva vremena, označava stanje a tako isto i period je u tome što stanja imaju svoje periode, to jest, svoj početak, nastavak, i kraj; ali u drugom životu ovi (periodi) se ne opažaju kao vremena, nego kao stanja i njihove promene. Ovde se vidi šta su drevni podrazumevali pod nedeljom, naime, u pravom smislu, svaki period koji se sastojao od sedeždam, bilo da je to bilo dani, ili godine, ili doba; na taj način, da li je velik ili mali (period). Jasno je da se ovde radi o peroodu od sedam godina; a pošto je kod drevnih sedam označavalo ono što je sveto (br. 84-87,395,433,716,881), nedelja znači sveti period, a isto tako i svetost jednog perioda.

3846. *Pa ćemo ti onda dati i drugu za službu kod mene još sedam godina.* Da ovo označava da će biti potpuno stanje nastojanja, jasno je iz značenja *službe i služiti*, što je nastojanje (vidi br. 3834); i iz značenja *sedam godina*, što je isto kao i *nedelja*, naime, stanje i ceo period, kao gore (br. 3845); na taj način, potpuno stanje, koje je i sveto (br. 3824). Ovaj izraz, *pa ćemo ti dati i drugu*, označava da će tada doći do povezanosti s osećanjem prema unutrašnjoj istini. Razlog da je u unutrašnjem smislu služenje nastojanje, je to što je trud spoljašnjeg čoveka nastojanje u unutrašnjem čoveku. Otuda se nastojanje naziva trudom uma.

3847. Stih 28. *I Jakov učini tako, i navrši s njom sedam dana.* Da ovo označava efekat ovoga, jasno je iz značenja navrši nedelju, što je nastavak nastojanja (vidi gore, br. 3845); jasno je da se ovde misli na efekat ovoga.

3848. *Pa mu dade Laban Rahelu kćer svoju za ženu.* Da ovo označava da je sada došlo do povezivanja dobra s osećanjem za unutrašnju istinu, jasno je iz reprezentacije *Jakova*, što je dobro Prirodnog, kao što je već pokazano; i iz reprezentacije *Rahele*, što je osećanje za unutrašnju istinu, kao što je ranije pokazano: da *davanje nje za ženu* označava povezivanje (spajanje), jasno je. Pošto svako povezivanje dobra s istinom na početku izgleda kao da ide po redu od spoljašnjeg prema unutrašnjem, i na kraju prema najdubljem, stoga se ovde kaže *unutrašnje* istine, jer samo osećanje koje pripada istini, uliva se od dobra. Povezivanje (spajanje) dobra s unutrašnjom istinom dešava se po prvi put onda

kada se dobro Prirodnog poveže sa racionalnom istinom, a preko ove s racionalnim dobrom. Ovo je povezivanje predstavljeno Jakovom posle rođenja njegovih dvanaest sinova, kada se vrati kući svoje majke i oca, o čemu će biti govora kasnije.

3849. Stih 29. *I dade Laban Raheli kćeri svojoj robinju svoju Balu (Bilu) da joj bude robinja.* Da ovo označava spoljašnja osećanja, koja su spone ili potčinjena sredstva, vidi se iz onoga što je rečeno gore (br. 3835). Razlog da su Balom Rahelinom robinjom označena izvanjaska (internalis) osećanja, a Zelfom Lijinom robinjom spoljašnja (interioris) osećanja, je to što je Rahelom označeno osećanje prema unutrašnjoj istini, a Lijom osećanje prema spoljašnjoj istini. Spoljašnja osećanja su prirodna osećanja koja služe unutrašnjim. Razlog da su ova spoljašnja osećanja sredstva koja služe da bi došlo do povezanosti istine sa dobrom, je u tome što ništa od nauka, i ništa što pripada znanju, ne može ući u čoveka osim preko osećanja; jer je život u osećanjima, a ne u istinama nauka i znanjima bez osećanja. Da je ovako, sasvim je jasno; jer čovek ne može ni misliti, niti izgovoriti slog, bez osećanja. Onaj ko obrati pažnju ovome predmetu, opaziće da je glas bez osećanja kao automat, a to znači bezživotan zvuk; i da onoliko koliko i kakvo je osećanje u njemu (u glasu), toliko i takav je život u njemu. Ovo pokazuje šta su istine bez dobra; i da je osećanje u istinama porekom od dobra. Onaj ko obraća pažnju, tako isto može znati, iz same prirode čovekovog razuma, da se ništa ne može razumeti ako nema volje u tome; jer život razuma dolazi od volje. Ovo opet pokazuje šta su istine bez dobra, naime, da one i nisu istine; i da istine dobijaju svoj život od dobra; jer istine pripadaju čovekovom intelektualnom delu, a dobro njegovom voljnom delu. Iz ovoga se može prosuditi šta je vera bez ljubavi ka bližnjemu, koja je od dobra; i da su istine vere bez dobra ljubavi ka bližnjemu mrtve; jer, kao što je rečeno, kolika i kakva su osećanja prema istinama, toliki i takav je život u njima. Ali da istine, i pored toga, izgledaju žive, čak i kada u njima nema dobra ljubavi ka bližnjemu, to dolazi od osećanja ljubavi prema sebi i ljubavi prema svetlu, u kojima nema života, osim onoga (života) koji se u duhovnom smislu naziva smrću, to jest, paklenog života. Kaže se osećanja, a time se misli na ljubav koja traje. Iz svega ovoga možemo videti da su osećanja sredstva koja služe da bi došlo do povezivanja istine sa dobrom; i da osećanja uvode istine, i da ih

stavljaju u red – prava osećanja, koja su ljubav ka Gospodu i ljubav ka bližnjemu, u nebeski red, a zla osećanja, koja su ljubav prema sebi i ljubav prema svetu, u pakleni red; to jest, u red koji je suprotan nebeskom redu. Najviše spoljašnja osećanja su ona koja pripadaju telu, a nazivaju se apetitima i zadovoljstvima; sledeća (osećanja) su unutrašnja osećanja koja pripadaju prirodnom umu, i koja se nazivaju prirodnim osećanjima; dok su unutarinja (interioris) osećanja ona koja pripadaju racionalnom umu, a koja se nazivaju duhovnim osećanjima. U ova poslednja- a to su duhovna osećanja uma – uvode se istine nauka preko spoljašnjih i naj najviše spoljašnjih sredstava, a koja su označena robinjama koje je Laban dao Raheli i Liji. To što se nazivaju Labanovim robinjama, označava da ona vuku poreklo od dobra koje je predstavljeno Labanom, koje je dobro opisano gore. Jer se istine koje se uče kao prve, mogu uvesti samo preko ovakvih osećanja; prava osećanja dolaze s vremenom, ali ne pre nego li čovek počne da deluje od dobra.

3850. Stih 30. *I tako leže Jakov s Rahelom.* Da ovo označava povezivanje (spajanje) s osećanjem prema unutrašnjoj istini, vidi se iz značenja *leći*, što je biti povezan (spojen); i iz reprezentacije *Rahele*, koja je osećanje prema unutrašnjoj istini; o kojoj vidi gore.

3851. *I on voljaše Rahelu nego Liju.* Da ovo označava da je ljubav prema unutrašnjoj istini veća nego ljubav prema spoljašnjoj istini, vidi se iz reprezentacije *Rahele i Lije*: pošto je Rahela unutrašnja istina, a Lija spoljašnja istina. (Šta je unutrašnja istina a šta je spoljašnja istina, vidi gore br. 3820).

3852. *I stade služiti kod Labana još sedam drugih godina.* Da ovo označava sveto nastojanje, vidi se iz značenja *služiti*, što je nastojati (vidi br. 3821,3846), i iz značenja *sedam*, što je nešto što je sveto (br. 395, 433, 716, 881, 3824). Nešto se naziva svetim nastojanjem kada se preko toga povezuju istine s dobrom, jer su sve unutrašnje istine okrenute ka Gospodu i povezane kroz ljubav s Njim, koja ljubav je sama svetost.

3853. Stih 31. *A Jehova videći da Jakov ne mari za Liju, otvori njoj matericu, a Rahela osta nerotkinja. A Jehova videći, označava Gospodovo predviđanje i providenje; da Jakov ne mari za Liju (ne voli Liju), označava da sespoljašnja istina*

ne voli, jer je ona udaljenija od Božanskog; i *On joj otvori matericu*, označava da su iz njepotekli nauci crkava; a *Rahela osta nerotkinja*, označava da unutrašnje istine nisu bile primljene.

3854. Stih 31. *I Jehova videći*. Da ovo označava Gospodovo predviđanje i providanje, vidi se iz značenja *videći*, kada se odnosi na Gospoda, što je predviđanje i providanje, o čemu će biti reči u sledećem stihu o Ruvimu (Rubenu), čije ime dolazi od *videti*. (Da je Jehova Gospod, može se videti, br. 1343, 1736, 1793, 1793, 2156, 2329, 3023, 3035). Što se tiče predviđanja i providnosti u opšte, predviđanje se odnosi na čoveka, a providenje na Gospoda. Gospod je predvideo od večnosti kakav će biti ljudski rod, i kakav će biti svaki njegov član, i da će se zli neprekidno umnožavati, tako da će se sami od sebe strmoglaviti u pakao. Zbog toga Gospod ne samo da je predvideo sredstva kojima bi se čovek odvratio od pakla i vodio ka nebu, nego po providenju neprekidno ga odvrća i vodi. Gospod je tako isto predvideo da se dobro može usaditi u čoveka samo ako je ovaj slobodan (u slobodi); jer sve ono što nije usađeno u slobodi (volje), to se rasipa čim mu se približi zlo i iskušenje. Ovo je Gospod predvideo, kao i to da čovek sam od sebe, ili od svoje slobode, naginje ka najdubljem paklu; i stoga je Gospod provideo da ako čovek ne trpi da ga se vodi u slobodi u nebo, može ga se saviti prema blažem paklu; ali ako bi dopustio da bude vođen u slobodi ka dobru, može ga se voditi u nebo. Ovo pokazuje šta znači predviđanje, a šta providanje, i da ono što je predviđeno, za to je (nešto) i provideno. Iz ovoga se vidi koliko čovek greši kada veruje da Gospod ne predviđa, i da ne vidi najsitnije stvari koje pripadaju čoveku, i da On ove ne predviđa i ne vodi, kad je istina da je Gospodovo predviđanje i providenje povezano s najmanjim od najmanjih stvari koje su povezane sa čovekom, da je ta povezanost takva da je misao ne može obuhvatiti ni jednu od stotina miliona tih stvari; jer svaki najmanji trenutak u čovekovom životu sadrži nizove posledica koje se prostiru u večnost, gde je svaki trenutak novi početak onim (stvarima) koje slede; i tako je sa svima i sa svakim trenutkom njegovog života, kako u odnosu na njegov razum tako i u odnosu na njegovu volju. Te pošto je Gospod predvideo od večnosti kakav će čovek biti, i kakav će biti kroz večnost, to je jasno da je Njegovo providenje u najmanjim stvarima, i da, kao što je rečeno, ono upravlja i savija čoveka da bude takav; i to sve kroz neprekidno

umeravanje njegove slobode. Ali o ovome će, po Gospodovoj Božanskoj milosti, biti više govora kasnije.

3855. *Jakov ne maraše za Liji (mrzio je na Liju).* Da ovo označava da osećanje za spoljašnju istinu nije bilo tako jako, jer je ono bilo dalje od Božanskog, vidi se po značenju *ne mariti (mrzeti)*, što je ne biti mio; i iz reprezentacije *Lije*, koja je osećanje za spoljašnju istinu (o kojoj vidi gore). Da su spoljašnje istine više udaljene od Božanskog nego unutrašnje istine, može se videti iz toga što spoljašnje stvari dolaze od unutrašnjih; jer su spoljašnje stvari slike i oblici unutrašnjih; jer su spoljašnje slike i oblici sastavljeni od mirijada unutrašnjih stvari koje izgledaju kao jedna; a pošto je ovo priroda spoljapšnih stvari, one su dalje od Božanskog; jer Božansko je iznad najdubljeg, ili u najvišem. Gospod utiče od najvišeg u najdublje u čoveku, a preko ovoga utiče u unutrašnje, a preko ovoga u opet u njegovo spoljašnje; na taj način, On utiče posredno, ali isto tako i neposredno; a pošto su spoljašnje stvari dalje od Božanskog, to su one relativno u neredu, i ne dopuštaju da budu dovedene u red kao što to dopuštaju unutrašnje. To je kao i sa semenkama, koje su svaršenije unutra nego izvana, pošto su unutra tako savršene da iz njih izlazi cela biljka, ili celo stablo, sve po redu, zajedno s lišćem i plodovima, čije su spoljašnje forme lako povredljive iz raznih uzroka, dok su manje povredljive unutrašnje ili najdublje forme semenki, čija je priroda više unutrašnja i više savršena. Isti je slučaj s unutrašnjim i spoljašnjim stvarima kod čoveka, pa stoga kada se čovek nanovo rađa, on se nanovo rađa prvo u pogledu Racionalnog pre nego se nanovo rodi njegovo Prirodno (br.3493); a Prirodno se nanovo rađa i kasnije i s više teškoća, jer u njemu ima više onih stvari koje nisu u redu i koje su izložene povredama tela i sveta; a pošto je tako, to se kaže da *ne mari*; ali onoliko koliko se slažu (spoljapšnje stvari) s unutrašnjim, i koliko vode u život i koliko se približavaju unutrašnjim stvarima koje su unutar čoveka, i koliko se približavaju čovekovom preporodu, toliko su i one voljene.

3856. *I On otvori njenu matericu.* Da ovo označava da su otuda potekli nauci crkava, jasno je iz značenja *otvoriti matericu, ili začeti i roditi*, što je postati crkva; i pošto se ona usavršava preko stvari nauka, stoga *otvoriti matericu* označava stvari nauka (doktrinarne stvari) crkava. (Da se začecem i rođenjem u Reči označavaju duhovna začeca i rađanja, kao onda kada se čovek nanovo rađa, može se videti

gore, br. 1145, 1255, 1330, 2584). Kako stoje ove stvari, biće pokazano uskoro u onome što sledi.

3857. *A Rahela osta nerotkinja.* Da ovo označava da unutrašnje istine nisu bile primljene, vidi se iz reprezentacije *Rahele*, koja je osećanje za unutrašnju istinu (o kojoj vidi gore); i iz značenja *nerotkinja*, što znači da nije bilo nauka (doktrine), pa stoga ni crkve; jer ova tvrdnja je suprotno onome što se kaže za Liju, da je *Jehova otvorio njenu matericu*, čime je označeno da su iz toga proistekli nauci (doktrine) crkava. Razlog da unutrašnje istine nisu bile primljene je u tome, da unutrašnje istine prevazilaze čovekovu veru, jer one se ne oblikuju u ideje niti se one oblače u poljašnje izgledе, to jest, u obmane čula, koje vode čoveka, kada čovek ne veruje ni u šta što se ne slaže s ovima (s obmanama čula). Na primer: unutrašnja je istina da nema vremena i prostora u drugom životu, nego umesto toga ima stanja. Pošto čovek u životu tela, kada je u vremenu i prostoru – oblikuje sve svoje ideje u skladu sa prostorom i vremenom, tako da bez vremena i prostora ne može ni da misli (vidi br. 3404); pa stoga, ako mu se stanja u drugom životu ne opišu u pojmovima vremena i prostora, ili preko predmeta koji su u prostoru i vremenu, on ne bi ni opažao ni verovao ništa, pa stoga ne bi primao nikakvu pouku; tako da bi nauk bio neplodan, i ne bi bilo crkve iz toga nauka. Uzmimo još jedan primer: ako se nebeska i duhovna osećanja ne opišu pomoću takvih stvari koje pripadaju svetskim i telesnim osećanjima, čovek ne bi ništa opažao, jer je on u tim osećanjima (svetskim i telesnim), pa stoga je sposoban da stekne neki pojam o nebeskim i duhovnim osećanjima, iako su ona različita i odvojena od onih drugih, kao što je nebo različito od zemlje (br. 3839). Na primer – kad se govori o nebeskoj slavi, ili o nebeskim anđelima – ako takav čovek ne oblikuje ideju o nebeskoj slavi u skladu s idejom svetske slave, on ne bi shvatio ništa, niti bi to priznao. Tako i u drugim slučajevima. Iz ovoga razloga Gospod je govorio u Reči u skladu sa čovekovim shvatanjem, i uz pomoć izgleda (privida). Doslovni smisao Reči ovakve je prirode, ali je i pored toga takav, da sadrži unutrašnji smisao, u kojemu su unutrašnje istine. To je razlog da se kaže za Liju da je *Jehova otvorio njenu matericu*, i da je *Rahela ostala nerotkinja*; jer, kao što je rečeno, Lija predstavlja osćanje za spoljašnju istinu, a Rahela osećanje za unutrašnju istinu. Ali pošto su spoljašnje istine te koje čovek prvo nauči, to je Gospod provideo da se

preko njih čovek uvodi u unutrašnje istine, i to je ono što je označeno sa *i Bog (Gospod) se opomene Rahele i otvori njenu matericu* (Postanje XXX.22). Ovo se može podupreti primerom crkava u drevno vreme, i njihovim naicima, jer su oni bili oblikovani pomoću spoljašnjih istina. Takav je slučaj bio sa Drevnom Crkvom posle potopa, jer su njeni nauci (doktrine) bile reprezentativi i značenja, u kojima su bile pohranjene unutrašnje istine. Većina članova te crkve bili su u svetom bogoštovanju kad su bili u spoljašnjim (istinama), i da im ne neko rekao u početku da ovi reprezentativi i značenja nisu suštinski delovi Božanske službe, nego da su pomoću njih predstavljene nebeske i duhovne stvari, oni bi odbacili takav nauk, i na taj način ne bi bilo crkve. Ovo je još više bio slučaj sa Jevrejskom Crkvom: da je bilo ko rekao ljudima te crkve da su obredi njihove crkve primali svetost od Gospodovih Božanskih stvari u tim obredima, oni to ne bi priznali. Takav je čovek bio kad je Gospod došao na svet, i još je više telesan postao, osobito onaj koji pripada crkvi. Ovo se vidi po samim učenicima, koji su stalno bili sa Gospodom, i koji su čuli toliko puno stvari o Njegovom carstvu, a i pored toga nisu bili u stanju da opažaju unutrašnje istine, pošto nisu bili u stanju da oblikuju neki pojam o Gospodu osim onoga da je On Mesija kojega su očekivali; naime, da će On uzdignuti njihov narod gospodsvom i slavom iznad svih nacija u svemiru. Čak i kada su čuli toliko stvari od Gospoda o Njegovom carstvu, oni su i dalje mislili da će nebesko carstvo biti kao neko zemaljsko carstvo, i da će u njemu Bog Otac biti na najvišem mestu, a posle njega Sin, a onda dvanaestorica, i da će vladati takvim redom; stoga su Jakov i Jovan tražili da jedan sedi s njegove desne a drugi s njegove leve strane (Marko X.35-37); a ostali učenici su se ljutili što su ovi želeli da budu veći od njih (Marko X.11; Mateja XX.24). Iz istog razloga je i Gospod, pošto ih je poučio o tome ko je najveći u nebu (Mateja XX.25-28; Marko X.42-45), još uvek je govoro onako kako su oni mogli da shvate, rekavši da će oni sedeti na dvanaest prestola i suditi dvanaest plemena Izrailjeva (Luka XXII.24,30; Mateja XIX.28); da im je bilo rečeno da pod dvanaest ne misli na njih, nego na one koji su dobru ljubavi i vere (br. 3354, 3488); isto tako da u Gospodovom carstvu nema prestola, suverenosti, ni vladavine kao na svetu, i da njima neće biti dato da sude ni jednog čoveka (br. 2129, 2553), oni bi ovo bili odbacili i, ostavivši Gospoda, bili bi se vratili svaki svom zanimanju. Razlog da je Gospod ovako govorio je je u tome, da bi oni primili spoljašnje istine, i da bi tako bili uvedeni u unutrašnje, jer su u

spoljašnjim istinama koje je Gospod kazivao, pohranjene unutrašnje istine, koje se sa vremenom otvaraju. A kada se ove otvore, spoljašnje istine se rasipaju i služe samo kao sredstva preko kojih se misli o unutrašnjim istinama. Iz svaga ovoga sada se može znati šta je označeno ovim što stoji ovde – da je Jehova otvorio Lijinu matericu i da je imala sinove s Jakovom, a da je Rahela rodila sinove kasnije.

3858. Pošto se u onome što sledi govori o dvanaest Jakovljevih sinova, i o dvanaest Izrailjevih plemena koja su dobila imena po njihovim očevima, to se ovde izlaže šta plemena označavaju, i zašto ih je bilo dvanaest. Niko još ne zna tajnu koja je skrivena, jer se veruje da su istorije u Reči samo istorije, i da u njima nema ništa Božansko osim što mogu da služe kao primeri za primenjivanje svetih stvari. Otuda to da se sa dvanaest plemena označavaju podele Izrailjskog naroda na mnogo posebnih nacija ili širih porodica, dok one (te podele) označavaju Božanske stvari; to jest, toliko sveopštih podela vere i ljubavi, stoga i stvari koje se odnose na Gospodovo carstvo u nebima i na zemlji, gde svako pleme označava neku posebnu sveopštost; ali šta svako (pleme) pojedinačno označava, pokazaće se u onome što sledi, gde se radi o Jakovljevim sinovima, po kojima u ova plemena dobila imena. U opštem smislu, dvanaest plemena označavaju sve stvari nauka o istini i dobru, ili o veri i ljubavi; jer ove (to jest, istina i dobro, ili vera i ljubav) sačinjavaju Gospodovo carstvo; jer su istina i dobro sve ono što je suštinsko u osećanju; pa pošto je Jevrejska Crkva ustanovljena kako bi predstavljala Gospodovo carstvo, stoga podele toga naroda na dvanaest plemena označavaju ove stvari. Ovo je misterija koja nikada do sada nije bila otkrivena. Da *dvanaest* označava sve stvari u opštem, bilo je pokazano gore (br. 577,2089,2129,2130,3272); ali da *plemena* označavaju stvari koje se odnose na istinu i dobro, ili na veru i ljubav, to jest da *dvanaest plemena* označavaju sve ove stvari, ovde se može potvrditi iz Reči, pre nego li se opišu odvojeno. Kod *Jovana: I sveti grad Novi jerusalim imaše zid veliki i visok, i imaše dvanaestora vrata, i na vratima dvanaest anđela, i imena napisana koja su dvanaest koljena Izrailjevih. I zid gradski imaše dvanaest temelja, i na njima imena dvanaest apostola jagnjetovih. A grad na četiri ugla stoji, i dužina je njegova kolika i širina. I izmjeri grad trskom na dvanaest hiljada potrkališta; dužina i širina i visina jednaka je. I razmjeri zid njegov na sto i četrdeset i četiri lakta, po mjeri čovječijoj, koja je*

anđelova. I dvanaest vrata, dvanaest zrna bisera: svaka vrata bijahu od jednoga zrna bisera; i ulice gradske bijahu zlato čisto, kao staklo presvijetlo (Otkr. XXI.12,14,16,17,21).

Da je sveti grad, ili Novi jerusalim, Gospodova Nova crkva, vidi se iz ovih pojedinosti. U nekim prethodnim poglavljima opisuje se kakva će crkva (Hrišćanska Prva crkva?) biti pri svome kraju. Ovo poglavlje govori o Novoj Crkvi, pa su stoga vrata, zid, i temelji grada samo stvari crkve, koje se odnose na ljubav ka bližnjemu i veru, jer ove sačinjavaju crkvu; tako da svako može videti da dvanaest, koji se toliko puta pominju, ne označavaju u gornjem odlomku, a tako isto i plemena, ne označavaju dvanaest, ili plemena, ili apostole, nego se pod dvanaest misli na stvari zajedno (kao što se može videti gore, br. 577, 2989, 2129, 2130, 3272); tako isto i brojem sto četrdeset i četiri, jer je ovo dvanaest puta dvanaest. A pošto su sa dvanaest označene sve stvari, jasno je da se sa dvanaest plemena označavaju sve stvari crkve; koje su, kao što je rečeno, istine i dobra, ili vera i ljubav; tako isto sa dvanaest apostola, koji predstavljaju sve stvari crkve, to jest, sve stvari vere i ljubavi (kao što se može videti gore, br. 2129, 3354, 3488, 3857). Stoga se ovaj broj naziva *merom čovekovom, koja je anđelova*, čime se označava stanje istine i dobra. (Da *mera* označava stanje, vidi gore, br. 3104. Da *čovek* označava ono što pripada crkvi, jasno je iz onoga što je rečeno gore o značenju čoveka, br. 478, 479, 565, 768, 1871, 1894; kao i iz toga da se Gospodovo carstvo naziva Velikim Čovekom, i to zbog dobra i istine koji su od Gospoda, o čemu vidi na kraju poglavlja, br 3624-3648, 3741-3750. Da *anđeo* označava isto, može se videti gore, br. 1705, 1754, 1925, 2821, 3039). Kao kod Jovana, tako isto i kod proroka Staroga zaveta gde se govori o Novom Jerusalimu, i gde se isto tako time označava Gospodova Nova crkva . Kao kod *Isa. LXV.18,19, i sledeći; kod Zah. XIV; a posebno kod Jez. XL.-XLVII.*; gde se Novim Jerusalimom, novim hramom, i novom zemljom, opisuje u unutrašnjem smislu Gospodovo carstvo u nebima, i Njegovo carstvo na zemlji koje je crkva. Iz onoga što se kaže u ovim poglavljima kod Jezikilja, jasnije ne nego na drugim mestima, šta je označeno sa *zemlja*, šta sa *Jerusalim*, šta se *hram*, i onim što je u njemu, kao i sa dvanaest plemena; jer se govori o podeli zemlje, i šta sa nasleđem prema plemenima, kao i a gradom, njegovim zidovima, temeljima, i vratima, kao i sa svim što unutra

primada hramu. Iz ovih odlomaka ovde ćemo navesti samo ono što se odnosi na plemena: *Ovo su međe u kojima ćete naslijediti zemlju po dvanaest plemena Izrailjevijeh: Josipu dva dijela. I razdijelite zemlju među se po plemenima Izrailjevim. A razdijelite je među se i među inostrance koji se bave među vama, koji bi izrodili sinove među vama, i neka su vam kao domorodac među sinovima Izrailjevim, s vama neka dobiju našljedstvo među plemenima Izrailjevim. I u kome se plemenu inostranac bavi, u onom mu podajte našljedstvo. Neka se odluči žrijebom našljedstvo među plemenima Izrailjevim (Jez. XLVII.13,21-23). Ta zemlja da mu je dostojanje u Izrailju, da više ne otimlju knezovi moji od naroda mojega, nego ostalu zemlju da dadu domu Izrailjevom po plemenima njihovijem (XLV.8). O nasleđu, i kako je bilo dodeljeno plemenima, koja se poimenice pominju, vidi gl. XLVIII.1, i sledeći. I o vratima grada, prema imenima plemena Izrailjevih, vidi isto poglavlje, stihovi 31 do 34. Da se po plemenima ne podrazumevaju plemena, jasno je, jer su deset plemena već tada bila razasuta po zemlji, niti su se kasnije vratila, niti se ikada mogu vratiti, jer su postali Neznabošci; ali se ipak pominje svako pleme, kako treba da nasledi zemlju, i koje treba da mu budu granice; naime, granice Danovog plemena (stih 2), a šta pripada Ašeru (stih 3); šta Naftaliju; Manasiji, Efremu (Jevremu), Ruvimu (Rubenu) i Judi; šta treba da bude nasleđe Levijevo; šta granice Venjaminove, šta Simeonove, Isaharove, i Zevulonove, a šta Gadove (stihovi 4-29), tako isto, da grad treba da ima dvanaest vrata prema imenima Izrailjevih plemena; da troja treba da budu prema severu, za Ruvima, Judu i Levija; tri prema istoku, za Josipa, Veniamina, i Dana; tri prema jugu, za Simeona, Isahara, i Zevulona; a tri prema zapadu, za Gada, Ašera, i Naftalija (stihovi 31-34). Stoga je jasno da su sa dvanaest plemena označene stvari Gospodovog carstva, ili sve stvari vere i ljubavi, jer ove, kao što je rečeno, sačinjavaju Gospodovo carstvo. Zato što dvanaest plemena označavaju sve stvari Gospodovog carstva, stoga i dvanaest plemena predstavljaju prostr oko okola (vojnih skupina), kao što i boravljena (došljaci), predstavljaju to carstvo. O ovome čitamo kod Mojsija, da treba da se zaustavljaju po plemenima oko šatora od sastanka; prema istoku, Juda, Isahar, i Zevulon; prema jugu, Ruvim, Simeon, i Gad; prema zapadu, Efraim, Manasija, i Venijamin; a prema severu, Dan, Ašer, i Naftali; da kako se zaustavljaju, da tako treba i da se kreću (Brojevi II). Da su u ovome predstavljali Gospodovo carstvo, jasno je iz Valamovog proroštva: *I podigavši oči**

svoje ugleda Izrailja gdje stoji po plemenima svojim; i duh Božiji dođe na nj. I otvori priču svoju, i reče: kaže Valam (Balam) sin Veorov (Beorov); kaže čovjek kojemu su oči otvorene: kaže onaj koji čuje riječi Božije, koji vidi utvaru svemogućega, koji kad padne, otvorene su mu oči: kako su lijepi šatori tvoji, Jakove, i kolibe tvoje, Izrailje! Pružili su se kao potoci, kao vrtovi kraj rijeke, kao mirisava drveta koja je posadio Jehova, kao cedri na vodi (Brojevi XXIV.2-6). Jasno se kaže da je Balam (Valam) kazivao ove stvari od Jehove (pogl. XXII.8,18,19,35,38; XXIII. 5,12,16,26; XXIX.2,13). Iz svega ovoga se vidi šta je predstavljeno nasleđstvima u Hananskoj zemlji, prema plemenima, o kojima čitamo kod Mojsija da je Mojsije trebao da prebroji skupštinu (zbor) sinova Izrailjevih prema kućama njihovih otaca, od dvadeset godina, svako koji je stupao u vojsku Izrailjevu; i da se zemlja podejeli kockom, i da treba da prime nasleđstvo prema imenima njihovih otaca (*Brojevi XXVI.7-56; XXXIII. 54; XXXIV.19-29*); i da je Jošua podelio zemlju, žrijebom, po plemenima (Jošua XIII.XV, do XIX.). Da je, kao što je rečeno, time bilo predstavljeno Gospodovo carstvo, vidi se iz svih pojedinosti (vidi br. 1585,1607,3038,3481,3705). Razlog da se sinovi Izrailjevi nazivaju *vojskama*, i da se kaže da treba da stanu u oko *kao vojske*, i da treba da se kreću kao vojska (*Brojevi II.4-30*), je u tome što vojska označava istine i dobra (vidi br. 3448); a Gospod se naziva Jehova Savaot, što znači Jehova nad Vojskama (br. 3448). Otuda su se nazivali *Jehovina vojska* kada su izlazili iz Egipta, kao kod *Mojsija: I kad se navrši četiri stotine i trideset godina, u isti dan izađoše vojske Jehovine iz zemlje Egipatske (Izlazak II.41)*. Mora svakom da bude jasno da oni koji u bili takvi u Egiptu, a posle i u putinji, da su se nazivali Jeovinim vojkama samo u reprezentativnom smislu, jer oni nisu bili ni u istinama ni u dobrima, pošto u bili najgori među svim nacijama. Iz ovoga je jasno šta je bilo označno imenima uzeranim na oplaćku Aronovom, koji nazivao Urim i Tumim, o kojemu čitamo kod Mojsija, a treba a budu četiri reda na njemu, a treba a budu urezana na kamenovima s imenima sinova Izrailjvih; i da treba da bude upisano iznad svakoga ime plemena (*Izlazak XXVIII.21; XXXIX.14*); jer Aron je predstavljao Gospodovo Božansko sveštenstvo; a to je bio razlog da sve ono u što je bio obučen, označava Božanske nebeske i duhovne stvari. Ali šta one označavaju, biće, po Božanskoj milosti Gospodovoj, pokazano kada se bude govorilo o tome. Na naprsnjaku, pošto je on bio najsvetiji, bile su predstavljene stvari koje

pripadaju ljubavi i veri u Gospoda; ovo su Urim i Tumim. Razlog da su bila upisana imena na dragim kamenovima je bio to, što *kamenovi* u opštem označavaju istine (br. 1298, 3720); a dragi kamenovi, istine koje su pridružene zbog (od) dobra (u njima) (br. 114); a pošto su imena nekoliko plemena označavala kvalitet, stoga je svaki pojedini kamen bio dodeljen svakom plemenu (*Izlazak XXVIII.17-20;XXXIX.8,10-13*), koji su kamenovi svojom bojom i prozirnošću izražavali kvalitet koji je bio dodeljen svakome plemenu; tako da je Jehova ili Gospod davao odgovore preko Urima i Tumima. Sa dva kamena oniksa (oniha) koji su bili na naramenicama naprsnjaka (efoda, ploče na grudima) bilo je predstavljeno isto, ali u manjem stepenu nego sa dvanaest kamenova na naprsnjaku; jer (naramenice)ramena označavaju moć, a to je svemoć Gospodova (br. 1085): dok oplećak, srce i pluća, to jest Božansku nebesku ljubav; a pluća, Božansku duhovnu ljubav; kao što se može videti gore (br. 3635), i na kraju ovog poglavlja, gde se govori o Velikom Čoveku, i njegovoj korespondenciji sa oblastima srca i oblastima pluća. O dva kamen na poramenicam oplećka (efoda), čitamo kod *Mojsija: Uzmi dva kamena oniha, i na njima izreži imena sinova Izrailjevih. Šest imena njihovijeh na jednom kamenu, a šest ostalih na drugom kamenu, po redu kako se koji rodio. I metni ta dva kamena na poramenice oplećku, da budu kameni za spomen sinovima Izrailjevim, da Aron nosi imena njihova pred Jehovom na oba ramena svoja za spomen (Izlazak XXVIII.9,10,12; XXXIX.6,7)*. Stoga što su plemena označavala ono što pripada istini i dobru, ili veri i ljubavi, a svako preme označavalo nešto sveopšte u tome, a pleme Levijevo označavalo ljubav (kao što će se pokazati kod objašnjenja stiha 34 ovoga poglavlja), to se iz ovoga može videti šta je bilo označeno *palicama*, jednom za svako pleme, u šatoru od sastanka, i time za što je Levijeva palica procvetala bademima; o čemu čitamo kod *Mojsija: Uzmi dvanaest palica, jednu od svakog doma otaca njihovijeh, i ostavi ih u šatoru od svjedočanstva: i napiši Aronovo ime na palici Levijevoj. I palica Aronova da je po sred ostalih palica. Sjutradam, gle, palica Aronova za pleme Levijevo procvetala, i i bješe napupila i bademi zreli na njoj (Brojevi XVII.2-8)*. Ovime sei označava da je ljubav suštinsko i glavno među svim stvarima u Gospodovom carstvu, i da od nje potiče svako oplodavanje. Razlog da je Aronovo ime bilo na njoj, je bilo to što Aron predstavljao Gospoda u pogledu Njegovog Božanskog svešteništa. (Da je Godpodovim svešteništvom označeno Božansko dobro, koje

pripada njegovoj ljubavi i milosti; i da se Gospodovim carstvom (kraljevstvom) označava Božanska istina koja dolazi od Božanskog dobra, može se videti gore (br. 1728,2015,3670). Iz ovoga što je navedeno može se videti šta znače imena i dvanaest plemena u sledećim odlomcima, kao kod Jovana: *I čuh broj zapečaćenijeh, sto četrdeset i četiri hiljade zapečaćenijeh od sviju koljena (plemena) sinova izrailjevih; od koljena (plemena) Judina dvanaest hiljada zapečaćenijeh; od koljena Rubenova dvanaest zapečaćenijeh, od koljena Gadova dvanaest hiljada zapečaćenijeh; od koljena Aserova dvanaest hiljada zapečaćenijeh, od koljena Neftalijeva dvanaest hiljada zapečaćenijeh, od koljena Manasijeva dvanaest hiljada zapečaćenijeh; od koljena Šimuniova (Simeonova) dvanaest hiljada zapečaćenijeh, od koljena Isaharova dvanaest hiljada zapečaćenijeh; od koljena zabulonova dvanaest hiljada zapečaćenijeh; od koljena Josipova dvanaest hiljada zapečaćenijeh i od koljena Benjaminova dvanaest hiljada zapečaćenijeh. (Otkr. VII.4-8). Kod Mojsija: Opomeni se negdašnjih dana, pogledajte godine svakoga vijeka; pitaj oca svojega i on će ti javiti, starije svoje i oni će ti kazati. Kad Višnji razdade našljedstvo narodima, kad razdijeli sinove Avramove, postavi međe narodima po broju sinova Izrailjevih (Zak. Ponovljeni XXXII.7,8). Kod Davida: Jerusalime, koji si sazidan kao grad u jednu zgradu saliven, kud idu plemena, plemena Jehovina, po zakonu Izrailjevu, da slave ime Jehovino (Psalam CXXII.3,4) Kod Jošue: Evo, kovčeg zavjeta Gospoda svoj zemlji poći će pred vama preko Jordana. Za to sada izaberite dvanaest ljudi iz plemena Izrailjevih, po jednog čovjeka iz svakoga plemena. I čim svećenici noseći kovčeg zavjeta Gospoda svoj zemlji stanu nogama svojim u vodi Jordanskoj, voda će se u Jordanu rastupiti, te će voda koja teče ozgo stati u gomilu (III.11-13). Opet: Uzmite odavde, isred Jordana, s mjesta gdje stoje nogama svojim svećenici, dvanaest kamena, i odnesite ih sa sobom, i metnite ih ondje gdje ćete noćas noćiti. Tada dozva Jozua (Jošua) dvanaest ljudi, koje bješe odredio između sinova Izrailjevih, po jednoga čovjeka iz svakoga plemena. I reče im: idite pred kovčeg Gospoda Boga svojega usred Jordana, i uzmite svaki po jedan kamen na rame svoje, prema broju plemena sinova Izrailjevih. Recite im: jer se voda u Jordanu rastupi pred kovčegom zavjeta Gospodova, kad prelažaše preko Jordana, rastupi se voda u Jordanu, i ovo je kamenje spomen sinovima Izrailjevim do vijeka. I učiniše sinovi Izrailjevi kako zapovjedi Jozua; i uzeše dvanaest kamena isred Jordana, kako bješe rekao Gospod*

Jozui, prema broju plemena sinova Izrailjevih; i odnesoše ih sa sobom na noćište, i metnuše ih ondje. A usred Jordana postavi Jozua dvanaest kamena na ona mjesta gdje stajahu nogama svojim svećenici noseći kovčeg zavjetni, i ondje ostaše do danas (IV.3-9). Opet: Ilija uze dvanaest kamena prema broju plemena sinova Jakova, kojemu dođe riječ Gospodova govoreći: Izrailj će ti biti ime. I načini od toga kamenja oltar u ime Gospodovo, i oko oltara iskopa opkop širok da bi se mogle posijati dvije mjere žita. (1 o Carevima XVIII.31,32). Da plemena označavaju dobra ljubavi i istine vere, jasno je iz Gospodovih reči kod Mateje: I tada će se pokazati znak sina čovječijega na nebu; i tada će proplakati sva plemena na zemlji; i ugledaće sina čovječijega gdje ide na oblacima nebeskim sa silom i slavom velikom (XXIV.30). Ovde se sa iproplakaće sva plemena na zemlji, označava da više neće biti priznavanja istine i života dobra (dobrog života), jer se ovde govori u svršetku veka. (prim. prev. Kad autor piše da neće biti priznavanja istine i života dobra, to treba razumete ztako, da se na kraju Crkve uvreme u kome je autor živeo, nije priznavalo i verovalo da istine i dobra dela vode spasenju, nego sama vera, sola fide, koja je u Otkrovenju predstavljena Aždajom). Na sličan način kod Jovana: Evo ide na oblacimam i vidjeće Ga svako oko, i oni koji Ga probodoše; i sva će plemena (koljena) za Njim zaplakati (Otkr. I.7). Šta je označeno sa ide na oblacima nebeskim, može se vidjeti iz predgovora osamnaestom poglavlju; dalje vidi šta je meni bili pokazano iz iskustva (u živo?) o dvanaest plemena (br.2129, 2130) (prim. prev., Autor naziva svojim iskustvom predstave u duhovnom svetu, preko koji su mu anđeli tumačili unutrašnji smisao Reči Božije). Razlog da se sve stvari vere i ljubavi nazivaju plemena, je to što u izvornom jeziku to označava i žezlo i palicu. Da žezlo i palica označavaju silu, volju, i Gospodovu Božansku milost, biće pokazano na drugome mestu. Otuda ime plemena označava da dobra i istine u sebi imaju silu od Gospoda. Iz ovoga razloga se i anđeli narivaju silama (moćima), kao što se sa vladičanstvima, i knezovima označavaju glavne stvari ljubavi ka bližnjemu i vere; a to isto je označeno i sa dvanaest knezova koji su potekli od Ismaila (Postanje XXV.16- vidi br. 2089, 3272), kao i sa knezovima koji koji su nad plemenima (Brojevi VII.XIII.4-16). Iz onoga što je do sada rečeno o dvanaest plemena, može se znati zašto je bilo dvanaest na broju Gospodovih učenika, koji su se posle nazivali apostolima; i da su oni predstavljali Gospodovu crkvu u pogledu dobara i istina na sličan način kao plemena (br. 2129, 3354, 3488, 3857).

Da je Petar predstavljao veru, Jakov, ljubav ka bližnjemu, Jovan, dela ljubavi ka bližnjemu, može se videti gore (predgovor poglavlju XVIII. I poglavlju XXII, i u br. 3750). Ovo je jasno i iz onoga što je Gospod njima kazao o njima.

3859. Stih 32. *I Lija zatrudnje, i rodi sina, i nadjede mu ime Ruben (Ruvim), govoreći: Jehova pogleda na jade moje, sada će me ljubiti muž moj. I Lija zatrudnje, i rodi sina, označava duhovno začće i rođenje od (iz) onoga štoje spoljašnje u onome što je unutrašnje; i nadjede mu ime Ruben (Ruvim), označava kalitet toga što je opisano; govoreći, Jehova pogleda na jade moje, u najvišem smislu označava providanje, a u unutrašnjem smislu, veru, a u unutarnjem smislu, razumevanje, dok u spoljašnjem smislu označava vid, a u ovom slučaju veru od Gospoda; moje jade, označava stanje kada se dolazi do dobra; jer će me sada ljubiti muž moj, označava da će iz toga proisteći dobro od istine.*

3860. *I Lija zatrudnje, i rodi sina.* Da ovo označava duhovno začće i rođenje od onoga što je spoljašnje u onome što je unutrašnje, vidi se iz značenja *začeti i roditi*, jer kod čoveka koji se nanovo rađa, preporod se naziva novo rođenje, ali duhovno. Čovek se rađa od roditelja kao čovek, ali ne postaje zaista čovek sve dok se nanovo ne rodi od Gospoda. Duhovni i nebeski život je ono što čini čoveka, jer se po ovome razlikuje od divljih životinja. Na ovo duhovno začće i rođenje misli se u Reči pod začćem i rođenjem; i onim što se ovde kaže, da *Lija zatrudnje i rodi sina*. (Da se tu misli na začće i na rađanje vere i ljubavi, o tome značenju vidi gore, br. 613, 1145, 1255, 2020, 2584, 3856). Da se ova začća i rođenja ostavaruju iz onoga što je spoljašnje u onome što je unutrašnje, označeno je sa *Lija zatrudnje (zače) i rodi*, jer se Lijom označava osećanje za spoljašnju istinu (br. 3793, 3819); a Rubenom istina od vere, koja se prva stvar u preporodu, i to je spoljašnje od kojega počinje preporađanje. Kakav je ovo slučaj, biće pokazano u onome što sledi o deci koju je Jakov imao od Lije i Rahele.

3861. *I nadjede mu ime Ruben (Ruvim).* Da ovo označava kalitet ovoga, vidi se iz značenja *imena i nadjenuti ime*, što je kalitet (br. 144, 145, 1754, 1896, 2009, 2724, 3006, 3321). Sam kalitet opisuje se rečima *Jehova pogleda na jade moje, jer će mesada ljubiti muž moj*, što je Ruben (Da imena u Reči označavaju delujuće stvari, bilo je gore pokazano, br. 1224, 1264, 1876, 1888; i da su drevni davali

imena kako bi njima označili stanja, vidi br. 340, 1946, 2643, 4322). Da ovde imena svih sinova Jakovljevih označavaju sveopšte stvari crkve, biće pokazano. Stvarna sveopšta stvar stavljena je u ime svakog od njih; ali ono što je sveopšte, nemoguće je da bilo ko znam osim ako zna šta obuhvata unutrašnji smisao izraza kojima se svaki naziva – kao na primer u izrazu *pogleda*, po čemu je Ruben dobio ime; u izrazi *čuo je (ču)*, po čemu je Simeon (Šimun) dobio ime; i u izrazu *priznaće (ispovedaće)*, po čemu je Juda dobio ime; a tako i s ostalima.

3862. Gore (br. 3858) je bilo pokazano da dvanaest plemena označavaju sve stvari istine i dobra, ili vere i ljubavi; a pošto se sada govori o Jakovljevim sinovima jednom po jednom, to se ovde mora otkriti još jedna tajna, naime, šta je obuhvaćeno značenjem sinova. (Tajna ie da se sva nebeska i duhovna toplina, ili ljubav i milost, opažaju u nebu u spoljašnjem obliku kao plameno sunce; i da se nebeska i duhovna svetlost, ili vera, opažaju u nebu u spoljašnjem obliku; tako isto, da je nebeska i duhovna toplina unutar mudrosti; i to stoga što su one od Gospoda, koji je tamo sunce, može se videti gore (br. 1053, 1521-1533, 1619-1632, 2441, 2495, 2776, 3138, 3167, 3190, 3195, 3222, 3223, 3338, 3341, 3413, 3485, 3636, 3643). Iz ovoga se vidi da je svo dobro od topline koja je od Gospoda kao sunca; i da otuda dolaze promene stanja; i da su sve misli, koje se odnose na veru ili istinu, promene u toj nebeskoj i duhovnoj svetlosti koja dolazi od Gospoda, i da otuda potiče sva inteligencija. U ovoj toplini i svetlosti su svi anđeli u nebu; a njihova osećanja i misli samo su iz toga izvora. Ovo se pokazuje u govoru, koji se zbog svoga porekla sastoji od promena ili modifikacija nebeske svetlosti, u kojoj je nebeska toplina, koji su stoga neizrecivi, i raznrnsni i ispunjeni toliko da je to iznad **SEKCIJA 2.** moći shvatanja, br. 3342, 3344, 3345). Da bi se ove stvari pokazale u svetu (na zemlji) preko predstava, takva su imena data Jakovljevim sinovima koja bi označavala sveopšte stavri dobra i istine, ili ljubavi i vere, to jest da bi označavala sveopštosti u pogledu promena nebeske i duhovne topline, kako bi bile i promene svetlosti (koja potiče od te topline). Sami red ovih sveopštosti je ono što određuje kakav će biti plamen i njegova svetlost. Kad red počinje od ljubavi, sve ono što sledi otuda u pravom redu izgleda kao da plamti; ali kada red počinje od vere, sve što sledi u pravom redu izgleda prozirno; ali sa svim različitostima u skladu sa stvarima koje slede. Ali ako red kojim idu nije pravi, sve

izgleda zatamnjeno, sa svim razlikama. O ovome redu i o različitostima koje iz toga proizlaze, biće govora kasnije, po Božanskoj milosti Gospodovoj. Ovo objašnjava kako je Gospod davao odgovore preko Urima i Tumima, naime, da su (ljudi) dobijali odgovore u skladu s predmetom preko svetlosti i sjaja dragog i prozirnog kameniva, na kojima su bila urezana imena dvanaest plemena; jer, kao što je rečeno, na imenima bile su upisane sveopštosti (universalije) ljubavi i vere u Gospodovom carstvu, stoga i sveopštosti plamena i svetlosti preko kojih su stvari ljubavi i vere predstavljene u nebu. (*prim. prev. Autor piše o sveopštostima pod čime se misli na opšte pojmove, ili universalije, jer pored opštih postoje i pojedinačnestvari*). Stoga, treba utvrditi iz Reči da je red kojim se daju imena **SEKCIJA 3** plemena u Reči različit, a to sve u skladu s predmetom o kojemu se radi; iz ovoga se može znati da su odgovori od Gospoda koji su dolazili preko Urima i Tumima, sijali svetlošću već prema tome kakav je bio predmet; a stanja predmeta su se manjala u skladu s dobro i istinom. Ali koju istinu i dobro označava svaki Jakovljev sin, videće se iz objašnjenja; naime, da je *Rubenom* označena vera od Gospoda; *Simeonom*, vera od volje koja je od Gospoda; *Levijem*, duhovna ljubav ili ljubav ka bližnjemu; *Judom*, Božanska ljubav i Gospodovo nebesko carstvo. Šta je označeno sa osam preostalih sinova, biti pokazano u sledećem poglavlju. Njihov red po kojemu su rođeni je ono što se ovde opisuje, a koji je kako sledi: Ruben, Simeon, Levi, Juda, Dan, Naftali, Gad, Ašer, Isahar, Zebulon, Josef, Benjamin (vidi stihove 32-35 ovoga poglavlja, i stihove 6, 8, 11, 13, 18, 20, 24 poglavlja XXX., i stih 18 poglavlja XXXV.). Ovaj red je u skladu sa stanjem predmeta koji se ovde razmatra, a to je čovekov preporod; jer u ovome slučaju, počinje se od istine vere, koja je *Ruben*; tada se od toga ide dalje da se hoće ono što je istinito, koje je *Simeon*; a odatle ide ka ljubavi ka bližnjemu, što je Levi, i tako se ide prema Gospodu koji je, u najvišem smislu, predstavljen *Judom*. Da duhovno začće i rođenje, ili preporod, idu od onoga što je spoljašnje ka onome što je unutrašnje, bilo je gore **SEKCIJA 4.** rečeno (br. 3860); to jest, od istine vere prema dobru ljubavi. Pre nego što je Jakov došao svome ocu Isaku u Mamre (Kirijat -Arba), dvanaest sinova se imenuju ovim redom: Ruben, Simeon, Levi, Juda, Isahar, Zebulon, Josip, Benjamin, Dan, Naftali, Gad, Ašer (*Postanak XXXV.23-25*); pri kojem nabrojanju se sinovi rođeni od Lije navode prvo, a poslednji oni koji su rođeni od robinja, a ovo sve u skladu sa stanjem predmeta o kome se govori. Oni se nabrajaju na još drugačiji

način kada se kreću i kada dolaze u Egipat (*Postanje XLVI.9-19*); a u drugdačijem redu kada ih Jakov blagosilja, u to vreme Izrailj, pre smrti (*Postanje XLIX.3-27*); a u drugom kada ih Mojsije blagosilja (*Zak. Ponovljeni XXXIII.6-24*). Bili su (imenovani) sledećim redom kada su stali u oko okolo šatora od sastanka; na istoku, Juda, Isahar, Zebulon; na jugu, Ruben, Simeon, Gad; na zapadu, Efraim, Manasija, Benjamin; na istoku, Dan, Ašer, Naftali (*Brojevi II*). Kada su izabrani knezovi iz svakoga plemena, bili poslani da istražuju zemlju, bili nu nabrojani ovim redom: Ruben, Simeon, Juda, Isahar, Efraim, Benjamin, Zebulon, Josip, ili Manaija, Dan, Ašer, Naftali, Gad (*Brojevi XIII. 4-16*). Dok su knezovi koji su davali zemlju u nasleđe nabrojani su drugim redom (*Brojevi XXXIV.19-29*). A kojim redom je deljeno žrebom kada je zemlja davana u **SEKCIJA 5**. nasleđe, može se videti kod *Jošue XIII.do XIX*. Kada se kod Jezikilja opisuju granice nove ili svete zemlje koju će naslediti plemena, ona se pominju ovim redom: Dan, Ašer, Naftali, Manasija, Efraim, Ruben, Juda, Benjamin, Simeon, Isahar, Zebulon, Gad, svi od istočnoga kraja to kraja mora ili do zapada, osim Gada, koji se bio na južnoj strani (*XLVIII.2-8, 23-26*); i kada se govori o vratima novoga ili svetoga grada, pominju se ovim redom: prema severu troja vrata, Rubenova, Judina, i Levijeva; prema istoku troja vrata, Josipova, Benjaminova, i Danova; prema jugu troja vrata, Simeonova, Isaharova, i Zebulonova; prema zapadu troja vrata, Gadova, Ašerova, i Naftalijeva (*Jezek. XLVIII.31-34*). Red po kojemu su bili zapečaćeni, bili su dvanaest hiljada iz svakoga plemena, što se može videti iz *Otkr. VII.5-8*. U svim ovim odlomcima nabranje plemena je u skladu sa stanjem posebnog predmeta o kome se govori, kojem stanju je sobrazan ovaj red; a ovo stanje se vidi iz onoga **SEKCIJA 6**. što prethodi i onoga što sledi. Kakav je bio red dragih kamenova u Urimu i Tumimu, pominje se i opisuje u Reči, ali se ne pominje čemu je saobrazno koje pleme, jer su kamenovi predstavljali sve stvari svetlosti od nebeskoga plamena, to jest, sve stvari istine od dobra, ili sve stvari vere od ljubavi. Stoga što su ovo predstavljali, sama nebeska svetlost sijala je kroz njih na čudotvoran način prema stanju predmeta, kad bi sijala i blistala kao potvrda onoga što je dobro i istinito, skupa sa varijacijama boja u skladu s razlikama stanja onoga što je bilo dobro i istinito; baš kada što se to dešava u nebu, gde se sve nebeske i duhovne stvari izražavaju preko svetlosti i njenih razlika, i to na način koji je neizreciv i čoveku neshvatljiv; jer, kao što je rečeno, unutar nebeske svetlosti, postoji život od Gospoda, pa stoga

i inteligencija i mudrost, pa se stoga u različitostima svetlosti pokazuje sve što pripada životu istine, to jest, sve što pripada mudrosti i inteligenciji, a u razlikama plamena i njenog blistavila, pokazuje se sve što pripada životu dobra i životu istine od dobra, ili ljubavi ka Gospodu i veri koja potiče iz nje. Takvi su bili Urim i Tumim koji su bili na naprsniku oplećka i na srcu Aronovom, kao što se vidi iz činjenice da reči *Urim i Tumim* znače *Svetlosti i Savršenstva*, i da naprsnjak, na kojemu su bili postavljeni (kamenovi), da se nazivao naprsnjak suda, jer sud je inteligencija i mudrost (br. 2235). Razlog da je ovo stajalo na Aronovom srcu, je to što srce označava Božansku ljubav (vidi gore, br. 3635, i na kraju ovoga poglavlja). Otuda je to da su ti kamenovi bili postavljeni u zlato (ukovani u zlato), jer u unutrašnjem smislu zlato je dobro ljubavi (br. 113,1551,1552), a dragi kamenovi, istine koje su prozirne **SEKCIJA 7.** zbog (od) dobra (br. 114). O Urimu i Tumimu čitamo kod Mojsija: *A naprsnik sudski načini, naprave vezene onakve kao oplećak, od zlata, od porfire, od skrleta, od crvca, i od tankoga platna uzvezenoga načini ga. Neka bude četverouglast i dvostruk, u dužinu s pedi i u čirinu s pedi (pedalj). I udari po njemu ozgo kamenje, u četiri reda neka bude kamenje. U prvom redu: sardokih, topaz, i smaragd; a u četvrtom redu: hrisolit, onih i jaspid; neka budu ukovani u zlato u svom redu (Izlazak XXVIII.15-17,20; XXXIX.8-14).* Kamenovi koji su bili na njemu, bili su takođe određeni. I dalje: *Tako neka vežu naprsnik, grivne njegove na oplećku vrvcom od porfire, da stoji nad pojasom od oplećka, i da se ne odvaja naprsnik od oplećka. I neka nosi Aron imena sinova Izrailjevih na naprsniku sudskom na srcu svom kad ulazi u svetinju za spomen pred Gospodom vazda (Izlazak XXVIII.2-30; Levitska VIII.7,8).* Da su Jehovu ili Gospoda pitali i da je On davao odgovore preko Urima i Tumima, može se videti kod *Mojsija: A Jehova reče Mojsiju: uzmi k sebi Jošuu (Jozuu) sina Nunova, čovjeka u kome je moj duh, i metni ruku svoju na nj. I podaj mu slave, da ga sluša sav zbor sinova Izrailjevih. I neka stane pred Eleazara svećenika da ga pita za sud Urim pred Jehovom (Brojevi XXVIII.18,20,21).* I kod *Samuila: I upita Saul Jehovu, ali mu Jehova ne odgovori ni u snu ni preko Urima, ni preko proroka (1 Samuilova XXVIII.6).*

3863. *I reče: Jehova pogleda.* Da ovo, u najvišem smislu, označava provideti, a u unutrašnjem smislu veru, dok u unutrašnjem smislu označava razum, i u spoljašnjem smislu vid, u ovom slučaju veru od Gospoda, vidi se iz značenja *pogledati*, o čemu

će biti reči u onome što sledi. (*prim.prev. Prema autoru, ima nekoliko smislova u Reči, koji se savršeno razumeju u Duhovnom svetu, od najvišeg do najnižeg neba*). Iz onoga što je do sada rečeno, da dvanaest plemena, koji su dobili imena po dvanaest sinova Jakovljevih, označavaju sve stvari istine i dobra, ili vere i ljubavi, to jest sve stvari crkve, i da svako pleme označava neku sveopštost (universaliju); tako da dvanaest plemena označavaju dvanaest sveopštih stvari i sadrže u sebi sve što pripada crkvi; i u univerzalnom smislu, sve stvari koje pripadaju Gospodovom carstvu. Univerzalno koje je označeno *Rubenom (Ruvimom)* označava veru. Razlog da je vera prvo univerzalno, je to što kada se čovek nanovo rađa ili postaje crkva, on mora da nauči i da bude ispunjen stvarima vere, to jest, duhovnom istinom; jer on se uvodi pomoću nauka (doktrine) ili istine. Jer čovek je takve prirode da sam od sebe ne zna šta je dobro, nego mora da to nauči iz nauka (doktrine) vere. Svaki nauk ima život kao svrhu, to jest dobro, jer dobro je život. Među drevnima, to je bila sporna tačka, šta je prvorodeno u crkvi, istina vere, ili dobro života (istinska vera ili dobar život). Oni koji su **SEKCIJA 2.** smatrali da se istina vere rađa prva, polazili su od spoljašnjeg izgleda, i tvrdili da to mora da bude prvo, jer se istina mora naučiti kao nešto prvo, jer se preko nje čovek uvodi u dobro. Ali ovi nisu znali da je suštinski govoreći dobro rođeno prvo, i da ga Gospod poseje preko unutrašnjeg čoveka, kako bi mogao usvojiti i primiti istinu koja se uvodi preko spoljašnjeg čoveka; niti su bili svesni toga da je u dobru život od Gospoda, i da u istini nema života osim onoga koji ima kroz dobro; tako da je dobro duša istine, i da ona usvaja i obalči se u istinu kao što se duša oblači u telo. Iz ovoga možemo videti da prema spoljašnjem izgledu, istina je na prvom mestu i da je takoreći prvorodena kada se čovek nanovo rađa; iako je dobro suštinski na prvome mestu, i ono je prvorodeno, i dobije prvo mesto kada se čoveka nanovo rađa. (Da je slučaj ovakav, može se videti gore, br. 3539, 3548, 3556, 3563, 3570, 3576, 3603, 3701). Pošto je predmet o kome se govori u ovome poglavlju i onima koji prethode, preporod Prirodnog, a ovde se govori o prvom stanju, koje je uvođenje preko istine dobra, stoga se **SEKCIJA 3.** prvorodenac Jakovljev nazvao po *Jehova pogleda (proviđa)* što u unutrašnjem smislu označava veru od Gospoda. Gledana u sebi, vera je vera u razumu i vera je u volji; znati i razumeti istinu vere (versku istinu) naziva se vera u volji. Vera u razumu je ono što je označeno *Rubenom*; a vera u volji je ono što se naziva *Simeunom (Šimunom)*. Da vera u

razumu, ili razumevanje vere, prethodi veri u volji, ili htenju istine, mora da je svakome očito; jer kada je nešto čoveku nepoznato (kao što je nebesko dobro), on prvo mora da zna da ono postoji, i da razume šta je to, pre nego može to i hteti.

Da **SEKCIJA 4.** u spoljašnjem smislu *pogledati* označava vid, jasno je bez objašnjenja (prim.prev. Vid u telesnom smislu); a da u unutrašnjem smislu *pogledati* označava razumevanje, može da bude jasno, jer je vid unutrašnjeg čoveka razumevanje, pa se stoga u svakodnevnom govoru naziva unutrašnjim vidom, pa mu se pripisuje svetlo, kao spoljašnji vidi, i naziva intelektualnim svetlom. Da u unutrašnjem smislu *pogledati* označava veru od Gospoda, jasno je iz činjenice da su predmeti unutrašnjeg vida samo istina i dobro, jer su to predmeti vere. Ovo se unutarne razumevanje to jest unutrašnji vid, čiji su predmeti istine vere, ne pokazuje tako jasno u razumu kada su predmeti o kojima razum misli istine građanskog i moralnog života, jer su ove unutar onih potonjih, i da su ove u svetlosti neba, koje je svetlo zatamnjeno sve dok je čovek u svetlosti sveta. Međutim, kod onih koji su nanovo rođeni, ono (unutrašnje svetlo) se otkriva, osobito preko savesti. Da je *pogledati* u najvišem smislu nešto što se odnosi na Gospoda, mora biti jasno, jer **SEKCIJA 5.** inteligencija koja pripada Gospodu, je beskonačna inteligencija, koja je ništa drugo nego providanje. Da *pogledati*, po čemu je nazvan Ruben, u unutrašnjem smislu označava veru od Gospoda, pokazuje se na mnogo mesta u Reči, od kojih ćemo navesti sledeća: *Jehova reče Mojsiju: načini zmiju vatrenu, i metni je na potku, i koga ujede zmija, neka pogleda u nju, pa će ozdraviti. I načini Mojsije zmiju od mjedi i metnu je na motku, i koga god ujede zmija on pogleda u zmiju od mjedi, i ozdravi (Brojevi XXI.8,9).* Da *mjedena (bronzana) zmija* predstavlja Gospoda u pogledu spoljašnjeg Čulnog i Prirodnog, može se gore videti (br. 197); i da *mjed* označava Prirodno (br. 425,1551). Da je vera u njega predstavljena ozdravljenjem (oživljavanjem) onih koji su je vide odnosno pogledaju, Gospod sam uči kod *Jovana: I kao što Mojsije podiže zmiju u pustinji, tako treba da se sin čovječiji podigne. Da ni jedan koji Ga vjeruje ne pogine, nego da ima život vječni (III.14,15).* **SEKCIJA 6.** Kod *Isaije: Učini da odeblja srce tome narodu i uši da im otežaju, i oči im zatvori, da ne vide očima svojim i ušima svojim da ne čuju i srcem svoji ne razumiju, i ne obrate se i ne iscijele (VI.9,10).* Da *videti i ne razumeti* ovde označava razumeti ono što je istinito a ipak ga ne priznavati, jasno je; i da zatvoriti oči, *da ne vide svojim očima*

označava biti lišen razumevanja istine; i da *videti* ovde označava veru u Gospoda, jasno je iz Gospodovih reči kod *Mateje XIII.13,14*; i kod *Jovana XII.36,37,39,40*. Kod *Jezikilja*: **SEKCIJA 7.** *Sine čovječiji, usred doma odmetničkog sjediš, koji ima oči da vidi, a ne vidi, ima uši da čuje i ne čuje; jer su dom odmetnički (XII.2). Imati oči a ne videti* označava da su bili u stanju da razumeju istine vere, ali da ih nisu hteli, i to zbog zala, koje je ovde *dom odmetnički*, jer zla bacaju varljivo svetlo na obmane, i mrak na istine, prema rečima kod *Isaije: Jer su narod nepokoran, sinovi lažljivi, sinovi koji ne će da slušaju zakone Jehovine; koji govore vidiocima: nemojte vidjeti, i prorocima: nemojte nam prorokovati što je pravo, govorite nam mile stvari, prorokujte prevaru (XXX.9,10)*. Opet: *Narod koji hodi u tami vidjeće vidjelo veliko, i onima koji sjede u zemlji gdje je samrtni sjen, zasvijetliće svjetlo (IX.2)*. Ovde *vidjeće veliko svjetlo* označava primanje razumevanja istina koje pripadaju veri. Kaže se da će nebesko svetlo zasijati na one koji su u veri, jer je svetlo u nebu Božanska istina od Božanskog dobra. Opet: **SEKCIJA 8.** *Jer je Jehova izlio na vasduh tvrdoga sna i zatvorio vam oči, oslijepio proroke i vidiocce, glavare vaše (Isa. XXIX.10)*. *Zatvoriti oči* označava zatvoriti razumevanje istine (da oko označava razumevanje istine, vidi gore, br. 2701); *oslijepiti vidiocce* označava oslepiti one koji znaju i koji poučavaju istine vere. Vidioci su se nekad nazivali prorocima, a da proroci označavaju one koji poučavaju, a tako isto i istine nauka; to se može videti gore (br.2534). Opet: *I oči onijeh koji vide ne će biti zaslepljene, i uči onijeh koji čuju slušaće (Isaija XXXII.3)*. **Sekcija 9.** Opet: *Oči će vidjeti cara u krasoti njegovoj, gledaće zemlju daleko (Isaija XXXII.17)*. *Vidjeti cara u krasoti* označava istine vere od Gospoda, koje se nazivaju *krasnim* zbog dobra; gledati zemlju *daleko (s daljine)* označava dobro ljubavi. (Da je *car* istina vere, može se videti gore, br. 1672, 2015, 2069, 3009, 3670), da krasan se odnosi na dobro, br. 553, 3080, 3821; i da je *zemlja* dobro ljubavi, br. 620, 3368, 3379). Kod *Mateje: Blaženi čisti srcem, jer će vidjeti Boga (V.8)*.

Ovde je jasno da *vidjeti Boga* je verovati u Njega, a to je videti Ga kroz veru; jer oni koji su u veri, kroz veru vide Boga, jer je Bog u veri, i On je ono u veri što sačinjava istinsku veru. Opet: **SEKCIJA 10.** *I ako te oko tvoje sablažnjava, izvadi ga i baci od sebe: bolje ti je s jednim okom u život ući, nego sa dva oka da te bace u pakao ognjeni (XVIII.9)*. Da u ovom odeljku *oko* ne znači *oko*, i da ne treba da se

izvadi, jasno je, jer ovo nije kamen spoticanja; nego da to znači razumvanje istine, koja se ovde označava *okom* (br. 2701). Bolje je ne znati i ne razumeti istine vere, nego znati i razumeti ih a živeti zlim životom, označeno je sa *bolje je ući u život s jednim okom, nego sa dva biti bačen u oganj pakleni*. Kod istoga: **SEKCIJA 11.** *A blago vašijem očima što vide, i blago vašim ušima što čuju. Jer vam kažem zaista da su mnogi proroci i pravednici željeli vidjeti što vi vidite, i ne vidješe, i čuti što vi čujete a ne čuše (XIII.16,17; Jovan XII.40).* Vidjeti ovde označava znati i razumeti ono što pripada veri u Gospoda, to jest veri; jer oni nisu bili blaženi zato što su videli Gospoda, i Njegova čuda, nego zato što su verovali; kao što se može videti iz ovih reči kod *Jovana: Nego vam kažem da me i vidjeste i ne vjerujete. A ovo je volja onoga koji me posla da svaki koji vidi sina i vjeruje ga ima život vječni; i ja ću ga uskrsnuti u posljednji dan. Ne da je ko vidio oca osim onoga koji je od Boga; on vidje oca. Zaista, zaista vam kažem: koji vjeruje mene, ima život vječni (VI.36,40,46,47).* Vidjeti i ne vjerovati označava znati istine vere i ne primati ih; vidjeti i vjerovati označava znati i primati ih; *niko nije vidio Oca osim Onoga koji je s Ocem* označava da Božansko dobro ne može da se prizna osim preko Božanske istine. (Da je Otac Božansko dobro, a Sin Božanska istina, može se videti gore, br. 3704). Otuda je **SEKCIJA 12.** unutrašnja istina da niko ne može imati nebesko dobro osim onaj ko priznaje Gospoda. Na sličan način kod istoga Jevanđeliste: *Niko nikad nije vidio Oca (Boga), jedinorodni Sin, koji je u naručju Oca, On Ga javi (Jovan I.18).* I opet: *I ko vidi mene vidi onoga koji me posla. Ja dođoh vidjelo na svijet, da ni jedan koji me vjeruje ne ostane u tami (XII.45,46).* Ovde se jasno kaže da vidjeti znači verovati, ili imati veru. Opet: *Kad biste mene znali, onda biste znali i Oca mojega, i odsele poznajete ga i vidjeste Ga. Isus im reče: toliko sam vrijeme s vama i nijesi me poznao. Ko je vidio mene, vidje Oca (XIV.7,9).* Opet: *Duha istine, kojega svijet ne možete primiti, jer ga ne vidi niti ga poznaje; a vi ga poznajete, jer u vama stoji, i u vama će biti. Ne ću vas ostaviti sirote, doći ću k vama. Još malo i svijet mene više ne će vidjeti; a vi ćete me vidjeti; jer ja živim, i vi ćete živjeti (XIV.17-19).* Ovde *vidjeti* označava imati veru, jer se Gospod vidi samo kroz veru, jer vera je oko ljubavi, jer se Gospod vidi ljubavlju kroz veru, i jer je ljubav život vere; stoga se kaže, *Vi Me vidite, i jer ja živim, i vi ćete živjeti.* **SEKCIJA 13.** Opet: *I Isus reče: ja dođoh na sud (radi suda)na ovaj svijet, da vide koji ne vide, i koji vide da postanu slijepi. I čuše neki od fariseja koji bijahu s Njim, i rekoše Mu: eda li smo*

*i mi slijepi? Reče im Isus: kad biste bili slijepi, ne bisteimali grijeha, sad govorite da vidite, tako vaš grijeh ostaje (IX.39-41). Ovde oni koji vide označavaju one koji zamišljaju da suinteligentniji od ostalih, za koje se kaže, da će biti slepi, to jest da ne će primiti veru. (Da ne videti ili biti slep opisuje one koji su u obmanama, kao i one koji su u neznanju, može e videti gore, br. 2383). Kod Luke: Vama je dato da znate tajne carstva Božijega, a ostalima u pričama. Da gledajući ne vide, i čujući ne razumiju (VIII.10). Vidjeti carstvi Božije označava verovati. Opet: Isus reče učenicima: doći će vrijeme kada ćete zaželjeti da vidite jedan dan sina čovječijega, i ne ćete vidjeti (XVII.22). Ovde se govori o svršetku vremena, ili poslednjem vremenu crkve, kada više ne će biti vere. Opet: **SEKCIJA 14.** I kad sjeđaše s njima za trpezom, uze hljeb i blagoslovivši prelomi ga. Tada se njim otvoriše oči i poznaše ga (XXIV.3031). Ovime se označava da se Gospod pokazuje preko dobra, a ne preko istine bez dobra, jer hljeb je dobro ljubavi (br. 276, 680, 2165, 2177, 3478, 3735, 3813). Iz ovoga i drugih odlomaka vidi se da videti, u unutrašnjem smislu, označava veru od Gospoda, jer nema druge vere osim one koja dolazi od Gospoda. To daje čoveku moć da *vidi*, to jest, da veruje; dok vera od sebe, ili od čovekovog propriuma, nije vera, jer takva vera čini da čovek vidi obmane kao da su istine, a istine kao da su obmane; pa i ako vidi istine kao istine, on ih ipak ne vidi, jer ih ne veruje, jer vidi sebe u njima, a ne Gospoda. Da je videti imati veru u Gospoda, sasvim je jasno iz ovoga što je gore često rečeno o svetlosti neba, naime, da pošto je ona od Gospoda, ona je praćena s inteligencijom i mudrošću, pa stoga i s verom u Njega; jer vera u Gospoda je unutar inteligencije i mudrosti; stoga videti od te svetlosti, kao što vide anđeli, znači samu veru u Gospoda. Gospod sam je u toj svetlosti, jer ona proizilazi iz Njega. To je isto tako ona svetlost koja sija unutar savesti kod onih koji imaju veru u Gospoda, iako dok živi u telu, čovek nije toga svestan, jer je ta svetlost zamračena svetlošću sveta.*

3864. *(Pogleda) moje jade.(naime, jer Jehova pogleda moje jade).* Da ovo označava stanje približavanja dobru, jasno je iz značenja *jada*, što su iskušenja (br. 1846); a pošto su ovo sredstva da se stigne do dobra, *moji jadi* označavaju stanje približavanja od istine (koja je spoljašnja) ka dobru (koje je unutrašnje).

3865. *Jer će me sada ljubiti muž moj.* Da ovo označava da će od sada dolaziti dobro od istine, jasno je iz značenja *ljubiće me*, što je dobro iz toga; jer je sve

dobro od ljubavi. Pa se stoga ovde označava sa *ljubiti*; i iz značenja *muž* (*čovjek*), koji je istina (br. 3134). Šta je dobro od istine, bilo je gore objašnjeno, naime, da je to osećanje istine radi života; jer je život dobro koje oni koji se rađaju nanovo gledaju u istinama. Bez života u skladu s istinom, ne može doći do spajanja istine s dobrom, pa stoga ne može da bude usvajanja. Svako ovo može jasno da vidi ako obrati pažnju na one koji žive zlim životom, i one koji žive dobrim životom: oni koji žive zlim životom, iako su kao i drugi bili poučavani u detinjstvu i mladosti prema nauku vere, ipak je nađeno kod ispitivanja na ništa ne veruju o Gospodu, ili o veri u Njega i o istinama crkve; dok je kod onih koji žive dobrim životom nađeno je da svaki od njih ima veru u istine za koje oni zaista veruju da su istine. Međutim, oni koji naučavaju istine, kao što su nadzornici crkve, mogu da ispovedaju da veruju, ali oni u srcu ne veruju. Kod nekih od ovih postoji ubeđenje koje je slično veri, a koje je samo znanje koje se potvrđuje, ne zato što je to istina, nego jer je to pogodno za službu, čast, i dobitak. Ovo ubeđenje ne prodire dublje kroz uči nego do memorije, a iz memorije ide u usne, ali ne i u srce, a iz ovoga u ispovedanje. Iz ovoga je jasno da život pokazuje kakvo je priznanje istine; to jest, kakva je vera; i da je to vera odvojena od dobra života, vera koja proklamuje da se čovek spasava milošću bez obzira kako živi, i koja se protivi nauku da svačiji život ostaje u njemu posle smrti.

3866. Iz unutrašnjeg smisla reči koje je Lija izgovorila o Ruben kad se rodio - *Jehova pogleda jade moje* - može se videti šta Ruben označava u crkvi, ili šta označava pleme koje je uzelo ime po Rubenu, naime, da označava ono što je prvo kod preporađanja, ili što je prvo kada čovek postaje crkva; i da je to istina nauka preko koje čovek postiže dobro života.

3867. Stih 33. *I opet zatrudnje, i rodi sina, i reče: Jehova ču da sam prezrena, pa mi dade i ovoga, i nadjede mu ime Šimun (Simeon). I opet zatrudnje (zače), i rodi sina,* označava, kao i pre, duhovno začće i rođenje od onoga što je spoljašnje prema onome što je više unutarne; *jer Jehova ču,* označava, u najvišem smislu, providenje, a u unutrašnjem smislu volju vere, u unutaršnjem smislu poslušnost, u spoljašnjem smislu slušanje, a u ovom slučaju veru u volji, koja je od samoga Gospoda; *da sam prezrena (omrzruta),* označava stanje vere ako volja nije saobrazna s njom (ako ne korespondira volji); *pa mi dade i ovoga,* označava ono

što ide redom; *i nadjede mu ime Šimun (Simeon)*, označava kakva je vera (označava kvalitet).

3868. *I opet zatrudnje.* Da ovo označava duhovno začecje i rođenje od onoga što je spoljašnje prema onome što je više unutarnje, vidi se iz onoga što je gore rečeno (br. 3860), gde se nalaze iste reči. Kaže se da je došlo do napredovanja od onoga što je spoljašnje prema onome što je unutarnje, kada se do toga ide od znanja koje pripada razumevanju, prema volji; ili, duhovno govoreći, kada je to poteklo od istine vere, i postalo ljubav ka bližnjemu. Jer razumevanje je ono što proističe iz volje, i što pokazuje volju u nekoj vidljivoj formi; na sličan način, vera potiče od ljubavi ka bližnjemu, i pokazuije se kao ljubav ka bližnjemu u određenoj formi. Iz ovoga se vidi da je razumevanje nešto spoljašnje u odnosu na volju; i da je vera spoljašnje u odnosu na ljubav ka bližnjemu; ili što je isto, da je volja nešto unutrašnje u odnosu na razumevanje, a da je ljubav ka bližnjemu unutrašnje vere. Na taj način, napredovanje od onoga što je spoljašnje prema onome što je više unutarnje, to je napredovanje od vere u razumu prema veri u volji, stoga, od vere prema ljubavi ka bližnjemu, što je predstavljeno *Levijem* (o kojemu ćemo uskoro govoriti u onome što sledi). Neka se zna da se pod verom, kada se razlikuje od ljubavi ka bližnjemu, misli na istinu, onakvu istinu nauka, ili istinu koja je u ispovedanju koje se naziva Apostoskim Vjeruju; a ovo je u skaldju s opštim smislom (verovanja) u crkvi; jer se veruje da imati veru u istine, da je to vera preko koje dolazi spasenje. Malo njih zna da je vera pouzdanje i poverenje, a među ovim je još manje onih koji znaju da pouzdanje ili poverenje dolaze od ljubavi ka bližnjemu, i da je ono nemoguće kod onoga koji ne živi životom ljubavi ka bližnjemu.

3869. *I reče, Jehova ču da sam prezrena (omrzruta).* Da u najvišem smislu, ovo označava providenje; u unutrašnjem smislu, volju od vere; u unutarnjem smislu, poslušnost; u spoljašnjem smislu, slušanje; u ovom slučaju, veru u volji, koja je od samoga Gospoda, jasno je iz značenja *čuti*. Da *čuti* pripada čulu sluha, nepotrebno je objašnjavati; ali da je u unutarnjem smislu *slušati* poslušnost, a u unutrašnjem smislu vera u volji, jasno je iz mnogih odlomaka u Reči (kao što će se odmah videti); kao i iz prirode sluha u odnosu na vid. Da je u unutarnjem smislu *vid* razumevanje, a u unutrašnjm smislu, vera u razumu, može se videti gore (vidi br.

3863), a ovo je stoga što se preko unutrašnjeg vida saznaje kakva je neka stvar, pa se to stoga razume verom, ali verom koja je intelektualna. Na sličan način, kada stvari koje se čuju, prodru do unutarnjeg, one se menjaju u nešto što je slično vidu, jer ono što se čuje, to se vidi na unutarnji način; pa stoga se sa *vid*, naime, s onim što se razume, označava i ono što pripada veri; ali *slušanje* u isto vreme uverava (ubeđuje) da je slučaj takav, i deluje ne samo na čovekov intelektualni deo, nego i na njegov voljni deo, i čini da ovaj hoće ono što vidi. Otuda to da *slušanje* označava razumevanje neke stvari, a u isto vreme poslušnost; a u duhovnom smislu, veru u volji. Pošto sve **SEKCIJA 2.** ovo leži u *slušanju* (latentno je u slušanju), naime, poslušnost i vera u volji, stoga se ovi tako označavaju u svakodnevnom govoru sa *slušati, poslušati, i paziti*; jer *čuti* je biti poslušan; a *poslušati* nekoga je *pokoriti se*. Jer su unutarnje stvari nekoga predmeta ponekad tako sadržane unutar izraza čovekovoga govora, jer čovekov duh je taj koji misli i opaža značenje govornih izraza, i to je nešto preko čega postoji veza (komunikacija) s duhovima i anđelima, koji su u prvim načelima ovih izraza. Osim toga, takav je krug stvari u čoveku, da sve što ulazi kroz uho i oko, ili preko slušanja i vida, prelazi u razum, a iz razuma u volju, a iz volje u čin. Na sličan način, i istina vere prvo postaje istina vere u znanju; posle (postaje) istina vere u volji; a konačno istina vere u činu, to jest u ljubavi ka bližnjemu. Vera u znanju, ili u razumu, je *Ruben*, kao što je pokazano; vera u volji je *Šimun*; a kada vera u volji postane ljubav ka bližnjemu, to je *Levi*. Da u **SEKCIJA 3** najvišem smislu slušati označava providanje (proviđenje), može se videti iz onoga što je gore rečeno (br.3863) o *pogledati*, što u najvišem smislu označava providanje; jer Gospodovo providanje je viđenje od večnosti da je slučaj takav: ali Gospodovo providanje je u tome da On tako upravlja da bi tako bilo; a ono je u tome što se savija čovekova sloboda prema dobru, onoliko koliko On provida da će čovek dozvoliti da ga se savija u **SEKCIJA 4** slobodi (vidi br. 3854). Da se sa *Jehova ču*, po čemu je Šimun (Simeon) dobio ime, u unutarnjem smislu, označava poslušnost, a u unutrašnjem smislu vera u volji od Gospoda samoga, pokazuje se iz mnogih odlomaka u Reči; kao iz sledećih. Kod *Mateje: I ču se glas iz oblaka, govoreći: To je Sin moj ljubljeni, koji je po Mojoj volji; Njega poslušajte (XVII.5)*. Poslušati Ga znači imati veru u Njega, i pokoravati se Njegovim zapovestima; a to znači imati veru u volji. Kod *Jovana: Zaista, zaista vam kažem, dolazi čas kada će i mrtvi čuti glas Sina*

Božijega; i oni koji čuju, živjeće. Ne čudite se; jer čas je došao da oni u grobovima čuju glas Njegov (V.25,28). Čuti glas Sina Božijega označava imati veru u Gospodove reči, i hteti ih. Oni koji imaju veru koja pripada volji, primaju život; stoga se kaže, oni koji čuju, ti će živjeti. Opet: **SEKCIJA 5** Onaj koji ulazi na vrata pastir je stada; njemu vratar otvara; i ovce čuju glas nejjgov. Imam i druge ovce koje nisu od ovoga stada; njih moram da dovedem, i one će čuti glas Moj, i biće jedno stado i jedan pastir; Moje ovce čuju glas Moj, i ja njih znam, i one idu za Mnom (X.2,3,16,27). Čuti glas označava pokoravati se iz vere koja pripada volji. Opet: Svaki koji voli istinu, čuje glas Moj (XVIII.37). Ovde se misli na isto. Kod Luke: Abraham mu reče: imate Mojsija i proroke; neka njih poslušaju. Ako ne slušaju Mojsija i Proroke, neće se uveriti ni da neko ustane iz mrtvih (XVI.29,31). Poslušati Mojsija i Proroke označava znati ono što je u Reči, i imati veru u to, tako isto, hteti to; jer imati veru a ne hteti, je videti ali ne slušati, a imati veru i hteti je i videti i čuti. Stoga i videti i slušati pominju se svuda zajedno u Reči; a gledanjem se označava isto što i sa Rubenom; a slušanjem isto što i Šimunom(Simeonom); jer oni su zajedno kao brat sa bratom. Da se videti islušati pominju zajedno, vidi se iz sledećih odlomaka. **SEKCIJA 6** Kod Mateje: Stoga im govorim u pričama (parabolama), jer gledajući ne vide, i čujući ne čuju niti razumiju. I zbiva se na njima proroštvo Isaijino, koje govori: ušima ćete čuti, i ne ćete razumjeti; i očima ćete gledati, i ne ćete vidjeti; jer je odrvenilo srce ovijeh ljudi, i ušima teško čuju, i oči su svoje zatvorili da kako ne vide očima. I ušima ne čuju, i srcem ne razumiju, i ne obrate se da ih iscijelim. A blago vašijem očima što vide, i ušima vašijem što čuju. Jer kažem vam zaista da su mnogi proroci i pravednici željeli vidjeti što vi vidite, i ne vidješe, i čuti što vi čujete, i ne čuše (XIII.13-17; Jovan XII.40; Isaija VI.9). Kod Marka: Isus reče učenicima, šta mislite da hljeba nemate? Zar još ne osjećate i ne razumijete? Zar je još okamenjeno srce vaše? Oči imate a ne vidite? Uši imate a ne čujete? (VIII.17,18). **SEKCIJA 7** Kod Luke: Vama je dato da znate tajne carstva Božijeg; ali drugim samo u pričama (parabolama), da gledajući ne vide, u slušajući ne čuju (VIII.10). Kod Isaije: Oči slijepijeh će se otvoriti, i uši gluhijeh otvoriće se (XXXV.5). Opet: I u taj će dan gluhi čuti riječi u knjizi, i iz tame i mraka vjdeće oči slijepijeh (XXIX.18). Opet: Čujte, vi kolji se gluhi; gledajte, da biste vidjeli (XLII.18). Opet: Izvedi narod slijepi koji ima oči i gluhi koji ima uši (XLIII.8). Opet: I oči onijeh koji vide ne će biti zaslijepijene, i uši onijeh koji čuju slušaće (XXXII.3).

Opet: *Ali ti se ne će više uzimati učitelji tvoji, nego će oči tvoje gledati učitelje tvoje; i uši će tvoje slušati riječ iza tebe gdje govori (XXX.20,21).* Opet: *Ko zatiskuje uši svoje da ne čuje za krv, i zažima oči svoje da ne vidi zla, on će nastavati na visokim mjestima (XXXIII.15,16).* Kod Jezikilja: *Sine čovječiji, nastavaš posred doma odmetničkoga, da imaju oči, i da ne vide; i da imaju uši a da ne čuju (XII.2).* U ovim odlomcima pominje se i *gledanje i slušanje* jer jedno sledi drugo; to jest, vera u razumu koja je gledanje, i vera koja je u volji je slušanje; inače, bilo bi dovoljno da se pomene samo jedno; a iz ovoga je jasno zašto je jedan Jakovljevi sin dobio ime od *gledati* a drugi od *slušati*. Da *gledanje* označava veru u znanju ili u razumu, a *slušanje* veru u poslušnosti ili u volji, je zbog saobraznosti (korespondencije) u drugom životu, i značenja ovih reči; jer oni koji su intelektualni su stoga u veri koja pripada oblasti očiju, i oni koji su u poslušnosti stoga su u veri koja pripada oblasti uha. Da je slučaj ovakav, videće se na kraju poglavlja gdje će, po Gospodovoj Božanskoj milosti, biti opisana saobraznost svih stvari u ljudskom telu s onima (u Gospodovom **SEKCIJA 9** carstvu ili Velikom Čoveku). Otuda to da je u unutrašnjem smislu *oko* razumevanje (br. 2701), a da je *uho* poslušnost, a u duhovnom smislu je vera iz toga, ili vera u volji; kao što je očito iz sledećih odlomaka. Kod Isaije: *Niti si čuo niti znao, i prije ti se uši ne otvoriše (XLVIII.8).* Opet: *Gospod Jehova dade mi jezik učen da umijem progovoriti zgodnu riječ umornom. Gospod otvori mi uši, i ja se ne protivih (L.4,5).* Opet: *Slušajte Me, pa ćete jesti što je dobro. I duša će se vaša nasititi pretiline. Prignite uho svoje i hodite k meni; poslušajte, i biće živa duša vaša (IX.2,3).* Kod Jeremije: *Kome da govorim i svjedočim, da bi čuli; njihovo uho neobrezano je; i ne čuju (VI.10).* Opet: *Ovo sam im zapovijedio, govoreći, Poslušajte glas Moj, i biću vam Bog, i vi ćete biti Moj narod; i ne poslušate, i neprikloniše uho svoje (VII.23,24,26).* Opet: *Počujte riječ Jehovinu, žene, i neka primi uho vaše riječ usta njegovijeh (IX.20).* Opet: *Ali ne prignuoste uha svojega, i ne poslušaste (XXXV.15).* Kod Jezikilja: *Sine čovječiji, sve riječi koje govorim, primi ih u srce svoje, i poslušaj ih svojim ušima (III.10).* Opet: *I staviću revnost svoju tebi na suprot, te će raditi s tobom gnjevno, nos i uši otsjeći će ti (XXIII.25).* *Otsjeći nos i uši* označava (oduzeti) opažanje istine i dobra, i poslušnost veri. Kod Zaharije: *Ali ne htješe slušati, i uzmakoše ramenom natrag, i zatiskoše uši svoje da ne čuju. I srcem svopim otvrdnuše kao dijamant da ne čuju zakona (VII.11,12).* Kod Amosa: *Ovako veli Jehova: kao kad pastir istrigne iz usta*

lavu dvije golijeni ili kraj od uha, tako će se istrgnuti sinovi Izrailjevi koji sjede u Samariji na uglu od odra i nakraj postelje (III.12). Istrgnuti dvije golijeni (noge) označava volju od dobra (dobru volju). Da kraj od uha označava ovo, može se videti, kao što je rečeno, jedini iz korespondencija u drugom životu, kao i iz značenja, u skladu s kojima je unutrašnji smisao Reči, kao i obredi u Izrailjskoj i Jevrejskoj crkvi. Otuda to da kada su Aron i njegovi sinovi bili uvođeni u njihovu službu, bilo je zapovedeno, među ostalim stvarima, da Mojsije uzme krvi od ovna, i stavi ga na vrh Aronovoga uha, kao i na vrhove ušiju njegovih sinova, i da stave palac njihove desne ruke na palac desnoga stopala (Izlazak XXOX.20). Ovaj je obred predstavljao volju od vere, u koju je svaki sveštenik morao da bude uveden. Da je ovaj obred bio svet, svako može da zna, jer je to Mojsiju naredio Jehova; pa je stoga i stavljanje krvi na kraj od uha bilo sveto. Ali koja je posebna sveta stvar bila ovime označena, može se znati iz unutrašnjeg smisla u Reči, koji smisao je ovde da sveto vere od volje mora da se održava. Da je uhom označena poslušnost, a u unutrašnjem smislu vera koja je od toga, još je jasnije iz obreda koji se odnosi na slugu (roba) koji nije hteo da napusti svoju službu; o čemu čitamo kod **SEKCIJA 11** *Mojsija: Ako li rob reče tvrdo: Ljubim gospodara svojega, ženu svoju i djecu svoju, ne ću da idem i da budem slobodan. Onda neka ga dovede gospodar njegov pred sudije i postavi ga na vratima ili kod dovratka, i ondje neka mu gospodar probuši uho šilom, pa neka mu robuje do vijeka (Izlazak XXI.5,6; Zak. Ponovljeni XV.17). Probušiti uho šilom kod dovratka označava služenje ili neprekidnu poslušnost; u duhovnom smislu ne označava volju da se razume istina nego hteti istinu iz poslušnosti, **SEKCIJA 12** što relativno nije sloboda. Pošto se u unutrašnjem smislu poslušnost označava ušima, a pokoravanje slušanjem, jasno je šta je označeno ovim rečima, koje je Gospod često izgovorio: Ko ima uči, neka čuje (Mateja XII.9,43; Marko IV.9,23; VII.16; Luka VIII.8; XIV.35; Otkr. II.7,11,29; III.13,22). **SEKCIJA 13** Da u najvišem smislu čuti označava providenje; a videti, providanje, jasno je iz odlomaka u Reči gde se oči i uši odnose na Jehovu ili Gospoda; kao kod Isaije: Prigni, Gospode, uho svoje i čuj; otvori, Gospode, oči svoje i vidi (XXXVII.18). Kod Danila: O Bože, poslušaj me, i spasi me (IX.18). Kod Davida: O Bože, prikloni uho Svoje, i spasi me (Psalam XVII.6). Opet: Prikloni uši Svoje molitvi mojoj istine tvoje radi, odgovori me pravde Svoje radi (Psalam CXLIII.1) Kod Jeremije: O Jehova, Ti čuješ glas moj, ne sakri uho svoje od uzdisaja*

mojega, kada vapijem (Pláč III.55,56) Kod Davida: Molitva nevoljnika kada klone i pred Gospodom izliva tugu svoju, Gospode, čuj molitvu moju, vapaj moj neka do tebe dođe (Psalam CII.1,2). Poznato je da Jehova nema uši i oči kao čovek, nego da je to atribut kojim se opisuje Božansko, koji je atribut opisan *sa uho i oko*, naime, beskrasajna volja i beskrajno razumevanje. Beskrajna volja je providenjem a beskrajno razumevanje je providanje; ovo je ono što je označeno *uhom i okom* u najvišem smislu, kada se pripisuje Jehovi. Iz svega ovoga sada je jasno šta je u svakom smislu označeno sa Jehova ču, po čemu je Šimun (Simeon) dobio ime.

3870. *Ču da sam prezrena (omrzruta).* Da ovo označava stanje vere ako joj volja ne korespondira (ako joj volja nije saobrazna), jasno je iz značenja *biti prezren*, što je ne biti voljen, jer takvo je stanje vere ako joj volja ne korespondira. U unutrašnjem smislu, predmet o kme se govori je napredak u čovekovom preporađanju od spoljašnjeg ka unutrašnjem; to jest, od istine vere prema dobru ljubavi ka bližnjemu. Istina vere je spoljašnje, a dobro ljubavi ka bližnjemu je unutrašnje. A da bi istina vere živela, mora da se uvde u volju, kako bi u njoj primila život; jer istina ne živi od znanja, nego od htenja. Život se uliva (u veru) od Gospoda kroz novu volju koju On stvara u čoveku. Prvi se život (vere) pokazuje u poslušnosti, što je prvo u volji; drugo se pokazuje preko osećanja za primenu istine, što je napredak u volji, a što postoji onda kada se oseća prijetnost i kad se uživa pri vršenju istine. Ako se ne ostvari ovaj napredak vere, istina ne postaje (prava) istina, nego postaje nešto odvojeno od života, što se ponekad potvrđuje obmanom, a ponekad nekim ubeđenjem, što je nešto nečisto; jer se to sparuje sa čovekovim rđavim osećanjem, ili požudom; to jest, s njegovom vlastitom voljom, koja je suprotna ljubavi ka bližnjemu. Takva je vera za koju mnogi danas veruju da je to vera, i da ona spasava bez dela ljubavi ka bližnjemu. Ali ova vera, koja je odvojena od ljubavi ka bližnjemu, pa je prema tome i protivna ljubavi ka bližnjemu, predstavljena je u onome što sledi *Rubenom*, i tome što je legao s Balom (Bilom) robinjom svoga oca (*PostanjeXXXV.22*), a za koju je Jakov, tada Izrailj, izrazio svoje preziranje ovim rečima: *Rubene (Ruvime), ti si prvenac moj, prvenac moj i početak sile moje; prvi gospodstvom i prvi snagom. Navro si kao voda; ne ćeš biti prvi; jer si stao na postelju oca svojega, i oskrvnio je legav na nju (PostanjeXLIX.3,4).* Volja i osećanje ove vere, naime, one koja je odvojena od

ljubavi ka bližnjemu, pošto je suprotna ljubavi ka bližnjemu, opisuje se u istom poglavlju kada se govori o Šimunu (Simeonu) i Leviju ovim rečima: *Šimun i Levije, braća, mačevi su im oružje nepravdi. U tajne njihove da ne ulazi duša moja, sa zborom njihovijem da se ne sastavlja slava moja; jer u gnjevu svojem pobiše ljude, i za svoje veselje pokidaše volove. Proklet da je gnjev njihov, što bješe nagao, i ljutina njihova, što bješe žestoka; razdijeliću ih po Jakovu, i rasuću ih po Izrailju (stihovi 5-7).* Da je to vera odvojena od ljubavi ka bližnjemu koja je opisana pod Šimunom i Levijem, biće pokazano u onome što sledi.

3871. *Pa mi dade i ovoga.* Da ovo označava što je uzastopno, naime, veru u poslušnosti ili u volji, koja sledi posle veru u znanju ili u razumu, bilo je gore pokazano. Ovo je označeno sa *pa mi dade i ovoga.*

3872. *I nadjede mu ime Šimun (Simeon).* Da ovo označava kakva je (vera), jasno je iz značenja *imena*, i *nadjenuti ime*, što je kakvoća (kvalitet) (vidi br. 144, 145, 1754, 1896, 2009, 2724, 3006, 3421). Sam kvalitet sadržan je u unutrašnjem smislu reči koje Lija izgovara – *Jehova ču da sam prezrena, te mi dade i ovoga.* Ovaj kvalitet je ono što je označeno *Simeonom*, a isto tako i plemenom koje je po njemu dobilo ime; a ovo je drugo sveopšte (univerzalno) crkve, to jest, drugo dok traje čovekovo preporađanje i dok postaje crkva; naime, to je poslušnost, ili volja da se postupa po istini vere; u koju poslušnost, i u koju volju, usađuje se ljubav ka bližnjemu, koju sledi i označava *Levije*.

3873. Stih 34. *I opet zatrudnje, i rodi sina, i reče: da ako se sada priljubi k meni muž moj, kad mu rodih tri sina. Za to mu nadjede ime Levije. I opet zatrudnje, i rodi sina,* kao i pre, označava duhovno začće i rođenje od onoga što je spoljašnje u onome što je unutrašnje; *i reče: da ako se sada priljubi k meni muž moj,* označava u najvišem smislu ljubav i milost, u unutrašnjem smislu ljubav ka bližnjemu, u spoljašnjem smislu povezivanje (spajanje), a u ovom slučaju duhovnu ljubav; *za to mu dadjede ime Levije,* označava kakvoću (kvalitet) (te vere).

3874. *I opet zatrudnje, i rodi sina.* Da ovo označava duhovno začće i rođenje od onoga što je spoljašnje u onome što je još više unutrašnje, jasno je iz onoga što je gore rečeno (br. 3860, 3868), gdje se pojavljuju iste reči.

3875. *I reče: da ako se sada priljubi k meni muž moj.* Da ovo označava, u najvišem smislu, ljubav i milost, u unutrašnjem smislu ljubav prema bližnjemu, u spoljašnjem smislu povezivanje, jasno je bez objašnjavanja. Da u unutrašnjem smislu, *priljubiti se* je ljubav ka bližnjem, vidi se iz toga što je ljubav ka bližnjemu ili što je isto, uzajamna ljubav, duhovno povezivanje (spajanje); jer to je povezivanje osećanja volje, i slaganje misli i razumevanja (s ovim osećanjima); stoga je to povezivanje umova s oba dela (intelektualnog i voljnog dela). Da je u najvišem smislu *priljubiti se* ljubav i milost, jasno se vidi, jer beskonačno i večno, što su osobine ljubavi ka bližnjem ili duhovne ljubavi, to je milost, koja je Božanska ljubav prema ljudskom rodu, koji kao da je potonuo u velike jade (nevolje). Zato što je po sebi čovek ništa drugo nego zlo, i pošto je sve u njemu onoliko koliko je njegovo, pakleno, i pošto na njega gleda Gospod iz Božanske ljubavi, njegovo uzdizanje iz pakla u kojemu je sam po sebi, naziva se *milošću*. Otuda, pošto milost pripada Božanskoj ljubavi, to se u najvišem smislu sa *priljubiti se* označava kako ljubav tako i milost. Da u unutrašnjem smislu *priljubiti se* **SEKCIJA 2** označava duhovnu ljubav, ili ono što je isto, ljubav prema bližnjem, može se videti iz drugih odlomaka u Reči; kao kod *Isaije: I neka ne govori tuđin koji pristane uz Jehovu; Jehova me je odlučio od svoga naroda; i neka ne govori uškopljeniku: gle, ja sam suho drvo. A tuđine koji pristanu uz Jehovu, da mu budu sluge, koji god drže subotu da je ne oskrvne i drže zavjet moj (LVI.3,6). Pristati (priljubiti se) uz Jehovu* označava držati zapovesti, što se odnosi na duhovnu ljubav; jer samo onaj drži zapovesti Božije od srca, to je onaj koji je u dobru ljubavi ka bližnjemu. Kod *Jeremije: U one dane doći će sinovi Izrailjevi i sinovi Judini zajedno, ići će plačući i tražiće Jehovu Boga svoga. Pitaće za put u Sion, i obrativši se onamo reći će: hodite, sjedinimo se s Jehovom (prionimo za) zavjetom vječnim koji se ne će zaboraviti (L.4,5).* Ovde *sjediti se (prionuti, priljubiti se)* na sličan način označava držati zapovesti od srca, to jest, od dobra ljubavi ka **Sekcija 3** bližnjemu. Kod *Zaharije:- Mnogi će se narodi priljepiti (priljubiti) uz Jehovu u taj da, i biće Moj narod (II.11).* Ovde je smisao isti. Kod *Isaije: Jer će se smilovati Jehova na Jakova, i opet će izabrati Izrailja, i namjestiće ih u zemlji njihovoj, i priljepiće se k njima došljaci, i pridružiće se domu Jakovljevom (XIV.1).* *Priljepiće se (priljubiti se) k njima* označava držati isti zakon, i *pridružiće se domu Jakovljevom* označava biti u dobru ljubavi ka bližnjem, u čemu su oni koji se nazivaju *domom Jakovljevim*. Kod

*Mateje: Niko ne može služiti dva gospodara, jer ili će mrziti na jednog i ljubiti drugoga, ili će se priljubiti jednom a prezreti drugoga (VI.24). Ovde ljubiti označava nebesku ljubav; a priljubiti se duhovnu ljubav; obe se pominju jer se razlikuju, jer bi inače bilo dovoljno pomenuti samo jednu. Oni koji su u **SEKCIJA 4** duhovnoj ljubav, zbog ovoga nazivaju se *sinovima Levijevim*, kao kod Malahija: *Ali ko će podnijeti dan dolaska Njegova? I sješće kao onaj koji lije i čisti srebro, i očistiće sinove Levijeve, i pretopiće ih kao zlato i srebro (III.2,3).**

Da je u najvišem smislu, Gospod označen *Levijem*, zbog Njegove Božanske ljubavi i milosti prema onima koji su u duhovnoj ljubavi, može se videti kod istoga Proroka: *I poznaćete da sam ja poslao ovu zhapovijest da bi bio zavjet moj s Levijem, veli Jehova nad vojskama; Zavjet moj s njim bješe za život i mi. Ali vi zađoste s puta, i učiniste da se mnogi spotakoše o zakon; pokvariste zakon Levijev. Za to i ja vas učinih prezrenim (II.4,5,8,9).* Pošto u najvišem smislu Levi označava Gospodovu Božansku ljubav ili milost, i u unutrašnjem smislu, duhovnu ljubav, stoga je od Levija postalo sveštenstvo; jer u unutrašnjem smislu Reči *sveštenstvo* je sveta ljubav, **SEKCIJA 5** a carstvo (kraljevstvo) je sveto vere (vidi br. 1728, 2015, 3670). Pošto se izrazom *priljubi se*, po čemu je Levije dobio ime, označava duhovna ljubav, što je isto što i uzajamna ljubav, istim se izrazom u izvornom jeziku označava uzajamno davanje i primanje; a u Jevrejskoj Crkvi se uzajamnim davanjem i primanjem predstavlja uzajamna ljubav, o kojoj će po Božanskoj milosti Gospodovoj biti reči na drugome mestu. Uzajamna se ljubav razlikuje od prijateljstva u ovom pogledu – da se uzajamna ljubav odnosi na dobro koje je u čoveku; i pošto je usmerena ka dobru, to je ona usmerena prema onom koji je u dobru; a prijateljstvo se odnosi na čoveka; a i ovo je uzajamna ljubav kada se odnosi na čoveka zbog dobra, ili radi dobra, ali radi sebe koje se naziva dobrom, tada prijateljstvo nije uzajamna ljubav, nego se približava ljubavi ka sebi, i koliko je njoj približava, toliko je suprotna uzajamnoj ljubavi. U sebi uzajamna ljubav je samo ljubav ka bližnjemu; jer se *bližnjim* u unutrašnjem smislu označava samo dobro, a u najvišem smislu Gospod, jer sve dobro je od Njega, i On je dobro samo (br. 2425, 3419). Ova uzajamna ljubav ili ljubav ka **SEKCIJA 6** bližnjemu i ono što se naziva duhovnom ljubavlju, i što je označeno *Levijem*. Osim toga, u Reči i nebeska i duhovna ljubav, u smislu slova, izražavaju se sa *držati se(prionuti)*, ali to

dolazi od reči u izvornom jeziku koja je različita od one po kojoj je *Levi*je dobio ime. Ova reč označava još uže povezivanje, kao i sledećim odlomcima. Kao kod *Mojsija*: *Boj se Jehove Boga svojega, njemu služi i njega se drži, i njegovim se imenom kuni (Zak. Ponovljeni X.20); za Gospodom svojim hodite i njega se bojte; Njegove zapovijesti čuvajte i glas njegov slušajte, Njemu služite i Njega se držite (Zak. Ponovljeni XIII.4); tapovijesti da tvorite ljubeći Jehovu Boga svojega, i njegovim putovima hodite i njega se držite (Zak. Ponovljeni XI.22): Voljeti Gospoda (Jehovu) Boga tvoga, glas njegov slušati i njega se držati; jer je on život tvoj (Zak. Ponovljeni XXX.20).* Kod *Jošue (Jozua)*. *Samo pazite dobro da vršite zapovijest i zakon, što vam je zapovijedio Mojsije sluga Jehovin, da ljubite Jehovu Boga svojega i da hodite svijem putovima njegovijem, i čuvajte zapovijesti njegove i držite ih se, i da mu služite svijem srcem svojim i svom dušom svojom (1 knjiga Jošua XXII.5).* U drugoj knjizi o *Carevima*: *Ezehiya se uzdaše u Jehovu Boga Izrailjeva, i ne bi takoga između svijeh careva Judinijeh poslije njega ni prije njega. Jer prionu za Jehovu, ne odstupi od njega, nego drži zapovijesti koje zapovijedi Jehova Mojsiju (XVIII.5,6).* Kod *Jeremije*: *Jer kako se pojas pripoji za čoveka, tako bijah pripojio oko sebe sav dom Izrailjev i sav dom Judin, veli Jehova, da bi bili moj narod na slavu i hvalu i diku; ali ne poslušашe (XIII.11).* **SEKCIJA 7** Da se i bračna ljubav izražava sa *prionuti*, jasno je iz sledećih odlomaka: *Za to će čojek ostaviti oca sviojega i mater svoju i prilijepiće se k ženi svojoj, i biće dvoje jedno tijelo (Postanje II.24); Po tvrđi srca vašega napisa vam on zapovijest ovu. A u početku stvorenja muža i ženu stvorio je Bog. Za to ostavi čojek oca svojega i mater svoju i prilijepi se k ženi svojoj. I budu jedno tijelo. Tako nijesu više dva nego jedno tijelo. A što je Bog sastavio čojek da ne rastavlja (Marko X.5-9; Mateja XIX.5).* I prionu srce njegovo za *Dinu kćer Jakovljevu*, i djevojka mu omilje, i on joj se umiljavaše (*Postanje XXXIV.3*). Ali car *Salamon* ljubljашe mnoge žene tuđinke osim kćeri *Faraonove* za njih prionu *Salamun* ljubeci ih (*1 o Carevima XI.1,2*). Iz svega ovoga sada je jasno da je *prionuti* za izraz ljubavi, koji je primljen u crkvama u drevna vremena, koje su crkve poznavale značenja; i da u unutrašnjem smislu ovo označava samo duhovno povezivanje (spajanje), koje je ljubav prema bližnjemu i ljubav (prema Gospodu).

3876. *Jer mu rodih tri sina.* Da ovo označava ono što sledi jedno za drugim, vidi se iz onoga što je gore rečeno (br. 3871). Redosled stanjea je ovde označen sa tri sina, a to je da sada dolazi po redu ljubav ka bližnjemu; jer dok se čovek preporuča, to jest, postaje crkva, za njega je prva stvar da zna i razume šta je istina vere; druga stvar mora da bude da on je hoće i da je tvori; a treća je da ona utiče na njega; a kada (istina vere) utiče na njega, to jest, kada opaža priyatnost i uživanje kada postupa u skladu s istinom, on je tada u ljubavi ka bližnjemu ili uzajamnoj ljubavi. Ovaj redosled je ono što je označeno sa *rodih mu tri sina*.

3877. *Za to mu nadješe ime Levije.* Da ovo označava kakva je (istina vere), vidi se iz značenja imena, i *nadjenuti ime*, a to je kvalitet (o čemu vidi gore, br. 3872). Kvalitet je ono što je sadržano u ovim rečima – *da ako se sada već priljubi k meni muž moj* (o kojim rečima vidi gore, br. 3875, 3876). Ovaj kvalitet je ono što je označeno *Levijem*, kao i plemenom koje je dobilo ime po njemu; i ovo je treće sveopšte (univerzalno) crkve (to jest, treće kada se čovek nanovo rađa, ili postaje crkva), a to je ljubav ka bližnjemu. Slučaj je sa ljubavi ka bližnjemu, da ona sadrži u sebi da se hoće istina, a preko ovoga ona sadrži u sebi razumevanje istine; jer svako ko je u ljubavi ka bližnjemu, u sebi ima ove. Ali pre nego li čovek dođe do ljubavi ka bližnjem, on mora prvo da bude u spoljašnjem, to jest, da razume istinu; onda da hoće istinu, i na kraju da ona na njega utiče, što je ljubav ka bližnjemu. A kada je čovek u ljubavi ka bližnjemu, on gleda prema Gospodu koji je, u najvišem smislu, označen *Judom*, Jakovljevim četvrtim sinom.

3878. Stih 35. *I opet zatrudnje, i rodi sina, i reče: sada ću hvaliti Jehovu. Za to mu nadješe ime Juda; i presta rađati. I opet zatrudnje, i rodi sina, označava, kao i pre, duhovno začecje i rađanje od onoga što je spoljašnje u onome što je unutrašnje; i reče: sada ću hvaliti Jehovu, označava, u najvišem smislu, Gospoda, u unutrašnjem smislu Reč, u spoljašnjem smislu nauk iz toga, a u ovom slučaju Božansku ljubav i Gospodovo nebesko carstvo; za to mu nadješe ime Juda, označava njen kvalitet (istine vere); i presta rađati, označava uspinjanje stepenicama sa zemlje prema Jehovi ili Gospodu.*

3879. Stih 35. *I opet zatrudnje, i rodi sina.* Da ovo označava duhovno začće i rođenje od onoga što je spoljašnje u onome što je unutrašnje, jasno je iz ooga što je gore rečeno (br. 3860, 3868), gde se nalaze slične reči.

3880. *I reče: sada ću hvaliti Jehovu.* Da ovo, u najvišem smislu, označava Gospoda, u unutrašnjem smislu, Reč, u spoljašnjem smislu, nauk iz toga, a u ovom slučaju, Božansku ljubavi i Gospodovo nebesko carstvo, vidi se iz značenja *hvaliti* (ispovedati, priznavati). Da u spoljašnjem ili približnom unutarnjem smislu, *hvaliti*, označava nauk iz Reči, to je jasno; jer *hvaliti* je čak i u običnom govoru izjavljivanje vere pred Gospodom; na taj način, *hvaljenje* obuhvata u sebi sve što čovek veruje; stoga, sve ono što je njemu nauk (doktrina). (*prim. prev. ovde se misli na nauk ili doktrinu kao zvanično Vjeruju ili Kredo crkve koje se obično čita pri svakoj svetoj službi u crkvama*). Da u unutrašnjem smislu *hvaliti* označava Reč, sledi iz ovoga. Jer ceo nauk vere i ljubavi ka bližnjem mora da bude iz Reči; jer od sebe čovek ne zna ništa o nebeskim i duhovnim stvarima, i može da ih zna samo iz Božanskog otkrivenja, a to je Reč. Da je u najvišem smislu, *hvaliti* označava Gospoda, je zato što je Gospod Reč, stoga i nauk iz Reči, pošto se Reč u unutrašnjem smislu odnosi na Gospoda samog, i govori o Njegovom carstvu (vidi br. 1871, 2859, 2894, 3245, 3305, 3393, 3439, 3454). Stoga se sa *hvaliti Jehovu* označava Božanska ljubav i Njegovo nebesko carstvo: jer Gospod je Božanska ljubav sama, a uticaj (infuks) ovoga sačinjava Njegovo carstvo, i to preko Reči koja je od Njega. Da se *Judom*, čije ime dolazi od *hvaliti Jehovu*, označava Božanska ljubav i Gospodovo nebesko carstvo, bilo je pokazano gore (br. 3654): otuda se ovde kaže **SEKCIJA 2** da *hvaljenje* ima ovo značenje. Ali se značenje izraza *hvaliti* (*priznavati, ispovedati*) i *hvaljenje* može videti iz **SEKCIJA 3** odlomaka u Reči gde se ovi izrazi mogu naći; kao kod *Isaije: I reći ćeš u ono vrijeme: hvalim te, Jehova, jer si se bio razgnjevio na mene. Pa si odvratio gnjev svoj, i utješio si me. I tada ćete reći: hvalite Jehovu. Glasite ime Njegovo, javljajte po narodima djela Njegova, napominjite da je visoko ime Njegovo (XII.1,4). Kod Davida: Hvalimo te, Bože, hvalimo te, ime je tvoje u ustima našim. Proglašujemo čudesa tvoja (Psalam LXXV.1). Opet: Dižite radosne glasove Gospodu, svi stanovnici zemlje! Služite Gospodu radosno, s pjesmama idite pred lice njegovo! Znajte da je Gospod Bog. On nas je stvorio. Njegovi smo, njegov narod i njegove paše stado. Sa hvalom ulazite na vrata njegova, s pjesmom*

u dvore njegove. Slavite i blagosiljajte ime njegovo! Jer Gospod je dobar, milost je njegova vječna i vjernost njegova za sva pokoljenja (Psalam C. 1-5). Ovde se vidi šta hvala i hvaljenje označavaju; naime, **SEKCIJA 3** priznavanje Jehove ili Gospoda, i onoga što je Njegovo. Da je ovo priznavanje nauk (doktrina) i Reč, jasno je. Opet kod *Isaije: Jehova će utješiti Sion, utješice njegova pusta mjesta; radost i veselje biće u njemu, hvala i glas pjevački (LI.3)*. I kod *Jeremije: Ovako veli jehova: evo. Ja ću povratiti iz ropstva šatore Jakovljeve i smilovaću se na stanove njegove; I iz njih će izlaziti hvale i glas ljudi veseljih, jer ću ih umnožiti, i ne će se umaljavati, i uzvisiću ih, i ne će se poniziti (XXX.18,19)*. Kod *Davidu: Hvalim Gospod za pravdu njegovu. I pjevam imenu Gospoda višnjega (Psalam. VII.17)*. Opet: *Duša se moja proljeva kad se opominjem kako sam hodio sred mnogoga ljudstva, stupao u dom Bođiji, a ljudstvo hvaleći (priznajući) pjevaše i podvikivaše (Psalam XL.4)*. Opet: *Hvaliću te po narodima, o Gospode! Pjevaću ti po plemenima, jer je do neba milost Tvoja, i istina tvoja do oblaka (Psalam LVII.9,10)*. Iz svih ovih odlomaka vidi se da se **hvaljenje SEKCIJA 4** odnosi na nebesku ljubav, jer se ova razlikuje po izrazu od duhovne ljubavi; jer se kaže *hvaljenje ipjevanje*, zatim *pjevanje i podvikivanje*, a zatim *priznaću te po narodima* (plemenima), *i pjevaću Ti psalme po narodima*, - gde je *hvaljenje i hvala* ono što je nebesko, a *pjevanje i glas onih koji se vesele i pjevaju psalme*, su duhovni izrazi. A kaže se, tačnije, *priznati među nacijama*, *i pjevati psalme među narodima*, jer *nacije* označavaju one koji su u dobru, a *narodi* one koji su u istini (vidi br. 1416, 1849, 2928); to jest one koji su u nebeskoj ljubavi, i one koji su u duhovnoj ljubavi. Jer u Reči, kod Proroka, najčešće se javljaju dva izraza, gde se jedan odnosi na nebesko ili na dobro, a drugi na duhovno ili na istinu, kako bi postojao Božanski brak u svakom delu Reči, a to je brak dobra i istine (br. 683, 793, 801, 2173, 2516, 2712, 3132). Iz ovoga je jasno i to da se *hvaljenje* odnosi na nebesku ljubav; i da *istinsko(pravo) hvaljenje*, a to je ono iz srca, dolazi samo od dobra; *hvaljenje* koje je od istine naziva se *glas onih kojipjevaju i koji se vesele, i koji pjevaju psalme*. Kao što je to u **SEKCIJA 5** sledećim odlomcima. Kod *Davidu: Pjesmom ću ja ime Božije slaviti, veličaću ga hvalama svojijem (Psalam, LXIX.30)*. Opet: *I ja te hvalim uz psaltir, tvoju vjernost, Bože moj! Udaram ti uz gusle, sveče Izrailjev! (Psalam LXXI.22)*. Da *hvaliti (pjevati) uz psaltir (harfu)*, i uz druge gudačke instrumenta, označava duhovne stvari, može se videti gore (br. 418-420). Opet: *Ulazite na vrata njegova sa slavom, u dvore*

njegove sa hvalom (Psalam C. 4); Ove je hvaljenje i hvala od ljubavi prema dobru; a veličanje i pjevanje je od ljubavi prema istini. Opet: Redom pjevajte Gospodu hvalu, udarajte Bogu našem uz gusle (Psalam CXLVII.7). Opet: Priznavaću te u saboru velikom, usred mnogoga naroda hvaliću te (Psalam XXXV.18). Opet: Hvaliću Gospoda veoma ustima svojim. I usred mnogih slaviću ga (Psalam CIX.30), Opet: A mi narod tvoj i ovce paše tvoje do vijeka ćemo tebe slaviti i od koljena do koljena kazivati hvalu tvoju (Psalam LXXIX.13). Opet: Neka hvale Gospoda za milost njegovu, i radi čudesa njegova radi sinova ljudskih! I neka prinesu žrtvu za hvalu, i kazuju djela njegova u pjesama! (Psalam CVII.21,22). **SEKCIJA 6** Da je u ovim odlomcima jasno da se pojavljuju dva izraza za jednu stvar; i da izgleda kao uzaludno ponavljanje kada jedan izraz ne bi označavao nešto nebesko, a što je dobro, a drugi nešto duhovno, što je istina; stoga, to označava Božanski brak, pošto je Gospodovo carstvo u takvom braku. Ova misterija prožima Reč svuda, ali se ona može otkriti samo preko unutrašnjeg smisla, i znanja koje proizlazi iz toga, koje pokazuje koji izraz pripada nebeskoj klasi, a koji duhovnoj. Ali potrebno je znati šta je nebesko uopšte, i šta je duhovno, jer se o ovima ljubavima često gore **SEKCIJA 7** govori. Stvarno priznavanje od srca, pošto potiče iz nebeske ljubavi, to je priznavanje u pravom smislu. Čovek koji ispoljava ovakvo priznanje, da je svako dobro od Gospoda, i da je svako zlo od njega samoga; i kada je u ovakvom priznavanju, on je u poniznosti, jer on tada priznaje da je Gospod sve u njemu, i da je on relativno ništa (u odnosu na Gospoda); a kada se *priznavanje* odaje u ovom stanju, to se čini iz nebeske ljubavi. A *žrtve za hvalu* (žrtve zahvalne) u Jevrejskoj Crkvi bile su **SEKCIJA 8** zahvaljivanja, i u sveopštem smislu nazivale su se euharističke žrtve i žrtve zavetne, kojih je bilo dve vrste – zahvalne i votivne (zavetne). Da su se *zahvalne* odnosile na nebesku ljubav, može se videti iz njihovog ustanovljenja, o kojemu čitamo kod *Mojsija: A ovo je zakon za žrtvu zahvalnu, koja se prinese Jehovi; ako bi je neko prinosio da zahvali, neka prinese kolače bez kvasca zamiješene s uljem i pogače bez kvasca namazane uljem, i bijeloga brašna popržena s tijem kolačima zamiješene s uljem. Osim kolača hljeb kiseli neka prinese za prinos svoj sa žrtvom zahvalnom, kojom zahvaljujete (Levitska VII.11-15).* Sve što se ovde pominje – kolači bez kvasca pomiješani s uljem, beskvasne pogače premazane uljem, bijelo brašno poprženo, sve ovo označava nebeske stvari ljubavi i vere, i priznavanje koje iz toga potiče, i da se ove

ponude moraju prinositi u poniznosti. (Da se belim brašnom i kolačima označavaju nebeska ljubav i duhovna vera, koja je ljubav ka bližnjemu, može se videti gore, br. 2177; sa *beskvasnim* se označava ono što je čisto od zala i obmana, br. 2342; a *uljem*, nebeska ljubav, br. 886, 3728, *hljebom (pogačom)*, isto, br. 2165, 2177, 3464, 3478, 3735). Ali zavetne (votivne) žrtve, koje su druga vrsta euharističkih žrtava, u spoljašnjem smislu označavaju zaveti (plaćanje duga): u unutrašnjem smislu, volja da Gospod providi (da priskrbi), a u najvišem smislu, **SEKCIJA 9** stanje providenja (br. 3732). Ovo je razlog da se ove reči pominju kroz celu Reč; kao kod *David*: *Prinesi Bogu hvalu na žrtvu, i izvršuj višnjemu zavjete svoje. Onaj mene poštuje koji prinosi hvalu na žrtvu i koji je putem na opazu (Psalam L.14,23)*. Opet: *Ispuniću, Bože, zavjete svoje. Tebi ću žrtve i hvale prinijeti (Psalam LVI. 12,13)*. Opet: *Žrtvu i hvalu prinijeću tebi, i ime Jehovino prizvaću. Izvršiću zavjete (obećanja) svoja Jehovi pred svijem narodom njegovijem (Psalam CXVI.17,18)*, I kod *Jone*: *A ja ću ti glasom zahvalnijem prinijeti žrtvu, i ispuniti što sm zavjetovao (II.9,10)*. **SEKCIJA 10** Iz svega ovoga se jasno vidi šta je označeno *hvalom (priznavanjem)*, po čemu je Juda dobio ime; naime, da je u najvišem smislu označen Gospod i Božanska ljubav; u unutrašnjem smislu, Reč a tako isto i Gospodovo nebesko carstvo; a u spoljašnjem smislu, nauk (doktrina) iz Reči koja prilada nebesjoj crkvi. Da su ove stvari u Reči označene *Judom*, može se videti u onome što sledi.

3881. *Te mu nadjede ime Juda*. Da ovo pokazuje kakav je on (njegov kvalitet), jasno je iz značenja *imena*, i *nadjenući ime*, što je kvalitet (br.144, 145, 1754, 1896, 2009, 2724, 3006, 3421). Kvalitet sam sdržan je u unutrašnjem smislu reči koje govori Lija – sada ću *hvaliti (priznavati) Jehovu*, o čemu je bilo reči gore (br. 3880), naime, da u najvišem smislu, to označava Reč i Gospodovo nebesko carstvo; a u spoljnom smislu, nauk iz Reči koji pripada nebeskoj crkvi. Da su ove stvari u Reči označene *Judom*, gde god se njegovo ime pojavi, još niko ne zna, jer se za istorije u Reči veruje da su samo istorije; a da su proroštva nešto treba zaboraviti osim nekih iz kojih se može izvući neki doktrinarni stavak. Ne veruje se da u ovome leži duhovni smisao Reči, niti se zna šta je duhovno. Glavni razlog ovome je to što ljudi žive prirodnim životom, a prirodni život je takav da kada se on posmatra kao cilj, ili kada se voli više od svega ostaloga, taj život briše i spoznađe i veru; i to u toj

meri, da kada se pomene duhovni život i duhovni smisao, kao da se govori o nečemu što nema nikakav značaj, ili kao da se govori o nečem neprijatnom i tužnom, koje izaziva gnušanje, jer se ne slaže sa prirodnim životom. Pošto je ovakvo sada stanje ljudskoga roda, ljudi ne razumeju, niti hoće da **Sekcija 2** razumiju, da se u Reči pod *imenima* označavaju stvari same; kao pod rečima *nacije, narodi, osobe, zemlje, gradovi, brda, reke*; naime, pod njima se misli na duhovnom smislu na delujuće (aktivne) stvari. Da u unutrašnjem smislu *Juda* označava Gospodovo nebesko carstvo, i u najvišem smislu, Gospoda Samoga, može se videti iz mnogo odlomaka u Starom Zavetu gde se *Juda* pominje; kao iz sledećih. Kod *Mojsija*: *Juda, tebe će hvalii braća tvoja. A ruka će ti biti za vratom neprijateljima tvojim. I klanjaće ti se sinovi oca tvojega. Laviću Judo, s plijena si se vratio, sine moj, spusti se i leže kao lav i kao ljuti lav; ko će ga probuditi? Palica vladalačka ne će se odvojiti od Jude niti od nogu njegovijeh onaj koji postavlja zakon, dok ne dođe onaj kome pripada, i njemu će se pokoravati narodi. Veže za čokot magare svoje, i za plemenitu lozu mlade od magarice svoje; u vinu pere haljine svoju i ogrtač svoj u soku od grožđa. Oči su mu crvene od vina i zubi bijeli od mlijeka (Postanje XLIX. 8-12). **SEKCIJA 3** Da se ovo proroštvo o Judi, koje je izgovorio Jakov (tada Izrailj), ne može razumeti ni jedna reč, osim preko unutrašnjeg smisla; kao na primer, šta je označeno sa *hvaliće ga braća*, i sa *klanjaće mu se sinovi ocanjegovog*; ili sa da će se *vraćati sa plijenom kao lavić*; ili sa *dok ne dođe onaj koji postavlja zakon, kome će se pokoravati narodi (šajlok, mesija)*; sa veže za čokot magare svoje i i za plemenitu lozu mlade od *magaricesvoje*; sa u vinu će prati haljinu svopju, a ogratač svoj usoku od *ghrožđa*; sa oči su mu crvene od vina, i zubi bijeli od mlijeka. Kao što je rečeno, ovi izrazi ne mogu se razumeti osim iz unutrašnjeg smisla, u kome sve i svaka stvar označava nebeske stvari Gospodovog nebeskog carstva, i Božanske stvari; i ovime je pretskazano da će se Gospodovo nebesko carstvo, a u najvišem smislu, i Gospod sam, označavati *Judom*. Ali o osvim ovim izrazima biće, po Gospodovoj Božanskoj milosti, govora kada se bude objašnjavalo to poglavlje. Istije je **SEKCIJA 4** slučaj i sa drugim delovima Reči, posebno kod Proroka, gde se pominje *Juda*; kao kod *Jezikilja*: *Ti, sine čovječiji, uzmi jedno drvo i napiši na njemu: Judi i sinovima Izrailjevim, drugovima njegovijem. Pa onda uzmi drugo drvo, i na njemu napiši: Josipu drvo Efraimovo i svega doma Izrailjeva, drugova njegovijeh. I sastavi**

*ih jedno s drugim da budu jedno u tvojoj ruci. I kad ti reku sinovi tvoga naroda govoreći: hoćeš li nam kazati šta ti je to? Reci im: ovako veli Jehova Gospod: evo, ja ću uzeti drvo Josipovo, što je u Efraimovoj ruci, i plemena Izrailjeva, drugova njegovijeh, i sastavići ga s drvetom Judinijem, i načiniću od njih jedno drvo i biće jedno u mojoj ruci. I reci im: ja ću uzeti sinove Izrailjeve iz naroda u koje otidoše, i sabraću ih od svuda, i dovešću ih u zemlju njihovu. I načiniću od njih jedan narod u zemlji, na gorama Izrailjevim, i jedan će car biti car svima njima, niti će više biti dva naroda, niti će biti više razdijeljeni u dva carstva, i ne će više skrvniti gadnijem bogovima svojim ni gnusobama svojim niti kakvijem prijestupima svojim. I izbaviću ih iz stanova njihovijeh u kojima griješe, i očistiću ih, i oni će mi biti narod, i ja ću im biti Bog. I sluga moj David biće im car, i svi će imati jednoga pastira, i hodiće po mojim zakonima, i uredbe će moje držati i izvršavati. I sjedeće u zemlji koju dadoh sluzi svojemu Jakovu, u kojoj sjeđaše oci vaši. I učiniću s njima zavjet mirni, i biće vječan zavjet s njima, i utvrdiću i ih namnožiću ih, i namjestiću svetinju svoju usred njih za vijek. I šator će moj biti kod njih, i ja ću im biti Bog, i oni će mi biti narod. I narodi će poznati da sam ja Jehova koji posvećujem Izrailja (XXXVIII.15-28). Svaki onaj koji veruje da Juda znači Juda; da Izrailj znači Izrailj; Josef Jozefa, Efraim Efraima, i David Davida; taj će verovati da će se sve ove stvari i dogoditi onako kako su opisane u smislu slova – da će se Izrael opet udružiti s Judom, kao i sa Efraimovim plemenom; tako isto da će David nad njima vladati, i da će živeti za uvek na zemlji koja je data Jakovu; i da će večni zavet (savez) biti ustanovljen među njima zauvek; kada se u stvari pod Judom ne misli na Jevrejsku naciju; nego na Gospodovo nebesko carstvo koje je Juda, i Njegovo duhovno carstvo koje je Izrailj, a Gospod sam je David. Iz ovoga je sasvim jasno da se pod imenima ne misli na osobe, nego na nebeske i Božanske stvari. Slučaj je isti i sa **SEKCIJA 5** rečima kod Zaharije; Tada će doći mnogi narodi i silni narodi da traže Jehovu nad vojskama u Jerusalimu i da se mole Jehovi. Ovako veli Jehova nad vojskama: u to će vrijeme deset ljudi od svijeh jezika narodnijeh uhvatiti jednoga Judejca za skut govoreći: idemo s vama, jer čujemo da je Bog s vama (VIII.22,23). Oni koji shvataju ove reči u njihovom doslovnom smislu, kazaće, kao što Jevrejska nacija i danas veruje, da ovo proroštvo još nije ispunjeno, ali će biti; pa stoga da će se Jevreji vratiti u zemlju Hanansku, i da će mnogi poći za njima od svih jezika mnogih naroda, i da će se uhvatiti za skut čoveka iz Jude (plemena), i da će moliti da im*

dopuste da idu s njima; da će tada Bog (naime, Mesija, kojega Hrišćani nazivaju Gospodom) biti s njima, kome prvo treba da se obrate. Ovo bi bilo obećanje sadržano u ovim rečima, ako se ovde pod *čovekom iz Jude* misli na Jevrejina. Ali predmet o kome se ovde govori u unutrašnjem smislu je nova duhovna crkva među Neznabošcima (Narodima), a pod *čovekom iz Jude* misli se na veru koja spasava a koja dolazi od ljubavi prema Gospodu. Da se po *Judom* ne misli na Judu, nego, kao što je rečeno, u unutrašnjem smislu, na Gospodovo nebesko carstvo, koje je predstavljeno u crkvi koja je ustanovljena kod Jude ili kod Jevreja, mora biti sasvim jasno iz sledećih odlomaka: *I podignuće zastavu narodima i prognane Izrailjeve i rasijane Judine sabraće s četiri kraja zemaljska, i nestaće zavisti Efraimove, i neprijatelji Judini istrijebiće se; Efraim ne će zavidjeti Judi, a Juda ne će zlobiti Efraimu (Isaija XI.12,13). Kod Jeremije: Gle, idu dani, govori Jehova, u koje ću podignuti Davidu klicu pravednu, koja će carovati i biti srećna i činiti sud i pravdu na zemlji. U njegove dane spašće se Juda, i Izrailj će stanovati u miru, i ovo mu je ime kojim će se zvati: Jehova pravda naša (XXIII.5,6). Kod Joela: I poznaćete da sam ja Jehova Bog vaš, koji nastavam u Sionu, u svetoj gori svojoj; i Jerusalem će biti svet, i tuđinci ne će više ići po njemu. I tada će gore kapati slatkim vinom, i humovi će se topiti od mlijeka, i svim potocima Judinijem teći će voda, i izaći će izvor iz doma Jehovinog i natopiće dolinu Sitim. A Juda će stajati do vijeka i Jerusalem od koljena do koljena (III.17,8,20). SEKCIJA 7 I kod Zaharije: U taj ću dan, govori Jehova, učiniti da konji budu plašljivi i svi konjanici bezumni; i otvoriću oči svoje na dom Judin, i oslijepiću sve konje narodima. Te će govoriti glavari Judini u srcu svom: jaki su mi stanovnici Jerusalimski Jehovom nad vojskama, Bogom svojim. U onaj ću dan učinii da glavari Judini budu kao ognjište u drvima i kao luč zapaljen u snopovima, te će proždrijeti i na desno i na lijevo sve narode naokolo, a Jerusalem će još ostati na svome mjestu, u Jerusalimu. I Jehova će sačiuati šatore Judine najprije, da se ne diže nad Judom slava doma Davidova i slava stanovnika Jerusalimskih. U onaj će dan Jehova zaklanjati stanovnike Jerusalimske, i najslabiji među njim biće u taj dan kao David, i dom će Davidov biti kao Bog, kao anđeo Jehovin pred njim. I u taj dan tražiću da istrijebim sve narode koji dođu na Jerusalem; I izliću na dom Davidov i na stanovnika Jerusalimske duh milosti i molitava, i pogledaće na mene kojega probodoše; i plakaće za njim kao za jedincem, i tužiće za njim kao za prvencem (Zah. XII.4-10). Predmet o kome se*

ovde govori je Gospodovo nebesko carstvo – da istina neće vladati nad dobrom u njemu, nego da će istina biti potčinjena dobru. Istina je označena *sa dom Davidov i stanovnici Jerusalimski*; a dobro sa *Juda*. Iz ovoga je jasno zašto se kaže, da se ne diže slava *doma Davidova i slava stanovnika Jerusalimskim iznad Jude*, i sledeće, da će *dom Davidov biti kao Bog, i kao anđeo Jehovin, i da će se duh milosti izliti nad njim, i nad stanovnicima Jerusalimskim*; jer takvo je stanje kada je istina potčinjena dobru, ili vera ljubavi. Da će *konji bitiplašljivi, konji naroda da će oslepiti*, označava samo-intelegenciju (br. 2761,2762,3217(prim. prev. Samo-inteligencija je inteligencija zasnovana na ljubavi prema sebi; stoga je ona slepilo u duhovnom smislu). Opet: *U taj će dan biti na zvoncima konjskim: svetinja Jehovi; i lonci će u domu Jehovinom biti kao zdjele pred oltarem; i svi će lonci u Jerusalimu i u Judi biti svetinja Jehovi nad vojskama, i svi koji hoće da prinesu žrtvu dolazeći uzimaće ih i kuhati u njima (Zah. XIV.20,21)*. Ovime se opisuje Gospodovo carstvo. Kod Malahije: *Evo, ja ću poslati anđela svojega, koji će pripremiti put preda mnom, i iz nenada će doći u crkvu svoju Jehova, kojega vi tražite, i anđeo zavjetni, kojega vi želite. Ali ko će podnijeti dan dolaska njegovog? I ko će se održati kad se pokaže? Jer je on oganj livčev i kao milo bjeljarsko. I ugodan će biti Jehovi prinos Judin i Jerusalimski kao u staro vrijeme i kao pređašnjih godina (III.1,2,4)*. Sasvim je jasno da se ovde govori o Gospodovom dolasku. Poznao je da žrtveni prinosi Judini i Jerusalimski nisu ono što je ugodno, nego je (ugodno) bogoštovanje iz ljubavi, koje je *prinos Judin*; i bogoštovanje iz vere koja potiče iz ljubavi, koja je *prinos Jerusalimski*. **SEKCIJA 9** Kod Jeremije: *Ovako veli Jehova nad vojskama, Bog Izrailjev: još će ovu riječ govoriti u zemlji Judinoj i u gradovima njegovijem kad natrag dovedem roblje njihovo: Jehova da te blagoslovi, stane pravde, sveta goro! Jer će se naseliti u njoj Juda, i svi gradovi njegovi, i ratari koji idu za stadom. Evo, idu dani, govori Jehova, kad ću zasijati dom Izrailjev i dom Judin sjemenom čovječijim i sjemenom od stoke. Evo, idu dani, govori Jehova, kad ću učiniti s domom Izrailjevim i domom Judinijem nov zavjet, ne kao onaj zavjet, koji učinih s ocima njihovijem, kad ih uzeh za ruku da ih izvedem iz zemlje Egipatske, jer onaj zavjet moj oni pokvariše (XXXI.23,24,27,31,32)*. I kod Davida: *Nego izabra koljeno Judino, goru Sion, koja mu omilje. I sagradi svetinju svoju kao gornje svoje stanove, i kao zemlju utvrdi je do vijeka (Psalam LXXVIII.68,69)*. **SEKCIJA 10** Iz ovih, kao i iz mnogih drugih odlomaka koji se izostavljaju, može se videti šta je u Reči

označeno sa *Juda*; i da to nije Jevrejska nacija, jer je ova bila daleko od toga da bude nebeska crkva, ili Gospodovo nebesko carstvo; jer je bila najgora od svih nacija u pogledu ljubavi prema Gospodu i ljubavi prema bližnjemu, i u pogledu vere: i to još iz dana njihovih praotaca, Jakovljevih sinova, sve do sadašnjeg vremena. (Da su ovakve osobe ipak bile u stanju da predstavljaju nebeske i duhovne stvari Gospodovog carstva, može se videti gore, br. 3479-3481, jer se kod predstave ne misli o osobi, nego o stvari koja je predstavljena, br. 665,1097,1347,3670). Ali kd nisu ostali u obredima koj je **SEKCIJA 11** odredio Jehova ili Gospod, nego se okrenuli idolopoklonstvu, tada (njihovi obredi) više nisu predstavljali nebeske i duhovne stvari, nego obratne stvari, to jest, paklenske i đavolske stvari – po Gospodovim rečima kod *Jovana: Vaš je otac đavo; i slasti oca svojega hoćete činiti: on je krvnik ljudski od početka, i ne stoji na istini; jer nema istine u njemu; kad govori laž, svoje govori; jer je laža i otac laži (VIII.44)*. Da je ovo označeno *Judom* u obrnutom smislu, može se videti iz ovih reči kod *Isaije: Jer se obori Jerusolim i Juda pade. Jer se jezik njihov i djela njihova protive Jehovi da drže oči slave njegove (Isa. III.8)*. I kod *Malahije: Juda čini neveru, i gad se čini u Izrailju i u Jerusalimu; jer skrvni Juda svetinju Jehovinu, koju bi mu valjalo ljubiti, ženeći se kćerju tuđega boga (II.11)*. A isto i iz sledećih odlomaka: Isa. III.1 i sledeći stihovi; VIII.7,8; jer. II.28; IX.26; XI.9,10,12; XIII.9; XIV.2; XVII.1; XVIII.12.13; XIX.7; XXXII.35; XXXVI.31; XIV.12,14,26,28; Osija V.5; VIII.14; Amos II.4,5; Zah. I.4; i mnoga druga mesta.

3882. *I presta rađati*. Da ovo označava uspinjanje po lestvicama od zemlje prema jehovi ili Gospodu, vidi se iz značenja *roditi ili rođenje*, što označava istinu i dobro; ovo je rađanje u duhovnom smilsu, pošto se čovek nanovo rađa preko istine i dobra. Ovo je ono što je označeno sa četiri sina rođena od Lije – Rubenom, Simeonom, levijem, i Judom. *Ruben* označava istinu koja je prva stvar u preporađanju, ili novom rođenju; ovo je istina kao samo znanje, a to je znati istinu. *Simeon* označava istinu koja je druga stvar u preporađanju, ili novom rođenju; ovo je istina u volji, pa je to stoga voljna istina (prim. prev. To je istina koju čovek hoće), *Levi*je označava treću stvar u preporađanju, ili novom rođenju; to je istina u osećanju, a to znači sada istine utiče na čoveka koji se preporađa, što je isto što i ljubav ka bližnjem: *Judom* je označeno dobro, koje je četvrta stvar u

preporađanju, ili novom rođenju, a to je nebeska ljubav. Kada preporođeni čovek, ili onaj koji se nanovo rodio, stigne do ovoga stepena, Gospod mu se pokazuje, jer se on tada uzdiže s najnižeg stepena, kao po lestvicama, do stepena gde je Gospod. To je ono uzdizanje koje je označeno lestvicama koje je Jakov video u snu, lestvicama koje su stajale na zemlji a čiji je vrh *doticao nebo*, a i po kojima su se anđeli Božiji penjali i silazili, a na vrhu kojih je stajao Jehova ili Gospod (o čemu vidi prošlo poglavlje, stih 12). Otuda je jasno da je takvo značenje izraza *prestati rađati*. Da se začecem i rađanjem, koje se ovde pominje četiri puta, označava napredovanje od spoljašnjeg prema unutrašnjem, ili od istine do dobra, to jest, od zemlje do neba, može se videti gore (br. 3860, 3868, 3874, 3879). Tada dolazi spuštanje, jer čovek ne može da se spušta ako se nije pre toga uzdigao. Spuštanje je samo pogled na istinu od dobra, kao sa brda na koje je uspeo, kad čovek promatra stvari koji su ispod. Da on tada može da shvati jednim pogledom mnogo više stvari nego kad je stajao niže, u dolini, to je jasno: a ovaj slučaj je baš kao i slučaj s onima koji su u dobru (to jest, u ljubavi ka Gospodu i prema bližnjemu), u uporerđenju s onima koji su samo u istini, to jest, u samoj veri.

NASTAVAK O VELIKOM ČOVEKU, ILI O KORESPONDENIJAMA
(SAOBRAZNOSTIMA); OVDE, O KORESPONDENCIJI SA SRCEM I PLUĆIMA.

3883. Bilo je već pokazano šta je Veliki Čovek, i sa čim on korespondira (sa čim je saobrazan), naime, da je Veliki Čovek (Homo Maximus) sveukupno nebo, koje je u opštem slika i prilika Gospoda, i da u njemu postoji korespondencija između Gospodovog Božanskog sa nebeskim i duhovnim stvarima; i nebeskih i duhovnih stvari u njemu sa prirodniom stvarima u svetu; uglavnom, s onima koje su u čoveku. Na taj način postoji korespondencija (saobraznost) Gospodovog Božanskog preko neba ili Velikog Čoveka, sa svim stvarima u čoveku, tako da on proizilazi, i opstaje od toga (od Gospoda i od neba, to jest, Velikog Čoveka).

3884. Pošto je u svetu sasvim nepoznato da postoji korespondencija neba ili Velikog Čoveka sa svim stvarima čoveka, i da čovek proizilazi i opstaje od toga, tako da ovo što je rečeno može da izgleda paradoksalno i neverovatno, to ću izneti stvari iz iskustva koje su mi omogućile da ovo znam s izvesnošću. Jednom,

kada mi je bilo otvoreno unutarne nebo, i kada sam razgovarao s anđelima, bilo mi je dopušteno da posmatram sledeću pojavu. Neka se zna, da iako sam bio bio u nebu, nisam bio izvan sebe, nego u telu, jer je nebo unutar čoveka, gde god da je, tako da kada se svidi Gospodu, čovek može da bude u nebu da ne izađe iz tela. Na taj način mi je bilo dato da opažam u opštem kako deluje nebo, kao da posmatram neki predmet svojim čulima. Opazio sam četiri delovanja (operacije); prva u mozak na levoj slepočnici, a to je bilo opšte delovanje u odnosu na organe razuma; jer leva strana mozga korespondira racionalnim ili intelektualnim stvarima, a desna **SEKCIJA 2** osećanjima ili stvarima volje. Drugo opšte delovanje koje sam primetio, bilo je u disanje pluća, i to je upravljalo blago mojim plućima, ali iznutra, tako da nisam morao da udišem i izdišem naporom moje volje. U to vreme opažao sam samo disanje neba sasvim jasno. Ono je unutrašnje, i stoga ga čovek ne primećuje; ali ono se po divnoj korespondenciji uliva u čovekovo disanje, koje je spoljašnje, ili telesno; i kada bi čovek bio lišen ovoga influksa (uticaja), on bi u istom trenutku pao mrtav. **SEKCIJA 3** Treće delovanje koje sam opažao, bilo je u srčanim komorama (sistolični i dijastolični pokreti srca), koje je tada bilo blaža nego u bilo koje drugo vreme. Intervali između otkucaja bili su pravilni, a bilo ih je oko tri za trajanja svakog udisanja; ali ipak su bili dugi dovoljno da se završe i da na taj način određuju stvari koje su pripadale plućima. Bilo mi je donekle omogućeno da opazim kako se na kraju svakog udisanja, promene u srcu unose u delovanje pluća. Promene u otkucajima srca (pulsiranju) mogle su se primetiti tako da sam mogao da ih brojim; bile su razgovetne i blage. Četvrto opšte **SEKCIJA 4** delovanje (operacija) bilo je u bubrezima, jer mi je i to bilo dato da opažam, ali vrlo nejasno. Iz ovoga je bilo jasno da nebo ili Veliki Čovek ima srčane otkucaje, i da ima disanje; i da srčani otkucaji neba ili Velikoga Čoveka korespondiraju sa srcem, to jest sa sistoličnim i dijastoličnim kretanjem; i da disanje neba ili Velikoga Čoveka korespondira plućima i njihovom disanju; ali (sam saznao) da su obe ove stvari neprimetljive čoveku, jer su unutrašnje.

3885. Isto tako, jednom sam bio odvojen od ideja koje potiču od čulnih stvari tela, i tada mi se pojavilo nebesko svetlo, i to me je svetlo još više odvojilo od njih (telesnih ideja), jer je tamo svetlo neba duhovni život (vidi br. 1524, 2776, 3167, 3195, 3339, 3636, 3639). A kada sam bio u tome svetlu, telesne i svetske stvari

izgledale su mi kao da su ispod mene, ali sam ih i dalje opažao, ali kao udaljene, i kao da ne pripadaju meni. Tada mi je izgledalo da sam u nebu glavom, ali ne i telom. I u ovome stanju bilo mi je dato da opažam disanje neba, i šta je njegova priroda; bilo je unutarne, lagano, spontano, i korespondiralo je mome disanju kao tri prema jedan. Isto tako, bilo mi je dato da opažam uzajamnost s otkucajima srca; I tada su me anđeli obavestili da svako i sva stvorenja na zemlji imaju otkucaje srca i disanje koje tome odgovara: i da je razlog da se ovi dešavaju u raznim trenucima to, što se i pulsiranje srca i respiracija pluća u nebima prenose u nešto što se nastavlja, pa stoga u nešto što zahteva napor, a što je takve prirode da izaziva pokrete koji se razlikuju prema stanju svakoga subjekta.

3886. Ali neka se zna da su varijacije u nebima u odnosu na pulsiranje i respiraciju mnogostruke, i da ih ima koliko ima i društava; jer su u skladu sa stanjima misli i osećanja kod anđela; a ova (stanja) su opet u skladu s verom i ljubavlju; ali uglavnom, pulsiranje i respiracija su kao što je gore opisano. Jednom mi je bilo dato da opažam srčane otkucaje onih koji su bili u oblasti zadnje strane glave (potiljka?) i da primetim jedan po jedan (otkucaj) pulsiranja nebeskih i duhovnih anđela koji pripadaju toj oblasti. Pulsiranje nebeskih je bilo nečujno i blago; ali duhovnih je bilo jako i vibriralo je: Intervali u pulsiranju duhovnih bili su prema nebeskim, kao pet prema tri; jer pulsiranje nebeskih uliva se (utiče) u pulsiranje duhovnih, a odatle ide dalje i prelazi u prirodu. I, što je zavidljivo, govor nebeskih anđela je nečujan duhovnim anđelima, ali se opaža kao pulsacija srca; a to je stoga, što je govor nebeskih anđela nerazumljiv duhovnim anđelima, jer dolazi od osećanja ljubavi; dok govor duhovnih anđela potiče od intelektualnih ideja (vidi br. 1647, 1759, 2157,3343); a prethodni (to jest, nebeski anđeli) pripadaju oblasti srca, dok potonji (to jest, duhovni anđeli) pripadaju oblasti pluća.

3887. U nebu ili u Velikom Čoveku postoje dva carstva, jedno koje se naziva Nebesko, a drugo Duhovno. Nebesko carstvo sastavljeno je od anđela koji se nazivaju nebeskim, a ovo su oni koji su u ljubavi ka Gospodu, a otuda u svojoj mudrosti; jer oni su u Gospodu, pa su stoga više od ostalih u stanju mira i nevinosti. Oni drugima izgledaju kao mala deca; jer se stanje mira i nevinosti ovako pokazuje. Njima je tako sve kao živo, jer sve što dolazi od Gospoda neposredno, to je živo. Takvo je nebesko carstvo. Drugo se carstvo naziva

duhovnim. Sastavljeno je od anđela koji se nazivaju duhovnim, a to su oni koji su u dobru ljubavi ka bližnjemu. Glavno uživanje njihovog života je činjenje dobra drugima bez nagrade. Što više oni ovo hoće i žele, to su inteligentniji i srećniji; jer u drugom životu Gospod daje svakome inteligenciju i sreću u skladu sa službama koje ovaj vrši iz osećanja volje. Takvo je duhovno carstvo. Oni koji su u Gospodovom nebeskom carstvu svi pripadaju oblasti **SEKCIJA 2** srca; a oni koji su u duhovnom carstvu svi pripadaju oblasti pluća. Influks (uticaj) iz nebeskog carstva u duhovno carstvo je kao uticaj srca u pluća; a tako isto je i uticaj srca u pluća; jer preko krvnih sudova srce vlada u celom telu i u svim njegovim delovima; a pluća (vladaju) u svim delovima disanja. Otuda sve u telu kao da je uticaj (influks) srca u pluća; ali u skladu sa formama u njima; i u skladu sa stanjima. Iz ovoga izvire svi oseti i svi pokreti svojstveni telu, što se može videti po fetusu i po novorođenoj deci, koja ne mogu da imaju telesnih oseta ni voljnih pokreta sve dok se ne otvore pluća, i dok se ne uspostavi uticaj (influks) iz jednog u drugo (iz srca u pluća?); tako je i u duhovnom svetu, s tom razlikom da tamo nema prirodnih i telesnih stvari, nego nebeskih i duhovnih, a to su dobro ljubavi i istina vere. Otuda to, da su pokreti srca kod onih koji su u duhovnom svetu, u skladu sa stanjima ljubav, a disajni pokreti u skladu sa stanjima vere; uticaj iz jednih u druge izaziva duhovne osete i duhovne pokrete. Ovo će jamačno čoveku izgledati kao paradoksalno, jer je njegova ideja o dobru ljubavi i istini vere samo kao o nečemu što je apstraktno i što nema moći da proizvede bilo šta; dok je obrnuto istinito, naime, da sve opažanje i svi oseti, i sva energija i pokreti, čak i čoveka na zemlji, potiču od dobra ljubavi i istine vere.

3888. Ova dva carstva predstavljena su u čoveku preko dva carstva koja su u njemu, naime, carstvo volje, i carstvo razuma, koja dva carstva sačinjavaju čovekov um, to jest, samog čoveka. Volja je ono što korespondira otkucavanju (pulsaciji) srca; a razum je ono što korespondira disanju pluća. Stoga i u čovekovom telu postoje dva carstva, naime carstvo srca i carstvo pluća. Onaj ko zna ovu misteriju može da zna kako volja utiče na razum, i razum na volju; stoga, može da zna kako dobro ljubavi utiče u istinu vere, i *vice versa* (obratno); tako isto kako se čovek rađa nanovo. Ali oni koji su samo u telesnim idejama, to jest, oni koji hoće ono što je zlo i razumeju samo ono što je obmana, takvi ne mogu da

shvate ove stvari; jer oni mogu da misle o nebeskim i duhovnim stvarima samo kao o čulnim i telesnim, a to znači da oni mogu da misle samo iz tmine o stvarima koje pripadaju nebeskom svetlu (ili istini vere), i iz hladnoće o stvarima nebeskog plamena (ili dobra ljubavi). Ova tmina i hladnoća tako guše nebeske i duhovne stvari da se ovim osobama čini da te stvari ni ne postoje.

3889. Kako bih znao ne samo da postoji korespondencija nebeskih stvari sa pokretima srca, i duhovnih stvari s pokretima pluća, bilo mi je dato da za duže vremena bude među anđelima, koji su mi to pokazali kao u živo. Na predivan i neopisiv način praveći kružne pokrete, oni su formirali nešto slično srcu i nešto slično plućima, skupa sa svi unutarnjim i spoljnim tkivima koja su u njima. Tada su sledili tok neba na slobodan način, jer nebo teži takvoj formi, koja je forma influksa ljubavi od Gospoda. Tako su predstavili nekoliko delova koji postoje u srcu; a posle (su predstavili) i jedinstvo između srca i pluća, koje su predstavili kao brak dobra i istine. Iz ovoga je bilo očito da srce korespondira nebeskom koje pripada dobru, a pluća duhovnom koje pripada istini; i da je sjedinjenje ovih dveju marijalna forma srca i pluća. Bilo mi je rečeno i to, da je tako u celom telu (to jest, u udovima, organima, i utrobi) u pogledu stvari koje pripadaju srcu, i onih koje pripadaju plućima; jer tamo gde obe stvari (srce i pluća) ne deluju, i tako gde svaka ne deluje svojim redom, ne može da bude pokreta života iz volje, niti osećanja života koji dolazi od razuma.

3890. Povremeno je pomenuto da se nebo ili Veliki Čovek dele u bezbroj društava, koliko ima organa i tkiva u telu; a svako pojedino društvo pripada jednom od tih organa i tkiva (vidi br. 3745). Isto tako, da društva, iako bezbrojna i različita, deluju kao jedno; isto kao što sve stvari u telu, iako različite, deluju kao jedno (telo). Nebeska društva, koja pripadaju oblasti srca, su celestialna (nebeska) društva, i ona su u sredini, ili u najdubljem; a ona, koja pripadaju oblasti pluća, su duhovna društva, i ona su okolo (nebeskih?), i u spoljašnjem. Influks od Gospoda je preko nebeskih društava u duhovna društva, ili preko srednjeg u ona na obodima, to jest, preko najdubljeg prema spoljašnjem. Razlog ovome je to, što Gospod utiče preko ljubavi ili milosti, otkuda potiče sve šta je nebesko u Njegovom carstvu; a preko ljubavi ili milosti utiče (uliva se) u dobro vere, otkuda potiče sve što je

duhovno u Njegovom carstvu; i to sa bezbroj varijacija (razlika); ali razlika ne dolazi od influksa nego od načina na koji se ovaj prima.

3891. Ne samo da sveukupno (univerzalno) nebo diše kao jedan čovek, nego i svako društvo, to jest svi anđeli i duhovi, svedoče mi preko mnogo živih iskustava, tako da u to nemam nikakve sumnje. Duhovi su iznenađeni da neko u to sumnja; ali pošto je malo onih koji ne msile o anđelima i duhovima kao o nečemu nematerijalnom, po čemu bi oni bili čiste misli bez supstancije, te da nemaju čula vida, sluha, i dodira, a još manje da dišu, te da tako nemaju života kao čovek (iako unutrašnje vrste, kao što je život duha u odnosu na život čoveka); stoga ću navesti i sledeća iskustva. Pre nego sam jednom pao u san, bio napred upozoren da ima nekih koji su se zaverili da me ubiju gušenjem; no ja nisam obraćao pažnju na njihove pretnje, jer me je Gospod štitio, pa sam zaspao bez ikakvoga straha. Ali kad sam se probudio u ponoć, postao sam svestan da ne dišem iz sebe, nego iz neba; jer disanje nije bilo moje, ali sam ipak disao. U mnogim drugim prilikama bilo mi je dato da osetim disanje duhova, kao i anđela, jer su zajedno sa mnom disali; i osećao sam da je moje vlastito disanje i dalje bilo tu, iako različito od njihovog. Niko nije u stanju da ovo oseti ako njegovo unutrašnje (biće) nije otvoreno, i ako nije doveden u dodir s nebom.

3892. Pradevni ljudi, koji su bili nebeskoga karaktera, i koji su, više nego svi drugi, bili u ljubavi ka Gospodu, obavestili su me da oni nisu imali spoljašnje disanje kao što ga je imalo njihovo potomstvo, nego unutrašnje; nego da su oni disali s anđelima, s kojima su družili jer su bili u nebeskoj ljubavi. Dalje sam bio obavešten da je njihovo disanje bilo u skladu s njihovom ljubavlju i verom. (Vidi šta je o ovome izneseno, br. 608,805,1118-1120). *(prim. prev. Prema autoru, pradreni ljudi su, po drevnoj istoriji koju je prvi oblikovao grčki istoričar Heziod, pripadali zlatnom dobu, dok su drevni ljudi pripadali srebrenom dobu. Kako se ovo usklađuje ili ne usklađuje sa teorijom evolucije i sa kreacionizmom o kojima se vodi žestoka borba u naše vreme, otvoreno je pitanje. U svakom slučaju, duhovno tumačenje priče o Stvaranju sveta izneseno na početku knjige Postanja, koju je autor protumačio na početku ovoga dela (Nebeske Tajne), otvara nove mogućnosti razumevanja postanka i razvoja ljudskog roda na ovoj planeti).*

3893. Jednom su anđeoski horovi zajedno hvalili Gospoda, i to iz dragosti srca. Njihovo se slavljenje ponekad čuje kao milo pevanje; jer među sobom, duhovi i anđeli imaju čujan glas, i oni čuju jedni druge kao što čovek čuje čoveka; ali se ljudsko pevanje ne može uporediti s njihovim po miloti i skladu, jer je ono nebesko. Iz raznovrsnosti zvuka opazio sam da je bilo mnogo horova. Anđeli koji su bili kod mene, poučili su me da oni pripadaju oblasti pluća i njihovim funkcijama; jer njihovo je da pevaju pošto je to služba pluća. I ovo mi je bilo dato da saznam živim iskustvom. Njima je bilo dozvoljeno da upravljaju mojim disanjem, a što su radili tako blago i milo, i na jedan unutarnji način, da skoro nisam bio svestan svog sopstvenog disanja. Dalje sam bio poučen da se oni koji pripadaju nevoljnom (unutrašnjem, nesvesnom?) disanju razlikuju od onih koji pripadaju voljnom (spoljašnjem, svesnom?) disanju; bi mi rečeno i to, da su kod čoveka, dok spava, prisutni oni koji pripadaju nevoljnom (unutrašnjem, nesvesnom?) disanju; jer čim zaspi, prestaje voljno disanje, i on tada prima nevoljno (nesvesno) disanje.

3894. Gore je bilo rečeno da je disanje anđela i duhova usklađeno sa stanjem njihove ljubavi i vere koja proističe iz te ljubavi. Otuda jedno društvo ne diše kao drugo; a zli (duhovi), koji su u ljubavi prema sebi i svetu, pa stoga u onome što je lažno, ne mogu da budu u društvu s dobrim (duhovima); a kada se približe, njima se čini da ne mogu da dišu, i kao da se guše; stoga padaju kao da su polu vrtvi, ili kao da su kamenje, sve do paklam gde gde ponovo prime disanje, koje je zajedničko s onima koji su tamo. Iz toga možemo da vidimo da oni koji su u zlu i u obmani, da ne mogu da budu u velikom Čoveku, ili u nebu; jer kada se približe njemu, njihovo se disanje gibira, a s tim i njihovo opažanje i misao, kao i sva želja da čine zlo i veruju ono što je obmana; a skupa s tom željom, gube moć pokreta i delovanja, tako da im ne preostaje ništa drugo nego da se glavačke bace dole (kao onima koji su kao oni?). Pošto je ovako, i pošto sedobru-naklonjeni pri ulasku u drugi život prvo ostavljaju u onakvom životu kakav su imali u svetlu (vidi br. 2119), a to su ljubavi i zadovoljstva toga života, oni stoga još ne mogu da budu u društvu s anđelima, pre nego se pripreme (za taj život) u pogledu disanja. Stoga, kada se pripremaju, oni se uvode u anđeoski život preko disanja koje se slaže (s anđeoskim), i tada dobijaju unutarnje opažanje i nebesku slobodu. Ovo se izvodi u

društvu mnogih, ili u horovima, u kojima jedan diše kao drugi, i opaža kao i drugi, te i postupa na isti način od slobode (slobodno). Kako se ovo izvodi, bilo mi je pokazano u živo.

3895. Ubeđenje u neko zlo ili laž (zlo i lažno ubeđenje), a tako isto istinito ubeđenje, kada je čovek u zlu života (kada živi životom zla) takve je prirode u drugom životu, da kao da guši druge (duhove), čak i dobru-naklonjene duhove pre nego li ovi budu uvedeni u anđeosko disanje. Međutim, te koji su u takvom ubeđenju, njih Gospod uklanja i drži u paklu, gde ne mogu da škode jedan drugome; jer tamo je ubeđenje jednog slično ubeđenju drugoga, pa se prema tome njihova disanja slažu. Neki duhovi, koji su bili u takvim ubeđenju, prišli su mi s namerom da me uguše, ali me je Gospod oslobodio. Gospod je poslao jedno malo dete, u čijem su se prisusutvu osećali na mukama tako da su jedva mogli disati, u kome u stanju ostali dok nisu zatražili olakšanje, posle čega su bili bačeni u pakao. Istinito ubeđenje, ako je čovek u zlom životu, takve je prirode da se on ubedi da je istina istina, ne radi dobra kao svrhe, nego radi neke zle svrhe, naime, da bi postigao slavu, ugled, i bogatstvo. Najgori od svih su u takvom ubeđenju, i u prividnoj revnosti, u tome stepenu da osuđuju na pakao sve one koji nisu u toj istini, ma koliko da su u dobru. (O ovom ubeđenju vidi br. 2689,3865). Kada ove osobe stignu u drugi život, one misle da su anđeli; ali one ne mogu da se približe nijednom anđeoskom društvu; budući da ih guši njihovo sopstveno ubeđenje čim mu se približe. To su oni o kojima Gospod kaže kod *Mateje: Mnogi će mi reći u onaj dan: Gospode! Gospode! nijesmo li u ime tvoje prorokovali, i tvojijem imenom đavole izgonili, i tvojijem imenom čudesa mnoga tvorili? A tada ću im ja kazati: idite od mene svi koji činite bezakonje (VII.22,23).*

3896. O Velikom Čoveku i o Korespondencijama (Saobraznostima) biće još govora na kraju sledećeg poglavlja.

POGLAVLJE TRINAESTO.

3897. U skladu s prihvaćenim planom, sada je nužno objasniti, kao uvod u sledeće poglavlje, šta je Gospod učio o Poslednjem Sudu, ili poslednjem vremenu crkve, u

dvadeset i četvrtom poglavlju *Mateja*. Pre prethodnog poglavlja knjige Postanja bilo je objašnjeno šta je sadržano u ovom poglavlju *Mateja* od devetaestog do dvadeset i drugog stiha. Sada sledi ono što je sadržano u stihovima od 23 do 28. *Tako ako vam ko kaže: evo ovdje je Hristos ili ondje, ne vjerujte. Jer će izići lažni proroci, i pokazaće znake velike i čudesa da bi prevarili, ako bude moguće i izabrane. Eto vam kažem unaprijed. Ako vam dakle reku: evo ga u pustinji, ne izlazite; evo ga u sobama, ne vjerujete. Jer kao što munja izlazi od istoka i pokazuje se do zapada, tako će biti dolazak sina čovječijega. Jer gdje je strvina onamo će se i orlovi kupiti (XXIV.23-28).*

3898. Šta sadrže ove reči, ne može niko znati osim iz unutrašnjeg smisla – da će se pojaviti lažni Hristosi koji će pokazivati velike znake i čudesa; i da ako neko kaže da je Hristos u pustinji, neka ne idu tamo; i da ako kažu da je u odajama (klijetima), da ne veruju; i da će dolazak Sina čovječjega biti kao munja od istoka do zapada, i da tamo gde je strvina (lešina) da se tamo orlovi skupljaju. Ove stvari, kao i one koje prethode i koje slede u ovome poglavlju, izgleda da nisu u nekom nizu u pogledu smisla slova; što prvo postoje očito (da je u nizu) kada se shvati šta je označeno s *lažnim Hristosima*; šta sa *znacima ičudesima*; šta s *pustinjom i odajama*; tako isto i sa *dolaskom Sina čovječjega*; i na kraju, šta sa *strvinom i orlovima*. Razlog da je Gospod govorio na ovaj način je u tome da ne bi ljudi razumeli Reč, i onda je svetogrdili (profanisali); jer kada je crkva opustošena, kao što je bila u to vreme kod Jevreja, da su Reč ljudi razumeli, oni bi je bili profanisali (svetogrdili); iz istoga razlog Gospod je govorio u parabolama, kao što On sam uči kod *Mateje (XIII.13-15; Marka IV.11,12; Luke VIII.10)*. Jer ne mogu profanisani Reč oni koji ne poznaju njene misterije; nego samo oni koji ih razumeju (vidi br. 301. 303, 593, 1008, 1010, 1059, 1327, 1328, 2051, 3398, 3402); i više (mogu da je profanišu) oni koji sebi izgledaju učeni nego oni koji sebi izgledaju neuki. A razlog da se unutrašnje Reči sada otvara je u tome, što je u ovo vreme crkva opustošena (to jest, izgubila je veru i ljubav), tako da iako ljudi je znaju i razumeju, ipak je ne priznaju, a još manje veruju (vidi br. 3398, 3399), osim maloga broja koji su u životu dobra i koji se nazivaju *izbranimama*, koji mogu sada da prime pouku, i kod kojih može da se ustanovi Nova Crkva. Ali gde su ovi, to samo Gospod zna; mali

broj će ih biti u crkvi; a prethodne nove crkve bile su ustanovljene među Narodima (Neznabošcima) (vidi br. 2986).

3899. U onome što prethodi u ovome poglavlju kod Mateje, govori se o uzastopnom pustošenju crkve – da ljudi te crkve prvo počnu da više ne znaju šta je dobro i istina, nego se samo o tome raspravljaju; sledeće je, da ih preziru (dobro i istinu); treće je, da ih ne priznaju; i četvrto je, da ih profanišu (vidi br. 3754). *(prim. prev. Ovde autor kao da protivureči sebi kada kaže da se može profanisati ono što se ne priznaje. Međutim, autor tvrdi i to, da postoje nekoliko stepeni profanacije, prema stepenima duhovnog razvoja čoveka koji sebi najviše škodi, duhovno govoreći, ako profaniše ono u što je prethodno verovao i priznavao).* Predmet o kome se sada govori je stanje crkve u pogledu njenoga kvaliteta u to vreme s obzirom na nauk uopšte, a posebno na nauk kod onih koji su u svetosti spoljašnjeg bogoštovanja, ali u profanom unutrašnjem bogoštovnju; to jest, govori se o onima koji ispovedaju Gospoda svetim poštovanjem, ali koji se u srcu klanjaju sebi i svetu tako da je kod njih klanjanje Gospodu samo sredstvo da postignu počasti i bogatstvo. Onoliko koliko ovakve osobe priznaju Gospoda i nebeski život i veru, toliko profanišu sve ovo kada steknu ovakav karakter (karakter licemera). Sada se govori o stanju crkve, što se vidi iz unutrašnjeg smisla Gospodovih reči koje su gore navedene, a taj je smisao kao što sledi.

3900. *Tako ako vam ko reče: evo ovdje je Hristos ili ondje, ne vjerujte.* Ovo označava opominjanje ljudima da se čuvaju njihovog nauka (nauka licemera). Hristos je Gospod u pogledu Božanske istine, a otuda i u odnosu na Reč i na nauk iz Reči. Da se ovde označava ono što je obrnuto, to jest, falsifikovana (patvorena) Božanska istina, ili lažni nauk, to je očito. (Da je *Isus* Božansko dobro, a *Hristos* Božanska istina, može se videti gore, br. 3004, 3005, 3008, 3009). **SEKCIJA 2** *Jer će izići lažni Hristosi i lažni proroci.* Ovo označava obmane (laži) toga nauka. Da su *lažni Hristosi* stvari nauka iz Reči koja je falsifikovana, ili koja je istine koje nisu Božanske, vidi se iz onoga što je gore rečeno (vidi br. 3010, 3732 na kraju); a da su *lažni proroci* oni kojih naučavaju ove obmane (laži) (br. 2534). U Hrišćanskom svetu oni koji naučavaju obmane a naročito oni kojima je svrha da se istaknu iznad drugih i da se obogate u svetu; jer oni izokreću istine Reči kako njima pogoduje; jer kada je cilj ljubav prema sebi i svetu, samo se o tome misli. To su *lažni Hristosi*

i lažni proroci). **SEKCIJA 3** *I pokazaće znake i čudes velika*. Ovo ozačava stvari koje potvrđuju i koje ubeđuju prema spoljašnjem izgledu i obmani, pomoću čega se bezazleni navode na krivi put. Da je ovo *pokazivati znake i čudesavelika*, biće, po Božanskoj milosti Gospodovoj, pokazano na drugome mestu. **SEKCIJA 4** *da bi prevarili, ako je moguće, i izbrane*. Ovo označava one koji su u životu dobra i istine, pa su stoga kod Gospoda. To su oni koji se u Reči nazivaju *izbranima*. Ovakvi se vide retko u društvo onih koji svetošću pokrivaju kao velom ono što je profano; a ako se i vide, ne prepoznaju se; jer ih Gospod skriva, i tako ih štiti. Jer pre nego li se potvrde (utvrde), njih lako mogu da zavedu spoljašnje svetosti; ali kada se jednom utvrde, oni ostaju čvrsti, jer ih Gospod drži u društvu anđela, a da oni to i ne znaju; i tada zla četa ne može da ih zavede. **SEKCIJA 5** *Evo, govorim vam unaprijed*. Ovo označava upozorenje da se bude mudar, to jest, na oprezu; jer *lažni prorocisu* oni koji se se pokazuju izvana u ovčijem runu, a iznutra su grabljivi vuci (*Mateja VII.15*). *Lažni proroci* su sinovi vijeka, koji su mudri u svom pokolenju (to jest, lukaviji su) nego sinovi svetla (kao što su opisani kod *Luke XVI.8*). Iz kojega razloga Gospod ih opominje ovim riječima: *Eto vas šaljem kao ovce među vukove; budite mudri kao zmije a bezazleni kao golubovi (Mateja X.16)*. *Ako vam kažu, eno ga u pustinji, ne izlazite; evo ga u odajama, ne vjerujte*. **SEKCIJA 6** Ovo označava da ne treba verovati ono što oni kažu o istini, ili što govore o dobru, kao i mnoge druge stvari. Da je ovo označeno, može da zna samo onaj koji je upoznat s unutrašnjim smislom. Da je u ovome sadržana misterija, može se znati i po tome što je ovo izgovorio Gospod, i da bez nekog drugog smisla ovo ne bi ništa značilo, naime, da ako im se kaže da je Hristos u pustinji da ne izlaze; i ako im se kaže da je u odajama, da ne veruju. *Opustinjom* je označena opustošena istina, dok je opustošeno dobro označeno *odajama*, ili tajnim klijetima (odajama). Razlog da se opustošena istina označava *pustinjom*, je u tome da kada se crkva opustoši (to jest, kad u njoj nema više Božanske istine, jer nema više dobra, ili ljubavi ka Gospodu i ka bližnjemu), tada se kaže da je *pustinja*; jer se *pustinjom* ili *divljinom* označava ono što nije obrađeno ili nastanjeno (br. 2708); tako isto mesto gde ima malo života (br. 1927); kao što je tada slučaj s istinom u crkvi. Ovo pokazuje da je *pustinja* ovde **SEKCIJA 7** crkva u kojoj više nema istina. Dok *odaje*, ili *tajneklijeti*, u unutrašnjem smislu označavaju crkvu u pogledu dobra, a isto tako i bezazlenog dobra. Crkva koja je u dobru naziva se *kućom Božijom*. Odaje i stvari unutar kuće,

su dobra. (da je *kuća Božija* Božansko dobro; a *kuća* dobro u opšte, dobro ljubavi i milosti, može se videti gore, br. 2233, 2234, 2559, 3142, 3652, 3720). Razlog da ne treba verovati ono što ljudi govore o istinui i što kažu o dobru, je u tome što oni obmanu nazivaju istinom, a zlo dobrim; jer oni kojima su cilj samo oni sami i svet, oni pod istinom i dobrom razumeju samo ono što njih slavi i što im donosi povlastice; a ako i pokazuju pobožnost, to je stoga što hoće da se pokažu u ovčijem runu. Osim **SEKCIJA 8** toga, pošto reči koje je Gospod izgovarao sadrže bezbroj stvari u sebi, i pošto je *pustinja ili divljina* reč širokoga značenja, jer sve ono što nije obrađeno i nastanjeno naziva se divljinom, a sve se unutarne stvari nazivaju *klijetima* ili *odajama*, stoga se *pustinjom* tako isto označava i Reč Staroga Zaveta, jer se on (Stari Zavet) smatra opozvanim (abrogiranim); *odajama* se označava Reč Novoga Zaveta, jer ova uči unutarne stvari, to jest one koje se odnose na unutaršnjeg čoveka. Tako se isto i cela Reč naziva *pustinjom*, jer više ne služi stvarima nauka; a ljudska inteligencija se naziva *odajama (tajnim klijetima)*, koje, stoga što se ona (ljudska inteligencija) ne drži zapovesti i statuta Reči, čini da Reč potane *pustinja*. Ovo je poznato u Hrišćanskom svetu. Jer oni koji su u spoljašnjoj svetosti a u profanom unutrašnjem bogoštovanju kako bi stekli ugled i biogatstvo koje vole iznad svega, oni smatraju da je Reč opozvana (abrogirana), i to u toj meri da drugima ne dopuštaju da je čitaju. Pa ako i nisu u profanom bogoštovanju, i dopuštaju da Reč bude kod ljudi, oni ipak iskrivljavaju i objašnjavaju sve stvari u njoj tako da idu u prilog njihovoga nauka (doktrine), što čini da ostali delovi Reči, kao i ono što se ne slaže s njihovim naukom, postane *pustinja*. Ovo se dovoljno vidi po onima koji smatraju da spasenje dolazi od same vere, i koji potcenjuju dela ili ljubav ka bližnjemu. Od svega što je Gospod Sam rekao u Novom Zavetu, i mnogo puta u Starom, o ljubavi i milosrđu, oni prave *pustinju*; a od svih stvari koje se odnose na veru bez dela, čine *tajne klijeti*. Iz ovoga se jasno vidi šta je označeno rečima, *Ako vam kažu, Evo Ga u pustinji, ne izlazite; i ako vam kažu, Eno ga u klijetima (odajama), ne vjerujte. SEKCIJA 9 Jer kao što munja izlazi od istoka i pokazuje se do zapada, tako će bii dolazak Sina čovječijega*. Ovo označava da je unutrašnje bogoštovanje Gospoda kao munja, koja se se u trenu izgubi. Jer se munjom označava ono što pripada nebeskoj svetlosti, pa prema tome i ono što se besedi o ljubavi i veri, jer su one (ljubav i vera) nebeska svetlost. U najvišem smislu, *istok* označava Gospoda; a u

unutrašnjem smislu, dobro ljubavi, milosrđa, i vere od Gospoda (vidi br. 101, 1250, 3249). Dok je *zapad* u unutrašnjem smislu ono što je palo ili što je prestalo da postoji; stoga to označava ne priznavanje Gospoda, dobra ljubavi, milosrđa i vere; na taj način, *munja koja se pojavi na istoku i nestane nazapadu* označava nestajanje. Dolazak Gospodov nije u smislu slova, po kojemu će se On pojaviti u svetu; nego je to Njegovo prisustvo u svakome; a to se dešava svaki put kad se propoveda dobra vest, i kada se misli o svetosti. **SEKCIJA 10** *Jer gdje je strvina, onamo će se i orlovi kupiti*. Ovo označava da će potvrđivanja obmana umovanjem biti umnoženo u opustošenoj crkvi. Kad je crkva bez dobra pa stoga i bez istine vere (to jest, kada je opustošena), kaže se da je *mrtva*, jer njen život dolazi od dobra i istine; pa se otuda, kada je mrtva, ona se upoređuje sa *strvinom*. Umovanja o dobrima i istinama, koja čine da se ovi (dobra i istine) izgube a da se shvataju i potvrđuju samo zla i obmane, to su *orlovi*, što se vidi iz onoga što sledi. Da je ovde *lešina* crkva lišena života ljubavi ka blišnjemu i vere, jasno je iz Gospodovih reči kod *Luke*, gde On govori o svršetku vremena: *Odgovarajući rekoše mu: gdje, Gospode? A On im reče: gdje je tijelo (strvina) onamo će se i orloviskupiti (XVII.37)*. Ovde *tijelo* stoji umesto strvine, jer se tu misli na mrtvo telo, i označava crkvu; jer da Sud treba da počne od kuće Božije ili od crkve, jasno je iz mnogih odlomaka u Reči. Ovo je ono što je označeno u Gospodovim rečima koje se navode i otvaraju. Da su one u najlepšem nizu, iako se to ne primećuje u smislu slova, mora da bude jasno svakome ko o njima razmišlja (kontemplira) u njihovoj povezanosti prema objašnjenju.

3901. Razlog da se poslednje stanje crkve upoređuje s *orlovima* koji se skupljaju na *strvinu*, ili na *tijelo*, je to što se *orlovima* označavaju čovekove racionalne stvari, koje su, kada se odnose na dobro, istinite racionalne stvari; ali kada se odnose na zlo, tada su lažne racionalne stvari ili umovanja. *Ptice* uopšte označavaju čovekove misli, kako u dobrom tako i u lošem smislu (br. 40,745,776,866,991,3219); a svaka vrsta ima posebno značenje. Pošto orlovi lete visoko i pošto su oštro-vidi, oni označavaju racionalne stvari. Da je tako, može se videti iz mnogih odlomaka u Reči, od kojih ćemo navesti sledeće. Prvo, tamo gde označavaju istinite racionalne stvari: kod *Mojsija: Nađe ga u zemlji pustoj, na mjestu strašnu, gdje buči pustoš; vodi ka u naokolo, uči ga i čuva ga kao zjenicu oka svojega. Kao što orao*

izmamljuje orliće svoje, diže se nad ptićima svojim, širi krila svoja, uzima ih i nosi ih na krilima svojim (Zak. Ponovljeni XXXII.10,11). Ovde se opisuje poučavanje uistinama i dobrima vere, i ono se upođuje s orlovima. Sam proces, sve dok čovek ne postane racionalan i duhovan, sadržan je opisu i u upoređenju. Sva se upoređivanja u Reči izvode uz pomoć značenja; tako ovde pomoću orla, što označava Racionalno. Kod **SEKCIJA 2** istoga: Jehova reče Mojsiju: *Vidjeli ste šta sam učinio Egipćanima i kako sam vas na krilima orlovijem nosio i doveo vas k Sebi (Izlazak 3,4).* Kod Isaije: *Ali koji se nadaju u Jehovu, dobijaju novu snagu, i podižu se na krilima kao orlovi, trče u ne staju, hode i ne more se (XL.31).* Dobijati novu snagu je jačati u volji za dobro, a podizati se na krilima kao orlovi je rasti u razumevanju istine, i rasti u Racionalnom. Ovaj predmet se ovde, kao i na drugim mestima, izlaže pomoću dva izraza, od kojih se jedan odnosi na dobro, koje pripada volji, a drugi na istinu, koja pripada razumu; a isti je slučaj i s izrazima, **SEKCIJA 3** *trčaće i neće stajati, i hodiće i ne će se umoriti.* Kod Jezikilja: *Sine čovječiji, zagoneni zagonetku i kaži priču o domu Izrailjevu. I reci: ovako veli Jehova Bog: orao velik, velikih krila, dugih pera, pun perja, šaren, dođe na Liban i uze vrh od cedra. Odlomi vrh od mladijeh grana njegovijeh, i odnese ga u zemlju trgovačku, u grad trgovački metnu ga. I uze sjeme iz one zemlje, i metnu ga na njivu, odnese ga gdje im mnogo vode, i ostavi ga dobro. I izniče, i posta busat čokot, nizak, kojemu se loze pružahu k njemu a žile bijahu pod njim; posta čokot, i pusti grane i izbi odvode. A bijaše drugi orao velik, velikih krila i pernat, i gle, taj čokot pusti k njemu žile svoje i grane svoje pruži k njemu da bi ga zalijevao iz brazda svoga sada. Posađen bijaše u dobroj zemlji kod mnogo vode, da pusti grane i rađa rod i bude krasna loza. Kaži: Ovako veli Jehova Bog: hoće li napredovati? Neće li mu počupati žile i rod mu oblomiti da se posuši? Sve će mu se grane što je pustio posušiti, i bez velike sile ibez mnogoga naroda iščupaće ga iz korijena. Ali se odmetnu od njega poslav poslanike svoje u Egipat da mu da konja i mnogo naroda. Hoće li biti srećan? Hoće li uteći ko tako čini? Ko pretupa vjeru hoće li uteći? (XVII.29,15).* Orao koji se prvi pominje, označava Racionalno koje je prosvetljeno od Božanskog; orao koji se pominje na drugome mestu, označava racionalno koje dolazi od čovekovog prorpiuma (ego-a), a koje se kasnije izopači zbog umovanja od čulnih stvari i reči-znanja. (Egipat označava reči-znanja, vidi br. 1164, 1165, 1186, 1462; konji Intelktualno od njih, br. **SEKCIJA 4** 2761, 2762,

3217). Kod *Danila*: *I četiri velike zvijeri izidoše iz mora, svaka drugačija. Prva bijaše kao lav, i imaše krila orlova; gledah dokle joj se krila poskuboše i podiže se sa zemlje i stade na noge kao čovjek, i srce ljudsko dade joj se (VII.3,4). Lavom koji imaše krila kao orao* opisuje se prvo stanje crkve; a *orlovim krilima* ovde se onačavaju racionalne stvari od čovekovog pripriuma, a kada se ove stvari oduzmu, one (racionalne stvari) primaju racionalne i voljne stvari od Božanskog, što je označeno sa *podize se sa zemlje i stade na noge kao čovjek, i bi mu dato srce*

SEKCIJA 5 *ljudsko*. Kod *Jezikilja*, kada se opisuju četiri lica od četiri životinja, ili heruvima: *A lice bijaše u sve četiri i lice lavovo s desne strane, a s lijeve strane lice volujsko i lice orlovo u sve četiri (I.10). A točkovi se zvalu kako čuh: kola. A četiri lica imaše svaka životinja; jedno lice heruvimsko, drugo lice čovječije, i treće lice lavovo i četvrto lice orlovo. (X.13,14). Kod Jovana: I pred prijestolom bijaše stakleno more, kao kristal; i nasred prijestola i oko prijestola četiri životinje, pune očiju sprijed i sastrag. I prva životinjabješe kao lav i druga životinja bješe kao tele, i treća životinja imaše lice kao čovjek, i četvrta životinja bješe kao orao kad leti (Otkr. IV.6,7). Da životinje ovako viđene označavaju Božanske tajne, to je očito; a tako isto i *lica*; ali koje su tajne pojedinačno označene, ne može se znati osim ako se prvo zna šta je u unutrašnjem smislu *lav, tele, čovek, i orao*. Da je lice orla opreznost pa stoga i Proviđenje, odmah se vidi; jer heruvimi, koji su predstavljeni životinjama kod *Jezikilja*, označavaju Gospodovo Proviđenje, koje se stara da ne bi čovek ulazio u misterije vere od sebe i od svog Racionalnog (vidi br. 308). To pokazuje da kada se odnosi na čoveka, *orao* je, u unutrašnjem smislu, Racionalno; a to je iz razloga što orao leti visoko, i što ima širi vidik odozgo nego od dole.*

SEKCIJA 6 kod *Jova*: *Eda li po tvome razumu leti jastrijeb? Širi li krila svoja na jug? Eda li se na tvoju zapovijest diže i vis orao, i na visini vije gnijezdo? (XXXIX. 29,30). Jasno je da je *orao* ovde razum, koji pripada inteligenciji. Takvo je bilo značenje *orla* u Drevnoj Crkvi; jer je knjiga o Jovu jedna od onih koje pripadaju Drevnijoj Crkvi (vidi br. 3540, kraj). Skoro su sve knjige toga doba bile napisane u značenjima; ali su se značenja tokom vremena zaboravila, tako da se ne zna ni to da *ptice* u opšte označavaju misli, iako se često pominju u Reči, gde se **SEKCIJA 7** lako uočava da imaju i drugo značenje. Da u obrnutom smislu *orao* označava racionalne stvari koje nisu istinite, nego su lažne, vidi se iz sledećih odlomaka. Kod *Mojsija*: *Podignuće Jehova na tebe narod iz daleka, s kraja zemlje, koji će doletjeti**

kao orao, narod, kojemu jezika ne ćeš razumjeti. Narod bezdušan, koji ne će mariti za starca niti će djeteta žaliti (Zak. Ponovljeni XXVIII.49,50). Kod Jeremije: Eto ga, doći će kao oblaci, i kola njegova biće kao vihor; a konjici njegovi biće brži od orlova. Teško nama! Propadosmo (IV.13). Kod istoga: Obijest tvoja i ponositost srca tvojega prevari te, koji živiš u rasjelinama kamenijem, i držiš se visokih humova; da načiniš gnijezdo sebi visoko kao orao, i odandeću te svaliti, veli Jehova. Gle, doći će i doletjeće kao orao i raširiće krila svoja nad Bozrom, i biće srce u junaka Idumejskih kao srce u žene koja se porađa (XLIX.16,22). Kod istoga: Gonioci naši bijehu brži od orlova; gonili su nas po gorama; sačekivali nas u pustinji (Plač IV.19). Kod Miheja: Načini se ćelava i ostriži se za milom djecom svojom; raširi ćelu svoju kao orao, jer se vode od tebe u ropstvo (I.16). Kod Obadije (Abdije): Da podigneš visoko kao orao i među zvijezde da metneš gnijezdo svoje, odande ću te oboriti, govori Jehova (stih 4). Kod Habakuka (Avakuma): Jer, evo, ja ću podignuti Haldejce, narod ljut i nagao, koji će ići po zemlji širom da osvoji naselja koja nisu njegova. Konji će mu biti brži od risova i ljući od vukova uveče, veliko će biti mnoštvo konjika njegovijeh, i idući iz daleka konjici njegovi doletjeće kao orao kad hiti na lov (I.6,8). Orlovima se u ovim odlomcima označava obmana koja dolazi od umovanja, a koja potiču od obmana čula i spoljašnjih izgleda. Da se Haldejcima kod Proroka, koji je naveden, označavaju oni koji su u spoljašnjoj svetosti, a iznutra obmanjuju, može se videti gore (br. 1368); i da su oni koji pustoše crkvu kao Vavilon (br. 1327); da se širom zemlje označavaju istine (br. 3433,3434). Pustošenje je označeno sa koji će ići zemljom širom. Njihovi konji su njihove intelektualne stvari, koje su slične (vidi br. 2761,2762, 3217).Šta označavaDoletjeće kao orao koji hiti u lov, i to je očitio, naime, pustošenje čoveka u pogleduistina; jer se tu govori o pustošenju crkve. To se ovde upoređuje s orlovima; ali kao što je već rečeno, upoređivanja se u Reči prave preko značenja. Iz svega ovoga sada se može videti šta je označeno upoređenjem s orlovima koji će se kupiti tamo gde je strvina.

POGLAVLJE XXX.

1. *A Rahela vidjevši gdje ne rađa djece Jakovu, pozavidje sestri svojoj, i reče Jakovu: daj mi djece, ili ću umrijeti.*
2. *A Jakov se rasrdi na Rahelu, i reče: Zar sam ja a ne Bog koji ti ne da poroda?*
3. *A ona reče: evo robinje moje Bale, lezi s njom, neka rodi na mojim koljenima, pa ću i ja imati djece od nje.*
4. *I dade mu Balu robinju svoju za ženu, i Jakov leže s njom.*
5. *I zatrudnje Bala, i rodi Jakovu sina.*
6. *A Rahela reče: Jehova mi je sudio i čuo glas moj, te mi dade sina. Za to mu dade ime Dan.*
7. *I Bala robinja zatrudnje opet, i rodi drugoga sina Jakovu.*
8. *A Rahela reče: Borah se žestoko sa sestrom svojom, ali odoljeh. I nadjede mu ime Neftalije.*
9. *A Lija vidjevši gdje presta rađati uze Zelfu robinju svoju i dade je Jakovu za ženu.*
10. *I rodi Zelfa robinja Lijina Jakovu sina;*
11. *A Lija reče: dođe četa. I nadjede mu ime Gad.*
12. *Opet rodi Zelfa robinja Lijina drugoga sina Jakovu.*
13. *I reče Lija: blago meni, jer će me blaženom zvati žene. Za to mu nadjede ime Aser.*
14. *A Ruben(Ruvim) izide za vrijeme žetve pšenične i nađe mandragoru u polju, i donese je Liji materi svojoj. A Rahela reče Liji: daj mi mandragoru sina svojega.*
15. *A ona joj reče: malo li ti je što si mi uzela muža? Hoćeš da mi uzmeš i mandragoru sina mojega? A Rahela joj reče: neka noćas spava s tobom za mandragoru sina tvojega.*

16. I uveče kad se Jakov vraćaše iz polja, izide mu Lija na susret i reče: spavaćeš kod mene, jer te kupih za mandragoru sina mojega. I spava kod nje onu noć.
17. A Bog usliši Liju, te ona zatrudnje, i rodi Jakovu petoga sina.
18. I reče Lija: Jehova mi dade platu moju što dadoh robinju svoju mužu svojemu. I nadjede mu ime Isahar.
19. I zatrudnje Lija opet, i rodi Jakovu šestoga sina.
20. I reče Lija: dariva me Jehova dobrom dobrijem; da ako se sada već priljubi k meni muž moj, jer mu rodih šest sinova. Za to mu nadjede ime Zebulon.
21. Najposle rodi kćer, i nadjede joj ime Dina.
22. Ali se Jehova opomenu Rahele; i uslišav je otvori joj matericu.
23. I zatrudnje, i rodi sina, i reče: uze Bog sramotu moju.
24. I nadjede mu ime Josip, govoreći: neka mi doda Jehova još jednoga sina.
25. A kad Rahela rodi Josipa, reče Jakov Labanu: pusti me da idem u svoje mjesto i u svoju zemlju.
26. Daj mi žene moje, za koje sam ti služio, i djecu moju, da idem, jer znaš kako sam ti služio.
27. A Laban mu reče: nemoj, ako sam našao milost pred tobom; vidim da me je blagoslovio Jehova tebe radi.
28. I još reče: išti koliko hoćeš plate, i ja ću ti dati.
29. A Jakov mu odgovori: ti znaš kako sam ti služio i kakva ti je stoka postala kod mene.
30. Jer je malo bilo što si imao dokle ja ne dođoh; ali se umnoži veoma, jer te Jehova blagoslovi kad ja dođoh. Pa kad ću i ja tako sebi kuću kućiti?
31. I reče mu Laban: šta hoćeš da ti dam? A Jakov odgovori: ne treba ništa da mi daš; nego ja ću opet pasti stoku i čuvati, ako ćeš mi učiniti ovo:

32. *Da zađem danas po svoj stoci tvojoj, i odlučim sve što je šareno i s biljegom, i sve što je crno između ovaca, i što je s biljegom i šareno između koza, pa što poslije bude tako, ono da mi je plata.*
33. *Tako će mi poslije posvjedočiti pravda moja pred tobom kad dođeš da vidiš zaslugu moju: što god ne bude šareno i s biljegom ni crno između ovaca i koza, biće krađeno.*
34. *A Laban reče: eto, neka bude kako si kazao.*
35. *I odluči isti dan Laban jarce s biljegom i šarene i sve koze s biljegom i šarene, i sve na čem bijaše što bijelo, i sve između ovaca, i predade sinovima svojim.*
36. *I ostavi daljine tri dana hoda između sebe i Jakova. I Jakov pasijaše ostalu stoku Labanovu.*
37. *I uze Jakov zelenijeh prutova i ljeskavijeh i kestenovijeh i naguli ih do bjeline koja bješe na prutovima.*
38. *I metaše naguljene prutove u žljebove i korita kad dolazaše stoka da pije, da bi se upaljivala kad dođe da pije.*
39. *I upaljivaše se tako gledajući u prutove, i što se mlađaše bijaše s biljegom, prutasto i šareno.*
40. *I Jakov odluči mlad, i obaćaše stado Labanovo da gleda u šarene i u sve crne, a svoje stado odvajaše ga prema stadu Labanovu.*
41. *I kad god se upaljivaše stoka rana, metaše Jakov prutove u korita pred oči stoci da bi se upaljivala gledajući u prutove;*
42. *A kad se upaljivaše pozna stoka, ne metaše, tako pozne bivahu Labanove a rane Jakovljeve.*
43. *I tako se taj čovje obogati, te imaše mnogo stoke i sluga i sluškinja i kamila i magaraca.*

SADRŽAJ.

3902. U prethodnom poglavlju se sa četiri Jakovljeva sina rođena od Lije opisuju stanje crkve, ili čoveka koji postaje crkva, kada postoji uspon od istine koja pripada veri prema dobru koje pripada ljubavi. A u ovom poglavlju, preko Jakovljevih sinova rođenih od Rahele i Lije, i od Lije, i na kraju od Rahele, opisuju se sjedinjavanje prirodne istine s duhovnim dobrom uz određeno posredovanje; a ovo ide onim redom po kojemu se čovek nanovo rađa.

3903. Posle ovoga spajanja, opisuju se oplodžavanje i umnožavanje istine i dobra, što je označeno stadom koje je Jakov stekao za sebe služeći se Labanovim stadom.

UNUTRAŠNJI SMISAO.

3904. Stihovi 1,2. *A Rahela vidjevši gdje ne rađa djece Jakovu, pozavidje sestri svojoj; i reče Jakovu: daj mi djece, ili ću umrijeti. A Jakov se rasrdi na Rahelu, i reče: zar sam ja Bog koji ti ne da poroda? A Rahela vidjegdje ne rađa djece Jakovu, označava da unutarinja istina još nije priznata; i Rahela pozavidje sestri svojoj, označava ljutnju što nije priznata kao spoljna istina; i reče Jakovu: daj mi djece (sinove), označava je postojala želja da se prime unutarnije istine od dobra prirodne istine; ili ću umrijeti, označava da inače više neće biti porasta (uzdizanja); A Jakov se rasrdi na Rahelu, označava ljutnju na strani prirodnog dobra; i reče: zar sam ja Bog, označava daje to njemu (prirodnom dobru) bilo nemoguće; koji ti ne da poroda, označava da ovo mora da dođe od unutrašnjeg (dobra).*

3905. Stih 1. *A Rahela vidjevši da ne rađa djece Jakovu.* Da ovo označava da unutarinja istina još nije priznata, vidi se iz reprezentacije Rahele, koja je osećanje unutarnije istine, ili sama unutarinja istina (br. 3758, 3782, 3793, 3819); iz značenja *roditi*, što je priznati u veri i u delu (o čemu vidi niže); i iz reprezentacije *Jakova*, što je dobro prirodne istine (o kojem br. 3669, 3677, 3829, i celo prethodno poglavlje). Razlog da je *rađati* priznati u veri i u delu, je to što *rođenja* u Reči označavaju duhovna rođenja (br. 1145, 1255, 3860, 3868). Duhovno rođenje je priznavanje vere u istini i dobru; ovde, priznavanje u veri i u delu, naime, priznavanje unutarnije istine koja je predstavljena Rahelom. Pošto ništa nije priznato u veri sve dok čovek ne živi u skladu s njom, iz toga se razloga kaže,

priznavanje u veri i u delu. Istine vere, koje se ne nauče da bi se živelo po njima (da bi se vršile), pridružuju se osećanjima za zlo i obmanu; iz kojega razloga one ne pripadaju veri kod čoveka koji ih nauči, nego su iznutra protivu nje.

3906. *I Rahela pozavidje sestri svojoj.* Da ovo označava ljutnju da ona (unutarnja istina) nije priznata kao što je priznata spoljašnja istina, vidi se iz značenja *pozavideti*, što je izraz ljutnje, a to je bilo stoga što ona nije rađala kao Lija; iz reprezentacije *Rahele*, što je unutarnja istina (vidi br. 3905), i iz značenja *sestre*, koja je ovde Lija, a što je spoljašnja istina. (Da je *Lija* spoljašnja istina, vidi gore, br. 3793, 3819). Ovakav je slučaj s onima koji se nanovo rađaju: Oni učeći saznaju šta je unutrašnja istina, ali je u početku ne priznaju s takvom verom da bi po njoj i živeli. Jer je unutrašnja istina povezana s duhovnim osećanjem, koje ne može da utiče sve dok se spoljašnja istina nije prilagodila tako da korespondira (da je saobrazna) s unutrašnjom. Uzmite kao primer ovu unutrašnju istinu: Svo dobro je od Gospoda, a ono što je od čovekovog propriuma, to nije dobro. U početku preporoda ovo se može znati, ali to još nije priznato u veri i u delu; jer priznati to u veri i u delu je opažati da je tako, i osećati da se hoće da bude tako; i to u svako dobrom delu; isto tako, to je opažati da dobro čovekovog propriuma gleda sebe, to jest sebe pre svih drugih, a to je preziranje drugih; a pored toga, to je i osećanje samo-zasluge za dobro koje činimo. Ovo je unutar spoljašnje istine pre nego se s njom sjedini unutrašnja istina; a do ovog sjedinjavanja ne može doći sve dok se to ne prestane čibiti sebe radi, i dok se ne počne osećati za dobro bližnjega. Iz ovoga se vidi šta je označenoljutnjom što unutarnja istina još nije priznata kao spoljašnja istina.

3907. *I ona reče Jakovu: daj mi djece (sinova).* Da ovo označava želju da se prime unutarnje istine od dobra prirodne istine, vidi se iz reprezentacije Jakova, što je dobro prirodne istine (vidi br. 3905); i iz značenja *djece, sinova*, što su istine (br. 489, 491, 533, 1147, 2623): ovde su to unutarnje istine jer su od Rahele, kojom je predstavljena unutarnja istina (br. 3758, 3782, 3793, 3819).

3908. *Ili ću umrijeti (ili sam mrtva).* Da ovo označava da neće više biti porasta (razvitka, uzdizanja), vidi se iz značenja *umreti*, što je ponovo ustati u život (uskrsnuti). U drevna vrmena žene su sebe nazivale mrtvima ako ne bi rodile sina

ili kćer; a to su verovali i stoga, što ne bi bilo više sećanja na njih, ako ne bi ostavili potomstvo. Tome što su se tako nazivali i što su tako verovali uzroci su biti svetovne prirode; ali kako svaki uzrok potiče od prethodnog uzroka, to svakom uzroku u prirodnom svetu prethodi uzrok u duhovnom svetu; tako je i u ovome slučaju. Uzrok u duhovnom svetu je bio nebeski brak dobra i istine, gde postoje samo rađanja istine od vere, i dobra od ljubavi ka bližnjemu. Ovo su *sinovi i kćeri* u Reči. Svako ko nema u sebi ova rađanja, to jest, istina od vere i dobara od ljubavi ka bližnjemu, taj kao da je mrtav, to jest, on je među mrtvima koji ne ustaju ponovo u život ili u nebu. Iz ovoga se može videti šta je označeno Rahelinim rečima: *ili ću umrijeti*.

3909. Stih 2. *I Jakov se rasrdi na Rahelu*. Da ovo označava ljutnju na strani prirodnog dobra, vidi se iz značenja *rasrditi se*, što je biti ljut (o čemu više u onome što sledi): i iz reprezentacije *Jakova*, što je dobro Prirodnog (o čemu vidi gore). Kaže se *na Rahelu*, zato što dobro Prirodnog predstavljeno *Jakovom* još nije moglo da prizna istinu u veri i u delu, koja je bila predstavljena Rahelom. Da u unutrašnjem smislu *rasrditi se* označava biti ljut, je stoga što svako prirodno osećanje, kad se uzdiže prema unutrašnjem, ili prema nebu, postaje blaže, i na kraju se promeni u nebesko osećanje. Jer je ono što se pokazuje u smislu slova (ovde *rasrditi se*) relativno grubo, jer su to telesne i svetske stvari, ali one postaju blage i pitome kad se uzdižu od telesnog i prirodnog čoveka ka unutrašnjem ili duhovnom čoveku. Ovo je razlog da je doslovni smisao ovakve prirode, što se prilagođava shvatanju prirodnog čoveka; i zašto je duhovni smisao takve prirode, da se prilagođava shvatanju duhovnog čoveka. Ovo pokazuje da *rasrditi se* znači biti ljut. Stvarno duhovno osećanje (posebno nebesko osećanje ne vuče ništa od prirodnog čoveka, nego od suštine revnosti); koja revnost izgleda u vanjskoj formi kao revnost, ali u unutrašnjoj formi nije ljutnja, čak ni negodovanje; nego je to neka tuga popraćena molitvenom željom da ne bude tako; a u formi još više unutarnjoj, to je neko nejasno osećanje kojim se prekida nebesko blaženstvo zbog nečega što nije dobro i istinito kod drugoga (čoveka).

3910. *I reče: zar sam ja Bog?* Da ovo označava da je to njemu (prirodnom dobru) nemoguće, vidi se iz značenja *zar sam ja Bog?* što označava da je nešto nemoguće; jer *Bog* je ime u Reči za ono što pripada sposobnosti ili moći; dok je *Jehova* ono

što je od suštine ili bića (br.300). Iz ovoga razloga *Bog* se pominje kada se govori o istini, a *Jehova* kad se govori o dobru (br. 2769, 2807, 2822); jer se sposobnost pripisuje istini onda se opisuje i dobro; jer dobro ima moć preko istine, zato što preko istine dobro čini sve što se dešava. Iz ovoga možemo videti da *zar samja Bog?* označava u unutrašnjem smislu da je to njemu (prirodnom dobru) nemoguće (da izvede).

3911. *Koji ti ne da poroda.* Da ovo označava da ovo mora da dođe od unutrašnjeg (dobra), jasno je iz značenja koje ishodi iz unutrašnjeg smisla reči; jer u unutrašnjem smislu *plod (materice)* označava isto što i *rođenje*, naime, priznavanje istine i dobra u veri i u delu (br. 3905); i što je više, označava kao posledicu spajanje istine i dobra. Ovo priznavanje i spajanje ne može doći od spoljašnjeg nego od unutrašnjeg čoveka; jer se sve dobro uliva od Gospoda preko unutrašnjeg čoveka u spoljašnjeg čoveka, i tamo usvaja istine koje se primaju preko čulnih stvari spoljašnjeg čoveka, i čine da ih čovek priznaje u veri i u činu, i da ih čovek usvaja kao da su njegove. Da se svo dobro uliva od Gospoda preko unutrašnjeg čoveka u istine sakupljene u memoriji spoljašnjeg čoveka, bilo je više puta pokazano. Ovo je ono što je označeno rečima koje su pred nama – da to mora da dođe od unutrašnjeg (dobra).

3912. Stihovi 3-5. *A ona reče: eto sluškinje (maidserant) moje Bale, lezi s njom, neka rodi na koljenima mojim, pa ću i ja imati djece (sinova) od nje. I dade mu Balu robinju svoju za ženu, i Jakov lež s njom. A ona reče: eto robinje moje Bale,* označava da postoje potvrđujuća sredstva koja služe spajanju prirodne istine i unutarnje istine; *lezi s njom,* označava da kroz ovo postoji sposobnost spajanja; *neka rodi na mojim koljenima,* označava priznavanje u osećanju unutarnje istine, od čega dolazi do spajanja; *pa ću i ja imati djece (sinova) od nje,* označava da od ovoga ovo osećanje prima život; *i dade mu Balu robinju svoju za ženu,* označava da je pridodato sredstvo koje potvrđuje; *i Jakov leže s njom,* označava da je došlo do spajanja; *i Balazatridnje, i rodi sina,* označava primanje i priznavanje.

3913. Stih 3. *I ona reče: eto robinje (handmaid) moje Bale.* Da ovo označava sredstvo kojim se potvrđuje spajanje prirodne istine s unutarnjom istinom, jasno je iz značenja *sluškinje* kao i *robinje*, što je osećanje za znanja koja pripadaju

spoljašnjem čoveku (br. 1895, 2467, 3835, 3849); i zato što je ovo osećanje sredstvo za spajanje unutarnjih istina sa prirodnim ili spoljašnjim istinama, to se *sluškinjom* se označava sredstvo kojim se one potvrđuju; i iz reprezentacije *Bale*, koja je kvalitet ovoga sredstva. Robinjama koje su Rahela i Lija dale Jakovu za žene da bi preko njih dobile potomstvo, označene su u unutrašnjem smislu stvari koji nečemu služe; ove služe kao sredstvo za spajanje unutarnje istine sa spoljašnjom istinom; jer je *Rahelom* predstavljena unutarnja istina, dok je *Lijom* spoljašnja istina (br. 3793,3819). Jer se ovde sa *dvanaest sinova Jakovljevih* opisuju dvanaest opštih ili glavnih istina pomoću kojih, dok se nanovo rađa ili postaje crkva, čovek uvodi u ono što je duhovno i nebesko. Jer kada se čovek nanovo rađa, ili postaje crkva (to jest, kada od mrtvog čoveka postaje živ, ili od telesnog nebeski), on je vođen od Gospoda kroz mnoga stanja. Ova opšta stanja su ono što se opisuje sa *dvanaest sinova*, a posle sa *dvanaest plemena*; iz kojega razloga *dvanaest plemena* označavaju sve stvari vere i ljubavi, kao što se može gore videti (br. 3858); jer opšte (stvari) obuhvataju sve posebne i pojedinačne, a poslednje se odnose na prvašnje. Kada se **SEKCIJA 2** čovek preporađa, unutrašnji čovek se spaja sa spoljašnjim, stoga i dobra i istine unutrašnjeg čoveka s dobrima i istinama spoljašnjeg; jer od istina i dobara čovek je čovek. Ovi se ne mogu spojiti bez posredovanja. Sredstva su stvari koje vuku nešto s jedne strane, a nešto s druge, što ima za ishod to, da kada čovek prilazi jednoj strani, ona druga popušta. Ova su sredstva ono što je označeno *sluškinjama*, koje su sredstva na strani unutrašnjeg čoveka a koja su predstavljena Rahelinim sluškinjama; a sredstva na strani spoljašnjeg čoveka **SEKCIJA 3** sluškinjama Lijinim. Da mora da postoje sredstva preko koji se spaja, vidi se po tome što se prirodni čovek ne slaže ni najmanje sa duhovnim čovekom, nego se ne slažu toliko da su jedan drugome suprotni. Jer prirodni čovek gleda i voli sebe i svet; dok duhovni čovek ne gleda sebe i svet, osim kao nešto što je korisno za duhovni svet; te na taj način on gleda na usluge i voli ih kao nešto što je korisno za cilj. Prorodnom čoveku se čini da je oživio kad ga uzdignu na položaje, i kada vlada nad drugima; dok se duhovnom čoveku čini da je oživio onda kada je u poniznosti, i kada je najmanji, Ne da on ne ceni položaje (dostojanstva), jer on na njih gleda kao na sredstva koja služe bližnjemum zajednici, i crkvi. Tako, on ne misli na sebe kada ga uzdižu na položaje, nego misli na koristi koje on smatra ciljevima. Prirodni čovek je u svom blaženstvu kada je

bogatiji od ostalih, i kada poseduje bogatstvo sveta; dok je duhovni čovek u blaženstvu onda kada saznaje ono što je istinito i dobro, što je njegovo bogatstvo; a još više kada čini dobro u skladu s istinama: **SEKCIJA 4** no i pored toga, on ne prezire bogatstvo, jer pomoću njega može da čini dobro, i da živi u svetu. Iz ovih razmatranja se može videti da je stanje prirodnog čoveka sasvim suprotno stanju duhovnog čoveka zbog njihovih ciljeva; ali oni ipak mogu da se povežu, a to je onda kada se stvari spoljašnjeg čoveka potčine ciljevima unutrašnjeg čoveka. Stoga, da bi čovek postao duhovan, nužno je se spoljašnji čovek složi s unutrašnjim; to jest, da se sam čovek i svet odbace kao ciljevi, a da cilj postanu bližnji i Gospodovo carstvo. Prvo se ne može odbaciti a drugo prihvatiti, i tako jedno spojii s drugim, osim posredovanjem. Ova sredstva su ono što je **SEKCIJA 5** označeno *sluškinjama*, a osobito sa *četiri sina* rođena od sluškinja. Prvo sredstvo je ono koje potvrđuje unutrašnju istinu – da je tako. Kada dođe do ovoga potvrđivanja, čovek je na početku preporoda; unutrašnji (čovek) čini dobro, i uzrokuje potvrđivanje. Ovo dobro ne može da se uliva u ono što je negativno, ili ono što je ispunjeno sumnjom, sve dok ovo ne dođe u stanje potvrđivanja. A posle se to pokazuje kao osećanje, to jest, time što istina utiče na čoveka, to jest kada čovek uživa u njoj; prvo stoga što je poznaje, a posle zato što postupa u skladu s njom. Uzmimo, na primer, istinu da je Gospod spasenje za ljudski rod. Ako čovek ovo ne potvrđuje, ništa od onoga što je naučio iz Reči ili u crkvi o Gospodu, i što je u njegovoj prirodnoj memoriji među rečima-znanjima, ne može se spojiti s njegovim unutrašnjim čovekom, to jest, s onim što u njemu pripada veri. Na taj način ni osećanje ne može da se uliva u opšte stvari te istine koje stvari vode čovekovom spasenju. Ali kada se (ta istina) potvrdi, bezbroj stvari se dodaju, i ispunjavaju dobrom koje se u njih uliva; jer dobro se neprekidno uliva od Gospoda, ali ako nema potvrđivanja, čovek ne može da ga primi. Potvrđivanje je stoga prvo sredstvo, ili da kažemo, prvo stanište dobra koje se uliva od Gospoda. Isti je slučaj i s drugim istinama koje se nazivaju istinama vere.

3914. *I on leže s njom.* Da ovo označava da uz ovo postoji sposobnost da se spoje, jasno je iz značenja *leći s nekim*, kada se to odnosi na brak, a što je spajanje; ovde sposobnost spajanja uz potvrđivanje; jer prvo kod spajanja mora da bude potvrđivanje – da je tako.

3915. *Neka rodi na mojim koljenima.* Da ovo označava priznavanje u osećanju unutarnje istine, od čega dolazi do spajanja, vidi se iz značenja *roditi*, što je priznavanje u veri i delu (vidi br. 3905); i iz značenja *koljena ili bedra (stegna)*, a što su stvari koje pripadaju bračnoj ljubavi (br.3021); na taj način, to su stvari koje pripadaju spajanju istine vere s dobrom ljubavi; jer prvo spajanje je bračno načelo u Gospodovom carstvu. Na taj način *roditi na mojim koljenima* označava priznavanje unutarnje istine koja je predstavljena Rahelom. Običaj među drevnim da se sinovi i kćeri priznaju kao zakoniti ako ih je rodila robinja uz pristanak žene, i ako su rođeni na njenim kolenima, potiče iz Drevne Crkve, čije se bogoštovanje sastojalo od obreda kojima su bile predstavljene i označene nebeske i duhovne stvari. U toj crkvi, zato što je *rađanje* označavalo priznavanje istine, a *koljena* bračnu ljubavstoga i spajanje dobra i istine iz osećanja, takav je obred bio usvojen kada je žena bila nerotkinja, tako da ne bi predstavljala mrtvu (ženu) koja ne uskrsava (prema onome što je maločas rečeno gore, br. 3908). U unutrašnjem smislu ovim se rečima označava **SEKCIJA 2** drugi stepen potvrđivanja ili priznavanja, koji je iz osećanja; jer da bi došlo do spajanja, mora da bude i osećanje u priznavanju ili porvrđivanju; jer svako se spajanje vrši pomoću osećanja, jer bez osećanja istine nemaju života. Na primer: znati istinu da bližnjega treba voleti, i da je to ljubav prema bližnjemu, i da se ljubav prema bližnjemu sastoji u tome, i da je duhovni život u ljubavi prema bližnjemu, je samo znanje, osim kada je popraćeno osećanjem, to jest, osim ako se to hoće srcem. Bez osećanja ove istine nisu žive, i ma koliko neko zna ove istine, on još uvek ne voli bližnjega, nego sebe više nego bližnjega, i on je još uvek u prirodnom životu, a ne u duhovnom životu. U tome slučaju prirodno osećanje vlada nad duhovnim osećanjem, a sve dok prirodno osećanje vlada, čovek se naziva mrtvim, jer u njmu je život koji je suprotan nebeskom životu, a nebeski život je istinski život.

3916. *Pa ću i ja imati djece od nje.* Da ovo označava da je zbog ovoga ovo osećanje živo, vidi se iz značenja *imatidjece*, što je ne umreti (vidi br. 3908), a stoga i ponovo ustati, ili živeti.

3917. Stih 4. *I dade mu Balu robinju svoju za ženu.* Da ovo označava je potvrđivanje kao sredstavo pridodato, vidi se iz reprezentacije Bale, i iz značenja

robinje, što je povrđivanje kao sredstvo (za spajanje) (br. 3913); i iz značenja *dati za ženu*, što je pridodati.

3918. *I Jakov leže s njom.* Da ovo označava da je bilo spojeno, vidi se iz značenja ući ili leći s bilo s kim, kada se odnosi na brak, a što je spajanje (br. 3914).

3919. Stih 5. *I Bala zatrudnje, i rodi Jakovu sina.* Da ovo označava primanje i priznavanje, vidi se iz značenja *zatrudnjeti*, što je primanje: i iz značenja *roditi*, što je priznavanje (vidi br. 3860, 3868, 3911); jer u duhovnom smislu *začeca i rođenja* su primanja istine od dobra, i priznavanje koje sledi.

2920. Stih 6. *A Rahela reče: Jehova mi je sudio i čuo glas moj, te mi dade sina. Za to mu nadjede ime Dan. A Rahela reče: Jehova mi je sudio i čuo glas moj,* označava, u najvišem smislu, pravdu i milost; u unutrašnjem smislu, svetost vere; a u spoljašnjem smislu, dobro života; *te mi dade sina*, označava da je ova istina bila priznata; *za to mu nadjede ime Dan*, označava kvalitet (toga spajanja).

3921. *A Rahela reče: Bog mi je sudio i čuo glas moj.* Da ovo označava, u najvišem smislu, pravdu i milost; u unutrašnjem smislu, svetost vere; a u spoljašnjem smislu, dobro života, vidi se iz značenja *Bog mi je sudio*, i izznačenja *čuo je glas moj*. Da *Bog mi je sudio*, označava Gospodovu pravdu, vidi se bez objašnjavanja, kao i da je *čuo glas moj* milost; jer Gospod sudi po pravdi, i čuje po milosti. On sudi po pravdi, jer je to od Božanske istine, i čuje po milosti jer je to od Božanskog dobra; i po milosti sudi one koji primaju (Božansko dobro). Ali i kad sudi po pravdi, u isto vreme je i po milosti; jer u svakoj Božanskoj pravdi ima milosti, kao što i u Božanskoj istini ima Božanskog dobra. Ali pošto su ovo tajne preduboke da bi se izrazile u malo reči, to će one, po Gospodovoj Božanskoj milosti, biti objašnjene na drugome mestu. Da se sa *Bog* **SEKCIJA 2** *mi je sudio, i čuo glas moj* označava, u unutrašnjem smislu, svetost vere, je stoga što je vera, kojom se opisuje istina, saobrazna Božanskoj pravdi; a svetost, koje dolazi od dobra, saobrazna je Gospodovoj Božanskoj milosti; i dalje, *suditi ili sud* se odnosi na istinu vere (br. 2235); a pošto se za Boga kaže da *sudi*, to označava ono što je dobro ili sveto. Tako je jasno da je svetost vere ono što je označeno s oba ova izraza zajedno; a pošto je celina označena s oba izraza skupa, to su ta dva izraza spoje sa vezom *i*. Da je u spoljašnjem smislu označeno dobro života, i to je iz korespondencije

(saobraznosti), jer dobro života je saobrazno svetosti vere. Da se bez unutrašnjeg smisla ne može razumeti šta je označeno sa *Bog mi je sudio i čuo*, vidi se po tome što se ova dva izraza ne slažu u smislu slova tako da se razumeju kao jedna ideja. Razlog da se u ovome **SEKCIJA 3** stihu, kao i u sledećim sve do *Josipa, Bog* imenuje, a u prethodnim stihovima, *Jehova*, je stoga što se u ovim stihovima govori o preporodu duhovnog čoveka, dok se u prethodnim stihovima govori o preporodu nebeskog čoveka; jer se *Bog* imenuje onda kada je predmet dobro vere, koje je svojstveno duhovnog čoveku, a *Jehova* kada je predmet dobro ljubavi, koje je svojstvo nebeskog čoveka (vidi br. 2586, 2769, 2807, 2822). Jer je Judom, o kome je bilo govora u prethodnom poglavlju, bio predstavljen nebeski čovek (vidi br. 3881); a Josipom, o kome se nastavlja u ovome poglavlju, duhovni čovek, o kome se govori i u stihovima koji slede (23, 24). Da se *Jehova* imenuje onda kada se govori o Judi, može se videti u stihovima 32,33,35 u prethodnom poglavlju; da se *Bog* imenuje onda kada se nastavlja o Josipu, može se videti u stihovima 6, 8, 17, 18, 20, 22, 23 ovoga poglavlja; a *Jehova* se imenuje kasnije, jer se prvo govori o duhovnom a onda o nebeskom čoveku. Ovo je tajna koja leži sakrivena u ovim rečima, a koju niko ne može da zna osim iz unutrašnjeg smisla, i ako se ne zna šta je nebeski a šta duhovni čovek.

3922. *Te mi dade sina.* Da ovo označava da je ova istina bila priznata, vidi se iz značenja *sina*, što je istina (br. 489, 491, 533, 1147); i iz značenja *dati sina*, što je dati ovu istinu, što je isto što i priznati je; jer je svaka istina koja se priznaje data od Gospoda. *Dati sina* obuhvata isto što i *roditi*; a da *roditi* znači priznati, vidi gore (br. 3905, 3915, 3919).

3923. *Za to mu nadjede ime Dan.* Da ovo označava kvalitet (te istine), vidi se iz značenja *imena i nadjenutiime*, što je kvalitet (vidi br. 144, 145, 1754, 1896, 2009, 2724, 341). Kvalitet je u imenu *Dan*, jer je nazvan po *suđenju*. Ali iako mu je dato ime po *suđenju*, ipak to označava i sve ono što je sadržano u Rahelinim rečima: *Bog mi je sudio, i čuo glas moj*, to jest, označava dobro života i svetost vere i, u najvišem smislu, Gospodovu pravdu i milost. Ovo opšte načelo crkve je označeno *Danom*, a predstavljeno je i plemenom koje je dobilo ime po Danu. Ovo opšte načelo treba da se potvrdi i prizna pre nego li se čovek nanovo rodi ili postane crkva. Ako se ove stvari ne potvrde i ne priznaju, sve i ono što pripada veri i ono

što pripada životu, ne može da se primi, pa stoga ne može ni da se potvrdi a još manje prizna. Jer onaj ko potvrdi samu veru u sebi, a ne i svetost vere, to jest ljubav ka bližnjemu (jer ovo je svetost vere), i ako ovo ne potvrdi dobrom života, to jest, delima ljubavi ka bližnjemu, taj ne može uživati u onome što je suštinsko u veri, jer je on tako odbacuje. Potvrđivanje skupa sa priznavanjem je prvo opšte načelo kod čoveka koji se rađa nanovo; stoga je *Dan* prvo kod onoga koji se rađa nanovo, a *Josip* je poslednje; jer čovek koji se preporađa, počinje od potvrđivanja da je tako, naime, da svetost vere i dobro života (vode spasenju). A preporođeni čovek, koji je duhovan, on je u samom duhovnom dobru, i od njega on smatra da je ovakvo potvrđivanje ono što je poslednje; jer su kod njega svete **SEKCIJA 2** stvari vere i dobra života potvrđeni. Da je *Dan* potvrđivanje koje treba da bude prvo kada se čovek ponovo rađan, može se videti i iz drugih odlomaka u Reči gde se *Dan* pominje po imenu; kao iz Jakovljevog proroštva, tada Izrailjevog, o njegovim sinovima: *Dan će suditi svojem narodu, kao jedno između plemena Izrailjevih. Dan će biti zmija na putu i guja na stazi, koja ujeda konja za kičicu, te pada konjik nauznakom. O Jehova, tebe čekam da me spasiš (Postanje XLIX.16-18).* Ovde *Dan* označava potvrđivanje istine, o kome se kaže da će biti *zmija na putu, i guja na stazi*, kad svako umuje o istinama polazeći od čulnih stvari; i da će *ujedati konjaza kičicu*, kada polazi od najnižih intelektualnih stvari ili reči-znanja, i kada na njima zasniva zaključke; a da se na taj način odvaja od istine, označeno je sa *konjik će padat nauznakom*; a to je razlog da se kaže, *O Jehova, čekam da me izbaviš (O jehova, spasi me!)*. Da *zmija* označava čoveka koji umuje polazeći od čulnih stvari i reči-znanja o Božanskim tajnama, može se videti gore (br. 195-197); i da *put i staza* označavaju istinu (br. 627, 2333); i da su *konjske kičice* najniže intelektualne stvari ili reči-znanja (br. 259); jer *konj* je intelektualno (br. 2761, 2762); čiji je **SEKCIJA 3** najniži deo *kičica (peta, kopito)*. Opet u proroštvu Mojsijevom o dvanaest plemena: *Za Dana reče: Dan je lavić, koji će iskakati iz Bazana (Zak. Ponovljeni XXXIII.22).* *Lavić*, u unutrašnjem smilu Reči, označava istinu crkve, po njegovioj snazi, jer istina je ta koja se bori i pobeđuje; otuda, *lavić* označava prvu stvar u istini, što je potvrđivanje i priznavanje. Kaže se *iz Bazana* jer je od dobra Prirodnog. Kod Jeremije: *Umij srce svoje oda zla, Jerusalime, da bi se izbavio; dokle će stajati u tebi misli tvoje ništave? Jer se glas javlja iz Dana, i oglašuje zlo od gore Efraimove (IV.14,15).* *Od Dana*, označava istinu koja treba da se potvrdi; *od gore*

Efraimove, da je to od osećanja. Kod istoga: Čekasmo mir, ali nema dobra; i vrijeme da ozdravimo, a gle, strah. Od Dana ču se frkanje konja njegovijeh, od rzanja pastuva njegovijeh sva se zemlja zatrese, dođoše i pojedošu zemlju i sve što bješe u njoj, gradove i koji življahu u njima, jer, evo, ja ću pustiti na vas zmije, aspide, od kojih nema bajaranja, te će vas ujedati, govori Jehova (VIII-15-17). Rzanje konja koje se čuje od Dana, označava umovanja o istini koja ne počivaju na potvrđivanju; zemlja se zatrese, i dođoše i pojedošu zemlju, označava crkvu i sve stvari crkve; jer oni koji umuju ne polazeći od potvrđivanja (to jest, polaze od osporavanja), oni razaraju sve stvari koje pripadaju veri; zmije aspide označavaju umovanja, kao gore. Kod Jezikilja: I Dan i Javan i Mozel dolažahu na sajme tvoje; urađeno gvožđe i kasiju i cimet mijenjahu s tobom (XXVII.19). Ovdje se govori o Tiru, kojim se označavaju poznavanja istine i dobra (br. 1201). Dan označava prve istine koje se potvrde; sajam i trgovina, prisvajanja istine i dobra (br. 2967); urađeno gvožđe, prirodnu istinu koja je prva (br. 425, 426); kasija i cimet, prirodnu istinu od koje dolazi dobro. Kod Amosa: U to će vrijeme obamrijeti lijepe djevojke i mladići od žeđi, koji se kunu krivicom Samarijskom i govore: tako da je živ Bog tvoj, Dane, i tako da je živ put ubersabaju. I pačće, i ne će više ustati (VIII.13,14). Tako da je živ Bog tvoj, Dane, i tako da je živ put u Bersabeju, označava da oni odriču sve istine vere i nauke vere. (Da put označava istinu, vidi gore, br. 627, 2333; a bersabeja, nauke, br. 2723, 2858, 3466). Da se tu označava odricanje svih stvari vere, je stoga što je Dan bio na krajnjem obronku Hanana, a bersabeja na prvom, to jest, sredina ili onon najdublje u zemlji; jer se zemljom Hananskom predstavlja i označava Gospodovo carstvo, pa stoga i crkva (br. 1607,3938,3481), pa u skalu s tim i sve stvari ljubavi i vere, jer ove pripadaju Gospodovom carstvu i crkvi. Otuda se stvari u zemlji Hananskoj reprezentativne, u

SEKCIJA 7 skladu s njihovim razdaljinama. Položajima, i obroncima (br. 1585, 1866, 3686). Prvi obronak (granica), to jest središte ili najdublje u zemlji, ili najudaljenija (granica), bila je Dan; stoga, kada su se sve stvari skupno označavale, reklo se, *od dana do Bersabeja*; kao drugoj knjizi o Samuilu: *Da se prenese ovo carstvo od doma saulova, i da se utvrdi prijesto Davidov nad Izraelom i nad Judom, od dana do bersabeje (III.10)*. Kod istoga: *Da skupiš sebi sve Izrailjce od dana do bersabeje (XVII.1)*. Opet: *I reče car Joabu, vojvodi svom: prođi po svim plemenima Izrailjevim od Dana do bersabeje (XXIV.2,15)*. I u prvoj knjizi o Carevima: *I življahu*

Juda i Izrailj bez straha, svaki pod svojom lozom i pod svojom smokvom, od Dana do bersabeja (IV.25). Ovim se izrazom, u istorijskom smislu, označavaju sve stvari u zemlji Hahanskoj; ali u unutrašnjem smislu, sve stvari Gospodovog carstva, kao i sve stvari crkve. Razlog za **SEKCIJA 8** ovo je to, kao što je rečeno, što se *Danom kao* prvom i poslednjom granicom Gospodovog carstva označava potvrđivanje istine i dobra kao prvom stvari u veri i ljubavi ka bližnjemu sa kojima počinje čovek (koji se preporađa), a one su isto tako i poslednje stvari kada je čovek u ljubavi ka bližnjemu i veri koja iz ishodi iz te ljubavi. To je bio razlog i tome da je poslednji komad (zemlje) ždrebom dopao Danu kada se se zemlja delila u nasleđe (Jošua XIX.40, itd); jer je ždreb bačem predJehovom (Jošua XVIII.6); otudato da je zemlja podeljena u skladu s onim što je predstavljeno svakim plemenom. A stoga što Danu nije **SEKCIJA 9** ždrebom dodelje u nasleđe da bude među ostalim plemenima, nego preko njenih granica (Sudije XVIII.1), to se pleme izostavlje u Jiovanovo Otkrovenju (VII.5-8), gde su zapečaćena dvanaest hiljada koja se pominju; jer oni koji samo potvrđuju istinu i dobro, ali ne idu dalje, ti nisu u Gospodovom carstvu, to jest, među *zapečaćenim*. I najbori ljudi su sposobni da znaju istine i dobra, i da ih potvrđuju; ali se po životu zna kakav je ko. **SEKCIJA 10** Dan se isto tako pominje kao granica u Postanju XIV.14; gde se opisuje kako je Abraham gonio neprijatelja sve dotle. I gde dan ima slično značenje. Danov grad nisu sagradili danovi potomci u to vreme. Nego posle (Jošua XIX.47); Sudije XVIII.29); ali se čak i tada nazivao prva granica kad se ulazi u zemlju hahansku, i kao poslednja kada se iz nje izlazi; a središte zemlje je bio Hebron, a kasnije bersabeja, gde su obitavali Abraham i Isak.

3924. Stihovi 7,8. *I Bala robinja Rahelina zatrudnje opet, i rodi drugoga sina Jakovu; a Rahela reče: borah se žestoko sa sestrom svojom, ali odoljeh. I nadjede mu ime Neftalije. I Bala robinja Rahelina, označava kao i pre, primanje i priznavanje; rodi i drugoga sina Jakovu, označava drugu opštu istinu; i Rahela reče: borah se žestoko sa sestrom svojom, ali odoljeh, označava, u najvišem smislu, sopstvenu moć; u unutrašnjem smislu, iskušenje u kojemu je pobeda; a u spoljašnjem smislu, otpor koji pruža prirodni čovek; i nadjede mu ime Neftalije, označega kakav je (Neftalije).*

3925. Stih 7. *I opet zatrudnje Bala robinja Rahelina, i rodi.* Da ovo označava primanje i priznavanje, vidi se iz značenja *zatrudnjeti*, što je primanje; i iz značenja *roditi*, što je priznavanje (br. 3319); kao i iz značenja *robinje*, što je biti potčinjeno sredstvo (br. 3913, 3917); jer je ovde predmet o kome se govori drugo opšte sredstvo koje služi spajanju unutrašnjeg čoveka sa spoljašnjim.

3926. *I drugog sina Jakovu.* Da ovo označava drugu opštu istinu, vidi se iz značenja *sina*, što je istina (vidi br. 489, 491, 533, 1147). Da je ovde značenje jedna opšta istina, vidi se iz onoga što je gore rečeno o dvanaest sinova Jakovljevih, i o dvanaest plemena koja su po njima dobila imena, a što su opšte stvari crkve, a u skladu s tim i opšte stvari vere i ljubavi, ili istine i dobra, što je njim označeno i predstavljeno; a da se u obrnutom smislu misli na opšte stvari koje ne pripadaju veri i ljubavi, nego obmani i zlu, biće kasnije pokazano.

3927. Stih 8. *Rahela reče: borah se žestoko (kao sa Bogom) sa sestrom svojom, ali odoljeh.* Da ovo, u najvišem smislu, označava sopstvenu moć; u unutrašnjem smislu, iskušenje u kojemu je pobjeda; a u spoljašnjem smislu, otpor koji pruža prirodni čovek, vidi se iz značenja *boriti se (hrvati se s Bogom i boriti se)*, što su iskušenja; jer su iskušenja borbe unutrašnjeg čoveka sa spoljašnjim, ili duhovnog čoveka sa prirodnim; jer svaki želi da vlada, a kada je u pitanju ko će da vlada, dolazi do borbe, koja se naziva *borba ili hrvanje*. Da *odoleti* znači nadvladati, jasno **SEKCIJA 2** je bez objašnjavanja. Da ove reči, u najvišem smislu, označavaju sopstvenu moć, to je stoga što je Gospod, dok je bio u svetu i u Ljudskom, izdržao sva iskušenja iz sopstvene moći, i nadvaladao Svojom vlastitom moći; za razliku od svakog drugog čoveka, koji nikad ne podnosi duhovna iskušenja niti pobeđuje iz svoje vlastite moći; jer je Gospod taj koji podnosi i koji pobeđuje u njemu. (Vidi što je rečeno i pokazano o ovim predmetima ranije, naime, da je Gospod podneo najteža iskušenja, teža nego iko drugi, br. 1663, 1668, 1690, 1737, 1787, 1812, 1813, 1815, 1820, 2776, 2786, 2795, 2813, 2816, 3318: Da se Gospod borio i pobedio iz Svoje sopstvene moći, br. 1616, 1692, 1813, 1820, 276, 2786, 2795, 2813, 2816, 3318: Da se Gospod borio i pobedio iz Svoje vlastite moći, br. 1616, 1692, 1813, 3381: i da se Sam Gospod bori u čoveku, **SEKCIJA 3** br. 1692). Da u unutrašnjem smislu *boriti se s Bogom i odoljeti* označava iskušenja u kojim čovek pobeđuje, jasno je iz onoga što je gore rečeno. Ali da se, u spoljašnjem smislu, tu

označava opiranje prirodnog čoveka, jer je iskušenje samo u tome; jer, kao što je pre rečeno, u duhovnim iskušenjima postoji sukob oko vlasti, koja će nadvladati, unutrašnji ili spoljašnji čovek; ili što je isto, duhovni ili prirodni čovek, jer su ovi jedan drugome suprotni (br. 3913). Jer kada je čovek u iskušenjima, nad njegovm unutrašnjim ili duhovnim čovekom vlada Gospod preko anđela; a njegovim spoljašnjim ili prirodniom vladaju pakleni duhovi; ovu borbu među ovima čovek opaža kao iskušenje. Kada je čovek takav u veri i životu da može da se preporodi, on će pobediti u iskušenjima; ali kada nije takav da se može preporoditi, on popušta u iskušenjima. Da postoji opiranje na strani prirodnog čoveka, označeno je onim kad as kaže, *borila se sa svojom sestrom*; jer *Lija*, koja je ovde sestra, označava osećanje spoljašnjeg čoveka; dok *Rahela*, osećanje unutrašnjeg čoveka .

3928. *I nadjede mu ime Neftalije.* Da ovo označava kakav je, naime, kakvo je iskušenje u kome je pobeda, a isto tako kakav je otpor prirodnog čoveka, vidi se iz značenja *imena*, *i nadjenuti ime*, što je kvalitet (vidi br. 144, 145, 1754, 1896, 2009, 2724, 4321). Sam kvalitet je ono što je označeno *Neftalijem*, jer mu je dato ime *Neftalije* od *boriti se (hrvati se)*. Otuda je *Neftalijem* predstavljena druga opšta istina crkve; jer je iskušenje sredstvo preko kojega se povezuje unutrašnji čovek sa spoljašnjim, jer se oni razlikuju, ali se mogu složiti i biti saobazni jedan drugom pomoću iskušenja. Spoljašnji čovek je zaista takav da žudi samo za spoljašnjim i telesnim stvarima, koje su uživanja u njegovom životu. A unutrašnji čovek, kad je otvoren prema nebu i kada želi ono što je u nebu, kao što je to kod onih koji mogu da se preporode, i koji tada osećaju uživanje u takvim stvarima, pa kada je čovek u iskušenjima, tada dolazi do borbe između ove dve vrste uživanja. Ovo čovek tada ne zna, jer ne zna šta je nebesko uživanje, a šta je pakleno uživanje; a još manje da su ta uživanja sasvim suprotna. Ali nebeski anđeli ne mogu nikako da budu kod čoveka u njegovim telesnim i svetskim uživanjima sve dok se ova ne potčine, tako da telesna i svetska uživanje nisu više svrha; nego da ona postoje radi nebeskim uživanja (kao što je gore pokazano. Br. 3913). Kada dođe do ovoga, mogu da budu u oba (uživanja); a tome slučaju njegovo uživanje **SEKCIJA 2** postaje blaženstvo, a na kraju i sreća u drugom životu. Onaj ko veruje da pre preporoda uživanje prirodnog čoveka nije pakleno, i da nad njim ne vladaju paklenski duhovi, taj se jako vara, i ne zna kakav je s njim slučaj, naime, da

je pre preporoda on u pogledu svog prirodnog čoveka, u vlasti genija i paklenskih duhova, ma koliko njemu izgledalo da je kao svaki drugi čovek; te iako može da bude u svetosti sa drugima, i može da misli o istinama i dobrima vere, i može da veruje da ih on potvrđuje; ipak, ako ne opaža u sebi osećanje za ono što je pravedno i ispravno u svojoj službi što je istinito i dobro u društvu i u životu, neka zna da njegovo uživanje dolazi od onih koji su u paklu, jer tamo nema druge ljubavi osim one prema samome sebi i svetu; a kada je ova ljubav izvor njegovog uživanja, tada u njoj nema ni ljubavi ka bližnjemu ni vere. A kada ovo uživanje nadvlada, ono se može umrtviti i raspršiti samo utvrđivanjem i priznavanjem svetosti vere i dobra života, koje je prvo sredstvo, označeno *Danom*, kao što je gore pokazano; a onda uz pomoć iskušenja, što je drugo sredstvo, a što je označeno *Neftalijem*; jer ovo sredstvo dolazi posle onoga drugoga, jer oni koji ne priznaju i potvrđuju dobro i istinu vere i ljubavi ka bližnjemu, ne mogu da uđu u borbu iskušenja, jer u njima nema ništa što bi pružilo otpor zlu i obmani na koje ga **SEKCIJA 3** navodi prirodno uživanje. Na drugim mestima u Reči, gde se pominje Neftalije, označava se čovekovo stanje posle iskušenja; kao u Jakovljevom proroštvu, tada Izrailju: *Neftalije je kušuta puštena, i govoriće lijepo riječi (Postanje XLIX.21)*. Ovde *kušuta puštena* označava osećanje prirodne istine u stanju slobode posle iskušenja; a koje stanje tako isto pokazuje kakvo je iskušenje označeno *Neftalijem*; jer u iskušenju bori se za slobodu. Na isti način u proroštvu *Mojsijevom: Neftalije, siti milosti i puni blagoslova Jehovinog, zapad i jug uzmi (Za. Ponovljeni XXXIII.23)*. Reprzentacije Jakovljevih sinova kao i plemena u skladu su s redom kojim su dobili imena (br. 3862). I u proroštvu Deборе i Baraka; *Zebulon je narod koji daje dušu svoju na smrt, kao i Neftalije, na visokom polju (Sudije V.18)*. I ovde se, u unutrašnjem smislu, govori o iskušenjima; a čovek je tada među onima koje se ne boje zla jer su u istinama i dobrima; što je *biti na visokom polju (mestu)*.

3929. Stihovi 9-11. *A Lija vidjevši gdje presta rađati uze Zelfu robinju svoju i daje je Jakovu za ženu. I rodi Zelfa robinja Zelfina Jakovu sina; A Lija reče: dođe četa, I nadjede mu ime Gad. A Lija vidjevši gdje presta rađati, označava da nijedna druga spoljašnje istina nije bila priznata; uze Zelfu robinju svoju, označava potvrdno sredstvo koje povezuje; i daje je Jakovu za ženu, označava da je ovo dovelo do*

povezivanja; *i Zelfa robinja Lijina rodi Jakovu sina*, ozačava priznavanje; *i Lija reče: rodi se četa*, označava u najvišem smislu, svemoć i sveznanje, u unutrašnjem smislu dobro vere, a u spoljašnjem smislu dela; *i nadjede mu ime Gad*, označava kakav je.

3930. Stih 9. *A Lija vidjevši gdje presta rađati*. Da ovo označava da nijedna druga spoljašnja istina nije bila priznata, vidi se iz reprezentacije *Lije*, koja je spoljašnja istina (vidi br. 3793,3819); i iz značenja *roditi*, što je priznati u veri i delu (br. 3905, 3915, 3919). Otuda *Lija presta rađati* označava, u unutrašnjem smislu, da nijedna druga spoljašnja istina nije bila priznata,

3931. *I ona uze Zelfu robinju svoju*. Da ovo označava potvrđivanje kao sredstvo povezivanja, jasno je iz značenja *robinje*, što je potvrđivanje kao sredstvo koje suži da bi došlo do povezivanja spoljašnjeg čoveka s unutrašnjim (br. 3913,3917).

3932. *I dade je Jakovu za ženu*. Da ovo označava da je ovo kao sredstvo dovelo do povezivanja, vidi se iz značenja *dati za ženu*, što je povezati (br. 3915,3917).

3933. Stih 10. *I rodi Zilfa robinja Lijina jakovu sina*. Da ovo označava priznavanje spoljašnje istine, vidi se iz značenja *roditi*, što je priznavanje; iz značenja *robinje*, što je potvrđivanje kao sredstvo za povezivanje; i iz značenja *sina*, koji je istina (br. 489, 491, 533, 1147).

3934. Stih 11. *A Lija reče: dođe četa*. Da ovo označava, u najvišem smislu, svemoć i sveznanje; u unutrašnjem smislu, dobro vere; a u spoljašnjem smislu, dela, vidi se iz značenja koje ovde ima *četa*. Da *četa* u najvišem smislu označava svemoć i sveznanje, je stoga što je četa ovde mnoštvo, a kada se mnoštvo odnosi na Gospodovo Božansko, ono označava beskrajno mnoštvo, a to je ništa drugo nego svemoć i sveznanje. A svemoć se odnosi na količinu kojom se određuje mnoštvo. Sveznanje se odnosi i na beskrajno dobro, ili što je isto, na Božansku ljubav, a stoga i na Božansku volju; dok se sveznanje odnosi na beskonačnu istinu, ili što je isto, na Božansku inteligenciju. Da je, u unutrašnjem smislu, *četa* dobro vere, to je po korespondenciji; jer Gospodovoj Božanskoj svemoći korespondira dobro ljubavi ka bližnjem: a Njegovom **SEKCIJA 2** sveznanju korespondira istina vere. Da *četa*, u spoljašnjem smislu, označava dela, to je stoga što ova (dela)

korespondiraju dobru vere; to jest, dobro vere stvara dela, jer dobro vere nije moguće bez dela, kao što ni misliti dobro i hteti dobro nije moguće bez činjenja dobra. Prvo je unutrašnje, a drugo je korespondirajuće spoljašnje. Šta više, u pogledu dela, ako ona nisu u skladu s dobrom vere, ona nisu ni dela ljubavi ka bližnjem ni dela vere; jer ona ne dolaze od njihovog unutrašnjeg, nego su mrtva dela, u kojima nema ni dobra ni vere; ali kada su u skladu (kada korespondiraju), ona su tada dela bilo ljubavi ka bližnjemu bilo vere. Dela ljubavi ka bližnjemu su ona koja proizilaze iz ljubavi ka bližnjemu kao iz njihove duše, dok su dela vere ona koja proističu iz vere. Dela ljubavi ka bližnjemu postoje kod preporođenoga čoveka; a dela vere kod onoga koji još nije preporođen, ali se preporađa; to je isti slučaj kao i s osećanjima dobra i istine; jer preporođeni čovek čini dobro iz osećanja za dobro, znači iz htenja dobra; dok čovek koji se preporađa čini dobro iz osećanja istine, stoga iz poznavanja dobra. Priroda razlike je više puta bila pokazana. Iz ovoga se **SEKCIJA 3** jasno vidi šta su dela. Pored toga, u pogledu dela, dobro vere može se uporediti sa čovekovom voljom i mišlju koja se pokazuje na licu, za šta se dobro zna da je slika njegovog uma, to jeste, slika njegove volje i misli koja potiče od volje. Ako se volja i misao ne pokazuju na licu kao u svojoj slici, ono što se tamo vidi nije volja i misao, nego licemerje ili prevara; jer tada čovek pokazuje lice koje se razlikuje od onoga što on hoće i misli. Slučaj je isti sa svakim pokretom tela u odnosu na ono što je unutrašnje a koje pripada misli i volji. Čovekovo unutrašnje živi u njegovom spoljašnjem kroz delo ili delovanje. Ako se delo ili delovanje ne slaže s njegovim unutrašnjim (čovekom), to dokazuje da njegovo unutrašnje ne stvara to delo, nego nešto pretvorno, kao kod licemerstva i obmane. I iz ovoga se vidi šta su dela; iz ovoga sledi da onaj ko ispoveda veru, a još više onaj ko ispoveda dobro vere, a odriče dela, a još više onaj koji ih odbacuje, taj je lišen vere, a još više je **SEKCIJA 4** lišen i ljubavi ka bližnjemu. Pošto je takva priroda dela ljubavi ka bližnjemu, i pošto čovek nije nikad u ljubavi ka bližnjemu i u veri ako nije u delima, stoga se *dela* tako često pominju u Reči; što se vidi iz ovih odlomaka: *Oči su tvoje otvorene na sve putove ljudske da daš svakome prema putovima njegovijem i prema plodu djela njegovijeh (Jer. XXXII.19)*. Kod istoga: *Popravite djela vaša i ne idite za drugim bogovima (XXXV.15)*. Kod istoga: *Tada ću im platiti po djelima njihovijem i po onome što u činile ruke njihove (XXV.14)*. Kod *Osije: Pohodiću ga po putovima*

njegovijem, i dati mu po djelma njegovijem (IV.9). Kod Miheja: A zemlja će biti pusta sa stanovnika svojih, za plod djela njihovijeh (VII.13). Kod Zaharije: Ovako veli Jehova nad vojskama: vratite se sa zlijeh putova svojijeh i od zlijeh djela svojijeh. Ali Jehova nad vojskama bješe namislio da učiniti nama prema putovima našim i po djelima našim, tako nam učini (I.4,6). Kod Jovana: Blago mrtvima koji umiru u Gospodu od sad. Da, govori Duh, da počinu od trudova svojijeh, jer djela njihova idu za njima (Otkr. XIV.13). **SEKCIJA 5** Kod istoga: I vidjeh mrtvace male i velike gdje stoje pred Bogom, i knjige se otvoriše; i druga se knjiga otvori, koja je knjiga života; i sud primiše mrtvaci kao što je napisano u knjigama, po djelima svojim. I more dade svoje mrtvace; i smrt i pakao dadoše svoje mrtvace; i sud primiše po djelima svojim (XX.12,13). Opet: I evo ću doći skoro, i plata moja sa mnom, da dam svakome po djelima njegovijem (XXII.12). Kod Jovana Jevanđeliste: A sud je ovaj što vidjelo dođe na svijet, i ljudma omilje većma tama nego li vidjelo; jer njihova djela bijahu zla. Jer svaki koji zlo čini mrzi na vidjelo i ne ide k vidjelu da ne po karaju djela njegovijeh, jer su zla. A ko istinu čini (ostvaruje) ide k vidjelu, da se vide djela njegova, jer su u Bogu učinjena (III.19-21). Kod istoga: Ne može svijet mrzeti na vas; a na mene mrzi, jer ja svjedočim za nj da su djela njegova zla (VII.7). Opet: Kad biste vi bili sinovi Abrahamovi, činili biste djela Abrahamova. Vi činite djela oca svojega (VIII.39,41). Opet: Kad ovo znate, blago vama kad ga izvršujete (XIII.17). Kod Mateje: **SEKCIJA 6** Tako da se svijetli vidjelo vaše pred ljudima, da vide vaša dobra djela. A ko izvrši i nauči, taj će se veliki nazvati u carstvu nebeskome (V.16,19). Kod istoga: Neće svaki koji Mi govori, Gospode, Gospode! Ući u carstvo nebesko; no koji čini po volji oca Mojega koji je na nebesima. Mnogi će reći meni u onaj dan: Gospode! Gospode! Nijesmo li u ime Tvoje prorokovali, i Tvojijem imenom đavole izgonili, i Tvojijem imenom čudesna mnoga tvorili? Tada ću im ja reći: nikad vas nijesam znao; idite od Mene koji činite bezakonje (VII.21-23). Kod Luke: Gospodar kuće će odgovarajući reći vam: ne poznajem vas otkuda ste. Tada ćete stati govoriti: mi jedosmo pred Tobom i pismo. I po ulicama našijem učio si. A On će reći: ne poznajem vas otkuda ste; odstupite od Mene svi koji nepravdu činite (XIII.25-27). Svaki dakle koji sluša moje riječi i izvršuje ih, kazaću da je kao mudar čovjek koji sazida kuću svoju na kamenu. A svako koji sluša riječi moje a ne izvršuje ih, on će biti kao čovjek koji sazida kuću svoju na pijesku (VII.24,26). Kod istoga: Jer će doći Sin čovječiji u slavi oca svojega s anđelima

svojim, i tada će vratiti svima po djelima njegovijem (XVI.27). **SEKCIJA 7** Iz ovih odlomaka jasno je da su djela ta koja spasavaju čoveka, i koja ga osuđuju; a to znači da dobra dela spasavaju, a zla djela osuđuju; jer čovekova volja je u njegovim delima. Onaj koji hoće dobro, čini dobro; a onaj koji ne čini dobro, ma koliko govorio da hoće dobro, on ga ipak neće kad ga ne čini. To je kao da bi rekao, Ja to hoću, ali ja to neću. A pošto je sama volja u delima, a ljubav ka bližnjemu pripada volji, a vera ljubavi ka bližnjemu, to je jasno šta je od volje, ili od ljubavi ka bližnjem i veri, u čoveku, kada on ne čini dobra dela; a osobito kada čini **SEKCIJA 8** ono što je suprotno, ili zla dela. Pored toga, neka se zna da Gospodovo carstvo počinje u čoveku od života koji je usmeren ka delima, jer je on tada u početku preporoda; ali kada je jednom Gospodovo carstvo u čoveku, ono se završava u delima, i čovek je tada preporođen. Jer tada je njegov unutrašnji čovek unutar njegovog spoljašnjeg čoveka u saobraznosti s njim, a njegova dela pripadaju njegovom spoljašnjem čoveku, dok ljubav ka bližnjemu i vera pripadaju unutrašnjem čoveku; pa su na tak način njegova dela ljubav ka bližnjemu. Pošto se život unutrašnjeg čoveka tako pokazuje u delima spoljašnjeg čoveka, stoga Gospod govoreći o Poslednjem Sudu (*Mat. XXV.32-46*), uzima u obzir samo dela, i kaže da oni koji su činili dobra dela, ulaze u život večni, a oni koji su činili zla dela, u prokletstvo. Iz ovoga što je rečeno jasno je šta je označeno onim što smo čitamo o Jovanu – da je ležao na grudima Isusovim, i da ga je Isus voleo više od ostalih (*Jovan XIII.23,25; XXI.20*); jer su Jovanom predstavljena dobra dela (vidi predgovor dvadeset i drugom poglavlju *Postanja*). Šta su dela vere, koja se zbog sličnosti mogu nazvati njegovim plodovima; i šta su dela ljubavi ka bližnjemu, biće, po Božanskoj milosti Gospodovoj, izloženo potpunije na drugome mestu.

3935. *I nadjede mu ime Gad.* Da ovo označava njegov kalitet (kvalitet dobra vere), vidi se iz značenja *imena inadjenuti ime*, što označava kvalitet (o čemu vidi gore).

Sam kvalitet označen je sa *Gad*; name, kvalitet dobra vere i kvalitet dela.

Kavlitetom se označava sve ono što je iznutra; ovde, unutar dobra vere i unutar dela; a ovo su bezbrojne stvari, jer se kvalitet razlikuje kod svakog pojedinca, a on je obrnut kod onih koji nisu u dobru vere, pa tako ni u dobrim delima; a koji je kvalitet isto tako označen, kada se njime imenuje ono što je obrnuto. Kada su dobro vere unutrašnjeg čoveka i dobra dela spoljašnjeg čoveka saobrazni, oni su,

kao što je gore pokazano, treće posredno sredstvo, a to je priznavanje u veri i u delu pre nego što čpvek može ći u Gospodovo carstvo; to jest, pre nego što ćovek kroz preporod postane crkva.

3936. Stihovi 12,13. *Opet rodi Zelfa robinja Lijina drugoga sina Jakovu; I reće Lija: blago meni, jer će me blaženom zvati žene. Za to mu nadjede ime Aser. Opet rodi Zelfa robinja Lijina, oznaćava priznavanje druge opšte istine; i Lija reće: blago meni, jer će me blaženom zvati žene (kćeri), oznaćava u najvišem smislu većnost, u unutrašnjem smislu sreću većnog života, a u spoljašnjem smislu užívanje u osećanjima; i nadjede mu ime Aser, oznaćava njegov kvalitet.*

3937. Stih 12. *I Zelfa robinja Lijina rodi i drugoga sina Jakovu.* Da ovo oznaćava priznavanje druge opšte istine, vidi se iz znaćenja *roditi*, što je priznavanje (vidi br. 3911, 3915, 3919); iz znaćenja *robinje*, što je potvrdno sredstvo koje služi za spajanje spoljašnjeg ćoveka s unutrašnjim (br. 3913, 3917); iz znaćenja *sina*, što je istina, ovde opšta istina (vidi br. 3926), i iz reprezentacije *Jakova*, i *Lije*, a i *Zelfe* (o ćemu vidi gore). Ovo pokazuje šta je unutrašnji smisao ovih reći, naime, da je to priznavanje druge opšte istine koja služi kao sredstvo za spajanje spoljašnjeg ćoveka s unutrašnjim.

3938. Stih 13. *Jer će me blaženom zvati žene (kćeri, u izvornom jeziku).* Da ovo oznaćava u najvišem smislu većnost; u unutrašnjem smislu, sreću većnog života; a u spoljašnjem smislu, užívanje u osećanjima, vidi se iz znaćenja *blažena*, i *blaženom će me zvati žene (kćeri)*. Da *blaženstvo* u najvišem smislu oznaćava većnost, ne može se videti osim preko korespondencije sa stvarima u ćoveku. Bez neke ideje koja dolazi od krajnjih stvari, posebno od stvari u prostoru i vremenu, ćovek ne može ništa da zamisli (br. 3404); što se tiće tela, ćovek je u vremenu, pa stoga je u telu i u pogledu njegovih misli koje dolaze od spoljašnjih ćula; dok anđeli, pošto nisu u vremenu i u prostiru, imaju ideje stanja, pa stoga prostori i vremena u Reći oznaćavaju stanja (vidi br. 1274, 1382, 2625, 2788, 3254, 3356, 3827). Postoje dva stanja, naime, stanje koje je saobrazno **SEKCIJA 2** prostoru i stanje koje je saobrazno vremenu. Stanje koje je saobrazno prostoru, je stanje *bića (esse)*; dok je stanje koje je saobrazno vremenu, stanje *postojanja (manifestacije, ili existere)*. Ćovekovo biće nije ništa drugo nego primanje većnog

koje proizilazi od Gospoda; jer su ljudi, duhovi, i anđeli ništa drugo nego prijemnici, ili oblici primanja života od Gospoda. Prianje života je ono što se naziva manifestacijom (postojanjem). Čovek veruje da on *jest*, i to od sebe; ali nije istina da je *jest* od sebe; nego da se, kao što je pre rečeno, on manifestuje. Biće ili Esse je samo u Gospodu, i ono se naziva *Jehova*. Od Bića, koje je Jehova, su sve stvari koje se pojavljuju (*sicut sint*). Ali Gospodovo Biće, ili Jehova ne može se saopštiti (preneti) ni na koga, nego samo Gospodovom Ljudskom. Ovo je postalo Božansko kao **SEKCIJA 3** Biće, to jest, kao Jehova. (Da je Gospod Jehova u obe Suštine, može se videti gore, br. 1736, 2004, 2005, 2018, 2025, 2156, 2329, 2921, 3023, 3935)). Manifestacija (Postojanje, Existere) je tako isto Gospod; ali samo kad je bio u svetu, gde je na Sebe uzeo Božansko. Ali pošto je postao Božanski kao Biće, za Njega se više ne može reći da je manifestacija, osim za ono što od Njega proističe. Ono što od njega proizilazi je ono što se pokazuje kao manifestacija u Njemu; ali ipak nije u Njemu, nego je od Njega, i to čini da se ljudi, duhovi, i anđeli manifestuju (da postoje); to jest, da žive. U čoveku, duhu, i anđelu, manifestacija živi; a njegov život je večna sreća. Sreća večnog života je ono čemu u najvišem smislu korespondira Gospodovo Božansko kao Biće. Da je sreća večnoga života ono što je u unutrašnjem smislu označeno *blaženstvom*, i **SEKCIJA 4** uživanjem u osećanjima u spoljašnjem smislu, to se vidi i bez objašnjavanja. Ali ovde je označeno uživanje u osećanjima i dobro koje je saobrazno sreći večnoga života. Sva osećanja imaju svoja uživanja; pa kakvo je osećanje, takvo je i uživanje. Osećanja zla i obmane imaju svoja uživanja; a pre nego se čovek počne preporučati, i primati od Gospoda osećanja istine i dobra, njemu izgleda da postoje samo ovakva uživanja (u zlu i obmani); i to toliko da mu se čini da ne postoje druga uživanja; pa stoga mu se čini da bi sasvim nestao kada bi presao da oseća ova uživanja. Ali oni koji primaju od Gospoda uživanja u istini i u dobru, oni postupno vide i opažaju prirodu uživanja u ranijem životu, za koja su verovali da su jedina uživanja – da su ona u stvari zla, i prljava. I što čovek više napreduje u uživanju osećanja za istinu i dobro, to više gleda na uživanja u zlu i obmani kao na nešto zlo, a na obamnu kao na nešto izokrenuto; i na kraju oseća prema njima odvratnost. Ponekad sam s takvima razgovarao u drugom životu koji su bili u uživanjima koja dolaze od zla i obmane; i bilo mi je dopušteno da im kažem da nema u njima pravoga života dok se ne oslobode tih uživanja. Ali oni mi rekoše

(kao što to isto kažu takve osobe u svetu), da kada bi bili lišeni tih osećanja, ne bi u njima ostalo ni malo života. Ali bilo mi je dopušteno da im odgovorim da tek onda život počinje, skupa sa srećom kao što je ona u nebu, koja je neuporediva s onom prethodnom. Ali ovo oni nisu mogli shvatiti, jer ono što je nepozato, za to se misli i da ne postoji. Isto je sa svima onima u svetu koji su u ljubavi prema sebi i svetu, pa stoga nisu u ljubavi ka bližnjemu. Oni znaju samo za uživanja koja dolaze od ovih ljubavi, a nikako ne od ljubavi ka bližnjemu. Stoga ništa ne znaju o ljubavi ka bližnjem, a još manje znaju da pravo uživanje potiče od ljubavi ka bližnjemu; jer uživanje od ljubavi ka bližnjemu ispunjava sveukupno nebo, i čini svo blaženstvo i sreću u njemu; i ako ćete verovati, ljubav ka bližnjemu sadrži u sebi inteligenciju i mudrost, skupa s uživanjem (koje se oseća u inteligenciji i mudrosti). Jer Gospod utiče u uživanje koje dolazi od ljubavi ka bližnjemu sa svetlošću istine i plamenom dobra, uz inteligenciju i mudrost koja potiče od ovih. Dok, s druge strane, obmane i zla odbacuju, guše, i izokreću ova uživanja, te iz toga potiče glupost i ludilo. Iz svega ovoga se vidi šta je priroda osećanja i kakvo je uživanje koje potiče od osećanja, i da ono korespondira sreći večnog života. Čovek u ovo vreme veruje da ako u smrtnom času ima pouzdanje vere, da može doći u nebo bez obzira u kakvom je osećanju živio u toku celog svog života. Ponekad sam razgovarao s takvima koji su tako živeli i tako verovali. Kad oni dođu u drugi život, oni misle da će ući u nebo, bez obzira na svoj protekli život, u kome su uživali u osećanju za zlo i obmanu koje dolazi od ljubavi prema sebi i svetu, a koje su ljubavi bile njihovi ciljevi. Bilo mi je dopušteno da im kažem da svak može da bude primljen u nebo, jer Gospod nikome ne osporava nebo; ali da li mogu da tamo i žive, to znaju onda kad su primljeni. No kako je tamo život ljubav ka Gospodu i ljubav prema bližnjemu, koje ljubavi sačinjavaju svu sferu i sreću tamošnjeg života, kad oni tamo stignu, oni osećaju neku tegobu, jer ne mogu da dišu u takvoj sferi, pa na kraju osećaju i paklenu muku. A posledica ovoga je da se bacaju dole glavačke, govoreći da žele da odu daleko, i čudeći se da je njima nebo pakao. Ovo pokazuje šta je priroda jednog a šta priroda drugog uživanja; i da oni koji su u uživanjima koja dolaze od osećanja zla i omane nikako ne mogu da budu među onima koji koji uživaju u osećanjima dobra i istine, i da su ova uživanja suprotna jedna drugima, kao **SEKCIJA 7** nebo i pakao (vidi br. 537-539, 541, 547, 1397, 1398, 2130, 2401). Pored toga, u pogledu sreće večnog života: za života u svetu

čovjek koji je u osećanju dobra i istine (koji voli dobro i istinu), ne opaža to (tu razliku), ali oseća izvesnu prijatnost umesto (osećanja dobra i istine). Razlog za ovo je to, što dok je u svetu, on je u svetskim brigama i strahovanjima koja sprečavaju da se sreća večnog života (koja je duboko u njemu) pokaže na neki drugi način. Jer kad ova sreća utiče iznutra u brige i strahovanja koja su u izvanjskom čoveku, ona se kao utpa u brige i nemire, i postaje neka vrsta zatamnjenog uživanja; ali je to ipak uživanje unutar kojega je blaženost, a unutar ovoga, i sreća. Takva je sreća kad je čovek zadovoljan (smiren) u Bogu. Ali kada se čovek oslobodi svoga tela, i u isto vreme briga i strahovanja koja su pohranjena unutra u tami, tada **SEKCIJA 8** izlazi njegov unutarnji čovek i otkriva se. Pošto se tako često govori o osećanju, kažimo šta je označeno osećanjem. Osećanje nije ništa drugo nego ljubav, to jest ljubav u trajanju. Jer ljubav čini da na njega utiče zlo i obmana, ili dobro i istina. Pošto je ova ljubav prisutna i pošto je unutar svih stvari u opštem i u posebnom što mu pripada, to se ona ne opaža kao ljubav, nego se ona menja već prema predmetu na koji se odnosi, i u skladu sa čovekovim stanjima i njihovim promenama; ovo nastavljanje (trajanje) ljubavi je ono što se naziva osećanjem; a ovo nastavljanje (trajanje) je ono što vlada u čovekovom životu i sačinjava svo njegovo uživanje pa stoga, i njegov sami život; jer čovekov život nije ništa drugo nego uživanje koje potiče od njegovog osećanja; pa stoga i ništa drugo nego osećanje koje potiče od njegove ljubavi. Ljubav je čovekovo htenje, a otuda i njegovo razmišljanje, pa stoga i njegovo delovanje.

3939. *I nadjede mu ime Aser.* Da ovo označava njegov kvalitet, vidi se iz značenja *nadjenući ime*, što je kvalitet – kao gore. Sam kvalitet je ono što je predstavljeno *Aserom*. *Aser* u izvornom jeziku znači *blaženstvo*; ali to ime obuhvata sve ono što je označeno rečima njegove majke Lije – *blago meni, jer će me blaženom nazvati žene (kćeri)*, naime, označava uživanje u osećanjima koja su saobrazna sreći večnoga života. Ovo je četvrto glavno načelo koje povezuje spoljašnjeg čoveka s unutrašnjim; jer kada čovek opazi ovo saobrazno uživanje u sebi, tada njegov spoljašnji čovek počinje da se sjedinjava s njegovim unutrašnjim čovekom. Ta uživanja u osećanjima njih spajaju; jer bez tih uživanja u osećanjima nema spajanja, jer je čovekov život u njima. (Da je svako spajanje preko osećanja, vidi br. 3024, 3066, 3336, 3849, 3909). *Kćerima (ženama)* koje će je nazivati blaženom

označene su crkve. (Da u unutrašnjem smislu *kćeri* označavaju crkve, vidi br. 2362). Ovo je kazala Lija zato što su rođenjima od njenih robinja označene opšte istine, koje su sredstva koja služe za spajanje kako bi se razvila crkva u čoveku. Jer kada čovek opazi ovo uživanje ili osećanje, on počinje da postaje crkva; a pošto je ovde takav slučaj, to se kaže o četvrtom ili poslednjem sinu robinja. *Aser* se često pominje u Reči, ali se njime, kao i preko ostalih sinova, označava kvalitet onoga o čemu se tada govori, to jest, kvalitet onih (ljudi) u tome stanju o kome se tada govori; a kvalitet je u skladu sa redom kojim se sinovi imenuju, pošto je kvalitet označen prvim imenom koji se pominje, i tada je kvalitet oznčeno prvim sinom koji se pominje, na primer *Rubenom*, drugi kad se počinje sa *Judom* ili nebeskom ljubavi, a drugačiji kada počinje sa *Josip* ili sa duhovnom ljubavi; jer suština i kvalitet onoga koji se pomene prvi potiče i nastavlja se u onim stvarima koje slede. Ovo je uzrok da se njihova značenja menjaju prema mestima gde se imenuju. Ovde, gde se govori i njihovom rođenju, njima su označena glavna načela crkve: pa stoga i sve stvari vere i ljubavi koje čine crkvu; a to je iz razloga što se u onome što prethodi govorilo o čovekovom preporodu, ili o stanjima kod čoveka pre nego li postane crkva; a u najvišem smislu govori se o Gospodu – kako je učinio Svoje Ljudsko Božanskim; i na taj način govori se i o uspinjanju po lestvicama koje je Jakov video u u Betelju, sve do Jehove.

3940. Stihovi 14-16. *A Ruben izide u vrijeme žetve pšenične i nađe mandragoru i polju, i donese je Liji materi svojoj. A Rahela reče Liji: daj mi mandragoru sina svojega. A ona joj reče: malo li ti je što si mi uzela muža? Hoćeš da mi uzmeš i mandragoru sina mojega? A Rahela joj reče: neka noćas spava s tobom za mandragoru sina mojega. A uveče kad se Jakov vraćaše iz polja, izide mu Lija na susret u reče: spavaćeš kod mene, jer te kupih za mandragoru sina svojega. I spava kod nje onu noć. A Ruben izide u vrijeme žetve pšenične, označava veru u pogledu njenih stanja ljubavi i samilosti; i nađe mandragoru u polju, označava stvari koje pripadaju bračnoj ljubavi u istini i u dobru ljubavi ka bližnjemu kao i u samilosti; i donese je Liji materi svojoj, označava nešto što je potrebno osećanju spoljašnje istine; i Rahela reče Liji: opažanje osećanja unutarne istine, i čežnju za njom; daj mi mandragoru sina svojega, označava stvari koje pripadaju bračnoj ljubavi sa kojom se može uzajamno i recipročno povezati; a ona joj reče: malo li ti*

je što si mi otela muža mojega, označava da postoji bračna želja; hoćeš da mi uzmeš i mandragoru sina mojega? Označava da bi tako došlo do povlačenja bračnog odnosa prirodnog dobra sa spoljašnjom istinom; a Rahela reče, označava pristajanje; neka noćas spava s tobom za mandragoru sina tvojega, označava da će doći do povezivanja; i uveče kad se Jakov vraćaše iz polja, označava dobro istine u stanju dobra, ali koje je (stanje) zatamnjeno zbog toga što pripada prirodnom; i izide mu Lija na susret, označava da treba da se poveže s njom; jer te kupih zamandragoru sina mojega, označava da je ovo obećanje dolazilo od promisli; i on leže s njom tu noć, označava povezivanje.

3941. Stih 14. *I Ruben izide u vrijeme žetve pšenične.* Da ovo označava veru u pogledu njenih stanja ljubavi i samilosti, vidi se iz reprezentacije *Rubena*, što je vera koja je prva (stvar) kod preporađanja (see br. 3861, 3866); iz značenja *dana, vremena*, što su stanja (vr. 23, 487, 488, 493, 893, 2788, 3462, 3785), i iz značenja *pšenice*, što je ljubav i samilost – a što će biti objašnjeno u onome što sledi; otuda je *žetva pšenice* zrelije stanje ljubavi i samilosti. Sredstva za povezivanje spoljašnjeg čoveka s unutrašnjim opisana su reprezentacijama četiri sina koja je Jakov dobio od robinja; a predmet o kome se sada govori je povezivanje dobra i istine preko ostalih sinova; pa se stoga prvo govori o mandragori, kojom se označava povezivanje ili bračni odnos. Razlog što *pšenična žetva* označava zrelo stanje ljubavi i samilosti je to, što se *poljem* označava crkva, pa stoga i stvari koje pripadaju crkvi; i što se *semenima* koja se sejeu u polju označavaju stvari koje pripadaju dobru i istinu; a one biljke koje se rađaju (niču, rastu) iz toga, kao što je pšenica, ječam, i ostala žita, označavaju stvari ljubavi i samilosti, a isto tako i vere. Stanja crkve u pogledu ovih stvari se stoga upoređuju sa *sejanjem i sa žetvom*, i tako se nazivaju u Knjizi *Postanja* VIII.22 (br. 932). DOVDE PREGL Da pšenica označava stvari ljubavi i samilosti, može se videti iz **SEKCIJA 2** sledećih odlomaka. Kod *Mojsija: Jehova ga vođaše na visine zemaljske da jede rod poljski; i davaše mu da sisa med iz stijene i ulje iz tvrdoga kamena. Maslo od krava i mlijeko od ovaca s pretilinom od jaganjaca i ovnova Bazanskih i jaraca, sa srcem zrna pšeničnih, i pio si vino, krv od grožđa (Zak. Ponovljeni XXXII-13,14).* Ovde, u unutrašnjem smislu, govori se o Drevnoj Crkvi u njenim stanjima kad je bila ustnovljena; i o svim stvarima ljubavi i samilosti i svim stvarima vere koja je u njoj bila, opisuju se

pomoću značenja. Pretilina jaganjaca je nebesko ljubavi i samilosti; a pretilo i pretilina označava ono što je nebesko (br. 353), a pšenica, ljubav, to se često pominje skupa u Reči, kao kod *David*: *O kad bi narod moj slušao mene, i sinovi Izrailjevi hodili putovima svojim! Najboljom bih pšenicom hranio njih, i medom bih iz kamena sitio ih (Psalam LXXXI.13,16)*. Opet kod istoga: *Ograđuje međe svoje mirom, nasićava te jedre pšenice (Psalam CXLVII.14)*. **SEKCIJA 3** Da je pšenica ljubav i samilost, može se videti kod *Jeremije*: *Pastiri mnogi pokvariće moj vinograd, potačiće dio moj, mili dio moj obratiće u голу pustoš. Na sva visoka mjesta po pustinji doći će zatirači; jer će mač Jehovin proždrijeti od jednoga kraja zemlje do drugoga, ne će biti mira ni jednom tijelu. Sijaće pšenicu, a trnje će žeti; mučiće se, a koristi ne će imati, i stidjeće se ljetine svoje, sa žestokoga gnjeva Jehovina (XII.10,12,13)*. *Vinograd i polje* označavaju crkvu; *gola pustoš* (pustinja), njeno pustošenje; *mač koji proždire*, pustošenje istine; *ne će biti mira*, neće biti dobra koje utiče; *sijanje pšenice*, označava dobra ljubavi i samilosti; *trnje žeti*, zla i obmane ljubavi prema sebi i svetu. (Da je *vinograd* duhovna crkva, može se videti gore, br. 1069; a da je *polje* crkva u pogledu dobra, br. 2971; da je *pustoš*, pustošenje; da je *mač koji proždire* pustošenje istine, br. 2799; i da je **SEKCIJA 4** *mir* dobro koje utiče, br. 3780). Kod *Joila*: *-Opustje polje, tuži zemlja, jer je potrveno žito, usahlo vino, nestalo ulja. Stidite se, ratari, ridajte gradari, pšenice radi i ječma radi, jer propade žetva na njivi; opašite se i plačite, sveštenici; ridajte koji služite oltaru, dođite, noćujte u kostrijeti, sluge Boga mojega; jer se unosi u dom Boga vašega dar i naljev (I.10,11,13)*. Svako može videti da se ovde opisuje stanje opustošenja crkve; tako da su *polje i njiva* crkva, *žito* njeno dobro, a *novo vino* njena istina (br.3580); i da je *pšenica* nebesko ljubavi, a *ječam* duhovna ljubav; a pošto se govori o stanju crkve, to se kaže, *plačite, sveštenici, ridajte koji služite oltar*. Kod *Jezekilja*, Duh Jehovin reče proroku: *Uzmi pšenice i ječma i boba i leća i prosa i krupnika, i saspri sve u jedan sud, i načini od toga sebi hljeb prema broju dana koje ćeš ležati na svojoj strani, tri stotine i devedeset dana ješćeš ga. A hljeb ječmen prijesan jedi, ispekav ga na kalu čovječijem na njihove oči. Tako će jesti sinovi Izrailjevi hljeb svoj nečist među narodima u koje ću ih razagnati (IV.9,12,13)*. Ovde se govori o profanaciji dobra i istine; *pšenica, ječam, bob, leća, proso i krupnik* su vrste dobra i istina koje iz njih porističu; *hljeb ili i hljeb prijesan (pogača)* načinjeni od ljudskog kala (*blata, izmeta*), označava profanaciju **SEKCIJA**

6 (svetogrđenje) svih ovih (dobara). Kod *Jovana: I gle, konj vran (crn), i onaj što sjedaše na njemu imaše mjerila u ruci svojoj. I čuh glas između četiri životinje gdje govori: oka pšenice za groš, i tri oke ječma za groš; a ulja i vina ne će ni biti.* (Otkr. VI.5,6). Ovde se govori o pustošenju dobra i istine; *oka pšenice za groš* označavajući nedostatak ljubavi; *tri oke ječma za groš*, **SEKCIJA 7** nedostatak samilosti. Kod *Jezekilja: Juda i zemlja Izrailjeva bijahu tvoji trgovci, dolažahu na sajme tvoje sa pšenicom Menitskom i feničkom i medom i uljem i balsamom* (XXVII.17). Ovde se govori o Tiru, kojim su označeni dobro i istina; dobra ljubavi i samilosti i njihova sreća su *pšenica Menitska, i ulje i med i balsam*; *Juda je nebeska crkva, a zemlja Izrailjska je duhovna crkva, iz kojih dolaze ove stvari; trgovanje je sticanje.* Kod *Mojsija: Zemlja pšenice i ječma, zemlja loze i smokve i šipka, i masline, i ulja, i meda* (Zak. Ponovljeni VIII.8). Ovime se opisuje zemlja Hanansku, koja je u unutrašnjem smislu Gospodovo carstvo (br. 1413, 1437, 1585, 1607, 3038, 3705). Dobra ljubavi i samilosti su označena *pšenicom i ječmom*, a dobra vere *lozom i SEKCIJA 9 smokvom*. Kod *Mateja: Njemu je lopata u ruci Njegovoj, pa će otrijebiti gumno svoje, i skupiće pšenicu svoju u žitnicu, a pljevu će sažeći ognjem vječnijem* (III.12). Ovako Jovan Krstitelj govori o Gospodu; *pšenica* označava dobro ljubavi i samilosti; *pljeva*, ono što nije dobro. Kod istoga: *Ostavite neka raste oboje zajedno do žetve; i u vrijeme žetve reći ću žeteocima: saberite najprije kukolj, i svežite ga u snoplje da ga sažežem; a pšenicu svezite u žitnicu moju* (XIII.30). *Kukolj* označava zla i obmane; a *pšenica*, dobra. Ovo su upoređenja, a upoređenja se u Reči prave pomoću značenja.

3942. *I nađe mandragoru u polju.* Da ovo označava stvari koje pripadaju bračnoj ljubavi u istini i dobru ljubavi ka bližnjemu i samilosti, vidi se iz značenja *mandragore*, a to su stvari koje pripadaju bračnoj ljubavi (o čemu u onome što sledi); i iz značenja *polja*, što je crkva, pa stoga i istina vere i dobro ljubavi ka bližnjemu, jer ovo čini crkvu (br. 368, 3196, 3310, 3500, 3508, 3766). Šta je bila *mandragora*, prevodioci ne znaju. Pretpostavljaju da su to bili plodovi ili cvetovi, kojima su davali imena već svaki po svome mišljenju. Ali kakvi su to bili (plodovi), to nas ne zanima, nego nam je zanimljivo to, da su među drevnim (ljudima) koji su pripadali ovoj crkvi, da su svi plodovi i cvetovi imali značenje; jer su znala da je sveopšta priroda reprezentativna pozornica (teatar) Gospodovog carstva (br.

3483); i da su sve stvari u njena tri carstva reprezentativi; i da svaka stvar predstavlja neku posebnu stvar u duhovnom svetu, pa tako i plod i cvet. Da se *mandragorom* označava brak dobra i istine, može se videti iz nizova stvari u unutrašnjem smislu, kao i iz onoga iz čega je ta reč izvedena u izvornom jeziku; jer ta reče dolazi od *dudim*, što znači ljubavi i povezivanje pomoću ljubavi (plural). Da *dudaim* dolazi od toga, i da označava ono što je bračno, vidi se iz sledećih reči: *Ranićemo u vonograde da vidimo cvate li vinova loza, zameće li se grožđe, cvatu li šipci; ondje ću ti dati ljubav svoju. Mandragore puštaju miris, i na vratima je našim svakojako krasno voće, novo i staro, koje za te dohranih, dragi moj (Pjesma Solomonova VII.12,13 ili Pjesma nada pjesmama)*. Sve ovo pokazuje šta je označeno *mandragorom*. Što se tiče knjige u kojoj je nađen ovaj odlomak, a koja se zove *Pesma*, ona nije među onima koje se nazivaju *Mojsije i Proroci*, jer nema unutrašnji smisao; ali je napisana u drevnom stilu, i puna je značenja sakupljenih iz knjiga Drevne Crkve, i od mnogi stvari koje su u Drevnoj Crkvi označavale nebesku i duhovnu ljubav, a posebno bračnu ljubav. Da je takva priroda te knjige vidi se i po tome što, u doslovnom smislu, ima mnogo stvari koje nisu pristojne, što nije slučaj sa knjigama koje se nazivaju *Mojsije i Proroci*; ali pošto su unutar nje sakupljene stvari koje označavaju nebesku i duhovnu ljubav, stoga izgleda da ima neko mističnoznačenje. Iz ovoga značenja *mandragore*, sada možemo videti da je *saRuben je nađe u polju* označen bračni odnos istine i dobra ljubavi i samilosti; to jest, da je označeno ono što je povezano. Jer u unutrašnjem smislu, bračno načelo nije ništa drugo nego istina da se istina može spojiti s dobrom, i dobro s istinom. A iz ovoga proizlazi sva bračna ljubav (br. 2728, 2729, 3132); pa stoga istinska bračna ljubav može da postoji samo kod onih koji su u dobru i u istini, pa su na taj način (takvi ljudi) u nebeskom braku (*autor po nebeskim brakom prvenstveno misli na brak ili spoj dobra i istine u jednoj osobi*).

3943. *I donese je Liji materi svojoj*. Da ovo označava ono što se dodaje osećanju spoljašnje istine, jasno je iz značenja *doneti*, što ovde znači *dodati*; i iz reprezentacije *Lije*, koja je osećanje spoljašnje istine (vidi br. 3793, 3819).

3944. *A Rahela reče Liji*. Da ovo označava opažanje osećanja unutarne istine, i čežnju za njom, vidi se iz značenja *reći*, što je opaziti (vidi br. 1898, 1919, 2080, 2619, 2862, 3395, 3509); i iz reprezentacije *Rahele*, što je osećanje unutarne

istine (br. 3758, 3782, 3793, 3819). Da je ovde označeno osećanje za i čežnja za ovom istinom, vidi se i iz onoga što ubrzo sledi; jer Rahela kaže, *Daj mi mandragoru sina svojega*.

3945. *Daj mi mandragoru sina svojega*. Da ovo označava osećanje i čežnju za stvarima bračne ljubavi, s kojom bi se moglo uzajamno i recipročno spojiti, jasno je iz značenja *mandragore*, što su stvari bračne ljubavi (br. 3942). Da je ovde označeno osećanje i čežnja, i to je očito (br. 3944). (Da je bračna ljubav uzajamno i recipročno povezivanje, može se videti gore, br. 2731.)

3946. *A ona joj reče: malo li ti je što si mi uzela muža?* Da ovo označava da postoji bračna čežnja, vidi se iz značenja *uzeti muža* koji pripada i drugoj (kao što je ovde Jakov, koji pripada i Liji), a što označava uzajamnu ljubav među njima. Otuda se ovim rečima, *Malo li ti je što si mi uzela muža?*, označava bračna čežnja.

3947. *Hoćeš da mi uzmeš i mandragoru sina mojega?* Da ovo označava da bi na taj način nestao bračni odnos prirodnog dobra sa spoljašnjom istinom, vidi se iz značenja *uzeti*, što je nestati (povući se); iz značenja *mandragore*, što je bračni (kvalitet, stanje) (vidi br. 3942); i iz značenja *sina*, što je istina (vidi br. 489, 491, 533, 1147); ovde, spoljašnja istina, jer je Lija ta koja to kaže; a da je *Lija* spoljašnja istina, bilo je pokazano gore.

3948. *A Rahela joj reče: neka noćas spava s tobom za mandragoru sina tvojega*. Da ovo označava pristanak da se može spojiti, vidi se bez objašnjavanja.

3949. Stih 16. *I uveče kad se Jakov vraćaše iz polja*. Da ovo označava dobro istine u stanju dobra, ali zatamnjeno zato što pripada Prirodnom, vidi se iz reprezentacije *Jakova*, koji je dobro istine koje pripada Prirodnom (vidi br. 3669, 3677, 3775, 3829); iz značenja *polja*, što je crkva u pogledu dobra (br. 2971), pa stoga i dobro; i iz značenja *uveče*, što je zatamnjenost (br. 3056, 3833).

3950. *Izide mu Lija na susret, i reče: spavaćeš kod mene*. Da ovo označava čežnju osećanja spoljašnje istine da se poveže s njim (Jakovom koj predstavlja prirodno dobro), vidi se iz reprezentacije Lije, koja je osećanje spoljašnje istine, kao što je gore pokazano. Da je značenje čežnja za povezivanjem (spajanjem), jasno je bez objašnjavanja.

3951. *Jer te kupih za mandragoru sina mojega.* Da ovo označava da je ovo bilo određeno od providenja, jasno je iz značenja *kupiti ili uzeti za platu*, što znači obećati; i kao što se vidi iz onoga što prethodi. Da je to bilo od providenja, je stoga što se svako povezivanje istine s dobrom, i dobra s istinom u čoveku događa po providenju; to jest, po Božanskom Providenju. Jer predmet o kome se ovde govori je povezivanje dobra s istinom, i istine s dobrom, pa se na taj način govori i o dobru koje čovek usvaja. Jer dobro nije dobro u čoveku sve dok nije povezano (spojeno) s istinom. A pošto svako dobro dolazi od Gospoda, to jest, svako usvajanje dobra dolazi preko njegovog povezivanja s istinom, to se kaže da je *po providenju*. Gospodovo Providenje se posebno stara za ovo povezivanje. Preko njega čovek postaje čovek, i po tome se razlikuje od životinja; a onoliko postaje čovek koliko ovo prima, to jest, onoliko koliko dopušta da Gospod ovo izvede. To je, dakle, dobro koje je kod čoveka; i nije moguće nikakvo drugo dobro koje je duhono da ostaje večno (u čoveku). Osim toga, dobra spoljašnjeg čoveka, koja su, sve dok živi u svetu, uživanje njegovog života, ona su dobra samo onoliko koliko u sebi imaju nešto od ovog (unutrašnjeg) dobra. Na primer, dobro bogatstva. Sve dok bogatstvo ima u sebi i duhovno dobro, to jest, sve dok ono ima za cilj dobro bližnjega, dobro svoje zemlje ili javno dobro, i dobro crkve, toliko je (istinsk) dobro. Jako greše oni koji zaključeda duhovno dobro o kojemu govorimo nije moguće pri svetskom obilju, i koji sebe ubede da mora da se liše ovakvih stvari da bi stigli u nebo. (Ali vidi kako ide influks unutrašnjeg ili duhovnog čoveka u spoljašnjeg ili prirodnog čoveka, br. 3286, 3288, 3314, 3321). Kad se ovo zna, tadaje moguće znati šta je označeno svakom stvari koja je bila objašnjena gore u pogledu unutrašnje smisla reči – da je Ruben (koji je istina vere, koja je prva stvar preporoda) našao mandragoru; da ju je doneo svojoj materi Liji (koja je osećanje spoljašnje istine); da je Rahela (koja je osećanje unutarne istine) čeznula za njom (za mandragorom), i da joj je ona bila data; da je stoga Lija legla s njenim mužem (čovekom) Jakovom (koji je dobro istine u prirodnom čoveku); tako isto, u onome što sledi, da su Jakovu od Lije bili rođeni sinovi Isahar i Zebulon, kojima su označene i predstavljen stavri bračne ljubavi, pa stoga i stvari nebeskoga braka; i onda da je rođen Josip, kojim se označeno i predstavljeno Gospodovo duhovno carstvo, koje je sami brak o kome se govori.

3953. Stihovi 17,18. *I Bog usliši Liju, i ona zatrudnje, i rodi Jakovu petoga sina. I reče Lija: Jehova mi dade platu moju što dadoh robinju svoju mužu svojemu. I nadjede mu ime Isahar. I Bog usliši Liju, označava Božanski ljubav; i ona zatrudnje, i rodi sina, označava primanje i priznavanje; i Lija reče: Jehova mi dade platu moju što dadoh robinju svoju mužu svojemu, u najvišem smislu označava Božansko dobro od istine i istinu od dobra; u unutrašnjem smislu, nebesku bračnu ljubav; a u spoljašnjem smislu, uzajamnu ljubav; i nadjede mu ime Isahar, označava njen kvalitet (kvalitet uzajamne ljubavi).*

3954. Stih 17. *A Bog usliši Liju.* Da ovo označava Božansku ljubav, vidi se iz značenja *uslišiti nekoga*. Kada se to kaže za Boga ili za Gospoda, to je onda Božanska ljubav; jer uslušiti nekoga je učiniti ono za što se taj moli ili što želi. Pošto je ovo od Božanskog dobra, a Božansko dobro dolazi od Božanske ljubavi, to se sa *uslušiti nekoga*, u najvišem smislu, označava Božanska ljubav. Jer slučaj je takav s unutrašnjim smislom, da kada se smislao slova uzdigne prema nebu, i uđe u sferu gda misao dolazi od Gospoda, to onda nju kao takvu opažaju anđeli; jer unutrašnji smisao je Reč za anđele, dok smisao slova služi kao plan ili sredstvo mišljenja. Jer smisao slova ne može da signe do anđela, jer on govori na najviše mesta o svetskim, zemaljskim, i telesnim stvarima, o kojima anđeli ne mogu da misle, jer su oni u duhovnim i nebeskim stvarima, i na taj nači daleko iznad onoga što je zemaljsko. Jer ovo je razlog da je Reč data kako bi služila čoveku a u isto vreme i anđelima. U ovome se Reč razlikuje od svakog drugog spisa.

3955. *I ona zatrudnje i rodi Jakovu i petoga sina.* Da ovo označava primanje i priznavanje, vidi se iz značenja *zatrudnjeti (začeti)*, što je primanje; i iz *rađanja*, što je priznavanje (o čemu u, br. 3860, 3868, 3905. 3911, 3919).

3956. Stih 18. *I Lija reče: Jehova mi dade platu moju što dadoh robinju svoju mužu svojemu.* Da ovo, u najvišem smislu, označava Božansko dobro od istine i istinu od dobra; u unutrašnjem smislu, nebesku i bračnu ljubav: a u spoljašnjem smislu, uzajamnu ljubav, može se videti iz značenja *plate (nagrade)*. *Plata (nagrada)* se često pominje u Reči, ali malo ko zna šta ona znači. Poznato je u crkvama da se dobrimakoja čovek čini ništa ne zaslužuje, jer ona nisu njegova, nego Gospodova; i da se zasluga pominje u vezi sa čovekom, i da se stoga ona povezuje s ljubavlju

prema sebi, i sa mišlju o nadmoći nad drugima, a stoga i sa preziranjem drugih. Iz ovoga razloga dobra koja se čine radi nagrade nisu u sbebi dobra, jer ne izviru iz pravog izvora; to jest, iz ljubavi ka bližnjemu. Ljubav prema bližnjemu u sebi sadrži želju da treba bližnjemu da bude dobro kao i nama samima; a kod anđela, želja je da drugima bude bolje nego njima samima. Takvo je osećanje ljubavi ka bližnjemu; stoga, ono odbija svaku zaslugu za sebe, pa stoga odbija i svako dobro koje se čini radi nagrade. Za one koji su u ljubavi ka bližnjemu, nagrada je u tome što mogu da pokažu milost, i što im je dopušteno da to učine, i što se (njihovo dobro) prima. To je uživanje i blaženstvo koje osećaju oni koji su u osećanju ljubavi ka bližnjemu. Iz ovoga se vidi da šta je označeno platom (nagradom) koja se pominje u Reči, naime, da je to uživanje i blaženstvo uzajamne ljubavi (br. 3816); jer su osećanje ljubavi ka bližnjem i uzajamna ljubav ista stvar. (vidi br. 1110, 1111, 1774, 1835, 1877, 2027, 2273, 2340, 2373, 2400). Iz svega ovoga jasno je da *plata (nagrada)* u spoljašnjem smislu označava međusobnu ljubav. Da u još višem smislu, ili u unutrašnjem smislu, plata označava nebesku ljubav, može se videti iz onoga što je bilo gore rečeno o nebeskom braku (br. 2618, 2739, 2741, 2803, 3024, 3132, 3952), naime, da je to povezanost dobra i istine; i da uzajamna ljubav dolazi od ovog povezivanja, i od ovoga braka (br. 2737, 2738). Očito je iz ovoga da je *plata (nagrada)*, u unutrašnjem smislu, nebeska bračna ljubav. Da je, u najvišem smislu, nagrada Božansko dobro od istine i istina od dobra, vidi se iz toga što je to poreklo bračne ljubavi; jer ono sjedinjavanje dolazi od Gospoda, i potiče od Njega; i kada se ono uliva u nebo, ono sačinjava brak dobra i istine, pa stoga i uzajamnu ljubav. Iz ovoga što je sada rečenokao i iz onoga što prethodi, vidi se šta je označeno u unutrašnjem smislu Lijinim rečima: *Bog mi dade platu (nagradu) što dadoh robinju svoju mužu svojemu; zato što se robuinjom označava sredstvo potvrđivanja koje služipovezivanje spoljašnjeg i unutrašnjeg čoveka* (br. 3913,3917,3931). Na taj način, pre nego li se one stvari koje su označene sinovima od robinja priznaju i potvrde, ne može doći do spajanja dobra s istinom, pa zato ni do uzajamne ljubavi; jer ova potvrđivanja nužno dolaze prvo. To je ono što je označen onim što je sada pred mana.

3957. *I nadjede mu ime Isahar.* Da ovo označava njegov kvalitet, jasno je iz značenja *nadjenući ime*, što je kvalitet (vidi br. 3923,3935); jer Isahar je dobio ime

po *plati* (nagradi), i po onome što je označeno Lijinim rečima. Pošto je *Isahar* znači nagrada; i pošto, u spoljašnjem smislu, nagrada je uzajamna ljubav; i pošto je, u unutrašnjem smislu, to povezanost dobra i istine, to se lako može reći da malo ljudi danas u Hrišćanskom svetu znaju da *nagrada* (plata) ima ovo značenje, zato što oni ne znaju šta je uzajamna ljubav, a još manje da dobro treba da se spoji s istinom da bi čovek bio u nebeskom braku. Bilo mi je dopušteno da razgovaram o ovome predmetu sa mnogima u drugom životu, koji su bili iz Hrišćanskog sveta, kao i s učenicima; ali za divljenje je, da je malo onih s kojima mi je bilo dozvoljeno da gorvorim znalo bilo šta o ovome, iako su sami od sebe mogli znati o ovome mnogo toga da su samo bili voljni da koriste svoj razum. Ali pošto se nisu zanimali za život posle smrti, nego samo za život u svetu, ovakve stvari **SEKCIJA 2** ih nisu zanimalo. Ono što bi mogli znati da su koristili svoj razum, bilo bi sledeće: *Prvo*, kad se čovek oslobodi svoga tela, on tada može da na prosvetljeniji način koristi svoj razum nego kada je živeo u telu, zato što, dok živi u telu, svetske i telesne stvari ispunjavaju njegove misli, što zatamnjuje (njegovo mišljenje?); ali kad se odvoji od tela, takve stavri više ne smetaju, i on je kao oni koji misle duboko (koji su u unutarnoj misli), kada se njihov um odvoji od stvari koje pripadaju spoljašnjim čulima. Zbog toga oni mogu da znaju da je stanje posle smrti stanje u kome misle jasnije i prosvetljenije nego pre smrti; i da kada čovek umre, on prelazi kao iz senke u svetlost, jer prelazi iz sveta u nebo, kao i iz tela u duh. Ali, za divno čudo, iako mogu da sve ovo razumeju, oni uprkos ovoga, misle da dok žive u telu, da vide jasnije, a da kada izgube telo, da je njihov vid zatamnjen. *Druga stvar* koju mogu znati, ako koriste svoj **SEKCIJA 3** razum, je da život koji su vodili na svetu, da taj život ide s njima; to jest, da je on u takvom životu i posle smrti. Jer bi mogli znati da ako čovek ne umre sasvim, on ne može da odloži život koji je vodio od detinjstva; i da se ovaj život ne može promeniti u drugi u trenutku, a još manje u život suprotan ovome. Na primer: onaj koji je obmanjivao (druge) celoga života, i koji je uživao u takvom životu, ne može da odbaci takav život, nego je i dalje u takvom životu. Onaj koji je u ljubavi prema sebi, pa stoga u mržnji i osveti prema onima koji mu ne služe, i koji su u drugim takvim zlima, oni ostaju unjima (tim zlima) i posle života u telu: jer je to ono što oni vole, i ono što sačinjava uživanja njihovog života, te stoga sami njihov život; stoga se takav život ne može od njih oduzeti a da se ne u gasi u isto vreme ceo njihov život. Tako i u drugim

slučajevima. *Treća* **SEKCIJA 4** stvar koju bi čovek mogao znati od sebi, je da kada pređe u drugi život, on ostavlja mnoge stvari koje tamo nemaju mesta, kao što je briga za hranu, za odeću i za stanište, kao i sticanje novca i bogatstvo, kao i položaje i počasti u društvu, sve ono o čemu čovek puno misli u životu tela; a u drugom životu umesto ovih, postoje druge stvari **SEKCIJA 5** koje ne pripadaju zemaljskom carstvu. Stoga, četvrta stvar koju čovek može da zna, je da onaj koji je u svetu mislio samo o stvetskim stvarima, tako da je samo njima bio preokupiran, i koji je uživao samo u takvom životu, da taj ne može da bude s onima koji su razmišljali o nebeskim stvarima, to jest, o onome što je u nebu. Iz ovoga **SEKCIJA 6** sledi i *Peta* stvar; naime, da kada se vanjsko telo i svet izgube, čovek je onakav kako je iznutra; to jest, on misli i hoće onako kakav je iznutra. To jest, on tako misli i tako hoće. Ako su njegove misli iznutra bile prevarne, ako su bile mahinacije, težnja za dostojanstvima, za dobiti, i za slavom; iako su bile o mržnjama i osveti i sličnom, može se videti da će on to i dalje hteti, a to su stvari koje pripadaju paklu, ma koliko da je prikrivao od ljudi svoje misli radi gore pomenutih ciljeva, kako bi izvana izgledao dostojanstven, dok je u navodio druge ljude da misle da mu te stvari ne leže na srcu. Da sve ove spoljašnje stvari, ili pretvaranje (simulacije), da mu se isto tako oduzimaju u drugom životu, može se znati iz toga što da se spoljašnje stvari odlažu kao i telo i da više ne koriste ničemu. Iz ovoga svako može da zaključi sam za **SEKCIJA 7** sebe kakav čovek tada izgleda anđelima. *Šesta* stvar koju čovek može da zna, je da nebo, ili Gospod preko neba, neprekidno deluje i utiče dobrom i istinom; i ako tada u ljudima nema – to jest u njegovom unutrašnjem čoveku koji živi posle smrti tela – neki prijemnik za dobro i istinu kao tlo ili plan, dobro i istina koji utiču, ne mogu da se prime; zbog toga čovek, dok je u životu tela, treba da se stara da stekne takvo tlo ili plan u sebi; ali ovo se ne može steći ni na koji drugi način nego da se misli o onome što je dobro za bližnjega, i da mu se čini dobro, i da se uživa da se živi za takve stvari. Ovo se tlo stiče kroz ljubav prema bližnjemu, to jest, preko uzajamne ljubavi; i to je ono što se naziva savešću. U ovo tlo dobro i istina od Gospoda mogu da utiču, i mogu da se prime; ali ne tamo gde nema ljubavi ka bližnjemu, pa stoga ni savesti; jer tada dobro i zlo **SEKCIJA 8** prolaze kroz, i pretvaraju se u zlo i obmanu. *Sedma* stvar koju čovek može da zna od sebe, je da ljubav prema Bogu i bližnjem ono što čoveka čini čovekom, i što ga razlikuje od divljih zveri; i da one (ove ljubavi)

sačinjavaju nebeski život, ili nebo; dok ono što je suprotno stvara paklenski život, ili pakao. A razlog da čovek ne zna ove stvari je to što ne želi da ih zna, jer živi životom koji im je suprotan, a i zato što ne veruje u život posle smrti; a i stoga što prihvata načela vere, ali ne i načela ljubavi ka bližnjemu (kao nužna za spasenje); stoga, on veruje onako kako veruju mnogi, da ako postoji život posle smrti, da će se spasiti kroz veru, bez obzira kako je živeo, čak i ako primi veru na samrtnom času.

3958. Stihovi 19,20. *I zadrudnje Lija opet, i rodi Jakovu šestoga sina. I reče Lija: dariva me Bog darom dobrijem; da ako se sada već priljubi k meni muž moj, jer mu rodiš šest sinova. Za to mu nadjede ime Zebulon. I zatrudnje Lija opet, i rodi Jakovu i šestoga sina, označava primanje i priznavanje; i Lija reče: dariva me Bog darom dobrijem; da ako se sada već priljubi k meni muž moj, jer mu rodih šest sinova, označava, u najvišem smislu, Božansko Samo Gospodovo i Njegovo Božansko Ljudsko; u unutrašnjem smislu, nebeski brak; a u spoljašnjem smislu, bračnu ljubav; i nadjede mu ime Zebulon, označava kvalitet.*

3959. Stih 19. *I zatrudnje Lija opet, i rodi šestoga sina Jakovu.* Da ovo označava primanje i priznavanje istine, jasno je iz značenja zatrudnjeti, što je primiti; i roditi, što je priznati (vidi br. 3955); i iz značenja sina, što je istina (br. 489, 533, 1147, 2623, 3373.)

3960. Stih 20. *I Lija reče: dariva me Bog darom dobrijem; da ako se sada priljubi k meni muž moj, jer mu rodih šest sinova.* Da ovo označava, u najvišem smislu, Božansko Samo Gospodovo i Njegovo Božansko Ljudsko; u unutrašnjem smislu, nebeski brak; a u spoljašnjem smislu, bračnu ljubav, vidi se iz značenja priljubiti se, kao i iz ostalih Lijinih reči koje je tada kazala. Razlog što *priljubiti se* ili *živeti zajedno (kohabitirati)* u najvišem smislu označava Gospodovo Božansko Samo i Njegovo Ljudsko Božansko, nazvano Ocem, je to što je Božansko Samo, nazvano Ocem, u Božanskom Ljudskom, nazvanom *Sinom Božijim*, uzajamno i recipročno, u skladu s rečima samoga Gospoda kod *Jovana: Isus reče, Filipe, onaj koji je vidio Mene, vidio je Oca. Vjerujte Meni, ja sam u Ocu, i Otac je u Meni (XIV.9-11; X.38).* Da je ovo jedinstvo sam Božanski brak, može se videti gore (br. 3211,3952). Ipak, ovo jedinstvo nije kohabitacija, ali se izražava kao kohabitacija u smislu slova; jer

se jedna stvar predstavlja kao dve u smislu slova, kao Otac i Sin; čak i kao tri, kao Otac, Sin, i Sveti Duh; i to iz mnogo razloga, o kojima će, po Gospodovoj Božanskoj milosti, biti govora na **SEKCIJA 2** drugome mestu. Ovo *priljubljivanje ili kohabitacija*, je u unutrašnjem smislu nebeski brak, iz istoga razloga; jer ovaj brak dolazi od Božanskog braka, koji je jedinstvo Oca i Sina, ili Božanskog Samog Gospodovog s Njegovi Božanskim Ljudskim. Nebeski brak je ono što se naziva Gospodovim carstvom, a isto tako i nebom; i to stoga što proističe od Božanskog braka, koji je Gospod. To je ono što je u unutrašnjem smislu označeno kohabitacijom, pa se otuda i nebo naziva Božijim stanom, kao kod *Isaije: Pogledaj s neba, i vidi iz stana svetinje svoje i slave svoje, gdje je revnost tvoja i sila tvoja, mnoštvo milosrđa i milosti tvoje? Eda li će se meni ustegniti? Stan svetinje* označava nebesko carstvo; a *stan slave*, duhovno carstvo. *Stan* u ovome odeljku dolazi od iste reči **SEKCIJA 3** koja označava *priljubiti se i Zebulon* u istom odeljku. Razlog što *priljubiti se i kohabitacija*, u spoljašnjem smislu, označavaju bračnu ljubav, je to što prava bračna ljubav izvire iz nebeskoga braka, a to je brak dobra i istine; a ovaj opet potiče od Božanskog braka, koji je Gospod kao Njegovo Božansko samo i Njegovo Božasko Ljudsko. (Vidi šta je pre o ovome rečeno; kao to da je nebeski brak od Božanskog dobra koje je u Gospodu, i Božanke istine koja je od Njega, br. 2508,2618,2803,3132; da je od duhovne ljubavi, br. 2728,2729; da je bračna ljubav osnovna ljubav svih ljubavi, vidi br. 2737-2739; da u nebu postoji brak **SEKCIJA 4** dobra i istine, br. 718, 747, 917, 1432, 2516, 2173, 2516, 2712, 2758; da ovaj brak postoji u celoj Reči, 683, 793, 801, 2516, 2712; i da je, u najvišem smislu, Gospod Sam u njmu; da se sa *Isus Hristos* označava Božanski brak, br. 3004). Ovo je označeno ne samo sa *priljubiti se*, ili rečima *, dariva me Bog darom dobrijem*; to je oznčeno tako isto i onim što je prethodno označeno kao istina od dobra; i onim što je posle označeno dobrom od istine; oba zajedno čine nebeski brak; jer zaključak je: *jer mu rodih šest sinova*; jer *šest* ovde označava isto što i dvanaest, naime, sve stvari vere i ljubavi; pola od broja kao i ceo broj imaju isto znaenje u Reči, kada se govori o sličnom predmetu.

3961. *I nadjede mu ime Zebulon.* Da ovo označava kvalitet, očito je iz značenja *nazvati ime*, što označava kvalitet (o čemu gore). Nazvan je *Zebulon* po *priljubiti*

se(kohabitirati), a to znači da mu je ime bilo priljubiti se (br. 3960); a u isto vreme (ime mu je) i ono što je označeno ostalim Lijinim rečima.

3962. Stih 21. *I najposlije rodi kćer, i nadjede joj ime Dina. I najposlije rodi kćer,* označava osećanje za sve ove opšte istine; a isto tako i crkvu koja potiče od vere u kojoj je dobro; *i nadjede joj ime Dina,* označava njegov kvalitet (kvalitet osećanja).

3963. *I najposlije rodi kćer.* Da ovo označava kvalitet svih ovih opštih istina (prim. prev. Kavlitet istina predstavljenih sinovima); kao i crkvu koja potiče od vere u kojoj je dobro, jasno je iz značenja *kćeri*, što je osećanje, a isto tako i crkva (vidi br. 2362); ali kakvo osećanje, za koju vrstu crkve, pokazano je u onome što sledi – da je to nebska crkva kada se doda *Sion*, to jest kad se naziva *kći Sionska*, a duhovna crkva onda kada se doda *Jerusalim*, kad se naziva a *kći Jerusalimska*; a tako i u drugim slučajevima. Ovde, gde nije ništa dodato, crkva koja potiče od vere u kojoj je dobro označena je *sakćer*; sve se do ovoga mesta (do ove tačke) opisuju se opšte istine vere u kojoj je dobro, kao i njihovo primanje i potvrđivanje; a pošto se odmah zatim kaže da se *rodila kćer*, to je očito iz nizova da ovo označava crkvu u kojoj su ove istine; isto je, bilo da govorimo o crkvi koja **SEKCIJA 2** potiče od vere u kojoj je dobro, ili da govorimo oduhovnoj crkvi; a tako isto, ako govorimo o osećanju za sve (istine), to jest, za sve ove opšte istine; jer crkva postoji zbog osećanja za istinu u kojoj ima dobra, i zbog osećanja za dobro u kome je istina; ali ne zbog osećanja za istinu u kojoj nema dobra, niti zbog osećanja za dobro u kome nema istine. Oni koji kažu da pripadaju crkvi jer su u osećanju za istinu a ne i u dobru od istine, to jest, koji ne žive u skladu s istinama, vrlo se varaju. Oni su izvan crkve, iako su u skupštini (kongregaciji); jer oni su u osećanju za zlo, s kojim se istina ne može povezati. Njihovo osećanje za istinu ne dolazi od Gospoda, nego od njih samih; jer oni gledaju sebe (kao cilj), s namerom da preko poznavanja istine steknu ugled, a preko toga počasti i bogatstvo; ali ne gledaju crkvu (kao cilj), niti Gospodovo carstvo, a još manje Gospoda. Isto tako, oni koji su u osećanju za dobro iz kojega ne proističe nikakva istina, ni oni nisu u crkvi, iako su u skupštini; jer su oni u prirodnom a ne u duhovnom dobru, i dopuštaju da ih se vodi u svaku vrstu zla i obmane, samo ako se zlo izgledaom prikaže kao dobro, a obmana kao istina (vidi br. 3470, 3471, 3518).

3964. *I nadjede joj ime Dina.* Da ovo označava kvalitet, jasno je iz značenja *imena i nadjenući ime*, što je kvalitet (o čemu vidi gore). Kvalitet koji je predstavljen i označen *Dinom* je sve ono što pripada veri crkve u kojoj je dobro, kao što je maločas gore opisano. Isto se vidi i iz njenog imena, jer u izvornom jeziku *Dina* označava *sud* - (Da se *sudom* opisuje istina vere, može se videti gore, br. 2235, a da je *sud* u unutrašnjem smislu sveto (svetost) vere, a u spoljašnjem smislu dobro života, br. 3921. Ovo sve pripada crkvi.

3965. Stihovi 22.24. *Ali se Bog opomenu Rahele; i uslišav je otvori joj matericu. I zatrudnje, i rodi sina, i reče: uze Bog sramotu moju. I nadjede mu ime Josip, govoreći: neka mi doda Jehova još jednoga sina. Ali se Bog opomenu Rahele i usliša je, označava sposobnost da se primi i prizna; i ona zatrudnje, i rodi sina, označava primanje i priznavanje; i reče: Bog uze (ukloni) sramotu moju, i nadjede mu ime Josip, govoreći: nek mi Jehova doda još jednoga sina, označava, u najvišem smislu, Gospoda kao Božansko duhovno; u unutrašnjem smislu, duhovno carstvo, ili dobro vere; a u spoljašnjem smislu, spasenje, a isto tako i oplodžavanje i umnožavanje.*

2966. Stih 22. *Ali se Bog opomenu Rahele, i usliši je.* Da ovo označava providanje (proviđenje), jasno je iz značenja *opomenuti se (setiti se)*, kada se ovde odnosi na Boga, što je providanje, jer *opomenuti se* je gledati prema nekome; a da je, u najvišem smislu, *videti* providanje, može se videti *gore (br. 3863)*; i iz značenja *uslišati nekoga*, kada se odnosi na Boga, što je providanje (br. 3869.)

3967. *I otvori joj matericu.* Da ovo označava sposobnost da se primi i prizna, vidi se iz značenja *otvoriti matericu*, što je dati sposobnost da se začne i rodi; na taj način, u unutrašnjem smislu, sposobnost da se primi i prizna, naime, dobra od istine i istine od odbra. Da *zatrudnjeti i roditi* označava primanje i priznavanje, bilo je više puta gore pokazano.

3968. Stih 23. *I zatrudnje, i rodi sina, i reče:* Da ovo označava primanje i priznavanje, može se videti gore, br. 3919, 3925, 3955, 3959.

3969. Stih 24. *I nadjede mu ime Josip, govoreći: neka mi doda Bog još jednoga sina.* Da ovo, u najvišem smislu, označava Gospoda kao Božansko duhovno; u

unutrašnjem smislu, duhovno carstvo, ili dobro vere; a u spoljašnjem smislu, spasenje, a isto tako i opladavanje i umnozavanje, vidi se iz reprezentacije *Josipa u Reči* (o čemu vidi niže); i iz značenja *Bog uze sramotu moju*, a isto tako i iz *Neka mi Bogdoda još jednoga sina*; jer je je dobio ime Josip od *uzeti idodati*. *Bog uze sramotu moju*, označava da Rahela nije više nerotkinja, pa prema to nije više mrtva, kao što je za sebe rekla Jakovu (stih 1, br. 3908). Jer se *Rahelom* predstavlja osećanje za unutarnju istinu, ili unutarnji čovek u pogledu istine (br. 3758, 3782, 3793, 3819). Unutarnji čovek kao da je mrtav, ako mu po dobrima i istinama ne korespondira **SEKCIJA 2** spoljašnji ili prirodni čovek (vidi br. 3493, 3620, 3623). Ova dva (čoveka) moraju da se povežu, tako da kao čine ne dva, nego jednoga čoveka. Do ovoga povezivanje ne može doći sve dok prirodni ili spoljašnji čovek nije pripremljen, to jest, dok ne primi i ne prizna opšte istine označene sa deset Jakovljevih sinova od Lije i robinja; i dok se dobro prirodnog čoveka ne pripoji istinama u njemu, koje se povezivanje označava poslednjim Jakovljevim sinom od Lije, naime, Zebulonom, koji je tako nazvan od *priljubiti se* (br. 3960, 3961). Kad dođe do ovoga pripajanja, unutarnji čovek i spoljašnji ulaze u nebeski brak, o kojem je gore bilo reči (br. 3952). Razlogada u njega ne ulaze pre toga, velika je tajna; jer treba da se dobro unutarnjeg čoveka tada spoji s dobrom spoljašnjeg, a preko ovoga i s istinom u njemu (unutarnjem čoveku); a isto tako i dobro unutarnjeg čoveka, preko osećanja istine u njemu, da se spoji s dobrom spoljašnjeg čoveka, kao i s istinom u njemu; to jest, neposredno i posredno (o kojem neposrednom i posrednom povezivanju vidi gore, br. 3314, 3573, 3616). Pošto se tada po prvi put unutarnji čovek povezuje sa spoljašnjim, a pre nego dođe do ovoga povezivanja, unutarnji čovek kao da i ne postoji, i kao da je mrtav (kao što je rečeno gore), pa se stoga reklo, *Bog uzesramotu moju*. To je ono što je označeno *sramotom* za koju se kaže da *ju je Bog uzeo*, to jest da ju je uklonio, ili od koje ju **SEKCIJA 3** je oslobodio. Ali pod rečima koje slede: *Nekami Bog dodaja još jednoga sina*, ozačena je druga tajna, koja je ovo. Josipom je predstavljeno Gospodovo duhovno carstvo, pa tako i duhovni čovek. Postoje dve stvari koje čine duhovnog čoveka, naime, ljubav ka blišnjemu i vera; ili što je isto, dobro i istina. Ljubav ka blišnjemu koja je iz vere, ili dobro koje je od istine, je ono što je predstavljeno *Josipom*; a vera u kojoj je ljubav ka blišnjemu, ili istina u kojoj je dobro, je ono što je predstavljeno *još jednim sinom*, a to je predstavljeno

Benjaminom – o kojemu vidi Knjiga Postanja XXXV.16-18. Tako je Josip nebeski duhovno čovek; a Benjamin duhovno nebeski. Šta je razlika između ova dva, može se videti iz onoga što je pre bilo često rečeno o dobru od kojega potiče istina, i o istini od koje potiče dobro. To je ono što je označeno Rahelinim rečima: *neka mi Jehovadoda još jednoga sina*. Ali ovu tajnu mogu da vide samo oni koji su u ljubavi ka bližnjemu iz vere (*prim. prev. Oni koji čine dobro bližnjemu zato što tako vera nalaže*); jer ovi su u pogledu njihovog unutarnjeg u svetlosti neba, u kojem svetlu je i inteligencija. Ali ovo ne mogu da vide oni koji su samo u svetlosti sveta, jer u ovoj svetlosti nema inteligencije, osim onoliko koliko u njoj ima i svetlosti neba. **SEKCIJA 4** Anđelima, koji su u svetlosti neba, ovo su sasvim obične stvari. Iz svega ovoga sada se može videti da se rečima, *Bog uze sramotu moju*, kao i s *Neka mi Jehovadoda još jednoga sina*, u najvišem smislu, označava Gospod kao Božansko duhovno; a u unutrašnjem smislu, Gospodovo duhovno carstvo, ili dobro vere; jer to je Duhovno u tome carstvu. Ali da se, u spoljašnjem smislu, ovim rečima označava spasenje, kao i oplodžavanje i umnožavanje, to je stoga što to sledi (iz onoga što prethodi) (vidi br. 3971). **SEKCIJA 5** Gospodovo duhovno carstvo, kao što je više puta gore rečeno, sastoji se od onih koji su u ljubavi ka bližnjem, pa stoga i u veri. Ono je odvojeno od Gospodovog nebeskog carstva, jer tosačinjavaju oni koji u ljubavi ka Gospodu ili koji su u najintimnijem (najdubljem) nebu; to su oni koji su duhovni, i koji sačinjavaju drugo ili unutarnje nebo. Razlog da se Bog prvo pominje – *Bog uze sramotu moju*, a onda Jehova – *neka neka mi Jehova doda još jednoga sina*, - je u tome što se prvo ime odnosi na uspinjanje od istine ka dobru, a drugo na spuštanje od dobra ka istini; jer je duhovni čovek u dobru od vere (to jest, u dobru od kojega potiče istina); ali pre nego li postane duhovan, on je u istini od vere (to jest, u istini u kojoj je dobro), jer Bog se (kao reč) koristi kad je predmet istina; a Jehova kada je dobro (br.2586, 2807, 2822, 3921). Da se **SEKCIJA 6** Josipom predstavlja Gospodovo duhovno carstvo, ili duhovni čovek, pa tako i dobro vere, može se videti iz odlomaka u Reči gde se on pominje; kao u Jakovljevom, tada Izrailjevom, proroštvu; *Josip je rodna grada, grana kraj izvora, kojoj se granci raširiše svrh zida. Ako ga i ucvijeliše ljuto i strijeljaše na nj, i biše mu neprijatelji strijelci, opet osta jak luk njegov i ojačaše mišice ruku njegovijeh od ruku jakoga Boga Jakovljeva, odakle posta kamen i pastir Izrailju. Od silnoga Boga oca tvojega, koji će ti pomagati, i od svemoćnoga,*

koji će te blagosloviti ozgo s neba, blagoslovima ozdo iz bezdana, blagoslovima od dojaka i od materice. Blagosovi oca tvojega nadvisiše blagoslove mojih starijih svrh brda vječnijeh, neka budu nad glavom Josipovom i nad tjemenom odvojenoga između braće svoje (Postanje XLIX.22-26). U ovim proročkim rečima sadržan je, u najvišem smislu, opis Gospodovog Božanskog Duhovnog; a u unutrašnjem smislu, opis njegovog duhovnog carstva. Šta svaka pojedinost sadrži, biće, po Gospodobvoj Božanskoj milosti, rečeno kod objašnjevanja ovoga poglavlja. Tako, u **SEKCIJA 7** proroštvu Mojsijevom: *I za Josipa reče: blagoslovena je zemlja njegova od Jehove blagom s neba, rosom, i iz dubine ozdo, i blagom koje dolazi od sunca. I blagom koje dolazi od mjeseca, i blagom starijih brda i blagom vječnijeh humova, i blagom na zemlji i obiljem njezinijem, i milošću onoga koji stoji u kupini. Neka to dođe na glavu Josipu i na tjeme odvojenome između braće svoje. Krasota je njegova kao u prvenca teleta, i rogovi njegovi kao rogovi u jednoroga; njima će bosti narode sve do kraja zemlje; to je mnoštvo tisuća Efraimovih i tisuće Manasijine (Zak. Ponovljeni XXXIII. 13-17).* **SEKCIJA 8** Pošto je Izrailj predstavljao Gospodovbu duhovnu crkvu (vidi br. 3305, 3654), stoga je Jakov, tada Izrailj, pre smrti rakao Josipu; *Sada dakle dva tvoja sina, što ti se rodiše u zemlji Egipatskoj prije nego dođoh k tebi u Egipat, moji su, Efraim i Manasija kao Ruben i Šimun (Simeon) neka budu moji. Anđeo koji me je izbavljao od svakoga zla, da blagoslovi djecu ovu, i da se po mojemu imenu i po imenu otaca mojih Avrama i Isaka prozovu, i da se kao ribe namnože na zemlji (Postanje XLVIII.5,16).* Jer dve stvari sačinjavaju duhovnu crkvu – razum i volja, od kojih je razum predstavljen Efraimom, a volja Manasijom. Iz ovoga je jasno zašto je Jakov. tada Izrailj, usvojio dva Josipova sina. Efraim se često pominje u Reči, osobito u proročkoj Reči, i njiime se označava Intelktualno istine i dobra, koje pripada duhovnoj crkvi. Kod Jezikilja: *Jehova reče: Sine čovječiji, uzmi jedno drvo (palicu) i napiši na njemu: Judi i sinovima Izrailjevim, drugovima njegovijem. Pa onda uzmi drugo drvo, i na njemu napiši: Josipu drvo Efraimovo i svega doma Izrailjeva, drugova njegovijeh. I sastavi ih jedno s drugim a budu kao jedno u tvojoj ruci. Reci im: ovako veli Jehova Bog: evo, ja ću uzeti drvo Josipovo, što je u Efraimovoj ruci, i plemena Izrailjeva, drugova njegovijeh, i sastaviću ga s drveom Judinijem, i načiniću od njih jedno drvo i biće jedno u ruci mojoj. I načiniću od njih jedan narod u zemlji, na gorama Izrailjevim, i jedan će car biti svima njima, niti će više biti dva naroda, niti će više*

biti razdijeljeni u dva carstva (XXXVII.16,17,19,22). Ovde se govori o Gospodovom nebekom i duhovnom carstvu. Nebeski carstvo je *Juda* (br. 3654, 3881, 3921 na kraju); duhovno carstvo je *Josip*; i kaže se da ova dva carstva nikad neće biti dva, nego jedno. Ona su ujedinjena i **SEKCIJA 10** Gospodovim dolaskom na svet. (Da su duhovni bili spaseni Gospodovim dolaskom, može se videti gore, br. 2661, 2716, 2833, 2834.) O duhovnima Gospod govori kod *Jovana: I druge ovce imam koje nisu iz ovoga tora, i one Mi valja dovesti; i čuće glas Moj, i biće jedno stado i jedan pastir (X.16).* Ovo je ono što je označeno sa *dva drveta* (palice), *Judinu i Josipovu*, koja će se spojiti u jedno, i koja će biti jedno u ruci Gospodovoj. Jer nebesko sačinjava treće nebo, koje je najdublje; dok je duhovnodrugo nebo, koje je unutarnje; i ona su jedno, jer jedno utiče u drugo (to jest, nebesko u duhovno), gde je duhovno plan (podloga) za nebesko, i ona su tako čvrsto ustanovljena. Jer je Božansko Nebesko u trećem nebu ili najdubljem nebu ljubav ka Gospodu; a nebesko Duhovno je ljubav ka bližnjemu. Ova ljubav ka bližnjemu je glavna stvar u drugom ili unutarnjem nebu, gde su duhovni. Ovo pokazuje šta je priroda influksa, a isto tako i šta je to što se uspostavlja preko influksa. *Drvo* predstavlja dobro, kako dobro ljubavi ka Gospodu, tako i dobro ljubavi ka bližnjemu (br. 2784, 2812, 3720). To je bio razlog da se *Juda i Josip* (njihova imena) napišu na drvenim **SEKCIJA 11** palicama, koje treba da postanu jedna. Tako kod *Zaharije: I ukrijepiću dom Judin, i dom ću Josipov spasti, i dovešću ih natrag, jer mi ih je žao, i biće kao da ih nijesam odbacio, jer sam ja Jehova Bog njihov i uslišiću ih (X.6).* Ovde opet je predmet dva carstva, nebesko i duhovno (nebesko je *Juda*, a duhovno *Josip*), i spasenje duhovnog. **SEKCIJA 12** Kod *Amosa: Jehova veli domu Izrailjevu: Tražite Mene, i bićete živi, da ne obuzme doma Josipova kao oganj, i spali i ne bude nikog da gasi Betel (V.4,6,15).* I ovde je duhovno označeno *Josipom*; *dom Izrailjev* je duhovna crkva (br. 3305, 3654); *Josip* je dobro ove crkve, pa se stoga kaže, *Jehova veli domu Izrailjevu, Tražite mene, i bićete živi, da ne obuzme doma Josipova kao oganj.* Kod **SEKCIJA 13** *Davida: Pastire Izrailjev, čuj! Koji vodiš sinove Josipove kao ovce, koji sjediš na heruvimima, javi se! Pred Jefremom i Manasijom probudi krjepost svoju, i hodi da nam pomogneš. Bože, povrati nas, neka zasja lice Tvoje da se spasemo! (Psalam LXXX.1-3).* I ovde na sličan način *Josip* je duhovni čovek; *Efraim*, **SEKCIJA 14** *Benjamin, i Manasija* su tri sastavna dela te crkve. Opet: *Podignite pjesme, dajte bubanj, slatke gusle sa psaltirom. Trubite o mijeni u trubu,*

o uštapu radi praznika našega. Jer je taki zakon u Izrailju, naredba od Boga Izrailjeva. Za svedočanstvo postavi Josifu ovo, kad iđaše u zemlju Misirsku (Egipatsku). Jezik, koji ne znah, čuh (Psalam, LXXXI.2-5).

Da *Josip* ovde duhona crkva, ili duhovni čovek, vidi se iz svake reči i izraza; jer u Reči ima izraza i termina koji izražavaju duhovne stvari, i drugih izraza koji izražavaju nebeske stvari, i tako na sličan način kroz celu Reč. U ovom odlomku ima reči i izraza koji izražavaju duhovne stvari; kao pesma, psaltir, bubanj, gusle sa psaltirom, trubite u trubu o uštapu, radi oznaka praznika. Iz ovoga je jasno i to, da je **SEKCIJA 15** ovde predmet duhovna crkva, koja je *Josip*. Kod *Jezikilja: Ovako veli Gospod Jehova: ovo su međe u kojima ćete naslijediti zemlju po dvanaest plemena Izrailjevih: Josipu dva dijela. (XLVII13)*. Ovde je predmet Gospodovo duhovno carstvo. I za to se kaže: *Josipu dva dela*. Gospodovo Božansko Duhovno je ono što se naziva Njegovim *carstvom*: jer Gospodovo *carstvo* je Njegova Božanska istina; dok je Njegovo *sveštenstvo* Njegovo Božansko dobro (br. 2015, 3009, 3670). Gospodovo *carstvosamo* je ono što je predstavljeno *Josipom*, kad je vladao zemljom Egipatskom, o kojoj reprezentaciji biće reči, po Gospodovoj Božanskoj milosti, na svome mestu. U pogledu Gospodovog Božanskog Duhovnog, ili Božanske istine koja je, u najvišem smislu, predstavljena *Josipom*, ono nije u u Gospodu, nego je od **SEKCIJA 16** Gospoda; jer Gospod je samo Božansko dobro; a Božanska istina proizilazi iz Božanskog dobra. Da se poslužimo upoređenjem, to je kao sunce i njegova svetlost; svetlost nije u suncu, nego proizilazi iz njega; ili je to kao vatra, gde svetlo iz nje nije u vatri, ali proizilazi od vatre. Božansko dobro samo u Reči upoređuje se sa *suncem*, i s *ognjem*, i naziva se *sunce i oganj*. Gospodovo nebesko carstvo živi od dobra koje proističe od Gospoda; dok Njegovo duhovno carstvo (proističe) od istine koja potiče otuda (iz dobra); pa stoga u drugom životu Gospod se pokazuje nebeskim kao sunce; dok se duhovnim pokazuje kao mesec (br. 1053, 1521, 1529-1531, 3636, 3643). I toplina i svetlo proističu iz sunca, toplina je – da uporedimo – dobro ljubavi, koje se naziva i nebeskom i duhovnom toplinom; i svetlost, istina koja potiče otuda, koja se naziva i duhovnom svetlošću (br. 3636, 3643). Ali unutar nebeske i duhovne svetlosti, koja u drugom životu proizilazi od Gospoda kao Sunca, je dobro ljubavi i istina vere, stoga i mudrost i inteligencija (br. 1521-1523, 1542, 1619-1632, 2776, 3190,

3195, 3222, 3223, 3339, 3485, 3636, 3643, 3862); jer sve što proističe od Gospod živo je. Iz ovoga možemo **SEKCIJA 17** videti šta je Božansko Duhovno; i odakle dolazi duhovno carstvo, i nebesko carstvo; i da je duhovno carstvo dobro vere, to jest, ljubav ka bližnjemu, koja se uliva od Gospoda neposredno, a posredno preko nebeskog carstva. Božansko Duhovno, koje potiče od Gospoda, naziva se u Reči *duhom istine*, ili svetom istinom; ne da dolazi od duha, nego od Gospoda preko duha koji On šalje; kao što se može videti iz Gospodovih reči kod *Jovana: A kad dođe on, Duh istine, uputiće vas na svaku istinu; jer ne će od sebe govoriti, nego će govoriti što čuje, i javiće vam što će biti u napredak. On će Me proslavitijer će od Mojega uzeti, i javiće vam (XVI.13,14).*

3970. Stihovi 25,26. *A kad Rahela rodi Josipa, reče Jakov Labanu: pusti me da idem u svoje mjesto i u svoju zemlju. Daj mi žene moje, za koje sam ti služio, i djecu moju, da idem, jer znaš kako sam ti služio. A kad Rahela rodi Josipa,* označava priznavanje Duhovnog koje je predstavljeno Josipom; *reče Jakob Labanu,* označava dobro prirodne istine u odnosu na sporedno (kolateralno) dobro Božanskog porekla, pomoću kojega se ostvaruje povezivanje s unutaršnjim; *pusti me da idem u svoje mjestu i u svoju zemlju,* označava da je tada postojala čežnja Prirodnog, koje je predstavljeno Jakovom, da dođe do povezanosti sa Božanskim Racionalnim; *daj mi žene moje,* označava da osećanja prema istini pripadaju Prirodnom; *i djecu moju,* označava da su tako delovale istine koje su potekle otuda; *jer znaš kako sam ti služio (za koje sam ti služio),* označava (da je to uradio) iz Svoje sopstvene moći; *da idem,* označava povezivanje sa Božanskim Racionalnim; *jer znaš kako sam ti služio,* označava trud i napor koji je dolazio od Njegove vlastite moći.

3971. Stih 25. *A kad Rahela rodi Josipa.* Da ovo označava priznavanje Duhovnog (carstva) koje je predstavljeno Josipom, vidi se iz značenja *roditi*, što je priznavanje (vidi br. 3905, 3911, 3915, 3919); iz reprezentacije *Rahele*, što je osećanje prema unutrašnjoj istini (br. 3758, 3782, 3793, 3819); i iz reprezentacije *Josipa*, koji je duhovno carstvo, pa stoga i duhovni čovek (br. 3969), i stoga i Duhovno; jer Duhovno, pošto proističe od Gospoda, je ono što čini čoveka duhovnim, i koje sačinjava duhovno carstvo. U onome što je izneseno o Jakovljevim sinovima od robinja i od Lije, govori se o primanju i priznavanju opštih

istina, a na kraju i o povezivanju s unutarnjim čovekom, pa stoga i o čovekovom preporodu sve dok ne postane duhovan, to jest, *Josip* koji je duhovni čovek. U onome što neposredno sledi, govori se o oplodavanju i umnožavanju istine, što je označeno *stadom* koje je Jakov stekao za sebe služeći se Labanovim stadom; jer kada dođe do povezanosti unutarnjeg čoveka sa spoljašnjim, ili duhovnog čoveka sa prirodnim, sledi oplodavanje i umnožavanje istine; jer ova povezanost je nebeski brak u čoveku, i ove (istine) se rađaju iz toga. Iz ovoga sledi da se oplodavanje i umnožavanje označavaju *Josipom* u spoljašnjem smislu (br. 3965,3969). (*Oplodavanje* se kaže o dobru, a *umnožavanje* o istini, br. 43, 55, 913, 983, 2846, 2847.)

3972. *I Jakov reče Labanu.* Da ovo označava dobro prirodne istine u odnosu na sporedno dobro koje je Božanskog porekla, preko kojega se ostvaruje povezanost s unutarnjim, vidi se iz reprezentacije *Jakova*, koji je dobro prirodne istine (vidi br. 3659, 3669, 3677, 3775, 3824); i iz reprezentacije *Labana*, koji je sporedno dobro Božanskog porekla (br. 3612, 2665, 3778). Da se povezivanje s unutrašnjim ostvaruje preko ovoga dobra, bilo je više puta objašnjeno (br. 3665, 3690 i na drugim mestima). Ovo je dobro označeno *stadom Labanovim*, preko kojega je Jakov stekao za sebe svoje vlastito stado (o čemu u onome što sledi).

3973. *Pusti me da idem u moje mjesto i u moju zemlju.* Da ovo označava da je tada postojala čežnja Prirodnog, koje je predstavljeno Jakovom, da dođe do povezivanja sa Božanskim Racionalnog, vidi se iz reprezentacije *Jakova*, koji govori ove reči, a to je dobro prirodne istine (br. 3972); i iz značenja *zemljeovde*, a to je Božansko Racionalnog; jer se pod *mojom zemljom* misli na njegovog oca Isaka i njegovu majku Rebeku, jer je on želeo da ide k njima. (Da je *Isak* Božansko Racionalno u odnosu na dobro, može se videti gore, br. 2083, 2630, 3012, 3194, 3210; a isto tako da je *Rebeka* Božanska istina povezana sa Božanskim dobrom Racionalnog, br. 3012, 3013,3077.) Da je označena čežnja za povezivanjem, vidi se po osećanju sadržanom u rečima.

3974. Stih 26. *Daj mi žene moje.* Da ovo označava da osećanja prema istini pripadaju Prirodnom; i da *moju djecu* označava da su to učinile istine koje otuda potiču, jasno je iz značenja *žena ili robinja*, što su osećanja prema istini; njeno

žena Lija, osećanje prema spoljnoj istini; a *Rahela*, osećanje prema unutarnoj istini (o kojoj vidi često gore); i iz značenja *dece*, što su istine koje proizilaze; jer se decomkoja su ođena od robinja označavaju istine koje proizilaze; a *sinovima* se označavaju istine (br. 489, 491, 533, 1147, 2623, 3373); a *decom* koja su rođena od *robinja*, istine koje proističu. Bila je to odredba među drevnima da robinje, koje su date slugama za žene, pripadaju gospodaru kod kojega služe, kao i deca koja su rođena od njih; to je očitó kod *Mojsija: Ako kupiš roba Jevrejina, šest godina neka ti služi, a sedme neka otide slobodan bez otkupa. Ako ga gospodar njegov oženi, i žena mu rodi sinove ili kćeri, žena s djecom svojom neka bude gospodar njegovu, a on neka otide sam (Izlazak. XXI.2,4)*. Ovo je bila odredba i u Drevnoj Crkvi, pa je tako Labanu bila poznata, stoga je on za sebe tražio robinje (žene) i decu Jakovljevu, kao što je jasno iz sledećeg poglavlja: *A Laban odgovori Jakovu i reče: ove su kćeri moje kćeri, i ovi su sinovi moji sinovi, i ova stoka moja stoka, i što god vidiš je moje; pa šta bih učinio danas kćerima svojim ili sinovima njihovijem koje rodiše? (Postanje XXXI.43)*. Zato što je Jakov znao ovo, rekao je Labanu, *Daj mi žene moje i djecu moju*. Ali ta odredba, kako što stoji kod Mojsija na navedenom mestu, predstavlja pravo unutrašnjeg ili racionalnog čoveka da prisvoji dobra i istine spoljašnjeg ili prirodnog čoveka; jer je muškarcem slugom bila predstavljena istina Prirodnog kakva je na početku, pre nego li su uvedene prave istine. Istina koja se stekne u početku nije istina, ali izgleda kao istina, ali ona ipak, kao što je pokazano, služi kao sredstvo da se uvedu prave istine i dobra; pa stoga, kada se se dobra i istine ustanove preko ovih, ili preko njihovih usluga, one se odbacuju, a zadržavaju se prava dobra i istine koje su stečene. Bilo je to radi ove **SEKCIJA 2** reprezentacije da je ovaj zakon o slugama (robovima) ustanovljen. Ali što se tiče Jakova, on nije bio kupljeni sluga (rob), jer je bio iz bolje porodice nego li Laban. On je kupio svojim službom kćeri od Labana, kao i decu koja su od njih rođena; jer je to bila njegova plata. Labanova misao, dakle, nije bila u skladu s istinom. Pored toga, *robom Jevrejinom* bila je označena istina koja služi za uvođenje pravih dobara i istina, a njegovom *ženom* bilo je označeno osećanje prema prirodnom dobru. S Jakovom je bilo drugačije. Njime je predstavljeno dobro prirodne istine; a njegovim *ženama* osećanje prema istini; Niti je predstavljeno Labanom ono što je predstavljeno *gospodarem* u zakonu koji je naveden o robu Jevrejinu, naime, o racionalnom; nego sporedno dobro (vidi br.

3612, 3665, 3778); koje nije pravo dobrom **SEKCIJA 3** nego izgleda kao pravo, a služi za uvođenje istina (br. 3665, 3778), koje su stoga bile Jakovljeve (istine). Ove stvari, koje se ovde izlažu, zaista su takve da ih malo ko može shvatiti; jer malo njih zna šta je istina i dobro prirodnog, i da se ovi razlikuju od istine i dobra racionalnog. Još se manje zna da dobra i istine koje nisu prave, da izgledaju kao prave, ali da moguda posluže za uvođenje pravih dobara i istina, pogotovo u početku preporeda. Međutim, pošto je ovo sadržano u unutrašnjem smislu ovih reči, kao i u unutrašnjem smislu onih reči koje slede o Labanovom stadu, preko kojega je Jakov stekao stado za sebe, o njima ne treba ćutati. Možda ima i onih koji mogu da ih shvate. Oni koji žele da znaju takve stvari, to jest, koji su u osećanju za duhovno dobro i istinu, oni su prosvetljeni u pogledu ovakvih stvari.

3975. *Jer znaš kako sam ti služio (Za koje sam ti služio).* Da ovo označava (da je to bilo) od Njegove vlastite moći, vidi se iz značenja *služiti*, što je trud i napor (br. 3824,3846), a što, kada se odnosi na Gospoda, označava Njegovu vlastitu moć; jer je Gospod Svojom vlastitom moći stekao Božanska dobra i Božanske istine, i učinio Svoje Ljudsko Božanskim (vidi br. 1616, 1749,1921, 2025,2026, 2083,2500, 2523, 2632, 2816, 3382).

3976. *Pusti me da idem.* Da ovo označava povezivanje sa Božanskim Racionalnim, vidi se iz značenja *ići*; to jest, u njegovo mesto i u njegovu zemlju (br. 3973); čime je označena čežnja za povezivanjem sa Božanskim Racionalnog.

3977. *Jer znaš kako sam ti služio (jer znaš za što sam ti služio).* Da ovo označava trud i napor koji je poticao od Njegove vlastite moći, može se videti iz onoga što je maločas rečeno i navedeno gore (br. 3975); tako i bez objašnjavanja. Šta ove stvari dalje obuhvataju, vidi se iz onoga što je gore rečeno (br. 3974), ako i iz onoga što sledi.

3978. *Stihovi 27-30. A Laban mu reče: nemoj, ako sam našao milost pred tobom; vidim da me je blagoslovio Jehovatebe radi. I još reče: iđi koliko hoćeš, i ja ću ti dati. A Jakov mu odgovori: ti znaš kako (za što) sam ti služio i kakva ti je stoka postala kod mene. Jer je malo bilo što si imao dokle ja ne dođoh, ali se umnoži veoma, jer te Jehova blagoslovi, kada ja dođoh. Pa kad ću i ja sebi tako kuću kućiti? I Laban mu reče, označava opažanje od dobrokoje je označeno Labanom;*

nemoj, ako sam našao milost pred tobom, označava jaku naklonost; *vidim da me je blagoslovio Jehova tebe radi*, označava (da je to bilo) od Božanskog, radi dobra koje pripada prirodnom, kojemu je to bilo od koristi; *a on reče: išti što hoćeš, i ja ću ti dati*, označava da bi to bilo dato od sebe za ono što je bilo od koristi; *a on mu reče: ti znaš kako sam ti služio (za što sam ti služio)*, označava da on zna njegov naum(um, animus) i njegovu moć; *i kakva ti je stoka (blago) postala kod mene*, označava da je i ovo bilo od Božanskog; *jer je malo bilo što si imao dokle samja došao*, označava da je njegovo dobro bilo neplodno (jalovo) pre nego što se povezalo; *ali se umnoži veoma*, označava plodnost kasnije; *jer te blagoslovi Jehova meneradi*, označava da je to bilo od Božanskog, to što je pripadalo Prirodnom; *pa kad ću i ja sebi tako kuću kućiti?* Označava da će sada i njegovo vlastito dobro od tioga postati plodno.

3979. Stih 27. *A Laban mu reče*. Da ovo označava opažanje od dobra koje je označeno Labanom, vidi se iz značenja *reći*, što je opažanje (vidi br. 1898, 119, 2080, 2862, 3395, 3509); i iz reprezentacije *Labana*, što je sporedno dobro od Božanskog (br. 3612,3665,3778). Da se opažanje od dobrooznačava rečima, *Laban mu reče*, je stoga što se osobama u Reči ne označavaju osobe, nego stvari; u najvišem smislu, Božanske stvari koje su u Gospodu; u unutrašnjem smislu, takve stvari u čoveku o kakvima se ovde govori; dakle, preko dve osobe, dve stvari u u istom pojedincu.

3980. *Nemoj, ako sam našao milost pred tobom*. Da ovo označava jaku naklonost, jasno je iz značenja *naći milost uočima*, što je jaka naklonost. Jakom naklonišću se označava dobro koje je označeno *Labanom*, kada ono želi da bude prisutno. Onaj ko razmišlja, ili je kadar da razmišlja, o osećanjima prema dobru i istini u sebi, kao i o njihovom uživanju i prijatnosti (u njima), primetiće jaku naklonost za jedno (dobro ili istinu) a manju za drugu; ali bez razmišljanja ove i ovakve stavri se ne primećuju.

3981. *Vidim da me je blagoslovio Jehova tebe radi*. Da ovo označava da je ovo bilo od Božanskog, radi dobra koje pripada Prirodnom, kojemu je trebalo da bude od koristi, vidi se iz značenja *vidim da me je Jehovablagoslovio*, što je znati za sigurno da je to od Božanskog (od Boga). Da je to bilo radi dobra koje pripada Prirodnom,

kojemu je bilo od koristi, označeno je sa *tebe radi*; jer *Jakov* je dobro prirodne istine (br. 3659, 3669, 3677, 3775, 3829); a *Laban* je sporedno dobro koje služi (kao što je pokazano *passim*; vidi i br. 3982, 3986).

3982. Stih 28. *I još reče: išti koliko hoćeš, i ja ću ti dati.* Da ovo označava da bi on od sebe (dobrovoljno) dao što se želelo, vidi se i bez objašnjavanja. Ovo što je do sada rečeno takve je prirode, da se ne može pokazati razumu na jasan način, ne samo stoga što se um ne može u trenutku odvratiti od istorijskih izjava o Labanu i Jakovu i okrenuti prema duhovnim stvarima o kojima se govori u unutrašnjem smislu (jer istorijsko značenje uvek ispunjava ideju, a mora da nestane kako da bi se ono što nije istorijko shvatilo u nizu i u povezanosti), nego i stoga što je nužno da se ima jasan pojam o dobrima koja su predstavljena kako *Labanom* tako i *Jakovom*; a treba se setiti da je dobro predstavljeno *Labanom* takve prirode da je ono korisno samo da pomogne uvođenju pravih dobara i istina; a kada obavi ovu korisnu uslugu, ono se napušta. Kakvo je ovo dobro, bilo je već opisano. To je slično onome što je nezrelo u plodovima, pomoću čega se uvodi sok; a kada ovome posluži, onda sesok upija, i plod zri **SEKCIJA 2** pomoću tkiva, a posle i pomoću pravog soka. Poznato je da čovek uči mnoge stvari u detinjstvu i mladosti radi onoga što će pomoću ovih znanja naučiti stvari koje su korisnije; a postupno, preko ovih, na nauči ono što je još korisnije, da bi na kraju naučio stvari o večnom životu; a kada ove nauči, one prethodne kao da se brišu. Slično ovome, kad se čovek rodi nanovo od Gospoda, njega vode razna osećanja dobra i istine koja nisu osećanja za pravo dobro i istinu, ali su korisna samo da bi shvatio ona prava, i da na kraju bude prožet njima; a kada dođe do ovoga, prethodna osećanja se zaboravljaju i napuštaju, jer su služila samo kao sredstva. Slučaj je takav sa sporednim dobrom označenim *Labanom*, u odnosu na dobro istine označeno *Jakovom*, kao i *stadom* svakoga od njih (o čemu kasnije). Ovo su **SEKCIJA 3** tajne sadržane u ovim rečima i u onim koje slede; ali se one (tajne) prikazuju u obliku istorije kako bi se Reč čitala s uživanjem, čak i kada je deca čitaju kao i prostodušne osobe, tako da kada su u svetom uživanju koje dolazi o istorijskog smisla, i anđeli koji su kod njih mogu biti u svetosti unutrašnjeg smisla; jer se ovaj smisao prilagođava inteligenciji anđela, dok se spoljašnji smisao prilagođava

inteligenciji ljudi. Preko ovoga su anđeli združeni sa čovekom, o čemu čovek ništa ne zna, ali opaža neku prijatnost koja je popraćena svetim osećanjem.

3983. Stih 29. *Ti znaš kako (za što) sam ti služio.* Da ovo označava da je on zao njegov naum (nameru, animus), nao i njegovu silu, može se videti iz nizova stvari u unutrašnjem smislu. Da *poznavati nekoga* znači poznavati njegov um (naum), jasno je. A da poznavati kavalitet nečije usluge (službe), ili *kako sam ti služio*, to je poznavati njegovu moć, može se videti iz značenja *služiti*, što je vlastita moć (vidi br. 3975, 3977); jer se *Jakovom* predstavlja Gospodovo Božansko Prirodno u odnosu na dobro od istine, koje ima moć. Iz ovoga sledi *da kakva tije stoka (blago) postala kod mene* označava da je i ovo bilo od Božanskog (od Boga).

3984. Stih 30. *Jer je malo bilo što si imao dok ja ne dođoh.* Da ovo označava da je njegovo dobro bilo neplodno (jalovo) kada nije bilo povezano, može se videti i iz nizova u unutrašnjem smislu. Jer se za dobro predstavljeno Labanom, pre nego li je bilo spojeno s dobrom istine, koje je Jakov, za to se dobro kaže da je bilo od male koristi, to jest, da je bilo neplodno. Ali kakav je slučaj s ovim stvarima, videće se iz onog što sledi.

3985. *Ali se umnoži veoma.* Da ovo označava plodnost, očito je iz značenja umnožiti se veoma, što je plodnost, to jest, posle povezivanja.

3986. *Jer te je Jehova blagoslovio kad dođoh (kod moga stopala).* Da ovo označava da ono što jepripadalo prirodnom, da je to bilo od Božanskog (od Boga), vidi se iz značenja Jehova *blagoslovio*, što je obdariti dobrom (vidi br. 3400); i da je ovo povezivanje (br. 3504, 3514, 3530, 3565, 3584); na taj način, *Jehova blagoslovio* označava biti obdaren Božanskim dobrom, preko povezivanja; i to ovde, s dobrom koje pripada prirodnom, što je predstavljeno *Jakovom*. Prirodno je označeno *stopalom*. Da je stopalo prirodno, može se videti gore, br. 2126, 3147, 3761), a isto će se videti iz korespondencije Velikog Čoveka sa svim u čoveku, kao što je pokazano na kraju poglavlja (plural). Iz ovoga se vidi da se sa *Jehova te je blagoslovio kada dođoh k tebi (kod moga stopala)* označava da to što je bilo u Prirodnom, da je to **SEKCIJA 2** bilo od Božanskog. Tajna koja je sakrivena u unutar ovih reči i onih koje neposredno prethode, poznata je malom broju, a možda nikome, pa će stoga biti otkrivena. Dobra koja su u ljudima, kako onima

koji su u crkvi tako i onima van crkve, vrlo su različita; tako različita, da dobro jednog čoveka nije nikad isto kao dobro drugoga. Razlike potiču od istina s kojima su dobra povezana; jer svako dobro dobija kvalitet od istina. A istine imaju svoju suštinu od dobara. Razlike potiču i od osećanja ljubavi svakoga (čoveka); koje (osećanje) je ukorenjeno u čoveku i koje on usvaja kroz svoj život. Ali kod malog broja ljudi u crkvi ima **SEKCIJA 3** pravih istina, a još manje kod onih van crkve; tako da su osećanja za prave istine vrlo retka među ljudima. Uprkos toga, svi oni koji su u dobru života, to jest, koji žive u ljubavi ka Gospodu i u ljubavi ka bližnjemu, spasavaju se. Da se ovi mogu spasiti je stoga što je Božansko Gospodovo u dobru ljubavi ka Bogu i u dobru ljubavi ka bližnjemu; a tamo gde je Božansko iznutra, tamo se sve stvari dovode u red, tako da se mogu povezati sa pravim dobrima i pravim istinama koje su u nebima. Da je ovako, može se videti po društvima koja sačinjavaju nebo, koja su bezbrojna; a ona su sva u opštem i posebnom različita po dobru i istini, a sva zajedno pripadaju Jednom Nebu; a ona se međusobno odnose kao udovi i organi ljudskog tela koji, iako svuda različiti, ipak sačinjavaju jednog čoveka. Jer jedinstvo koje je sačinjeno od mnogih delova, nije sastavljeno od delova istoga nacrtu; nego se sastoji iz raznovrsnih stvari koje su skladno povezane; isto je tako i s dobrima i istinama u duhovnom svetu, koja, iako raznolika, tako da nikad jedno nije sasvim kao drugo, ipak sačinjavaju jedinstvo od Božanskog kroz ljubav i samilost. Jer ljubav i samilost su duhovno povezivanje; a njihova raznolikost je nebeska harmonija (sklad), koja raznolikost čini takav sklad da su jedno u **SEKCIJA 4** Božanskom, to jest, u Gospodu. Osim toga, dobro ljubavi ka Bogu i dobro ljubavi ka bližnjemu, ma koliko da su raznovrsna osećanja istine, ipak primaju pravu istinu i dobro; jer ona (dobra), tako da kažemo, nisu tvrda i odbijajuća, nego su mekana i popuštajuća, dozvaljavajući Gospodu da ih vodi. I tako da se mogu saviti ka dobru, a preko dobra k Njemu. Sasvim je drugačiji slučaj s onima koji su u ljubavi ka sebi i ka svetu. Ovi ne dopuštaju Gospodu da ih vodi ka Sebi, nego se čvrsto opiru, jer žele da sami sebe vode; a ovo je još više slučaj kada su u načelima obmane koja je potvrđena. Sve dok su ovakvoga karaktera, oni ne primaju Božansko. Iz svega ovoga sada se vidi da šta je označeno u unutrašnjem **SEKCIJA 5** smislu rečima koje je Jakov rekao Labanu; jer se *Labanom* označava dobro koje nije pravo, jer u njemu nisu bileusađene prave istine; ali su ona (dobra) i pored toga takve prirode da se mogu

povezati s njima (s pravim istinama), i da u njima Božansko može da bude. Takvo dobro postoji kod dece pre nego li prime prave istine; kao i kod prostodušnih (neukih) u crkvi, koji znaju samo malo istina vere, ali zato žive u ljubavi ka bližnjemu; a takvo dobro postoji i kod dobrih Neznabožaca, koji su u svetosti bogoslužnja njihovim bogovima. Pomoću ovakvog dobra, mogu se uvesti prave istine i dobra, kao što se može videti u onome što je rečeno o maloj deci i neukima u crkvi (br. 3690); i o pravednim Neznabošcima izvan crkve (br. 2598-2603).

3987. *Pa kad ću i ja tako sebi kuću kućiti?* Da ovo označava da će sada njegovo vlastito dobro postati plodno, jasno je iz značenja kuće, što je dobro (vidi br. 2233, 2234, 3128, 3652); a ovde moje kuće, što je dobro označeno *Jakovom*. Da *sebi kuću kućiti* znači da i to dobro treba da postane plodno, vidi se iz onoga što se govori o oplođavanju i umnožavaju istine; jer se *Josipom*, koji je poslednji rođen, označava ovo oplođavanje (br. 3965, 3969, 3971); a stadom koje je Jakov stekao za sebe pomoći Labnanovog stada, kao što sada sledi, opisuje se ovo značenje. Da dobro nije plodni niti se istina umnožava sve dok ne dođe do povezanosti spoljašnjeg čoveka s unutrašnjim, može se videti iz toga što je unutrašnji čovek taj koji želi dobro drugome, apa stoga i misli dobro; a spoljašnji čovek je taj koji čini dobro, i koji ga na taj naučava (uči druge dobru). Ako se činjenje dobra ne poveže sa htenjem dobra, i učenje dobra s mišljenjem dobra, nema dobra u čoveku; jer zao (čovek) može hteti zlo a činiti dobro, a tako isto misliti zlo a učiti dobro, kao što je svakome poznato. Livemeri i osobe koje svetogrde zbijaju ovu veštinu više od ostalih, i ta tako dobro da su sposobni da se prikažu kao anđeli svetla dok su vragovi (đavoli) iznutra; iz ovoga se vidi da i kod koga dobro ne postaje plodno, osim kad se činjenje dobra poveže sa htejem dobra, a učenje dobra sa mišljenjem dobra; to jest, dok se spoljašnji čovek ne poveže s unutrašnjim.

3988. Stihovi 31-33. *I reče mu Laban: šta hoćeš da ti dam? A Jakov reče: ne treba ništa da mi daš; nego ću ti opet pasti stoku i čuvati, ako ćeš mi učiniti ovo: da zađem danas po svoj stoci tvojoj, i odlučim sve što je šareno i s biljegom, i sve što je crno između jagnjadi (mladih ovaca). I što je šareno i s biljegom između koza, pa što poslije bude tako, ono da mi je plata. Tako će mi poslije posvedočiti pravda moja pred tobom kada dođeš da vidiš (posle) zalugu moju: što god ne bude šareno*

ni s biljegom ni crno bude neka mi je plata. I reče mu Laban: šta ćeš da ti dam? Označava znanje; a Jakov reče: *ne treba ništa da mi daš, ako ćeš mi učiniti ovo,* označava da to treba da dođe od dobra koje potiče od istine; *nego ću ti opet pasti stoku i čuvati,* označava da dobro koje je označeno Labanom treba da tome posluži; *da zađem danas po svoj stoci tvojoj,* označava da On opaža kakvo je svako dobro; *i da odlučim (odvojim) sve što je šareno i sbiljegom,* označava da će sve dobro koje je od Njega biti odvojeno gde god je pomešano sa zlom (koje je označeno *šarenim*) i sa obmanom (označeno *biljegom*). *I svako crno između jaganjaca (mladih ovaca),* označava proprium koji je nevin a koji pripada dobru koje je predstavljeno *Labanom: i sve što je šareno i s biljegom između koza,* označava da će onda svako dobro od istine u kome je obmana i zlo pomešano, da će biti Njegovo; *i to će mi biti plata (nagrada),* označava da je to bilo od Njega; *tako će mi se poslije posvjedočiti pravda,* označava Božansku svetost koju je On imao; *poslije (sutra),* označava u večnosti; *kada dođeš i vidiš zaslugu moju,* označava Njegov proprium; *što god ne bude s biljegom icrno između ovaca i koza u mene,* označava ono što nije dobro označeno Labanom, koje je pomešano sa zlom i obmanom u dobrima od istine; *i crno među jaganjcima,* označava prvo stanje nevinosti; *biće kradeno,* označava da to nije Njegovo.

3989. Stih 31. *I on (Laban) reče: šta hoćeš da ti dam?* Da ovo označava znanje, može se videti po tome što je to pitanje kako bi se znalo šta on želi i šta da mu bude plata (nagrada). *I Jakov reče,* da ovo označava odgovor, jasno je bez objašnjavanja.

3990. *Ne treba ništa da mi daš, ako ćeš mi učiniti ovo.* Da ovo označava da to treba da dođe od dobra koje potiče od istine, jasno je iz značenja *ništa da mi daš,* što je ne dobiti od dobra predstavljenog Labanom; nego od dobra predstavljenog Jakovom, koji je dobro istine (br. 3669, 3677, 3829). A ono što treba da se dobije, opisuje se u onome što sledi.

3991. *Nego ću opet (vratiću se) pasti stoku i čuvati.* Da ovo označava da se dobro predstavljeno Labanom mora koristiti, naime, da bi se uvodila prava dobra i istine, kao što je gore pokazano, vidi se iz značenja *stada,* ovde Labanovog, koje je dobro njime predstavljeno. *Opet doći (vratiti se) i pasti stado,* je upotrebiti ovo dobro,

kao što se vidi i iz onoga što sledi; jer je Jakov preko toga stada stekao svoje vlastito, pošto mu je ono služilo kao sredstvo, ondoso tako je korišćeno.

3992. Stih 32. *Da zađem danas po svoj stoci tvojoj.* Da ovo označava da On opaža kakvo je svako dobro, vidi se iz značenja *stada*, što je dobro (vidi br. 343,3518); i iz značenja *prođem po svoj*, što je znati i opažati kvalitet.

3993. *I odlučim (odvojim) sve što je šareno i s biljegom.* Da ovo označava svo dobro i istinu koji su Njegovi, da će biti odvojeni ako su izmešani sa zlom (označenim *šarenim*) i s obmanama (označenim *biljegom*), jasno je iz značenja *odlučiti (odvojiti)*, što je razdvojiti; iz značenjastada (*ovde koza i jagnjadi*), što su dobra i istine (vidi br. 1821, 3519). Da postoje tajne u ovome i u drugim stihovima ovoga poglavlja, može se videti po mnogim stvarima koje inače ne bi bile vredne pomena u Božanskoj Reči, da ne sadrže veće tajne nego što se to vidi u smislu slova; kao to da je Jakov tražio kao platu ili nagradu koze i crnu jagnjad (mladu jagnjad) koje bi bile šarene i s biljegom; da je zatim u lokve stavljao štapove od lešnika i glatkog šiblja s oguljenom korom pred Labavova stada da bi se uživali (zagrevali u polnom smislu) radi jaganjaca, pa je okretao lica stoke prema šarenim i crnim u Labanovom stadu; i da se tada obogatio, ne dobrom nego zlom veštinom. U ovim stvarima nema ništa što izgleda Božansko, dok su sve stvari u Reči od opštih do posebnih u svim detaljima, Božanske. Pored toga, znati sve ovo ništa ne doprinosi spasenju; a Reč, pošto je Božanska, ne sadrži ništa što ne vodi spasenju i večnom životu. Iz svega ovoga, kao i iz **SEKCIJA 2** sličnih stvari na drugim mestima, svako može zaključiti da je ovde sadržana neka tajna, i da svaka pojedinost, iako je takvoga karaktera u smislu slova, sadrži stvari koje su iznutra više Božanske. Ali šta one sadrže iznutra, to se ne pokazuje nikome osim onome ko je u unutrašnjem smislu: to jest, osim ako on zna kako anđeli opažaju ove stvari, anđeli koji su u duhovnom smislu dok je čovek u istorijskom prirodnom smislu. A koliko su ova dva smisla udaljena, vidi se po njima, iako su usko povezana, što se može videti iz pojedinosti koje su već objašnjene kao i iz svega ostaloga. Tajna koja je sadržana u ovom i u sledećim stihovima, može se donekle znati iz onoga što je do sada rečeno o Labanu i Jakovu, naime, da je *Laban* dobro koje može da bude od koristi da bi se uvela dobra i istine, i da je *Jakov* dobro od istine. Ali pošto malo (ljudi) znaju šta je Prirodno koje korespondira duhovnom

dobru, a još manje onih koji znaju šta je duhovno dobro, i da mora da postoji korespondencija među njima; a još manje onih koji znaju da dobro koje samo izgleda da je dobro, može da posluži da se uvedu prava dobra i istine, tajna koja govori o ovim stvarima ne može se lako objasniti, jer su one kao u senci razuma, pa je to kao kad neko govori neki strani jezik, pa ma kako da se stvar jasno izlaže, slušalac je ne razume. Uprkos toga, ona treba da se pokaže, jer ono što je **SEKCIJA 3** sačuvano u Reči, sada treba da se otkrije. U najvišem smislu, predmet o kojemu se govori ovde je Gospod, kako je učinio Svoje Prirodno Božanskim; a u reprezentativnom smislu to je Prirodno u čoveku, kako ga Gospod preporuča, i saobražava sa čovekom koji je unutra; to jest, s onim koji će živeti posle smrti tela, i koji će se tada nazivati duh čovekov, koji, kad se oslobodi tela, uzima sa sobom sve što pripada spoljašnjem čoveku, osim kostiju i puti. Ako se ne ostvari saobraznost (korespondencija) unutrašnjeg čoveka sa spoljašnjim u vremenu, to jest, u telesnim životu, ona se ne ostavruje kasnije. Ovde se u unutrašnjem smislu govori o povezivanju ova dva (čoveka), koje izvodi Gospod. Opšta istina koju čovek mora da primi i prizna pre nego se preporodi je predmet o kome se prethodno govorilo – što je označeno sa deset **SEKCIJA 4** sinova od Jakova, Lije i robinja – i, kada čovek primi i prizna ove istine, predmet je povezivanje spoljašnjeg čoveka s unutrašnjim, ili Prirodnog sa Duhovnim koji je označen *Josipom*. A sada, u skladu s redom, predmet o kome se govori je oplodžavanje dobra i umnožavanje istine, što se ostvaruje po prvi put onda kada dođe do ovoga povezivanja. To je ono što je označeno *stodom* koje je Jakov stekao pomoću Labanovog stada. *Stodom* se ovde označava dobro i istina, kao i na drugim mestima u Reči; *stodom Labanovim*, dobro predstavljeno Labanom, o čijoj je prirodi već bilo govora. *Stado Jakovljevo* **SEKCIJA 5** označava pravo dobro i istinu koji su stečeni preko dobra predstavljenog Labanom, a ovde se opisuje način na koji su stečena ova dobra i istine. Ali se ovo ne može shvatiti ako se ne zna šta je označeno *šarenim*, *s belegom*, *crni*, *ibeli*, što treba sada na prvom mestu objasniti. Ono što je *šareno i s belegom* je ono što je sastavljeno od crnog i belog; u opšte, crno označava zlo, a posebno čovekov *proprium*, jer on (čovekov *proprium*) je samo zlo. Ali *taman* označava obmanu, a posebno načela obmane. *Belo* u unutrašnjem smislu označava istinu, posebno Gospodovu pravdu i zaslugu, a iz toga i Gospodovu pravdu i zaslugu u čoveku. Ovo belo naziva je *svetlo belo*, jer ono sija

iz svetlosti koja je od Gospoda. Ali u suprotnom smislu, belo označava čovekovu vlastitu pravdu, ili njegovu zaslugu; jer istina bez dobra praćena je samo-zaslugom (*prim. prev. čovekovim verovanjem da je on sam sebe spasio svojom vlastitom moći koja nema izvor u Gospodu*), jer kada neko čini dobro, ne od dobra od istine, on želi da bude nagrađen, jer on to čini sebe radi; a kada neko čini dobro od istine od dobra (od istine koja ima izvor u dobru), tada je ovo dobro prosvetljeno svetlošću koja je od Gospoda. Ovo pokazuje **SEKCIJA 6** šta je označeno *šarenim*, naime, istina koja je izmešana s obmanom; a šta s *belegom*, naime, dobro izmešano sa zlom. Stvarne boje se vide u drugom životu, tako lepe i sjajne da se ne mogu opisati (vidi br. 1053,1624); a one potiču od preliva svetlosti i senke u belom i crnom. Ali iako svetlost tamo izgleda bela pred očima, ona nije kao svetlost u svetu. Svetlost u nebu ima u sebi inteligenciju i mudrost; jer se tamo Božanska inteligencija i mudrost predstavljaju kao svetlost, i rasvetljavaju celo nebo (br. 2776, 3138, 3167, 3190, 3195, 3222, 3223, 3225, 3339-3341, 3485, 3636, 3643, 3862). I slično, iako senka u drugom životu izgleda kao senka, ona ipak nije kao senka u ovome svetu; jer tamo je senka odsustvo svetlosti, pa je stoga i nedostatak inteligencije i mudrosti. Stoga, pošto belo i crno tamo potiču od svetlosti koja ima u sebi inteligenciju i mudrost, i od senke koja je lišena inteligencije i mudrosti, to je očito da belo i crno imaju ona značenja koja su gore pokazana. Sledstveno, pošto su boje modifikacije svetlosti i senke u belom i crnom, kao u osnovama (planovima), stoga se bojama nazivaju promene u svetlosti (br. 1942, 1943, 1053). Iz svega ovoga **SEKCIJA 7** sada možemo videti da ono što je *šareno*, to jest, da ono što je označeno i *prošarano crnim i belimtačkama*, označava dobro s kojim je pomešano zlo; a tako isto da ono s *belegom* označava istinu koja je izmnešana s obmanom. Ovo je ono što je bilo uzeto od Labanovog dobra kako bi poslužilo cilju, koji je jedna tajna koja se može jasno prikazati u svetlu neba, jer, kao što je rečeno, unutar toga svetla je inteligencija; ali se to ne može jasno prikazati u svetlosti sveta, osim ako je sveto sveta rasvetljeno svetlošću neba, a što je slučaj s onima koji su bili ponovo rođeni; jer svaka preporođena osoba vidi dobra i istine u svojoj prirodnoj svetlosti od svetlosti neba, jer svetlost neba stvara njegovo intelektualni vid, **SEKCIJA 8** a svetlost sveta njegov prirodni vid. Dodaćemo još nekoliko reči da bi objasnili kako stoji ova stvar. U čoveku nema čistoga dobra, to jest, dobra s kojim zlo nije

pomešano; niti čiste istine, s kojom obmana nije izmešana; jer je čovekova volja samo zlo, iz koje neprekidno utiče zlo u njegov razum; jer, kao što je rečeno, čovek prima po nasleđu zlo postupno nakupljeno od njegovih predaka, i tako dodaje sebi još više zla. Ali zla su kod čoveka raznih vrsta; ima zala s kojima se dobra ne mogu izmešati, a ima zala s kojima se mogu izmešati; a tako je isto i s obmanama. Da nije ovako, nijedan čovek se ne bi mogao preporoditi. Zla i obmane s kojima se dobra i istine ne mogu pomešati, su suprotne ljubavi ka Bogu i ljubavi ka bližnjemu; naime, to su mržnje, osvete, okrutnosti, i prezir prema drugima u upoređenju sa sobom; kao i ubeđenost u obmane. Ali zla i obmane s kojima se dobra i istine mogu pomešati, su one koje nisu suprotne ljubavi ka Bogu i ljubavi ka bližnjemu. Na primer: Ako neko voli sebe više nego druge, i iz ove ljubavi nastoji da se istakne iznad ostalih u moralnom i građanskom životu, u naučnim i doktrinarnim stvarima. i da se uzdigne u dostojanstvima i u bogatstvu iznad ostalih, ali priznaje i klanja se Bogu, čini dobra dela bližnjemu od srca, i čini ono što je pravo i pošteno iz savesti; zlo ove ljubavi prema sebi je takvo da se sa njim dobro i istina mogu pomešati; jer je to zlo koje pripada čovekovom propriumu, i koje je stekao nasleđem; stoga, oduzeti ga odjednom bilo bi ugasiati vatru njegovog prvog života. Ali čovek koji voli sebe iznad drugih i iz ove ljubavi prezire druge u upoređenju sa sobom, i koji mrzi one koji ga ne počastvuju i koji mu se ne klanjaju, pa stoga uživa u mržnji i u osveti i okrutnosti – zlo ovakve ljubavi kao što ova ne može se izmešati s dobrom i istinom, jer tu ta zla **SEKCIJA 9** suprotna (istini i dobru). Uzmimo još jedan primer: Ako neko veruje da je čist od grehova, i da je opran i čist, kao onaj koji sa mnogo vode opere svoju prljavštinu; kad se jednom ovakav čovek pokaje, i učini pokoru, i kada posle da izjavu pred ispovednikom, i pristupi Svetoj Večeri – ako tada živi novim životom, u osećanju za dobro i istinu, ova obmana je takva da se može izmešati s dobrom. Ali ako živi telesnim i svetskim životom kao pre, tada obmana postaje takva da se **SEKCIJA 11** dobro ne može s njom izmešati. Opet: onaj ko veruje da se čovek spasava verujući ispravno, a ne ako hoće ono što je pravo; to je obmana s kojom se dobro i istina ne mogu povezati; a ne mogu se izmešati ni ako on neće dobro ali ga ipak čini. Slično tome, ako neko ne zna da čovek ustaje posle smrti, pa stoga ne veruje u uskrsnuće; ili ako je neko ovoga svestan, ali ipak sumnja. i skoro da osporava, ali ipak živi u istini i dobru – i s ovom obmanom dobro i istina mogu se

izmešati; ali ako živi u obmani i u zlu, istina i dobro ne mogu se pomešati s ovom obmanom, jer su suprotne; naime, obmana razara istinu, a zlo razara dobro. Opet: Pretvaranje i lukavstvo koji imaju dobro kao cilj, bilo da je to dobro bližnjega, ili dobro zemlje, ili crkve, to je razboritost; zla koja su izmešana s ovima, mogu se pomešati s dobrom, zbog i radi cilja. Ali pretvaranje (himba) i lukavstvo koji imaju zlo kao cilj, nisu razboritost, nego su zla veština i prevara, s kojima se dobro ne može povezati; jer prevara, koja ima zao cilj, uvodi ono što je paklensko u sve stvari u čoveku kako u opšte tako i posebno, i postavlja zlo u sredinu, a odbacuje **SEKCIJA 13** dobro na obode; što je sami paklenski red. A tako je u bezbroj drugih slučajeva. Da ima zala i obmana s kojima se dobra i istine mogu povezati, može se videti i iz toga što ima toliko mnogo dogmi i doktrina, od kojih su mnoge sasvim jeretične, ali i pored toga ima mnogo onih koji (veruju u njih) a koji se spasavaju; a tako isto po tome što Gospodova crkva postoji i kod Neznabožaca koji su izvan crkve; te iako su oni u obmanama, spasavaju se oni koji žive životom ljubavi ka bližnjemu (br. 2589-2604); a to ne bi bio skučaj kad se zla i obmane ne bi mogli pomešati s dobrima i istinama. Jer Gospod postavlja u divan red zla i obmane koje su izmešane s dobrima i istinama; jer one nisu spojeni, a još manje sjedinjene; nego su dodate i primenjene jedne u odnosu na druge, i to na takav način da su dobra zajedno s istinama u središtu, tako reći, u centru, dok su zla i obmane prema obodima. Na taj način, ovi poslednji (zla i obmane) su lakši zbog prisustva prvih, i svi se razlikuju kao stvari bele i crne preko svetlosti od središta ili centra. To je nebeski red. Ovo su stvari koje su označene u unutrašnjem smislu *šarenim i s beljegama* (ovcama).

3994. *I sve što je crno između ovaca (jagnjadi).* Da ovo označava proprium koji je nevin a koji pripada dobru koje je označeno *Labanom*, vidi se iz značenja *crno*, što je čovekov proprium (o kojemu maločas gore br. 3993); i iz značenja *jagnjeta*, što je nevinost (o čemu vidi niže). Što se tiče propriuma koji je nevin, označenog *crnim međujaganjcima (mladim ovcama)*, slučaj je ovakav. U svakom dobru mora da bude i nevinosti da bi dobro bilo dobro. Ljubav ka bližnjemu bez nevinosti nije ljubav ka bližnjemu; a još je manje ljubav ka Gospodu moguća bez nevinosti. Iz ovog razloga nevinost je sama suština ljubavi i ljubavi ka bližnjemu, pa stoga i dobra. Proprium koji je nevin je u tome da se veruje, ne ustima nego srcem, da od

čovjekovog vlastitog (od propriuma) dolazi samo zlo, i da svako dobro dolazi od Gospoda; te stoga, da ono što pripada propriumu, da je samo crnilo; tako reći, (crnilo je) ne samo proprium negove volje, nego i proprium njegovog razuma, koji (proprium) je obmana. Kada čovek veruje i ispoveda ovo od srca, Gospod utiče s dobrom i istinom, i usađuje u njega nebeski proprium, koji je beo i svetao. Niko ne može biti u istinskoj poniznosti ako nije u ovome priznanju i verovanju od srca; jer ona (poniznost) tada poništava ego (vlastito), i čini da čovek prezire sebe, te je tako kao odsutan od sebe; i na ovaj način on je u stanju da može da prima Božansko od Gospoda. Pomoću ovoga Gospod se uliva s **SEKCIJA 2** dobrom u ponizno i skrušeno srce. Takav je proprium koji je nevin, što je ovde označeno *crnim međujaganjcima*, koje je Jakov za sebe izabrao; dok su *beli jaganjci* samo-zasluga koja se stavlja u dobra. (Da je *belo* zasluga, bilo je gore pokazano, br. 3993). Ovo (samo-zaslugu) Jakov nije izabrao, jer je to protivno nevinosti; jer onaj koji stavlja samo-zaslugu u dobra (*prim. prev. koji veruje da zaslužuje spasenje jer on, a ne Gospod kroz njega, čini dobro*), tj priznaje i veruje da je sve dobro od njega samog; stoga što u dobrima gleda samo sebe, a ne Gospoda, pa stoga traži nagradu za svoju zaslugu. Takav prezire druge u upoređenju sa sobom, pa ih čak i osuđuje, pa stoga u toj meri odstupa od nebeskog reda, to jest, od dobra i istine. Iz svega ovoga sada se vidi da ljubav ka blišnjem i ljubav prema Gospodu nisu mogući osim ako u njima ima nevinosti; sledstveno, da niko ne može doći u nebo osim ako u njemu (duhu) ima nevinosti; a prema Gospodovim rečima: *Zaista vam kažem, ko god ne primi carstvo Božije kao malo dijete, ne će ući u nebo (Marko X.15; Luka XVII.17)*. *Malim detetom* se ovde i na drugim mestima označava nevinost, (vidi šta je do sad rečeno o ovome, naime, Da detinjstvo nije nevinost, nego da nevinost ima stanište u mudrosti, br. 2305, 3494): šta je nevinost detinjstva, a šta nevinost mudrosti, br. 2306, 3183: isto tako, Šta je čovekov proprium kada ga Gospod oživi nevinošću i ljubavlju ka blišnjemu, br. 154: da nevinost čini dobro dobrim, br. 2526, 2780.) Da *jagnjad* označavaju nevinost, **SEKCIJA 3** može se videti iz mnogih odlomaka u Reči, od kojih kao potvrdu navodimo sledeće. Kod *Isaije*: *I vuk će boraviti s jagnjetom, i ris će ležati s jaretom, tele i lavić i ugojeno živinče biće zajedno, i malo dijete vodiće ih (XI.6)*. Predmet o kome se govori je Gospodovo carstvo, kao i stanje mira i nevinosti u njemu. *Vuk* označava one koji su protivu nevinosti; a *jagnje*, one koji su u

nevinosti. Opet kod istoga Proroka: *Vuk i jagnje zajedno će pasti, i lav će jesti slamu kao vo; a zmiji će biti hrana prah; ne će uditi ni potirati na svoj svetoj gori Mojoj (LXV.25)*. Kao i gore, i ovde *vuk* označava one koji su protivu nevinosti; a *jagnje*, one koji su u nevinosti. Pošto su *vuk ijagnje* protivni jedan drugome, to je Gospod rekao sedmorici koje je slao: *Evo vas šaljem kao jagnjad među vukove (Luka X.3)*. Kod Mojsija: *I davaše mu da sisa med iz stijene i ulje iz tvrdoga kamena, maslo od krava i mlijeko od ovaca, spretilinom (maslom) jagnjadi i jaraca Bazanskih (Zak. Ponovljeni XXXII.13,14)*. Ovde se u unutrašnjem smislu govori o nebeskim stvarima Drevne Crkve, gde *maslo (pretilina) jaganjaca* označava ljubav prema bližnjemu koja pripada nevinosti. U izvornom jeziku, jaganjcima se daju razna imena, kojima se **SEKCIJA 4** označavaju različiti stepeni nevinosti; kao što je rečeno, u svakom dobru treba da bude nevinosti koja sačinjava dobro; stoga ona (nevinost) treba da bude i u istini. *Jaganjci* se ovde označavaju istim izrazom kao i *ovce* (kao u *Levitskoj* I.10; III.7; V.6; XVI.3; XXII.19; *Brojevi* XVIII.17); tu je označena nevinost u veri i u ljubavi ka bližnjemu, kao kod *Isaije: Šaljite jaganjce gospodaru zemaljskom, od Sele do pustinje ka gori kćeri Sionske (XVI.1)*. A drugom reči kod istoga Proroka: *Evo, Gospod Jehova ide na jakoga, i mišicaće njegovobladati njime. Kao pastir pašće stado svoje; u naručje svoje sabraće jaganjce, i u njedrima će ih nositi. (XL. 10,11)*. Ovde *sabraće jaganjce u svoje naručje*, označava one koji su u ljubavi ka bližnjemu u kojima je i nevinost. Kod **SEKCIJA 5** Jovana: *A kad objedovaše (kad se pokaza) s učenicima, reče Isus Šimunu (Simonu) Petru; Šimune Jonin! ljubiš li Me većma nego ovi? Reče Mu: da, Gospode, Ti znaš da te ljubim. Reče mu Isus: pasi ovce moje (XXI.15,16)*. *Petrom* se ovde i na drugim mestima označava vera (vidi uvod u *Knjigu Postanja XVIII*, i uvod *poglavlju XXII.*, i br. 3750): a pošto vera nije vera ako u njoj nema ljubavi ka bližnjemu, a ljubav (nije ljubav) ako u njoj nema nevinosti, to je iz ovga razloga Gospod pitao prvo Petra da li Ga ljubi, to jest, da li ima ljubavi i veri, pa je tada rekao: *Pasi ovce Moje*, to jest, one koji su u nevinosti. A tada, posle istog (poniovljenog) **SEKCIJA 6** pitanja, reče; *Pasi ovce Moje*. To jest, one koji su u ljubavi ka bližnjemu. Pošto je Gospod nevinost sama koja je u Njegovom carstvu, i pošto je sva nevinost od Njega, On se naziva *jagnjetom*, kao kod Jovana: *Sledećeg dana, Jovan Krstitelj vidjevši Isusa gdje dolazi, reče, Evo jagnjeta Božijeg koje uzima grijeh svijeta (I.29,36)*. I u *Otkrovenju: Ovi će se pobiti s jagnjetom, i jagnje će ih pobijediti; jer On je Gospodar nad*

gospodarima, i Car nad carevima; i koji jesu s Njim, jesu pozvani i izabrani (XVII.14, i nadrugim mestima u Otkrovenju, kao u V.6; VI.1,16;VII.9,14,17; XII.11; XIII.8; XIV.1,4; XIX.7,9; XXI. 22,23,26,27; XXII.1,13). Da je u najvišem smislu Gospod *jagnje*, dobro je poznato; Pasha označava Gospodovo proslavljenje (slavu), to jest, Njegovo postajanje Božanskim u pogledu Ljudskog; a u reprezentativnom smislu to označava čovekov preporod; a pashalno (uskršnje) jagnje označava **SEKCIJA 7** ono što je suštinsko u preporađanju, a to je nevinost (*prim. prev. Nevinost u unutrašnjem smislu označava volju da čoveka Gospod vidi u svemu; ne istina, nego Gospod Sam, što je glavna oznaka Najvišeg ili Trećeg neba*). Pošto je nevinost glavna stvar u Gospodovom carstvu, i pošto je ona njegova suština, i pošto su žrtve i prinosi predstavljali duhovne i nebeske stvari Gospodovog carstva, pa stoga i samo suštinsko Gospodovog carstva, a to je nevinost, pa je stoga (nevinost) bila predstavljena *jaganjcima*. Iz ovoga razloga su na žrtvu prinošeni jaganjci svakoga dana, jedno ujutro, a drugo uveče (*Izlazak XXIX.37-39; Brojevi XXVIII.3,4*), a dupla žrtva u dane Sabata (Subote) (*Brojevi XXVIII.9,10*, a još više jagnjadi na određene svetkovine (*Levitska XXIII.12; Brojevi XXVIII.11,17,19,27; XXIX*). Razlog zašto je žena, posle čišćenja iza poroda, prinosila na žrtvu jagnje, i grlicu ili goluba (*Levitska XII.6*), bilo je to da bi na taj način bila označena bračna ljubav (jer da je bračna ljubav nevinost, može se videti gore, br. 2736); a i stoga što je nevinost označena *malom decom*.

3995. *I što je s biljegom i šareno između koza.* Da ovo označava da će tada svedobro istine s kojom je izmešana obmana i zlo, a će pripasti Njemu, to se vidi iz značenja *šarene*, što je obmana, i iz značenja *s biljegom*, što je zl, kao što je gore pokazano (br. 3993); i iz značenja *koza*, što je dobro koje dolazi od istine, ili ljubav ka bližnjemu koja potiče od vere (br. 3519). Da će sve ovo biti Njegovo, označeno je i sledećim – *ono da mi bude plata (nagrada)*. Nekoliko reči o tome šta je dobro koje potiče od istine, ili šta je ljubav ka bližnjemu koja dolazi od vere. Kada se čovek preporađa, izgleda kao da istina vere dolazi prva, a dobro koje je odljubavi ka bližnjemu, da sledi; ali kada se čovek preporodi, tada se dobro koje dolazi od ljubavi ka bližnjemu dolazi kao prvo, a istina koja potiče od vere tada je druga (tada sledi). (Da je prvo izgled, a poslednje je stvarna istina, može se videti gore, br. 3539, 3556, 3563, 3570, 3576, 3603, 3616, 3701.) Je dok se čovek preporađa,

on čini dobro od istine koju je naučio, jer je od istine naučio šta je dobro; međutim, dobro je ono što je izvelo ovo. Jer dobro utiče od Gospoda unutaršnjim putem, to jest, preko duše (anima); dok istina utiče spoljašnjim putem, to jest, preko čula, koja pripadaju telu. Dobro koje je unutra usvaja istinu koja ulazi na ovaj način, i spaja se s njom, i to tako ide sve dok se čovek preporađa. A tada dolazi do preokreta (revolucije), i istina dolazi od dobra. Iz ovoga se vidi zašto mnogi kažu da su dobra ljubavi ka bližnjemu plodovi vere; jer tako izgleda u početku preporađanja, pa oslanjajući se na izgled, oni prave ovaj zaključak. A ni ne mogu da znaju bolje, jer ih je malo koji se preporađaju, jer samo oni koji se preporađaju mogu ovo znati, to jest oni koji su u osećanju prema dobru, ili u ljubavi ka bližnjemu. Ovo se može jasno videti i opaziti od (s tačke gledišta) ljubavi ka bližnjemu, ali oni koji se ne preporađaju, ti ne znaju ni šta je osećanje za dobro, ili ljubav ka bližnjemu; nego umuju o tome kao o nečemu što im je tuđe, ili izvan njih; iz kojega razloga nazivaju ljubav ka bližnjemu plodovima vere, dok vera u stvari dolazi od ljubavi ka bližnjemu. Međutim, jednostavnima (prostima, nukim) nije važno znati šta je prvo (priorno) a šta potomje (posteriorno), pod uslovom da žive u ljubavi ka bližnjemu; jer ljubav ka bližnjemu je životvere. *Stadom* se ovde ne označavaju samo jaganjci, nego i ovce, telad, ovnovi, i koze, iako se pominju samo jagnjad i ovce; a to je stoga što se *jaganjcima* označava nevinost; a *kozama*, ljubav ka bližnjemu koja dolazi od vere; jer se o ovim stavrima ovde govori u unutrašnjem smislu. Iz tog se razloga *šarenim* izražava u izvornom jeziku isto što se označava i rečju *jaganjci* (kao kod *Isaije XI.10,11*): a s *biljegama* istom reči kojom se označava *pastir* (kao kod *2 o Carevima III.4; Amos. I.1*).

3996. *Ono da mi je plata.* Da ovo označava da je to bilo od Njega, vidi se iz značenja *plate*, a to je ono što je njegovo, to jest, Jakovljevo, zbog službe; i da ovo stvari znače da je to od Njegove sopstvene moći, ili što je isto, od Njega, može se videti gore (br. 3975,3977, 3982).

3997. Stih 33. *Tako će mi se posvjedočiti pravda moja.* Da ovo označava da je Gospod imao Božansku svetost, vidi se iz značenja *pravde*, što se odnosi na dobro (br. 612,2235); ali kada se, kao ovde, odnosi na Gospoda, označava Božansku svetost; jer svo duhovno i nebesko dobro proizilazi od Gospodovog svetog Božanskog.

3998. *Poslije (sutra).* Da ovo označava (da će to biti) u večnosti (za večnost), vidi se iz značenja *sutra (posle)*. Kada se u Reči pomene *juče, danas, i sutra*, to označava večnost u najvišem smislu; *juče* označava od večnosti; *danas*, večnost; *a sutra*, u večnosti (Da *danas* označava večnost, vidi gore br. 2838.) Jer vremena koja se pominju u Reči, označavaju stanja; kao *doba, godine, meseci, sedmice, dani, i časovi*, kao što je često pokazano. Međutim, kod Gospoda nema stanja; nego je sve večno i beskrajno. Ovo pokazuje da se sa *sutra* označava u večnosti.

3999. *Kada dođeš da vidiš zaslugu moju (jer ti dolaziš na moju zaslugu pred tobom).* Da ovo označava Njegov proprium, jasno je značenja *zasluge (nagrade)*, kada se odnosi na Gospoda, što je Njegov proprium; to jest, proprium koji je on stekao Svojom vlastitom moći (o kojemu gore, br. 3975,3977,3996).

4000. *Što god ne bude šareno ni s biljegom između koza.* Da ovo označava ono što nije od dobra označenog *Labanom*, a to je ono gde su zlo i obamna izmešani s dobrima od istine, vidi se iz onoga što je gore rečeno (br. 3993, 3995), gde se nalaze iste reči.

4001. *Ni crno između jaganjaca.* Da ovo označava prvo stanje nevinosti, vidi se iz značenja *crnog*, što je ono što je čovekovo vlastito (proprium); i iz značenja *jagnjeta*, što je nevinost (o kojoj vidi gore, br. 3994)). Da *crno između jaganjaca* ovde označava prvo stanje nevinosti, jer u početku vlada (nad nevinošću) proprium čoveka koji se preporađa; jer on pretpostavlja da on čini dobro od propriuma (od samog sebe), a on i mora da to čini kao da je to od njegovog propriuma, kako bi mu bio dat nebeski proprium (vidi br. 1712, 1937, 1947, 2882, 2883, 2891) To je razlog da se *crnim između jaganjaca* ovde označava prvo stanje nevinosti (*prim. prev. to jest, označava se kakva je nevinost u početku*).

4002. *Biće kradeno.* Da ovo označava da ovo (što je šareno i crno) nije njegovo, vidi se bez objašnjavanja. U smislu slova, ovaj izraz zvuči malo grubo; ali kada krene prema nebu, on gubi tu grubost, i postaje blago i umilno. Sličan se izraz javlja kod *Mateje: Stražite dakle, jer ne znate u koji će čas doći Gospod vaš. Ali ovo znajte: kad bi znao domaćin u koje će vrijeme doći lupež, čuvao bi i ne bi dao potkopati kuće svoje (XXIV.42,43)*. I kod *Jovana: Opominji se dakle, kako si primio i kako si čuo, i drži i pokaj se. Ako li ne uzastražiš, doći ću na tebe kao lupež, i ne ćeš*

*čuti u koji ću čas doći na tebe (III.3). Kod istoga: Evo idem kao lupež; blago onome koji je budan i koji čuva haljine svoje, da go ne hodi i da se ne vidi sramota njegova (XVI.15). Ovi se izrazi koriste kad se govori o Gospodu; kao lupež samo označava ono što se ne traži i ne očekuje. U unutrašnjem smislu, krastioznačava tražiti za sebe ono što pripada Gospodu, a to su dobro i istina; a pošto u početku preporoda svi to rade, i pošto je ovo prvo stanje nevinosti (vidi br. 4001), ovaj je izraz blaži nego što zvuči u slovu. Sledstveno, *kradeno je* (prim.prev. što znači: *ja bih ukrao ako bih i ove šarene i crne uzeo za sebe; drugim rečim, šarene i crne nisu moje nego tvoje*).*

4003. Stihovi 34-36. *A Laban mu reče: eto, neka bude kako si kazao. I odluči Laban isti dan jarce s biljegom i šarene i sve koze s biljegom i šarene, i sve na čem bijaše što bijelo, i sve crno između ovaca, i predade sinovima svojim. I ostavi daljine tri dana hoda između sebe i Jakova (Jakovljevog stada); I Jakov pasijaše ostalu stoku Labanovu. A Laban reče: eto, neka bude kako si kazao, označava pristanak; I odluči isti dan jarce s biljegom i šarene, označava da su one istine od dobra bile odvojene, koje su bile izmešane i razasute između zala i obmana, koje su bile označene Labanom: i sve koze s biljegom i šarene, označava njihova dobra s kojima su zla i obmane bile pomešane; i sve na čemu bijaše što bijelo, označava istinu; i sve crno između jaganjaca (ovaca), označava proprium nevinosti; i predade ih sinovima svojim, označava da su ovi (jaganjci ili nevinosti) bili dati istinama (prim.prev. naime, da je nevinost bila u tim istinama); i ostavi daljine tri dana hoda između sebe i Labana (i Labanovog stada), označava da je iz onoga što je ostalo, uzeo ona dobra i istine koje su se mogle propojiti.*

4004. Stih 34. *I Laban reče: eto, neka bude kako si kazao.* Da ovo označava pristanak, jasno je i bez objašnjavanja.

4005. Stih 35. *I odluči (odvoji) isti dan Laban jarce s biljegom i šarene.* Da ovo označava da su bile odvojene one istine iz dobra, istine koje su bile izmešane i pomešane sa zlima i obmanama koje su bile predstavljene Labanom, vidi se iz značenja *odlučiti (odvojiti)*, što znači odvojiti; i iz značenja *jaraca*, što su istine od dobra (okojima vidi niže); i iz značenja *s biljegom*, što je ono što je razbacano i pomešano sa zlima (o čemu u onome što sledi), i iz značenja *šarenih*, što je ono

što je razbacanao i izmešano s obmanama (o kojima vidi gore). Ovde se pominju *jarci*, pa onda *koze*, iz razloga što *jarci (capri)* **SEKCIJA 2** označavaju istine od dobra; a *koze*, dobra od istina; razlika među kojima je gore opisana (br. 3995). A u Reči se pravi oštra razlika između ženskog i muškog roda, što je očito iz žrtava i prinosa, o kojima su postojale posebne uredbe, šta treba da se prinese, da li ovca ili jarac, i tako dalje; iz svega ovoga može se videti da je jedno bilo označeno muškim, a drugo ženskim; muškim je u opšte označena istina; a ženskim, dobro. Ovde se, dakle, *jarcima* označavaju istine od dobra; a *kozama* maločas pomenutim, dobra koja su im (istinama) pripojena. A pošto je razlika među njima takve prirode, to se kaže da je on odvojio šarene jarce, ali ne i one s *belegom*, kao što je to učinio s *kozama*; jer *šareni* označavaju istinu razasutu i izmešanu sa zlima; dok s *belegama* označava dobro razasutu i izmešanu sa zlima (vidi br. 3993). Istina pomešana sa zlima svojstvena je razumu, dok je dobro pomešanos zlima svojstveno volji. To je razlika. Da sve ovo dolazi od dobra označenog *Labanom*, jasno je, jer su ovi iz Labanovog stada; jer se *stadom* u Reči označava dobro i istina, ili što je isto, one koji su u dobru i istini, pa **SEKCIJA 3** su stoga i u Gospodopvoj crkvi. Ova se tajna ne može više objasniti, osim ako je neko poučen u istinama i dobrima, i ako je prosvetljen u isto vreme. Jer treba znati šta su istine od dobra, i šta su dobra koja potiče od njih (istina): isto tako da od dobra ovde predstavljenog *Labanom* može toliko mnogo raznih stvari mogu da se odvoji. Oni koji nemaju znanja o ovim predmetma ne znaju da u svakom dobro ima bezbroj stvari, tako mnogo da ih ni najučćeniji ljudi ne mogu svrstati ni u najopštijegrupe. Jer ima dobara koja su poreklom od istina; ima istina koje su rođene od dobara; i opet dobara koja se ostvaruju pomoću istina. Ima i istina koje su rođene od dobara, i ovo je takođe u nizovima (*prim. prev. može se razumeti iz nizova unutrašnjem smislu*) ima dobara koja su izmešana sa zlima; i istina koje su izmešane s obmanama, kao što je gore opisano (br. 3993); a mešanja i umeravanja ovih tako su različita i mnogostruka da prevazilaze mirijade mirijada; a ona se isto tako razlikuju po u svim stanjima života; a stanja života se razlikuju u skladu s čovekovim dobom, i u skladu s njegovim osećanjima svih vrsta. Iz ovoga može se donekle razumeti da se od Labanovog dobra moglo odvoji toliko mnogo stvari; od koji su se neke pripojile istinama označenim Jakovljevim sinovima; neke

su ostale, a od ovih su potekle druge. Ali, kao što je rečeno, ove su stavri takve prirode da se teško mogu razumeti ako čovek nije poučen i ako nije prosvetljen.

4006. *I sve koze s biljegama i šarene.* Da ovo označava njihova dobra, u kojima sje bilo izmešanih zala i obmana, vidi se iz značenja *koza*, što su dobra od istine (vidi br. 3995); ovde, dobra koja su pripojena istinama (o kojima, br. 4005); iz značenja *s biljegama*, što su dobra izmešana sa zlima, i iz značenja *šarene*, što su istine pomešane s obmanama (vidi br. 3993, 3995).

4007. *I sve na čem bješe nešto bijelo.* Da ovo označava ono u čemu je istina, vidi se iz značenja *bijelo*, što je istina, a posebno Gospodova pravda i zasluga, kao i pravda i zasluga koju čovek prima od Gospoda (vidi br. 3301, 3993). Razlog da *bijelo* ima ovo značenje, je to što svetlost neba, koja je od Gospoda i koja je izvor blistavosti i belila, označava istinu; pa stoga označava i ono što je prosvetljeno tom svetlošću, i što postaje sjajno i blistavo, a što se naziva i Gospodovom pravdom i zaslugom u čoveku. Oni koji od dobra priznaju i primaju Gospodovu pravdu, a odbacuju svoju vlastitu pravdu, to su oni koji su posebno označeni *pravednicima*, o kojima Gospod kaže kod *Mateje: Tada će pravednici zasijati kao sunce u carstvu oca Mojega (XIII.43).* **SEKCIJA 2** *Da sjajan ili svetlo beo* ima ovo značenje, vidi se i iz drugih odlomaka u Reči; kao kod *Mojsija: Njegove će oči biti crvenije od vina, a njegovi zubi bjelji od mlijeka (Postanje XLIX.12).* Ovo se kaže o Judi, kojim je predstavljen Gospod u pogledu Božanskog Njegove ljubavi; a u unutrašnjem smislu, nebesko carstvo; pa stoga i nebeskoga čoveka (kao što se može gore videti, br. 3881). *Oči crvenije od vina* označavaju Božansku mudrost; a *zubi bjelji od mlijeka*, Božansku pravdu. Kod *Davida: Pokropi me isopom, i očistiću se; umij me, i biću bjelji od snijega (Psalam LI.7).* *Umiti, i biti bjelji od mlijeka*, označava biti očišćen od grehova primanjem Gospodove pravde. Kod *Jovana: I usred sedam svijetnjaka kao Sina čovječijega, obučena u dugačku haljinu, i opasana po prsima pojasom zlatnijem. A glava Njegova i kasa bijaše bijela kao bijela vuna, kao snijeg; a oči Njegove kao plamen ognjeni (Otkr. I.13,14).* **SEKCIJA 3** *Kod istoga: Ali imaš malo imena i u Sardu, koji ne opoganiše svojijeh haljina. I hodiće sa mnoom u bijelima, jer su dostojni. Koji pobijedi, on će se obući u bijele haljine, i ne ću izbrisati imena njegova iz knjige života, i priznaću ime njegovo pred Ocem svojim i pred anđelima njegovijem (III.4,5).* Kod istoga: *Svjetujem te da kupiš*

u mene zlata žeženoga u ognju, da se obogatiš; i bijele haljine, da se obučeš (III.18). Opet: I dane biše svakom od njih bijele haljine (VI.9-11). Opet: Po tom vidjeh kako stoje pred prijestoljem i pred Jagnjetom, obučeni u haljine bijele, I svi anđeli stajahu oko prijestolja i starješina i četiri životinje, i padoše na lice pred prijestoljem, i pokloniše se Bogu. I rekoh Mu : Gospodaru, ti znaš! A on mi reče: ovo su koji dođoše od nevolje velike, i oprašše haljine svoje u ubijeliše haljine svoje u krvi Jagnjetovoj (VII.9,13,14). Opet: Anđeli obučeni u lanene bijele haljine, i opasani oko grudi zlatnim pojasom (XV.6). Opet: I vidjeh, i gle, konj bijel, i onaj što sjedaše na njemu imadijaše strijelu; i njemu se dade vijenac, i iziđe pobjeđujući, i pobjedi (VI.2). I opet: Tada vidjeh otvorena nebesa, i gle, konj bijel. Vojske nebeske slijeđaše ga a konjma bijelijem, obučeni u lanene bijele i čiste haljine (XIX.11,14).

SEKCIJA 4 U svim ovim odlomcima *bijelim* se označava istine od vere; *bijelim odorama* i *bijelomhaljinamato* isto. Ali istina vere ne pripada onima koji veruju da imaju veru u sebi, i da su mudri sami od sebe; nego pripada onima koji veruju da imaju veru i mudrost od Gospoda, jer ovima se daje vera i mudrost jer oni ništa od istine i dobra ne pripisuju sebi, a još manje veruju da im pripada zasluga zbog istina i dobara koja poseduju; a još manje se njima opravdavaju; nego (postaju pravednici) samo pripisujući zaslugu Gospodu, to jest sve stvari (pripisujući) Njegovoj ljubavi i milosti. To je *oblačiti se u bijele haljine*; a isto tako i *izbijeliti u krvi Jagnjetovoj*. Postoje dve stavri koje odbacuju oni koji ulaze u nebo, naime, svoj proprium i samo-pouzdanje, i zaslugu i pravdu za sebe; a primaju nebeski proprium koji pripada Gospodu, i Gospodovu zaslugu i pravdu; i koliko ovo primaju, to su više u unutrašnjosti neba. Ove su dve stvari posebno označene *crvenim* i *bijelim*; *crvenim*, dobro ljubavi koje tada imaju, a *bijelim*, istina vere,

4008. *I sve crno između jaganjaca (ovaca).* Da ovo označava proprium koji je nevin, vidi se iz onoga što je do sada rečeno (br. 3994), gde se nalaze iste reči.

4009. *I predade ih (u ruke) sinovima svojim.* Da ovo označava da su istine i dobra, koji su bili odvojeni, dati istinama, jasno je iz značenja *sinova*, što su istine (vidi br. 49, 491, 533, 2623, 3373). *Dati u njihove ruke* je dati ih (staviti ih) pod njihovu vlast na njihovo raspolaganje, jer se *rukom* označava vlast (moć) (br. 878, 3387). Ovde se istine označene *sinovima* nazivaju čulnim, jer pripadaju čulima tela, i jer su najviše spoljašnje stvari prirodnog uma. Jer čovekovo Prirodno povezuje se s

jedno strane sa čulnim stvarima tela, a s druge strane s racionalnim stvarima racionalnog uma. Preko ovih posrednih, ostvaruje se uspon od čulnih stvari tela i onih koje su otvorene svetu, prema racionalnim stvarima racionalnog uma i prema onima koje su otvorene prema nebu; ali isto tako silaženje od ovih, to jest, od neba ka svetu; ali ovo se sve događa u čoveku. Ovo uspinjanje i silaženje je predmet o kome se govori u unutrašnjem smislu ovih poglavlja; a da bi ova i druge stvari bile prikazane predstavama, Racionalno je predstavljeno Isakom i Rebekom; Prirodno Jakovom i njegovim dvema ženama; a čulno njihovim sinovima. Ali stoga što u čulnom, kao u poslednjem reda, prethodne stvari postoje zajedno, kao što je već pokazano, to svaki sin predstavlja nešto opšte u čemu su oni (predstavljani).

4010. Stih 36. *I ostavi daljine tri dana hoda između sebe i Jakova.* Da ovo označava da je su oni bili razdvojeni, vidi se iz značenja *ostaviti daljine*, što je razdvojenost; iz značenja *tri*, što znači poslednje, potpuno, ili cilj (vidi br. 1825, 2788), pa stoga potpuno odvojeno; i iz značenja *dana*, što su stanja (br. 23, 587, 488, 4953, 983, 2788, 3462),

4011. *I Jakov pasijaše ostalu Labanovu stoku.* Da ovo označava da je uzeo ona dobra i istine koje su ostale kako bi se s njima povezo, vidi se iz značenja *stada* (plural), što su dobra i istine (vidi br. 343, 2566, 3767, 3768, 3772, 3783). Da *pasti ostalu stoku* označava uzeti od onoga što je ostalo ona dobra i istine s kojima se može povezati, vidi se iz onoga što sledi, jer se tamo govori o ovome.

4012. Stihovi 37-40. *I uze Jakov zelenijeh prutova topolovijeh i ljeskovijeh i kestenovijeh, i naguli ih do bjeline koja bješe na prutovima. I metaše naguljene prutove pred stoku u žljebove i korita kad dolazaše stoka da pije, da bi se upaljivala kad dođe da pije. I upaljivaše se tako gledajući u prutove, i što se mlađaše bijaše s biljegom, prutasto i šareno. I Jakov odlučivaše mlad, i obraćaše stado Labanovo da gleda u šarene i u sve crne; a svoje stado odvajaše, i ne obraćaše ga prema stadu Labanovu. I uze Jakov zelenijeh prutova, označava moć svojstvenu prirodnom dobru; topolovijeh iljeskovijeh, označava moć koja proističe od prirodnih istina; i naguli ih do bjeline koja bješe na prutovima, označava raspoređivanje u red što dolazi od unutarnje moći istine; i metaše naguljene prutove pred stoku užljebive, označava dalje pripremanje; i u korita kaddolazaše*

stoka da pije, označava osećanja prema istini; *kad dolazaše da pije, da bi se upaljivala kad dođe da pije*, označava da ih dovodi do žestine osećanj, kako bi se povezali (spojili); *i upaljivaše se tako gledjući prutove*, označava ishod (rezultat) Njegove vlastite moći; *i što se mlađaše, bijaše s biljegom, prutasto i šareno*, označava da je zbog toga samo prirodno dobro imalo u sebi takve stvari od posrednog dobra označenog Labanom; *i Jakov odluči jaganjce*, označava u pogledu nevinosti; *i obaćašestado Labanovo da gleda u čarene*, označava istine razasute među zlima i obmanama; *i sve crno između ovaca*, označava na takvo stanje; *prema stadu Labanovu*, označava dobro koje je označeno Labanom; *i svoje stadoodvajaše*, označava razdvajanje dobara i istina Svojom vlastitom moći; *i obaćaše ih prema Labanovu stadu*, označava potpuno (apsolutno) odvajanje od dobra označenog Labanom.

4013. Stih 37.1 uze Jakov zelenijeh prutova. Da ovo označavamoć svojstvenu prirodnom dobru, vidise iz značenja *zelenijeh prutova*, što je dobro Prirodnog (očemu niže); *Prut (štap, palica)* se često pominje u Reči, i svuda označava moć, i kad se služi za čuvanje stada, i kada se na njega oslanja telo, i kad se koristi kao desna ruka; jer se rukom označava moć (br. 878, 3387). I pošto je ovo bilo značenje *pruta*, prutovima (palicama) su se u drevna vremena služili kraljevi, pa je stoga oznaka kraljevstva (carstva) bila kratka palica (štap), a tako isto i skeptar. Palice nisu koristili samo kraljevi, nego i sveštenici i proroci, kako bi svojim palicama označavali da im pripada moć, kao što je bilo u slučaju Arona i Mojsija. To je bio razlog da je Mojsiju bilo naređeno toliko puta da ispruži svoju ruku, kada su se događala čuda; jer je Božanska moć bila označena *palicom (štapom)*. I zato što je palica označavala moć, Egipatski magovi su je koristili kada su pravili svoja magijska čuda; stoga se i danas mađioničari predstavljaju s palicama u njihovim rukama. Sve ovo **SEKCIJA 2** ukazuje na to da se *palicama (štapovima)* označava moć. Ali se u izvornm jeziku štapovi) palice koje su koristili pastiri, kao i kraljevi, i sveštenici i prorpci, izražavali drugom reči; ovde, rečju koja označava putnički štap, kao i pastirski štap (palicu), kao što se može videti iz drugim odlomaka (*Postanje XXXII.10; Izlazak XII.11; 1 Samuilova XVII.40,43; Zaharija XI.7,10*). U ovom slučaju ne govori se o palici koja se driži u ruci, nego o palici koja je otsečena od leskovog, topolovog i kestenovog drveta, a koje je Jakov stavljao u

žljebove da ih stado gleda; ali ima i dalje isto značenje, jer se njima (*palicama*) u unutrašnjem smislu označava moć prirodnih dobra, i prirodnih istina koje potiču od **SEKCIJA 3** ovih dobara. Što se tiče *topole* od koje je palica bila napravljena, ona u opštem označava opažanja i saznanja, opažanja kada se odnose na nebeskog čoveka, a saznanja kad se odnosi na duhovnog čoveka (vidi br. 103, 2163, 2682, 2722, 2972). Otuda dreveta (stabla) posebno označavaju dobra i istine, jer ovi pripadaju opažanjima i saznanjima. Neke vrsta drveća, kao što su maslinovo drvo i loza, označavaju unutarne dobro i istinu koji pripadaju duhovnom čoveku; a neke vrste, kao što je topola, leskovo drvo i kesten, označavaju spoljašnja dobra i istine koji pripadaju prirodnom čoveku. I pošto je u drveno vreme svaka vrsta drveta označavala neko posebno dobro i istinu, stoga se bogoštovanje održavalo u šumarcima (gajevima) u kojima su rasla takva drveća (br. 2722). Topola koja se ovde pominje, to je bela topola, koja se tako naziva zbog njenog belila. Iz tog razloga *topola* označava dobro koje doznati od istine; ili što je isto, dobro od istine; kao kod *Ozije* IV.13; samo što tamo značava lažno (dobro).

4014. *I ljeskovijeh i kestenovijeh.* Da ovo označava ishodeću (derivativnu) moć prirodnih istina, vidi se iz značenja *ljeskoog i kestenovog drveta*, što su prirodne istine. Da je ovo značenje ovoga drveća ne može se videti iz drugih mesta u Reči, osim pojavu kod *Jezikilja: Cedri (kedrovi) u vrtu Božijem ne mogahu ga zakloniti, jele ne mogahu se izjednačiti s njegovijem granama, i javori ne bijahu kao ogranci njegovi, ni jedno drvo u vrtu Božijem ne bješe na ljepotu kao on (XXXI.8)*. Ovde je predmet o kome se govori reči-znanja i racionalne stvari koje pripadaju čoveku duhovne crkve. *Vrt Božiji* je duhovna crkva; *cedrovi* su racionalne stvari; *borovi i jele* su prirodne stvari u odnosu na dobro; a *javor* prirodne stvari u odnosu na istinu.

4015. *I oguli ih do bjeline koja bješe na prutovima (palicama).* Da ovo označava dovođenje u red kroz unutarju moć istine, vidi se iz značenja *guliti i guljenja*, što je uklanjanje spoljnih stvari kako bi izašle unutarne stvari na svetlo, a to je ogoljavanje i guljenje; iz značenja *bijelog*, što je istina (vidi br. 3993, 4007); i iz značenja *pruta*, što je moć (vidi br. 4013); ovde, unutarja moć, jer je na prutovima ispod kore. Raspoređivanje u red kroz unutarju moć istine, to je moć unutarjeg čoveka koji deluje u spoljašnjem (čoveku), ili moć duhovnog čoveka u

prirodnom; jer svo dovođenje u red dobra i istine u prirodnom čoveku dolazi od duhovnog čoveka (to jest, preko duhovnog čoveka od Gospoda), a u stavri preko istine u njemu; jer Gospod utiče (uliva se) u dobro duhovnog ili unutarnjeg čoveka; ali ne neposredno preko dobra, sve dok čovek nije preporođen; pa je stoga svako dovođenje u red u prirodnom čoveku izvedeno delovanjem unutarnjeg čoveka. Prirodno, ili prirodni čovek, ne mogu se dovesti u red (to jest, preporoditi) ni na koji drugi način. Da to izvodi unutarnji čovek, vidi se iz priznavana istine, koje, ako ga ne da unutarnji čovek, nije priznavanje; a isto tako (se vidi) iz savesti, koja je priznavanje istine od strane unutarnjeg čoveka; a tako isto i iz opažanja. Pošto unutarnji čovek preko istina uvodi red, to se za istinu kaže da ima moć, a tako isto i *prut* kojim se moć označava; kao i *ruka*, kojom se isto tako označava moć (br. 3091); što se može potvrditi mnogim odlomcima u Reči. Ne da da je moć u samoj istini, nego u dobru; pa tako i u istini od dobra, to jest, u istini preko dobra od Gospoda. Ovo donekle pokazuje šta je označeno dovođenjem u red preko moći unutarnje istine. U najvišem smislu, u kome se govori o Gospodu, time je označena Njegova moć; jer Božansko ima svoju sopstvenu moć, i ona ne dolazi ni od koje druge (moći).

4016. Stih 38. *I metaše naguljene prutove pred stoku u žljebove.* Da ovo označava dalje pripremanje, vidi se iz onoga što sledi; jer se tamo govori o delovanju unutarnje moći istine u Prirodnom, moći koja je označena *prutovima* (br. 4013, 4015); raspoređivanje u red po unutarnjem čoveku, *guljenjem* (br. 4015); a dobro istine u prirodnom, žljebovima (br. 3095).

4017. *I korita, kad dolazaše stoka da pije.* Da ovo označava osećanja istine, jasno je iz značenja *vode*, što su poznavanja i reči-znanja, koji su istine Prirodnog (vidi br. 28, 2702, 3058); iz značenja *korita* ili *korita za piti*, koja, pošto sadrže vodu, u unutarnjem smislu označavaju dobra od istine, pošto su dobra sadržana u istinama (vidi br. 3095); i iz značenja *dolazaše da piju*, što je osećanje istine. Da je *dolazaše da piju* osećanje istine, to je stoga što to podrazumeva žeđ; jer žeđ u Reči označava potrebu i želju, pa stoga i osećanje za znanje i za upijanje istine, i to zbog toga što *voda* u opšte označava istinu; dok *žeđ* označava potrebu, želju, pa na taj način i osećanje za upijanje dobra; a to je zbog toga što *hljeb*, kojim se

označava hrana u opšte, označava dobro (br. 2165). Iz ovoga se vidi da ove reči označavaju osećanje istine.

4018. *Pred stoku, da bi se upaljivala kad dođe da pije.* Da ovo označava žestinu osećanja koje vodi spajanju, vidi se iz značenja *da bi se upaljivala kad dođe da pije*, što je žestina osećanja. Da *upaljivanje* označava žestinu, jasno je; a da *dolazili da piju* označava osećanje istine, može se videti gore (br. 4017). Da *pred stoku* označava kako bi se spajali (naime, istine i dobra Prirodnog), to je zbog toga što to znači *gledanje na*, kao i osećanje time izazvano, jer se duhovne stvari spajaju na ovaj način. Osim toga, svako usađivanje istine i dobra, kao i povezivanje, izvodi se preko osećanja. Istine i dobra koja se uče, ali koje ne utiču na čoveka, one zaista ulaze u njegovu memoriju, ali tamo su lagane kao pero na zinu, koje odleti pri najmanjem povetarcu. U pogledu stvari koje ulaze u memoriju, ovako stoji stvar: one koje ulaze bez osećanja, te padaju u senku; ali one stvari koje uđu uz osećanje, tamo su u svetlosti; a sve stvari koje su tamo u svetlosti, vide se i pokazuju se jasno i živo kad god se sličan predme pozove (u sećanje); ali nije tako sa s onima koje su skrivene okolo u senci. Tako deluje osećanje koje pripada ljubavi. Iz ovoga se može videti da se svako usađivanje istine, i povezivanje s dobrom, da se izvodi preko osećanja; i što je veće osećanje, to je jače spajanje. *Žestina osećanja* je ovde najdublje osećanje. Ali se istine ne mogu usaditi u dobro i s njim povezati, osim preko osećanja istine i dobra, koja osećanja kao da izvire iz svoga izvora, a to je ljubav ka bližnjemu, i ljubav ka Gospodu. Dok se zla i obmane usađuju i povezuju pomoću osećanja zla i obmane, koja osećanja izvire iz njihovih izvora, a to su ljubav prema sebi i svetu. Pošto je ovako, i pošto je predmet o kome se ovde govori u unutrašnjem smislu povezivanje dobra i istine u prirodnom čoveku, stoga se ovde i u onome što sledi pominje *upaljivanje stada kad dolazi da pije*, čime su označene takve stvari.

4019. *I upaljivaše se tako gledajući prutove.* Da ovo označava efekat (posledicu) Njegove vlastite moći, vidi se iz značenja *upaljivati se*, što je posledica (efekat) osećanja (br. 4018); i iz značenja *prutova*, što je Njegova vlastita moć (idi r. 4013, 4015).

4020. *I što se mlađāše bijaše s biljegom, prutasto, i šareno.* Da ovo označava da je kroz to, prirodno dobro imalo takve stvari od posrednog dobra označenog *Labanom*, vidi se iz značenja *s biljegom*, što su istine pomešane sa zlima (br. 4005); iz značenja *prutasto*, što su dobra pomešana sa zlima; i iz značenja *šareno*, što su istine pomešane s obmanama (o kojima, br. 3993, 3995, 4005). Ovde su označene takve stvari, koje se izdavajaju iz dobra označenog *Labanom*, da bi se povezale sa prirodnim istinnama predstavljenim *Jakovom*.

4021. Stih 40. *I Jakov odlučivaše mlad (jaganjce).* Da ovo označava da je to bilo s obzirm na nevinost, vidi se iz značenja *jaganjaca*, što označava nevinost (vidi gore, br. 3994. Kaže se *s obzirom na nevinost*, jer u onome što sledi govori se o stavljanju dobra i istine Prirodnog u red, kako bi ono (Prirodno) moglo primiti nevinost i njoj se prilagoditi.

4022. *I obraćaše stado (Labanovo) da gleda u šarene.* Da ovo označava (da se pripajalo) istinama koje su razasute okolo sa zlima i obmanama, jasno je iz značnja *šareno*, što je istina razasuta okolo i izmešana sa zlima (vidi br. 4005. 4020.)

4023. *I u sve crne.* Da ovo označava (da je ovo bilo) u dobru označenom *Labanom*, vidi se iz značenja *stada*, i iz reprezentacije Labana, što je dobro, naime, posredno dobro, pomoću kojega Prirodno ima dobra i istine (o čemu vidi gore).

4025. *A svoje stado odvajāše sebi (samome).* Da ovo označava odvajanje dobara i istina Njegovom vlastitom moći, vidi se iz značenja *svojega stada*, što označava dobra i istine; i iz značenja *odvajāše za sebe samoga*, što označava odvajanje onih stvari koje su bile stečne Njegovom vlastitom moći. U najvišem smislu ovde je predmet o kome se goori je Gospod, kako je učinio Svoje prirodno Božanskim, i to od Njegove vlastite moći, ali ipak u skladu sa redom. Dobra i istine koje je On u sebi učinio Božanskim, ovde su *stadakoja odvajāše Sebi samome*.

4026. *I ne obraćaše ga prema stadu Labanovu.* Da ovo označava potpuno (apsolutno) odvajanje od dobra označenig *Labanom*, jasno je iz onoga što je rečeno, i bez objašnjavanja. Jer su Božanska dobra i istine bili sasvim odvojeni od dobara i istina koje su u sebi male bilo šta ljudsko, jer ova (Božanska dobra i istine) su transcendentna i beskonačna.

4027. Stvari koje su ovde otkrivene u pogledu unutarnjeg smisla, previše su duboke da bi se jasno sagledale razumom. Jer predmet o kome se govori u unutrašnjem smislu je Gospod, kako je Svoje Prirodno učinio Božanskim; a u reprezentativnom smislu, kako On **SEKCIJA 2** obnavlja čovekovo prirodno kada ga preporađa. Sve su ove stvari ovde potpuno prikazane u unutrašnjem smislu. Stvari koje su ovde sadržane, u najvišem smislu, su o Gospodu, kako je Svojom vlastitom moći učinio Prirodno u Sebi Božanskim, a one su takve prirode da prevazilaze i anđeoski razum. Ponešto od ovih stvari može se videti iz onoga kako se čovek preporađa, jer je čovekovo novo rađanje slika Gospodovog proslavljenja (Glorifikacije) (br. 3138, 3212, 3296, 3490). Čovek može da ima neku ideju o ovom preporodu (ali samo onaj koji se preporađa), ali samo zatamnjenju sve dok živi u telu; jer telesne i svetske stvari u kojima je čak i ovaj čovek, neprestano bacaju senku na njegov um i drže ga u nižim stvarima. Ali oni koji se ne preporađaju, ne shvataju ovaj predmet, pošto nemaju saznanja jer su bez opažanja; oni ne znaju šta je preporod, niti veruju da je on moguć. Ne znaju ni šta je osećanje ljubavi prema bližnjemu pomoću kojega se preporod ostvaruje; pa stoga ne znaju ni šta je savest; još manje šta je unutrašnji čovek; a još manje šta je korespondencija (saobraznost) unutrašnjeg čoveka sa spoljašnjim. Možda su im poznate reči, i mnogi ih znaju, ali ne znaju samu stvar. Pošto nemaju neku ideju o tome, bez obzira kako je sadržana u unutrašnjem smislu, bilo bi to kao da se nešto predstavlja u mraku, ili kao da se nešto govori guvom (čoveku). Osim toga, osećanja ljubavi prema sebi i svetu koja vladaju nad njima, ona im ne dopuštaju da znaju, čak ni da ih čuju; jer ih oni trenutno odbacuju i ispljuju. Sasvim su različiti oni koji su u ljubavi ka bližnjemu. Ovi uživaju u ovim stvarima; a to je zato, što su anđeli u njihovoj sreći kad je i čovek u toj sreći, jer su tada u onim stvarima koje govore o Gospodu, u kojemu su, kao i u onima koje govore o bližnjemu o preporađanju. Od anđela, to jest, preko anđela od Gospoda, uživanje i blaženstvo ulivaju se u čoveka koji je u osećanju ljubavi ka bližnjemu kada čita o ovim stvarima, a još više kada veruje da u ono što je sveto u njima, a još više kada shvata nešto od onoga što **SEKCIJA 3** je u unutrašnjem smislu.. Predmet o kojemu se ovde govori je influks Gospodov u dobro unutrašnjeg čoveka, to jest preko dobra u istinu u njemu; isto tako i influks odatle u spoljašnjeg ili prirodnog čoveka, i osećanje dobra i istine u kojemu deluje ovaj influks; kao i primanje istine i njeno

povezivanje s dobrom u njemu (u čoveku); a isto tako i dobro koje služi kao sredstvom ovde označeno *Labanom* i njegovim *stadom*. O ovim predmetima anđeli, koji su u unutrašnjem smislu Reči, ili kojima je unutrašnji smislo Reč., oni opažaju bezbroj stavri od kojih malo šta čovek može da uđe u njegovo shvatanje: a ono što može, to je u tami – što je razlog da se ove stvari ne objašnjavaju s više pojedinosti.

4028. Stihovi 41,42. *I kad god se upaljivaše stoka rana, metaše Jakov prutive u korita pred oči stoci da bi se upaljivala gledajući u prutove. A kad se upaljivaše pozna stoka, ne metaše; tako pozne bivahu Labanove a rane Jakovljeve. I kad god se upaljivaše stoka rana, metaše Jakov prutove, označava stvari koje su bile same od sebe (spontane); metaše Jakov prutove pred oči stoci u korita, da bi se upaljivala gledajući u prutove, označava stvari koje se izazivaju i povezuju Njegovom vlastitom moći; a kad se upaljivaše pozna stoka, ne metaše, označava stvari koje su pod prisilom (prinudom); tako pozne bivahz Labanove, označava da su ove stvari bile zapostavljene (ostavljene iza); a rane Jakovljeve, označava da one stvari koje bile slobodne to jest same od sebe, da su bile povezane.*

4029. Stih 41. *A kad god se upaljivaše stoka rana (ona koja dolazaše prva).* Da ovo označava one stvari koje su same od sebe (slobodne), vidi se iz značenja *upaljivati se*, što je žestina osećanja i njegovo delovanje (efekat) (br. 4018, 4019); iz značenja *stada*, što označava istinu i dobro (o kojemu vidi gore); i iz značenja *stoka rana (ona koja dolazaše prva na pojilo)*; da *rana stoka* označava stvari koje su slobodne, vidi se iz povezanosti stvari u unutrašnjem smislu, kao i iz toga što je sve slobodne što dolazi od osećanja, što je označeno sa *upaljivati se*, zbog čega se o upaljivanju govori dva puta u ovome stihu; isto tako i iz reči koja potiče od reči u izvornom jeziku koja označava najdublju ljubav. Osim toga, ovde se govori i o povezivanju istine i dobra u Prirodnom, koje se izvodi samo kada je spontano, to jest, kad je slobodno. Ovo pokazuje da *upaljivaše se stoka rana (ona koja je odlazila prvo)*, označava istine i dobra koja su slobodna, ili što je isto, koja potiču od ljubavi ili osećanja koje je slobodno. (Da je sve slobodno što dolazi od ljubavi ili osećanja, vidi br. 2870; isto tako da nema povezivanja ako je pod prisilom, br. 2875, 3145, 3146, 3158; i da se prema tome svaka obnova i preporod izvode samo

kad je (čovjek) slobodan, br. 1937, 1947, 2876-2881; kada bise ovo moglo izvesti pod prisilom, svak bi bio spasen, br. 2881).

4030. *I Jakov metaše prutove u korita prd oči stoci, da bi se upaljivala gledajući u prutove.* Da ovo označava stvari koje su izazvane i povezane njegovom vlastitom moći, vidi se iz značenja *prutova*, što je moć; a kada se odnosi na Gospoda, to je Njegova vlastita moć (br. 4013, 4015); i iz značenja *metati pred oči stoci u korita da bise upaljivala*, što je izazvati kako bi došlo do povezivanja – kao što se vidi iz onoga što je gore rečeno o značenju ovih reči (br. 4018, i na drugim mestima).

4031. Stih 42. *A kada dolazaše pozna stoka, ne metaše.* Da ovo označava stvari koje su pod prisilom, vidi se iz značenja *dolazaše pozna stoka*. Da *dolazaše rana (prva)*, označava ono što je spontano ili slobodno, bilo je pokazano gore (br. 4029). Da *dolazaše pozna (posle)*, označava ono što je pod prinudom, ili što nije slobodno, jasno je isto tako; kao i iz povezanosti stvari u unutrašnjem smislu; kao i iz toga, što se ovde ne govori o *upaljivanju*, kao što se govori u vezi s onima koji su dolazili rano; zato što se *upaljivanjem* označava osećanje, i to u ovom slučaju žestina osećanja. Ono što nije iz osećanja, to je spontano ili nije slobodno, jer sve što je spontano ili slobodno, to je od osećanja ili ljubavi (br. 2870). Isto je vidljivo i iz onoga što proishodi iz izraza u izvornom jeziku, gde označava nedostatak; jer kada nedostaje žestina osećanja, tada nestaje i sloboda; pa se za ono što se tada desi, kaže se da nije slobodno, i na kraju da **SEKCIJA 2** je pod prisilom. Da se svako povezivanje istine i dobra odigrava u slobodi, ili od onoga što je spontano, pa stoga i svaka obnova i svaki preporod, može se videti iz odlomaka koji su gore navedeni (br. 4029). Pa stoga se vidi da u odsustvu slobode (tojest, pod prinudom) nema povezivanja, pa stoga ne može doći do preporoda. (Šta je sloboda, i odakle ona dolazi, može se videti gore, br. 2870-2893, gde se govori o čovekovoј slobodi). Onaj ko umuje o Gospodovom Proviđenju, čovekovom spasenju, i osudi mnogih, taj nije svestan da nema povezivanja istine i dobra, ili usvajanja, a stoga ni preporoda, osim kada je čovek slobodan, taj sam sebe baca u senku, i prema tome je u teškoj zabludi. Jer on pretpostavlja da kad bi Gospod hteo, On bi mogao da svakoga spasi, i to na bezbroj načina – kao što su čuda, kao kad je uskrsavao mrtve, preko bezbroj otkrivenja, i na taj način što bi anđeli sprečavali ljude da čine zlo i prisiljavali da čine dobro otvorenom silom, i preko mnogih stanja, kojima bi

SEKCIJA 3 naveo čoveka da se pokaje, i drugim sredstvima. Ali on ne zna da su sva ova sredstva prinudna, i da se nijedan čovek ne može tako obnoviti. Jer ono što čoveka prisiljava, ne daje mu nikakvo osećanje; a kada ga se prisiljava, tada se to povezuje sa zlim osećanjem. Međutim, izgleda kao da se time unosi (u čoveka) nešto sveto, i ono se i unosi; ali kad se **SEKCIJA 4** čovekovo stanje promeni, on se vraća svojim prvašnjim osećanjima, naime, zlima i obmanama, i tada se svete stvari povežu sa zlima i obmanama, a to je svetogrđe (profanacija), što ga čini takvim da ga to vodi u najgori od svih paklova. Jer on prvo prizna i poveruje, i na njega to sveto utiče, a onda odriče, čak mu je i odvratno. (Da oni koji jednom priznaju srcem, a posle odriču, to su oni koji profanišu (svetogrđe), ali ne oni koji ne priznaju srcem, što se može gore videti, br. 301-303, 571, 582, 593, 1001, 1008, 1010, 1059, 1327, 1328, 2051, 2426, 3398, 3399, 3402, 3898). Iz ovoga razoga ne dešavaju se otvorena (vidljiva) čuda danas, nego se događaju ona koja su nevidljiva, to jest, koja nisu očita: koja su takva da ne izazivaju osećanje svetosti, i koja čoveku ne oduzimaju slobodu; pa stoga mrtvi ne ustaju, niti se čovek odvrća od zla neposrednim otkrivenjima, i uz pomoć anđela, niti se nateruje da čini dobro otvorenom silom. Gospod sve čini preko čovekove slobode, uz pomoć koje ga On savija; jer sva sloboda dolazi od njegove (čovekove) sloboda ili osećanja, a to znači od njegove volje (br. 3158). Ako čovek ne prima dobro i istinu u slobodi, on je ne usvaja, to jest ona ne postaje njegova. Jer ono na što se čovek primorava, to nije njegovo, nego je onoga koji ga primorava, jer iako on (pod prisilom) to radi, to ne čini on sam. Međutim, ponekad izgleda kao da je čovek prinuđen da čini dobro, kao u iskušenjima i duhovnim borbama; ali da on tada ima jaču (veću) slobodu nego u drugim prilikama, može se videti gore (br. 1937, 1947, 2881). Isto tako izgleda kao da je čovek prisiljen da čini dobro, kad ga on sam i čini; ali jedna je stvar prisiljavati samoga sebe, a druga je biti prisiljavan. Kad god neko sebe prisiljava, on to čini jer je sloboda unutar toga; a kada je neko prisiljen, u tome nema slobode. Pošto je slučaj ovakav, vidi se u kakvu se senku i zabludu bacaju oni koji umuju o Gospodovom Proviđenju, čovekovom spasenju, i osudi mnogih, a ne znaju šta je sloboda preko koje Gospod deluje, ali nikako prisilom; jer prisila u stvarima svete prirode je opasna, ukoliko se ne prima u slobodi.

4033. *Tako pozne bijahu Labanove.* Da je ovime označeno da su prinude napuštene (prim prev. da više nije bilo prinuda dase služi bez nagrade); i da rane bijahu Jakovljeve, označava da su spontane stvari, ili one u slobodi, bile pripojene, vidi se iz onoga što je rečeno gore (br. 4029, 4031). Ovde se prinudnim stvarima označavaju one koje se nisu povezale, i koje se nisu mogle povezati; a spontanim stvarima označavaju se one koje su se pripojile, kao i one koje su se mogle pripajiti (ali nisu?). Da su ove poslednje tako označene je stoga što su spontane stvari u skladu s osećanjima i njihovim kvalitetom. Kada je dobro označeno *Laban* bilo iskorišteno za ono o čemu je gore bilo reči, ono je tada bilo odvojeno. Ovo odvajanje je ono o čemu se govori u sledećem poglavlju.

4034. Stih 43. *I tako se taj čovjek obogati (raširi) vrlo, te imaše mnogo stoke i sluga i sluškinja i kamila i magaraca. I tako se taj čovjek obogati (raširi) veoma,* označava umnožavanje; *te imaše mnogo stoke,* označava unutarnje istine koje proističu iz toga; *i sluškinja i sluga,* označava posredna dobra i istine; *i kamila i magaraca,* označava istine od dobra, spoljne i spoljašnje (prim. prev. Tumačenja se razlikuju zašto autor upotrebljava slične izraze za istu stvar, kao exterioris i externalis, ili interioris i internalis. Uglavnom se slažu da se tu radi o višem ili manjem stepenu spoljašnjeg ili unutrašnjeg kvaliteta, ali da se odnosi na proces koji je u toku s jedne a na stanje koje je konačno s druge strane; na to ih navodi objašnjenje koje sam autor nudi u br. 4038).

4035. *I tako se taj čovjek obogati (raširi) vrlo.* Da ovo označava umnožavanje dobra i istine, vidi se iz značenja *obogatiti se (raširiti se) vrlo,* što je umnožavanje; da je to bilo u velikom stepenu, izražava se izrazom *vrlo.*

4036. *Te imaše mnogo stoke.* Da ovo označava unutarnja dobra i istine koji iz toga proističu, vidi se iz značenja *stada,* što su dobra i istine (br. 343); a da su ova unutarnja, vidi gore (br. 2566, 3783).

4037. *I sluškinja i sluga.* Da ovo označava posredna dobra i istine (to jest, prirodna dobra i istine same), što su osećanja koja pripadaju Prirodnom, pa stoga i njegovim dobrima (br. 1895, 2567, 3835, 3849); i iz značenja *sluga,* što su reči-znanja, koja su istine prirodnog čoveka (br. 2567, 3019, 3020, 3409).

4038. *I kamila i magaraca.* Da ovo označava istine od dobra, spoljne i spoljašnje, vidi se iz značenja *kamila*, što su opšte reči-znanja prirodnog čoveka (vidi br. 3048, 3071, 3143, 3145), (opšte reči-zanja su niže ili više spoljne istine od dobra) – i iz značenja *magaraca*, što su još niže spoljne istine, to jest više spoljne istine od prirodnog dobra (vidi br. 2781). Šta su unutarnja dobra i istine; a šta su posredna (srednja); kao i šta su spoljna i spoljašnja, može se videti iz onoga što je gore rečeno (br. 4009). Uopšteno govoreći, u čoveku postoje tri stvari, **SEKCIJA 2** naime, Telesno, Prirodno, i Racionalno. Telesno je najudaljenije, Prirodno je posredno, a Racionalno je unutarnje. Onoliko koliko jedno od ovih vlada nad čovekom, kaže se da je ili telesan, ili prirodan, ili racionalan. Ova tri dela u čoveku odnose se jedan na drugoga (komuniciraju) na divotan način; Tesno s Prirodnim, a Prirodno s Racionalnim. Kad je tek rođen, čovek je telesan, ali u sebi ima sposobnost da se usavrši. Posle postaje prirodan, a na kraju racionalan; zbog čega se može reći da postoji komunikacija jednog s drugim delom. Telesno komunicira s Prirodnim pomoću čula, i to čini na poseban i odvojen način s onim (deloima) koji pripadaju razumu, ia na drugi način s onima koji pripadaju volji, jer obe ove sposobnosti mora da se usavrše kako bi neko postao i bio čovek. Čula vida i sluha su ona koja usavršavaju njegovu intelektualnu sposobnost; a tri ostala čula se posebno odnose na volju. Preko ovih čula čovekovo Telesno komunicira s njegovim Prirodnim, koje je, kao što je rečeno, u srednjem delu (između). Jer stvari koje ulaze preko čula, smeštaju se u Prirodno kao u neku vrstu prijemnika, a to je memorija. Uživanje, prijanost, i želja za njima, to sve pripada volji, i naziva se prirodnim dobrima; dok reči-znanja pripadaju razumu, i nazivaju se **SEKCIJA 3** prirodnim istinama. Preko stvari o kojima se ovde govori, čovekovo Prirodno komunicira s njegovim Racionalnim koje je, kao što je rečeno, njegov unutarnji deo. Ovakve stvari koje se uzdižu od Prirodnog prema Racionalnom, koje služi kao neki prijemnik, a to je unutarnja memorija (o kojoj vidi gore, br. 2469-2480), one nalaze sebi mesto u Racionalnom, kao u nekom prijemniku, a koji je takođe unutarnja memorija: ono što je tamo blaženo i srećno, to pripada volji, i racionalnom dobru; a unutarnje posmatranje stvari i opažanja pripadaju razumu, pa se stvari koje pripadaju ovima, nazivaju racionalnim istinama. Ove tri stvari su ono što sačinjava čoveka, te stoga među ove tri postoji komunikacija. Spoljašnja čula su sredstvo preko kojega čovekovo Telesno komunicira s Prirodnim; a

unutarnja čula su ona koja preko kojih Prirodno komunicira s Racionalnim. Pa stoga, one stvari u Prirodnom koje su deo spoljašnjih čula, koja su svojstvena telu, su one koje se nazivaju spoljne i spoljašnje istine od dobra; dok one koje su deo unutrašnjih čula koja su svojstvena njegovm duhu, i koja komuniciraju s Racionalnim, to su ona što se nazivaju unutarnjim dobrima i istinama. Ona koja su između ova dva, i koja su deo i jednog i drugog dela, to je ono što se naziva posrenikm dobrima i istinama. Ovi tri stvari idu redom od unutarnjih, i one su označeni u unutrašnjem smislu *stadom, i sluškinjaima i slugama, i kamilama i magarcima*.

NASTAVAK O VELIKOM ČOVEKU I O KORESPONDENCIJI; OVDE, O KORESPONDENCIJI SA MOZGOM I MALIM MOZGOM

4039. Korespondencija (saobraznost) srca i pluća s Velikom Čovekom, ili nebom, bila je predmet o kome se govorilo na kraju prethodnog poglavlja. Ovde je predmet o kome će se govoriti korespondencija Velikog mozga (cerebruma) i Malog mozga (cerebeluma) kao i Produžene moždine (module) koja je s njima spojena. Pre nego se pristupi ovoj korespondenciji, nešto treba reći o formi mozga u opštem, odakle je, i šta ona predstavlja.

4040. Kada se s mozga ukloni lobanja iintegumenti (koža) koji je opkoljavaju, vide se čudesni uvoji i nabori, u kojima su kortikalne supstancije. Iz ovih izlaze vlakna koja sačinjavaju Produženu moždinu (medulu) mozga. Ova vlakna prekoživaca idu u telo, i tamo obavljaju funkcije u skladu s njihovim redom i odredbama mozga. Sve je ovo u savršenoj slozi sa nebeskom formom (s formom neba); jer ovu formu kao da Gospod utiskuje u neba, a otuda i u ono što postoji u čoveku, a posebno u Velikom i Malom mozgu.

4041. Forma neba je zapanjujuća, i prevazilazi čovekov razum; jer je daleko iznad ideja o formama koje čovek može razumeti sudeći po zemaljskim stvarima, čak i ako se pomogne analizom. Sva su nebeska društva raspoređena u skaldu s ovom formom i, što je zadivljujuće, postoji i kretanje prema ovim formama, kojeg nisu

svesni ni duhovi ni anđeli. To je kao svakodnevno kretanje zemlje oko svoje ose, i godišnje kretanje oko sunca, koje njeni stanovnici ne primećuju. Bilo mi je pokazano kakva je priroda ove nebeske forme u najnižoj sferi; a (ta forma) je kao uvoji koji se vide na ljudskim mozgovima. Bilo mi je dato da ovo posmatram (opažam) neprestano nekoliko dana; i na ovaj način mi je bilo potvrđeno da je mozak oblikovan u skladu s oblikom kretanja neba. Ali su unutarnje stavri u njemu, koje se oku ne pokazuju, u skladu s unutarnjim oblicima neba, koje su potpuno neshvatljive; a anđeli su mi rekli da se iz ovoga može videti da je čovek stvoren u oblicima tri neba; i da je na ovaj načina na njega utisnuta slika neba, tako da je čovek malo nebo, to jest nebo u najmanjem obliku; i da je ovo izvor njegove korespondencije sa nebima.

4042. Otuda i preko samog čoveka postoji spuštanje iz neba u svet, i izdizanje iz sveta u neba. Upravo se preko mozga izvodi ovo silaženje i uzdizanje; jer postoje sami počeci, ili prvi i poslednji ciljevi, iz kojih svaka i sve stvari tela ističu i potiču. Takžmo je i izvor razumnih misli i voljnih osećanja.

4043. Razlog da se unutarnje forme, koje su i sveopšte, ne mogu shvatiti, je u tome, što kad se forme pomenu, one nose u sebi neku ideju prostora i vremena; dok se u unutrnjim stvarima, u kojima je nebo, ništa se ne opaža preko prostora i vremena, nego se sve opaža preko stanja i njihovih verijacija i promena. Međutim, kako se varijacije i promene ne mogu, kao što je rečeno, razumeti bez onoga što vezano za forme, a ni bez onoga što pripada prostoru i vremenu, a ove stvari ne postoje u nebima, to se može videti koliko su ove stvari neshvatljive, i kao su neizrecive. A pošto sve ljudske reči, pomoću kojih se ove stvari izražavaju i shvataju, ne mogu odvojiti od prirodnih stvari, to su one nedovoljne da se njima (nebeske stvari) prikazale na odgovarajući način. U nebima se ove stvari pokazuju vidljivo kao nebeska svetlost i nebeski plamen, koji dolaze od Gospoda, i to u takvoj punini, da od toga čovek ne može da opazi ni hiljaditi od hiljaditog dela. Pa ipak, stvari koje se dešavaju u nebima, predstavljaju se u svetu duhova preko oblika koji su slični oblicima koji se vide u svetu (prim.prev. Sve što autor piše o neizrecivosti onoga što se vidi u nebima, potseća na ono što je Apostol Pavle napisao, naime, da je bio uznesen u raj, i da je čuo neiskazane (neiskazive?) riječi, kojih čovjeku nije slobodno (nije moguće) govoriti (2 Korinćanima, gl. 12, stih 4).

4044. Reprezentcije (predstave) nisu ništa drugo nego slike duhovnih stvari u prirodnim (stvarima); pa kada se prve prikazuju u drugima na odgovarajući način, kaže se da te dve (stvari) korespondiraju (da su saobrazne). Međutim, čovek koji ne zna šta je Duhovno, već samo šta je prirodno, može da sebida kaže da ovakve reprezentacije i korespondencije nisu moguće, jer, Kako može ono što je duhovno da deluje na ono što je materijalno? Ali kad bi razmislio o svemu što se dešava u njemu samome svakoga trenutka, on bi mogao da stekne nekuideju o ovim stvarima; na primer, kako volja deluje na mišiće u telu, i biva uzrok njegovog delovanja; isto tako, kako misao može da deluje na organe govora, da pokreće pluća, dušnik, vrat, jezik, i usne, i tako stvara govor; isto tako, kako osećanja deluju na lice, i kako (na licu) pokazuju svoju sliku, tako da onaj drugi često zna šta ovaj misli i oseća. Ovi primeri mogu da daju neku ideju o tome šta su reprezentacije i korespondencije. Pošto su takve stvari pokazeneu čoveku, i pošto ništa ne može da postoji samo od sebe, nego samo od nečega drugoga, a ovo opet od nečega drugoga, i ka kraju od Prvog, a ovo sve kroz vezu korespondencija, oni koji rasuđuju dovoljno, mogu da zaključe da postoji korespondencija između čoveka i neba; i dalje, između neba i Gospoda koji je ono Prvo (prim.prev. Ovde se jasno vidi da je autor uvelike koristio Aristotelov način logičkog izlaganja argumenata).

4045. Pošto postoji ovakva korespondencija, i pošto se nebo deli u više manjih neba, a ovi opet u još manja, a svuda (se dele) na društva, to ima neba koja se odnose (po korespondenciji) na cerebrum i cerebellum (Veliki i Mali mozak) u opštem, a u ovim nebima ima onih koja se odnose na delove ili članove u mozgovima; na primer, onih koji se odnose na moždanu koru (dura mater), na tanku moždanu opnu (pia mater), na šupljine s izlazom (sinuse), a isto tako i na tela u mozgu (corpora) i na šupljine bez izlaza (cava), kao i na žuljevito telo (corpus callosum), naprugasto telo (corpus striatum), male žlezde, moždane komore (ventrikule), ulegnuća (infundibulum), i tako dalje. Bila mi je pokazana priroda delova koji se ovde navode, kao što se može videti iz onoga što sledi. (prim. prev. *U sledećim brojevima (4046-4055) autor iznosi svoje susrete s duhovima koji se odnose odnosno korespondiraju pojedinim delovima mozga u*

Velikom Čoveku, kao ilustraciju onoga što kaže u ovome broju o Velikom Čoveku ili univerzalnom nebu).

4046. Pokazalo se nekoliko duhova na srednjem otstojanju iznad glave, koji su delovali zajedno s otkucajima srca; ali to je bilo kao neko uzajamno talasanje nadole, i nagore, što se osećalo kao hladno disanje na mom čelu. Iz ovoga sam mogao da zaključim da su bili (duhovi) srednje vrste, koji pripadaju oblasti srca i pluća, i da nisu bili unutarnji duhovi. Isti su duhovi tada pokazali plamteću svetlost, grubu ali sjajnu, koja se prvo pojavila levo od mog podbratka, posle ispod levog oka, onda iznad oka; ali je svetlo bilo škiljavo jer je dolazilo od plamena koji nije bio svetao. Iz ovoga sam mogao da **SEKCIJA 2** znam kakvi su, jer svetla označavaju osećanja, ali isto tako i inteligenciju. Kada sam posle stavio svoju ruku na levu stranu lobanje ili glave, osetio sam pulsiranje ispod dlana, koje se talasalo na sličan način nadole i nagore; iz čega sam saznao da pripadaju (provinciji) mozga. Kad sam upitao ko su, nisu bili voljni da kažu. Drugi su mi rekli da ovi nisu voljni da govore. Budući na kraju primorani da govore, rekoše da kad bi progovorili, da bi se otkrilo kakvi su. Opazio sam da su oni među onima koji sačinjavaju (oblast) moždane kore ili opne (dura mater), a to je opna koja pokriva Veliki i Mali mozak. Tada se otkrilo kakvi su, jer mi je bilo dopušteno da ovo znam kroz razgovor s njima. Bili su, kao što su bili kad su živeli kao ljudi, od onih koji ne misle ništa o duhovnim i nebeskim stvarima, niti o njima govore; jer su bili takvi da su verovali samo u ono što je prirodno, a to stoga što nisu bili u stanju da prodru dalje, ali nisu nikad priznali svoje neverovanje. Međutim, oni su se kao i drugi klanjali Božanskom (Bogu), izgovarali svoje molitve, ili bili **SEKCIJA 3** dobri građani. Posle je bilo drugih (duhova) koji su uticali na (moje) srčane otkucaje, ali kao valovi ne nadole i nagore, nego ukoso; i drugih, koji nisu uticali uz recipročno delovanje, nego neprekidno; a i takvih čije je delovanje bilo kucanje (srca) koje je (kucanje) skakalo s jednog na drugo mesto. Za ove je bilo rečeno da se odnose na vanjskuj lamelu moždane kore, a koji su bili od onih koji misle o duhovnim i nebeskim stvarima samo prema predmetima koji se opažaju spoljašnjim čulima, i koji nisu mogli drugačije da misle o unutarnjim stvarima. Za ove mi je bilo rečeno da su ženskoga roda. Oni koji umuju o stvarima u nebu, ili duhovnim stvarima vere i ljubavi, prema spoljašnjim čulnim stvarima, a to znači prema svetskim i

zemaljskim stvarima, kreću se sve više naizvan, sve do spoljne kože na glavi, koju oni predstavljaju. Uprkos toga, ako su vodili dobar život, oni su u Velikom Čovekum, ma da na njegovim najudaljenijim delovima; jer je spasen svaki onaj (čovek) koji je u dobru života iz osećanje ljubavi prema bližnjemu.

4047. Pokazali su se iznad glave i drugi (duhovi), koji delovali zajednički iznad glave ukoso od spreda prema nazad. A bilo je i takvih, čije je delovanje išlo od slepočnice prema središtu mozga. Bilo je primećeno da su ovi bili od onih koji pripadaju oblasti tanke moždane opne (pia mater), koja je drugo pokrivalo, koje tešnje pokriva Veliki i Mali mozak (cerebrum i cerebellum), i koje je povezano s ovim (mozgovima) preko tankih konaca. A kakvi su ovi (duhovi), bilo mi je dato da saznam po njihovom govoru, jer su sa mnom razovarali. Bili su onakvi kakvi su bili i u svetu, nemajući poverenja u svoje vlastito mišljenje, i koji se stoga nisu držali nikakvog utvrđenog mišljenja o svetim stvarima, nego su zavisili od verovanja drugih, ne pitajući da li je to istinito. Da su bili ovakvi, pokazano mi je po onome kako su opažali Gospodnju molitvu dok sam je čitao. Jer se može videti kakvi su duhovi ili anđeli po Gospodnjoj molitvi (Očenašu), i to prema influksu (ulivanju) ideja njihove misli i njihovih osećanja u sadržaj molitve. Iz ovoga se video karakter ovih duhova, a i to da su kao takvi mogli poslužiti anđelima kao posrednici; jer ima duhova između neba (plural) preko kojih ova neba saobraćaju (komuniciraju). Jer njihove ideje nisu zatvorene, nego se lako otvaraju; tako da dopuštaju da se na njih deluje, lako primajući i odašiljući influks. Pored toga, oni su skromni i mirni, i kažu da su u nebu (*prim. prev. prema autoru, razlike u savršenstvima među tri glavna neba su takve, da ne mogu da komuniciraju bez posrednika, a to su u nekimslučajevima ovakvi duhovi, koji misle da su u nebu, ali su u stvari u svetu duhova*).

4048. Bio je jedan (duh) blizu moje glave koji je govorio sa mnom, pa sam primetio po zvuku da je bio miran (tih) i kao da je bio u nekoj vrsti mirnog sna. Raspitivao se o ovome i onome s takvim oprezom da ni budna osoba ne bi mogla bolje. Primetio sam da unutarnji anđeli govore preko njega, i da je on bio u stanju da opaža i iznosi ono što oni govore. Pitao sam o tome stanju, i rekao mu da je on upravo u tome stanju (*prim. prev. To jest, da je taj duh bio u stanju u kojemu duhovi preko koji unutarnji anđeli ili anđeli drugoga neba razgovaraju s duhovima*

iz sveta duhova, gde se autor nalazio u to vreme). Odgovorio je da on govori samo ono što je dobro i istinito, i da primeti ako nije tako, i ako nešto drugo utiče, da on to ne prima i ne izgovara. Što se tiče njegovoga stanja, rekao je da je mirno, što je i meni bilo dato da opazim preko ove komunikacije. Rečeno mi je da su ovakvi oni koji se odnose na (korespondiraju) sinuse(šupljine s izlazima), ili na šire krvne sudove u Velikom mozgu (cerebrumu); i da se oni kao što je on, da se odnose na izduženi(longitudinalni) sinus, koji je između dve moždane hemisfere, i da je tamomiran, bez obzira koliko je mozak uznemiren u obe hemisfere.

4049. Bili su neki (duhovi) iznad glave malo ispred, koji su sa mnom govorili na prijatan i i blag način. Razlikovali su se od drugih po tome što su neprekidno želeli i čeznuli da dođu u nebo. Rečeno mi je da su takvi oni koji se odnose na šire moždane komore (ventrikule), i koji pripadaju toj oblasti.Kao dodatak, bio je razlog to, što je priroda bolje vrste limfnih žlezda koje su tamo, da se vraćaju u mozak, otkuda potiče takva težnja. Mozak je nebo, i ova težnja je težlja i čežnja. Takve su korespondencije.

4050. Video sam neko lice iznad jednog prozora azurne boje, ali se ono ubrzo izgubilo. Tada sam video malu zvezdu blizu oblasti levoga oka, a posle i izvestan broj crvenkastih zvezda koje su odašiljale bele iskre. Onda sam video zidove jedne kuće, ali ne i krov, gde su zidovi bili samo s leve strane; i na posletku, video sam zvezdano nebo. Pošto se ovo videlo na mestu gde su bili zli (duhovi), pretpostavio sam da će mi se pokazati nešto gadno. Ali zid je iščezao, skupa sa zvezdanim nebom, i tadase pokazao jedan studenac (bunar) iz kojega je izlazilo nešto kao beli oblak ili para; a činilo mi se kao da **SEKCIJA 2** nešto izbija iz studenca. Pitao sam šta to znači i šta to predstavlja, i rečeno mi je da je to bila reprezentacija ulegnuća u mozgu (infundibuluma), iznad kojega je sami mozak, koji je bio označen zvezdanim nebom; a ono što se videlo ispred kao posuda, označeno studencem (bunarom) a nazvano ulegnućem (infundibulom), i oblak ili para koja se dizala iz njega bila, da je to je limfna tečnost, koja kroz njega (bunar) prolazi i koja se izzvlači (ispumpava) iz njega; i da ima dve vrste ove limfne tečnosti, jedna koja je izmešana s animalnim duhovima (izraz koji se više ne koristi, a koji je označavao pokretačku sliu u telesnim tečnostima), PITAJ MIŠA koja spada u korisne LIMFE, i ona koja je pomešana s serositima, koja spada u limfe u izmetu. Tada mi je

pokazano kako izgledaju oni koji pripadaju ovoj oblasti, ali samo oni lošije vrste, a koje sam video kako jure amo i tamo, prilazeći **SEKCIJA 3** svakome koga vide, obaćajući pažnju na sve, i izveštavajući druge o onome što čuju; a pošto su sumnjičavi, nestrpljivi i nemirni, vrlo slični LIMFI (TEČNOSTI?), oni su kao nošeni tamo amo; budući da je njihovo razmišljanje kao tečnosti koje oni **SEKCIJA 4** predstavljaju. Ali ovi su srednje vrste. Međutim, oni koji se odnose na limfe (krvne tečnosti) koje su u izmetu, to su oni koji uvlače duhovne istine u zemaljske stvari, i tamo ih opoganjuju, kao na primer kao oni koji kad čuju nešto o bračnoj ljubavi, to sve dovode u vezu sa kurvarstvom i preljubama, pa tako srozavaju bračnu ljubav u ove (nečiste stvari); a tako je i sa svim ostalim. Ovi su se pokazali ispred na otstojanju na desno. Ali oni koji su od dobre vrste, to su oni koji su opisani u br. 4049.

4051.Ima društava koja se odnose na tu oblast u mozgu koja se naziva isthmus (suženje), a tamo ima duhova koji se odnose na male kvržice koje izgledaju kao male žlezde na tkivima, iz kojih izlaze tkiva sa raznim funkcijama; koja tkiva deluju kao da su jedno počev od tih malih žlezda, ali deluju različito na krajevima. Jedno društvo duhova, kojemu korespondiraju ovakva stvari, bilo je dovedeno pred mene, i ti su se duhovi pojavili ispred, i obratili mi se, rekavši da su ljudi. Ali meni je bilo dopušteno da im kažem da nisu ljudi s telima, nego da su duhovi, a tako isto i ljudi; jer sve što pripada duhu, pripada i čoveku, čak i oblik čoveka koji ima telo, jer duh je unutrašnji čovek; a isto tako zato što su ljudi ljudi zbog inteligencije i mudrosti, a ne zbog oblika; i da su stoga dobri duhovi, a još više anđeli, ljudi više nego oni koji su u telu, jer su oni više u svetlu mudrosti. Posle ovog odgovora, rekoše da ih ima mnogo u njihovom društvu, i da ni jedan nije kao drugi. Ali pošto mi se činilo da je nemoguće da u drugom životu postoji jedno društvo u kojemu su svi različiti, to sam o tome s njima razgovarao, pa sam na kraju bio poučen da, iako su bili različiti, da su bili udruženi s obzirom na njihov cilj, koji je bio jedan. Rekoše još da je njihova priroda takva, da svaki od njih postupa i govori različito, ali da su uprkos toga jedno u volji i misli. Ovo su ilustrovali jednim primerom: naime, da kada jedan od njih u društvu kaže da je on najmanji u nebu, a drugi da je najveći, a treći da nije ni najmanji ni najveći, i tako s velikim razlikama, njihova misao ipak deluje kao jedna, jer neko ko želi da bude najmanji, on je najveći iz

toga razloga; ali da nema ni najmanjih ni najvećih, jer oni ne misle o tome da budu jedan iznad drugoga (po rangu); i da je tako sa svim ostalim. Tako su oni udruženi u prvim načelima, a razlikuju se u vanjskim stvarima. Oni su se približili mome uhu, rekli da su oni dobri duhovi, i da samo govore na taj način. Za njih je bilo rečenoda se ne zna otkuda dolaze, i da su oni jedno od ludajućih društava.

4052. Pored toga, takva je korespondencija mozga sa Velikim Čovekom, da oni koji su u prvim načelima ili u počecima dobra, oni se odnose na one stvari u mozgu koje su počeci, a koje se nazivaju žlezde ili kortikalne supstancije, a oni (duhovi) koji su u prvim načelima istine odnose na one stvari u mozgu koje ističu iz ovih početaka, a koje se nazivaju vlaknima; ali s tom razlikom – da oni koji korespondiraju desnoj strani mozga, da su oni koji su u volji dobra a preko toga i u volji istine (koji hoće dobro, oni hoće i istinu), a oni koji korespondiraju levoj strani mozga, da su oni koji su u razumevanju dobra i istine, pa stoga i u osećanju za njih. To je stoga što su oni koji su s desne strane Gospoda oni koji su u dobru iz svoje volje; dok oni koji su s Njegove leve strane, su oni koji su u dobru iz razuma. Prvi se nazivaju nebeskim; drugi se nazivaju duhovnim. *(prim. prev. Oni koji poznaju Hristovu reči o ovcama koje su s Njegove desne strane, i jarcima koji su s leve strane, kod Mateje 25:32,33, lakše će ovo razumeti. Drugim rečima, oni duhovi i ljudi koji shvataju šta je dobro i istina, oni korespondiraju levoj strani mozga u Velikom Čoveku, dok oni prvi, to jest oni koji hoće dobro i istinu, korespondiraju desnoj strani mozga gde je sedište volje. Pomenimo, da je autor u svom obimnom delu O MOZGU naslutio ono što je nauka otkrila o mozgu 150 godina kasnije).*

4053. Do sada niko nije znao da postoje ovakve korespondencije, pa sam stoga svestan da će mnogi ljudi biti zadivljeni kad čuju o njima; zato što ne znaju šta je unutrašnji čovek, a šta spoljašnji, i da je unutrašnji čovek u duhovnom svetu, a spoljašnji u prirodnom; i da unutrašnji ži vi u spoljašnjem, da na njega utiče i da njim upravlja. Međutim, iz ovoga kao i iz onoga što je gore navedeno (br. 4044), može se znati da postoji influks i da postoji korespondencija. Da je ovako, sasvim je poznato u drugom životu, kao i to da ono što je prirodno, da je to ništa drugo nego predstava (reprezentacija) duhovnih stvari, od kojih one proizilaze i zbog

kojih i postoje; i da je reprezentacija preko Prirodnog potpuno u skladu s negovom korespondencijom.

4054. Kao i nebo, mozak je u sferi ciljeva koje su službe (usus); jer sve što utiče od Gospoda ima za cilj spasenje ljudskog roda. Cilj je ono što vlada u nebu, pa stoga vlada isto tako i u mozgu; jer mozak, koji se nalazi tamo gde i um, teži da ostvari ciljeve u telu. kako bi telo služilo duši, kako bi duša živela srećno u večnosti. Ali ovo su društva koja ne služe za ostvarivanje nekih (viših) ciljeva; naime, oni žele da budu s prijateljima, muškim i ženskim, i da u tome nalaze uživanje, idući samo za time da sebe zadovolje, i smatrajući samo sebe važnim, bilo kod kuće ili na javnom mestu; i to im je jedini cilj. Ovih dana ovakvih društava ima više nego što neko može da veruje. Čim se ovakvi približe, njihova sfera počne da deluje, gaseći u drugima osećanja za istinu i za dobro, a kada se ova ugase, tada ovakvi duhovi osećaju uživanje u njihovom prijateljstvu. Ovo su prepreke u mozgu, i one čine da je (duh ili čovek), koji ima takav mozak, vrlo glup. Mnoga društava ovakvih duhova su oko mene, i njihovo se prisustvo opaža po tuposti (gluposti), sporosti, i po gubitku osećanja; i ja sam s njima često razgovarao. Oni su kao kuga i kao otrov, iako su kao građani izgledali dobri, odgovorni, duhoviti, i obdareni; jer oni znaju šta je pristojnost u društvu, i kako da se dopadnu, i stvaraju prijateljstva. Ali šta je biti prijatelj dobru, i šta je dobro prijateljstvo, niti znaju niti žele da znaju. Njih čeka žalosna sudbina; jer na kraju oni žive u prljavštini, i postaju tako glupi da u njima ostane malo šta ljudsko. Jer cilj je ono što čini čoveka, te kakav je cilj, takav je i čovek; sledstveno, takvo je i njegovo ljudsko posle smrti.

4055. O Velikom Čoveku, i njegovoj korespondenciji, nastaviće se na kraju sledećeg poglavlja.

POGLAVLJE TRIDESET I PRVO.

4056. U Trećem Delu, u predgovorima poglavljima XXVI., XXVII., XXVIII., XXIX. i XXX., otkrivene su stvari o kojima je govorio i u kojima je Gospod pretskazivao svršetak vremena ili Poslednji Sud, u dvadeset i četvrtom poglavlju *Mateja*, od trećeg do dvadeset i četvrtog stiha. Reči koje tamo slede redom treba da se

objasne, na ovome mestu sadržaj stihova 29, 30, i 31, gde čitamo ove reči: *I odmah će po nevolji dana tih sunce pomrčati, i mjesec svjetlost svoju izgubiti, i zvijezde s neba spasti, i sile nebeske pokrenuti se. I tada će se pokazati znak Sina čovječijega na nebu; i tada će proplakati sva plemena na zemlji; i ugledaće Sina čovječikega gdje ide na oblacima nebeskim sa silom i slavom velikom. I poslaće anđele Svoje s velikijem glasom trubnijem; i sabraće izabrane njegove od četiri vjetra, od kraja do kraja nebesa.*

4057. Šta je kraj vremena ili Poslednji Sud, bilo je već objašnjeno, naime, da je to poslednje vreme (period) Crkve. Kaže se da je poslednje vreme onda kada nema više ljubavi ka blišnjemu i vere; a bilo je pokazana da je već bilo nekoliko ovakvih svršetaka, ili poslednjih vremena. Svršetak prve crkve opisan je potopom; a svršetak druge crkve opisan je iskorenjivanjem naroda (pural) u Hananskoj zemlji, kao i iskorenjivanjima i otcepljanjima (naroda), što se opisuje kod Proroka. Svršetak treće crkve nije opisan u Reči, ali je pretskazan – to jest, rušenjem Jerusalima, i rasejavanjem Jevrejske nacije po celom svetu. Četvrti se svršetak odigrada u sadašnjoj Hrišćanskoj crkvi, koji su Jevanđelisti pretskazali, kao i Jovan u *Otkrivenju*, koji se svršetak sada približava (*prim. prev. Ovo je napisano 1752, o svršetku koji se odigrao pet godina kasnije, 1757*).

4058. U sledećim stihovima ovoga poglavlja kod *Mateje*, opisuje se pohođenje crkve, koje predstoji; naime, da će se u početku znati šta je dobro i istinito, ali da će o tome raspravljati; zatim da će ih prezirati (dobro i istinu); na trećem mestu, da ih neće priznavati srcem; i četvrtz, da će ih svetogrditi (profanisati). Ova se stanja opisuju od trećeg do dvadeset i drugog stiha; a pošto će među njima ostati nešto istine vere i dobra ljubavi ka blišnjemu, to jest, među onima koji se nazivaju *izabranim*, kakva je istina vere u to vreme, opisuje se u stihovima 23 do 28; a u sledećim stihovima, koji će sada biti objašnjeni, opisuje se dobro koje pripada ljubavi ka blišnjemu i milosrđu; ali se opisuje i početak jedne nove crkve.

4059. Iz pojedinosti u tim stihovima, vidi se da imaju unutrašnji smisao, te ako se ne zna taj smisao, ne može se znati šta one sadrže: kao da će sunce pomračiti, da mesec neće više svetleti, da će zvezde pasti s neba, i da će se sile nebeske pokrenuti; i da će se tada Gospod pojaviti na oblacima nebeskim, da će poslati

anđele s glasom trubnim, i da će sabrati Svoje izabranike. Onaj ko ne zna unutrašnji smisao, mora da veruje da će se ovo i dogoditi; to jest, da će svet nestati sa svim što vidimo u svemiru. Međutim, ovde se Poslednjim Sudomne označava razaranje sveta nego završetak ili pohođenje crkve u pogledu ljubavi prema bližnjemu i vere, što se može gore videti (br. 3353); a što se jasno vidi iz reči koje slede u istom poglavlju kod *Mateje: Tada će biti dva na njivi; jedan će se uzeti, a drugi će se ostaviti. Stražite dakle, jer ne znate u koji će dan doći Gospod vaš (stihovi 40, 41).*

4060. Stoga je jasno da se rečima koje stoje pred nama označava, u unutrašnjem smislu, stanje crkve u to vreme u pogledu dobra, to jest, ljubavi ka bližnjemu i ljubavi ka Gospodu, a koji je smisao kao što sledi: **SEKCIJA 2** *Ali odmah nakon nevolja dana tih.* Ovo označava stanje crkve u odnosu na istinu vere, o čemu se govori iznad. U Reči pustošenje istine na mnogim mestima naziva se *nevoljom*. (Da *dani* označavaju stanja, može se videti gore, br. 23, 487, 488, 493, 893, 2788, 3462, 3785). Iz ovoga jasno je da se ovim rečima označava da više neće biti ni vere ni ljubavi ka bližnjemu. Jer vera vodi ljubavi ka bližnjemu, jer ona uči šta je ljubav ka bližnjemu, a ljubav ka bližnjemu je onakva kakve su istine vere; a istine vere primaju svoju suštinu i svoj život od ljubavi ka bližnjemu, kao što je bilo više puta pokazano u prethodnim poglavljima. *Sunce će pomrčati i mesec neće davati svetlosti svoje.* Ovo označava ljubav ka Gospodu, koji je *sunce*; i ljubav ka bližnjemu, koja je *mesec*. *Pomračiti i ne davatio svetlosti*, označava da se neće pojaviti i da će nestati. Da je *sunce* nebesko ljubavi, a *mesec* duhovno ljubavi; to jest, da je *sunce* ljubav ka Gospodu, a *mesec* ljubav ka bližnjemu, koja dolazi od vere, može se videti gore, br. 1053, 1529, 1530, 2120, 2441, 2495. Razlog da je ovo značenje *sunca i meseca*, je to što se u drugom životu Gospod pojavljuje kao *sunce* onima u nebu koji su u ljubavi ka Njemu, i koji se nazivaju nebeskim anđelima; a kao *mesec* onima koji su u ljubavi ka bližnjemu, a koji se nazivaju duhovnim (vidi br. 1053, 1521, 1529-1531, 3636, 3643). *Sunce i mesec* u **SEKCIJA 3** nebima, to jest, Gospod, nikada se ne pomračuju, niti gube svetlost, nego neprekidno sijaju; niti pak ljubav ka Gospodu ikada potamni kod nebeskih, niti ljubav ka bližnjemu kod duhovnih, u nebima: niti pak na zemlji kod onih s kojima su anđeli, to jest, oni koji su u ljubavi (ka Gospodu) i u ljubavi ka bližnjemu.

Međutim, koji ne vole Gospoda i bližnjega, nego vole sebe i svet, i koji neprekidno mrže (nekoga) i žele osvetu, oni na sebe navlače *tamu*. Taj slučaj je kao što je sa suncem na ovome svetu, koje sija neprekidno, ali se ne pokazuje kada ga prekriju oblaci (br. 2441). **SEKCIJA 4** *I zvijezde će pasti s neba*. Ovo označava da će nestati poznanja dobra i istine. Samo to je označeno *zvijezdama* kad se pomenu u Reči (br. 1808, 2849). *I sile nebeske će se pokreniti*. Ovo označava temelje (osnove) crkve, za koje se kaže da će se *pokrenuti i potresti* kada bude nestala. Jer je crkva na zemlji temelj neba, jer se uticaj (influks) dobra i istine od Gospod preko nebesa na kraju završava u dobrima i istinama koje su u čoveku crkve. Stoga, kada je čovek crkve u takvom izopačenom stanju tako da više da prima influks dobra i istine, kaže se da su se *sile nebeske pokrenule (uzdrmale)*. Stoga se Gospod uvek stara da nešto od crkve ostane; i da kada jedna stara crkva nestane, nova se podiže.

SEKCIJA 5 *I tada će se pokazati znak Sina čovječijeg na nebu*. Ovo označava pojavu Božanske istine u tome vremenu; *znak* označava pojavljivanje; *Sin čovječiji*, Gospodakao Božansku istinu (vidi br. 2803, 2813, 3704). Ovo pojavljivanje ili *znak* bilo je ono o čemu su učenici pitali, kad su rekli, *Kakav je znak Tvojega dolaska i pošljedka?* (stih 3). Jer su znali iz Reči da će se Gospod pokazati onda kada bude svršetak (pošljedak); a saznali su od Samga Gospoda da će On doći ponovo, što su oni shvatili da će On ponovo doći u svet; jer još nisu znali da je Gospod dolazio kad god je crkva bila opustošena, ali ne u osobi, kao kada je na Sebe uzeo Ljudsko rođenjem i kada ga je učinio Božanskim; nego tako što bilo da se pokazivao kao Abrahamu u Mamreu, Mojsiju u grmu, Izrailjeskom narodu kod Gore Sinajske, a Jošui kad je ušao u zemlju Hanansku; ili na manje jasan način kao po nadahnuća preko kojih je dao Reč, a posle preko Reči; jer Gospod je prisutan u Reči, jer sve što je u Reči, od Njega je i o Njemu je, kao što se može videi iz onoga što je često pokazivano. Ovo poslednje pokazivanje (pojavljivanje) je ovde označeno *znakom Sinačovječijega*, koji je opisan u ovome stihu. **SEKCIJA 6** *Tada će proplakati sva plemena (narodi) na zemlji*. Ovo označava da će svi koji su u dobru ljubavi i u istine vere biti ožalošćeni. Da *proplakati* označava ovo, može se videti kod Zaharije XIII.10-14; a da *plemena* označavaju sve stvari u dobru od istine, ili stvari koje pripadaju ljubavi i veri, a stoga i onim (ljudima ili duhovima) koji su u njima, može

se videti gore (br. 3858,3926). Ti se nazivaju *plemenima nazemlji*, jer se pod njima misli na one koji su u crkvi. Da je zemlja crkva, može e videti gore, br. 662, 1066, 1067, 1262, 1733, 1850, 2117, 2928, 3355). **SEKCIJA 7** *I vidjeće Sina čovječijeg kako ide na oblacima nebeskim sili i slavi velikoj*. Ovo označava će tada Reč biti otkrivena u pogledu njenog unutrašnjeg smisla, u kojemu je Gospod; *Sinčovječiji* je Božanska istina u Njoj; sila se odnosi na dobro, a slava na istinu u Njoj. Da su ove stvari označene sa *I vidjeće Sina čovječijega kako ide naoblacima nebeskim*, vidi se iz predgovora osamnaestom poglavlju. Ovo je dolazak Gospodov na koji se ovde misli, a ne da će se On doslovno pokazati na oblacima. Sada sledi uspostavljanje jedne nove crkve, što se dešava onda kada je stara opustošena i odbačena. *I poslaće anđele nebeske s velikijem glasom trubnijem*. Ovo označava odabiranje (selekciju), ne preko vidljivih anđela, a još manje preko truba i velikoga glasa; nego preko infuksa (uticaja) svetoga dobra isvete istine od Gospoda kroz anđele; pa se stoga anđelima označava u Reči nešto od Gospoda (br. 1925,2821,3039); ovde se označavaju stvari koje su od Gospoda i o Gospodu. Trubom i velikim glasom označava se evangelizacija (razglašenje dobre vesti), kao što je to (značenje) i na drugim mestima u Reči. *I sabraće izabrane Svoje od četiri vjetra, od kraja do kraja nebesa*. Ovo označava ustanovljivanje jedne nove crkve. *Izabrani* su oni koji su udobru ljubavi i vere (br. 3755-3900); *četiri strane (vetra)* odakle će se sabrati, to su stanja dobra i istine (br. 3708); *od kraja do kraja nebesa*, označa unutrašnje ispoljašnje (stvari) crkve. Dakle, ovakve su one stvari koje su označene ovim Gospodovim rečima.

POGLAVLJE XXXI.

1. *A Jakov ču gdje Labanovi sinovi govore: Jakov uze sve što bješe našega oca, i od onoga što bješe našega oca steče sve ovo blago.*
2. *I vidje Jakov gdje nije lice Labanovo prema njemu kao prije.*
3. *I Gospod reče Jakovu: vrati se u zemlju otaca svojih i u rod svoj, i ja ću biti s tobom.*
4. *I poslav Jakov dozva Rahelu i Liju u polje k stadu svojemu.*

5. *I reče im: vidim gdje lice oca vašega nije prema meni kao prije; ali je Bog oca mojega bio sa mnom.*
6. *I vi znate da sam služio ocu vašem kako sam god mogao:*
7. *A otac me je vaš varao i mijenjao mi platu deset puta; ali mu Bog ne dade da me ošteti.*
8. *Kad on reče: što bude šareno neka ti je plata, onda se mladilo sve šareno; a kad reče, s biljegom što je neka ti je plata, onda se mladilo sve što je s biljegom.*
9. *Tako Bog uze stoku ocu vašemu i dade je meni;*
10. *Jer kad se upaljivaše stoka, podigoh oči svoje i vidjeh u snu, a to ovnovi i jarcišto skaču na ovce i koze bijahu šareni, s biljegama prugastim i kolastim.*
11. *Aanđeo Gospodov reče mi u snu: Jakove! A ja odgovorih: evo me.*
12. *A on reče: podigni oči svoje i pogledaj, ovnovi i jarci što skaču na ovce i koze, šareni su, s biljegama prugastim i kolastim; jer vidjeh sve što ti čini Laban.*
13. *Ja sam Bog od Betela (Vetilja), gdje si prelio kamen i učinio mi zavjet; ustani sada i idi iz ove zemlje, i vrati se na postojbinu svoju.*
14. *Tada odgovori Rahela i Lija, i rekoše: eda li mi imamo kakav dio i našljedstvo u domu oca svojega?*
15. *Nije li nas držao kao tuđinke kad nas je prodao? Pa je još i naše novce jednako jeo.*
16. *Jer sve ovo blago što uze Gospod ocu našem, naše je i naše djece. Za to čini sve što ti je Gospod kazao.*
17. *I podiže se Jakov, i mednu djecu svoju i žene svoje na kamile;*
18. *I odvede svu stoku svoju i sve blago svoje što bješe stekao, stoku koju bješe stekao u Padam-Aramu, i pođe k Isaku ocu svojemu u zemlju Hanansku.*
19. *A Laban bješe otišao da striže ovce svoje; i Rahela ukrade idole ocu svojemu.*

20. *I Jakov otide kradom od Labana Sirina ne javivši mu da hoće da ide.*
21. *I pobježe sa svijem blagom svojim, i podiže se i prijeđe preko vode, i uputi se ka gori Galadu.*
22. *A treći dan javiše Labanu da je pobjegao Jakov.*
23. *I uze sa sobom braću svoju, i pođe za njim u potjeru, i za sedam dana stiže ga na gori Galadu.*
24. *Ali Bog dođe Labanu Sirinu u snu, i reče mu: čuvaj se da ne govoriš s Jakovom ni lijepo ni ružno.*
25. *I stiže Laban Jakova; a Jakov bješe razapeo šator svoj na gori, pa i Laban takođe razape svoj s braćom svojom na gori Galadu.*
26. *I Laban reče Jakovu: šta učini te kradom pobježe od mene i odvede kćeri moje kao na mač otete?*
27. *Za što tajno pobježe i kradom otide od mene? Niti mi reče da te ispratim s veseljem i s pjesmama, s bubnjima i guslama?*
28. *Niti mi dade za izljubim sinove svoje i kćeri svoje? Ludo si radio.*
29. *Mogao bih vam dosaditi; ali Bog oca vašega noću mi reče govoreći: čuvaj se da ne govoriš s Jakovom ni lijepo ni ružno.*
30. *Idi dakle kad si se tako uželio oca svojega; ali za što ukrade bogove moje?*
31. *A Jakov odgovori i reče: bojah se i mišljah: hoćeš silom oteti kćeri svoje od mene.*
32. *A bogove svoje u koga nađeš, onaj neka ne živi više; pred našom braćom traži što je tvoje u mene pa uzmi. Jer Jakov nije znao da ih je ukrla Rahela.*
33. *I uđe Laban u šator Lijin i u šator robinja njenih; i izišav iz šatora Lijina uđe u šator Rahelin.*

34. *A Rahela uze idole i sakri ih pod samar kamile svoje i sjede ozgo; i Laban pipaše po cijelom šatoru, i ne nađe.*
35. *A ona reče ocu svojemu: nemoj se srditi, gospodaru, što ti ne mogu ustati, jer mi je što u žena biva. Traživ dakle ne nađe idola svojih.*
36. *I Jakov se rasrdi i stade koriti Labana, i govoreći reče mu: šta sam učinio, šta sam skrivio, te si me tako žestoko tjerao?*
37. *Pipao si sav prtljag, pa šta si našao iz svoje kuće? Daj ovamo pred moju i tvoju braću, neka rasude između nas dvojice.*
38. *Evo dvadeset godina bijah kod tebe; ovce tvoje i koze tvoje ne jaloviše se, a ovnova iz stada tvojega ne jedoh.*
39. *Što bi zvijerje zaklalo, nijesam ti donosio, sam sam podmirio; od mene si iskao što bi mi bilo ukradeno danju ili noću.*
40. *Danju me ubijaše vrućina a noću mraz; i san mi ne padaše na oči.*
41. *Tako mi je bilo dvadeset godina u tvojoj kući; služio sam ti četrnaest godina za dvije kćeri tvoje i šest godina za stoku tvoju, i platu si mi mijenjao deset puta.*
42. *Da nije Bog oca mojega, Bog Avramov, i strah Isakov bio sa mnom, bi me zacijelo otpustio prazna. Ali je Bog vidio nevolju moju i trud ruku mojih, pa te ukori noćas.*
43. *A Laban odgovori Jokovu i reče: ove su kćeri moje kćeri, i ovi su sinovi moji sinovi, i ova stoka je moja stoka, i što god vidiš sve je moje; pa šta bih učinio danas kćerima svojim ili sinovima njihovijem koje rodiše?*
44. *Nego hajde da uhvatimo vjeru, ja i ti, da bude svjedočanstvo između mene i tebe.*
45. *I Jakov uze kamen i utvrdi ga za spomen.*
46. *I reče Jakov braći svojoj: nakupite kamenja. I nakupiše kamenjai složiše na gomilu i jedoše na gomili.*

47. *A Laban ga nazva Jagar-Sahadut, a Jakov ga nazva Galad.*
48. *I reče Laban: ova gomila neka bude svjedok između mene i tebe danas, zato se prozva Galad.*
49. *A prozva se i Mispal, jer reče Laban: neka Gospod gleda između mene i tebe, kad ne uzmožemo vidjeti jedan drugoga.*
50. *Ako ucvijeliš kćeri moje i ako uzmeš žene preko mojih kćeri, ne će čovjek biti između nas nego gle Bog svjedok između mene i tebe.*
51. *I još reče Laban Jakovu: gledaj ovu gomilu i gledaj ovaj spomenik, koji podigoh između mene i tebe.*
52. *Svedok je ova gomila i svjedok je ovaj spomenik: da ni ja ne ću prijeći preko ove gomile k tebi ni ti k meni da ne ćeš prijeći preko ove gomile i spomenika ovoga na zlo.*
53. *Bog Avramov i bogovi Nahorovi, bogovi oca njihova, neka sude među nama. A Jakov se zakle strahom oca svojega Isaka.*
54. *I Jakov prinese žrtvu na gori, i sazva braću svoju na večeru; i jedoše pa noćiše na gori.*
55. *A u jutro rano usta Laban, i izljubi svoju unučad i kćeri svoje, i blagoslovi ih, pa otide, i vrati se u svoje mjesto.*

SADRŽAJ.

4061. Predmet o kome se ovde govori u unutrašnjem smislu je razdvajanje dobra i istine peretstavljenih Jakovom i njegovim ženama. Od dobra označenog Labanaom, kako bi se ono prvo moglo povezati s Božanskim koje je neposredniog Božanskog izvora; na taj način, govori se o stanju oba u vezi sa razdvajanjem.

UNUTRAŠNJI SMISAO.

4062. Stih 1-3. *A Jakov ču gdje sinovi Labanovi govore: Jakov uze sve što bješe našega oca, i od onoga što bješe našega oca steče sve ovo blago. I vidje Jakov gdje lice Labanovo nije prema njemu kao prije. I Gospod reče Jakovu: vrati se u zemlju otaca svojih i u rod svoj, i ja ću biti s tobom. A Jakov ču gdje sinovi Labanovi govore, označava istine od dobra označenog Labanom, kakve su bile u odnosu na dobro koje je kroz njih stekao Gospod u Prirodnom; Jakov uze sve što bješe našega oca, označava da su Mu sve stvari dobra sada označenog Jakovom bile date od toga; i od onoga što bješe našega oca steče sve ovo blago, označava da je On (Gospod) to Sebi dao. I vidje Jakov gdje lice Labanovo, označava promenu stanja kod toga dobra, kada je dobro označeno Jakovom otišlo; nije prema njemu kao prije, označava da se stanje sasvim promenilo prema dobru označenom Jakovom, iako ništa nije od njega bilo oduzeto, nego je imalo svoje sopstvene stvari kao pre, izuzev stanja u odnosu na povezivanje; i Jehova (Gospod) reče Jakovu, označava Gospodovo opažanje od Božanskog. Vрати se u zemlju otaca svojih, označava da On treba sada da se približi Božanskom dobru; i u rod svoj, označava (da treba da se približi) i istini od toga dobra; I Ja ću biti s tobom, označava da bi tada ono bilo Božansko.*

4063. Stih 1. *I on ču gdje sinovi Labanovi rekoše. Da ovo označava istine od dobra označenog Labanom, kakav je bio njihov kvalitet u odnosu na dobro koje je Gospod stekao u Prirodnom, vidi se iz značenja sinova, koji su istine (vidi br. 489, 491, 533, 1147, 2623, 3373); i iz reprezentacije Labana, koji je sporedno (srednje, kolateralno) dobro zajedničkog porekla (br. 3612, 3665, 3778), i to takvo dobro koje može poslužiti da bi se uvela prava dobra i istine (br. 3974, 3982, 3986); ovde, dobro koje je tako poslužilo, jer se govori o njegovom razdvajanju. Jakov ču (čuvši), u unutrašnjem smislu, govori o tome kakav je bio njihov kvalitet u odnosu na dobro koje je Gospod stekao u Prirodnom, kao što se može videti iz onoga što sada sledi, jer jer su to bile reči ljutnje, a proko kojih je rečeno da je Jakov oteo ono što je bilo njihovoga oca, a Jakov je video da se lice Labanovo promenilo prema njemu (nije bilo danas kao dan pre). Da Jakov predstavlja Gospodovo Prirodno, i u **SEKCIJA 2** prošlom poglavlju (da predstavlja) dobro od istine, može se videti gore, br. 3659, 3669, 3677, 3775, 3829, 4009. Kakav je slučaj s dobrom označenim Labanom u odnosu na dobro od istine označenim Jakovom, može se*

videti iz onog što je rečeno i pokazano u prethodnom poglavlju. Ovo se može dalje ilustrovati pomoću stanja čovekovog preporoda (regeneracije), o kome se ovde govori u reprezentativnom smislu. Dok se čovek preporađa, Gospod ga drži u jednoj vrsti srednjeg dobra. Ovo dobro služi kako bi se uvela prava dobra i istine. Svako ko je nešto naučio o preporodu i o novom čoveku, može da razume da je novi čovek sasvim različit od staroga; jer je novi čovek u osećanjima prema duhovnim i nebeskim stvarima, a ova nose sa sobom svoje prijatnosti i uživanja; dok je stari čovek u osećanjima prema svetskim i zemaljskim stvarima, a ove nose sa sobom svoja zadovoljstva i uživanja; sledstveno, novome čoveku ciljevi su u nebu, dok su starome čoveku u svetu. Iz toga je vidljivo da je **SEKCIJA 3** novi čovek sasvim različit od staroga čoveka. Da bi stari čovek bio doveden u stanje novoga čoveka, požude za svetskim dobrima se moraju odbaciti, a treba steći nebeska osećanja. Ovo se ostvaruje preko bezbroj sredstava, koja su poznata samo Gospodu, a u mnoga od ovih Gospod je uputio anđele; ali malo kojega čoveka. Međutim, sva su ova sredstva u opštem i u posebnom otkrivena u unutrašnjem smislu Reči. Stoga kada se čovek od staroga pretvara u novoga (to jest, kada se preporađa), to se ne dešava u trenutku, kao što neki veruju, nego tokom nekoliko godina; šta više, za trajanja celog života, čak do samoga kraja; da bi se iskorenile njegove požude i usadila nebeska osećanja; a tada čovek dobija kao dar novi život o kojem nije skoro ništa znao. Znajući, stoga, da se čovek mora tako promeniti, to je razumljivo da mora da bude dugo vremena u posrednom (srednjem) dobru, to jest, u dobru u kome ima i svetskih i nebeskih osećanja; i ako ne provede jedno vreme u **SEKCIJA 4** ovakvim dobrima, on se ne pripušta nebeskim dobrima i istinama. Ovo posredno ili srednje dobro je ono što se naziva *Labanom i njegovim stadom*. Ali čovek se drži u srednjem dobru dok ovo ne završi svoj zadatak (službu); a kada je završilo, ono više nije od koristi, te se onotada razdvaja. Ovo razdvajanje je predmet o kome se govori u ovome poglavlju. Da postoji među-dobro, i da se ono odvaja kada završi svoj zadatak, može se ilustrovati promenama stanja kroz koja prolazi svaki čovek od detinjstva do starosti. Poznato je da je čovek u jednoj vrsti stanja u detinjstvu, u drugom u mladosti, opet docnije u zreloj dobi, i na kraju u starosti. Isto tako poznato je da čovek odlaže igranje s igračkama kada postane mladić; da odlaže stanje mladosti kada ulazi u rano muževno doba, a opet kada pređe u pozno muževno doba, i na kraju kada uđe u

starost. I ako se razmisli, može se videti da svako doba ima svoja uživanja i zadovoljstva, i da se po preko ovih uvodi u ona koja pripadaju starijem dobu koje sledi; i na kraju se uvodi u inteligenciju i mudrost starosti. Iz ovoga **SEKCIJA 5** se može razumeti da se prethodne stvari napuštaju kada se ulazi u novo stanje. Ovo upoređivanje služi samo za to da se pokaže da su zadovoljstva sredstva, i da se ova ostavljaju iza sebe kad čovek ulazi u stanje koje sledi; stoga se za vreme preporoda njegovo stanje potpuno menja i postaje drugačije od prethodnoga; a on se uvodi u ovo novo stanje ne nekim prirodnim načinom, nego ga Gospod vodi natprirodnim sredstvima preporoda, koja daje samo Gospod. I niko ne dolazi do ovoga stanja osim preko preporoda, što omogućava samo Gospod, i to pomoću posrednog dobra o kojemu govorimo. Pa kada se čovek dovede u to stanje u kojemu cilj nisu više svetske, zemaljske, i telesne stvari, nego ono koje pripadaju nebu, tada se njegovo posredno dobro odvaja. Ono što se ima kao cilj, to se voli više od svega drugog.

4064. *Jakov uze sve što bješe našega oca.* Da ovo označava da su sve stvari dobra označene *Jakovom* bile njemu date (naime, od posrednog dobra), može se videti i bez objašnjavanja. Ali da mu nisu bile tako date, vidi se iz onoga što sledi. Ovo su rekli Labanovi sinovi.

4065. *I od onoga što bješe našega oca steče sve ovo blago.* Da ovo označava da ih je On dao Sebi, vidi se iz značenja *steći blago*, što je dati Sebi; jer, u najvišem smislu, ovo se odnosi na Gospoda, koji nikada nije uzeo nijedno dobro ili istinu od nekoga, nego samo od Sebe. Drugo dobro koje se odnosilo na Njegovo materinsko ljudsko, to Mu je doista služilo, ali kao sredstvo; jer Laban, kojim je to dobro označeno, bio je Rebekin brat, ona je bila Jakovljeva majka; ali pomoću toga posrednog dobra On je stekao za Sebe one stvari pomoću kojih je Svoje Prirodno učinio Božanskim Svojoj vlastitom snagom. Jedno je steći nešto od nečega, a drugo je steći nešto uz pomoć nečega. Gospod je stekao dobro pomoću toga jer je bio rođen kao čovek, i od majke povukao nasledno (zlo) koje je je trebalo izagnati; ali On nije stekao dobro od toga, jer On je bio začet od Jehove, od Kojega je imao Božansko; dakle, On je dao Sebi sva dobra i istine koje je učinio Božanskim. Jer Božanskom Samom nije niko potreban, čak mu nije potrebno ni ono posredno (srednje) dobro, osim što je hteo da se sve učini u skladu sa redom.

4066. Stih 2. *I vidje Jakov gdje lice Labanovo.* Da ovo označava promenu stanja kod toga dobra kada je dobro označeno *Jakovom* bilo otišlo, vidi se iz reprezentacije *Jakova*, kao dobra koje pripada Prirodnom, i iz reprezentacije *Labana*, što je posredno dobro (o kojem vidi često gore); i iz značenja *lica*, što su unutarnje stvari (br. 358,1999,2434), ovde promene unutarnjih stvari, ili što je isto, promene stanja; jer je rekao, da *vidje da lice Labanovo nije kao prije*. Razlog zbog kojega se u Reči unutarnje stvari označavaju *licem*, je to što unutarnje sija iz lica, i pokazuje se u njemu kao u ogledalu, ili kao u slici; otuda lice ili izraz lica predstavlja stanja misli i stanja osećanja.

4067. (*Lice Labanovo*) *nije prema njemu kao prije*. Da ovo označava da se stanje sasvim promenilo u odnosu na dobro označeno *Jakovom*, od kojega međutim ništa nije bilo oduzeto, nego je imalo sve svoje kao i pre, osim stanja povezanosti, može se videti iz toga što nije više bilo prema njemu kao juče i dan pre, označava stanje koje se sasvim promenilo u odnosu na *Jakova*, to jest, u odnosu na dobro označeno *Jakovom*; i iz onoga što prethodi, da se od *Labana* (to jest, od dobra označenog *Labanom*) ništa nije bilo oduzelo, nego da je imalo svoj proprium kao i pre. 2. Kako bi se razumelo kakav je slučaj u pogledu dobara i istina u čoveku, ono što je malo kome poznato, sada treba da se otkrije. Doista se zna i priznaje da je svako dobro i svaka istina od Gospoda; isto tako neki priznaju da postoji influks, ali da je takve prirode da toga čovek nije svestan. Ali se ne priznaje, a u najmanju ruku ne u srcu, da postoje duhovi i anđeli oko čoveka, i da je njegov unutarnji čovek posred njih, i da Gospod na taj način vlada njim (čovekom), to se malo veruje, iako se kaže. Postoji bezbroj društava u drugom životu koja Gospod raspoređuje i uređuje u skladu sa svim vrstama dobra i istine; a ima društava nasuprot ovima, koja sređuje u skladu sa vrstama zla i obmane; i to toliko, da nema nijedne vrste (dobra) kojoj ne korespondiraju neka anđeoska društva. (*prim. prev. Na drugome mestu, autor piše da se paklovi dovode u red i menjaju svoje položaje automatski kada Gospod sređuje stanja u nebeskim društvima*). Niti s druge strane, nema nijedne vrste zla i obmane niti njihovih vrsta, kojima ne korespondiraju neka đavolska društva. U društvu s ovakvima je svaki čovek u pogledu svog unutarnjeg, u pogledu svojih misli i osećanja, iako toga nije svestan. Sve što čovek misli i hoće, iz toga je izvora, i to u toj meri, da kada bi se ova

društva duhova i anđela od njega oduzela, on više ne bi imao ni misli ni volje, i pao bi mrtav. Takvo je čovekovo stanje, kako da on veruje da sve od njega potiče, i da nema ni neba ni pakla; ili da su nebo i pakao udaljeni od njega. 3. Osim toga, njemu se čini da je dobro u njemu nešto prosto ili jedno, dok je ono tako mnogostruko, i sastoji se od raznovrsnih stvari, da čovek može da istraži samo ono što je opšte u njima. Isto je tako i sa zlom u čoveku. Kakvo je dobro u čoveku, takvo je i društvo anđela sa njim; i kakvo je zlo u čoveku, takvo je i društvo zlih duhova sa njim. Čovek usvaja ova društva, to jest, on se postavlja u društvo takvih duhova, jer slično se udružuje sa sličnim. Na primer, čovek koji je škrt, usvaja društvo duhova koji su u sličnoj požudi. Čovek koji voli sebe više nego drugoga, i koji prezire druge, usvaja onakva društva kakav je i on. Onaj koji uživa da se sveti, usvaja ona koji uživaju u istom, i tako i u drugim slučajevima. Ovi duhovi komunciraju s paklom, i čovek je među njima, i oni njim potuno vladaju, tako da on ne raspolaže samim sobom, nego njime drugi raspolažu, iako zbog uživanja i osećanja slobode, on pretpostavlja da on upravlja sobom. Ali čovek koji nije škrtica i koji ne voli sebe više od drugoga, i koji ne prezire druge, i koji ne nalazi uživanje u osveti, taj je u društvu sličnih anđela, i njega Gospod vodi preko njih, i to pomoću njegove slobode, u svako dobro i u svaku istinu u koju dopušta da ga se vodi; a u meri u kojoj dopušta da ga se vodi u savršenije dobro, u toj meri se uvodi u savršenije anđeosko društvo. Promene njegovih stanja nisu ništa drugo nego promene društava. Da je ovako, meni je poznato iz neprekidnog iskustva od više godina, pa mi je to postalo blisko kao da to znam od detinjstva. Iz svega ovoga sada se vidi 4. kakav je slučaj sa čovekovim preporodom, i sa posrednim dobrima i zadovoljstvima preko koji Gospod vodi čoveka od stanja staroga čoveka u stanje novoga čoveka – naime, da se to izvodi uz pomoć anđeoskih društava, i preko njihovih promena. Posredna dobra i uživanja samo su ta društva, koja su pridodata čoveku od Gospoda, kako bi preko njih bio uveden u duhovna i nebeska dobra i istine; a kada se uvede u ova, tada se ta društva odvajaju, a on se uvodi u ona koja su više unutarinja i savršenija, a koja mu se onda pridodaju. Samo se na to misli pod posrednim dobrom označenim *Labanom*, i odvajanjem toga dobra, a što je predmet o kom se govori u ovome poglavlju.

4068. Stih 3. *I Jehova reče Jakovu.* Da ovo označava Gospodovo opažanje od Božanskog, vidi se iz značenja *reči* u istorijskim delovima Reči, što znači opažati (br. 719, 1815, 1819 itd). Da je *Jehova* Gospod , može se videti gore (br. 334, 1734, 2921). Iz ovoga se vidi da *Jehova reče* označava Gospodovo opažanje od Božanskog.

4069. *Vrati se u zemlju otaca svojih.* Da ovo označava da On treba da se više približi Božanskom dobru, vidi se iz značenja *zemlje otaca*, što je ovde Božansko dobro, jer se odnosi na Gospoda; jer ovde *zemlja* (naime, Hanan), označava Gospodovo carstvo (br. 1607,3481), i u najvišem smislu, Gospodovo Božansko Ljudsko , jer ovo se uliva (utiče u) i stvara Njegovo carstvo (br. 3038,3705); a *otac* označava dobro (vidi br. 3703). I pošto je sada Gospod stekao (pribavio) dobra i istine preko koji je trebao da Svje Prirodno učini Božanskim, a koja su dobra i istine bili predstavljeni Jakovljevim boravkom (služenjem) kod Labana, i njegovim bogatstvom tamo stečenim, to sledi da se njegovim povrakom u *zemlju oca njegovog* označava da se Gospod približava Božanskom dobru.

4070. *I u rod svoj.* Da ovo označava da treba da se približi istini, vidi se iz značenja *roda*, što je istina koja je od dobra. Jer sva se istina rađa od dobra; ona ima samo to poreklo; i naziva se istinom zato što je od dobra, i jer potvrđuje ono od čega potiče, naime, dobro. Otuda značenje *roda* u ovome odlomku. Da se od srodstvima i rođenjima misli na srodstva i rođenja vere , može se videti gore, br. 1145,125; i da *roditi* znači priznati u veri i u činu, br. 3905, 3915).

4071. *I ja ću biti s tobom.* Da ovo označava da bi to tada bilo Božansko, vidi se iz toga što ovo govori Jehova; a pod *Jehovom* se misli na Gospoda, kao gore (br. 4068), stoga na Božansko. Biti s onim kod koga je, ili koji je to, to je biti Božanski. Najviši smisao, to jest kada se govori o Gospodu, takav je da izgleda kao da posoji podela u smislu slova; ali u najvišem unutrašnjem smislu, postoji jedinstvo.

4072. Stihovi 4-13. *I poslav Jakov dozva Rahelu i Liju u polje k stadu svojemu. I reče im: vidim gdje lice oca vašega nije prema meni kao prije; ali je Bog oca mojega bio sa mnom. I vi znate da sam služio ocu vašem kako sam god mogao. A otac me je vaš varao i mijenjao platu deset puta; ali mu Bog ne dade da me ošteti; kad on reče: što bude šareno neka ti je plata, onda se mladilo sve šareno; a kad*

reče: s biljegom što je neka ti je plata, onda se mladilo sve s biljegom. Tako Bog uze stoku vašu i dade je meni. Jer kad se upaljivaše stoka, podigoh oči svoje i vidjeh u snu, a to ovnovi i jarci što skaču na ovce i koze bijahu šareni, s biljegama prugastim i kolastim. A anđeo Jehovin reče mi u snu: Jakove a ja odgovorih, Evo me. A on reče: podigni sad oči svoje i gledaj, ovnovi i jarci što skaču na ovce i koze, šareni su, jer vidjeh sve što ti čini Laban. Ja sam Bog od Betela gdje si prelio kamen i učinio mi zavjet; ustani sada i idi iz ove zemlje, i vrati se na posojbinu svoju. I poslav Jakov dozva Rahelu i Liju u polje k stadu svojemu, označava dodavanje osećanja istine dobru koje je predstavljeno Jakovom, i primenu u vreme kada je odlazilo; i reče: vidim da lice oca vašega nije prema meni kao prije, označava promenu stanja u dobru označenom Labanom; ali je Bog oca mojega bio sa mnom, označava je sve što ima bilo od Božanskog; i vi znate da sam služio ocu vašem kako sam god mogao, označava da je to bilo od Njegove vlastite moći; a otac me je vaš varao i mijenjao platu deset puta, označava stanje dobra prema Njemu, kad je On od Sebe primenjivao stvari toga dobra, i njihovu veliku promenu; ali mu Bog ne dade da me ošteti, označava da ga to nije moglo sperečiti; kad on reče: što bude šareno neka ti je plata, tada se mladilo sve šareno, označava Njegovu slobodu, i da su u Njegovoj slobodi te stvari bile uzete od Gospoda, čak i zla koja su bila pridodata dobrima; a kad reče: s biljegom što je neka ti je plata, mladilo se sve s biljegom, označava da je isti slučaj bio i s obmanama koje su se bile pridružile; tako Bog uze stoku vašu i dade je meni, označava da su ove stvari bile od Božanskog; jer kad se upaljivaše stoka, označava žestinu osećanja koje je vodilo povezivanju; podigoh oči svoje i vidjeh u snu, označava percepciju (opažanje) prirodng dobra u tami; a to ovnovi i jarci što skaču na ovce i koze bijahu šaren, s bljegama šarenm i prugastim, označava da efekat prirodng dobra označenog Jakovom treba da bude ispunjen stvarima iz toga izvora. A anđeo Jehovin reče mi u snu: Jakove! a ja rehoh, Evo me, označava opažanje od Božanskog, i prisustvo u tome zatamnjenom stanju: on reče. podigni oči svoje i gledaj, označava pažnju o tome od onoga što je bilo Njegovo vlastito; ovnovi i jarci što skaču na ovce i koze, oznčava da takve stvari treba da se uvedu; jer videjh sve što ti čini Laban, označava proprium dobra označenog Labanom, da nije takav da bi mogao da deluje od sebe; ja sam Bog od Betela, označava Božansko u Prirodnom; gde si zalio kanem, označava gde je dobro od istine, i

njegva granica; *i učinio mi zavjet*, označava ono što je sveto; *ustani sada*, označava uzdizanje; *i idi iz ove zemlje*, označava odvajanje od toga dobra; *i vrati se u postojbinu svoju*, označava povezivanje s Božanskim dobrom od istine.

4073. Stih 4. *I poslav Jakov pozva Rahelu i Liju u polje k stadu svojemu*. Da ovo označava dodavanje osećanja istine pomoću dobra označenog *Jakovom*, i primenom u vreme kada (to dobro) odlazi, vidi se iz reprezentacije *Jakova*, koji je dobro Prirodnog, o čemu često gore; i iz reprezentacije *Rahela i Lije*, što su osećanja istine pripojena tome dobru; *Rahela* je osećanje unutarnje istine; *Lija* je osećanje spoljašnje istine (vidi br. 4758, 3782): *Da poslati po i pozvati u polje ka njegovom stadu* označava pridružiti ih sebi, vidi se jasno. *Polje* označava ono što je dobro, ili tamo gde je dobro (br. 2971, 3194 itd): a *stado*, dobra i istine same koje se sada stiču, i na koja se primenjuju osećanja istine označena *Rahelom* i *Lijom* kada dobro odlazi. *Jakov* u ovome poglavlju predstavlja dobro Prirodnog, u tome što se približava povezivanju sa Božanskim (br. 4069). jer postoji spremnost da se odvoji, i čin samog odvajanja, od dobra označenog *Labanom* (vidi šta je rečeno o *Jakovu*, goe br. 3775). Jer su reprezentacije prema pomenama stanja u odnosu na dobro i istinu; a promene stanja su u skladu sa promenama duhova i anđela koji su u takvom dobru i istini, kao što je pokazao gore (br. 4067). Kada se društva duhova i anđela, koji su u posrednom dobru, povuku, tada se približe nova društva, koja su u savršenijem dobru. Čovekovo stanje je sasvim u skladu s duhovima i anđelima među kojima je (čovek). Takva je njegova volja, i takva je njegova misao. Ali njegove promene stanja su sasvim drugačije onda kada on pridruži društva k sebi, ili sebe k njima od onoga stanja kada Gospod njemu pridruži društva. Kada ih on pridruži sebi, onda je on u zlu; ali kada ih Gospod pridruži i njemu, onda je on u dobru. Kada je u dobru, takvo dobro koje služi njegovom popravku, utiče preko društava koja su predstavljena *Jakovom*, utiču osećanjima istine, koja su *Rahela* i *Lija*, i primenom ovih kada on ode od dobra označenog *Labanom*, što je sasvim u skladu sa društvima i njihovim promenama. Od društava, anđeli opažaju stanja u kojima je čovek, to jest, kakva su njegova dobra i istine, kao i bezbroj stvari koje se čoveku pokazuju kao jedna opšta stvar. Na taj način anđeli su u samim uzrocima, jer oni vide i opažaju društva koja su sa čovekom, dok je čovek u efektima (posledicama), i ne vidi ih, ali ima neko

zatamnjeno opažanje preko nekih promena stanja koja iz toga rezultiraju; i ne vidi ništa u pogledu dobra i istine, ako ga preko anđela Gospod ne prosvetli.

4074. Stih 5. *I reče im: vidim da lice vašega oca nije prema meni kao prije (kao juče i dan prije).* Da ovo označava promenu stanja u dobru označenom *Labanom*, vidi se iz onoga što je rečeno gore (vidi br. 4067) gde se nalaze iste reči.

4075. *Ali je Bog oca mojega bio sa mnom.* Da ovo označava da sve stvari koje je On imao, da su bile od Božanskog, vidi se iz toga što je *Bog oca mojega*, kada se odnosi na Gospoda, Božansko koje je imao; i *bio je sa mnom* označava da su sve stvari koje je imao, bile od Božanskog. Kada je Gospod činio Svoje Ljudsko Božanskim, i On je imao oko sebe društva duhova i anđela, jer je hteo da se sve učini u skladu sa redom; ali On je sebi pridružio takva društva, koja su mogla biti korisna, i menjao ih je po Svojoj želji; ali On nije uzeo ništa od njihovog dobra i istine da bi ih na Sebi primenio, nego samo od Božanskog. Na taj način je doveo u red i nebo i pakao, i to uzastopnim koracima, dok se nije potpuno proslavio. Da su društva duhova i anđela mogla da budu korisna, ali da od njih nije ništa uzeo, može se ilustrovati primerima. Društva koja su takva da veruju da je dobro od njih (da su oni sami izvor dobra), pa stoga misle da zbog toga nešto zaslužuju, bila su Mu korisna, jer je preko njih bio uveden u poznavanje takvoga dobra, a otuda i takve mudrosti o suprotnom dobru koje je lišeno samo-zasluge, takvo kakvo je ono koje dolazi od Božanskog. Ovo znanje i mudrost iz toga, nisu bili od tih društava, ali su stečeni pomoću njih. Uzmimo drugi primer: društva koja za sebe misle da su vrlo mudra, ali umuju o dobru i istini, i o svemu da li je tako ili ovako, uglavnom su društva duhovnih (duhova); a ova društva su Mu bila od koristi jer su ga uvela u poznavanje takvih osoba, kada se pokazalo koliko su oni u tami u odnosu na druge, i da kada se Gospod ne bi na njih smilovao, da bi oni nestali; isto tako, bio je uveden u poznavanje mnogih drugih stvari od Božanskog, koje nisu bila od ovih društava, ali su bile preko njih. Uzmimo još jedan primer: društva koja su u ljubavi ka Bogu, i koja veruju da ako gledaju prema Beskonačnom, i ako se klanjau skrivenom (nepoznatom) Bogu (*Deus absconditus*), da mogu biti u ljubavi ka Njemu; ali nisu u ljubavi ka Njemu osim kada nekom idejom od Bekrajnog ne načine nešto krajnje, ili ako ne predstavljaju nevidljivog Boga vidljivim u sebi samima, preko konačnih intelektualnih ideja; jer bi inače to bilo kao gledanje u mrkli mrak,

i kao grljenje onoga što je tamo, iz čega bi se javile svakojake čudne ideje i uobraženja, u skkadu sa svakom čovekovom idejom. I ovakva su Mu društva bila korisna, jer se preko njih upoznao s njihovim unutarnjim stvarima, kao i sa kvalitetom njihove ljubavi, kao i to što su izazivale kod njega samilost i znanje da se ovakvi ne bi mogli spasiti kad Gospodovo ljudsko ne bi postalo Božansko, koje bi oni mogli da poštuju. Ova mudrost nije dolazila od tih društava, nego zbog njih, od Božanskog. Isti je slučaj sa svakim drugim dobrom. Iz ovoga se sada vidi kako stoji stvar sa predmetom koji se sada razmatra, naime, da ništa nije bilo uzeto od dobra označenog *Labanom*, nego da je sve dobijeno od Gospoda koji je to ima od Božanskog, to jest, od Sebe.

4076. Stih 6. *Vi znate da sam služio ocu vašem kako sam mogao.* Da ovo označava da je to bilo od Njegove sopstvene moći, vidi se iz značenja *služiti*, što je napor (vidi br. 3824, 3846); ali Njegovom moći onda kada se odnosi na Gospoda (vidi br. 3975, 3977); a još više kada se kaže, *sa svom mojom moći*. DOVDE

4077. Stih 7. *A otac me je vaš varao i mijenjao platu (nagradu) deset puta.* Da ovo označava stanje dobra prema Sebi, kada je od Sebe primenio stvari toga dobra, i njegovu veliku promenu, vidi se iz značenja *oca*, ovde *Labana*, koji je posredno dobro (o kojemu vidi gore), i značenja *plate*, da je bila od Njega (br. 3996, 3999); i iz značenja *deset puta (deset načina)*, što je vrlo velika promena. *Deset* označava mnogo (br. 1988); a *puta (načina)*, promene. Za samo stanje toga dobra, kada je Gospod od Sebe primenio stvari koje su pripadale tome dobru, kaže se da je bilo promenjeno. Ako se sada umesto dobra označenog *Labanom*, misli na takvo društvo duhova i anđela koji su u takvom dobru, onda je jasno kako stvar stoji. Društva se ne povlače lako od onih sa kojima su bila, ali kada se povuče onaj s kojim su bili, oni su ljuti, i ponašaju se na način kako se Laban ponašao prema Jakovu; ako opaze da je neko dobro preko njih njemu došlo, oni kažu da mu je došlo od njih, jer u ljutnji, oni govore od zla. Slučaj je sličan sa svakim čovekom koji se preporuča, to jest, Gospod mu dodedljuje društva koja mu služe da ga uvedu u prava dobra i istine, ne od samih njih, nego poreko njih; a kada se onaj koji se preporuča prevede u druga društva, oni koji u prethodno bili s njim, sada se ljute. Ali ove stvari čovek ne primećuje, jer on ne veruje da je u društvu s duhovima i anđelima; ali se to jasno pokazuje anđelima, kao i onima kojima je, po

Gospodovoj Božanskoj milosti, dato da s njima govore, i da budu među njima kao da je jedan od njih. Na taj način meni je dato da se uverim da je slučaj takav. Duhovi jako žale da čovek to ne zna, pa čak ni to da su oni s njim; a još više žale da neki ne samo da ne veruju da su ovi prisutni, nego ne veruju ni da postoji nebo i pakao- Oni ovo pripisuju čovekovoju gluposti; a činjenica je da čovek ne bi mogao ni da misli ili da nešto hoće a da to ne dolazi od Gospoda preko influksa preko duhova; upravo preko njih Gospod upravlja ljudskom rasom, i svakom osobom pojedinačno. *(prim. prev. Na drugim mestima, autor objašnjava zašto čovek ne vidi fizičkim očima duhove i anđele: razlog je u tome što on mora da bude slobodan da si slobodno pravio moralne i duhovne izbore preko koji se duhovno razvija. Čovek je stoga u Ravnoteži između Neba i Pakla, i samo tako može da se slobodno prikloni jednom ili drugom. Kada bi video kako izgledaju i kako žive pakleni duhovi, on bi se, od straha da se to njemu ne desi, ponašao kao dobar duh, ali bi ostajao duhovno nerazvijen, to jest, ne bi bio spasen od svog propriuma, koji je, iako je on samo odsustvo dobra, ispunjen onim što nije dobro i istine, nego zlo i obmana. Samo ono što čovek misli i hoće kao od sebe, to jest, slobodno, to postaje deo njega, i određuje njegovu sudbinu u večnosti. Prema tome, zlo i obmana su samo odsustvo dobra i istine, te stoga zlo i obmana ne postoje u Božijem um i stoga nisu istiniti iako su realni, ali Bog ih trpi i služi se njima, da bi čovek, kao sin razmetni, uvideo potrebu da se vrati Ocu u zagrljaj, i da mu se tako otvori put ka duhovnom savšenstvu. Ovo je deo Teodiceje koju autor izlaže, uglavnom, u delima Božansko Proviđnje i Božanska Mudrost, oba prevedena i postavljena na isti site kao i Nebeske Tajne).*

4078. *Ali mu Bog ne daje da me ošteti.* Da ovo onačava da i pored svega, nje mogao da spreči, vidi se iz značenja *ne daje da me ošteti*. Jer se ne može naneti zlo Božanskom, ali se može sprečavati njegov influks. Svako zlo to čini: stoga se jasno vidi šta je označeno sa *da me ošteti*.

4079. Stih 8. *Kad on reče: što bude šareno, neka ti je plata, mladilo se sve šareno.* Da ovo označava Njegovu slobodu, i da je Gospod u Svojoj slobodi te stvari oduzeo, čak i zla koja su bila pridružena dobrima, vidi se iz unutrašnjeg smisla, a to je da je On bio slobodan da izmeni nagradu, i da su te stvari bile oduzete jer je On bio slobodan da to uradi. Da su bila uzeta čak i zla koja su bila pridodata dobrima

(pomešana s dobrima), vidi se iz načenja *šarenih*, što su dobra pomešan sa zlima (br. 3993,3995,4005)

4080. *A kad reče: s biljegom što bude, neka ti je plata, mladilo se sve s biljegom.* Da ovo označava isti slučaj u slučaju da su pridodate obmane, vi se iz onoga što je maločas rečeno; ko i iz značenja prugastih, što su istine razbcane i izmšane sa zlima (vidi br. 4005); stoga, označava obmane.

4081. Stih 9. *Tako Bog uze stoku vašu i dade je meni.* Da ovo označava da su ove (stvari) bile od Božanskog, vidi se iz onoga što je rečeno gore (br. 4065, 4075).

4082. Stih 10. *A kad se stoka upaljivaše.* Da ovo označava žestinu osećanja kako bi se povezale, vidi se iz značenja *upaljivati se*, što je žestina osećanja i njena posledica (vidi br. 4018, 4019); a to je, da dobra i istine treba da se povežu.

4083. *Podigoh oči svoje i vidjeh u snu.* Da ovo označava opažanje prirodnog dobra u tami, vidi se iz značenja podignuti oči, što je misliti a tako isto i nameravati (vidi br. 2789, 2829, 3198), a to je opažati: i iz značenja u snu, što znači u tami (br. 2514, 2528). Dobro prirodnog je *Jakov*.

4084. *A to ovnovi i jarci što skaču na ovce i koze bijahu šareni, s biljegama prugastim i kolastim.* Da ovo označava posledicu, da prirodno dobro označeno *Jakovom* treba da se ispuni stvarima iz toga izvora, može se videti iz onoga što je rečeno o ovom u prethodnom poglavlju; jer se stadom *Labanovim* koje otišlo *Jakovu*, to jest, *šarenim*, *prugastim* i *kolastim* ovcama, označavaju takve stvari.

4085. Stih 11. *A anđeo Božiji reče mi u snu: Jakove! a ja mu odgovorih: evo me.* Da ovo označava opažanje od Božanskog, i prisutnost u tome mračnom stanju, vidi se iz značenja *reći* u istorijskim delovima *Reči*, što je opažati, o čemu često gore; iz značenja *anđela Božijeg*, što je Božansko; jer *anđeo*, kad se pomene u *Reči*, označava nešto što pripada *Gospodu*, to jest, nešto od Božanskog (vidi br. 1925, 2319, 2821). Jer anđeo ne govori od sebe, nego od *Gospoda*, osobito kada govori u snu, kao ovde *Jakovu*. Treba napomenuti, anđeli su takvi, da se ljute ako se dobro i istina koje govore, pripisuju njima, pa čine sve da uklone takvu ideju kod drugih, osobito kada to dolazi od čoveka; jer oni znaju i opažaju da su svo dobro i istina koje oni misle, hoće i rade, samo od *Gospda*, to jest, od Božanskog. To se

vidi i iz značenja *u snu*, što označava *u tami* (vidi br. 2514, 528). Prisustvo u Prirodnom, i, tama u njemu, označeni su Jakovljevim odgovorom.

4086. Stih 12. *I on reče: podigni oči svoje.* Da ovo označava pažnju usmerenu ka tome od propriuma, vidi se iz značenja podignuti oči, što je misliti i nameavati (smerati) (vidi br. 2789, 2829). pa stoga i paziti (obraćati pažnju) Da je ovo to od propriuma, vidi se iz reči podigni oči svje i gleda!, kao i iz nizova.

4087. *Ovnovi i jarci što skaču na ovce i koze, šareni su, biljegama prugastim i kolastim.* Da ovo označava da treba uvesti ovakve stvari, vidi se iz onoga što je rečeno gore (br. 4984), gde se javljaju iste reči.

4088. *Jer vidjeh sve što ti čini Laban.* Da ovo označava proprium dobra označenog Labanom, da nije takav da bi mogao delovati od sebe, vidi se iz reprezentacije *Labana*, što je posredno dobro, o kojem je često bilo reči ranije. Da njegov proprium nije takav da bi mogao delovati od sebe, označeno je rečima, *vidjeh sve što ti čini*. Da je ovo značenje, vidi se iz ako se umno posmatra predmet u unutrašnjem smislu, kao i iz društava koja su u ovakvom dobru, jer se po njima može videti kakvo je ovo dobro, jer ima društava duhova koja služe kao sredstva i za komunikaciju (vidi br. 4047). Ona su takva da ne čine mnogo od sebe i od propriuma, nego dozvoljavaju da ih drugi vode, to jest, da ih anđeli vode u dobro, i da ih zli duhovi vode u zlo, kao što se ovde vidi iz priče o Labanu, osobito iz onoga što sledi. Sve ovo pokazuje šta je označeno propriumom dobra koje je označeno *Labanom*, u tome što ovo dobro nije takve prirode da bi delovalo od sebe. Unutrašnji sadržaj ovih stihova (6 do 12), bio je otkriven samo na sažet način, jer je to slično onome što je bilo razmatrano u prethodnom poglavlju, gdje su (ti stihovi) biti ispitani na potpuniji način.

4089. *Stih 13. Ja sam Bog od Betela.* Da ovo označava Božansko u Prirodnom, vidi se iz značenja *Belela* (Vetilja), što je poslednje reda (vidi br. 3729), pa stoga, u Prirodnom; jer ovo je poslednje reda, jer se nebeske i duhovne stvari završavaju u njemu. Iz ovoga je jasno da je *Bog od Betela* Božansko u Prirodnom. Pošto *Betel* označava dobro u Prirodnom, to on tako isto označava i nebeske stvari u njemu, jer ove pripadaju dobru.

4090. *Gdje si mi prelio kamen.* Da ovo označava gde je dobro od istine i njegova granica, pa stoga i poslednje reda, pa stoga istina (br. 3727), i iz značenja *preliti*, to jest, preliti uljem glavu od stuba, a što je Jakov uradio, kako bi se predstavilo pretvaranje istine u dobro (br. 3728).

4091. *I učinio mi zavjet.* Da ovo označava no što je sveto, vidi se iz značenja *učiniti zavjet* (zavjetovati zavjet), što je hteti da se Gospod postara, a u najvišem smislu, u kome se ovo odnosi na Gospoda, to je da se Gospod stara (proviđa) (br. 3732), pa stoga što god Gospod proviđa, to dolazi od Njega, a što god dolazi od Njega, to je sveto: Da *učiniti zavjet* označava ono što proističe od Gospoda, stoga ono što je sveto, na prvi pogled izgleda daleko (teško razumljivo); ali to je zato što je to čovek koji se zavjeruje za nešto, ili koji sebe obavezuje na nešto u odnosu na Božansko, u slučaju da mu se ispuni želja. Ali kada je to Božansko Samo, ili Gospod na koga se ovo odnosi, to onda nije nikakav zavet, nego je to volja i poviđenje da se to učini. Stoga, ono što Božansko ili Gospod čini, to proističe od Njega; a sve što proističe od Njega, sveto je.

4092. *Ustani sada.* Da ovo označava uzdizanje, vidi se iz značenja *ustati*, koje, gde god da se pomene, ukazuje na uzdizanje (vidi br. 2401, 2785, 2912, i šta je uzdizanje, br. 3171).

4093. *Idi iz ove zemlje.* Da ovo označava odvajanje od toga dobra, naime, od onoga što je označeno *Labanom*, vidi se bez objašnjavanja.

4094. *I vrati se u postojbinu svoju.* Da ovo označava povezivanje sa Božanskim dobro od istine, očito je iz značenja *vratiti se u postojbinu*, što znači da On treba da se približi Božanskom dobru (br. 4069); i iz značenja *postojbina*, što je istina (br. 4070). Iz ovoga je jasno da se sa *vratiti se u postojbinu svoju* označava povezivanje sa Božanskim dobrom od istine.

4095. Stihovi 14-16. *Tada odgovori Rahela i Lija, i rekoše mu: eda li imamo kakav dio i našljedstvo u domu oca svojega? Nije li nas držao kao tuđinke kad nas je prodavao? pa je li još i naše novce jednako jeo. Jer sve ovo blago što uze Jehova ocu našem, naše je i naše djece. Za to čini sve št ti je Jehova kazao. Tada odgovori Rahela i Lija, i rekoše mu, označava uzajamnost osećanja istine; eda li imamo*

kakav dio i našljedstvo u domu oca svojega? označava prvu fazu odvojenosti od dobra označenog Labanom; nije li nas držao kao tuđinke kad nas je prodavao?, označava da ih je to otuđilo i da više tome ne pripadaju; pa je još naše novce jednako jeo, označava da bi poništio (potrošio) istinu onih osećanja da se ona nisu odvojila; jer sve ovo blago što uze Jehova ocu našem, naše je i naše djece, označava da su sve te stvari bile od Njegove sopstvene snage, i da niko nije ništa dao, dok je sve uticalo (ulivalo se) od Njegovog Božanskog u ono što je On bio uzeo na Sebe ; za to čini sve što ti je Jehova kazao, označava Gospodovo providenje.

4096. Stih 14. *Tada odgovori Rahela i Lija, i rekoše mu.* Da ovo označava uzajamnost osećanja istine, vidi se iz značenja *odgovoriti* kada se daje pristanak, a to je ono što je uzajamno (vidi br.2919) i što je prihvatanje (primanje) (br. 2941, 2957), i iz reprezentacije *Rahela*, što je osećanje unutarnje istine ; i *Lije*, što je osećanje spoljašnje istine (vidi br. 3758, 3782). U unutrašnjem smislu onoga o čemu se pre govorilo, radilo se o dobrom Prirodnog, što je označeno *Jakovom*, kada se odvajalo do posrednog dobra, koje je *Laban*, i kako se ovo dobro Prirodnog pripojilo osećanjima istine, što je označeno *Rahelom i Lijom*. Predmet o kome se sada govori je uzajamna primena na dobro ovih osećanja istine. Ova je primena sadržana u unutrašnjem smislu reči koje sada govore Rahela i Lija. Ali ove su stvari takve prirode da se mogu razumeti samo od onih koji su poučeni i koji osećaju zadovoljstvo u saznavanjima o ovakvim stvarima, i koji kao cilj imaju duhovna saznanja. Drugi ne drže do ovoga, i ne mogu da misle o tome. Jer oni kojima su svetske i zemaljske stvari cilj, ti ne mogu da se čulima od njih odvoje; a kada bi to uradili, opažali bi nešto što im ne prija, jer bi se u tome slučaju odvajali od stvari koje su njihovi ciljevi, to jest, stvari koje vole. Neka svako ko je ovakve prirode sebe stavi na probu, da sazna da li želi da zna kako se dobro spaja s osećanjima istine, i kako se osećanja istine primanjuju na dobro; da li im je ovo zamorno (dosadno) ili nije; pa će reći da mu ove stvari ne koriste ničemu, i da o njima ništa ne razume. Ali ako mu se iste stvari kažu u odnosu na njegov posao u svetu, pa ma bile i najčudnijega karaktera, ili kada bi mu se nešto kazalo o prirodi osećanja nekoga čoveka , i kako bi tako mogao da se udruži s njim i kako da ovoga prilagodi sebi umno i verbalno, on bi ovo ne samo shvatio, nego bi u tome video i

unutarnje stvari. Na sličan način onaj koji iz osećanje proučava teške stvari u naukama, taj voli da posmatra, i posmatra stvari kje su još zamršenije. Ali kada se radi o duhovnom dobru i istini, takav čovek ima osećaj da je to nešto dosadno, i tome okreće leđa. Ovo se sve kaže kako bi se znalo kakav je čovek crkve u sadašnje vreme. Ali kakav je slučaj sa dobrom kada sebi pripoji osećanja istine, i s istinama kada se primene u dobra, to se ne može saznati ako se ideja ili misao uprave dobru i istini, nego je bolje da se uprave društvima duhova i anđela preko kojih ovi utiču; jer kao što je pre rečeno (br. 4067), čovekova volja i misao dolaze od njih, a samo izgleda da su u njemu. A znati kakav je ovaj slučaj od društava duhova i anđela, to je znati od ciljeva ovih uzroka. Unutrašni smisao govori o pripajanju dobra istinama, i o primenjivanju ovih poslednjih, u Prirodnom; jer, kao što je često rečeno, *Jakov* je dobro u Prirodnom, a njegove žene su osećanja istine. Dobro koj pripada ljubavi i ljubavi ka bližnjem utiče od Gospoda, i to čini preko anđela koji su sa čovekom; ali utiče samo u njihova saznanja. A pošto je dobro tamo učvršćeno, misao se drži u istinama saznanja; a iz ovih stvari dobijaju se one koje su povezane i koje se slažu; i ovo sve dok čovek misli da je tako, i sve dok to hoće iz osećanja jer je tako. Kada se ovo desi, dobro se spaja s istinama, a istine se primenjuju u slobodi; jer svako osećanje uzrokuje slobodu (br. 2870,2875). Međutim, duhovi koji su bili sa čovekom, čak i tada izazivaju sumnje a ponekad i poricanja; ali ako osećanja nadjačaju, čovek se vodi ka potvrđivanju, i tada se on utvđuju u istinama pomoću samih ovih stvari. Kada dobro utiče na ovaj način, ne opaža se kako stoji stvar sa pripajanjem dobra istinama, i sa primenjivanjem poslednjih, a o čemu se govori u unutrašnjem smislu. Međutim, neka se zna da dobro ne utiče od anđela nego preko anđela od Gospoda; i ovo svi anđeli priznaju, pa stoga nikad ne smatraju da dobra pripadaju njima, i čak se ljute kada im s dobra pripisuju. Iz svega ovoga, kao iz samih uzroka, može se videti kakav je slučaj sa povezivanjem dobra s istinama, i sa primanjivanjem ovih poslednjih, što je ono o čemu se govori u unutrašnjem smislu.

4097. *Eda li imamo kakav dio i našljedstvo u domu oca svojega?* Da ovo označava prvo stanje (fazu) njihovog odvajanja od dobra označenog *Labanom*, jasno je iz značenja reči, *Imamo li kakav dio i našljedstvo ?* što znači, da li smo još povezani? i iz značenja *svoga oca*, što je dobro predstavljeno *Labanom*. Iz ovoga se vidi da se

ovim rečima označava prvo stanje njihove odvojenosti od dobra koje je označeno *Labanom*. Jer u prvom stanju, um se drži u sumnji; drugo stanje je da razum razgoni sumnje; treće je potvrđivanje, a poslednje je delovanje. Na ovaj se način dobro zajedno s istinama uvodi iz intelektualnog dela u voljni deo, i biva usvojeno.

4098. Stih 15. *Nije li nas držao kao tuđinke kada nas je prodao?* Da ovo označava da ih je on toliko otuđio, da mu više ne pripadaju, vidi se iz značenja *držao kao tuđinke*, što je otuđivanje, i iz značenja *prodao*, što znači otuđiti na način da više njemu ne pripadaju.

4099. *Pa je naše novce jednako jeo.* Da ovo označava da bi on potrošio (iscrpao) istinu onih osećanja (osećanja prema istini), da se nisu odvojili, vidi se iz značenja *jeo* (*porždirao*), što je potrošiti; i iz značenja *novaca* (*srebra*), što je istina (vidi br. 1551, 2954). Jasno je da *naše novce* (*naše srebro*) označava istinu ovih osećanja, jer, kao što je često rečeno, osećanja istine predstavljena su *Rahelom i Lijom*. Šta je sve ovim obuhvaćeno, ne može se znati ako se ne zna kakav je slučaj s dobrima i istinama koje se usađuju uz pomoć posrednog dobra, ili ako se ne zna šta je karakter društava duhova koji služe kao posredno dobro. Društva duhova koji služe kao posredno dobro su ona koji su u svetskim stvarima, ali društva anđela koje služe uvođenju osećanja istine nisu u svetskim nego u nebeskim stvarima. Ove dve vrste društava aktivni su (deluju) oko čoveka dok se preporađa; i onoliko koliko ga anđeli uvedu u nebeske stvari, toliko se duhovi koji su u svetskim stvarima, uklanjaju; a ako se ne bi uklonili, istine bi se rasule. Jer svetske i nebeske stvari u čoveku se slažu onda kada nebeske stvari vladaju nad svetskim; ali su u neslaganju kada svetske stvari vladaju nad nebeskim stvarima. Kada se slažu, tada se istine u čovekvom Prirodnom umnožavaju; ali kada se ne slažu, istine se smanjuju, čak se i gube, jer svetske stvari zatamnjuju nebeske stvari, jer ih stavljaju u sumnju; ali kada nebeske stvari vladaju, one bacaju svetlo na svetske stvari, i stavljaju ih u jasno svetlo, i razgone sumnje. One stvari vladaju, koje se vole iznad svega drugoga. Sve ovo pokazuje šta je označeno istinom osećanja (s osećanjema prema istini) koja nestaju kada se odvoje; i što je označeno sa *naše je srebro jednako jeo*.

4100. Stih 16. *Jer sve ovo blago što Jehova uze ocu našem, naše je i naše djece.* Da ovo označava da su sve stvari bile od Njegove sopstvene moći, i da ništa nije bilo dato ni od koga, i da je to bilo preko uticaja do Njegovog Božanskog u ono što je On Sam da Sebe uzeo, vidi se iz onoga što je rečeno i objašnjeno gore (br. 4065, 4075, 4081).

4101. *Za to čini sve što ti je Bog kazao.* Da ovo označava Gospodovo providenje, vidi se iz značenja *čini što ti Bog kaže*, što je poslušati; ali kada se odnosi na Gospoda, to znači provideti; jer On ne deluje od drugoga, nego do Sebe, niti Bog za Sebe kaže da On treba da uradi nešto; nego On kaže, to jest, deluje, od Sebe.

4102. Stihovi 17,18. *I podiže se Jakov i metnu žene svoje i djecu svoju na na kamile. I odvede svu stoku svoju i sve blago što bješe stekao u Padam-Aramu, i pođe k Isaku ocu svojem u zemlju Hanansku. I podiže se Jakov, označava uzdizanje dobra označenog Jakovom; i metnu sinove svoje i žene svoje na kamile, označava uzdizanje istina i njihovih osećanja, i njihovo sređivanje u opše; i odvede svu stoku svoju i sve blago svoje; označava odvajanje istine i dobra stečenih od onoga što je bilo Labanovo; i sve što bješe stekao, označava stvari stečene iz drugih izvora; što bješe stekao u Padam-Aramu, označava poznanja istine i dobra u Prirodnom; i ode Isaku ocu svome u zemlju Hanansku, označava kako bi se povezao s Božanskim dobrom Racionalnog, sa ciljem da Njegovo ljudsko postane Božansko.*

4103. Stih 17. *I podiže Jakov.* Da ovo označava uzdizanje dobra označenog *Jakovom*, vidi se iz značenja *uzdizati*, što je uzdizanje (vidi br. 2401,2765); i iz reprezentacije *Jakova*, koji je dobro koje pripada Prirodnom o čemu često gore, dok ovde označava dobro koje se približava Božanskom. U pogledu čoveka, za njega se kaže da *se uzdiže* onda kada se približava nebeskim stvarima, a to je stoga što se veruje da je nebo na visini; ali ovaj izraz potiče od privida, jer nebo pa stoga i nebeske i duhovne stvari nisu na visini, nego su unutra (vidi br. 450,1735,2148). Pa je stoga čovek u nebu, onda kada je u pogledu svog unutarnjeg, u duhovnoj ljubavi i veri.

4104. *I metnu sinove svoje i žene svoje na kamile.* Da ovo označava uzdizanje istina i njihovih osećanja (osećanja prema istinama, ili osećanja koja pripadaju

istinama), i njihovo sređivanje u opšte, vidi se iz značenja *sinova*, što su istine (vidi br. 480, 491, 533, 1147), iz značenja *žena*, ovde Rahele i Lije, a isto i robinja, što su osećanja istine, poznanja i znanja, kao što je već pokazano, i iz značenja *kamila*, što su opšta spoljašnja-znanja u 2. Prirodnom (vidi br. 3048, 3071, 3143). Onaj ko ne zna kako stoji stvar sa reprezentacijama i značenjima, ne može da veruje da ove reči, *metnu sinove svoje i žene svoje na kamile*, imaju i ovakvo značenje; jer mu one izgledaju tako udaljene od ovih stvari da bi sadržavale u sebi neko ovakvo duhovno značenje, jer misli o sinovima, ženama, i kamilama. Ali anđeli, koji vide i opažaju sve ovakve stvari na duhovan način, ne misle o sinovima, nego kada se pomenu sinovi, oni misle o istinama; niti pak misle o ženama, nego kada se pomenu žene, oni misle o osećanjima istine, o saznanjima i o znanjima, niti misle o kamilama, nego umesto njih misle o opštim stvarima u Prirodnom. Jer takva je korespondencija svih ovih stvari; i takva je anđeoska misao; i, divno je reći, takva je misao utrašnjeg duhovnog čoveka dok živi u telu, iako spoljašnji čovek nije toga svestan. Iz toga sledi, da kada preporođeni čovek umre, on ulazi u istu misao, i može da misli i govori s anđeilima, i to bez pouke; što bi bilo sasvim nemoguće da nema takvu unutrašnju misao. Da je misao ovakvoga karaktera, dolazi od korespondencije prirodnih i duhovnih stvari; a iz ovoga je očito da iako je doslovni smisao Reči prirodan, on ipak sadrži u svakoj pojedinsti duhovne stvari; to jest, sadrži stvari koje pripadaju unutarnjoj ili duhovnoj misli i govoru koji ističe iz te misli; ili drugim rečima, sadrži misao i govor 3. koji postoji kod anđela. U pogledu uzdizanja istina i njihovih osećanja, i njihovog pravilnog sređivanja, ovakav je slučaj: Istine i osećaja se uzdižu onda kada se stvari večnog života i Gospodovog carstva postavljaju ispred onih koje pripadaju životu u telu i carstvu ovoga sveta; kada su potonji samo instrumenti i drugorazredni (po važnosti). Kad čovek priznaje one prve kao glavne i prvorazredne, a potonje kao sredstva (instrumente), tada se kod njega istine i njihova osećanja uzdižu; i u srazmeri u kojoj čovek ulazi u svetlost neba, u kojoj je inteligencija i mudrost, u toj srazmeri stvari koje su u svetlosti sveta njemu postaju slike i kao ogledala u kojima vidi stvari koje su u svetlosti neba. Obrnuto se dešava onda kada čovek postavlja stvari ovoga sveta ispred onih koje pripadaju večnom životu i Gospodovom carstvu; kao kad veruje da ove poslednje ne postoje jer ih on ne vidi i pošto niko od tamo nije došao da nam kaže; a ako i misli da postoje, on veruje da mu se neće desiti ništa gore nego

drugima, i kada se učvrsti u ovim idejama, i živi svetskim životom, prezirući ljubav ka bližnjemu i veru. Kod takvoga čoveka, istine i njihova osećanja se ne uzdižu, nego se ili guše, ili odbacuju, ili izokreću; jer on je tada u prirodnoj svetlosti, u koju ne ulazi ništa od nebeske svetlosti. Iz svega ovoga vidi se šta je označeno uzdizanjem istina i njihovih osećanja. A što se tiče njihovog pravilnog raspoređivanja u opše, onoliko koliko čovek stavlja nebeske stvari ispred svetskih, toliko se stvari u njegovom Prirodnom uređuju u opštim stvarima u skladu sa stanjem u nebu, tako da se one, kao što je rečeno, pokazuju kao slike i ogledala nebeskih stvari, jer one su predstave koje korespondiraju. Ciljevi su ti koji izvode sređivanja, to jest, to čini Gospod preko ciljeva u čoveku. Jer postoje tri stvari koje slede redom, naime, ciljevi, uzoci, i efekti (posledice). Ciljevi stvaraju uzroke, a preko uzroka, efekte (posledice). Stoga, kakvi su ciljevi, takvi su uzroci, i takvi su efekti kao posledice. Ciljevi su ono što je najdublje u čoveku; uzroci su srednje (posredničke), a efekti su poslednje, i nazivaju se poslednji ciljevi. Efekti su ono što se naziva opšim (stvarima). Iz svega ovoga je jasno šta sačinjava pravilnu sređenost u opštim stvarima, naime, da kada se stvar večnog života i Gospodovog carstva smatraju za ciljeve, svi srednji ciljevi ili uzroci, i svi poslednji ciljevi ili efekti, postavljaju se u redu u skladu sa samim ciljem.

5. Svaki odrastao čovek koji može da rasuđuje, i koji razmotri ovu stvar, može da zna da je on u dva carstva, naime, u duhovnom carstvu i u prirodnom carstvu; kao i to, da je duhovno carstvo unutarne, a prirodno da je spoljašnje; i da stoga može jedno da stavi ispred drugoga, to jest, može da gleda na jedno kao cilj više nego drugo; i da na taj način, da ono koje gleda kao svoj cilj, da ono vlada nad njim. Stoga, ako smatra duhovno carstvo kao cilj, to jest, stvari koje pripadaju tome carstvu, on tada njih priznaje kao glavne i prve, a to su ljubav ka Gospodu i ljubav prema bližnjemu, pa stoga i sve stvari koje potvrđuju njegovu ljubav i milosrđe, a to su stvari koje pripadaju veri, jer ove pripadaju tome carstvu; a u ovom slučaju sve se stvari u njegovom Prirodnom sređuju u skladu sa njegovim ciljevima, kako bi bile poslušne i potčinjene. Ali kad čovek ima kao cilj i kao prvo prirodno carstvo, to jest, stvari koje ono sadrži, on tada gasi ljubav ka Gospodu i ljubav prema bližnjemu, i sve što pripada veri, toliko da ih ni ne poštuje, nego mu služe ovim ciljevima, i smatra da je sve što vredi samo ljubav ka svetu i što tome pripada, kada je ovo slučaj, sve se stvari u Prirodnom sređuju da bi služile ovim ciljevima, što je sasvim suprotno

stvarima u nebu, on na taj način stvara pakao u samome sebi. Smatrati nešto za cilj, to je voleti to, jer svaki cilj pripada ljubavi, je sve što se voli, to se smatra ciljem.

4105. Stih 18. *I odvede svu stoku svoju i sve blago što bješe stekao, stoku koju bješe stekao u Padam-Aram , i pođe k Isaku ocu svojemu u zemlju Hanansku.* Da ovo označava odvajanje istine i dobra, koje je stečeno preko Labana, vidi se iz značenja *odvesti*, što je odvojiti od blaga , što je istina; i iz značenja *stoke*, što je dobro. *Što je stekao*, odnosi se na Labanovo i njegovo stado, pomoću kojega je to stekao. Razlog da *blago* označava istinu, a *stoka* dobro je u tome što u izvornom jeziku *blago* je reč koja označava *stoku* u opšte, a *stokom* se označavaju istine, kad se stadom označavaju dobra, dok *blago* označava izvore iz kojih se sve ovo stiče. Jer kada se u Reči pomenu dve stvari sličnih značenja, jedna se odnosi na istinu, a druga na dobro, radi nebeskoga braka istine i dobra u svakoj pojedinosti Reči (vidi br. 683, 793, 801).

4106. *I sve blago koje bješe stekao.* da ovo označavastvari koj su stečene iz drugih izvora, vidi se z značenja *stoke* što su istine (o kojima gore); i iz znčenja *stekao*, što su stvari stečene iz drugih izvora; er je to stečeno iz drugih izvora, ali su ipak bile stečene pomoću labanovog stada.

4107. *U Padam-Aramu.* Da ovo označava poznavanja dobra i istine u Prirodnom, vidi se iz značenja *Padam-Arama*, što su poznavanja dobra i istine (vidi br. 3664,3680).

4108. *I pođe k Isaku ocu svojemu u zemlju Hanansku.* Da ovo označava (da se ovo desilo) kako bi se povezao s Božanskim dobrm Racionalnog, sa ciljem da Njegovo Ljudsko postane Božansko, vidi se iz reprezentacije Isaka, što je Božansko Racionalno (vidi br. 1893,2965,2083); a posebno Božansko dobro od Racionalnog (br. 3012,3195,3210); i iz značenja *zemlje Hananske*, što je Gospodovo nebesko carstvo (vidi br. 1607,3481), a u najvišem smislu, to jest, kada se odnosi na Gospoda, Njegovo Božansko Ljudsko (br. 3038,3705). Ovo pokazuje da se rečima, *pođe k Isaku ocu svojemu u zemlju Hanansku*, označava da se teži ka povezivanju s Božanskim dobrom Racionalnog, kako bi Njegovo Ljudsko moglo postati Božansko. Što se tiče povezivanja Racionalnog i Prirodnog u čoveku, neka se zna

da Racionalno pripada unutaršnjem čoveku a Prirodno spoljašnjem; i da njihovo povezivanje čini ljudsko, koje je onakvo kakva je povezanost, a da postoji povezanost onda kada deluju kao jedno, a deluju kao jedno onda kada Prirodno služi i kad je potčinjeno Racionalnom. Kod čoveka, to je nemoguće osim kada to Gospod izvede; ali kod Gospoda, to je uzveo On Sam.

4109. Stihovi 19.21. *A Laban bješe otišao da striže ovce svoje; i Rahela ukrade idole ocu svojem. I Jakov otide kradom (ukrade srce) od Labana Sirina ne javivši mu da hoće da ide. I pobježe sa svijem blagom svojim i podiže se i pređe preko vode i uputi se ka gori Galadu. A Laban bješe otišao da striže ovce svoje, označava stanje koristi i stanje kada je ovo dobro došlo do kraja, a to su ovce Labanove; i Rahela ukrade idole (terafime) oca svojega, označava promenu stanja označenog Labanom u odnosu na istinu; i Jakov ode kradom (ukrade srce) Labana Aramejca, označava stanje označeno Labanom u odnosu na dobra (Laban Aramejac ovde označava dobro koje ne sadrži Božansku istinu i dobro); ne javivši mu da hoće da ide, označava odvajanje; i podiže se, označava uzdizanje; i pređe preko rijeke, označava stanje povezanosti; i uputi se (okrete lice prema) ka gori Galadu, označava dobro u tome.*

4110. Stih 19. *I Laban otide da striže ovce svoje.* Da ovo označava stanje svrhe (korisnosti ili koristi) kraj jednoga dobra, što je *stado Labanovo*, vidi se iz značenja *strići*, što je svrha (korist), a stoga i kraj (o čemu pogledaj niže); i iz značenja *stada*, što je dobro (br 343,2566). Ovo označava da je stanje svrhe i kraja jednoga dobra označeno *sa otići da striže*. Predmet o kome se ovde govori je odvajanje posrednoga dobra koje je *Laban*, od dobra stečenog preko ovoga koje je Jakov; ali kako stoji stvar s ovim odvajanjem, može se znati samo preko društava duhova koja su u tome dobru, i iz kojih to dobro utiče u čoveka, o čemu 2. mogu da kažem iz iskustva ono što sledi. Ima dobrh duhova, ima duhova srednje vrste, a ima i zlih duhova koji su pridodati čoveku dok se preporađa, kako bi se preko njih uveo u prava dobra i istine, i to uz pomoć anđela od Gospoda; ali ima takvih duhova ili društava duhova, koji se ne slažu s osobom koja se preporađa, osim za neko vreme; kada ona ispune svoju svrhu (korist), oni se odvajaju. Njihovo se odvajanje izvodi na razne načine – odvajanje dobrih duhova na jedan način, a duhova srednje vrste na drugi načn, a zlih duhova opet na drugi način. Odvajanje dobrih

duhova se izvodi tako da oni nisu toga svesni, jer znaju da je dobro gde god ih Gospod postavi, ili gde god da ih On premesti. Ali odvajanje duhova srednje vrste izvodi se na razne načine, sve dok se ne odvoje u slobodi (prim. prev. bez prinuda, od slobodne volje). Jer oni ne postavljaju pitanje svoga dobra, pa stoga i stanja svrhe i cilja, da bi u tome osećali svoje zadovoljstvo i svoju blaženost. Ali polšto su uživali u svom prethodnom druženju sa preporođenim čovekom, oni se povremeno vraćaju njemu i šalju od njega, sve dok ne osete nelagodnost, pa se odvajaju od svoje volje. I zli duhovi se odvajaju u slobodi (sa pristankom), ali u slobodi koja samo njima izgleda sloboda. Oni se pridodaju (osobi koja se preporađa) da bi uneli suprotne ideje i osećanja, kako bi se čovek više utvrdio u istinama i dobrima; a kad on počne da se utvrđuje o ovima, oni osećaju nelagodnost kada ostaju duže, i prijatnost kada se odvoje, i na taj način oni se odvajaju u slobodi (bez prinude) koja sloboda dolazi od njihovog zadovoljstva. Takav je slučaj s odvajanjem duhova od čoveka koji se preporađa, pa stoga i sa promenama njegovog stanja u pogledu 3. dobra i istine. D strići ovce označava biti koristan (vršti službu), jasno je po tome što u unutrašnjem smislu *striženje stada* označava korist (svrhu), kao što je jasno iz ovih reči kod *Mojsija: Sve prvence u stoci svojoj i sitnoj, što bude muško, posveti Jehovi Bogu svojem; ne radi na prvincu od krave svoje, i ne strizi prvenca od ovaca svojih (Zak. Ponovljeni XV.19)*. Ovde strići prvenca od ovaca označava ne koristiti ga u domaćinske svrhe. Pošto je striža ovaca označavala korist (svrhu), to je bila počasna služba u ono vreme strići ovce i biti prisutan kod striženja, kao što se može videti iz onoga što je rečeno o Judi, da je strigao ovce (Postanje XXXVIII.12,13); i o sinovima Davidovim, u drugoj knjizi *Samuilvoj: A poslije dvije godine kad se strizijahu ovce Absalomove U Bal-Hazoru, koji je kod Efraima, on pozva sve sinove careve. I dođe Absalom caru i reče: evo, sad se strigu ovce sluzi tvojemu; neka dođe car i sluge njegove sa slugom svojim (XIII.23,24)*

4111. *I Rahela ukrade idole (terafime) oca svojega.* Da ovo označava promenu stanja označenog *Labanom* u odnosu na istinu, vidi se ovde iz značenja *ukrasti* što je oduzeti ono što je drago i sveto, stoga promenu stanja; iz značenja *idola (terfima)*, što su istine (o kojima vidi niže); i iz značenja *oca*, ovde Labana, a to je dobro koje je njim označeno (o čemu vidi gore); a *otac* označava dobro (br. 3703).

Iz svega ovoga sada je jasno da se sa *Rahela ukrade idole oca svojega* označava promena stanja označenog Labanom u odnosu na istinu. 2. Šta ovo sve obuhvata, može se videti po stanju duhova kada se odvajaju. Stanja duhova u odnosu na dobro i istinu je u skladu sa društvima u kojima su (ljudi koji se preporađaju); jer, kao što je pokazano., sva misao se uliva od drugih, a najviše od onih sa kojima se misli o istim predmetima u tome društvu; pa stoga, kada se ovi odvajaju od jednoga drušgva i šalju u druga, stanja njihovih misli i osećanja se menjaju, pa se menja i njihovo stanje u pogledu istine i dobra. Ali ako s pošalju u društva s kojima se ne slažu, pa se stoga osećaju kao pod nekom prisilom, oni se odvajaju od tih društava i odvoje u ona sa kojima se slažu. To je 3. razlog da zli ne mogu da ostanu u društvu dobrih, niti dobri u društvu zlih, pa su stoga svi duhovi podeljeni u društva u skladu s njihovim osećanjima prema onome što vole. Ali svako ljubavno osećanje sadrži mnoge stvari (br. 3078,3189,4005); ali ipak jedno (osećanje) vlada, tako da svaki duh može da bude u više društava, ali uvek teži k onome gde to njegovo najjače osećanje vlada. 4. A što se tiče dobra označenog *Labanom*, i njegovom promenom stanja, sve dok je bilo s dobrom predstavljenim *Jakovom*, to dobro bilo je bliže Božanskom, jer *Jakov* je to dobro u Prirodnom; i pošto je bilo bliže Božanskom, bilo je u savršenijem stanju u pogledu istine i dobra; ali kada se odvojilo od toga dobra, ono je došlo u drugačije stanje u pogledu kako istine tako i dobra. Jer, govoreći uopšteno, promene u stanjima u drugom životu samo su približavanja ili udaljavanja od Božanskog. Iz ovoga sada je jasno šta je označeno promenom stanja kada je dobro označeno *Labanom* bilo odvojeno. Da je *Rahela ukrala tefarime (idole) svoga oca*, označava promenu stanja u pogledu istine, jer se pod *terafimima* misli na bogove, što se vidi iz onoga što sledi, jez Laban kaže Jakovu: *Ali zašto ukrad ebogove moje? A Jakov odgovori: bojah se i mišljah, hoćeš silom oteti kćeri svoje od mene. A bogove svoje u koga nađeš, onaj neka ne živi više pred braćom našom (stihovi 30 i 32)*. U unutrašnjem smislu, *bogovi* označavaju istine, iz kojega razloga se u Reči *Bog* imanuje kada se govori o istini (vidi br. 2586,2769,2807). *Terafimi* su bili idoli koje su koristili kada su pitali Boga za savet; i pošto su odgovori koje su primali za njih bile istine Božanske, stoga su se istine ozačavale *terafimima*, kao kod *Osije (Ozeja)*. *Jer će dugo vremena sinovi Izrailjevi sjedeti bez cara i bez kneza i bez žrtve i bez oplećka (efoda) i bez likova (terafima, idola) (III.4). Oplećak (efod) i terafimi (idoli, likovi)*

označavaju Božanske istine koje primaju kao odgovore, jer kada su postavljali pitanje Bogu, stavljali su oplećak (1 *Samuilova* XXIII.9-12). Kod *Zaharije: Jer likovi (terafimi) govore ništavilo, i vrači vide laž i govore zaludne sne, tješe taštinom* (X.2).

Terafimi ovde označavaju odgovore, ali nepravedne u ovom stanju. Pa zato što su ovakve stvari bile označene *terafimima*, nađeni su kod nekih, iako su bili zabranjeni, kao kod Mihe, u knjizi o *Sudijama: I taj Miha (Miša) imaše kuću za bogove, i načini oplećak i likove, i posveti jednoga između sinova svojih da mu bude svećenik. Tada progovoriše petorica što bjehu išli da uhode zemlju Laisku, rekoše braći svojoj: znate li da u ovim kućama ima oplećak i likovi, i lik rezan i lik liven? Sada dakle gledajte šta ćete raditi. I svećenik se obradova u srcu, i uze oplećak i likove i lik rezani, i uđe među narod. A Miha reče: uzeli ste moje bogove koje sam načinio, i svećenika, pa otidoste. Šta još imam, Pa još kažete; Šta mi je?* (XVII.5;XVIII.14,18,20,24). I Mihala, Davidova žena, imala h je, kao što se iznosi u prvoj knjizi *Samuilovoj: A Mihala uze lik (terafim) i metnu mu pod uzglavlje od kostrijeti, i pokri ga haljnom. A kad dođoše poslani, gle, lik u postelji, i uzglavlje od kosrtijeti pod glavom mu* (XIX.13,16). Da su to i pored svega bili idoli, koji su bili zabranjeni, jasno je iz onoga što je o njima rečeno na drugim mestima (1 *Samuilova* XV.3; 2 o *Carevima* XXIII.24; *Jezikilj* XXI.26).

4112. Stih 20. *I Jakov otišav kradom od Labana Sirina (I Jakov ukrade srce Labana Aramejca).* Da ovo označava promenu stanja označenog *Labanom* u odnosu na dobro, vidi se iz značenja *ukrasti*, što je oduzeti ono što je drago i što je sveto, i tako promeniti stanje (kao gore, br. 4111); iz značenja *srca*, što je ono što proizlazi iz volje, a kada je volja volja od dobra, *srce* označava dobro (vidi br. 2930, 3313, 3888); i iz reprezentacije *Labana*, koji je posredno dobro, koje se sada odvaja; a pošto se odvaja, sada se *Laban* naziva *Aramejcem*, kao u sledećem stihu, br. 24; jer *Laban Aramejac* označava takvo dobro, u kome nema Božanskog dobra i istine kao ranije. Razlog da se ovako označava, je to što je *Aram*, ili *Sirija*, bila odvojena od *Hananske* zemlje rekom *Eufrates*, pa je tako bila izvan *Hananske* zemlje, kojom je u unutrašnjem smislu značeno *Gospodovo* carstvo, a u najvišem smislu, *Gospodovo* Božansko *Ljudsko* (vidi br. 4108). *Aram* i *Sirija* posebno označavaju poznavanja istine i dobra (br. 1232, 1234, 3051, 3249, 3664), ovo je stoga što je

Drevna crkva tamo bila, i što su njeni ostaci tamo dugo trajali, kao što se vidi po Balamu, koji je bio iz te zemlje, i koji je znao za Jehovu i koji je prorokovao o Gospodu. Ali kad se tamo razvilo idolopoklonstvo, i kada je Avram pozvan da je napusti, i kada je ustanoljena reprezentativna crkva u Hananskoj zemlji, tada su Aram ili Sirija počeli da predstavljaju oblast izvan crkve, ili nešto odvojeno od crkve, pa stoga i nešto što je udaljeno od Gospodovg carstva; iako i dalje zadržavajući svoje značenje poznavanja dobra i istine. Razlog da se kaže da je *Jakov ukrado srce Labanovo* tako što mu nije rekao da odlazi (da beži), je u tome što se o promeni stanja u odnosu na istinu govorilo maločas, a ovde, stoga, govori se o promeni stanja u odnosu na dobro; jer tamo gde se u Reči govori o istini, tamo se govori i o dobru, jer postoji nebeski brak u svakoj pojedinosti Reči (br. 683, 793, 801.).

4113. *Ne javivši mu da hoće da ide.* Da ovo označava da je to bilo zbog razdvajanja, vidi se i bez objašnjavanja. Rečima, *Jakov ukrade srce Labanu ne javivši mu da hoće da ide*, u istorijskom smislu označava se da je Jakov lišio Labana nade da će posedovati sve što je njegovo, i da ga je doveo do očaja. Jer je Laban verovao, stoga što mu je Jakov služio, da je sve Jakovljevo njegovo; ne samo njegove kćeri koje su bile Jakovljeve žene, i njihovi sinovi, i njegova stoka, prema zakonu koji je bio poznat i priznat u to vreme, a koji se nalazi kod *Mojsija: Ako kupiš roba Jevrejina, šest godina neka ti služi, a sedme neka otide slobodan bez otkupa. Ako ga gospodar njegov oženi, i žena mu rodi sinove i kćeri, žena sa djecom svojom neka bude gospodaru njegovu, a on neka otide sam (Izlazak XXI.2,4)*. Da je tako mislio, jasno je iz Jakovljevih reči u onome što sledi u ovome poglavlju: *Da nije Bog oca mojega, Bog Avramom, i strah Isakov bio sa mnom, bi me za cijelo otpustio prazna. Ali je Bog vidio nevolju moju, pa te ukori noćas (stih 42)*. I iz Labanovih reči: *Laban odgovori i reče Jakovu: Kćeri su moje kćeri, i sinovi su moji sinovi, i stoka je moja stoka, i sve što vidiš moje je (stih 43)*. On nije uzeo u obzir da on nije bio kupio Jakova kao roba, niti kao slugu, i da je on bio iz otmenije porodice, i da je bio primio kao nagradu i žene i stoku; pa da se stoga ovaj zakon nije mogla primeniti na Jakova. Sada, pošto je Jakov svojim begom lišio Labana ove nade, i doveo ga u očajanje, kaže se da je *ukrao srce Labanu Aramejcu, ne rekavši mu da hoće da ode*. Ali ovim se rečima u unutrašnjem smislu označava promena

kroz razdvajanje od stanja označenog *Labanomu* pogledu dobra. O promeni stanja kroz razdvajanje, vidi šta je maločas gore rečeno (br. 4111).

4114. Stih 21. *I pobježe sa svim blagom svojim.* Da ovo označava razdvajanje, vidi se iz onoga što je maločas rečeno, pa stoga nije potrebno objašnjavati.

4115. *I podiže se.* Da ovo označava uzdizanje, jasno je iz onoga što je gore rečeno o značenju *podgnuti se*.

4116. *Te prijeđe preko rijeke (vode).* Da ovo označava stanje povezivanja, vidi se iz značenja *reke*, ovde Eufratesa, a to je povezivanje, naime, sa Božanskim. *Reka* ima ovde ovo značenje, jer je bila granica zemlje Hananske na toj strani; a sve granice zemlje Hananske predstavljale su i označavale ono što je poslednje i ono što je prvo; ono što je poslednje, zato što je to bio završetak, a ono što je prvo, zato što to bio početak; sve su granice takve prirode da je poslednje ono gde se izlazi, a prvo ono gde se ulazi. Pošto je Jakov sada ulazio (u zemlju Hanansku), taje reka bila prva granica, pa je stoga označavala povezivanje, naime, u najvišem smislu, sa Božanskim; jer se zemljom Hananskom u unutrašnjem smislu označavalo Gospodovo nebesko carstvo (br.1607,3481); a u najvišem smislu, Gospodovo Božansko Ljudsko (br. 3038,3705). Iz ovoga je jasno šta se označava Jakovljevim prelaskom preko reke. (Da su sve stvari u zemlji Hananskoj bile predstave u skladu s rastojanjima, položajima, i granicama, može se videti gore, br. 1585,3686; pa su tako bile i reke (bile predstave), kao reka u Egiptu, Eufrates, i Jordan, br. 1855).

4117. *I uputi se ka gori Galadu.* Da ovo označava dobro u tome, jasno je iz značenja *gore*, što je nebeska ljubav, to jest, dobro (br. 795,1430), sa kojim je došlo do povezanosti. *Gad* označava njegov kvalitet (toga dobra), Pošto je reka bila granica, i kao što je pre rečeno, prva **SEKCIJA 2**(faza) povezivanja u tome, stoga gora Galad, koja je bila s ovu stranu Jordana, označava dobro sa kojim je prvo došlo do povezivanja. Zemlja Galada, gde je stajala gora, bila je unutar granica zemlje Hananske u širem smislu, s ove strane Jordana, a prešla je u nasledstvo Rubenovim sinovima i Gadovim sinovima, a posebno polovini Manasijevog plemena; a pošto su se ta nasledstva prostirala tako daleko, to se kaže da je to bilo unutar granica zemlje Hananske shvaćeno u širem smislu. Da je prešla u njihovo nasledstvo, vidi se iz *Mojsija (Brojevi XXXI.1, 26-41; Zak.*

Ponovljenih III.8,10,16; Jošua XIII.24-31). Stoga, kada se zemlja Hananska predstavljala kao celina, reklo se, od Galada sve do Dana, a u drugom smislu, od Bersabeje sve do Dana, jer Dan je isto tako bio granica (br. 1710,3923). Što se tiče izraza od Bersabejesve do Dana, vidi gore (br. 2858,2859). Od Galada sve do Dana, nalazi se kod Mojsija: Tada izide Mojsije iz polja Moapskoga na goru Nebo, na vrh fazge, koja je prema Jerihu; i pokaza mu Jehova svu zemlju od Galada do Dana; i svu zemlju Neftalijevu, i zemlju Efraimovu i Manasijevu, i zemlju Judinu do mora zapadnoga (Zak. Ponovljeni XXXIV.1,2). Isto tako i u knjizi o Sudijama: Galad osta s onu stranu Jordana; a Dan što se zabavi kod lađa?(V.17).

SEKCIJA 3 Zato što je Galad bio granica, označavao je u duhovnom smislu prvo dobro, a to je (dobro) koje pripada telesnim čulima; jer se čovek kao prvo uvodi u dobro ili prijatnost ovih (telesnih zadovoljstava) kada se počne preporučati. U ovome smislu se shvata Galad kod Proroka, kao kod Jeremije VIII.20,22; XXII.6; XLVI.11; I.19: Jezekilja XLVII.18; Obadije 19: Miheje VII.14; Zaharije X.10; Psalam LX.7: a u obratnom smislu kod Ozeja VI.8; XIII.12.

4118. Stihovi 22-25. *A trećeg dana javiše Labanu daje pobjegao Jakov. I uze sa sobom braću svoju, i pođe za njim u potjeru, i za sedam dana stiže ga na gori Galadu. Ali Bog dođe Labanu Aramejcu noću u snu, i reče mu: čuvaj se da ne govoriš s Jakovom ni lijepo ni ružno. I stiže Laban Jakova; a Jakov bješe razapeo šator svoj na gori, pa i Laban također razape svoj s braćom svojom na gori Galadu. A treći dan javiše Labanu, označava kraj (cilj); da je Jakov pobjegao, označava kraj; da je Jakov pobjegao, označava razdvajanje; i uze sa sobom braću svoju, označava dobra umesto onih koja je izgubio; i pođe za njim u potjeru, označava jaku želju za povezivanjem; i za sedam dana, označava sveto istine (ono što je sveto u istini); stiže ga na gori Galadu, označava malo povezanosti kroz to; Ali Bog dođe Labanu Aramejcu noću u snu, označava zatamnjeno opažanje onoga dobra kada je ostavljeno sebi; I reče mu: čuvaj se da ne govoriš s Jakovom ni lijepo ni ružno, označava da više nije bilo nikakve komunikacije; i stiže Laban Jakova, označava malo povezivanja; a Jakob bješe razapeo šator svoj na gori, označava stanje ljubavi u kojemu je bilo dobro sada označeno Jakovom; pa Laban također razape svoj s braćom na gori Galadu, označava stanje ovoga dobra kada je bilo donekle povezano.*

4119. Stih 22. *A treći dan javiše Labanu.* Da ovo označava kraj (cilj), vidi se iz značenja *trećeg dana*, što je ono što je poslednje. A isto tako i ono što je potpuno (kompletno), pa stoga i cilj (vidi br. 1825, 2788), a isto tako i početak (br. 2788); jer kraj (cilj) jednoga stanja je početak sledećeg stanja, koje je razdvajanje, a koje je ovde označeno *trećim danom*.

4120. *Da je Jakov pobjegao.* Da ovo označava razdvajanje, vidi se iz značenja *bežati*, što je biti razdvojen (vidi br. 4113, 4114).

4121. Stih 23. *I uze sa sobom braću svoju.* Da ovo označava dobra umesto onih koja je bio izgubio, vidi se iz značenja *braće*, što su dobra (vidi br. 2360, 3160, 3303, 3459, 3803, 3815). *Braćom* se u unutrašnjem smislu označavaju oni koji su u sličnom dobru i istini, to jest, u sličnom osećanju dobra i istine. Jer u drugom životu svi se udružuju u skladu s osećanjima, pa oni koji su udruženi, ti sačinjavaju bratstvo, ne da se među sobom nazivaju braćom, nego da su braća zbog povezanosti. U drugom životu dobro i istina su uzrok onoga što se na zemlji naziva krvnim srodstvom i brakom; stoga postoji korespondencija između te dve stvari; jer po sebi, dobra i istine priznaju samo jednoga oca, a taj je Gospod, jer ona potiču samo od Njega. Otuda su svi koji su u dobrima i u istinama, oni su u bratstvu (braća su); ali postoje stepeni srodstva u skladu s kvalitetom dobara i istina. Ovi su stepeni označeni u Reči sa *braća, sestre, zetovi, snahe, unuci, unuke*, kao i drugim porodičnim imenima. Na zemlji, oni se imenuju u vezi sa istim precima, bez obzira koliko se razlikuju po osećanjima; ali ovo bratstvo ili rodbinski odnosi iščezavaju u drugom životu, te ako nisu bili u sličnom dobru na zemlji, oni dolaze u druga bratstva. U prvo vreme, doduše, oni su u većini slučajeva zajedno, ali se posle kraćeg vremena razdvajaju; jer u drugom životu, bogatstvo ne drži ljude zajednoga, kao što je rečeno, zajedno ih drže osećanja koja jedan (čovek) ima prema drugome. A pošto se ova (osećanja) pokazuju, i pošto svakoga njegovo osećanje vuče ka njegovom društvu, oni koji se nisu slagali po osećanjima, oni se razilaze; tako da segubi svako bratstvo i prijateljstvo, koje je postojalo u spoljašnjem čoveku, a ostaje samo ono što pripada unutrašnjem čoveku. Da *i uze sa sobom braću svoju* označavaju dobra umesto onih koja je bio izgubio, to je stoga, kao što je rečeno, što je jedno društvo odvojeno od drugoga, pa stoga i od dobara koja su drugačija od onih predašnjih (br. 4077, 4110, 4111).

4122. *I pođe za njim u potjeru.* Da ovo označava nastavak jake želje za povezivanjem, vidi se iz značenja *pođe u potjeru*, što je jaka želja za povezivanjem. U unutrašnjem smislu, predmet o kome se govori je razdvajanje posrednog dobra od pravoga dobra, kad posredno dobro prestaje da bude korisno. U ovome smislu, proces razdvajanja poptuno je opisan, ali on je takav da čovek ne primajuće da on ostoji; dok je anđelima potpuno vidljiv, sa mnogim varijacijama; jer u čoveku koji se preporuča, i kod kojega su prisutni da bi mu služili, anđeli vide i opažaju na ovaj način sve promene njegovih stanja; a u skladu s njima i preko njih (preko promena stanja) oni ga vode, a sve to dolazi od Gospoda; stoga što je ovaj proces tako koristan u nebu, o njemu se ovde govori na široko. Iz ovoga se može videti i kakav je unutrašnjismisao, to jest, da je to anđeska Reč (*prim. prev. Autor navodi na drugim mestima, da za anđele postoji samo unutrašnji i najviši smisao; prvi govori o preporodu ljudske duše, a drugi o Gospodu, kako je proslavio Svoje Ljudsko; prvi je osnovna tema razmišljanja u Duhovnom carstvu, a drugi u Nebesko carstvu; taj unutrašnji smisao postoji i kao napisana Reču nebima, i to znakovima koji su razumljivi samo anđelima, a za koje autor kaže da su slični slovima Hebrejskog jezika*).

4124. *I stiže ga na gori Galadu.* Da ovo označava u izvesnoj meri povezivanje kroz to, vidi se iz značenja *stiže*, što je povezanost; i iz značenja *gore Galada*, što je dobro koje je prvo (početak) povezivanja (vidi r. 4117). Stoga se sa *stiže ga na gori Galadu* označava povezivanje u izvesnoj meri.

4125. Stih 24. *Ali Bog dođe Labanu Aramejcu noću u snu.* Da ovo označava zatamnjeno opažanje onoga dobra koje je ostavljeno sebi, vidi se iz reprezentacije *Labana*, koji se naziva Aramejcem, što je posredno dobro, kao što je gore pokazano, kada je odvojeno od dobra predstavljenog *Jakovom* (br. 4112); i iz značenja *noću usnu*, što je ono što je zatamnjeno (br. 2514, 2528). Opažanje u ovom zatamnjenju označeno je sa *Bog dođe noću u snu*.

4126. *I reče mu: čuvaj se da ne govoriš s Jakovom ni lijepo ni ružno.* Da ovo označava da više nije bilo komunikacije, vidi se iz značenja *govoriti ni lijepo (dobro) ni ružno (zlo)*, što je govoriti dobro a misliti zlo. A od ovoga, na kraju govoriti zlo i činiti zlo; jer onaj ko misli zlo, na kraju govori kao što i čini. Onaj ko je

takav, taj više nije povezan s drugim, jer misao i volja povezuju, a ne reči. U svetu, istina, reči povezuju, ali samo kada onaj koji sluša veruje da onaj koji govori i misli i hoće dobro. Ali u drugom životu, cela se misao pokazuje, jer se saopštava (komunicira) preko određene sfere, koja je duhovna sfera, koja potiče od osobe, a pokazuje se po kvalitetu njegovog raspoloženja, to jest, po tome kakva je njegova volja i misao; pa se povezivanje ostvaruje u skladu s ovom sferom. Iz ovoga je jasno šta je označeno sa *čuvaj se da ne govoriš ni dobro ni zlo*, naime, da u unutrašnjem smislu to označava da nema više nikakve komunikacije.

4127. Stih 25. *I stiže Laban Jakova.* Da ovo označava povezivanje u izvesnoj meri, može se videti iz onoga što je rečeno gore (br. 4124).

4128. *A Jakov bješe razapeo šator na gori.* Da ovo označava stanje ljubavi u kojemu je bilo dobro sada označeno *Jakovom*, vidi se iz značenja *šatora*, čime se označava sveto ljubavi (vidi br. 414, 1102, 2145, 2152, 3312); *i razapeti šator*, što je stanje te ljubavi; i iz značenja *gore*, a to je dobro (kao *gore*, br. 4117; ovde, dobro sada označeno *Jakovom* (o čemu vidi *gore*, br. 4073).

4129. *Pa i Laban također razape svoj s braćom svojom na gori Galadu.* Da ovo označava stanje ovoga dobra u izvesnoj povezanosti, vidi se iz reprezentacije *Labana*, a to je dobro sada odvojeno od dobra predstavljenog *Jakovom*; iz značenja *razapeti*, što je stanje ovoga dobra; ne kaže se *razapeo šator*, jer se ovo stanje ne odnosi na sveto ljubavi, jer povezanosti skora da nije ni bilo (osim preko izvesne male povezanosti); iz značenja *braće*, što su dobra s kojima je bilo udruženo dobro označeno *Labanom* (vidi br. 4121); i iz značenja *gore Galada*, što je ono gde je početak i kraj povezivanja (vidi br. 4117). Iz ovoga je očito da se sa *Laban razape svoj sa svojom braćom na gori Galadu*, označava stanje ovoga dobra koje je u izvesnoj (maloj) povezanosti. Šta je dalje sadržano u rečima koje su sada objašnjene, ne može se sasvim objasniti, osim preko stvari koje se dešavaju u drugom životu, kada Gospod pridruži čoveku društva duhova i anđela, i kada se razdvoji od njih; takav je proces njihovog povezivanja i razdvajanja, u skladu s redom koji tu postoji. Koraci u ovom procesu objašnjeni su u ovome poglavlju, ali pošto su sasvim nepoznati čoveku, da bi se baš do kraja objasnili, bilo bi potrebno u pojedinostima izneti čiste tajne, koje su do sada bile iznašene, tamo gde je

predmet o kome se govorilo bilo povezivanje i odvajanja društava kod čoveka u procesu preporađanja. Dovoljno je znati da su tajne ovoga procesa ovde sadržane u unutrašnjem smislu, i da su one takve prirode, da se ne može izneti ni njihov hiljaditi deo.

4130. Stihovi 26-30. *I Laban reče Jakovu: šta učini te kradom pobježe od mene i odvede kćeri moje kao na mač otete? Za što tajno pobježe i kradom otide od mene? Niti mi reče da te ispratim s veseljem i s pjesmom, s bubnjima i guslama? Niti mi dade da izljubim sinove svoje i kćeri svoje? Ludo si radio. Mogao bih vam dosaditi; ali Bog oca vašega noćas mi reče govoreći: čuvaj se da ne govoriš s Jakovom ni lijepo ni ružno. Idi dakle kad si se tako uželio kuće oca svojega; ali za što ukrade bogove (idole) moje? I Laban reče Jakovu, označava komunikaciju; šta učini, označava ljutnju; da ukrade moje srce (te kradom pobježe od mene, označava da više nije imao Božansko dobro kao pre; i odvede kćeri moje, označava da više nije imao ni osećanjakao pre; kao na mač otete, označava da su bile oduzeta(ta osećanja?). Za što tajno pobježe i kradom otide od mene? Označava stanje kakvo bi bilo da je do razdvajanjadošlo u slobodi (a ne kradom); da te ispratim s veseljem i s pjesmama, označava stanje u kojemu je od svogapropriuma verovao da se odnosi prema istinama; s bubnjima i guslama? Označava u odnosu na duhovnodobro; niti mi dade da izljubim sinove svoje i kćeri svoje? Označava rastavljanje u slobodnom stanju u skladu sverovanjem koje dolazi od toga dobra; ludi si činio, označava ljutnju; mogao bih vam dosaditi (o, da bi moja ruka bila s Bogom da vam naudim!) označava stanjeljutnje koju bi izrazio da je imao moć; ali Bog oca vašega noćas mi reče, označava da to Božansko ne dozvoljava; govoreći: čuvaj se da Jakovu ne govoriš ni dobro ni zlo, označava da je zabranjena komunikacija; idi sada kad si se tako uželio oca svjega, označava čežnju zapovezivanjem s Božanskim dobrom koje se ulivaneposredno; ali zašto ukrade bogove (idole) moje?, označava ljutnju zbog stanja u kojemu je bila izgubljena istina.*

4131. Stih 26. *I Laban reče Jakovu.* Da ovo označava stanje komunikacije, naime, dobra koje je sada označeno *Labanom* sa dobrom sada označenim *Jakovom*, očito je iz značenja *reče*, što je ovde komunikacija (br. 3060). Jer došlo je do neke

komunikacije (o čemu vidi što je gore rečeno, br. 4124, 4127, 4129); a pošto reči *Laban reče Jakovu* odmah slede, komunikacije se označava sa *reče*.

4132. *Šta učini?* Da ovo označava ljutnju (indignaciju, ozlojeđenost), vidi se po osećanju sadržanom u ovim i sledećim rečima, koje izražavaju ljutnju.

4133. *Ukrao si moje srce (kradom pobježe od mene).* Da ovo označava da više nema Božansko dobro kao pre, vidi se iz značenja *ukrasti srce*, što je odneti ono što je drago i sveto (br. 4112); sledstveno, da preko ovog odvajanja ono nije više imalo Božansko dobro kao pre. (*prim. prev. Autor često pravi svoj prevod Starozavetnog teksta, koji je prevod više doslovan, ali koji je bliži duhovnom značenju; stoga, umesto kradom pobježe od mene, stoji zašto ukrade srce moje, to jest , oduze mi ono što mi je najdraže i najsvetije).*

4134. *I odvede kćeri moje.* Da ovo označava da više nije imao ni osećanja istine kao pre, vidi se iz značenja *kćeri*, u ovom slučaju Rahele i Lije, što su osećanja istine (br. 3758, 3782, 3793, 3819).

4135. *Kao na mač otete.* Da ovo označava da su ona, to jest, osećanja istine oduzeta od toga, jasno je bez objašnjavanja. One se nazivaju kao otete mačem, jer se *mačem* opisuje istina (br. 2799). Kako stoji ova stvar, bilo je ranije objašnjeno.

4136. Stih 27. *Za što tajno pobježe i kradom otide od mene?* Ovo označava kakvo bi bilo stanje da je do njega došlo slobodno, jasno je iz značenja *tajno pobježe*, što znači odvojiti se od onoga koji to nije hteo (da *pobeći* znači odvojiti se, vidi br. 4113, 4114, 4120); iz značenja *kradom (ne kazavši mi)*, što znači razdvajanje (br. 4113); iz svega što sledi, ove reči znače da je do razdvajanja došlo protivno njegovoj volji, dok je trebalo da bude slobodno (s njegovim pristankom). Ovo slobodno stanje opisuje rečima koje slede, naime, *da te ispratim sveseljem i s pjesmama, s bubnjima i guslama*. Ali ove su Labanove reči u skladu s njegovim verovanjem u to vreme. Kakav je slučaj sa razdvajanjem posrednog dobra od pravoga dobra kod onih koji se preporađaju, naime, da je to učinjeno slobodno (uslobodi), može se **SEKCIJA 2** videti gore (br. 4110, 4111). Da je slučaj zaista takav, čoveku to tako ne izgleda, jer ne zna kako se kod njega dobra menjaju, niti kako se stanje svakoga dobra menja, niti kako se dobro ranog detinjstva menja u

dobro detinjstva, a ovo u sledeće dobro koje je dobro mladosti, a posle u dobro odraslog doba, pa u dobro starosti. Kod onih koji se ne preporučaju, ne menjaju se dobra, nego osećanja i uživanja koja idu s tim osećanjima. (*prim. prev. Autor ovde misli na one koji nemaju duhovnih znanja, nego samo čulnih doživljavanja, za koja oni misle da su to stanja sreće za kojima čovek treba da teži*). Ali kod onih koji se preporučaju, postoje promene stanja dobra, i to od detinjstva pa sve do kraja života. Jer Gospod provida kakav će čovek voditi život, i koliko će dozvoliti Gospodu da ga vodi. Te pošto su sve stvari u opštem u i posebno providene – i to do u najmanje pojedinosti – za sve postoji staranje-proviđenje. (*prim. prev. Autor nas stimulira da razrešimo tu zagonetku: ako je sve provideno, gde je čovekova sloboda? Naime, autor nikada ne kaže da Gospod ograničava našu slobodu, alitvrđi da Gospod zna kako će se čovek ponašati u ovoj ilionoj prilici.*) Ali čovek ništa ne zna o tome kako se stanja dobra kod njega menjaju; a to je uglanom stoga što ne poznaje ovaj predmet, niti ima danas želje da ga upozna. A pošto Gospod ne utiče (ne uliva se) neposredno u čoveka i ne uči ga neposredno, nego utiče u njegova saznanja, a to znači posredno, to čovek ne može da bude upoznat sa promenama stanja u ovim dobrima. Pošto je čovek u takvom stanju da nema saznanja o ovome predmetu, i pošto se danas samo mali broj ljudi preporuča, čak i da se ove **SEKCIJA 3** stvari potpunije objasne, ne bi se mogle shvatiti. Da u naše dane malo ko zna bilo šta o duhovnom dobru, a istotako da je malo onih koji znaju nešto o slobodi, dato mi je da to saznam od onih koji dolaze u drugi život iz Hrišćanskog sveta. Kao ilustraciju, daćemo samo jedan primer. Bio je jedan prelat (crkveni dostojanstvenik), koji je mislioda je učeniji od ostalih, i koji je za života bio priznat kao takav; ali pošto je vodio zao život, on je bio toliko glup u vezi s dobrom i slobodom, kao i o sreći i blaženstvu koja ishode iz toga, da nije bio svestan razlike između paklenskog uživanja i slobode, i nebeskog uživanja i slobode, i čak je i rekao da nema razlike. Pošto takvo znanje vlada i među onima za koje se veruje da su učeniji od ostalih, može se zamisliti kakve bi se obmane moglo pretvoriti ono što bi se ovde reklo o dobru i slobodi, a što je predmet o kome se ovde govori u unutrašnjem smislu. A istina je da nema ni jednog jedinog izraza u Reči koji ne sadrži neku nebesku tajnu, iako to čoveku izgleda nevažno, a to se zbog nedostatka znanja ili zbog neznanja u kojemu je čovek danas, čovek ni ne želi da zna, nešto o nebeskim stvarima. (*prim. prev. Autor je zabrinut za*

duhovno stanje čoveka u njegovo vreme, a to je bilo nekoliko godina pre Poslednjeg suda nad Prvom Hrišćanskom Crkvom, koja je duhovno okončana u nevidljivom svetu 1757).

4137. *Da te ispratim s veseljem i s pjesmama.* Da ovo označava stanje u kojemu je on, od svog propriuma, to jest, od dobra označenog Labanom, verovao da je bio u odnosu na istine, vidi se iz značenja *da te ispratim*, što znači da bi se u tome slučaju razdvojili slobodno (s pristankom); ali da do razdvajanja nije došlo u tome stanju, vidi se iz onoga što je rečeno gore (br. 4113); što pokazuje da je Laban kazao ove reči u stanju u kome je od svog propriuma verovao da je bio; jer verovati od svog propriuma (ega), je verovati od onoga što nije istinito; dok je verovati ne od svog propriuma, nego od Gospoda, to je verovati od onoga što je istinito. Da se ovde govori o stanju u odnosu na istine, označeno je s *ispratiti sveseljem i s pjesmama*, kojima se opisuju istine. **SEKCIJA 2** Ponekad se (odvojeno) pominje radost i veselje u Reči, a ponekad se pominju skupa; ali se *radost* pominje kada se govori o istini i osećanju za istinu, a *veselje* kada se govori o dobro i osećanju za dobro, kao kod *Isaije: Gle, radost i veselje, ubijaju goveda, jedu meso i piju vino (XXII.13)*. Ovde se radost odnosi na dobro, a veselje na istinu. Kod istoga: *Tužnja čeka biti po ulicama radi vina, proći će svako veselje, otići će radost zemaljska (XXIV.11)*. Kod istoga: *I koje iskupi Jehova, vratiće se i doći će u Sion pjevajući, i vječna će radost biti nad glavom njihovom, dobiće radost i veselje (XXXV.19; LI.11)*. Kod istoga: *Jer će Jehova utješiti Sion, utješice sve razvaline njegove; radost i veselje nalaziće se u njemu, zahvaljivnje i pjevanje (LI.3)*. Kod *Jeremije: I učiniću te će iz gradova Judinijeh i s ulica Jerusalimskih nestati glasa radosna i glasa vesela. Glasa ženikova i glasa nevjestina (VII.34; XXV.10)*. Kod istoga: *Glas radosni i glas veseo, glas ženikov i glas nevjestin, glas onijeh koji će govoriti: slavite Jehovu nad vojskama (XXXIII.11)*. Kod istoga: *I radost i veselje otide s rodnoga polja, iz zemlje Moapske, i učiniće da nesta u kacama vina (XLVIII.33)*. Kod *Joila: Nije li nestalo hrane s naših očiju, radosti i veselja iz doma Boga našega? (I.16)*. Kod *Zaharije: Post desetoga (dana) obratiće se domu Judinu u radost i veselje i u praznike vesele; ali ljubite istinu i mir (VIII.19)*. **SEKCIJA 3** Onaj koji ne zna da u svemu u Reči postoji nebeski brak, to jest, brak dobra i istine, možda misli da su radost i veselje ista stvar, i da se obe spominju kako bi se nešto

više istaklo, tako da je jedna od ovih suvišna. Ali to nije slučaj, jer se ne koristi ni najmanji deo jedne reči a da nema značenje. U odlomcima koje smo naveli, kao i u drugima, radost se odnosi na dobro, a *veselje* na istinu (vidi i br. 3118). Da se i *pesme* odnose na istine, vidi se iz mnogih odlomaka u Reči, gde se *pesme* spominju, kao kod *Isaije V:1;XXIV.9:XXVUI.1;XXX.29;XLII.10: Jez. XXVI.13;Amos V.23; i druga mesta*. Treba znati i to, da se sve stvari u Gospodovom carstvu odnose ili na dobro ili na istinu, to jest, ili na stvari ljubavi, ili na stvari vere koje pripadaju ljubavi ka bližnjemu. One koje se odnose na dobro, ili koje pripadaju ljubavi, nazivaju se nebeske; a one koje se odnose na istinu, ili koje pripadaju vere od ljubavi ka bližnjemu, te se nazivaju duhovnima. Jer u svim stvarima Reči, kako u opštem (smislu) tako i u posebnom, govori se o Gospodovom carstvu, a u najvišem smislu, o Gospodu Samom; a Gospodovo carstvo je brak dobra i istine, ili nebeski brak; a Gospod sam je Onaj u kome postoji Božanski brak, a od kojega je nebeski brak; pa stoga u svemu što je u Reči, postoji ovaj brak, što se posebno vidi kod Proroka, gde se jedna reč ponavlja, gde se samo menjaju različite reči istoga značenja. Ali ova ponavljanja nisu nikada bez značenja; jednim se izrazom označava ono što je nebesko, to jest, ono što pripada ljubavi i dobru, dok se drugim izražava ono što je duhovno, to jest, ono što pripada veri od ljubavi ka bližnjemu ili istini; a sve ovo pokazuje u čemu se sastoji nebeski brak (to jest, Gospodovo carstvo), a u najvišem smislu, Božanski brak sam, to jest, Gospod, je u svemu u Reči.

4138. *S bubnjima i guslama*. Da ovo označava da se ovo odnosi na duhovno dobro, naime, na stanje u kojem bi se bilo da se verovalo propriumu u pogledu duhovnog dobra, vidi se iz toga što se *bubnjevi i gusle* odnose na dobro, i to duhovno dobro, kao što se vidi iz mnogih odlomaka u Reči. Duhovno dobro je ono koje se naziva dobrom vere, ili ljubavlju ka bližnjemu; dok je nebesko dobro ono koje se naziva dobrom ljubavi, i ono je ljubav prema Gospodu. U nebima postoje dva Gospodova carstva; jedno koje se naziva Njegovim nebeskim carstvom, a u ovome carstvu su oni koji su u ljubavi prema Gospodu (koji ljube Gospoda); a drugo se naziva Njegovim duhovnim carstvom, a u ovome su oni koji su u ljubavi ka bližnjemu (koji ljube bližnjega). Ova carstva se među sobom vrlo razlikuju. Kako se razlikuju nebesko i duhovno carstvo, vidi šta je često bilo rečeno. U crkvama u

drevno vreme, koristili su se mnogi muzički instrumenti, kao bubnjevi, psaltiri, frule, harfe, gudački instrumenti od dest žica, i razni drugi. Neki od ovih pripadali su klasi nebeskih, a neki klasi duhovnih stvari; i kada se oni pomenu u Reči, ove se stvari podrazumevaju, tako da se po njima može znati o kojoj vrsti dobra se govori, da li o duhovnom ili o nebeskom dobru. *Gusle i harfa* su pripadale klasi duhovnih stvari, pa se stoga ovde kaže *da se odnose na duhovno dobro*. Da se *harfa* odnosi na duhovne stvari, i da se *gudačkim instrumentima* označavaju duhovne stvari, a *duvačkim instrumentima* nebeske stvari, može se videti gore (br. 418-420).

4139. Stih 28. *Niti mi dade da izljubim sinove svoje i kćeri svoje*. Da ovo označava razdvajanje u slobodnom stanju u skladu s verovanjem koje dolazi od toga dobra, vidi se iz značenja *izljubiti*, što je spajanje iz osećanja (vidi br. 3573, 3574, 3800), gde *ne dade mi da izljubim* označava razdvajanje; iz značenja *sinove*, što su istine, i *kćeri*, što su dobra (o čemu vidi gore); tako da je ovime označeno razdvajanje u pogledu istina i dobara. Da je ovo razdvajanje bilo u slobodnom stanju u skladu s verovanjem koje dolazi od toga dobra, podrazumeva se iz veze (s ostalim) (vidi br. 4136, 4137).

4140. *Ludo si radio*. Da ovo označava ljutnju (indignaciju) vidi se iz osećanja koja su sadržana u rečima.

4141. Stih 29. (O da bi ti ruka *Božja nanela zlo*) (*Mogao bih ti dosaditi, ali Bog...*). Da ovo označava stanje ljutnje kad bi imalo moć, vidi se iz značenja ruke, što je moć (vidi 878, 3387). Jasno se vidi da ovim rečima označava stanje ljutnje.

4142. *Ali Bog oca vašega noćas mi reče*. Da ovo označava da to (ljutnja) nije dopušteno od Božanskog, vidi se i bez objašnjenja; jer mu je u snu bilo zabranjeno da Jakovu govori bilo dobro ili zlo, kao što i sledi.

4143. *Govoreći: čuvaj se da ne govoriš s Jakovom ni lijepo ni ružno (ni dobro ni zlo)*. Da ovo označava da je komunikacija bila zabranjena, vidi se iz značenja *ne govori ni dobro ni zlo*, što znači da više nema komunikacije (vidi gore br. 4126), a to je zabrana komunikacije.

4144. *Idi dakle.* Da ovo označava da je postupanjem od propriuma došlo do razdvajanja, vidi se iz značenja *idi dakle*, što je biti odvojen. Da je to od propriuma, jasno se vidi.

4145. *Kad si se tako uželio kuće oca svojega.* Da ovo označava čežnju da se pripoji Božanskom dobru koje utiče neposredno, jasno je iz značenja ovde *kuće oca svojega*, to jest, kuće Isaka i Abrahama, što je dobro koje utiče neposredno. (Da *kuća* označava dobro, vidi gore, br. 2233, 2234, 3652, 3720); da *otac* isto tako označava dobro, vidi gore, br. 3703; da je *Isak* dobro Racionalnog, vidi br. 3012, 3194, 3210). Osim toga, Abraham zajedno s Isakom predstavlja Božansko dobro koje utiče neposredno, a Laban sporedno dobro, ili ono koje ne utiče neposredno (vidi br. 3665, 3778). Sporedno (kolateralno) dobro, ili ono koje ne utiče neposredno, je ono dobro koje se naziva posrednim dobrom, jer ovo dobro prima mnogo od svetskih stvari koje izgledaju kao dobra, ali nisu dobra; dok dobro koje utiče neposredno, je ono koje dolazi neposredno od Gospoda, ili od Gospoda preko neba, i ono je Božansko dobro odvojeno od svetskog dobra, kao **SEKCIJA 2** što je rečeno. Svaki čovek koji se preporuča prvo je uposrednom dobru, koje služi kao uvod u prava dobra i istine; a kada se ovo dobro iskoristi, ono se razdvaja, i čovek se uvodi u dobro koje utiče da njega neposredno. Na taj način čovek, koji se preporuča, postupno postaje savršeniji. Na primer, onaj ko se preporuča, u početku veruje da dobro koje misli i čini, da ono dolazi od njega samoga, i da je to njegova zasluga; jer on još uvek ne zna, a ako zna on ne shvata, da dobro može da utiče iz nekog drugog izvora, pa stoga očekuje da za njega bude nagrađen jer on to dobro čini od samoga sebe. Kada ovo ne bi u početku verovao, ne bi nikad ni učinio neko dobro. Ali na ovaj način on se uvodi ne samo u osećanja iz kojih čini ono što je dobro, nego isto tako i u saznanja o dobru i o zaslugama; a kada se jednom već uvede u osećanje iz kojega čini dobro, tadapočne drugačije da misli, naime, da dobro utiče od Gospoda, i da dobrom koje čini od svoga propriuma, on ništa ne zaslužuje; ina kraju, kada je u osećanju koje ga vodi na hoće i da čini dobro, on sasvim odbacuje samo-zaslugu, čak mu postaje i odvratna, i tada oseća dobro radi samog dobra. Kada je u ovome stanju, tada dobro utiče u njega **SEKCIJA 3** neposredno. Uzmimo drugi primer, ovaj put iz bračne ljubavi. Dobro koje prethodi i koje uvodi je lepota, ili slaganje u načinu ophođenja

(manirima), ili izvanjaska prilagođenost među njima dvoma, ili jednakost uslova (života), ili uslova koji se žele. Ova dobra su prva posredna dobra bračne ljubavi. Posledolazi usklađenost umova, kad jedan hoće ono što hoće i drugi, i kada oseća zadovoljstvo čineći ono što sedrugome dopada. To je druga faza (stanje); i tada prethodne stvari, iako su još uvek prisutne, nisu više važne. Na kraju sledi jedinstvo u odnosu na nebesko dobro i duhovnu istinu, što se sastoji u tome da jedan veruje isto što i drugi. Kada stignu do ovoga stanja, tada su oboje zajedno u nebeskom braku, koji je brak dobra i istine, pa su na taj način u bračnoj ljubavi. Jer bračna ljubav nije ništa drugo nego – i tada Gospod utiče u osećanja oba (supružnika), kao da utiče u jedno osećanje. Ovo je dobro koje utiče neposredno; dok su prethodna dobra, koja su uticala posredno, služila samo za to da se uvedu u ovo (dobro).

4146. *Ali zašto ukrade bogove (idole) moje?* Da ovo označava ljutnju zbog stanja u kojemu je bila izgubljena istina, vidi se iz onoga što je rečeno gore (br. 4111).

4147. Stihovi, 31,32. *A Jakov odovori i reče: bojah se i mišljah: hoćeš silom oteti kćeri svoje od mene. A bogove svoje u koga nađeš, onaj neka ne živi više; pred braćom našom traži što je tvoje u mene, pa uzmi; jer Jakov nije znao da ih je Rahela ukrala. A Jakov odgovori i reče Labanu: bojah se i mišljah: hoćeš silom oteti kćeri svoje od mene, označava stanje kakvo bi bilo da se razdvajanje dogodilo u slobodi toga dobra, da bi bilo povređeno u odnosu na osećanja prema istini; a bogove svoje u koga nađeš, onaj neka ne živi više, označava da istina nije bila njegova (Labanova), i da ovo dobro ne bi moglo da opstane u njegovom (Jakovljevom) dobru; pred braćom našom traži što je tvoje, označava da su sve stvari toga dobra bile razdvojene; a Jakov nije znao da ih je Rahela ukrala, označava da su ove stvari pripadale osećanju za unutrašnju istinu.*

4148. Stih 31. *A Jakov odgovori i reče: bojah se i mišljah: hoćeš silom oteti kćeri moje silom od mene.* Da ovo označava stanje kakvo bi bilo da je do razdvajanja došlo u slobodi toga dobra, da bi ono bilo povređeno u odnosu na osećanja prema istini, vidi se iz onoga što prethodi, gde se govorilo o odvajanju u slobodi na strani dobra označenog *Labanom*, na šta je dat odgovor. U unutrašnjem smislu svaka reč sadrži nebeske tajne, koje se ne mogu izložiti iz razloga koji su pokazani gore (br.

4136). Jasno je da se ovde označava stanje kakvo bi postojalo da je do razdvajanja bilo došlo u slobodi toga dobra; i da bi u tome slučaju osećanja prema istini bila povređena rečima, *hoćeš silomoteti od mene kćeri svoje; jer se kćerima*, a to su ovde Rahela i Lija, označavaju osećanja prema istini, kao što je često pokazano gore. A kako ta stvar stoji, može se bolje videti iz onoga što sada sledi.

4149. Stih 32. *A bogove svoje u koga nađeš, onaj neka ne živi više.* Da ovo označava da istina nije bila njegova (Labanova), i da ova istina ne bi mogla opstati u Jakovljevom dobru, vidi se iz značenja *bogova*, ovde terafima, koji su istine (vidi br. 4111), ali ne istine dobra označenog *Labanom*, nego one koje pripadaju osećanju koje je predstavljeno *Rahelom*. Pošto su ove istine ovde predstavljene *bogovima*, stoga se kaže da ih je Rahela ukrala, a više je o njima rečeno u onome što sledi, a što ne bi bilo rečeno da ne sadrži tajne koje se pokazuju samo u unutrašnjem smislu. Ali pošto istine koje su ovde predmet o kome se govori, nisu one koje pripadaju dobru označenom *Labanom*, nego one koje pripadaju osećanju prema istini koje je predstavljeno *Rahelom*, stoga reči, *a bogove svoje u koga nađeš, onaj neka ne živi više*, označavaju da istina nije bila njegova, i da njegova istina ne bi mogla opstati u njegovom (Jakovljevom) dobru. **S SEKCIJA 2** ovom tajnom, ovakav je slučaj: Svako duhovno dobro ima svoje istine; jer tamo gde je ovo dobro, tamo su i njegove istine. Posmatrano u sebi, dobro je jedno, ali postaje različito zbog istina; jer se istine mogu usporediti sa tkivima koja sačinjavaju jedan telesni organ, u skladu s kojim vlakna oblikuju taj organ a stoga i njegovo delovanje, koje se odvija uz pomoć života koji utiče (koji se uliva) preko duše; a ovaj život je od dobra koje je od Gospoda. Na taj nači dobro, iako jedno, postaje različito kod svakog pojedinca, tako različito da jedno nje nikada kao drugo. Otuda to, da dobro jednog ne može nikada da opstane u dobru drugoga. Jer sve istine kod svakoga ko je u dobru. Komuniciraju jedna s drugom, i proizvode određenu formu tako da se istina jednog ne može preneti u drugoga; a kada se prenese, prelazi u formu onoga (čoveka) koji je prima, i dobija drugi izgled. Ali ova je tajna tako duboka, da se ne može nikada izložiti rečima. Iz toga sledi da um jednoga nije nikada kao um drugoga; tako da isto onoliko koliko ima je velik broj ljudi, toliko ima razlika u posgledu osećanja i misli; a tako isto da se sveukupno nebo sastoji od anđeoskih oblika s neprekidnim razlikama, koje

Gospod raspoređuje u nebesku formu koja deluje i stvara kao jedna (forma). Jer *jedno* nije nikada sastavljeno o istovetnih stvari, nego od stavri raznih oblika, koje čine jednu u skladu s njihovom formom. Iz svega ovoga se sada vidi šta je označeno s labanovom koja ne može da opstane u jakovljevvom dobru.

4150. *Traži što je tvoje u mene pa uzmi.* Da ovo označava da su sve stvari toga dobra bile razdvojene, vidi se iz samoga značenja reči, da ništa što je tvoje nije moje, to jest, da ništa od dobra označenog *Labanom* nije u dobru koje je Jakov imao; sledstveno da su sve stvari toga dobra bile razdvojene.

4151. *Jer Jakov nije znao da ih je Rahela ukrala.* Da ovo označava da su oni (idoli) pripadali osećanju unutarnje istine, vidi se iz reprezentacije *Rahele*, koja je osećanje za unutarnju istinu (vidi br. 3758, 3782, 3793, 3819); i iz značenja *ukrasti*, što je oteti ono što je drago i što je sveto (vidi br. 4112, 4113, 4133). Rahelinom krađom terafima, ili Labanovih bogova, kao što je gore ispričano, označena je promena stanjakoje je predstavljeno *Labanom* u pogledu istine (vidi br. 4111); a ovde i u onome što sledi, ova promena stanja se dalje opisuje, kako proishodi iz toga, pošto je dobro predstavljeno *Labanom* bilo razdvojeno od dobra predstavljenog *Jakovom*, ono je preko ovoga odvajanja došlo u drugačije stanje; jer istine koje su mu izgledale kao da su njegove, kada su zemlje bile sastavljene, sada je opazio da su (te istine) bile otete (oduzete). Ovo je razlog da se Laban požali u vezi s njima, i zašto je ih je tražio po šatorima, i nije ih našao. Jer istine **SEKCIJA 2** predstavljene terafimima, u dobrom smislu (br. 4111), nisu bile njegove, nego su pripadale osećanju prema istini predstavljenom *Rahelom*. Kakav je ovaj slučaj, ne može se videti osim preko onoga što se dešava u drugom životu; jer stvari koje se tamo dešavaju blizu njega, njemu izgledaju kao da su u njemu; a to je ono što se dešava duhovima u drugom životu, kada su društva duhova koja su u posrednom dobru, u društvu s anđelima: naime, tada se njima čini da itine i dobra koja pripadaju anđelima, primadaju njima (društvima duhova), jer oni ne vide razliku. Ali kada se razdvoje, tada opažaju da to to nije tako. Pa se stoga žale, jer veruju da su im (istine) bile otete od strane onih s kojima su bili u društvu (od strane anđela). Ovo je ono što je **SEKCIJA 3** označeno u unutrašnjem smislu u onome što se reklo o terafimima. Govoreći uopšteno, niko nema nikada neko dobro i istinu koja bi bila njegova, jer sve dobro i istina utiču od Gospoda, kako

neposredno, tako i posredno kroz anđeoska društva; ali ipak izgleda kao da dobro i istina pripadaju njemu, sve dok ne dođe u stanje kada zna da nisu njegova, nego Gospodova . Osim toga, to je poznato i iz Reči, a preko toga u celom Hrišćanskom svetu, da je sve dobro i istina od Gospoda, i da ništa dobro i istinito nije od čoveka; štaviše, doktrine crkve, koje su iz Reči, izjavljuju da čovek ne može ni da teži ni da hoće dobro i istinu, i da ih stoga ne može ni činiti – jer se dobro čini onda kada se hoće dobro – i da je i sva vera od Gospoda; tako da čovek ne može ni da ima veru ako se ona ne uliva (utiče) od Gospoda. Ove se stvari **SEKCIJA 4** izjavljuju u doktrinama crkve, i one se naučavaju preko beseda. Ali da malo njih, jako malo, veruju da je tako, može se videti po tome što oni pretpostavljaju da je sav život u njima, a skoro niko ne veruje da život utiče u njih (da se uliva u njih). Ceo čovekov život sastoji se iz sposobnosti da može misliti i hteti; jer kada se sposobnost mišljenja i htenja oduzme, ništa od života ne ostaje. A najistinitiji život se sastoji u tome, da se misli istina i hoće dobro, i da se misli i hoće istina za koju mi mislimo da je istinita. Pošto je to u skladu s doktrinarnim učenjima crkve koja su iz Reči, to jest, da ove stvari ne pripadaju čoveku, nego Gospodu, da se one ulivaju od Gospoda kroz neb; oni koji imaju razuma i mogu da **SEKCIJA 5** rasuđuju, mogu da zaključe da se sav život uliva (utiče). Isti slučaj je i sa zlom i obmanom. Prema doktrinarnim učenjima iz Reči, đavo neprestano nastoji da čoveka zavede, i neprestano ga nadahnjuje zlom; a stoga kad god neko učini neki veliki zločin, kaže se da je dopustio da ga đavo zavede. A ovo je prava činjenica, iako malo ljudi to veruje; jer je sve dobro i sva istina od Gospoda, a svo zlo i laž od pakla, to jest, od đavola, jer pakao je đavo. Iz ovoga se može videti i to, da sve dobro i sva istina utiču u (ulivaju se), pa tako isto i svo zlo i laž (obmana), pa stoga i svo mišljenja i htenje koje vodi u zlo. Pošto se ove stvari ulivaju (utiču), svako ko ima zdrav razum, može da zaključi da se sav život uliva, iako izgleda kao da je u čoveku. Da je ovako, često je bilo pokazano **SEKCIJA 6** duhovima koji su skoro stigli sa sveta u drugi život. Ali su neki od njih rekli, da ako svo zlo i obmana utiču (ulivaju se), ništa od zla i obmane ne može se njima (duhovima) pripisati, i da to nije njihova greška, jer ove dolaze iz drugog izvora. Ali dobili su odgovor da su oni usvojili zlo i obmanu verujući da njihovo mišljenje i volja potiče od njih samih; a da su verovali ono što je stvarno, ne bi bili prisvojili (usvojili) zlo i obmanu, jer bi verovali da svo dobro i istina dolaze od Gospoda; a da su ovo verovali, bili bi

dozvolili da ih Gosopod vodi, pa bi stoga bili u drugačijem stanju, i tada zlo koje bi ulazilo u njihovu misao i volju, ne bi na njih uticalo, jer ne bi zlo nego dobro iz njih izlazilo; jer ne utiče na nas ono što u nas ulazi, nego ono što iz nas izlazi; prema Gospodovim **SEKCIJA 7** rečima kod *Marka VII.15*. Mnogi mogu ovo znati, ali malo njih veruje. Čak i oni koji si zli, mogu ovo znati, ali ne veruju, jer žele da budu u svom propriumu, i to vole toliko da kada im se pokaže da se sve uliva (utiče), osećaju zebnju i odmah mole da im se dopusti da žive u svom propriumu, tvrdeći da kad bi im se to oduzelo, da ne bi mogli više živeti. Takvo je verovanje čak i onih koji znaju (kako stvar stoji). Ovo je sve rečeno da bi se znalo kakav je slučaj sa društvima duhova koji su u posrednom dobru, kada su udruženi s ostalim i kada su od njih razdvojeni; naime, da kada su povezani, oni ne mogu a da ne misle da su dobra i istine njihovi, iako nisu njihovi.

4152. Stihovi 33-35. *I uđe Laban u šator Jakovljevi i u šator Lijin i u šator dviju robinja, i ne nađe ih; i izišav iz šatora Lijina uđe u šator Rahelin. A Rahela uze idole i sakri ih pod samar kamile svoje i sjede odozgo; i Laban pipaše po cijelom šatoru, i ne nađe. A ona reče ocu svojem: nemoj se srditi, što ne mogu ustati, jer mi je što u žena biva. Traživ dakle ne nađe idola svojih. I uđe Laban u šator Jakovljevi i u šator Lijin i u šator dviju robinja, i ne nađe ih, označava da u njihovim svetim stvarima nije bilo takvih istina; i izišav iz šatora Lijina uđe u šator Rahelin, označava sveto te istine; a Rahela uze idole (terafime), označava unutarnje prirodne istine koje su bile od Božanskog; i sakri ih pod samar kamile svoje, označava reči-znanja; i Laban pipaše po cijelom šatoru, i ne nađe, označava da tamo nije bilo ono što je njegovo vlastito; a ona reče ocu svome, označava dobro; nemoj se srditi, gospodar, što ne mogu ustati, označava da su (idoli) još uvek bili među nečistim stvarima; traživ dakle ne nađe idola svojih, označava da oni (idoli) nisu bili njegovi.*

4153. Stih 33. *I uđe Laban u šator Jakovljevi i u šator Lijin i u šator dviju robinja i ne nađe ih.* Da ovo označava da u njihovim svetim stvarima nije bilo takvih istina, vidi se iz značenja šatora, što je ono što je sveto (br. 414, 1102, 2145, 2152, 3210, 3312, 4128), ovde, svete stvari, jer to su bili Jakovljevi šatori, Lijini i robinja. Da istine u pitanju nisu bile tamo, označeno je time što terafimi nisu tamo bili nađeni. (Da su *terafimi* u dobrom smislu istine, vidi gore, br. 4111). *Jakovom je*

predstavljeno dobro Prirodnog (*prim. prev. Dobro koje pripada prirodnom čoveku*); *Lijom*, osećanje spoljašnje istine; a *robinjama*, spoljašnja osećanja, kao što je gore pokazano; a pošto istine o kojim se ovde radi nisu bile spoljašnje, nego unutrašnje, one nisu nađene u šatorima ovih osoba, to jest, u njihovim svetim stvarima, nego u Rahelinom šatoru, to jest, u svetom koje pripada osećanju unutarnje istine; jer se Rahelom predstavlja osećanje unutarnje istine.

4154. *I iziđav iz šatora Lijina uđe u šator Rahelin.* Da ovo označava ono što je sveto u toj istini, jasno je iz onoga što je maločas rečeno. Slučaj s istinama, kao i s dobrima, je da ima spoljašnjih i unutarnjih; jer postoji unutrašnji i spoljašnji čovek. Dobra i istine unutrašnjeg čoveka nazivaju je unutrašnjim dobrima i istinama, a dobra i istine spoljašnjeg čoveka nazivaju se spoljašnjim dobrima i istinama. Dobra i istine unutrašnjeg čoveka dele se u tri stepena, kao što se nebo deli u tri neba. Dobra i istine spoljašnjeg čoveka, i one se dele u tri stepena, i one korespondiraju (saobrazne su) unutrašnjim; jer postoje dobra i istine između (na po puta) unutrašnjeg i spoljašnjeg čoveka, to jest, postoje posredna (dobra i istine); jer bi bez srednjih ili posrednjih dobara i istina komunikacija bila nemoguća. Postoje dobra i istine koja su svojstvena prirodnom čoveku, a koja se nazivaju spoljašnja dobra i istine; a ima i dobara i istina koja su svojstvena čulima koja pripadaju telu, i ova (dobra i istine) su najudaljenija (najviše spoljašnja). Ova dobra i istine u tri stepena, koji su poslednji pomenuti, pripadaju spoljašnjem čoveku i, kao što je rečeno, ona korespondiraju istom broju dobara i istina u unutrašnjem čoveku; o kojima će, po Božanskoj milosti Gospodovoj, biti govora na drugome mestu. Dobra i istine jednoga **SEKCIJA 2** stepena sasvim se razlikuju od onih sledećeg stepena, i ne mešaju se. Ona koja su više unutrašnja, ta su komponentna (građa od koje se nešto sastavlja), a ona koja su više spoljašnja, ona su kompozitna (sastavljena). Ali iako su ova dobra i istine različiti jedni od drugih, ona čoveku ne izgledaju odvojena. Čulni čovek vidi sve unutrašnje stvari kao da su čulne, jer on posmatra od čulnih stavri, to jest od onih koje su najudaljenije. Unutarnje se stvari ne mogu videti iz spoljašnjih stvari, ali se spoljašnje mogu videti iz unutrašnjih stvari. Onaj koji je prirodni čovek, to jest, koji misli od reči-znanja, smatra da su prirodne stvari iz kojih on posmatra druge, da su one najdublje, dok su one u stvari spoljašnje. Unutarnji čovek, koji rasuđuje i zaključuje po analitičkim

načelima koja su otkrivena preko prirodnih reči-znanja, veruje na sličan način da su ovo najdublje stvari koje čovek poseduje, jer one njemu izgledaju kao najdublje; dok su one u stvari ispod njegovih racionalnih stvari, tako da su one, u odnosu prema racionalnim stvarima, spoljašnje ili niže. Takav je slučaj sa čovekovim shvatanjem. Stvari o kojima je bila reč, one su one koje pripadaju prirodnom čoveku u tri stepena; ali, kao što je rečeno, stvari unutaršnjeg čoveka, i one su u tri stepena kao što **SEKCIJA 3** postoje tri stepena u tri neba. Iz onoga što je rečeno, može se videti kakav je slučaj s istinama koje su označene *terafimima*, koji nisu bili nađeni u šatorima Jakova, Lije, i robinja, nego su bili u Rahelinom šatoru, to jest, u onome što je sveto u osećanju za unutarnju istinu. Sva istina koja je od Božanskog, je u onome što je sveto, i ne može biti drugačije, jer je istina, koja je od Božanskog, sveta. Kaže se da je sveta zbog osećanja, to jest, zbog ljubavi, koja utiče (u njih) od Gospoda, i čini da istina utiče na čoveka.

4155. Stih 34. *A Rahela uze idole (terafime)*. Da ovo označava unutarne prirodne istine koje su od Božanskog, vidi se iz reprezentacije *Rahele*, što je osećanje prema unutarnoj istini (o čemu vidi gore); i iz značenja *terafima*, koji su istine od Božanskog (br. 4111), stoga unutarne istine, čija je priroda i mesto gde su, opisana uparvo gore (br. 4154).

4156. *I sakri ih (metnu ih) pod samar (slamu) kamile svoje*. Da ovo označava (da su istine sakrivene) u rečima-znanjima, vidi se iz značenja *kamilinog samara*, što su reči-znanja (br. 3114). One se nazivaju samar (slama), zato što je tu hrana za kamilu, i zato što je (slama) gruba i bez nekoga reda (*prim. prev. Vreća za hranu kamila je služila i kao pokrivač za kamilu, na kojemu je jahao putnik. Stoga autor prevodi s originalnog jezika, sa slama, dok drugi prevodioci prevode sa samar*). Iz ovoga razloga se reči-znanja označavaju i sa *gustiš* drvećai šume (br. 2831). (Da *kamile* označavaju opšte reči-znanja koja pripadaju prirodnom čoveku, može se videti gore, br. 3048, 3071, 3143, 3145). Da su reči-znanja relativno grube **SEKCIJA 2** i bez reda, pa su stoga označene *slamom*, a isto tako i *gustišom*, nije jasno onima koji su u samim rečima-znanjima, a koji važe za učene. Ovi veruju da što čovek više zna, ili što posedje više znanja, da je mudriji. Ali da je slučaj sasvim drugačiji, bilo mi je pokazano preko onih koji su u drugom životu, a koji su, dok su živeli u svetu, ili u samim rečima-znanjima, i tako stekli ime i ugled kao učeni, jer

su oni ponekad gluplji nego oni koji nemaju takva reči-znanja. Razlog za ovo bio je otkriven, a to je da reči-znanja služe kao sredstvo da se postane mudar, ali se preko njih može postati i lud. Onima koji su u životu dobra, njima su sredstvo da postanu mudri; ali onima koji su u životu zla, njima su sredstvo da postanu ludi; preko reči - znanja ove osobe potvrđuju ne samo svoj zao život nego i lažna načela, i to sve arogantno i ubedljivo, jer za sebe veruju da su mudriji od ostalih.

SEKCIJA 3 Zbog toga se dešava da oni razore svoje Racionalno, jer čovek koji rezonuje od reči-znanja, i to na veštiji način od ostalih, nije taj koji uživa sposobnost razumevanja; jer ova veština je proizvod lažne svetlosti. Nego onaj čovek se ističe u Racionalnoj sposobnosti, koji može jasno da vidi da je dobro dobro, a istina da je istina, pa stoga, da je zlo zlo, a obmana obmana; isto tako, čovek koji smatra da je istina obmana, a obmana istina, za njega se ne može kazati da je racionalan, nego pre da je iracionalan, bez obzira kako vešto može da rezonuje. Kod onoga koji jasno vidi da je dobro dobro, i da je istina istina, a s druge strane da je zlo zlo, a obmana obmana, kod njega svetlost utiče (uliva se) od neba, i obasjava njegovu intelektualnu sposobnost, te čini da oni vidi razloge u toliko mnogo svetlosnih zraka. Ista svetlost rasvetljava i reči-znanja, ako da one potvrđuju istinu, i raspoređuju je i dovode u nebeski oblik. Ali oni koji su protivni dobru i istini, kao što su svi oni koji su u životu zla, oni ne primaju nebesku svetlost, i uživaju samo u svojoj lažnoj svetlosti, čija je priroda da vidi kao oni koji su u mraku a koji gledaju tačke i mrlje na zidu, pa od toga stvaraju i zamišljaju razne figure, koje nisu stvarne, jer kada dođe svetlost dana, vidi se da su to samo tačke i **SEKCIJA 4** mrlje. *(prim. prev. Ovo potseća Platonovo objašnjenje prirode čovekovog saznanja sveta oko sebe, naime da je čovek kao u pećini gledajući zid leđima okrenutim ulazu u pećinu kroz koji prodire svetlost, gledajući zid na dnu pećine, na kome se vide senke koje stvara svetlo koje dolazi izvan pećine. Kad bi taj čovek izašao iz pećine, on bi bio zaslepljen svetlošću i ne bi ništa video)* **SEKCIJA 4** Iz svega ovoga može se videti da se pomoću reči-znanja može postati mudar, ali isto tako i lud; to jest, da se njima usavršava Racionalno, ili se i razara Racionalno. Stoga su oni u drugom životu, koji su preko reči-znanja razorili svoje Racionalno, gluplji nego oni koji nisu bili vešti u rečima-znanjima. Da su ta znanja relativno gruba, vidi se po tome što ona pripadaju prirodnom ili spoljašnjem čoveku. Kako se ova (znanja)

razlikuju i koliko su udaljena od drugih (unutarnjih znanja), može se saznati iz onoga što je do sada rečeno i pokazano o dve momorije (sećanja) (br. 2469-2492).

4157. *I sjede ozgo.* Da ovo označava da su ove (istine) unutarnje, pošto su ispod nje u *slami (samaru) kamile*, što su reči znanja, kao što je pokazano. Istine predstavljene *terafimima* nisu bile reči-znanja, nego su bile u njima. Jer u pogledu istina u tri stepena (o kojima je bilo maločas bilo reči, br. 4154), one koja su više unutarnje, te su u onima koja su više spoljašnje; tako se one same postajaju u red.

4158. *I Laban pipaše po cijelom šatoru, i ne nađe.* Da ovo označava da o što je njegovo, da nije bilo tamo, vidi se iz nizova stvari u unutrašnjem smislu, i bez posebnog objašnjenja.

4159. *A ona reče ocu svojem.* Da ovo označava dobru, vidi se iz značenja *ocu*, što je dobro (vidi br. 3703); i iz reprezentacije Labana, koji je ovde *otac*, koji predstavlja posredno dobro, o kojemu vidi gore.

4160. *Nemoj se srditi, gospodaru, što ti ne mogu ustati.* Da to označava da one (istine) ne mogu da se otkriju, i ovo se vidi iz nizova u unutrašnjem smislu, pa stoga i bez objašnjavanja. Jer *ustati* bi bilo otkriti istine označene *terafimima*; pa stoga, *ne mogu ustati*, označava da se one ne mogu otkriti.

4161. *Jer mi je što u žena biva.* Da ovo označava da su one još uvek bile među nečistim stvarima, vidi se iz značenja *što biva u žena*, što je nečistoća, tako da su stvari na kojima je sedela, bile nečiste (*Levitska XV.19-31*); tako da to znači da su one još bile među nečistim stvarima. Za unutarnje se stvari kaže da su među nečistim stvarima, kada su među rečima-znanjima koje još uvek ne korespondiraju, ili koje se ne slažu. Ovakve se stvari uklanjaju onda kada se čovek čisti, to jest, kada se preporađa.

4162. *Traživ dakle ne nađe idola svojih.* Da ovo označava da one nisu bile njegove (naime, da ovo nisu bile Labanove istine), vidi se iz značenja *traživ ne nađe*. U spoljašnjem smislu, ove stvari znače da su one zaista bile Labanove, ali da su bile skrivene; ali u unutrašnjem smislu, one nisu bile njegove. (Da *terafimi* označavaju istine od Božanskog, može se videti gore, br. 4111). Kakav je slučaj ovde, naime,

da ove istine ne pripadaju dobru označenom *Labanom*, nego osećanju za unutarnju istinu, može se videti u onome što je gore rečeno (br. 4151). Iz svega ovoga se vidi kakva tajna leži sakrivena u onome što se ovde iznosi o *terafimima*, naime, da je u tome što su oni koji su pripadali Drevnoj Crkvi označavali Božansko, to jest, Gospoda raznim imenima, i to prema različitim izgledima u efektima; kao na primer, imenom *Bog Šadai* (Bog Iskušatelj), zbog iskušanja u kojim se Gospod bori za čoveka, a posle čega ga On nagrađuje (vidi br. 1992, 3667); zbog Božanskog Proviđenja koje se stara da čovek ne uđe od sebe u misterije vere, nazivan je *heruvimom* (br. 308); zbog istina Božanskih koje su primali iz odgovora, nazivali su ga *terafim*; kao što su i ostale Božanske osobine (atribute) nazivali posebnim imenima. Oni među njima koji su bili mudri, pod ovim imenima razumevali su samo Gospoda; dok su prosti stvarali sebi mnoge slike koje su predstavljale to Božansko; ali kada se Božansko bogoštovanje pretvorilo u idolopoklonstvo (idolatriju), oni su sebi oblikovali toliko bogova. Otuda su nastale tolike idolatrije među Nezbabošcima, koji su uvećali njihov broj (broj bogova). Ali pošto su se u drevna vremena Božanske stvari podrazumevale pod ovim imenima, neka od njih su zadržana, kao *Šadai*, *heruvim*, i *terafim*, po kojim se imenima u Reči označene takve stvari. Da se *terafimima* označavaju Božanske istine koje dolaze od odgovora, jasno je iz *Osije* III.4.

4163. Stihovi 36-42. *I Jakov se rasrdi, i stade koriti Labana, i govoreći reče mu: šta sam učinio, šta sam skrivio, da si me tako žestoko tjerao? Pipao si sav prtljag moj, pa šta si našao iz svoje kuće? Daj ovamo pred moju i svoju braću, neka rasude između nas dvojice. Evo dvadeset godina bijah kod tebe, ovce tvoje i koze tvoje ne jaloviše se, a ovnova iz stada tvojega ne jedoh. Što bi zvijerje zaklalo nijesam ti donosio, sam sam podmirivao; od mene si iskao što bi mi bilo ukradeno danju ili noću. Danju me ubijaše vrućina a noću mraz; i san mi ne padaše na oči. Tako mi je bilo dvadeset godina u tvojoj kući; služio sam ti četrnaest godina za dvije kćeri tvoje i šest godina za stoku tvoju. I platu si mi mijenjao deset puta. Da nije Bog oca mojega, Bog Avramov, i strah Isakov bio sa mnom, bi me za cijelo otpustio prazna. Ali je Bog vidio nevolju moju i trud ruku mojih, pa te ukori noćas. I Jakov se rasrdi i stade koriti Labana, označava revnost Prirodnog; i govoreći reče mu: šta sam učinio, šta sam skrivio, da si me tako žestoko tjerao? Označava da se nije odvojio*

od Njega zbog nekog Svog zla; *pipao si sav prtljag moj, pa šta si našao iz svoje kuće?* Označava da nijedna istina od dobra nije bila njegova vlastita, nego je da su sve bile date; *daj ovamo pred moju i svoju braću, neka rasude između nas dvojice*, označava da treba da sud bude pravedan i pošten; *evo dvadeset godina bijah kod tebe*, označava Njegov *proprium*; *četrnaest godina za kćeri tvoje*, označava prvi period koji služi da bi stekao za Sebe osećanja istine; *i šest godina za stoku tvoju*, označava da bi mogao steći dobro; *i platu si mi mijenjao deset puta*, označava stanje (odnos) prema Njemu kada je primenjivao ova dobra na Sebi: *da nije Bog oca mojega, Bog Avramov, i strah Isakov bio sa mnom*, označava da Božansko i Božansko Ljudsko; *bi me za cijelo otpustio prazna*, označava da bi on bio uzeo sve samome sebi; *ali Bog je vidio nevolju moju i trud ruku mojih, pa te ukori noćas*, označava da su sve stvari bile od Njega Njegovom vlastitom moći.

4164. Stih 36. *I Jakov se rasrdi, i poče karati Labana.* Da ovo označava revnost Prirodnog, vidi se iz značenja *rasrdi se* ili *ljuti se*, i *karanja* koje sledi, što je revnost; i iz reprezentacije *Jakova*, što je dobro Prirodnog, o kojemu vidi gore. *Srditi se ili biti ljut, i karanje* koje sledi, označava revnost, a to je zbog toga što u nebu, ili kod anđela, nema ljutnje, nego samo revnosti. Jer se ljutnja razlikuje od revnosti, jer u revnosti je dobro; ili iz toga što onaj koji je ljutit smjera zlo onome na koga je ljut, dok onaj ko je revnostan, taj smjera dobro onome prema kome oseća revnost. Iz toga razloga onaj ko je revan, može u trenutku biti dobar, i može činom da bude dobar drugima; ali ne ona koji je ljut. Iako po vanjaskom izgledu, revnost izgleda kao ljutnja, ali u unutrašnjem obliku ona je sasvim drugačija.

4165. *I Jakov odgovori Labanu i reče: šta sam učinio, i šta sam skrivio, te si me tako žestoko tjerao?* Da ovo označava da se On nije od Njega odvojio zbog (Svog) zla, vidi se iz značenja *činio i skrivio*, što je zlo. Jasno se vidi da je gonjenje bilo zato što se Jakov bio odvojio, pa je stoga značenje da se nije odvojio zbog nekog Svog zla.

4166. Stih 37. *Pipao si sav prtljag, pa šta si našao iz svoje kuće?* Da ovo označava da nijedna istine od dobra nije bila njegova vlastita, nego da sve bile date, vidi se iz značenja *prtljaga (bisaga, posuda)* u njegovoj kući, što su njegove vlastite istine. (Da je *prtljag (bisage, posude)* istine, vidi gore, br. 3068, 3079, 3316, 3318). Iz

ovoga je očito da *prtljag u njegovoj kući* označava njegove vlastite istine. *Pipati, a ne naći*, označava da nijedna nije bila njegova, nego da su sve bile date. Kako stoji ovaj slučaj, može se videti gore (br. 4151).

4167. *Daj ovamo pred moju i svoju braću, neka rasude između nas dvojice.* Da ovo označava da će sud biti po onome što je pravedno i pošteno, vidi se iz značenja *braće*, koja su dobra (vidi br. 2360, 3803, 3815, 4121). Stoga sledi da *moja braća i tvoja braća* označavajuono što je pravedno i pošteno, a jasno je *da neka oni rasudeizmeđu nas dvojice* znači ono što je pravedno i pošteno, jer se ovde govori o Prirodnom; jer ono što se u prirodnom naziva pravednim i poštenim, kod duhovnih se naziva dobromi istinom. (*prim. prev. Prirodni čovek očekuje da mu se dobro vrati dobrom, što je pravedno i pošteno. A Duhovni čovek čini dobro ne očekujući da se njemu vrati dobrom, jer sledi nauk Hristov. Stoga postojirazlika između prirodnog i duhovnog dobra*) . Kod čoveka postoje dva plana na kojima počivaju (utemeljuju se) duhovne i nebeske stvari koje dolaze od Gospoda. Jedan plan je unutarnji, a drugi je spoljašnji. Ti planovi nisu ništa drugo nego savest. Bez ovih planova, to jest, bez savesti, ništa nebesko ni duhovno od Gospoda ne može da se zadrži (učvrti), jer bi proticalo kao voda kroz cediljku. Ovo je razlog da oni koji su bez savesti, da ne znaju šta je savest; osim toga, oni ne veruju ni da postoji nešto **SEKCIJA 2**duhovno i nebesko. Unutarnji plan ili unutarnja savest je tamo gde su dobro i istina u pravom smislu; jer dobro i istina koji se ulivaju od Gospoda, pokreću ovu savest. Dok je spoljašnji plan spoljašnja savest, i ona je tamo gde je pravedno i pošteno, kako moralne tako i građanske vrste, koji se plan isto tako uliva (utiče), i koji je pokreću. A postoji i najudaljeniji plan, koji se isto tako pokazuje kao savest, ali nije savest jer je se on sastoji u činjenju onoga što je pravedno i pošteno sebe i sveta radi, to jest, radi svoje časti ili slave, i radi svetskog bogatstva i poseda, a i zbog straha od zakona. Ova tri plana su ono što vlada čovekom, to jest, oni služe Gospodu da preko njih upravlja čovekom. Preko unutarnjeg plana, to jest, preko savesti zasnovanoj na duovnom dobru i istini, Gospod vlada nad onima koji su već preporođeni. Preko spoljašnjeg plana, to jest, preko savesti o onome što je pravedno i pošteno, to jest, preko savesti o onome što je dobro i istinito u moralnom i građanskom smislu, Gospod vlada nad onima koji nisu preporođeni, ali koji mogu da se preporode, ako ne u životu tela, onda u

drugom životu. Dok preko najudaljenijeg plana, koji izgleda kao savest, ali ipak nije savest, Gospod vlada nad svim ostalima, čak i nad zlim; jer da nema ovog vladanja (upravljanja), oni bi jurnuli u sve loše i bezumne stvari. A to oni i čine kad ih ništa ne drži na ovome planu. Svi oni koji ne dopuštaju da se nad njima vlada preko ova tri plana, ti su bezumni, ili bivaju **SEKCIJA 3**kažnjeni po zakonima. Kod onih koji su preporođeni, ova tri plana deluju kao jedan, jer jedan utiče u drugi, i unutarnji pravi red u spoljašnjem. Prvi plan, ili savest zasnovana na duhovnom dobru i istini, nalazi se u čovekovom Racionalnom; dok se drugi plan, ili savest omoralnom i građanskom dobru i istini, to jest, o onome što je pravedno i pošteno, nalazi se u čovekovom prirodnom. Iz ovoga je sada jasno da se ono što je pravedno i pošteno označava *braćom*, to jest, pravedno *mojom braćom*, a pošteno *tvojom braćom*: jer se to naziva *pravdom i poštenjem* jer se govori o prirodnom čoveku, koji se opisuje na ovaj način.

4168. Stih 38. *Evo dvadeset godina bijah kod tebe: ovce tvoje i koze tvoje ne jaloviše se, a ovnova iz stada tvojega ne jedoh. Da ovo označava* Njegov proprium, vidi se iz značenja *dvadeset*, što je dobro ostataka (br. 2280). Ali kada se odnosi na Gospoda, ovi ostaci su Njegov proprium (br. 1906). *Dvadeset godina* označava stanja ovoga propriuma. (Da godine označavaju stanja, vidio gore, br. 487, 488, 493, 893). U najvišem smislu, ono što je sadržano u Jakovljevm rečima Labanu govori o propriumu u Prirodnom koje je Gospod stekao za Sebe Svojom sopstvenom moći, i to u raznim stanjima ovoga propriuma.

4169. *Ovce tvoje i koze tvoje ne jaloviše se (nisu imale mlade).* Da ovo označava stanje ovoga u pogledu dobra od istine, vidi se iz značenja *ovaca*, što je dobro, a o čemu u onome što sledi; i iz značenja *koza*, što je dobro od istine (vidi br. 3995, 4006). Dobro, koje se jednostavno ovako naziva, označava dobro volje; ali dobro istine označava dobro razuma. Dobro volje je činiti dobro od dobra; a dobro razuma je činiti dobro od istine. (*prim. prev. Dobro od dobra je dobro koje se čini iz ljubavi prema dobru, a dobro istine je dobro koje se čini iz ljubavi prema istini*). Onima koji čine dobro od istine ova dva izgledaju jedna te ista stvar; ali su to dve vrlo različite stvari; jer činiti dobro od dobra je činiti dobro kroz opažanje dobra, a opažanje dobra postoji samo kod nebeskih (anđela); dok činiti dobro od istine je činiti ga zbog znanja i razumevanja; ali to je tako pošto nema opažanja; naime, to

je zato što smo bili poučeni, ili smo svojim sopsvenim intelektom došli do ovoga zaključka. Ovo zaista može da bude i varljiva istina, ali ipak ima **SEKCIJA 2** dobro kao cilj, ako ono što čovek radi od ove istine (zbog ove istine) postaje dobro. Da ovce označavaju dobra, može se videti iz mnogih odlomaka u Reči, od kojih ćemo navesti ove. Kod *Isaije: Mučen bi i zlostavljan, ali ne otvori usta svojih; kao jagnje na zaklanje vođen bi i kao ovca nijema pred ognjem koji je striže ne otvori usta svojih (LIII.7)*. Ovo se odnosi na Gospoda, gde se On uspoređuje s ovcom. Ne zbog istine, nego zbog dobra. Kod *Mateje: Isus reče dvanaestorici koje posla, Ne idite k neznabošcima, i u gradove Samarijske ne ulazite, nego idite k izgubljenim ovcama doma Izrailjeva (X.5,6)*. Neznabošci kojima ne treba da idu, označavaju oni koji su u zlima. (Da neznabošci označavaju zla, može se videti gore, br. 1259, 1260, 1849). *Gradovi Samarijski* označavaju one koji su u obmanama; *ovce*, one koji su u dobrima. Kod *Jovana: SEKCIJA 3 Isus posle uskrsnuća reče Petru, Pasi ovce moje; i po treći put, Pasi jaganjce moje (XXI.15-17)*. *Jaganjci* označavaju one koji su u nevinosti; *ovce*, koje se prve pominju, one koji su u dobru od dobra; a *ovce* koje je poslednje pominju, one koji su u dobru od istine. Kod *Mateja: A kada dođe sin čovječiji u slavi svojoj i svi sveti anđeli s njima, onda će sjesti na prijestolju slave svoje. I sabraće se pred njim svi narodi, i razlučiće ih između sebe kao što pastir razlučuje ovce od jaraca. I postaviće ovce s desne strane, a jarce s lijeve. Tada će reći car onima što mu sjede s desne strane: hodite blagosloveni oca mojega; primite carstvo koje vam je pripravljeno od postanja svijeta. Jer ogladnjeh, i dadoste mi da jedem; ožednjeh, i napojiste me; gost bijah, i primiste me; Go bijah, i odjenuste me; bolestan bijah, i obiđoste me; u tamnici bijah, i dođoste k meni. Tada će mu odgovoriti pravednici govoreći: Gospode! Kada te vidjesmo gladna, i nahranismo? Ili žedna, i napojismo? Kad li te vidjesmo gola, i odjenusmo? Kad te vidjesmo bolesna ili u tamnici, i dođosmo k tebi? I odgovarajući car će im reći: kad učiniste jednom od ove moje najmanje braće, meni učiniste (XXV.31-40)*. Da *ovce* ovde označavaju dobra, to jest, one koji su u dobru, očito je. Sve vrste dobara od ljubavi ka bližnjemu ovde su sadržane u unutrašnjem smislu, kao što će biti pokazano po Gospodovoj Božanskoj milosti na drugome mestu. *Jarcima* se posebno označavaju oni koji su u veri a **SEKCIJA 4** ne i u ljubavi ka bližnjemu. Na sličan način kod *Jezikilja: A vama, stado moje, ovako govori Gospod Jehova: evo ja ću suditi ovce i ovce (razlučiti stoku od stoke), između ovnova i jaraca (XXXIV.17)*.

Da su *jarci* posebno oni koji su u veri ali ne i u ljubavi ka bližnjemu, možese videti iz značenja *jaraca*, što su u dobrom smislu oni koji su u istini vere, a otuda donekle i u ljubavi ka bližnjemu; ali u obrnutom smislu, to su oni koji su u veri bez ljubavi ka bližnjemu, i koji razmišljaju o spasenju polazeći od verovanja da sama vera spasava. Isto se vidi i iz Gospodovih reči kod *Mateje*, ko što se vidi iz gore navedenog. Ali oni koji nisu ni u istini vere, a u isto vreme ni u ljubavi ka bližnjemu, oni odlaze u pakao bez ovakvog suđenja, to jest, bez ubeđenja da su u obmani.

4170. *A ovnova iz stada tvojega ne jedoh.* Da ovo označava istinu od dobra, da On nije bio uzeo ništa od njegovog, vidi se iz značenja *ovnova*, što su istine od dobra; jer *ovce* označavaju dobra, a *ovnovi*, pošto pripadaju *ovcima*, označavaju istine od dobra, i iz značenja *jesti*, što je usvojiti (vidi br. 3168, 3513, 3596, 3832), a to je uzeti; je ono što je usvojeno od nekoga, to je uzeto od njega.

4171. Stih 39. *Što bi zvijerje zaklalo nijesam ti donosio.* Da ovo označava da je zlo, koje se dogodilo nije bilo njegovom krivicom, da je bilo stoga bilo kod toga dobra, vidi se iz značenja *zaklano (rastrgnuto)*, što označava smrt koja je nekome naneta, a što nije bilo Njegovom krivicom. Zla kod čoveka imaju mnoga porekla. Prvo poreklo je nasleđe sve od dedova i pradedova do oca, i od oca, u kome su zla sakupljena, sve do svoga vlastitoga. Drugo poreklo je stvarno zlo, to jest, koje se stekne zlim životom. On ovo zlo prima delimično nasleđem, kao iz okeana zla, pa ga onda prevodi u delo; a tome dodaje mnoge stvari od sebe. Iz toga se stavra *proprium* koji čovek stiče za sebe. Ali ovo zlo prevedeo u delo zlo, koje čovek usvaja, i ono ima razna porekla – u glavnom dva: jedno, da prima zlo od drugih ne preko svoje pogreške; a drugo, da ga prima sa svojim pristankom, stoga svojom vlastitom greškom. Ono koje čovek prima od drugih bez svoje pokreške (krivice), to je ono što je u Reči označeno sa *zaklano*; a ono što primi sa **SEKCIJA 2** pristankom, to jest svojom pogreškom, označeno je u Reči sa *leš (trup)*, Otuda je u Drevnoj Crkvi, a isto tako i u Jevrejskoj, bilo zabranjeno jesti ono što je umrlo (crklo) samo od sebe, ili leš, a istio tako i ono što je zaklano (rastrgnuto); o čemu čitamo kod *Mojsija*: *A ko bi jeo meso od životinje koja crkne ili koju raskine zvjerka, bio domorodac ili došljak, neka opere haljine svoje i okupa se u vodi, i biće nečist do večera, a poslije biće čist. Ako li ih ne opere, nosiće bezakonje svoje (Levitska*

XVII.1,16). Kod istoga: *Crknuto (mrcinoga) i ono što raskine zvjerka neka ne jede. Da se njime ne oskrvni. Ja sam Jehova (Levitska XXII.8). Ono što je raskinuto* označava zlo koje je od obmane koja je potekla od zla, koje je zvjerka (divlja zver) u šumi, koja raskida; jer u Reči pakleni duhovi se upoređuju sa zverima. Kod istoga: *Bićete mi sveti ljudi; i mesa u polju rastrgnuta ne jedite, bacite ga psima (Izlazak XXII.31). Kod Jezikilja: Prorok reče Jehovi: o Gospode, gle, duša moja se nije oskrvnula, jer od djetinjstva svojega nijesam jeo mrcinoga (crknutoga) ni što bi zvjerka rastrgla, niti je ušlo u usta moja nečisto (IV. 14). Kod istoga: Svećenici da ne jedu mrcinoga ni što zvjerka raskine, bilo ptica ili što od stoke (XLIV.31).*

Ovo se odnosi na Gospodovo carstvo, da je tamo nova zemlja. Iz ovih se odlomaka može videti šta se u **SEKCIJA 3** unutrašnjem smislu označava sa *onim što je raskinuto*; ali da bi ovo bilo još jasnije, uzmimo jedan primer. Ako čovek, koji vodi dobar život, i koji čini drugima dobro, dopusti da bude ubeđen od nekog zlog čoveka, da dobar život ne doprinosi spasenju, iz razloga da je svako rođen u grehu; pa da stoga niko ne može hteti dobro od sebe, pa da ga dakle ne može ni činiti; i da je zbog toga spasenje moguće kroz veru (samu); i da se stoga čovek može spasti preko vere bez dobrog života, čak i da primi veru na samrtnoj postelji – ako ovakva osoba dozvoli da je neko ubedi u ovo, i tada postane nemarna u pogledu (dobrog) života, čak na njega gleda sa prezrenjem, za njega se kaže da je bio *raskinut (rastrgnut)*; jer raskinuto se odnosi na dobro u koje se uvuče obmana (laž), pa stoga dobro **SEKCIJA 4** nije više živo. Uzmimo još kao primer bračnu vezu, koju neki u početku smatraju svetom, ali kasnije jedan od bračnih supružnika dopusti da ga neko ubedi da je to samo radi reda u svetu i radi vaspitanja dece, i radi nasleđa (da se tako misli o brku); i dalje, da je bračna spona samo stvar ugovora, koji se može raskinuti ili u kome druga strana može da popusti (u odnosu na preljubu?), pod uslovom da postoji sporazum; posledica je ovoga da ta osoba posle ovoga nema više ideju da je brak nešto nebesko; i smatrajući da pohota ne škodi, tada se događa ono što se naziva *raskinuto*; a tako i u **SEKCIJA 5** drugim slučajevima. To je zlo koje raskida, i to kroz umovanja od spoljašnjih stvari, gde ne mogu da se uvedu unutrašnje stvari, sve zbog zloga života, a što se može videti iz sledećih odlomaka. Kod *Jeremije*:-

Za to će ih pobiti lav iz šume, vuk će ih večernji potrti, ris će vrebati kod gradova njihovijeh; ko god izide iz njih biće rasrnut, jer je mnogo grijeha njihovijeh i silni su odmeti njihovi (V.5,6). I kod Amosa: Edomu neću oprostiti, jer goni i brata svojega mačem potvrši u sebi sve žaljenje, i gnjeg njegov razdire jednako, i srdnju drži svoju u vijek (I.11).

4172. *Sam sam podmirivao.* Da ovo označava da je iz toga proizašlo dobro, vidi se iz značenja *podmirivati (podneti gubitak)*, što je učiniti dobro: ovde, da je dobro proizašlo iz toga. Što se tiče zla od pogreške, i zla ne od pogreške, što je, kao što je pokazano, označeno sa *leš (strvina)*. i kao ono što je *zaklano (rastrgnuto)*, slučaj je ovakav. Zlo od pogreške, ili zlo koje čovek stekne zlim životom, a koje je potvrdio u misli verovanjem i ubeđenjem, ne može se popraviti, nego ostaje u večnostg; dok zlo koje nije od pogreške, koje čovek ne potvrdi mišlju, i u koje se nije iznutra ubedio, ono doista ostaje, ali samo u spoljašnjem (čoveku); jer ono ne prodire unutra i ne izopačava unutrašnjeg čoveka. Takvo je ono zlo iz kojega proizlazi dobro: jer unutrašnji čovek, na kojega (zlo) još nije uticalo niti se čovek s njim saglasio, može da ga vidi u svom spojašnjem čoveku, pa se stoga i može ukloniti. I pošto unutrašnji čovek može da ga vidi, to on stoga može da vidi dobro u jasnijoj svetlosti. Jer se dobro vidi jasnije ako se gleda od onoga što mu je suprotno; i tada dobro više utiče na čoveka. To je stoga ono što je označeno time što se kaže da je neko dobro proizašlo iz toga.

4173. *Od mene si iskao.* Da ovo označava da je to bilo od Njega, vidi se iz značenja ruke, što je moć (vidi br. 878, 3387), stoga da je bilo od Njega; jer ono što je od Njegove moći, to je od Njega.

4174. *Što bi bilo ukradeno danju ili noću.* Da ovo označava zlo samo-zasluge, na sličan način se vidi iz značenja *ukradeno ili krađa*, što je zlo samo-zasluge (*prim. prev. Kada čovek prisvaja zaslugu za dobro koje čini, on i neznajući negira da svako dobro dolazi od Boga, tada on krade od Boga, u unutrašnjem smislu*). Postoji zlo samo-zasluge kada čovek pripisuje dobro sebi, i pretpostavlja da je ono od njega, i zbog toga želi da zasluži spasenje. Ovo zlo je ono što se u unutrašnjem smislu označava *krađom*. Ali što se tiče ovoga zla, svi koji se popravljaju, prvo pretpostavljaju da je dobro od njih samih, pa stoga da kroz to dobro zaslužuju

spasenje; jer njihova pretpostavka da zaslužuju spasenje dobrom koje čine, rezultat je pretpostavke da je dobro od njih samih, jer jedna ideja se slaže s drugom. Ali oni koji dozvole da budu preporođeni, ne potvrđuju ovu ideju u svojoj misli, niti se ubeđuju da je tako; nego ta ideja postupno nestane. Jer sve dok je neko u spoljašnjem čoveku, što je slučaj s onima koji su u početku popravka (reformacije), ne mogu a da ne misle tako, jer oni misle samo od spoljašnjeg čoveka. Ali kada se spoljašnji čovek skupa sa svojim požudama ukloni, a unutrašnji čovek počne da deluje, to jest, kada se Gospod uliva preko unutrašnjeg čoveka sa svetlom inteligencije, i na taj način prosvetljava spoljašnjeg čoveka, tada čovek počne da veruje drugačije, te ne pripisuje dobro sebi, nego Gospodu. Iz ovoga je jasno šta se označava zlom samo-zasluge preko kojega se dolazi do dobra, kao što se preko zla koje nije od pogreške dolazi do dobra, o čemu vidi gore. Ali ako čovek stigne do odraslog doba i utvrdi se u svojoj misli, isasvim se ubedi da zaslužuje spasenje preko dobra koje čini, zlo u pitanju ukorenjuje se, i ne može se popraviti. Jer takav čovek traži za sebe ono što pripada Gospodu, pa stoga ne prima dobro koje neprekidno utiče od Gospoda; jer još dok utiče, on ga upravlja prema sebi samome, i prema svome propriumu, pa tako (to dobro) opoganjuje. To su zla koja se u pravom smislu nazivaju *krađama* (vidi br. 2609). (prim. prev. Čovek je spasen onda kada dođe do spoja (braka) između dobra i istine u njegovom umu ili duhu. Čovek može da bude dobar (da bude u dobru) kada čini dobro (koje je samo spoljašnje), ali ako je u obmani da je to dobro poreklom iz njega samog, onda nema braka dobra i istine. Ako veruje iskreno i još ako oseća da dobro koje čini, da ga čini Gospod preko nejga, onda je spasen, to jest, onda je nanovo rođen).

4175. Stih 40. *Danju me ubijaše vrućina a noću mraz; i san mi ne padaše na oči.* Da ovo označava iskušenja, vidi se iz značenja *vrućine* i *mraza (hladnoće)*, što je ili previše ljubavi ili nimalo ljubavi, znači dve krajnosti; *dan* označava stanje vere ili istine kada je na najvećoj visini; a *noć* stanje kad nema vere ili istine (vidi br. 221, 935, 936), i iz značenja *i san mi ne padaše na oči*, što je biti neprestano bez odmora. Pošto se takve stvari doživljavaju u iskušenjima, to se njima označavaju iskušenja uopšte. Razlog da vrućina označava previše ljubavi, je to što su duhovna ljubav i toplina ljubav; a s druge strane, duhovna hladnoća je stanje gde nema ljubavi; jer sami čovekov život nije ništa drugo nego ljubav; jer bez ljubavi čovek

nema života; šta više, ako razmisli, on može da zna da sva životna vatra i toplota dolaze iz toga izvora. Međutim, *hladnoća (mraz)* ne znači lišenje svake ljubavi, nego lišavanje duhovne i nebeske ljubavi, a to je ono što se naziva duhovnom smrću. Kad je čovek lišen ove ljubavi, u njemu se pali ljubav prema sebi i svetu. Ova je ljubav relativno hladna, a isto tako i postaje hladna, ne samo kada živi u telu, nego i kada dođe u drugi život. Ako se od njega, dok živi u telu, oduzme ljubav prema sebi i svetu, on postaje tako hladan da u njemu kao da nema života; a istio bi se dogodilo, kada bi ga neko prisilio da misli na sveti način o nebeskim i Božanskim stvarima. U drugom životu, kada ovakav čovek dođe među paklene duhove, on je u vatri ili vrućini požuda; a ako se približi nebu, ova vatra i vrućina pretvaras se u hladnoću, i biva mu sve hladnije što se više približava, što ide uz osećanje muke u istom stepenu. Ova hladnoća je ono što se označava *škrgutom zubi* što se pripisuje onima u paklu (Mateja VIII.12; XIII.42,50: XXII.13; XXIV.51; XXV.30. Luka XIII.28).

4176. *Tako mi je bilo dvadeset godina u tvojoj kući.* Da ovo označava Njegov proprium, vidi se iz značenja *dvadeset*, što je dobro ostataka (vidi br. 2280), a kad se ovo odnosi na Gospoda, tada označava ono što je On sam Sebi stekao (br. 1906), dakle Njegov proprium: i iz značenja *služiti*, što kad se odnosi na Gospoda, tada označava Njegovu sopstvenu moć (br. 3975, 3977).

4177. *Četrnaest godina za tvoje dvije kćeri.* Da ovo označava prvi period, kako bi mogao da za Sebe stekne osećanja istine, vidi se iz značenja četrnaest, ili dve sedmice, što je znači prvi period; jer u Reči *sedmice* označavaju periode velike ili male (vidi br. 2044, 3845, a kada su dve sedmice nazvane jednim periodom, znače nje je isto, jer udvostručenje i umnožavanje ne oduzimaju mu značenje; otuda je jasno šta je označeno sa *četrnaest*, ili sa dve sedmice: i iz značenja *dve kćeri*, ovde Rahele i Lije, što su osećanja istine (br. 3758, 3782, 3793, 3819); *kćeri* označavaju osećanja istine (br. 2362).

4178. *I šest godina za stoku tvoju.* Da ovo označava da bi On kasnije mogao steći dobro, vidi se iz značenja *šest*, što je borba i trud (vidi br. 720,737,900), ovde, ono što ostaje od borbe i truda, a to znači ono što je kasnije došlo; i iz značenja *stoke (stada)*, što je dobro (br. 343,2566,3518).

4179. *Platu si mi mijenjao deset puta.* Da ovo označava stanje toga (dobra) prema Njemu onda kada je On sticao Sebi ova dobra, vidi se iz značenja plate, kada se odnosi na Gospoda, što označava od Njega (vidi br. 3996, 3999); a to je onda kada je sticao dobra za Sebe; i iz značenja *mijenjao ih* (plate), što je stanje dobra označeno *Labanom* prema Njemu. *Deset puta* označava vrlo veliku promenu (vidi br. 4077). (*prim. prev. Čitalac primećuje da se ovde radi o procesu Gospodovog oboženja ili proslavljenja Njegovog Ljudskog, što je tema kontemplacije anđela Trećeg ili nebeskog neba*).

4180. Stih 42. *Da nije Bog oca mojega, Bog Avramov, i strah Isakov bio sa mnom.* Da ovo označava da nije bilo Božanskog i Božanskog Ljudskog, jasno je iz značenja *Boga oca mojega*, kada se odnosi na Gospoda, što je Božansko u pogledu dobra; pošto je *Otac* Božansko dobro, a *Sin* Božanska istina (br. 2803,3704), ovde, Božansko dobro svake Suštine; iz značenja *Boga Avramovog*, što je Božansko samo koje se naziva Božanskom Suštinom, jer Abraham predstavlja Gospoda u pogledu Božanskog Samog (br. 2011, 3439); i iz značenja *Straha Isakovog*, što je Božansko Ljudsko. Strah se spominje jer se ovde misli na Božansku istinu, jer Božanska istina sa sobom nosi strah, plašenje, i užas (teror) onima koji nisu u dobru; ali to ne čini Božansko dobro. koje nikoga ne plaši. Isto je označeno dalje u istom poglavlju: *a Jakov se zakle strahom oca svojegalsaka* (stih 53). Jer kako je tada Laban bio odvojen od Jakova, to jest, od posrednig dobra koje se odvojilo od dobra Božanskog, on je bio u takvom stanju da je želeo da nanese zlo, što je jasno iz onoga što je rečeno Labanu. Pošto je bio u takvom stanju, kaže se *strah Isakov*. Da *Strah Isakov* označava Isakovog Boga, svak može da vidi, kao i to da je Laban bio u tome stanju. *Isak* predstavlja Gospodovo Božansko Ljudsko, i to u odnosu na Božansko Racionalno (br. 1893, 2066, 2972, 2083, 2630, 3012, 3194, 3210, 3973). Što se tiče Božanske **SEKCIJA 2** istine koja od Gospoda unosi strah kod onih koji nisu u dobru, ali ne kod onih koji su u dobru, slučaj je ovakav: sveto proizlazeće od Gospodaima u sebi Božansko dobro i Božansku istinu. Ovi neprestano proizilaze od Gospoda. Od njih je svetlost koja je u nebima, pa stoga i svetlost u ljudskim umovima, pa stoga i mudrost i inteligencija, jer su ovi unutar te svetlosti. Ali ta svetlost, ili mudrost i inteligencija, utiču na sve prema tome kako se prima. Oni koji su u zlu, ti ne primaju Božansko dobro, jer nisu ni u ljubavi ni u ljubavi ka

bližnjemu; jer svo dobro pripada ljubavi i ljubavi ka bližnjemu (*prim.prev. pod ljubav autor misli na ljubav koja dolazi od Gospoda i koju čovek uzvraća Gospodu*). Međutim, čak i čovek koji je u zlu, može da prima Božansku istinu, ali samo u svog spoljašnjeg čoveka, a **SEKCIJA 3** nikako ne u unutrašnjeg. Ovo je kao toplina i svetlo od sunca. Duhovna toplina je ljubav, pa stoga i dobro; a duhovno svetlo je vera, odnosno istina. Kada se primi toplina od sunca, drveće i cveće raste i stvara lišće, cvetove, i plodove ili semenke. Ovo se dešava u vreme proleća i leta. Međutim, kada se ne prima toplina od sunca, nego samo svetlo, ništa se ne zeleni, i svo postojeće zelenilo vene, kao što je u jesen i u zimu. Tako je i sa duhovnom toplinom i svetlom, koji su od Gospoda. Ako je čovek kao proleće ili leto, on prima dobro ljubavi i ljubavi ka bližnjemu, i stvara plodove; ali ako je kao jesen ili zima, on ne prima dobro ljubavi i ljubav ka bližnjemu, pa shodno tme ne donosi plodove. Pa ipak, on može još uvek da prima svetlo, to jest, može da zna stvari vere ili istinu. Zimsko svetlo ima sličan efekat, jer ono stvara boje i lepotu, i čini ih upadljivim, kao i u letnjem svetlu, ali s tom razlikom da ne prodire unutra, jer u njemu nema topline, pa stoga nema ni rasta. Stoga, kada se **SEKCIJA 4** dobro ne prima, nego samo svetlost, to je kao kad se toplina ne prima u predmetima, nego samo slika oblika i lepote zbog svetlosti, dok je sve unutra hladno; a tako gde je unutra hladno, tamo sve vene, pa se smežura i drhti kada se tu dovede svetlost. To je ono što uzrokuje strah, plašnju, i teror u živim stvarima. Preko ovoga upoređenja može se donekle videti kako stoji stvar sa strahom, plašenjem, i terorom koje osećaju oni koji su u zlu – to jest, ovi ne dolaze od Božanskog dobra, nego od Božanske istine, i to onda kada ti (ljudi) ne primaju Božansko dobro, ali primaju Božansku istinu. Isto tako, da Božanska istina bez dobra ne može da proдре u unutrašnjost, nego se prima samo izvana, to jest, u spoljašnjeg čoveka, uglavnom u njegovo Čulno: i da zbog toga čovek ponekad izgleda lep u spoljašnjem obliku, dok je prljav u unutrašnjem obliku. Iz ovoga se može videti priroda vere kod mnogih, za koju kažu da spasava bez dobrih dela, to jest, bez volje za dobrom i bez dela. **SEKCIJA 5** Pošto Božanska istina proističe od Božanskog Ljudskog, ali ne od Božanskog Samog, to se ovde Božansko Ljudsko označava *Strahom Isakovim*; jer, kao što je rečeno, Božanska istina unosi strah, a ne Božansko dobro. Da Božanska istina proističe od Gospodovog Božanskog Ljudskog, a ne od Božanskog Samog, to je tajna koja do sada nije otkrivena. A

slučaj je ovakav: Pre nego je Gospod došao u svet, Božansko Samo uticalo je u celo nebo; a pošto se tada nebo sastojalo, u glavnom, od nebeskih, to jest, od onih koji su bili u dobru ljubavi, to je preko ovoga influksa, Božanskom Svemoći, salazila je svetlost u neba, a iz toga mudrost i inteligencija. Ali kada se ljudski rod bio udaljio od dobra ljubavi i ljubavi ka bližnjemu, ta se svetlost nije više mogla dobiti kroz nebo, pa stoga ni mudrost i inteligencija nisu mogli da dopiru do ljudskog roda. Zbog ovoga, kako bi ljude mogao spasavati, Gospod je došao u svet, u učinio Ljudsko u Sebi Božanskim, kako bi preko Svog Božanskog Ljudskog postao Božanska Svetlost, i kako bi mogao da prosvetli sveukupno nebo i sveukupni svet. On je od večnosti bio Svetlost sama jer Svetlost je bila od Božanskog Samog preko neba. I bilo je to Božansko Samo koje je na sebe uzelo ljudsko, i učinilo ga Božanskim; i kada je postalo Božansko, On je tada bio u stanjuda obasja (prosvetli) ne samo nebesko nebo, nego i duhovno nebo, kao i ljudski rod, koji je primao i koji prima Božansku istinu u dobru, to jest, u ljubavi prema Njemu i u ljubavi ka bližnjemu, kao što se vidi kod *Jovana: A koji ga primiše, dade im vlast da budu sinovi Božiji, koji vjeruju u ime njegovo. Koji se ne rodiše od krvi, ni od volje tjelesne, ni od volje muževljeve, nego od Boga (I.12,13).*

SEKCIJA 6 Iz ovoga se sada može videti šta je označeno ovim rečima kod *Jovana: U početku bješe Riječ, i Riječ bješe u Boga, i Bog bješe Riječ. Ona bješe u početku u Bog. Sve je kroz Nju postalo što je postalo. U Njoj bješe život, i život bješe svjetlo ljudima. I vidjelo se svijetli u tami, i tama ga ne obuze (I.1-5).* Riječ ovde označava Božansku istinu. Međutim, da je Gospod Božansko dobro po suštini, i da Božanska istina proizilazi od Njega, može se videti gore (br. 3704). Jer Božansko dobro čovek ne može da prima, a ne miže ni anđeo, nego samo može da ga prima Gospodovo Božansko Ljudsko, što je označeno ovim rečima kod *Jovana: Boga niko nije vidio nikad: jedinorodni sin koji je u naručju očevom, on ga javi (objavi) (I.18).*

Međutim, Božanska istina se može primati, ali li je ona onakva kakav je čovek koji je prima; i Božansko dobro **SEKCIJA 7** može da obitava u tome, uz razlike prema tome kako se prima. Ovakve su tajne koje se predstavljaju anđelima kada čovek čita ove reči:- *Da nije Bog oca mojega, Bog Avramov, i strah Isakov bio sa mnom.* Iz ovoga je jasno koliko mnogo nebeskog ima u Reči, u svakoj pojedinosti, čak i onda kada se ništa od toga ne pokazuje u smislu slova; kao i to, kakva je anđeoska

mudrost uspoređena s ljudskom mudročću; i da su anđeli u najdubljim tajnama, dok čovek ne zna ni to, da u tome postoje tajne. Ali samo se spominje mali broj stvari, jer anđeli u ovome vide nebrojene tajne, i opažaju bezbroj stvari, koje ljudski govor ne može da izrazi, niti ih čovekov um može primiti.

4181. *Bi me zacijelo otpustio prazna.* Da ovo označava da bi bio tražio za sebe sve stvari, vidi se iz značenja *otпустiti prazna*, što bio bilo oduzeti mu sve stvari, a to znači tražiti sve stvari za sebe.

4182. *Ali je Bog vidio nevolju moju i trud ruku mojih, pa te ukori noćas.* Da ovo označava da su sve stvari od Njega po Njegovoj vlastitoj moći, vidi se iz značenja *nevolje*, i *truda ruku mojih*, što su iskušenja; apošto je kroz iskušenja i pobjede u njima Gospod ujedinio Božansko Ljudskom, i učinio ga isto tako Božanskim, i to od Svoje vlastite moći, to se ove stvari označavaju istim rečima. Da je iskušenjima i pobjedama u njima Gospod sjedinio Božansko s Ljudskim, i učinio ga Božanskim Svojom vlastitom moći, može se videti gore, br. 1661, 1737, 1813, 1921, 2776, 3318; a isto tako da su *trud ruku i ruka* moć, br. 878, 3387; stoga, da *moji dlanovi* ili *ruke* označavaju njegovu vlastitu moć. Bog vidje i sudi, označava Gospodovo Božansko, u tome što je Božansko, koje je u Njemu, i koje je Njegovo, to učinilo.

4183. Stih 43. *A Laban odgovori Jakovu i reče: ove su kćeri moje kćeri, i ovi su sinovi moji sinovi, i ova je stoka moja stoka, i što god vidiš je moje, pa šta bih učinio danas kćerima svojim ili sinovima njihovijem koje rodiše?* A Laban odgovori Jakovu i reče, označava zatamnjeno stanje opažanja; *ove su kćeri moje kćeri, i ovi su sinovi moji sinovi, i ova je stoka moja stoka*, označava da su sva osećanja istine, i sve istine i dobra, bila vlastita; *i sve što vidiš je moje je*, da je tako isto vlastita bila sposobnost opažanja i razumevanja; *pa šta bih učinio danas kćerima svojim ili sinovima koje rodiše?* Označava da se to nije usudilo da traži sve za sebe.

4184. Stih 43. *A Laban odgovori Jakovu i reče:* Da ovo označava zatamnjeno stanje opažanja, vidi se iz značenja *odgovori i reče*, što je opažanje. (Da u istorijskim delovima Reči *reći* označava opaziti, može se videti gore, br. 1898, 1919, 2080, 2862, 3395, 3509.) Da je stanje opažanja zatamnjeno, jasno je iz onoga što Laban kaže, naime, da su kćeri, sinovi, i stoka njegovi, dok u stvari nisu njegovi; i od

unutrašnjeg smisla, da posredno dobro traži za sebe sva dobra i sve istine. (O ovim rečima Labanovim, vidi gore. Br. 3974, 4113.)

4185. *Ove kćeri su moje kćeri, i ovi sinovi su moji sinovi, i ova stoka je moja stoka.* Da ovo označava da su sva osećanja istine, i sve istine i sva dobra, bila njegova vlastita, jasno je iz značenja *kćeri*, ovde Rahele i Lije, što su osećanja istine (vidi br. 3758, 3782, 3793, 3819); iz značenja *sinova*, što su istine (br. 480, 491, 533. 1147, 3373); i iz značenja *stoke*, što su dobra (br. 343, 1565, 2566). Da ih je tražio za sebe kao da su to nešto njegovo vlastito, jasno je, jer je Laban kazao, *Ove kćeri su moje kćeri, i ovi sinovi su moji sinovi, i ova stoka je moja stoka.*

4186. *I što god vidiš moje je.* Da ovo označava da je isto tako bila njegova isva sposobnost opažanja i razumevanja, vidi se iz značenja *videti*, što je opažati i razumeti (vidi br. 2150, 3863), te da tako sva opažajna i intelektualna sposobnost pripada tome. Kakav je ovo slučaj već je pokazano, i ilustrovano onim što se dešava u drugom životu, naime, kada su duhovi, posebno oni koji su posredne vrste, u nekom anđeoskom društvu, oni tada smatraju da njima pripadaju osećanja dobra i istine koja utiču na njih od društva u kome su, pošto je takva komunikacija osećanja i misli u drugom životu; i onoliko koliko su povezani s tim društvom, toliko tako i misle. Kada se ti isti duhovi odvoje od toga (anđeoskog) društva, oni su ljutiti; a kada postanu ljutiti (indignirani, povređeni), tada su i u zatamnjenom stanju (o čemu gore, br. 4184); a pošto u ovome stanju nemoju unutrašnjeg opažanja, oni smatraju svojim dobra i istine koje pripadaju anđeoskom društvu, a koje su imali zbog komunikacije koja je gore pomenuta. (*prim. prev. Nešto slično de dešava u zemaljskom svetu, kada neko živi u društvu osoba koja osećaju i misle isto; tada se njemu čini da je njihov deo, i da oseća i misli što i oni*). To je stanje koje se opisuje u ovome stihu. Osim toga, meni je preko mnogih iskustava dato da znam kako se osećanja dobra i istine komuniciraju drugima (prenose na druge). Duhovi ove vrste bili su ponekad sa mnom, pa ako smo bili povezani nekim osećanjem, mislili su da su moja osećanja i misli njihova osećanja i njihove misli. A bio sam obavešten da je tako sa svim ljudima; jer svaki čovek ima duhove kod sebe (koji su mu pridruženi), koji, čim mu priđu i uđu u njegova osećanja, misle da je njihovo sve što je čovekovo, to jest, da njima pripadaju sva osećanja i sva misao (toga čoveka). Na ovaj način su duhovi

povezani sa čovekom, a Gospod preko njih vlada čovekom (br. 2488); o čemu će nešto biti rečeno iz iskustva kasnije, na kraju sledećih poglavlja.

4187. *Pa šta bih učinio danas kćerima svojim i sinovima njihovijem koje rodiše? Da ovo označava da se i pored svega nije usuđivao da ih traži za sebe, vidi se iz značenja kćeri, što su osećanja istine; i sinova, što su istine (o kojima je bilo govora gore, br. 4185). Da se nije usuđivao da ih traži za sebe, označeno je sa, pa što bih im danas učinio?, jasno je iz onoga što prethodi, naime, da mu je Bog u snu kazao, Čuvaj se da ne govoriš s Jakovom ni od dobra ni od zla (ni lijepo ni ružno) (stih 24).*

4188. Stihovi 44-46. *Nego hajde da uhvatimo vjeru (načinimo savez), ja i ti, da bude svjedočanstvo između tebe i mene. I Jakov uze kamen i utvrdi ga za spomen. I reče Jakov braći svojoj: nakupite kamenja. I nakupiše kamenja i složiše na gomilu, i jedoše na gomili. Nego hajde da uhvatimo vjeru, ja i ti, da bude svjedočanstvo između tebe i mene, označava povezivanje Božanskog Prirodnog s dobrima iz dela, u kojimasi oni koji su sa strane (koji su u sporednom ili kolateralnom dobru), ili Narodi (Neznabošci); I Jakov uze kamen i utvrdi ga za spomen, označava takvu istinu i bogoštovanje koje iz nje ishodi; i reče Jakov braći svojoj, označava one koji su u dobru iz dela (prim. prev. Neznabošci nemaju istine vere, ali čine dobro iz ljubavi ka bližnjem, pa su stoga u dobrima iz dela). Nakupite kamenja; i nakupiše kamenja i složiše na gomilu, označava istine od dobra (prim. prev. Istine do čijeg saznanja neko dolazi zato što čini dela ljubavi ka bližnjemu, nazivaju se istine od ili iz dobra); i jedoše nad gomilom, označavanje usvajanje od Božanskog dobra,*

4189. Stih 44. *Nego hajde da uhvatimo vjeru.* Da ovo označava povezivanje Božanskog Prirodnog s dobrima iz dela, u kojima su oni sa strane, ili Neznabošci, jasno je iz značenja *uhvatiti veru*, ili *sklopiti savez*), što je povezivanje (vidi br. 665, 666, 1023, 1038, 1864, 1996, 2003, 2021); iz reprezentacije ovde *Labana*, koji je *Ja*, a što su dobra iz dela, kao što se vidi iz onoga što sledi; i iz reprezentacije **SEKCIJA 2 Jakova**, koji je ovde *ti*, što je Božansko Prirodno. Da se ovde *Labanom* označavaju dobra iz dela u kojima su oni kojisu sa strane, ili Neznabošci, a to je zato što je Laban sada odvojen od Jakova, to jest, posredno dobro je odvojeno od dobra Božanskog koje pripada Prirodnom, to on (Laban) ne može i dalje da predstavlja posredno dobro; ali pošto je on bio samo sredstvo, to on ipak

predstavlja neko dobro, u ovom slučaju, dobro sa strane, ili kolateralno dobro. Pre nego li se Laban na ovaj način povezao s Jakovom, on je predstavljao kolateralno dobro (vidi br. 3612, 3665, 3778), pa stoga dobro sa strane, čiju prirodu ćemo prikazati u onome što sledi. Sa Labanom je slično onome što je bilo između Lota i Ismaila. Sve dok je Lot bio s Avramom, predstavljao je Gospoda u pogledu spoljašnjeg čulnog čoveka (br. 1428, 1434, 1547, 1597, 1598, 1698); ali kada se odvojio od Avrama, predstavljao je one koji su u spoljašnjem bogoštovanju, ali i u ljubavi ka bližnjem (br. 2317, 2324, 2371, 2399), a isto tako i one koji su bili u **SEKCIJA 3** nekoliko uzastopnih stanja u crkvi (br.2422, 2459). A ovako je bilo s Ismailom: sve dok je bio s Avramom, predstavljao je Gospodovo prvo Racionalno (br.1893. 1949-1951); ali kada se kasnije odvojio, predstavlja je one koji se nazivaju duhovnim (br. 2078, 2691, 2699, 3263, 3268). Takav je slučaj i s Labanom. Razlog je u tome, da iako je bilo došlo do odvajanja, povezanost je i dalje postojala, ali ne ona koja je pre postojala. To je razlog da Laban ovde i u onome što sledi predstavlja dobra iz dela, kao što su ona sa strane, to jest, ona kod Neznabožaca. Za Neznabošce se kaže da su sastrane, ili u kolatarnom dobru, jer su oni izvan crkve. Oni unutar crkve koji su u istini i u dobru, ti nisu u kolatarnoj liniji, jer imaju Reč, a preko Reči oni su u neposrednoj komunikaciji s nebom, i preko neba s Gospodom; ali to nije slučaj s Neznabošcima, jer ovi nemaju Reč, i ne znaju Gospoda. Iz toga se razloga kaže za njih da su sa strane. Ovde se misli na one Neznabošce koji su u dobrima iz dela, to jest, koji su u spoljašnjim stvarima unutar kojih je dobro ljubavi ka bližnjemu. Ovo je ono što se naziva *dobrima od ili iz dela* (plural), a ne dobrim delima. Jer dobra dela mogu da postoje a da unutar njih nema dobara, ali nije tako s dobrima od ili iz dela.

4190. Stih 45. *I Jakov uze kamen i utvrdi ga za spomen.* Da ovo označava takvu istinu i bogoštovanje u skladu s njom, vidi se iz značenja *kamena*, što je istina (br. 643=, 1298, 3720); i iz značenja spomena (spomenika, stuba), što je bogoštovanje koje pripada toj istini (br. 3727). Iz ovoga se jasno vidi da su ovim rečima označeni istina i bogoštovanje u skladu s tom istinom. Kaže se *u skladu stavkom istinom*, jer takva istina postoji kod Neznabožaca; jer iako Neznabošci ne znaju ništa o Reči, pa stoga ništa ni o Gospodu, oni imaju i pored toga spoljašnje istine koje imaju i Hrišćani; kao na primer, da se trebajati Božanstvu na svet način, da treba

održavati svetkovine, da treba poštovati roditelje, da se ne sme krasti, preljubočiniti, niti žudeti za tuđim dobrima; a to su sve istine iz Desetorečja (Dekaloga); što su tako isto i pravila života unutar crkve. Mudri među njimapoštuju ova pravila života ne samo u njihovom spoljašnjem obliku, nego i u njihovom unutrašnjem. Jer oni smatraju dasu ovakve stvari suprotne ne samo religioznom sistemu, nego i opštem dobru, pa stoga i unutrašnjoj obavezi koju duguju čoveku, i da su stoga suprotne ljubavi ka bližnjem, iako ne znaju šta je vera. U tome zatamnjenom stanju, oni ipak imaju neku savest protivu koje nisu voljni da postupaju, a neki među njima zaista i ne postupaju. Iz ovoga se vidi da Gospod vlada nad njihovim unutrašnjim (bićem, čovekom), iako su u tami; i daima tako On daje mogućnost da prime unutarne istine, a koje i primaju u **SEKCIJA 2** drugom životu. (Vidi što je rečeno o Neznabošcima, br. 2589-2605). Ponedad mi je dato da sa Hrišćanima razgovaram o stanju Neznabožaca izvan crkve, da oni primaju istine i dobra vere lakše nego Hrišćani koji ne žive po Gospodovim zapovestima; i da Hrišćani o njima misle na okrutan način, pretpostavljajući da su osuđeni svi oni koji žive izvan crkve, i to za to što (Hrišćani) prihvataju kanon (crkveni zakon) po kojemu bez Gospoda nema spasenja. Ovo, doista, i jeste istinito, što sam im i rekao; ali Neznabošci koji žive u uzajamnoj ljubavi, i koji postupaju po jednoj vrsti savesti onako kako je pravedno, primaju veru i znanje o Gospodu lakše u drugom životu nego oni u crkvi koji nisu živeli takvim životom. Osim toga, Hrišćani su u obmani kad veruju da je nebo namenjeno samo njima zato što imaju knjigu koja je Reč, napisanu na papiru ali ne i na njihovim srcima; pa i stoga što znaju Gospoda, iako ne veruju da je On Božanski da je Bog) i u pogledu Njegovog Ljudskog; nego ga priznaju samo kao običnog čoveka u pogledu Njegove druge suštine, koju nazivaju Njegovom ljudskom prirodom, pa stoga kada su ostavljeni sami sebi i svojim mislima, oni Mu se ne klanjaju. Na taj način, *oni* su ti koji su izvan Gospoda, i za koji nisu spaseni.

4191. Stih 46. *I Jakov reče braći svojoj.* Da ovo označava one koji su u dobru od dela, vidi se iz reprezentacije Jakova, koji predstavlja Gospodovo Božansko Ljudsko (o kojemu gore); i iz značenja *braće*, što su dobra (vidi br. 3815, 4121); ovde, one koji su u dobrima od dela, i koji su Neznabošci, kao što je gore pokazano (br. 4189). Jer su svi koji su u dobru, povezani s Gospodovim Božanskim,

i zbog ove povezanosti Gospod ih naziva *braćom*; kao kod *Marka: Isus pogledavši one okolo, reče, Gle, Moja majka, i Moja braća; jer ko god čini Božiju volju, taj je Moj brat, i sestra, i majka (III.31,34,35)*. Svako povezivanje se uspostavlja preko ljubavi i ljubavi ka bližnjem, kao što svako može da vidi; jer duhovno povezivanje nije ništa drugo nego ljubav i ljubav ka bližnjemu. Da je ljubav ka Gospodu povezivanje s Njim, jasno je; i da je isto tako i s ljubavlju ka bližnjemu, a što je očit iz Gospodovih reči kod *Meteje: Što god ste učinili najmanjem od Moje braće, učinili ste Meni (XXV.40)*. Predmet o kojem se ovde govori su dela ljubavi ka bližnjemu.

4192. *Skupite kamnja; i skupiše kamenja i složiše na gomilu.* Da ovo označava usvajanje od Božanskog dobra, jasno je iz značenja *jedoše na gomili*, što je komunikacija, povezivanje, i usvajanje (vidi br. 2187, 2387, 2343, 3168, 3513, 3596, 3832); i iz značenja *gomile*, što je dobro (o čemu upravo gore, br. 4192); ovde, Božansko dobro.

4194. Stihovi 47-50. *A Laban ga nazva Jegar-Sahadut, a Jakov ga nazva Galad. I reče Laban: ova gomila neka bude svjedok između mene i tebe danas, zato se prozva Galad. A prozva se i Mizpa, jer reče Laban: neka Gospod gleda između tebe i mene, kad uzmožemo vidjeti jedan drugoga. Ako ucvijeliš kćeri moje i ako uzmeš žene preko kćeri mojih, neće čovjek biti između nas nego gle Bog je svjedok između mene i tebe. I Laban ga nazva Jegar-Sahadut, označava kakvo je dobro koje je predstavljeno Labanom; a Jakov ga nazva Galad, označava kakvo je dobro Božanskog Prirodnog; i Labanreče: ova gomila neka bude svjedok između mene i tebedanas, zatose prozva Galad, označava da će to biti u večnosti, i da to je njegov kvalitet; i Mizpa, jer reče: Neka Jehova gleda (bude svedok) između mene i tebe, označava prisustvo Gospodovog Božanskog Prirodnog; kad uzmožemo vidjeti jedan drugoga, označava odvajanje u pogledu onoga što pripada crkvi; ako ucvijeliš kćerimoje i ako uzmeš žene pored kćeri mojih, neće čovjek biti između nas, nego gle Bog će biti svjedok između mene i tebe, označava potvrđivanje.*

4195. Stih 47. *I Laban ga nazva Jegar- Sahadut.* Da ovo označava kakvo je dobro predstavljeno Labanom, vidi se iz značenja nazvati, i *nazvati imenom*, što je kvalitet (br. 144, 145, 1754, 2009, 2724, 3421). Na jeziku Sirije, otkuda je došao

Laban, Jegar-Sahadut označava svedokovu gomilu (stub). U drevna vremena gomile (stupovi) su bili znak, ili svedok, pa su posle služili i za bogoštovanje; ovde, kao znak i kao svedok; kao znak, da je tu bila granica; a kao svedok, da je tu uvačena vera (sklopljen savez), da nijedan od njih neće preći tu granicu zla radi protivu drugoga; što je jasno iz Labanovih reči: *Gledaj ovu gomilu i gledaj ovaj spomenik: da ni ja neću prijeći preko ove gomile k tebi i ti k meni nećeš prijeći preko gomile i spomenika ovoga na zlo (stih 52)*. Iz ovoga se vidi šta označava Jegar-Sahadut, ili svedokova gomila (stub). Ali u unutrašnjem smislu ona označava kakvo je bilo dobro od istina predstavljeno Labanom, to jest, da se ovim predstavljaju oni koji su u dobrima od dela (opo delima), kao što su dobra kod Neznabožaca.

4196. *A Jakov ga nazva Galad.* Da ovo označava kakvo je dobro koje pripada Božanskom Prirodnom, vidi se iz reprezentacije Jakova, što je Gospodovo Božansko Prirodno, kao što je gore često pokazano. Na Hebrejskom jeziku, ili jeziku Hahana, odakle je bio Jakov, *Galad* znači *gomilu ili svedoka, ili svedokovu gomilu (stup)*. A šta u unutrašnjem smislu označava svedokova gomila, sledi sada.

4197. Stih 48. *I reče Laban: ova gomila neka bude svjedok između mene i tebe danas; za to se prozva Galad.* Da ovo označava da će ovako biti u večnosti, što ponovo pokazuje kavalitet, vidi se iz značenja *gomile*, što je potvrda dobra preko istine (o čemu vidi niže): iz značenja *dan*, što je večnost (br. 2838, 3998); i iz značenja *nazvati imenom*, što je kvalitet (br. 144, 145, 1754, 2009, 2724, 3421). Sam kvalitet sadržan je u imenu *Galad*; jer u drevna vremena imena koja su davana, sadržavala su kvalitet (br. 340, 1946, 2643, 3422). Iz ovoga se vidi šta je označeno sa *Laban reče: Ova gomola (stup) neka bude svjedok između mene i tebe danas, stoga se nazva Galad*, naime, svedočanstvo povezanosti dobra ovde označenog *Labanom*, sa dobrom Božanskim Gospodovog Prirodnog, pa stoga povezanost Gospoda sa Neznabošcima preko dobra; ovo je ono dobro koje je sada predstavljeno *Labanom* (br. 4189). Istine ovoga dobra svedoče za povezanost; pa ipak, sve dok žive u svetu, njihovo je dobro sa strane (sporedno), jer nemaju istina Božanskih. Ali oni koji žive u ovome dobru, to jest, u uzajamnoj ljubavi, iako nemaju istina Božanskih neposredno iz Božanskog izvora, to jest, iz Reči, njihovo dobro nije zatvoreno, nego je takvo da se može otvoriti; i ono se otvara u drugom

žiotu, kada ih se poučava u istinama vere, i o Gospodu. Nije tako sa Hrišćanima, jer oni koji su u uzajamnoj ljubavi a još više oni koji su u ljubavi ka Gospodu, oni su u neposrednom dobru još dok **SEKCIJA 2** žive u svetu, jer su u Božanskim istinama; stoga, oni ulaze u nebo bez takve pouke, pod uslovom da u njihovim istinama nema obmana, koje treba prvo da se razagnaju. Ali oni Hrišćani koji nisu živeli u uzajamnoj ljubavi, oni su sebi zatvorili nebo, a mnogi su to uradili u takvom stepenu, da se više ne može otvoriti; oni znaju istine, ali ih osporavaju, i još se utvrđuju protivu njih, ako ne ustima, a ono u srcu. To što je Labav prvo nazvao gomilu (stub) *Jegar-Sahadut* na svom jeziku, a što je posle nazvan *Galad* na jeziku Hanana, kad ova imena imaju isto značenje, to je bilo radi molbe i radi povezanosti kroz to. Reći na jeziku Hanana, *or usnama Hanana*, znači moliti se (okrenuti se) Božanskom; jer se Hananom označava Gospodovo carstvo, a u najvišem smislu, Gospod (br. 1697, 3038, 3705); kao što se vidi kod *Isaije: U to će vrijeme biti pet gradova u zemlji Egipatskoj koji će govoriti jezikom Hananskim i zaklinjati se Jehovom nad vojskama; jedan će se grad zvati Aheres. U to će vrijeme biti oltar Jehovin usred zemlje Egipatske, i spomenik Jehovin na međi njezinoj. I biće znak i svjedočanstvo Jehovi nad vojskama u zemlji Egipatskoj (XIX.18-20)*. *Svedok* ovde označava potvrđivanje dobra preko istine, i istine preko dobra; a da otuda *svedočanstvo* označava dobro od kojega potiče istina, i istinu iz koje potiče dobro, može se videti iz drugih odlomaka u Reči. Da **SEKCIJA 3** *svedok* označava potvrđivanje dobra preko istine, i istine preko dobra, vidi se iz sledećih odlomaka u Reči. Kod *Jošue: A Jošua reče narodu: sami ste sebi svjedoci da ste izabrali sebi Jehovu da mu služite. I oni rekoše; svjedoci smo. Povrzite dakle bogove tuđe što su među vama, i privijte srce svoje ka Gospodu Bogu Izrailjevu. A narod reče Jošui: Jehovi Bogu svojemu služićemo i glas njegov slušaćemo. Tako učini Jošua zavjet s narodom onaj dan i postavi im uredbe i zakone u Sihemu. I napisu Jošua ove riječi u knjigu zakona Božijeg; i uzevši kamen velik podiže ga pod hrastom koji bješe kod svetinje (kovčega) Jehovine. I reče Jošua narodu: evo, kamen ovaj neka nam bude svjedočanstvo; jer je (ovaj kamen) čuo sve riječi Gospodove koje nam je govorio; i neka vam bude svjedočanstvo da ne biste slagali Bogu svojemu (XXIV.22-27)*. Da je *svedok* ovde potvrđivanje, jasno je, naime, da je potvrda saveza, to je stoga što potiče iz povezanosti; jer savez (zavet) označava povezanost (br. 665, 1923, 1938, 1864, 1996, 2003, 2021). A pošto povezanost s Jehovom ili s Gospodom može da

postoji samo preko dobra; a svako dobro je onakvo kakva je istina povezana s tim dobrom; to sledi da *svedok* označava potvrđivanje dobra preko istine. Dobro na koje se ovde misli, je povezanost s Jehovom ili Gospodom kada izaberu Njega da Mu služe; a istina kojom se potvrđuje, je *kamen*. (Da *kamen* označava istinu, može se videti gore, br. 643, 1298, 3720). U najvišem smislu, *kamen* je Gospod Sam, jer sva je istina od Njega, pa se stoga i naziva *stenom (kamenom) Izraljevom (Postanje XLIX.24)*; a kaže **SEKCIJA 4** se i, *Gle, svjedok je ovaj kamen, jer on je čuo reči Jehovine koje nam je govorio. Kod Jovana: I daću dvojici svojijeh svjedoka i proricaću hiljadu i dvjesta i šezdeset godina obučeni u vreće. Ovi su dvije masline i dva žiška što stoje pred gospodarom zemaljskim. I ako im ko nepravdu učini, oganj izlazi iz usta njegovijeh, i poješće neprijatelje njihove; i koji htedbude da da im učini na žao onaj valja da bude ubijen. I ovi će imati vlast da zatvore nebo, da ne padne dažd na zemlju u dane njihovog proricanja; i imaće vlast nad vodama, da ih pretvaraju u krv, i da udare zemlju svakom mukom, kadgod htjedbuda. I kad svrše svjedočanstvo svoje, onda će zvijer što izlazi iz bezdani učiniti s njima rat, i pobijediće ih i ubiti. I poslije tri dana i po duh života od Boga uđe u njih, i staše oba (svjedok) na nogama svojim, i strah veliki napade na one koji ih gledahu (XI.3-7,11)*. Da su *dva svjedoka* ovde pomenuta dobro i istina, to jest, dobro u kojemu je istina, i istinaa koja je od dobra, obe potvrđene u srcima, vidi se iz toga što se kaže da su *dva svjedoka dve masline i dva svetnjaka*. (Da je maslina (maslinovo stablo) takvo dobro, može se videti gore, br. 886.) *Dva maslinova stabla* označavaju nebesko dobro i duhovno dobro. Nebesko dobro je dobro ljubavi ka Gospodu, a duhovno dobro je dobro ljubavi ka bližnjemu. *Svijetnjaci* su istine od ovih dobara, kao što će biti pokazano kada bude govora, po Gospodovoj Božanskoj milosti, o *svetnjacima*. Da ova dobra i istine imaju moć da zatvore nebo i da ga otvore, može se videti u predgovoru dvadeset i drugom poglavlju; da će ih *zvijer iz bezdana*, to jest, iz pakla, *ubiti*, označava pustošenje dobra i istine unutar crkve; i *da će duh života od Boga ući u njih, i da će* **SEKCIJA 5** *stati na svoje noge*, označava jednu novu crkvu. Da su u drevna vremena gomile (stupovi) postavljeni kao svedoci, i da su posle bili oltari, vidi se kod *Jošue: Sinovi Ruvimovi i Gadovi će tada reći: vidite sliku od oltara Jehovinog koju načiniše oci naši ne na žrtvu paljenicu ni na drugu žrtvu, nego da je svjedočanstvo među nama i vama. I prozvaće sinovi Ruvimovi i Gadovi onaj oltar Ed govoreći: svjedok je među nama*

da je Jehova Bog naš (XXII.28,34). Oltar je dobro ljubavi, i u najvišem smislu, Gospod Sam (br. 921,2777,2811). U unutrašnjem smislu, svjedok
SEKCIJA 6
označava potvrdu dobra preko istine. A pošto se svedokom označava potvrđivanje dobra kroz istinu i istine kroz dobro, stoga, u najvišem smislu, svedok označava Gospoda, jer je On Božanska istina koja potvrđuje; kao kod Isaije: Evo, dadoh ga za svjedoka narodima; za vođu i zapovjednika narodima (LV.4). Kod Jovana: I od Isusa Hrista, koji je vjeran Svjedok, prvorodeni iz mrtvih, i knez nad carevima zemaljskim (Otkr. I.5). Kod istoga: Ovo reče vjerni i istiniti Svjedok, početak stvaranja Božijega (Otkr, III.14). SEKCIJA 7

Zapovest koja je data reprezentativnoj crkvi, da svaka istina počiva na reči dva ili više svedoka, a nikako na jednom (Brojevi XXXV.30; Zak. Ponovljeni XVII.6,7; XIX.15; Mateja XVIII.16), zasnovana je na Božanskom zakonu da jedna istina ne potvrđuje dobro, nego više istina; jer jedna istina nepovezana s drugima koje je potvrđuju, ali zajedno, jer se iz jedne može videti druga. Ne stvara se samo jedna forma, to jest, jedan kvalitet, nego više njih povezanih u niz. Jer kao što jedan ton ne stvara melodiju, a još manje harmoniju, tako ni jedna istina. Ovo su stvari na kojima je zasnovan zakon o kome se govori, iako u izvanjskom obliku izgleda da je zasnovana na građanskom stanju (životu); međutim, jedna nije suprotna drugoj, kao što je slučaj i sa zapovestima iz
SEKCIJA 8
Desetorečja, o kome vidi gore (br. 2609). Da svedočanstvo označava dobro od kojega dolazi istina, i istinu koja je od dobra, sledi iz onoga što je rečeno; ako i iz toga što se zapovesti iz Desetorečja napisane na kamenim tablicama nazivaju jednom rečju svedočanstvo, kao kod Mojsija: Mojsije siđe sa brda, i sa dve tablice svedočanstva u rukama, tablicama koje su bile ispisane na dve strane (Izlazak XXXI.15) (prim. prev. Autor ponekad prevodi iz originala na način kako više odgovara unutrašnjem smislu. U Daničićevom prevodu ovaj stih ide ovako: I izgovorivši ovo Mojsiju na gori Sinajskoj, dade mu dvije plače svjedočanstva, ploče pisane prstom Božijim). Ali pošto su tablice (ploče) bile stavljene u kovčeg, to se kovčeg zvao kovčeg svedočanstva, kao kod Mojsija: Jehova reče Mojsiju, Stavićeš u kovčeg zaveta ono što ću ti dati (Izlazak XXV.16,21). Mojsije uze i stavi svedočanstvo u kovčeg (Izlazak XL.20). Kod istoga: I tu ću se sastajati s tobom i govoriću ti ozgo sa zaklopca između dva heruvima, koji će biti na kovčegu od svjedočanstva (Izlazak XXV.22). Kod istoga: I neka metne kad (tamjan) na oganj da dim od kada zakloni zaklopac koji je na svjedočanstvu

(Levitska XVI.13). Kod istoga: *I ostavi ih (palice dvanaest plemena) u šatoru od sastanka (Brojevi XVII.4)*. (Da se po ovome kovčegu nazivao i kovčeg *svedočanstva*, vidi, pored već navedenih odlomaka, i *Izlazak XXV.22; XXXI.7; Otkr. XV.5*). Stoga su se zapovesti Desetorečja **SEKCIJA 9** nazivale *svedočanstvo*, jer su pripadale zavetu (savezu), to jest povezanosti između Gospoda i čoveka; koje se povezivanje može ostvariti samo ako čovek drži zapovesti, ne samo u spoljašnjem njihovom obliku, nego i u unutrašnjem. Šta je unutrašnja forma ovih zapovesti, može se videti gore (br. 2609); stoga, dobro potvrđeno istinom, i istina koja proističe iz dobra, su ono što je označeno *svedočanstvom*. Pošto je tako, tablice (ploče) su se zvale *tablice zaveta*; a kovčeg, *kovčeg zaveta*. Iz svega ovoga se vidi šta je u pravom smislu označeno u Reči *svedočanstvom* (kao u *Zak. Ponovljeni IV.45; VI.17,20; Isa. VIII.16; 2 o Carevima XVII.15; Psalam XIX.7; XXV.10; LXXVIII.5; VI.9; XII.17; XIX.10*).

4198. Stih 49. *A prozva se i Mispa, jer reče Laban: neka Jehova gleda između mene i tebe, kad ne uzmožemo vidjeti jedan drugoga*. Da ovo označava prisustvo Gospodovog Božanskog Prirodnog, naime, u dobru koje je sada predstavljeno Labanom, vidi se iz značenja *gledati* ili *vidjeti*, što je prisustvo; jer onaj koji gleda drugoga, ili ga vidi s visine, taj je prisutan kod njega preko vida. Osim toga, *vidjeti*, kad se odnosi na Gospoda, označava predviđanje i providenje (br, 2837, 2839, 3686, 3854, 3863), pa stoga i prisutnost, ali kroz predviđanje i providanje. Što se tiče Gospodovog prisustva, On je prisutan kod svakoga, ali prema onome kako Ga se prima; jer svačiji život je samo od Gospoda. Oni koji primaju Njegovo prisustvo u dobru i u istini, oni su u inteligenciji i u mudrosti; ali oni koji Ga ne primaju u dobru i istini, oni su u životu bezumlja i ludosti; ali još uvek imaju sposobnost da razumeju i da budu mudri. Da imaju ovu sposobnost, vidi se po tome što su u stanju da se pretvaraju i simuliraju ono što je dobro i istinito u izvanjskom obliku, i da tako osvoje ljude, što ne bi bilo moguće da nemaju ovu sposobnost. Kvalitet prisustva označen je *Mispom*; ovde, kvalitet kod onih koji su predstavljeni Labanom; jer u izvornom jeziku, ime *Mispa* dolazi od *gledati*.

4199. *Kad ne uzmožemo vidjeti jedan drugoga. (jer ćemo biti skriveni jedan čovek od drugoga)*. Da ovo označava razdvajanje od onoga što pripada crkvi, vidi se iz značenja *biti skriven*, što je razdvajanje; i iz značenja *, jer ćemo biti skriveni čovjek*

*jedan od drugoga, što su oni koji su unutar crkve, i oni koji su izvan crkve. Za ove se kaže da su skriveni, zato što su odvojeni u pogledu dobra i istine, a to znači od onoga što pripada crkvi. (prim. prev. *Odvojeni i skriveni jedan od drugogakao na pr. Hrišćani i Neznabošci*).*

4200. Stih 50. *Ako ucvijeliš kćeri moje i ako uzmeš žene pored kćeri mojih, neće čovjek biti između nas nego gle Bog svjedok između mene i tebe.* Da ovo označava da osećanja istine treba da ostanu unutar crkve, jasno je iz značenja kćeri, ovde Rahele i Lije, a to su osećanja istine (vidi br. 3758, 3782, 3793, 3819); iz značenja *žena*, što su osećanja istine koja nije prava, to jest ona je takva da ne pripada crkvi; jer osećanja istine čine crkvu; tako da *uzeti žene preko njih* označava da će biti i drugih osećanja pored onih koja pripadaju pravoj istini; iz značenja *neće čovjek biti između nas*, a to je kada će jedan čovek biti skriven od drugoga (nevidljiv drugome), to jest, kada su razdvojeni (o čemu vidi upravo gore, br.4199). Iz ovoga je jasno da se ovim rečima označava da osećanja prave istine treba da ostanu unutar crkve, i da ne treba da se opogane istinama koje nisu prave.

4201. *Gle, Bog će biti svjedok između mene i tebe.* Da ovo označava potvrđivanje, ovde od Božanskog, vidi se iz značenja *svedoka*, što je potvrđivanje (vidi br. 4197).

4202. Stihovi 51-53. *I još reče Laban Jakovu: gledaj ovu gomilu i gledaj ovaj spomenik koji podigoh između mene i tebe. Svjedok je ova gomila i svjedok je ovaj spomenik: da ni ja neću prijeći preko ove gomile k tebi ni ti k meni da ne ćeš prijeći ove gomile i spomenika na zlo. I još Laban reče Jakovu: gledaj ovu gomilu, i gledaj ovaj spomenik (stup) koji podigoh između mene i tebe, označava povezivanje; svjedok je ova gomila i svjedok je ovaj spomenik (stup), označava potvrđivanje; da ni ja neću prijeći preko ove gomile i spomenika k tebi ni ti k meni da ne ćeš prijeći ove gomile i spomenika na zlo, označava granicu koliko može da se uliva od dobra; Bog Avramov i Bog Nahorov neka sude među nama, označava Božansko koje utiče u oba (dobra); i Bog (bogovi) oca njihova, označava od najvišeg Božanskog; i Jakov se zakle i strahom oca svojega Isaka, označava potvrđivanje od Božanskog Ljudskog, koji se u ovom stanju naziva Strahom.*

4203. Stih 51. *I Laban reče Jakovu: Gledaj ovu gomilu i gledaj ovaj spomenik koji podigoh između mene i tebe.* Da ovo označava povezivanje, vidi se iz onoga što je gore rečeno; jer su *gomila i spomenik* bili znak i svedok da je načinjen zavet (savez), to jest, prijateljstvo: tako, u unutrašnjem smislu, značenje je povezivanje.

4204. Stih 52. *Svjedok je ova gomila i svjedok je ovaj spomenik.* Da ovo označava povezivanje, vidi se iz značenja *svjedoka*, što je potvrđivanje; naime, dobra kroz istinu koja je *spomenik*, i istine od dobra koja je *gomila* (o kojoj vidi gore, br. 4197).

4205. *Da nećeš prijeći preko ove gomile i spomenika ovoga na zlo.* Da ovo označava granicu koliko može da se uliva od dobra, vidi se iz značenja *prijeći preko*, što je ulivati se (uticati); iz značenja *gomile*, što je dobro (br. 4192); i iz značenja *spomenika (stupa)*, što je istina (o čemu vidi br. 3727,3728,4090); a i stoga što su i *gomila i spomenik* bili za znak i za svedoka; ali ovde kao znak za granicu. Pošto se govori o povezivanju, to u unutrašnjem smislu misli na granicu koja određuje koliko se može uliti od dobra. Gore je bilo rečeno da se povezivanje ostvaruje preko dobra, i da se dobro uliva prema tome kako se prima. Ali primanje je moguće samo preko istine, jer ono se uliva u istine; jer dobro je agent (ono što deluje), a istina je prijemnik; tako su sve istine prijemni sasudi (br. 4166). Pošto su istine ono u šta se uliva dobro, to istine ograničavaju priliv dobra; i to je ono što je ovde označeno granicom koliko može da se ulije od dobra. Kakav je ovaj slučaj, biće ukratko rečeno. Istine **SEKCIJA 2** kod čoveka, bez obzira šta su i kakve su prirode, ulaze u memoriju pomoću osećanja, to jest, preko nekog uživanja koje pripada ljubavi. Bez osećanja, ili bez uživanja koje pripada ljubavi, ništa ne može da uđe u čoveka, jer u ovome je njegov život. Stvari koje su ušle, reprodukuju se kad god se oseti slično uživanje, skupa sa mnogo drugih stvari koje se udružuju ili spajaju s ovima; a slično se dešava i onda kada se ista istina reprodukuje, ako je ponovi isti čovek ili neko drugi, kada se ona ponovo oseti; jer pošto su spojene, one ostaju zajedno. Iz ovoga se vidi kakav je slučaj s osećanjem istine; jer se istina koja uđe skupa s osećanjem dobra, reprodukuje svaki put kada se slično osećanje oseti. Tako postaje jasno da ako čovek nije u dobru, nijedna istina se ne može usaditi s osećanjem, i ukoreniti se dublje; jer je pravo osećanje istine od dobra koje pripada ljubavi ka Gospodu i ljubavi ka bližnjemu. Dobro se uliva od Gospoda,

ali se može učvrstiti samo u istinama; jer dobro je dobrodošlo u istinama, jer se oni slažu. Iz svega ovoga je jasno da se dobro prima u skladu sa prirodom istina. Istine koje postoje kod Neznabožaca koji žive u uzajamnoj ljubavi takve su prirode, da dobro koje se uliva od Gospoda, da nalazi u njima dobar prijem; ali samo dotle dok žive u svetu kao što žive Hrišćani koji imaju istine iz Reči i žive od njih u duhovnoj ljubavi ka bližnjemu (br. 2589-2604).

4206. Stih 53. *Bog Avramov i Bog Nahorov, bogovi oca njihova, neka sude među nama. A Jakov se zakle i strahom oca svojega Isaka.* Da ovo označava Božansko koje utiče (uliva se) u oba (dobra), naime, u dobro koje imaju oni koji su unutar crkve, i u dobro koje imaju oni koji su izvan crkve, jasno je iz značenja *Boga Avramovog*, što je Gospodovo Božansko u odnosu na one koji su unutar crkve, i iz značenja *Boga Nahorovog*, što je Gospodovo Božansko u odnosu na one koji su izvan crkve. Iz ovoga je jasno da se ovim rečima označava Božansko koje utiče u oba. Razlog da *Bog Avramov* označava Gospodovo Božansko u pogledu onih koji su unutar crkve, je to što Abraham predstavlja Gospodovo Božanskom, pa stoga i ono što dolazi neposredno od Gospoda (br. 3245,3878). Otuda se oni, koji su unutar crkve, nazivaju *sinovima Avramovim (Jovan VIII.39)*. A razlog da *Bog Nahorov* označava Gospodovo Božansko u odnosu na one koji su izvan crkve, je to što *Nahor* predstavlja Neznabošce, a njegovi sinovi one koji su u bratskim odnosima (u crkvi) (br. 2863,2864,3052,3778,3868). Iz ovoga razloga i Laban, koji je bio Nahorov sin, ovde predstavlja dobro koje je sa strane, kakvo imaju Neznabošci od Gospoda. Da se ovakve razne stvari od Gospoda predstavljaju, nije zato što su razne stavri u Gospodu, nego zato što se Njegovo Božansko prima na razne načine od strane ljudi. To je kao život u čoveku, život koji se uliva i deluje na azne čulne i pokretačke organe tela, i na razne udove i utrobu, i svuda pokazuje raznovrsnost. Jer oko gleda na jedan način, uho na drugi, jezik opaža opet na drugi, jezik opet na drugi; tako se ruke i šake pokreću na jedan način, stegna i stopala na drugačiji način; pluća rade na jedan a srce na drugi način; jetra na jedan, a stomak na drugi, i tako dalje; ali i pored toga, jedan ih život aktivira na razne načine, nije stoga što život deluje na razne načine, nego zato što se prima na razne načine. Jer oblik svakoga organa određuje kakvo će biti delovanje.

4207. *Bog oca njihovog.* Da ovo označava (da ovo dolazi) od Vrhovnog Božanskog, vidljivo je iz značenja *Bog oca*, što je Vrhovno Božansko; jer gde god se *otac* spomene u Reči, to označava, u unutrašnjem smislu, dobro (br. 3703); a *Otac* Gospodov, ili *Otac*, kada ga Gospod tako naziva, je Božansko dobro koje je u Njemu (br. 3704). Božansko dobro je Vrhovno Božansko, dok je Božanska istina ono što je od Božanskog dobra, a što se naziva i *Sinom*. Osim toga, ovde se pod *ocem* misli na Teru, koji je bio otac i Avramu i Nahoru, i koji predstavlja zajedničko poreklo (stablo) crkava, kao što se može videti gore (br. 3778). Otuda u relativnom smislu Avram predstavlja pravu crkvu; a Nahor Crkvu Neznabožaca (kao što je maločas rečeno, br. 4206).

4208. *A Jakov se zakle i Strahom oca svojega Isaka.* Da ovo označava potvrđivanje od Božanskog Ljudskog, koje se u vome stanju naziva *Strahom* (Strašnim), jasno je iz značenja *zakleti se*, što je potvrđivanje (vidi br. 2842, 3375); i iz značenja *Strahom Isakovim*, što je Gospodovo Božansko Ljudsko (br. 4180). Da su se zakletve davale u ime Gospodovog Božanskog Ljudskog, može se videti gore, br. 2842. Razlog zašto se ovde kaže, **SEKCIJA 2** *Bog Avramov, Bog Nahorov, i Bog ocanjihovog*, to jest, otac Tere, i Strah Isaka, Jakovljevog oca, je to što su Terini sinovi priznavali ovaj broj bogova, jer su bili idolopoklonici (br. 1353, 1356, 1992, 3667). A to je bilo nešto osobito za tu kuću, da se svaka porodica klanjala svom sopstvenom bogu. To je razlog da se reklo, *Bog Avramov, Bog Nahorov, Bog oca njihovog, i Strah Isakov*. No i pored toga, porodici Avramovoj je bilo naređeno da priznaju Jehovu kao svog Boga; međutim, oni su ga priznali kao što bi priznali i nekog drugog boga, a preko kojega su se razlikovali od ostalih Nenabožaca, pa su stoga priznavali Jehovu samo po imenu, a što je bio razlog što su prihvatili druge bogove, kao što se može videti iz istorijskih delova Reči. Razlog ovog čisto nominalnog priznavanja bio je taj, što su oni bili u spoljašnjim stvarima, i što nisu znali za unutrašnje stvari, niti su želeli da ih znaju. Što se njih tiče, svaki obred **SEKCIJA 3** u njihovoj crkvi bio je idolopokloničan, jer su bili odvojeni od unutrašnjih stvari; jer kada se odvoji od svog unutrašnjeg, svaki ritual u crkvi je idolopokloničan. Pa ipak, njima se može predstaviti pravo stanje crkve; jer reprezentacije ne gledaju na osobu, nego na stvar (br. 665, 1097, 361, 3147). Međutim, kako bi postojala reprezentativna crkva, a da postojala neka

komunikacija sa Gospodom preko neba sa čovekom, od posebne je važnosti da priznaju Jehovu, ako ne u srcu, a ono ustima; jer kod njih reprezentativi nisu došli od unutrašnjih stvari, nego od spojašnjih; i na ovaj način imali su komunikaciju s Gospodom; sasvim drugačije nego u pravoj crkvi, gde se komunikacija održava pomoću unutrašnjih stvari. Iz istog razloga njihovo Božansko bogoštovanje nije delovalo na njihove duše, to jest, nije ih učinilo blaženim u drugom životu, nego samo uspešima **SEKCIJA 4** u ovom svetu. Stoga, kako bi i dalje bili u ovim spoljašnjim stvarima, činjena su tolika čuda, što ne bi bio slučaj da su bili u unutrašnjim stvarima; (prim, prev. Autor piše protivu čuda kao dokaza vere, i smatra da su se dešala u prošlosti jer ljudi nisu mogli da znaju unutrašnje stvari vere, pa se njihova vera donekle održavala čudima). To je bio razlog da su kaznama, ropstvom, i pretnjama naterivani na bogoštovanje; ali nikoga Gospod ne nagoni u unutrašnje bogoštovanje, nego se ovo usađuje kroz slobodu (br. 1937, 1947, 2874-2881, 3145, 3146, 3158, 4931). Najvažnije u njihovom spoljašnjem (čovjeku) bilo je to da ispovedaju Jehovu; zato što je Jehova bio Gospod, koji je bio predstavljen u svim stvarima koje su pripadale toj crkvi. (Da je Jehova bio Gospod, može se videti gore, br. 1343, 1736, 2921, 3935),

4209. Stihovi 54,55. *I Jakov prinese žrtvu na gori, i sazva braću svoju na večeru, i jedomo pa noćiše na gori. A u jutro usta Laban, i izljubi svoju unučad i kćeri svoje, i blagoslovi ih, i otide, i vrati se u svoje mjesto. I Jakov prinese žrtvu na gori, označava bogoštovanje od dobraljubavi; i pozva braću svoju na večeru, označava usvajanje dobra od Gospodovog Božanskog Prirodnog; i jedomo pa noćiše na gori, označava smirenje; a u jutro usta Laban rano, označava prosvetljenost ovoga dobra od Gospodovog Božanskog prirodnog; i izljubi sinove svoje i kćeri svoje, označava priznavanje ovih istina i osećanja istina; i blagoslovi ih, označava radost; I Laban otide i vrati se u svoje mjesto, označava kraj reprezentacije Labana.*

4210. Stih 54. *I Jakov prinese žrtvu na gori.* Da ovo označava bogoštovanje od dobra ljubavi, vidi se iz značenja žrtve, što je bogoštovanje (vidi br. 922, 923, 2180); i iz značenja gore, što je dobro ljubavi (br. 795, 796, 1430). *Žrtva* označava bogoštovanje jer su žrtve i žrtve-paljenice bile glavne stvari u celom bogoštovanju posle i u Hebrejskoj reprezentativnoj crkvi. Oni su prinosili žrtve i na gorama, što se vidi iz raznih odlomaka u Reči, zato što je *gora*, zbog svoje visine, označavala

stvari koje su na visini, kao što su one u nebu i koje se nazivaju nebeske; I otuda, u najvišem smislu, one su označavale Gospoda, kojega su ti ljudi nazivali Svevišnji. Ovako su mislili zbog izgleda, jer stvari koje su više unutrašnje, one izledaju da su visoko, kao nebo čoveku. Ovo (nebo) je unutar njega, ali on pretpostavlja da je na visini. It toga razloga gde god se u Reči pomene nešto visoko, u unutrašnjem smislu ozančava se nešto što je unutarnje. U svetu mora da se tako pretpostavi da je nebo u visini, kako zato što se vidljiva nebesa prostiru iznad nas, tako i zato što je čovek u vremenu i u prostoru, pa stoga misli od ideja koje otuda potiču; a i zato što malo ljudi znaju šta je to unutrašnje, a još manje njih da tamo nema ni prostora ni vremena. Istoga je jezik u Reči u skladu s idejama čovekove misli; a da je umesto toga jezik (u Reči) u skladu s anđeoskim idejama, rezultat bi bio da čovek ne bi mogao ništa da opazi; nego bi svako stajao pitajući se šta je to, i da li je to bilo šta, i onda bi to odbacio kao nešto što se ne može razumeti.

4211. *I pozva braću svoju na večeru.* Da ovo označava usvajanje dobra od Gospodovog Božanskog Prirodnog, vidi se iz značenja *braće*, a to su oni koji su sada povezani zavetom, to jest, prijateljstvom; a u unutrašnjem smislu, one koji su u dobru i istini (da se ovi nazivaju *braćom*, može se videti gore, br. 367, 2360, 3303, 3459, 3803, 4191); iz značenja *jesti*, što je usvajanje (vidi br. 3168, 3513, 3832; i da su banketi i gozbe kod drevnih označavale usvajanja i povezivanja preko ljubavi i ljubavi ka bližnjemu, vidi gore, br. 3596), i iz značenja *večere (hleba)*, što je dobro ljubavi (br. 276, 680, 1798, 3478, 3735), u najvišem smislu Gospod. (br. 2165, 2177, 3478, 3713). Pošto u najvišem smislu *večera (jelo, hleb)* označava Gospoda, stoga označava i sve sveto koje je od Njega, to jest, sve dobro i istinito; a pošto nema ništa dobro, koje je dobro, osim onoga koje pripada ljubavi i ljubavi ka bližnjemu, to *večera (hleb)* označava ljubav i ljubav ka bližnjemu. A žrtve u staro doba samo su to i označavale, iz kojega su se razloga i nazivale jednom rečju *hleb* (br. 2165). Oni su i jeli zajedno meso od žrtava, da bi na taj način bila predstavljena nebeska gozba, to jest, povezivanje preko dobra ljubavi i ljubavi ka bližnjemu. To je ono što se sada označava Svetom Večerom; jer ona je zamenila žrtve, a posvećene stvari su zamenile gozbe; a Sveta večera je jedno spoljašnje koje pripada crkvi a koje u sebi sadrži jedno unutrašnje, i preko ovoga unutrašnjeg čovek, koji je u ljubavi i u ljubavi ka bližnjemu, povezuje se s nebom, a preko

njega sa Gospodom. Jer i u Svetoj večeri, *jesti* označava usvajanje, a *hleb* nebesku ljubav, dok *vin* označava duhovnu ljubav; i to tako potpuno da kada je čovek u svetom stanju dok ga jede, samo se to u nebu i opaža (oseća se nebeska i duhovna ljubav). Razlog što se **SEKCIJA 2** koristi izraz *usvajanje dobra od Gospodovog Božanskog Prirodnog* je stoga što je predmet o kome se govori sada dobro Neznabožaca, a to je dobro koje je predstavljeno Labanom (br. 4189). Čovekovo povezivanje sa Gospodom nije povezivanje sa Njegovim Najvišim Božanskim Samim, nego sa Njegovim Božanskim Ljudskim; jer čovek ne može da ima bilo kakvu ideju o Gospodovom Svevišnjem Božanskom, koje toliko prevazilazi njegovu ideju, tako da se ona gubi i nestaje; ali može da ima ideju o Njegovom Božanskom Ljudskom. Jer svak se povezuje mišlju i osećanjem s nekim o kome ima neku ideju, a nikako s nekim o kome nema nikakvu ideju. Ako neko, misleći o Gospodovom Ljudskom, ima svetost u svojoj ideji, on tako isto misli i o svetom proishodećem koje, pošto dolazi od Gospoda, ispunjava nebo, tako da taj čovek misli i o nebu; jer u svome sklopu, nebo se odnosi na čoveka, i to dolazi od Gospoda (br. 684, 1276, 2996, 2998, 3624-3649); i ovo objašnjava zašto nije moguće povezivanje sa Gospodovim Svevišnjim Božanskim, nego samo sa Njegovim Božanskim Ljudskim, a preko Njegovog Božanskog Ljudskog, s Njegovim Svevišnjim Božanskim. Otuda se kaže kod *Jovana*, da niko nikad nije video Boga, osim jedino-rođenog Sina (I.18); i da niko ne može doći k Ocu osim preko Njega; pa se otuda On i naziva Posrednik (Mediator). Da je ovakav slučaj, može se lako saznati iz činjenice da mnogi unutar crkve veruju u Vrhovno Biće, i ne uvažavaju Gospoda, a to su upravo oni koji u ništa ne veruju, čak ni da postoji nebo, ili pakao, i koji se klanjaju prirodi. Osim toga, kada bi ove osobe htele da prime pouku kroz iskustvo, videle bi da i zli (ljudi) čak i **SEKCIJA 3** najgori, kažu isto. (*prim.prev. Autor se obara na tz deiste, a to su oni koji smatraju da je priroda sve, i da ako Bog postoji, nije potrebno otkrovenje jer se On pokazuje u prirodi. Autor očito pripada teistima, iako je i sam bio prirodnjak istraživač i inženjer dok mu Gospod nije otvorio unutrašnji vidi, preko kojega se uverio u apsolutnu stvarnost neba i pakla, kao proizvoda čovekovih misli, osećanja i dela, a sve po Božanskim zakonima reda*). A što se tiče Gospodovog Ljudskog, ljudi o njemu misle na razne načine, a jedan je više svet nego drugi (način). Oni koji su unutar crkve, oni su u stanju da misle da je Njegovo Ljudsko Božansko (Božanske prirode), i da je On,

kako kažu, jedno s Ocem, i da je Otac u Njemu i On u Ocu. Ali oni koji su izvan crkve, oni to ne mogu, kako zato što ne znaju ništa o Gospodu, tako i zato što nemaju ideju o Božaskom osim iz slika koje vide svojim očima, i idola koje mogu da dodirnu svojim rukama. Pa ipak, Gospod se povezuje s ovima preko dobra koje pripada njihovoj ljubavi ka bližnjemu i preko poslušnosti koja je unutar njihove grube ideje o Njemu. Stoga se ovde kaže da ovakvi *usvajaju dobro od Gospodovog Božanskog Prirodnog*; jer povezivanje Gospoda sa čovekom je u skladu s njegovom misli i osećanjem. Oni koji su u najsvetijoj ideji o Gospodu, a u isto vreme u znanjima i osećanjima dobra i istine, kao što to mogu biti oni koji su unutar crkve, oni se povezuju s Gospodom u pogledu Njegovog Božanskog Racionalnog; dok oni koji nisu u ovakvoj svetosti, niti u unutrašnjoj ideji i osećanju, ali su ipak u dobru ljubavi ka bližnjemu, oni se povezuju sa Gospodom u pogledu Njegovog Božanskog Prirodnog. Oni koji imaju svetost još grublje vrste, povezuju se s Gospodom u pogledu Njegovog Božanskog Čulnog; a to je povezivanje koje je predstavljeno *mjedenom zmijom*, da oni koji je pogledaju, da se oporavljaju od ujeda zmija (*Brojevi XXI.9*). Ovako su povezani oni među Neznabošcima koji se klanjaju idolima, a žive u ljubavi prema bližnjem u skladu s njihovom religijom. Iz svega ovoga sada je jasno šta se označava usvajanjem dobra od Gospodovog Božanskog Prirodnog, koje je označeno Jakovljevim pozivanjem svoje braće na večeru.

4212. *I jedoševečeru (hleb)*. Da ovo označava efekat, naime, u spoljašnjem smislu, prijateljstvo, a u najvišem smislu, povezivanje preko dobra i istine u Gospodovim Prirodnim, to je očito.

4213. *I noćiše na gori*. Da ovo označava smirenje, vidi se iz značenja *noćiti (provesti noć)*, što je imati mir (vidi br. 3170), stoga smirenje. Bio je to obred, da oni koji uveru (zavet), da provedu noć na jednom mestu, jer provesti celu noć na jednom mestu bio je znak da nema neprijateljstva, a u unutrašnjem smislu, da se je to bilo smirenje i mir; jer oni koji su povezani dobrom i istinom, smireni su i u miru su. Stoga se kaže ovde, *na gori*, jer *gorom* se označava dobro ljubavi i ljubavi ka bližnjemu (vidi br. 4210); jer dobro ljubavi i ljubavi ka bližnjemu donosi mir. (Šta su mir i smirenje, može se videti gore, br. 92,93,1726,2780,3696,3780).

4214. Stih 55. *A u jutro rano usta Laban.* Da ovo označava prosvetljenje ovoga dobra od Gospodovog Božanskog Prirodnog, vidi se iz značenja *u jutro ranoustati*, što je prosvetljenje (vidi br. 3458, 3723); i iz reprezentacije *Labana*, što je dobro onakvo kakvo je kod Neznabožaca (br. 4189). Da je ovde označeno prosvetljenje ovoga dobra od Gospodovog Božanskog Prirodnog, vidi se iz nizova. Što se tiče prosvetljenja, ono je od Gospoda, a preko dobra koje je u čoveku; pa kakvo **SEKCIJA 2** je dobro, takvo je i prosvetljenje. Većina sveta veruju da su oni ljudi prosvetljeni koji mogu da razmišljaju o dobru i istini i ozlu i obmani; i da je njihovo prosvetljenje utoliko više što su u stanju da sa više istančanosti i oštine govore o ovim stvarima, da ih potvrđuju znanjima-rečima, i da ih učine da (njihovi argumenti) izgledaju verovatni, nalazeći prava upoređenja, osobito ona koja se osanjaju na čula, kao i drugim načinima ubeđivanja. A ovi ljudi mogu da ne budu u prosvetljenju, uprkos njihove moći imaginacije i ubeđivanja. Postoje dve vrste ove moći; jedna koja dolazi od svetlosti neba, i druga od lažne svetlosti; one u izvanjskoj formi izledaju slične, iako su u unutarnjoj formi sasvim različite. Ona vrsta koja dolazi od svetlosti neba, ta je u dobru, to jest, u onima koji su u dobru, i koji od dobramogu da vide istinu, i da znaju kao u vedrom danu da je nešto tako, ili nije tako. Dok je ona (vrsta moći) koja dolazi od lažne svetlosti, ta je u zlu, to jest, u onima koji su u zlu; a njihova sposobnost da rezonuju o ovakvim stvarima dolazi odtoga što imaju sposobnost da to znaju, ali nemaju osećanja da to i čine (dobro); a da to znači ne **SEKCIJA 3** biti prosvetljen, to svako može da shvati. Što se tiče lažne (varljive) svetlosti, ta stvar ovako izgleda u drugom životu: Oni koji su u ovakvoj svetlosti dok su u svetu, u sličnom su svetlu i u drugom životu; oni tamo rezonuju o dobru i istini i o zlu i obmani mnogo savršenije i veštije nego u životu tela; jer njihove misli nisu više zatrpane i usporene zbog svetskih i telesnih briga, niti su u takvoj okolini kao kad su bili u telu i u svetu. Međutim, ubrzo se pokazuje, ne njima, nego dobrim duhovima i anđelima, da njihova rezonovanja pripadaju lažnoj svetlosti, i da se svetlost neba koja utiče u njih, da se trenutno menja u takvu svetlost; tako da no što je bilo svetlost neba, to se kod njih ugasilo, kao kada svetlo sunca padne na nešto neprozirno i postane crno; ili se odbija kao kod onih koji su u lažnim načelima; ili je izokrenuta, kao kad sunčana svetlost pada na ružne i nečiste predmete, i proizvodi odvratne boje i odbojne mirise. Takav je slučaj s onima koji su u lažnoj svetlosti i koji veruju da su više prosvetljeni od drugih zato

što mogu da **SEKCIJA 4** rezonuju inteligentno i mudro, dok u isto vreme žive u zlu. Ko su ovi i kakvoga su karaktera, pokazuje se iz svega što govore, pod uslovom da se ne pretvaraju (da ne krivotvore dobro) kako bi obmanjivali (druge). Oni koji osporavaju ili preziru Gospoda, a u sebi ismejavaju one koji Ga ispovedaju, oni su među takvim duhovima. Među njima su i oni koji vole preljube, i koji ismevaju one koji veruju da su brakovi sveti, i da se ne sme nad njima (brakovima) činiti nasilje. Među njima su i oni koji veruju da su zapovesti i crkveni nauci za običan svet, kako bi je taj svet držao u pokornosti, ali koji sami po sebi nemaju vrednosti. Isto tako su među njima i oni koji sve stvari pripisuju prirodi, i veruju da su prostodušni i slabe pameti oni koji to pripisuju Božanskom. Među njima su i oni koji sve pripisuju svojoj pameti, i koji to kažu i koji se utvrde u mišljenju, da postoji Vrhovno Biće koje vlada na opšti ili univerzalni način, ali ništa u pojedinostima ili individualno. A tako i u drugim **SEKCIJA 5** slučajevima. (*prim. prev. Autor govori o deistima, za koje je Bogčasovničar, koji stvori i pokrenečasovnik, a intervenira samo onda kada se nešto ne može rešiti bez Njegove intervencije*). Takve su osobe u lažnoj svetlosti i u drugom životu, i kada su sa sličnima, oni rezonuju bistro; ali kada se približe bilo kojem nebeskom društvu, ovo se svetlo gasi i postaje tama; stoga se njihova misao zatamni u takvom stepenu, da ne mogu ni da misle; jer tada svetlost neba na njih utiče na bolan način, jer se ta svetlost, kao što je rečeno, ili gasi kod njih, ili se odbija, ili izokrene; tada se oni sunovrate sami od sebe glavačke u pakao, gde takva svetlost preovladava. Iz svega ovoga se može videti šta je istinsko prosvetljenje, naime, da ono dolazi od dobra koje dolazi od Gospoda; kao i to šta je lažno prosvetljenje, naime, ono koje dolazi od zla koje dolazi od pakla.

4215. *I izljubi sinove svoje i kćeri svoje.* Da ovo označava priznavanje ovih istina, i osećanja istina, vidi se iz značenja *izljubiti*, što je povezivanje kroz osećanje (vidi br.3573,3574), pa stoga priznavanje, jer tamo gde postoji povezivanje preko dobra i istine, tu postoji i priznavanje istih; iz značenja *sinova*, što su istine (br. 489, 491, 533, 1147, 2623, 3773); i iz značenja *kćeri*, ovde **SEKCIJA 2** Rahele i Lije, što su osećanja istih, to jest, istina (br. 3758, 3782, 3793, 3819). To je iz korespondencije, da *izljubiti* označava povezinje iz osećanja; jer postoji korespondencija neba sa svim organima i udovima tela, kao što je pokazano na

kraju poglavlja (plural). Postoji korespondencija unutrašnjih stvari čoveka sa svim stvarima lica, iz kojega prosijava njegovo raspoloženje iz očiju. Tako isto postoji i korespondencija misli i osećanja u delima i pokretima tela; kao što je vrlo poznato, korespondencija upogledu kako pokreta voljnog tako i pokreta nevoljnog (nesvesnoga) karaktera. Jer poniznost srca čini da se klekne, što je vanjski pokret tela; poniznost još veća čini da se (čovek) prostre na zemlju; dragost i veseo um čine da se peva i veselo podvikuje; tuga i unutrašnje žaljenje vode u plač i zapomaganje; a povezivanje iz osećanja čini da se ljudi ljube. Iz ovoga je očito da zato što ovakvi spoljni činovi korespondiraju, oni su znakovi unutrašnjih stvari; i da u njima kao znakovima postoji jedno unutrašnje od kojega oni (znakovi) stiču svoj kvalitet. A kod onih koji žele da krivotvore unutrašnje stvari pomoću spoljašnjih, ovakve spoljašnje stvari su isto tako znakovi, ali znakovi pretvaranja, licemerja, i obmane. Takav je slučaj s ljubljnjem, kojim neko želi da kaže da voli nekoga iz srca; jer znada čin ljubljenja dolazi od takve ljubavi, i da je to oznaka povezivanja iz osećanja; a on na ovaj način želi da ubedi svoga bližnjega da ga voli radi dobra kojeje u njemu; kada je to možda sebe radi, radi svoje časti i dobitka, pa stoga ne radi dobra, nego radi zla. Jer onaj koji sebe smatra svrhom, a ne posrednom svrhom koja vodi dobru, i koji želi da se poveže s drugim radi toga, taj je u zlu.

4216. *I blagoslovi ih.* Da ovo označava radost, vidi se iz značenja *blagosloviti*, što je odano želeti uspeh i sreću (vidi br. 3185); a to znači posvedočiti radost kad neko odlazi.

4217. *I Laban otide i vrati se u svoje mjesto.* Da ovo označava kraj reprezentacije Labana, vidi se iz značenja *vratiti se u svoje mjesto*, što je vratiti se u pređašnje stanje. (Da je *mjesto* stanje, vidi gore, br. 2625, 2837, 3356, 3387, 3404). Sledstveno, ovim se rečima označava kraj Labanove reprezentacije. Iz svega što je pokazano, može se videti da sve stvari u Reči, kako u opštem tako i u posebnom, sadrže unutarnje stvari, i da su unutarnje stvari takve prirode da su prilagođene opažanju anđela koji su kod čoveka. Na primer: kada se spomene *hleb* u Reči, anđeli nisu svesni marijalnog nego duhovnog hleba; tako, oni umesto hleba opažaju Gospoda, koji je Hleb života, kao što to On sam uči kod *Jovana VI.33,35*. Pa pošto opažaju Gospoda, opažaju i ono što je od Gospoda, a to je Njegova ljubav za celi ljudski rod; a u isto vreme opažaju i čovekovo uzvratanje ljubavi

Gospodu; jer ove dve stvari postoje zajedno u **SEKCIJA 2** jednoj ideji misli i osećanja. Tome su slične misli i osećanja čoveka koji je u svetom stanju kada prima hleb u Svetoj večeri; jer on tada ne misli o hlebu, nego o Gospodu i Njegovoj milosti, i o onome što pripada ljubavi prema Njemu i prema bližnjemu, jer misli o pokajanju i popravku života; ali ovo sa raznolikostima u skladu sa svetošću u kojoj je, ne samo u svojoj misli, nego i u some osećanju. Iz svega ovoga je jasno da hleb, kada se spomene u Reči, sugerise anđelima ne ideju hleba, nego ideju ljubavi, skupa sa bezbroj stvari koje pripadaju ljubavi. Isto je i s *vinom*, koje kad se čita u Reči, i kada se prima u Svetoj večeri, ne sugerise anđelim misao o vinu, nego o ljubavi ka bližnjemu. Pošto je slučaj ovakav, da na ovaj način postoji povezanost čoveka s nebom, a preko neba sa Gospodom, to su hleb i vino postali simboli (znakovi), i oni sjedinjuju čoveka koji je u svetosti života s **SEKCIJA 3** nebom, a preko neba sa Gospodom. Isti je slučaj a svim u Reči, pa je stoga Reč posrednik koji ujedinjava čoveka sa Gospodom; a da nema ovakvog posredovanja, nebo ne bi moglo da utiče kod čoveka; jer bez nečega što posreduje ne bi bilo sjedinjavanja, nego bi se nebo udaljilo od čoveka; a kada bi se udaljilo, niko ne bi bio više vođen u dobro, čak ni u telesno i svetsko dobro; nego bi se sve spona, čak i one spoljašnje, izgubile. Jer Gospod vlada nad čovekom koji je u dobru preko unutrašnji spona, koje su savest; ali nad onima koji su u zlo, samo preko spoljašnjih spona; i ako bi se ove polomile, svaki bi čovek bio bezuman; kao što je čovek koji nema straha od zakona, bez traha za svoj život, i bez straha da može izgubiti čast i dobit, pa i ugled- jer ovo su spoljašnje spona – te bi tako ljudski rod nestao. Iz svega ovoga može se videti zašto Reč postoji, i kakav je karakter Reči. (Da je Gospodova crkva tamo gde je Reč, to je kao srce i pluća, a da je Gospodova crkva gde nema Reči, da je to kao utroba koja ne može da živi bez srca i pluća, može se videti gore, br. 637, 931, 2054, 2853).

NASTAVAK O VELIKOM ČOVEKU, I O KORESPONDENCIJI.

4218. Na kraju prethodnih poglavlja, izneo sam ono što mi je bilo dato da vidim i opazim u svetu duhova i u nebima anđela; na poslednjem mestu predmet je bio Veliki Čovek i Korespondencija. Da bi se znalo potpuno kakav je slučaj sa čovekom,

i da je on povezan s nebom, ne samo mislima i osećanjima, nego i preko organskih oblika kako unutarnjih tako i spoljnih, i da bez te povezanosti on ne bi postojao ni trenutak, o tome možemo da vidimo u ovome delu nastavak razmatranja predmeta korespondencije s Velikom Čovekom, a što je počelo na kraju prethodnih poglavlja.

4219. Kako bi čitalac uopštem imao neko znanje o tome kakov je slučaj sa Velikim Čovekom, neka drži na umu daje nebo Veliki Čovek, i da se nebo naziva Velikim Čovekom jer ono korespondira Božanskom Ljudskom Gospodovom; jer samo je Gospod Čovek, a anđeo, i duh, i čovek na zemlji, su ljudi u onoj meri u kojoj imaju to (ljudsko) od Njega. Neka niko ne misli da je čovek čovek po tome što ima prirodno ljudsko lice, telo, mozak, i organe i udove; jer sve je ovo zajedničko s divljim životinjama, pa je to ono što umire i postaje strvina. Nego je čovek čovek po tome što je sposoban da misli i hoće kao čovek, i što tako prima ono što je Božansko, to jest, što je od Gospoda. Po ovome se čovek razlikuje od zveri i od životinja; a u drugom životu njegov kvalitet se određuje prema onome što je primao od Gospoda i učinio to svojim u životu tela.

4220. Oni koji su u životu tela primali Božanske stvari od Gospoda, to jest, Njegovu ljubav prema celokupnom ljudskom rodu; pa stoga i oni koji su primali ljubav prema bližnjemu; a i oni koji su primali uzajamnu ljubav ka Gospodu, ti su u drugom životu obdareni inteligencijom i mudročću, uz neizrecivu sreću; jer oni postaju anđeli i na taj način istinski ljudi. Ali oni koji za života tela nisu primali Božanske stvari Gospodove, to jest, koji nisu primali ljubav prema ljudskom rodu, a još manje uzajamnu ljubav prema Gospodu, nego su voleli sebe i sebi se klanjali, i kojima su svrha bili oni sami i svet, ti u drugom životu, poske kratkog prelaska, bivaju lišeni svake inteligencijem i postaju potpuno glupi, među glupim paklenim duhovima tamo.

4221. Da bih znao da je slučaj takav, bilo mi je dopušteno da razgovaram s onima koji su tako živeli, a i sa jednom s kojim sam se poznavao u životu tela. Za vreme života ovoga čoveka, sve dobro koje je učinio bližnjemu, bilo je učinjeno sebe radi, to jest, radi svoje časti i dobiti. Sve one kojima se nije mogao poslužiti da bi postigao ove ciljeve, on je prezirao, pa i mrzeo. On je uistinu usnama ispovedao

Boga, ali u srcu Ga nije priznavao; i kad mi je bilo dopušteno da s njim govorim, iz njega je izbijala jedna sfera koja je bila, da tako kažemo, telesna. Njegov govor nije bio kao govor duhova, nego kao govor smrtnika u telu; jer se govor duhova razlikuje od čovekovoga govora po tome što je pun ideja, ili po tome što u sebi ima nešto duhovno, a to znači nešto živo što je neizrecivo; ali ovo nije bio slučaj s govorom ovoga čoveka. Takva je bila sfera koja je izbijala iz njega, i to se opažalo u svemu što bi rekao. Pokazao se među najpoganijima; a meni je rečeno da osobe ovakvoga karaktera postaju grube i glupe u pogledu misli i osećanja, i to više nego što to može da bude čovek u ovom svetu. Njihovo je stanište ispod stražnjice, gde je njihov pakao. Prethodno se s istoga mesta pokazala jedna osoba, ne kao duh, nego kao nezgraplan telesni čovek, u kojemu je bilo tako malo života inteligencije koja je ljudska, da bi tu osobu nazvali otelovljenjem guposti. Iz ovih primera se vidi kakvi su duhovi koji postaju od onih ljudi u kojima nema ljubavi ka bližnjem, ni prema državi, a još manje prema Gospodovom carstvu; a koji su isključivo u ljubavi prema sebi, i koji u svemu gledaju samo sebe, sve do obožavanja sebe kao bogova, želeći da ih i drugi obožavaju, imajući ovu nameru u svemu što rade.

4222. U pogledu korespondencije Velikog Čovaka sa stvarima koje pripadaju čoveku, to je korespondencija sa svim stvarima kodnjega, kako opštim tako i posebnim, takoreći, s njegovim organima, udovima, i utrobom, i to tako savršeno, da nema nijednog organa ili uda u telu, niti ijednog dela u organu ili udu, ni dela od dela, s kojim ne postoji korespondencija. Dobro je poznato da se svaki organ i ud u telu sastoji od delova, i od delova delova – kao mozak, mali mozak, moždana kora, kičmena moždina, jer je ova nastavak, ili vrsta dodatka. Dalje, mozak se sastoji od mnogih delova, kao što su opne nazvane dura mater, pia mater, od corpus callosum-a, prugastih tela, otvora i prolaza, malih žlezda, septe, medularne supstancije, zatim sinusa, krvih sudova, i pleksusa. Isti je slučaj i sa telesnim organima čula i pokreta, kao i sa tkivima, kao što je dobro poznato iz anatomskih proučavanja. Sve ove stvari, u opštem i u posebnom, korespondiraju Velikom Čoveku, i mnogim nebima koja su u njemu. Jer se Gospodovo nebo na sličan način deli na manja neba, a ova na još manja, a ova na najmanja, i na kraju na anđele, od kojih je svaki malo nebo koje korespondira najvećem. Ova su neba vrlo

različita, gde svako pripada svom posebnom opštem nebu, a opšte nebo najopštijem nebu, ili celini, koja je u Velikom Čoveku.

4223. Ali što se tiče ove korespondencije, činjenica je da iako gore pomenuta neba korespondiraju samim ogranskim formama ljudskog tela, pa se stoga kaže da ova društva ili oni anđeli pripadaju oblasti mozga, oblasti srca, i oblasti pluća, ili oblasti očiju, i tako dalje, oni korespondiraju uglavnom funkcijama ovih tkiva ili organa. To je kao i sa samim organima ili tkivima, u tome što njihove funkcije čine jednos njihovim organskim oblicima; jer se nijedna funkcija ne može shvatiti osim preko formi (organa), to jest, preko supstancija, jer su supstancije subjekti (predmeti) od kojih oni postoje. Vid, na primer, se ne može shvatiti odvojeno od forme oka; ni disanje odvojeno od pluća. Oko je organska forma, a pluća su organska forma od koje i krozkoju postoji disanje; a tako je i s ostalim. Stoga nebeska društva uglavnom korespondiraju funkcijama (organa); a pošto korespondiraju funkcijama, to one korespondiraju i njihovim formama; jer one su neodvojive i nedeljive jedne od drugih, tako da kad se govori o funkciji ili o formi, to je ista stvar. Otuda postoji korespondencija s organima, udovima, i utrobom, jer u njima postoje funkcije; pa stoga, kada se pokrene funkcija, pokrene se i organ. Isti je slučaj sa svim što čovek radi; kada on hoće da uradi ovo ili ono, ili da misli o tome, u isto vreme se pokreće organ, a to znači (da se pokreće) u skladu s namerom funkcije ili službe; jer služba (svrha) zapoveda formama. Ovo pokazuje da službe (svrhe) postoje pre nego dođe do nastanke organskih formi; i da njih svrhe (službe) sebi prilagođavaju, a ne obratno. Ali kad se proizvedu forme, i organi se njima prilagode, tada se stvaraju svrhe (službe, funkcije); i tada izgleda da kao da su forme ili organi nastali pre funkcija (službi), a to nije slučaj. Jer svrha (funkcija) se uliva (utiče) od Gospoda, i to preko neba, u skladu s redom, a prema formi po kojoj ih je Gospod postavio u red, a to znači u skladu sa korespondencijama. Tako nastaje čovek, i tako postoji. Pa se otuda opet pokazuje zašto je tako, da čovek korespondira nebima u pogledu i opštih i posebnih stvari. *(prim. prev. Autor se trudi da nas ubedi, smatram uspešno, da kako čovek tako i sve u svemiru, postoji u Božanskom umu, iz kojega sve potiče, i čemu je sve saobrazno. Drugim rečima, u zamisli Božijoj postoji sve bezvremeno i bezprostorno, te su stoga prostor i vreme kategorije u kojim po nužnosti postoji čovek i kroz koje opaža sve oko se, ali treba*

da iz vere zna istinu, da sve što postoji, postoji prethodno u Bogu pre nego se pokaže njemu, čoveku, u oblicima prilagođenim njegovoj prirodi.)

4224. Organske forme nisu samo one koje se pokazuju oku, i koje se mogu otkriti mikroskopima; jer ima organskih formi koje su još čistije, koje se nikada ne mogu okom otkriti, golim ili uz pomoć (mikroskopa). Poslednje forme su unutarnje forme, kao što su one koje vidi unutrašnji vid a koje, u poslednjoj analizi, pripadaju razumu. Ove su neistražive, ali su još uvek forme, to jest, supstancije; jer nikakav vid, pa ni intelektualni, nije moguć ako ne dolazi od nekog drugog (vida). To je poznato u učenom svetu; to jest, da bez supstancije, koja je subjekat, nema modusa, niti modifikacije, niti bilo kakvoga kvalitetata koji se pokazuje na jedan aktivan način. Ove čistije ili unutarnje forme koje su neistražive, to su one koje pokreću unutrašnja čula, i koje proizvode unutarnja osećanja. Upravo ovim formama korespondiraju unutarnje stvari neba, jer one korespondiraju čulima koja one pokreću, i osećanjima ovih čula. Međutim, iako su mnoge stvari bile otkrivene u odnosu na ove predmete i na njihove korespondencije, one se mogu jasno prikazati samo ako se razmatraju svaka posebno; te stoga je meni, po Gospodovoj Božanskoj milosti, dopušteno da nastavim u onome što sledi o korespondencijama čoveka s Velikim Čovekom, a što sam počeo u prethodnom Delu, kako bi čovek konačno znao, ne kroz umovanje, a još manje kroz pretpostavke, nego iz samog iskustva, kakav je slučaj s njim (sa čovekom), i šta ga odvaja od zveri; i dalje, kako se čovek sam razdvaja iz ove povezanosti (s Velikim Čovekom ili nebom?), i kako sam sebe povezuje s paklom. *(prim. prev. Autor se služi filozofskim rečnikom i pojmovima svoga vremena, da pokaže da materijalnisvet zavisi od nematerijalnog, koji ima tz. čistije supstancije i finije forme, o čemu se sam osvedočio, želeći da i mi koji čitamo ove redove to prihvatimo kao svoje iskustvo, zasnovano na veri da je on zaista bio pozvan od Gospoda da se preko njega da svetu jedno novo Otkrovenje, koje će objasniti ono što je postalo neprihvatljivo u svome doslovnom značenju, kao na primer Jovanovo Otkrovenje, koje je Autor brižljivo objasnio u posebnim delima).*

4225. Na samom početku treba reći ko je unutar Velikog Čoveka, a ko nije. Svi su oni unutar velikog Čoveka koji su u ljubavi ka Gospodu i ka blišnjemu, i koji čine dobro iz srca u skladu s dobrom koje je u njemu (u blišnjemu), i koji imaju savest o

onome što je pravo i pošteno; jer ovi su u Gospodu, pa stoga i u nebu. Ali svi su oni izvan Velikoga Čoveka koji su u ljubavi ka sebi i ljubavi ka svetu, kao i u njihovim požudama, i koji čine dobro jedino zbog zakona, i radi svoje časti i svetskog bogatstva, i ugleda koji kroz to stižu, a koji su iznutra nemilostivi i koji mrze i žele osvetu protivu bližnjega sebe i sveta radi, i koji uživaju u nevoljama bližnjega, koji se ne slaže s njim; jer ovi su u paklu. Ovi ne korespondiraju nijednom organu ili delu tela, nego struleži i bolestima na telu; a o ovima će, po Bođanskoj Gospodovoj milosti, biti govora iz iskustva na **SEKCIJA 2** sledećim stranicama. Oni koji su izvan Velikoga Čoveka, to jest, izvan neba, ne mogu ući u njega, jer su njihovi životi njemu suprotni. Štaviše, ako neki od njih i uđu, što ponekada uspeva onima koji su naučili u životu tela da oponašaju anđele svetla, kada tamo stignu, a što je ponekad dopušteno kako bi videli kakav je njihov karakter, a oni su pripuštaju samo do prvog ulaza, to jest, tako gde su oni koji su prosto-dušni, i koji još nisu bili sasvim poučeni, čak i tamo, oni koji uđu kao da su anđeli svetla, mogu da ostanu jedva nekoliko trenutaka, jer tamo je život ljubav ka Gospodu i ljubav ka bližnjemu; i tamo nema ničega što korespondira njihovom životu, te skoro da ne mogu da dišu. (Da duhovi i anđeli dišu, može se videti gore, br. 3884-3893). Sledstveno, oni počnu osećati tegobu, jer disanje se odvija u skladu sa slobodom života; i što je za divno čudo, oni na kraju jedva mogu da se kreću, i postaju kao bolesni, dok zebnja i strah zahvataju njihovo unutarne (biće); stoga se bacaju (jure) glavačke, čak i u pakao, gde im se vraća disanje i moć pokreta. Otuda to da se u Reči život predstavlja pokretom (pokretljivošću). Ali oni koji su u Velikom **SEKCIJA 3** Čovekudišu slobodno kada su u dobru ljubavi; pa ipak, i oni se razlikuju prema kvalitetu i količini dobra. Otuda ima toliko mnogo neba, koja se u Reči nazivaju *stanovima* (*Jovan XIV.2*). I svako ko je u svom nebu, taj je i u svom životu, i prima influks od univerzalnog neba, gde je svaka osoba centar svih influksa pa stoga u najsavršenijoj ravnoteži; a to je sve po predivnoj formi neba, koja forma dolazi samo od Gospoda; stoga ona dolazi u svim raznolikostima

4226. Skoro prispeli duhovi, koji su u životu tela bili iznutra zli, ali su izvana izgledali dobri zbog dela koja su činili sebe radi i sveta radi, ponekad se žale da nisu primljeni u nebo; jer oni misle da se u nebo ulazi po dopuštenju. Ali im se

ponekad odgovori da se nebo nikome ne osporava; i ako ga žele, biće pripušteni. Neki su bili primljeni u društva koja su najbliža ulazu; ali kada su tamo stigli, primetili su, kao što je rečeno, prestajanje disanja zbog suprotnosti i otpora njihovog života, skupa sa tegotom i mukom kao paklenom, pa su se bacili nadole, a posle su rekli da im je nebo bilo kao pakao, i da nikad ne bi verovali da je nebo takvoga karaktera. *(prim.prev. Autor piše o ulazima u nebu i u pakao. Zaista, ovi se ulazi pokazuju onima koji prilaze, i oni postoje sve dok su potrebni da pokažu kuda treba da se kreću oni koji ulaze, bilo u nebo ili u pakao. Pakao se posebno prepoznaje po tome, što se na ulazi vidi oganj i čuje škrgut zuba, gde oganj korespondira ljubavi prema sebi, a škrgu zuba, mržnji prema bližnjemu).*

4227. Ima mnogo onih od oba pola koji su u ovom životu bili takvoga karaktera da su, kad god je to bilo moguće, išli za tim da veštinom i obmanom sebi potčineumove drugih, kako bi nadnjima vladali, naročito nad onimakojima su moćni i bogati, to jest, kako bi vladali u njihovo ime; a koji su postupali tajno uklanjajući (sebi s puta) druge, osobito poštene, i to na razne načine, ali ne kritikujući ih, jer se poštenje brani samo, nego na druge načine, kao loše tumačeći njihove sugestije nazivajući ih prostim i pogešnim; i pripisujući njima nesreće koje su se možda dogodile; zajedno s drugim sličnim dekrakcijama. Oni koji su takvoga karaktera u životu tela, takvi su isti i u drugom životu, jer svakoga čoveka prati njegov život. Ovo sam **SEKCIJA 2**otkrio živim iskustvom među ovakvim duhovima kada su bili kod mene, jer su i tada postupali na silčan način, ali još veštije i maštovitije; jer duhovi postupaju s više istančanosti nego ljudi, jer su osobođeni veze s telom, i sa grubim oblicima čulnih opažanja. Bili su tako lukavi da nisam opažao njihovu nameru i cilj da zapovedaju; a kada su razgovarali između sebe, starali su se da jane slušam i ne opažam; ali ja sam od drugih čuo da su njihove namere bile loše; i da su pokušavali da postignu svoje ciljeve magijom, a to znači uzpomoć đavolske čete. Ubijanje pravednih oni prihvataju kao nešto nevažno; a što se tiče Gospoda, pod Kojim oni kažu da žele da zapovdaju, oni Ga ne cene, misleći o Njemu kao o svakom drugom čoveku, kome se klanja po starom običaju, kao što je bilo među nacijama koje su od ljudi pravila bogove i obožavali ih, i protiv kojih nisu smeli da govore, jer su bili rođeni među onima koji su Mu se klanjali, jer bi tako uništili svoj ugled. O ovim duhovima mogu da kažem, da oni

opsedaju misli i volju ljudi koji su kao i oni, i uvlače se u njihova osećanja i namere, tako da bez Gospodove milosti ti ljudi ne mogu da znaju da su takvi duhovi prisutni, i da su u društvu takvih. Ovi duhovi **SEKCIJA 3** korespondiraju truleži (infekciji?)čovekove čistije krvi, koja se naziva životni duh, a koje truljenje prelazi na način u kome nema reda; i kada god se nađu okolo, oni su kao otrovi koji unose hladnoću i obamrlost na živce i na tkiva, iz kojih izbijaju najgore i fatalne bolesti. Kada ovakvi deluju zajedno (kao društvo), oni se poznaju po delovanju – tako reći – kao četveronožac, i oni zauzmu potiljak uspod maloga mozga na levo; jer oni koji su ispod zatiljka deluju tajanstvenije od drugih; a oni koji deluju na stražnje delove (glave), ti žele da zapovedaju. **SEKCIJA 4** Oni su sa mnom rezonovali o Gospodu, i rekli da je to bilo čudno da kada su se molili, On nije čuo njihove molitve, i tako nije pomogao onima koji su Mu se molili. A meni je bilo dopušteno da im odgovorim da ih se nije čulo, jer je cilj onoga za šta su se molili bio protivan dobrobiti ljudskog roda; jer su se molili za sebe a protivu drugih; i da kada se mole na ovaj način, nebo je zatvoreno, jer oni koji su u nebu, oni obraćaju pažnju samo na ciljeve onoga za što se moli. Ovo nisu hteli da priznaju, ali nisu imali **SEKCIJA 5** za to odgovora. Sreo sam neke muške duhove ove vrste koje su pratili neki (duhovi) ženskoga pola, i koji mi rekoše da se oni koriste mnogim sugestijama žena, jer da su one domišljate i da su spretne u raspolaganju s ovim stvarima. Ovi su muškarci vrlo zadovoljni u društvu žena koje su bile prostitutke. U drugom životu ovakve se osobe bave tajnim i magijskim veštinama; jer tamo se zna za čitavu vojsku ovakvih veština, koje su sasvim nepoznate u ovom svetu; tako, čim ovakve osobe stignu u drugi život, one se bave ovim neštinama, i nauče kako da ostave utisak (fasciniraju) na one s kojima su, a naročito na one nad kojima žele da zapovedaju. Jer se takve osobe ne gnušaju zlih dela. O njihovom paklu, i prirodi njihovogobitavaištasta, kada nisu u svetu duhova, biće govora na drugome mestu. Iz svega što je rečeno vidi se da posle smrti svaki čovekov život ostaje s njim.

4228. O Velikom Čoveku i o Korespondenciji nastaviće se na kraju sledećeg poglavlja, kada se bude govorilo o korespondenciji sa čulima u opšte.

KRAJ PETOGA TOMA